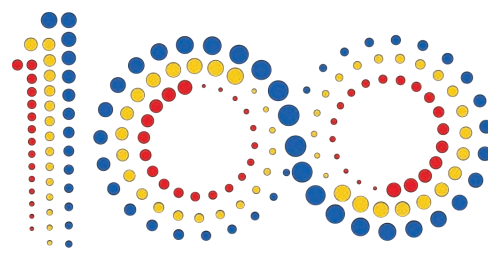

BULETINUL

UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE „CAROL I”

NUMĂR OMAGIAL DEDICAT CENTENARULUI MARI UNIRI

ROMÂNIA
1918-2018 | SĂRBĂTORIM ÎMPREUNĂ

EDITURA UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE „CAROL I”
BUCUREȘTI, 2018

CONSILIUL EDITORIAL / THE EDITORIAL COUNCIL

PREȘEDINTE / PRESIDENT

Gl.bg.prof.univ.dr. Gheorghe CALOPĂREANU

MEMBRI / MEMBERS

Col.prof.univ.dr. Daniel DUMITRU

Col.prof.univ.dr. Valentin DRAGOMIRESCU

Col.prof.univ.dr. Iulian MARTIN

Col.prof.univ.dr. Ioana ENACHE

Col.prof.univ.dr. Constantin POPESCU

Col.(r) prof.univ.dr. Gelu ALEXANDRESCU

Col.prof.univ.dr. Ion PURICEL

Col. prof.univ.dr. Doina MUREȘAN

Col.lect.univ.dr. Alexandru STOICA

REFERENȚI ȘTIINȚIFICI / SCIENTIFIC REVIEWERS

Cdor.conf.univ.dr. Marius ȘERBESZKI

Col.prof.univ.dr. Daniel GHIBA

Col.lect.univ.dr. Florin CÎRCIUMARU

Cdor.conf.univ.dr.ing. Laurențiu-Răducu POPESCU

Lt.col.prof.univ.dr. Marinel-Dorel BUȘE

Col.prof.univ.dr. Cezar VASILESCU

Lector univ.dr. Diana ȚUȚUIANU

COLEGIUL DE REDACȚIE / THE EDITORIAL BOARD

Redactor-șef / Editor-in-chief

Laura MÎNDRICAN

Redactor / Editor

Irina TUDORACHE

Corectori / Proof-readers

Mariana ROȘCA

Carmen-Luminița IACOBESCU

Tehnoredactor / Sub-editor

Gabriela CHIRCORIAN

Coperta / Cover

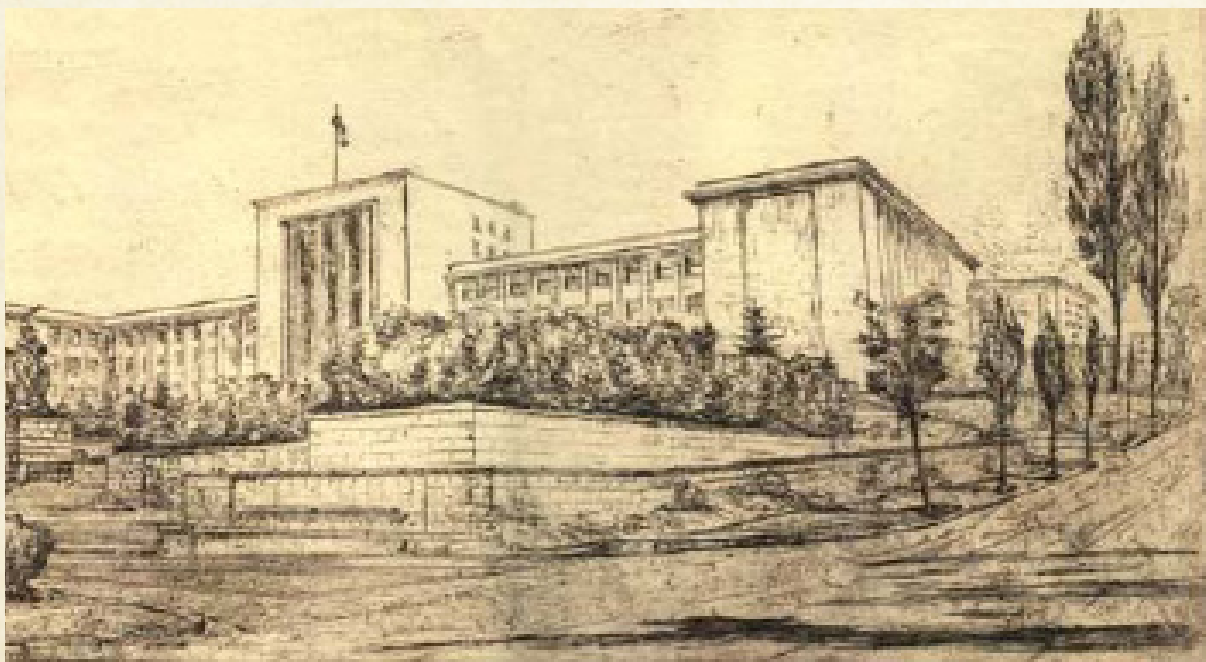
Andreea GÎRTONEA

BULETINUL

UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE „CAROL I”

NUMĂR OMAGIAL
DEDICAT CENTENARULUI MARI UNIRI

PUBLICAȚIE ȘTIINȚIFICĂ CU PRESTIGIU RECUNOSCUT DIN DOMENIUL „ȘTIINȚE MILITARE, INFORMAȚII ȘI ORDINE PUBLICĂ” AL CONSILIULUI NAȚIONAL DE ATESTARE A TITLURILOR, DIPLOMELOR ȘI CERTIFICATELOR UNIVERSITARE, INDEXATĂ ÎN BAZELE DE DATE INTERNAȚIONALE EBSCO ȘI CEEOL.

PUBLICAȚIE FONDATĂ ÎN ANUL 1937

EDITURA UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE „CAROL I”
BUCUREȘTI, 2018

Coperta: Andreea GÎRTONEA

*(Gravură aquaforte 40 x30 Universitatea Națională de Apărare „Carol I”,
Eugen ILINA, Uniunea Artiștilor Plastici, România)*

© Sunt autorizate orice reproduceri fără perceperea taxelor aferente cu condiția precizării sursei.

Responsabilitatea privind conținutul articolelor revine în totalitate autorilor.

Articolele revistei sunt supuse verificării procentului de similitudine prin sistemantiplagiat.ro.

BULLETIN

OF

“CAROL I” NATIONAL DEFENSE UNIVERSITY

ANNIVERSARY ISSUE DEDICATED TO CENTENARY OF THE GREAT UNION

SCIENTIFIC PUBLICATION HIGHLY ACKNOWLEDGED IN THE FIELD OF “MILITARY SCIENCES,
INFORMATION AND PUBLIC ORDER“ OF THE NATIONAL FOR ATTESTATION OF UNIVERSITY TITLES,
DIPLOMAS AND CERIFICATES, INDEXED IN INTERNATIONAL DATABASES EBSCO & CEEOL

PUBLICATION FOUNDED IN 1937

“CAROL I“ NATIONAL DEFENSE UNIVERSITY PUBLISHING HOUSE
BUCHAREST, 2018

Cover: Andreea GÎRTONEA

*(Engraving aquaforte 40 x 30 "Carol I" National Defense University
Eugen ILINA, The Union of Fine Artists, Romania)*

© Reproductions are allowed under the condition of specifying source.

Full responsibility for the articles lies with the authors.

The articles of journal are under the similarity verification standard using sistemantiplagiat.ro.

CUPRINS / CONTENT

- 9**   **Universitatea Națională de Apărare „Carol I” în anul Centenarului Marii Uniri a României**
General de brigadă prof.univ.dr. Gheorghe CALOPĂREANU
-
- 15**   **The National Defense University ”Carol I” in the year of the Romanian Great Union Centenary**
Brigadier General professor Gheorghe CALOPĂREANU, PhD
-
- 21**   **Mesajul Președintelui Senatului Universității Naționale de Apărare „Carol I” adresat comunității universitare cu ocazia ședinței festive a Senatului dedicată celebrării Centenarului Marii Uniri**
Col.prof.univ.dr. Ion PURICEL
-
- 23**   **Message Delivered by the President of Senate of “Carol I” National Defense University to the Academic Community in the Festive Session of the Senate on the Occasion of Great Union Centenary**
Colonel professor Ion PURICEL, PhD
-
- 25**   **Lupta pentru unire, unirea Principatelor și înfăptuirea României Mari**
General de brigadă (r) Ion MAFTEI
Col.lect.univ.dr. Alexandru STOICA
-
- 42**   **The fight for the union, the union of Principalities and the implementation of Great Romania**
Brigadier General (ret.) Ion MAFTEI
Col.lect. Alexandru STOICA, PhD
-
- 59**   **Pas cu pas spre Marea Unire. Ferdinand I și Maria, regii României Mari**
Col.prof.univ.dr. Gheorghe MINCULETE
-
- 69**   **Step by step towards the Great Union. Ferdinand and Maria, the king and queen of Greater Romania**
Col.prof. Gheorghe MINCULETE, PhD
-

- 79** **După și dincolo de o sută de ani: România și ideea de stat**
Lect.univ.dr. Alexandru LUCINESCU
-
- 85** **After and beyond one hundred years. Romania and the idea of state**
Lecturer Alexandru LUCINESCU, PhD
-
- 91** **O radiografie obiectivă a evoluției Școlii geopolitice românești până în momentul Centenarului Marii Uniri**
Cristian ISTRATE
Col.prof.univ.dr Dorel BUȘE
-
- 97** **An objective picture of the romanian Geopolitics School until the Centenary of the Great Union**
Cristian ISTRATE
Col.prof. Dorel BUȘE, PhD
-
- 102** **Moneda națională a României, de la întemeiere până la Marea Unire de la 1918**
Mr.drd. Petrișor PĂTRAȘCU
-
- 110** **Romanian currency from its beginning to the Great Union of 1918**
Mr. Petrișor PĂTRAȘCU, PhD student
-
- 117** **Crucea și scutul, jertfa bisericii în făurirea României Mari**
Lect.univ.dr. Florian BICHIR
-
- 124** **The cross and the shield, the sacrifice of the Church in the creation of Great Romania**
Lect. Florian BICHIR, PhD
-
- 131** **Prizonierii de război din Primul Război Mondial. Militarii români din lagărele din Bulgaria**
Ecaterina MAȚOI
Filoftea REPEZ
Diana CHIVU
-
- 147** **Prisoners of war in the First World War. The case of Romanian pows in Bulgaria**
Ecaterina MAȚOI
Filoftea REPEZ
Diana CHIVU

- 161** Contribuția marinarilor români la acțiunile militare desfășurate în Primul Război Mondial – Bătălia de la Turtucaia
Cpt.cdor conf.univ.dr.ing Lucian Valeriu SCIPANOV
-
- 170** The contribution of Romanian sailors to the military actions carried out in the First World War – The Battle of Turtucaia
Captain cmd. asociate prof.eng. Lucian Valeriu SCIPANOV, PhD
-
- 178** O prestigioasă publicație franceză salută intrarea României în „Marele Război”
Col. (r) dr.ing. Alexandru MIHALCEA
-
- 183** A prestigious french publication welcomes Romanian’s entry in “The Great War”
Col. (ret) eng. Alexandru MIHALCEA, PhD
-
- 188** Școala Superioară de Război în anul 1918
Laura-Rodica HÎMPĂ
-
- 220** Superior War School in 1918
Laura-Rodica HÎMPĂ
-
- 249** Generalul Eremia Grigorescu, eroul unor clipe de glorie și al unei devize:
„Pe aici nu se trece!”
Valentin TĂNASE
-
- 252** General Eremia Grigorescu, the hero of glorious moments and one motto:
“They shall not pass through here!”
Valentin TĂNASE
-
- 255** Album foto: În urmă cu 100 de ani
Photo Album: 100 years in the past.
-

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I” ÎN ANUL CENTENARULUI MARI UNIRI A ROMÂNIEI

Anul Centenarului vine ca un apel la reflectare asupra trecutului și prezentului nostru istoric, un îndemn la patriotism, conștiință și unitate națională. Să nu uităm că Marea Unire s-a împlinit cu sacrificiul întregului popor român în anii grei de război și, mai ales, cu jertfa soldaților pe câmpul de luptă. Centenarul Marii Uniri exprimă valorile naționale într-un moment de reamintire a faptelor celor care au pus interesul național mai presus de viața și de libertatea lor, pentru afirmarea identității naționale.

Instituție de învățământ superior militar, Universitatea Națională de Apărare „Carol I” este demna continuatoare a tradițiilor Școlii Superioare de Război, înființată la 08 august 1889, prin Înaltul Decret Regal, nr. 2073, al Regelui Carol I, redenumită, în timp, *Academia Militară*, *Academia Militară Generală*, *Academia de Înalte Studii Militare*, *Universitatea Națională de Apărare*, respectiv denumirea actuală pe care a primit-o la 25 august 2005, prin Hotărârea de Guvern nr. 969/2005.

În îndelungata sa istorie, Universitatea a pregătit 121 de promoții de absolvenți, elita Armatei României, comandanți și ofițeri de stat major care au condus trupele în cele mai importante momente din istoria țării noastre.

Privind în trecut, în anii zbuciumați ai Primului Război Mondial, regăsim în filele de istorie vie ale neamului românesc și ale instituției noastre faptul că la data de 1 iulie a anului declanșării primei mari conflagrații mondiale, 1914, cursurile Școlii Superioare de Război au fost întrerupte pentru o perioadă de patru ani, instituția fiind mutată în anul 1916 în cadrul Liceului Militar din Iași, iar cadrele militare și ofițerii-elevi au fost repartizați la unități operative și au participat la acțiunile de luptă pe diverse fronturi.

La 14 august 1916, 434 de ofițeri absolvenți ai Școlii Superioare de Război au intrat în luptă, iar 30 dintre aceștia au căzut pe Câmpul de Onoare, doi generali, David Praporgescu, general de divizie și profesor de tactică, generalul Stan Poetaș, comandant al Corpului 1 Armată, 4 colonei, 9 locotenenți-colonei, 9 maiori și 6 căpitani.

Citind pe lespede nemuririi, numele acelora care simbolizează jertfa Școlii Superioare de Război, trec prin fața noastră glorioase umbre de comandanți de Corp de Armată, Divizii, Regimente și Batalioane, eroi care și-au săpat legenda în file de istorie nepieritoare pentru făurirea statului național unitar român în luptele de la: Olt, Nistru, Tisa, Jiu, Predeal, Argeș, Mărăști, Mărășești și Oituz.

După zbuciumata perioadă a Primului Război Mondial, la sfârșitul anului 1918, Școala Superioară de război începe redisolocarea din garnizoana Iași în garnizoana București, astfel încât, la 1 martie 1919, își redeschide porțile numai cu anul I, promoția cu numărul 26 alcătuită din ofițerii admiși la examenul organizat în anul 1914.

Momentul reînceperii cursurilor Școlii Superioare de Război trebuie evocat, subliniind atmosfera vieții vitregită de lipsurile existente într-un teritoriu frământat și răscolit timp de aproape trei ani de cotropitori, în care războiul încetase numai pentru scurt timp, iar idealurile naționale aveau să ceară noi jertfe. În aceste grele condiții, singura certitudine a rămas Armata, forța prin care țara a reușit să-și croiască un drum sigur spre unitate națională.

În anii care au urmat Primului Război Mondial, profesorii Școlii Superioare de Război s-au străduit și au reușit să dea armatei o nouă doctrină, „doctrina cea bună – doctrina războiului de mișcare”, adaptată posibilităților noastre și oricăror situații create de evoluția evenimentelor.

Regulamentele ulterioare referitoare la întrebuițarea marilor unități au confirmat întocmai doctrina făurită în sanctuarul Școlii Superioare de Război.

Astăzi, la 129 de ani de când și-a deschis porțile spre formare și cunoaștere, Universitatea Națională de Apărare „Carol I” continuă să reprezinte un model instituțional și profesional, fiind parte a sistemului național de învățământ superior, acreditată în condițiile legii și ierarhizată ca instituție de educație și cercetare științifică cu „Grad de încredere ridicat”, calificativ acordat de către Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior, pentru perioada 2015-2020.

Misiunea Universității Naționale de Apărare „Carol I”, stabilită prin Hotărârea Guvernului României, nr. 1027/2003, are două componente fundamentale, în primul rând de a pregăti comandanți, ofițeri de stat major și experți militari și civili, selecționați pentru îndeplinirea atribuțiilor unor funcții de conducere și expertiză în domeniul apărării și securității naționale, și în al doilea rând de a organiza și elabora studii științifice și activități de cercetare științifică, necesare structurilor cu responsabilități în aceste domenii.

Universitatea Națională de Apărare „Carol I” organizează și desfășoară studii universitare de licență, studii universitare de masterat, studii universitare de doctorat, precum și programe postuniversitare de formare și dezvoltare profesională continuă. Studiile universitare de licență se desfășoară în domeniul „Științe militare, informații și ordine publică”. Studiile universitare de master și de doctorat se desfășoară în domeniile „Științe militare” și „Informații și securitate națională”.

Procesul educațional din Universitatea Națională de Apărare „Carol I” a fost dezvoltat și perfecționat continuu, în pas cu transformările pe care le-au cunoscut învățământul românesc și Armata României.

Universitatea Națională de Apărare „Carol I” are în componență:

- **Facultatea de comandă și stat major**, care organizează și desfășoară programe de studii universitare de licență, de masterat și programe postuniversitare în ramura de știință *Științe militare, informații și ordine publică*, având ca misiune de bază formarea inițială și continuă a studenților și cursanților pentru a încadra funcții de comandă și de execuție în structurile ierarhice de toate nivelurile din Ministerul Apărării Naționale și din celelalte componente ale sistemului național de apărare ordine publică și securitate națională, în structuri ale Alianței Tratatului Atlanticului de Nord, ale Uniunii Europene sau ale altor organizații internaționale, precum și organizarea și desfășurarea activității de cercetare științifică universitară;

- **Facultatea de securitate și apărare**, care organizează și desfășoară programe de studii universitare de licență, de masterat și programe postuniversitare în ramura de știință *Științe militare, informații și ordine publică*, având ca misiune de bază formarea, specializarea și perfecționarea pregătirii ofițerilor și a personalului civil în perspectiva ocupării unor funcții de conducere sau de specialiști militari și civili în structurile armatei și în cadrul diverselor instituții ale statului sau ale unor organizații internaționale, precum și organizarea și desfășurarea activității de cercetare științifică universitară;

- **Departamentul regional de studii pentru managementul resurselor de apărare** din Brașov, care organizează și desfășoară programe de studii universitare de masterat și programe postuniversitare de formare și dezvoltare profesională continuă. Departamentul are misiunea de perfecționare a pregătirii personalului militar și civil din structurile de conducere, cu atribuții în domeniul planificării apărării, managementului resurselor de apărare și utilizarea terminologiei de management și a terminologiei militare specifice structurilor NATO. De asemenea, este oficial recunoscut de NATO ca fiind unul dintre cele 31 de Centre de Educație și Instruire din Parteneriatul NATO - PTEC existente pe plan internațional;

- **Departamentul regional de management al crizelor și operații multinaționale**, care are ca misiune de bază pregătirea și perfecționarea personalului militar și civil, din țară și străinătate, în domeniile conducere și stat major la nivelurile operativ și tactic, în context multinațional întrunit. Cursurile departamentului sunt alinate cerințelor de pregătire NATO și UE. Începând cu 30 octombrie 2018, pentru o perioadă de șase ani, departamentul a obținut, pe linia învățământului, în urma evaluării făcute de către Comandamentul Aliat pentru Transformare, *Certificatul de acreditare a asigurării calității*;

- **Colegiul național de apărare**, care organizează și desfășoară programe postuniversitare de formare și dezvoltare profesională continuă. În cadrul Colegiului se pregătesc personalități din mediul civil și

militar, absolvenți ai instituțiilor de învățământ superior civil sau militar, care ocupă sau pot ocupa, în perspectivă, funcții de conducere și de decizie în domeniile politicii de securitate și apărare națională;

- **Școala doctorală**, care organizează și desfășoară programe de studii universitare de doctorat. Școala doctorală și-a început activitatea la 01 octombrie 2011, preluând întregul proces de învățământ doctoral din universitate. În prezent se derulează programe de studii în domeniile *Științe militare și Informații și securitate națională*, la formele de învățământ *cu frecvență și cu frecvență redusă*.

Activitatea de cercetare științifică desfășurată în cadrul școlii cuprinde atât elemente de cercetare fundamentală, cât și elemente de cercetare aplicativă, destinate perfecționării procesului de învățământ, pregătirii comandamentelor și instruirii trupelor;

- **Departamentul pentru învățământ distribuit avansat la distanță**, structura specializată care asigură servicii educaționale oferite prin învățământ la distanță în beneficiul structurilor de învățământ din universitate, dar și al altor structuri din Ministerul Apărării Naționale;

- **Centrul de drept internațional umanitar**, microstructură a universității care contribuie, prin înseși obiectivele sale fundamentale, derivate și specifice, la înfăptuirea de către Ministerul Apărării Naționale a dezideratului de diseminare a dreptului internațional umanitar și de cunoaștere, respectare și aplicare a acestuia de către personalului armatei;

- **Centrul de limbi străine** este structura de învățământ specializată în organizarea și desfășurarea programelor de formare în domeniul limbilor engleză, franceză, germană, rusă, arabă, turcă, chineză și română, prin cursuri intensive, nonintensive și online pentru toate nivelurile lingvistice (familiarizare, preintermediar, intermediar, postintermediar și avansat);

- **Departamentul de formare a adulților**, care desfășoară programe din cadrul educației permanente de nivel nonuniversitar și **Centrul de pregătire a cadrelor militare în domeniul educației fizice și sportului în armată**;

- **Centrul de studii strategice de apărare și securitate** are un profil particular în cadrul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, constituind structura funcțională specializată în realizarea cercetării științifice fundamentale în domeniul apărării și securității naționale.

De asemenea, în componerea universității se regăsesc Editura universității, Biblioteca universitară și structurile administrative, care au ca misiune de bază asigurarea și sprijinirea activităților de învățământ și de cercetare științifică din universitate.

Pe plan național, Universitatea Națională de Apărare „Carol I” colaborează cu instituții de învățământ superior, militare și civile, de stat și particulare, pe baza protocoalelor de parteneriat, având condiții create pentru mobilități de cadre didactice și studenți, publicarea în comun a unor reviste, identificarea domeniilor de cercetare comună și alte activități specifice învățământului și cercetării.

Pe plan internațional, performanțele înregistrate, în procesul de armonizare a învățământului cu exigențele proiectate la nivel european, referitoare la implementarea unei noi perspective asupra conceptului de calitate a procesului educațional, au dus la creșterea nivelului de recunoaștere a universității, în special în rândul instituțiilor de învățământ militar de pe continent, devenind, pentru o parte dintre acestea, un partener important de dialog și consultanță pe parcursul derulării propriilor inițiative în domeniu. În acest context, între universitate și reprezentanții beneficiarilor există o cooperare continuă prin informări reciproce, consultări pe parcursul inițierii și derulării programelor de studii, inclusiv prin crearea și punerea în aplicare a mobilităților studențești și profesionale în cadrul programului ERASMUS+.

Exigențele principiilor asumate de România, ca parte semnatară a Declarației de la Bologna, privind constituirea unui spațiu european al învățământului superior, au însemnat un reper important pentru Universitatea Națională de Apărare „Carol I” în activitatea de evaluare și de optimizare a învățământului și cercetării științifice din instituție, în acord cu specificul misiunii și cu solicitările beneficiarilor, determinate de statutul României, acela de stat membru al NATO.

În acest context, universitatea și-a concentrat eforturile pe adaptarea ofertei educaționale la evoluțiile de pe piața muncii și a dezvoltat cercetarea științifică în special pe proiecte cu aplicabilitate concretă în ceea ce privește asigurarea calității.

Politica Universității Naționale de Apărare „Carol I” de asigurare a calității procesului educațional din instituție vizează concentrarea efectului sinergic al tuturor resurselor umane, personal de conducere și didactic, didactic auxiliar și administrativ, pentru dezvoltarea unei culturi a calității, în planificarea, organizarea, desfășurarea, controlul și îndrumarea, după caz, a tuturor activităților, la nivelul standardelor operaționale și/sau al celor de excelență.

Pe lângă programele de studii existente deja la forma de învățământ cu frecvență, la nivelul Facultății de comandă și stat major s-au desfășurat, începând cu anul universitar 2017-2018, programele de studii universitare de masterat Conducere interarme – forțe terestre, forțe aeriene, forțe navale, Management logistic și Management economico-financiar, la forma de învățământ cu frecvență redusă în domeniul *Științe militare*.

Universitatea Națională de Apărare „Carol I” a introdus, de asemenea, începând cu anul universitar 2017-2018, un nou program de studii universitare de masterat – Conducere comunicații, tehnologia informației și apărare cibernetică, program organizat de Facultatea de securitate și apărare, în domeniul *Informații și securitate națională*, luând în calcul actualele provocări la adresa securității Alianței Nord-Atlantice.

În anul Centenarului, prima promoție de ofițeri ai programului de studii universitare de licență *Logistică* a absolvit studiile, iar tinerii ofițeri au fost repartizați în instituții din cadrul sistemului de apărare, ordine publică și securitate națională.

În contextul obiectivelor asumate de către România în cadrul Alianței Nord-Atlantice și în concordanță cu prevederile Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019 în ceea ce privește consolidarea dimensiunii de informații pentru apărare, instituția noastră a pregătit și va desfășura, începând cu acest an, un nou program de studii universitare de masterat *Conducere-Informații pentru apărare*.

Activitatea de cercetare științifică este și va rămâne o prioritate, atât prin prisma necesității de folosire în procesul de învățământ a celor mai noi și relevante rezultate din domeniile de interes, cât și din perspectiva afirmării instituției ca un centru de excelență în plan național și internațional.

Rezultatele cercetării științifice desfășurate sunt incluse în noile generații de doctrine ale categoriilor de forțe ale armatei, regulamente, manuale, ordine și dispozițiuni, care reglementează procesul de instruire a forțelor și modul de acțiune a acestora, în teatrele de operații militare.

În ultima perioadă, universitatea și-a concentrat eforturile pentru diversificarea ofertei educaționale la toate ciclurile de studii universitare, dezvoltarea cercetării științifice și a programelor organizate la forma de învățământ cu frecvență redusă.

Permanenta colaborare cu instituțiile beneficiare ale procesului educațional desfășurat în Universitatea Națională de Apărare „Carol I” a condus la conturarea unei culturi organizaționale capabile de adaptare permanentă la necesitățile Ministerului Apărării Naționale ca beneficiar principal, în vederea asigurării unei resurse umane înalt calificate pentru funcțiile de comandă și stat major, precum și pentru funcțiile care necesită expertiză în domeniul securității și apărării.

Rezultatele învățării în Universitatea Națională de Apărare „Carol I” nu reflectă numai dobândirea competențelor profesionale și transversale specifice fiecărui program de studii, ci și dezvoltarea unui simț de apartenență, a spiritului de loialitate față Armata României și față de Statul Român, a simțului de datorie și a abilităților de leadership militar.

După anul 1990, Universitatea Națională de Apărare „Carol I” a început procesul de deschidere către mediul civil, prin asigurarea accesibilității la diferitele forme de pregătire, a persoanelor din societatea civilă: reprezentanți ai partidelor politice, membri ai unor organizații nonguvernamentale, ai mass-media, precum și din structurile centrale și locale ale administrației de stat.

De asemenea, la nivelul universității au fost organizate manifestări științifice cu participarea unor personalități științifice, aparținând mediului civil, din țară și din străinătate. Demersurile universității pentru deschiderea către mediul civil au fost bine recepționate de societatea civilă, înregistrându-se o

creștere continuă a interesului manifestat din partea acesteia, pentru participarea la diferitele forme de pregătire, desfășurate în instituția noastră.

În anul Centenarului, mai mult ca oricând, trebuie să ne asumăm împreună, cu hotărâre, contribuția activă la păstrarea și consolidarea moștenirii generației Marii Uniri, să aspirăm mereu spre vârful piramidei cunoașterii și să avem convingerea că activitatea pe care o desfășurăm în structurile Ministerului Apărării Naționale, în misiuni internaționale sau în cadrul comandamentelor Alianței Nord-Atlantice cinstește și aduce prestigiu instituției pe care o reprezentăm la standarde ridicate, cu performanță și maturitate, ceea ce ne transpune pe toți cei de azi în vectori de imagine ai învățământului superior militar românesc.

Astăzi, de Ziua Națională și la 100 de ani de la înfăptuirea României Mari, vă îndemn să aduceți, în continuare, prestigiu Armatei României, având în permanență în fața ochilor minții dictonul care a străjuit sanctuarul Universității Naționale de Apărare „Carol I” încă de la întemeiere, mottoul tuturor generațiilor de ofițeri formate în instituția noastră: **LABOR IMPROBUS OMNIA VINCIT!**

**COMANDANTUL (RECTORUL)
UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE „CAROL I”
General de brigadă prof.univ.dr. Gheorghe CALOPĂREANU**

1 Decembrie 2018, București

THE NATIONAL DEFENSE UNIVERSITY „CAROL I” IN THE YEAR OF THE ROMANIAN GREAT UNION CENTENARY

The Centenary Year comes as a call of reflection on our past and present history, a recalling to patriotism, consciousness and national unity. We must not forget that the Great Union was achieved through the sacrifice of the entire Romanian country in difficult years of war and, especially through the soldiers' sacrifice on the battlefield. The Centenary of the Great Union expresses the national values in a moment of remembering the deeds of those who put the national interest above their lives and freedom, for the affirmation of the national identity.

The National Defense University „Carol I”, a military higher education institution, is a dignified continuation of the traditions of the Superior War School, established on August 8, 1889, through the High Royal Decree, no. 2073, of the Carol I King of Romania, renamed, in time, *The Military Academy*, *The General Military Academy*, *The High Military Studies Academy*, *The National Defense University*, respectively the current name received on August 25, 2005, by the Government Decision no. 969/2005.

Throughout its long history, the University has instructed and educated 121 promotions of graduates, the elite of the Romanian Armed Forces, commanders and staff officers who have led the troops in the most important moments in the history of our country.

Looking back into the past, in the troubled years of the World War I, we find in the living history pages of the Romanian people and of our institution the fact that on July 1 of the year when the first world conflagration took place, 1914, the courses of the Superior War School were interrupted for a period of four years, the institution being relocated in 1916 to the Military Highschool in Iasi, and the military personnel and student officers were assigned to operative units and participated in combat missions on various fronts.

On August 14, 1916, 434 graduate officers of the Superior War School were engaged in the battle, and 30 of them died on the Field of Honour, two generals, David Praporgescu, division general and tactician, General Stan Poetaş, Commander of the Army Corps 1, 4 colonels, 9 lieutenant-colonels, 9 majors and 6 captains.

Reading on the stone of immortality, the names of those who symbolize the sacrifice of the Superior War School, we see the glorious shadows of commanders of army corps, divisions, regiments, and battalions, heroes who have become legends in the everlasting history for building the Romanian national united state in the battles of: Olt, Nistru, Tisa, Jiu, Predeal, Argeş, Mărăşti, Mărăşeşti and Oituz. After the tumultuous period of the World War I, at the end of 1918, the Superior War School began relocating the Iaşi garrison to Bucharest garrison, so that on March 1, 1919, it reopened its doors only with the first year of education, the 26th promotion consisting of the admitted officers at the exam organized in 1914.

It is worth evoking the moment when the Superior War School restarted the courses, highlighting the atmosphere of life severely affected by shortages and deprivations of a tormented territory that had been struck and shaken for nearly three years by invaders, in which the war had ceased only briefly, and national ideals would require new sacrifices. In these difficult conditions, the Army remained the only certainty, the force by which the country was able to accomplish national unity.

In the years following the World War I, the teaching personnel of the Superior War School strived to provide the army with a new doctrine, the "right doctrine - the doctrine of the moving warfare", adapted to our possibilities and to any situation triggered by the evolution of events.

Subsequent regulations on the use of the great units have confirmed the value of the doctrine built in the sanctuary of the Superior War School.

Today, 129 years after it opened its doors to training and knowledge, the National Defense University "Carol I" continues to represent an institutional and professional model, being part of the national higher education system, accredited according to the law and ranked as a "Higher Trust Degree" educational and scientific research institution, a qualification awarded by the Romanian Agency for Quality Assurance in Higher Education for the period 2015-2020.

The mission of the National Defense University "Carol I", established by the Decision of the Romanian Government, no. 1027/2003, has two fundamental components, primarily to train commanders, staff officers and military and civilian experts, selected to fulfill the attributions of the leading and expertise functions in the field of national defense and security, and secondly to organize and develop scientific studies and scientific research activities, necessary for the entities with responsibilities in these fields.

The National Defense University "Carol I" provides educational programs such as bachelor's degrees, master's degrees, doctoral studies, as well as post-graduate programs of continuous training and professional development. The bachelor's degree studies are conducted in the field of "Military Sciences, Information and Public Order". The master's and doctoral studies are conducted in the fields of "Military Sciences" and "Information and National Security".

The educational process in the National Defense University "Carol I" has been permanently developed and improved, fully compliant with the transformations that the Romanian education and the Romanian Army have experienced.

The National Defense University "Carol I" is organized as follows:

- **The Command and Staff Faculty**, which provides bachelor's, master's and postgraduate programs in the field of *Military Sciences, Information and Public Order*, offering the initial and continuous training of students, at the end of which they will be assigned in command and execution positions in the hierarchical structures at all levels of the Ministry of National Defense and other components of the national defense system, public order and national security, in institutions of the North Atlantic Treaty Alliance, the European Union or other international organizations, as well as organizing and conducting academic research activity;

- **The Security and Defense Faculty**, which provides bachelor's, master's and postgraduate programs in the field of *Military Sciences, Information and Public Order*, having as a basic mission the training, specialization and improvement of the training of officers and civilian staff at the end of which they will be assigned in leading positions or as military and civilian specialists in the structures of the army and within various state institutions or international organizations, as well as organizing and carrying out the scientific research activity;

- **The Regional Department of Defense Resources Management Studies** in Braşov, which organizes and conducts programs of university studies of master's degree and postgraduate programs of continuous training and professional development. The department has the mission to improve the training of military and civilian personnel in the leading structures, with responsibilities in the field of defense planning, defense resource management and the use of management terminology and military terminology specific to NATO structures. It is also officially recognized by NATO as one of the 31 Centers of Education and Training in the NATO-PTEC Partnerships at international level;

- **The Crisis Management and Multinational Operations Department**, which has as basic mission the training and retraining of military and civilian personnel in the country and abroad, in the fields of leadership and staff at the operative and tactical levels, in a multinational context. The department's courses are aligned with NATO and EU training requirements. Starting October 30, 2018, for a period of six years, the department has obtained the *Quality Assurance Accreditation Certificate*, after the assessment performed by the Allied Command Transformation;

- **The National Defense College**, which organizes and conducts postgraduate training and continuous professional development. The College educates and instructs civilian and military personalities, graduates of civilian or military higher education institutions, who are or may be in charge of leading and decision-making positions in the fields of defense policy and national security;

- **The Doctoral School**, which organizes and conducts doctoral degree programs. The doctoral school started its activity on October 1, 2011, taking over the whole process of doctoral education in the university. Currently, there are *attendance* and *low attendance* programs of study in the fields of *Military Sciences and Information and National Security*, in the forms of education. The scientific research activity carried out within the school comprises both fundamental research elements and applied research elements, designed to improve the educational process, to train troops;

- **The Advanced Distributed Learning Department**, specialized structure providing educational services through distance education for the benefit of the university education structures, as well as other structures within the Ministry of National Defense;

- **The Center for International Humanitarian Law**, microstructure of the university contributing, through its fundamental, derived and specific objectives, to the implementation by the Ministry of National Defense of the desideratum for the dissemination of international humanitarian law and its knowledge, observance and application by the army personnel;

- **The Foreign Language Center** is the educational structure specialized in organizing and conducting training programs in English, French, German, Russian, Arabic, Turkish, Chinese and Romanian through intensive, non-intensive and online courses for all linguistic levels (familiarization, pre-intermediate, intermediate, post-intermediate and advanced);

- **The Adult Training Department**, which develops non-university continuing education programs, and the **Military Staff Training Center for Physical Education and Sport in the Army**;

- **The Center for Defense and Security Strategic Studies** has a particular profile within the National Defense University "Carol I", being the functional structure specialized in carrying out the fundamental scientific research in the field of national defense and security.

Also, the university includes the University Publishing House, the University Library and the administrative structures, which have the basic mission to provide and support the educational and scientific research activities of the university.

Nationally, the National Defense University "Carol I" collaborates with state and private higher education institutions, civilian and military, on the basis of partnership protocols, with conditions created for the mobility of teachers and students, the joint publication of magazines, identifying common research areas and other education and research-specific activities.

At the international level, the achievements in the process of harmonizing education with the exigencies required at the European level, regarding the implementation of a new perspective on the quality concept of the educational process, have enhanced the recognition of the university, especially among the institutions of military training on the continent, becoming an important partner of dialogue and consultancy during the course of their own initiatives in the field. In this context, constant cooperation has been established and maintained between the university and the representatives of the beneficiaries through mutual information, consultations during the initiation and running of the study programs, including the development and implementation of student and teacher mobility within the ERASMUS+ program.

The requirements of the principles assumed by Romania as a signatory part of the Bologna Declaration, on the establishment of a European Higher Education Area, have been an important landmark for the National Defense University "Carol I" in the evaluation and optimization of education and scientific research in institution, in accordance with the specific of the mission and the requests of the beneficiaries, determined by the status of Romania as a NATO member state.

In this context, the university has focused its efforts on adapting the educational offer to labor market requirements and has developed scientific research especially on projects with concrete applicability in terms of quality assurance.

The policy of National Defense University "Carol I" to assure the quality of the educational process in the institution is aimed at concentrating the synergic effect of all human resources, management, teaching, auxiliary and administrative personnel, for the development of a culture of quality in the planning, organization, progress, control and guidance, of all activities, at the level of operational and/or excellence standards.

In addition to the programs already established for some years, the programs of Interarms Leadership master for Land forces, Air Forces and Navy, Logistics Management and Economico-Financial Management were implemented starting with the academic year 2017-2018, in the field of *Military Sciences*.

The National Defense University "Carol I", starting with the academic year 2017-2018, also introduced a new program of master's degree studies - Communications Leadership, Information Technology and Cyber Defense, program organized by the Security and Defense Faculty, in the field of *Information and National Security*, taking into account the current challenges to the security of the North Atlantic Alliance.

In the Centenary Year, the first promotion of officers graduated the Bachelor's academic program *Logistics*, and the young officers were assigned to institutions within the defense, public order and national security system.

In the context of the objectives assumed by Romania within the North-Atlantic Alliance and in line with the provisions of the National Defense Strategy for the period 2015-2019 regarding the strengthening of the defense information dimension, our institution has developed and will conduct, starting with this year, a new Master's Degree Program *Leadership-Information for Defense*.

Scientific research activity is, and will remain, a priority, both in terms of the need to use the newest and most relevant outcomes in the process of education resulting from the fields of interest, as well as from the perspective of asserting the institution as a center of excellence at national and international level.

The results of scientific research are included in the new generations of doctrines of the armed forces' categories, regulations, manuals, orders and provisions, which regulate the training process of the forces and their mechanisms in the theaters of military operations.

Lately, the university has focused its efforts on diversifying the educational offer to all academic cycles, the development of scientific research and programs organized in the form of low-attendance education.

The permanent collaboration with the institutions beneficiary of the educational process carried out at the National Defense University "Carol I" has led to the shaping of an organizational culture capable of permanent adaptation to the needs of the Ministry of National Defense as the main beneficiary, in order to ensure a highly qualified human resource for command and staff positions, as well as assignments requiring expertise in the field of security and defense.

The learning outcomes of the National Defense University "Carol I" do not only reflect the acquisition of professional and transversal competences specific to each study program, but also the development of a sense of belonging, of the spirit of loyalty to the Romanian Armed Forces and the Romanian State, of the sense of duty and military leadership skills.

After 1990, the National Defense University "Carol I" started the process of opening to the civilian environment, by ensuring the accessibility to the different forms of training, of the individuals from the civil society: representatives of the political parties, members of non-governmental organizations, media, as well as from the central and local structures of the state administration.

At the university level, scientific events have been organized with the participation of scientific personalities belonging to the civilian environment, both from our country and abroad. The efforts of the university to open up to the civilian environment have been embraced by the civil society, with a continuous increase in the interest shown by the university, for the participation in the different forms of training provided in our institution.

Today, more than ever, in the Year of the Centenary, we all must firmly assume the active contribution

to preserving and consolidating the legacy of the Great Union, to aspire to the peak of the knowledge pyramid and to be convinced that the work we carry out in the structures of The Ministry of National Defense, in international missions or within the North Atlantic Alliance Commands, honors and brings prestige to the institution we represent at high standards, with performance and maturity, which today transposes all of us into image vectors of the Romanian military higher education.

Today, on the National Day and 100 years after the Great Union Day, I urge you to continue to bring prestige to the Romanian Armed Forces, always bearing in mind the dictum that has guided the sanctuary of the National Defense University “Carol I” ever since its foundation, the motto of all generations of officers formed in our institution: **LABOR IMPROBUS OMNIA VINCIT!**

**COMMANDANT (RECTOR)
OF “CAROL I” NATIONAL DEFENSE UNIVERSITY
Brigadier General Professor Gheorghe CALOPĂREANU, PhD**

1st December 2018, Bucharest

MESAJUL PREȘEDINTELUI SENATULUI UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE „CAROL I” ADRESAT COMUNITĂȚII UNIVERSITARE CU OCAZIA ȘEDINȚEI FESTIVE A SENATULUI DEDICATĂ CELEBRĂRII CENTENARULUI MARII UNIRI

Doamnelor și domnilor senatori, stimați invitați, dragi colegi,

Sunt momente în viața națiunilor la care se raportează întreaga existență ulterioară a acestora.

1 Decembrie 1918 reprezintă, pentru națiunea română, reperul temporal fundamental al desăvârșirii idealului național – unirea tuturor românilor într-un singur stat, național și unitar – România.

Împlinirea idealului național a fost opera unei întregi generații – generația Marii Uniri – și visul multor generații anterioare, a fost realizarea măreață bazată pe sacrificiile întregului popor român, unit în jurul conducătorilor săi – oameni de stat –, patrioți și vizionari.

Armata română, întruchiparea cea mai veridică a poporului din sânul căruia s-a întrupat, a contribuit decisiv, prin jertfa sa de sânge, la realizarea Marii Uniri prin bătăliile purtate în anii grei de război, victoriile de la Mărăști, Mărășești și Oituz rămânând pe vecie încrustate în Cartea de aur a neamului românesc.

Militarii acelei armate sunt eroii noștri, iar noi ne înclinăm cu respect în fața memoriei lor, a monumentelor închinat eroismului și sacrificiului lor – crucile de pe Caraiman, de la Straja sau Muntele Mic, Calea Eroilor de la Târgu-Jiu, Mausoleul de la Mărășești, Arcul de Triumf sau Catedrala Mântuirii Neamului!

Prin înfăptuirea Marii Uniri, poporul și armata sa au realizat unitatea și suveranitatea națională și astăzi, mai mult ca oricând, lecția înaintașilor noștri trebuie să fie o pildă de urmat pentru actuala generație, în condițiile în care schimbările vizibile, extrem de dinamice, care se petrec într-o lume din ce în ce mai mică, aduc cu ele multiple provocări la adresa securității oamenilor și, mai ales, a statelor cărora le pot afecta suveranitatea națională și integritatea teritorială.

Mediul internațional fiind în schimbare, nu trebuie să considerăm Unirea ca pe un dat definitiv, ca o realitate imuabilă. Se impune să fim vigilenți cu toții pentru a o apăra și, în același timp, pentru a o consolida permanent, întrucât *Unirea se construiește în fiecare zi.*

Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, dincolo de numele pe care l-a purtat în timp – Școala Superioară de Război, Academia Militară, Academia de Înalte Studii Militare – este, fără îndoială simbolul peren fundamental al Armatei naționale.

Această simbolistică aparține, în cadrul instituțiilor de învățământ superior civil și militar, capătă dimensiuni și mai mari în anul Centenarului Marii Uniri, întrucât Centenarul Marii Uniri este *despre ieri și despre azi, despre ei și despre noi:*

- Despre ei, eroii care au făcut România Mare;
- Despre ei, eroii care și-au dat viața pentru recuperarea teritoriilor pierdute;
- Despre generațiile ulterioare care și-au făcut datoria față de țară și ne-au lăsat această moștenire pe care noi, la rândul nostru, trebuie să o dăm mai departe întregă, neștirbită generației viitoare.

Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, continuatoarea Școlii Superioare de Război, aflată în prim-planul pregătirii comandanților și liderilor militari, a specialiștilor în securitate națională trebuie să-și asume și mai departe, cu responsabilitate și onoare, contribuția activă la păstrarea și consolidarea moștenirii Marii Uniri – independența și suveranitatea națională.

Trebuie să celebrăm Anul Centenar nu numai refuzând importarea dezbinării și anomaliilor din societate, ci adâncind unitatea instituțională și umană prin respect și deferență față de norme și față de cei de lângă noi sau din fața noastră – colegul sau studentul nostru – creând și consolidând în universitate o atmosferă propice performanței, care să cultive principialitatea, valorile autentice și în care să se desfășoare un proces educațional de calitate.

Numai acționând în acest spirit, ne facem datoria față de universitate, ne onorăm obligațiile față de instituția militară și contribuim la creșterea tăriei și prestigiului acesteia și, mai departe, la tăria și prestigiul țării.

Acesta trebuie să fie sensul firesc și profund al celebrării Centenarului Marii Uniri în Universitatea Națională de Apărare „Carol I”!

La mulți ani tuturor românilor!

Trăiască România!

Trăiască în România, veșnic să trăiască Moldova și Ardealul și Țara Românească!

**PREȘEDINTELE SENATULUI
UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE „CAROL I”
Col.prof.univ.dr. Ion PURICEL**

28 noiembrie 2018, București

MESSAGE DELIVERED BY THE PRESIDENT OF SENATE OF "CAROL I" NATIONAL DEFENSE UNIVERSITY TO THE ACADEMIC COMMUNITY IN THE FESTIVE SESSION OF THE SENATE ON THE OCCASION OF GREAT UNION CENTENARY

Ladies and gentlemen, dear guests, dear colleagues,

There are moments in the lives of nations to which they relate their entire later existence.

The 1st of December 1918 represents, for the Romanian nation, the fundamental temporal milestone of the accomplishment of the national ideal - the unification of all Romanians in a single, national and unitary state - Romania.

The fulfillment of the national ideal was the work of an entire generation - the generation of the Great Union - and the dream of many previous generations; it was the great achievement based on the sacrifices of the entire Romanian people, united around its leaders - statesmen - patriots and visionaries.

The Romanian army, the most authentic embodiment of the people it originated from, contributed decisively, through its blood sacrifice, to the realization of the Great Union through the battles in the years of war, the victories of Mărăști, Mărășești and Oituz remaining forever intact in the Golden Book of the Romanian people.

The soldiers of that army are our heroes and we bow in sign of respect to their memory, to monuments dedicated to their heroism and sacrifice - the crosses on Caraiman, Straja or Muntele Mic peaks, the Heroes' Route in Târgu Jiu, the Mărășești Mausoleum, the Arch of Triumph or the Cathedral of Salvation of the Nation!

Through the realization of the Great Union, the people and its army achieved national unity and sovereignty, and today, more than ever, the lesson of our forefathers must serve as an example for the present generation, given that the visible, extremely dynamic changes occurring in an increasingly smaller world, bring with them multiple challenges to the security of people and, above all, of states, that can affect their national sovereignty and territorial integrity.

As the international environment is changing, we should not regard the Union as definitive as an immutable reality. It is imperative that we all be vigilant to defend it and, at the same time, to consolidate it permanently, as the *Union is being built every day*.

"Carol I" National Defense University, beyond the name it had over time - the Superior War School, the Military Academy, the Academy of Higher Military Studies - is undoubtedly the perennial symbol of the National Army.

This special symbolism in civilian and military higher education institutions is gaining even greater dimensions in the Centenary year of the Great Union, since the centennial of the Great Union *is about yesterday and today, about them and about us*:

- About them, the heroes who made Great Romania;
- About them, the heroes who gave their lives to recover the lost territories;
- About the later generations who did their duty to the country and left us this legacy that we, in our turn, have to give it all further on, untouched, to the next generation.

"Carol I" National Defense University, the continuation of the Superior War School, in the forefront of the training of military commanders and leaders, of national security specialists, must assume with responsibility and honor an active contribution to the preservation and consolidation of the heritage of the Great Union - national independence and sovereignty.

We have to celebrate the Centenary Year not only by refusing to import the division and anomalies in society, but also by strengthening the institutional and human unity through respect and deference to norms, and to the ones next to us or in front of us - our colleagues or students - by creating and consolidating in the university an atmosphere conducive to performance, cultivating principles, authentic values, and conducting a high-quality educational process.

By acting in this spirit, we will do our duty towards the university, we will honor our obligations to the military institution, and we will help to increase its strength and prestige and, furthermore, the strength and prestige of the country.

This must be the natural and profound meaning of celebrating the Centenary of the Great Union at "Carol I" National Defense University!

Many Happy Returns of This Day to all Romanians!

Long live Romania!

Long live in Romania, long live, forever, Moldavia and Transylvania and Wallachia!

**PRESIDENT OF THE SENATE
OF "CAROL I" NATIONAL DEFENSE UNIVERSITY
Col.prof. Ion PURICEL, PhD**

28 november 2018, Bucharest

LUPTA PENTRU UNIRE, UNIREA PRINCIPATELOR ȘI ÎNFĂPTUIREA ROMÂNIEI MARI

LA LUTTE POUR L'UNITÉ, L'UNION DES PRINCIPAUTÉS ET LA CONSTITUTION DE LA GRANDE ROUMANIE

General de brigadă (r) Ion MAFTEI
Col.lect.univ.dr. Alexandru STOICA*

Unirea de la 1600 sub Mihai Viteazul, Răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan de la 1784, Revoluția lui Tudor Vladimirescu din 1821, Revoluția de la 1848 și Mica Unire din 1859, sub domnitorul Alexandru Ioan Cuza, sunt momente în istorie care au exprimat tare și răspicat dorința de veacuri a românilor de pretutindeni: Marea Unire, înfăptuită în anul 1918, al cărei Centenar îl aniversăm anul acesta.

În articolul de față sunt tratate toate aceste evenimente premergătoare Unirii din 1918, în contextul vremurilor și al propagandei unioniste promovate de cei care au dorit, mai mult decât orice și cu mari sacrificii, să ducă la îndeplinire idealul de unire al tuturor românilor sub un singur nume: România.

L'union de 1600 sous Michel le Brave, l'émeute de Horea, Cloșca et Crișan de 1784, la révolution de Tudor Vladimirescu de 1821, la révolution de 1848 et la Petite Union de 1859, sous le souverain Alexandru Ioan Cuza, sont les moments de l'histoire qui ont exprimé haut et fort le désir séculaire des Roumains de toute part: la Grande Union, créée en 1918, dont nous célébrons le centenaire cette année.

Cet article traite tous ces événements qui ont précédé l'Union de 1918, dans le contexte de l'époque et de la propagande unioniste promue par ceux qui avaient désiré plus que tout et avec de grands sacrifices d'accomplir l'idéal d'unification de tous les Roumains sous un même nom: Roumanie.

Cuvinte-cheie: România, Marea Unire; 1 decembrie 1918; Unirea Principatelor.

Mots-clés : Roumanie; la Grande Union; le 1er décembre 1918; l'Union des Principautés.

Unirea politică a celor trei țări române, realizată de către voievodul Mihai Viteazul în anul 1600, deși de scurtă durată, s-a impus ca o forță în procesul de înfăptuire a statului național român și a constituit dovada că unirea românilor în spațiul dacic a exprimat o aspirație fundamentală a poporului nostru.

Mihai Viteazul s-a autointitulat: „Io Mihai Voievod, domn al Țării Românești și al Ardealului și a toată țara Moldovei”¹, iar faptele sale transmise atât prin scris, cât și prin tradiția orală au fost dătătoare de învățături și îndemnuri pentru poporul român de a se uni, pentru a trăi într-o națiune independentă și puternică.

Mihai Viteazul a personificat ideea de independență și unitate statală în conștiința românească. Unirea de la 1600 s-a înscris cu litere de aur în istoria patriei, contribuind la dezvoltarea conștiinței de unitate a românilor, idee care va fi preluată, documentată și susținută de cronicari, scriitori și oamenii de stat care au înfăptuit visul românilor, de a trăi într-un stat național, liber și independent.

Cronicarii Miron Costin, Constantin Cantacuzino stolnicul și Dimitrie Cantemir au arătat unitatea poporului românesc de pretutindeni, însă ei nu au tras concluzia că, dacă românii sunt un singur popor, ei trebuie să se unească într-un singur stat.

*Directorul Editurii Universității Naționale
de Apărare „Carol I”
e-mail: samisl3@yahoo.com

Germanii conștiinței naționale au apărut începând cu mijlocul secolului al XVIII-lea, odată cu dezvoltarea economică și a schimburilor comerciale între cele trei țări române. Răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan din 1784 și cunoscutul memoriu din 1791 intitulat *Supplex Libellus Valahorum*, având la bază ideologia și argumentele Școlii Ardelene, dovedesc afirmarea puternică a românilor.

Mișcarea revoluționară condusă de Tudor Vladimirescu a avut urmări importante pe linia *redeșteptării naționale a românilor* de pretutindeni, menționând doar faptul că țărani români din Transilvania îl așteptau pe *Tudoraș* să treacă munții să-i scape de *nemeșimea maghiară* și să statornicească *legea națiunii române*. Mihail Kogălniceanu a subliniat că „întâmplărilor de la 1821 suntem datori cu orice propășire... căci ele ne-au deșteptat duhul național”.

În anul 1827, câțiva boieri din Țara Românească au cerut *reunirea Daciei sub protecția marilor puteri*².

În timpul războiului ruso-turc din 1828-1829, Principatele au fost ocupate de ruși. Această ocupație (a șasea invazie și stăpânire rusească) i-a costat pe români „mai mult sânge și lacrimi decât cele precedente la un loc”, iar Moldova și Muntenia au rămas sub ocupație rusească până în anul 1834; în această perioadă au fost elaborate Regulamentele organice, în procesul elaborării recomandându-se ca instituțiile care urmau să fie organizate în cele două principate să fie similare, pentru *a apropia cele două noroade, ale căror nume, de lege, de începutul neamului, de starea locului se cuvine a ține strâns legate*.

Regulamentele Organice reliefând existența unei națiuni române (prin stipulațiile exprese ale articolelor nr. 317 și nr. 429 din cele două legiuri), subliniau că *nedespărțita unire* reprezintă o *necesitate mântuitoare*³.

În paralel cu desfășurarea acțiunilor unioniste pentru unirea Munteniei cu Moldova, va avea loc și peste Carpați o activitate intensă a mișcării naționale a românilor din Imperiul Habsburgic.

Mișcarea național-culturală din prima jumătate a secolului al XIX-lea a însușit ideea unității tuturor românilor. Ziarul „Curierul românesc”, tipărit la București de Ion Heliade Rădulescu, „Albina românească” editată la Iași de Gheorghe Asachi, apărute în anul 1829, au fost urmate de gazeta „Românul”, editată în anii 1837-1838 la București, și de revistele brașovene, redactate de George Barițiu – „Gazeta de Transilvania” și „Foaie pentru minte, inimă și literatură” –, la care au colaborat scriitorii din toate ținuturile istorice românești. Aceste publicații au fost însușite de ideea unității tuturor românilor și au contribuit la amplificarea luptei lor pentru drepturi sociale și naționale. Numele de Dacia, care cuprindea tot pământul românesc, din titlurile publicațiilor periodice ale vremii, „Dacia literară”, „Magazin istoric pentru Dacia”, și figura lui Mihai Viteazul, domnitorul sub al cărui sceptru s-a înfăptuit reunificarea țărilor românești, au stârnit un interes deosebit.

În Transilvania și Banat s-au constituit mai multe societăți secrete românești, așa cum a fost Societatea Constituția, din Lugoj, care urmăreau reorganizarea provinciilor pe baze constituționale prin lupta împotriva orânduirii feudale și obținerea libertății naționale. În anii 1834-1835, din regiunile miniere ale Banatului răzbăteau ecourile directe ale unei colaborări secrete întreite între transilvăneni, moldoveni și munteni, pentru înfăptuirea „republicii române” care să unească toate țărilor românești pe temeiul egalității în drepturi și datorii, prin desființarea titlurilor de noblețe, prin eliberarea țăranilor de sub apăsarea servituțiilor feudale și pe baza principiului reprezentăției naționale⁴.

Dezvoltarea economică, politică și culturală a Țării Românești a făcut să crească speranța românilor ardeleni în realizarea unirii românilor într-un singur stat. În acest scop mai mulți cărturari transilvăneni vor ajunge în București și în alte orașe din Muntenia, pentru a desfășura activitate de ridicare politică și culturală a națiunii române (așa cum au fost Gheorghe Lazăr), sau călătoriile profesorilor și cărturarilor transilvăneni, ca Gheorghe Barițiu și Timotei Cipariu, călătorii făcute în anul 1836 în Țara Românească pentru a discuta problemele culturale și politice cu reprezentanții culturii din București. Pe aceeași linie, se înscrie și activitatea fruntașului bănățean Eftimie Murgu – cunoscut susținător al dacoromânismului – care în 1834 a trecut în Moldova, iar după doi ani s-a stabilit la București, unde a funcționat ca profesor

la Colegiul Sfântul Sava, predând lecții și unora dintre viitorii revoluționari pașoptiști: Nicolae Bălcescu și Constantin Alexandru Rosetti⁵.

Între anii 1837 și 1840, mișcarea națională din Țara Românească a trecut la acțiuni politice de amploare. „Partida națională”, condusă de colonelul Ioan Cămpineanu, a întocmit, în toamna anului 1838, un proiect de constituție burghezo-liberal, preconizând unirea țărilor române într-un stat național independent, fapt manifestat prin Declarația de principii a partidei naționale sau prin Actul de Unire și Independență, redactat la 1 noiembrie 1838. Cămpineanu avea legături cu domnul Moldovei, Mihail Sturdza, cu emigrația poloneză și cu guvernele Franței și Angliei, de unde spera să primească ajutor, dar în anul 1839 a fost arestat.

După reprimarea mișcărilor conduse de Ioan Cămpineanu, de Dimitrie Filipescu ori de Leonte Radu, în Moldova, luptătorii patrioți români au trecut la crearea unei organizații secrete care să dirijeze toate acțiunile revoluționare de unitate politică și de eliberare națională și socială a poporului român.

În anul 1840 a luat ființă Societatea secretă de sub conducerea lui Dimitrie Filipescu, din care au făcut parte Nicolae Bălcescu, Eftimie Murgu ș.a., care, prin programul ei, anticipa direct marile obiective pe care le va promova Revoluția de la 1848. Aceeași societate, împreună cu Ion Ghica, căpitanul Christian Tell și Constantin Alexandru Rosetti, în toamna anului 1843, a pus bazele societății revoluționare secrete „Frăția”, inițiată de Nicolae Bălcescu, având, printre alte obiective de reformă și pe acela de a înfăptui unitatea națională a românilor în cadrul unui stat independent.

Pentru a desfășura o activitate eficientă, „Frăția” și-a creat organizații legale în 1845: „Asociația literară a României”, la București și „Societatea studenților români”, la Paris. Sub o formă legală de răspândire a culturii, prin colaborare cu Gheorghe Barițiu din Transilvania, cu Mihail Kogălniceanu, cu Vasile Alecsandri, cu Costache Negri din Moldova, și cu alți cărturari, asociația avea un scop politic tănuț, acela de a acționa pentru făurirea unității naționale.

În 1842, s-a votat în Dieta Principatului, la Cluj, proiectul de lege care prevedea introducerea, în mod progresiv, a limbii maghiare ca limbă oficială a Transilvaniei, în răstimp de zece ani. Împotriva acestei măsuri, s-au ridicat proteste vehemente atât din partea românilor: Simion Bărnuțiu, G. Barițiu, cât și a sașilor.

În articolul său *Der Sprachkampf in Siebenburgen (Despre lupta pentru întăietatea limbii de stat în Transilvania)*, pastorului sas Stephan Ludvig Roth scria, în anul 1842, că .... *domnii din Dieta de la Cluj voiesc să vadă născută o limbă de cancelarie și acum se bucură că copilul a fost adus pe lume. A declara o limbă drept o limbă oficială a țării nu e nevoie, căci noi avem deja o limbă a țării. Nu este limba germană, dar nici cea maghiară, ci limba valahă. Oricât ne-am suci, oricât ne-am învățti noi, națiunile reprezentate în Dietă, nu putem schimba nimic!*

În ajunul lui 1848, idealul statului politic unitar român a fost lansat de către Nicolae Bălcescu ca program unitar revoluționar, în care se menționa: „Ținta noastră nu putea fi alta decât unitatea națională a românilor”.

Ideea unirii Munteniei, Moldovei și Transilvaniei într-o monarhie daco-romană, dependentă de coroana austriacă, a cucerit multe spirite în timpul Revoluției din anii 1848-1849⁶.

Desfășurându-se în condițiile revoluțiilor ce cuprinseseră Europa, Revoluția Română de la 1848 n-a fost un fenomen neregulat, efemer, fără trecut și viitor, după cum afirma Nicolae Bălcescu: *Revoluția generală fu ocazia, iar nu cauza revoluției române.*

În anul 1848, provinciile românești se aflau într-o situație grea: Moldova și Muntenia se aflau atât sub suzeranitatea Imperiului Otoman, cât și sub protectoratul Rusiei, Dobrogea era sub stăpânirea Porții, Basarabia era încorporată de Rusia, iar Transilvania, Banatul și Bucovina erau guvernate de Imperiul Habsburgic. Stăpânirea străină căuta să împiedice aspirațiile de unitate și independență ale poporului român, marile puteri fiind preocupate, înainte de toate, de jefuirea bogățiilor țării.

Revoluționarii români de la 1848 considerau că unitatea națională a românilor s-ar putea înfăptui fie deodată, fie, mai degrabă, în etape, mai întâi prin unirea Moldovei și a Țării Românești, pentru ca, după

consolidarea noului stat parțial unificat, să se pășească la desăvârșirea unității lui, prin constituirea Daco-României. Revoluția română a început la mijlocul lunii martie 1848 și a durat până în august 1849.

În Moldova, după adunarea din 27 martie 1848, ținută la Iași, hotel Petersburg, Mihail Sturdza a răspuns cu represalii. O parte dintre tinerii opoziționiști s-au ascuns și s-au refugiat peste hotare, cei prinși au fost arestați, iar 13 din tinerii cei mai însemnați din Moldova au fost transportați la Galați și predați autorităților turcești. Dintre aceștia, câțiva au reușit să fugă de sub escortă, iar cei rămași au fost duși la Bursa, în Asia Mică. Parte dintre ei care au reușit să fugă au ajuns în Transilvania și să participe la Adunarea de la Blaj, așa cum a fost cazul lui Alexandru Ioan Cuza.

În Brașov, au ajuns Gheorghe Sion și unchiul său, Toader Sion, apoi Vasile Alecsandri și Gheorghe Cantacuzino. În Transilvania, vor ajunge Costache Negri, Iancu Alecsandri și Alecu Russo, venind de la Paris, dar, neputând rămâne în Țara Românească, s-au îmbarcat la Giurgiu, pentru a pleca din nou la Paris. Pe vapor, s-au întâlnit cu Manolache Epureanu, Zaharie Moldovanu, Lascăr Rosetti și Alexandru Moruzi, cu care au plecat împreună la Lugoj, de unde au ajuns în Transilvania.

La adunarea organizată pe Câmpia Libertății de la Blaj, din 3/15 mai 1848, s-a realizat *unirea în cuget*, prin participarea reprezentanților români din Moldova și a celor din Muntenia, alături de zecile de mii de țărani și intelectuali români de pe toate meleagurile Transilvaniei. La adunare s-a rostit *noi vrem să ne unim cu Țara!*

În mai 1848, conducători ai mișcării revoluționare din Moldova, care participaseră, alături de cei din Muntenia, la Adunarea națională de la Blaj, s-au adunat la Brașov, unde a fost redactat legământul cunoscut sub denumirea de *Prințiipiile noastre pentru reformarea patriei*, care, la ultimul punct, prevedea *Unirea Moldovei și a Valahiei într-un singur stat neatârnat, românesc*. Tot aici, au hotărât să organizeze armate constituite din bucovineni, ardeleni și bănățeni pentru a intra concentric în Moldova și pentru a-l răsturna pe domnitorul Mihai Sturdza. În acest scop, o parte dintre revoluționari au plecat în Banat, alții la Abrud, iar Gheorghe Sion, Zaharie Moldovanu, Grigore Balș și Patrache Cazimir au ajuns la Cernăuți, în Bucovina, unde se vor întâlni cu un număr de emigranți moldoveni, care părăsiseră Moldova, parte din cauza persecuțiilor politice, parte de frica holerei care începuse a bântui în Moldova⁷.

Vasile Alecsandri a deschis seria foilor volante, prin poezia revoluționară „Deșteptarea României”, apărută la Brașov în mai 1848 în „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, sub titlul „Către Români”, și retipărită la Cernăuți cu titlul cunoscut astăzi „Deșteptarea României”.

Tot la Brașov, Vasile Alecsandri a publicat broșura zisă „În numele Moldovei, al omenirii și al lui Dumnezeu”, un rechizitoriu al nelegiuirilor săvârșite de M. Sturdza.

La Iași și la Cernăuți au fost constituite comitete revoluționare, care au acționat în strânsă legătură, însă cel din capitala Moldovei a trebuit să lucreze în condiții de conspirativitate și, totodată, activitatea sa a fost stânjenită de epidemia de holeră, care a făcut mii de victime.

Comitetul revoluționar a lansat la Cernăuți mai multe foi volante în iunie 1848, adresând moldovenilor un apel, îmbărbătându-i să aibă *nădejde bună și unire* și rugându-i să nu se lase ademeniți de Mihail Sturdza, *acel vrăjmaș încoronat ce nu ține la domnie decât ca la un izvor de îmbogățiri nelegiuite*.

Dar toate broșurile și foile volante au fost întrecute de „elaboratul” lui Mihail Kogălniceanu, cunoscut sub numele de „Dorințele partidei naționale din Moldova”, tipărit la Cernăuți în august 1848, luna sosirii lui Kogălniceanu în Bucovina. Această broșură, formulează dorințele moldovenilor în cuvinte lapidare, într-o formă concisă și limpede. Broșura cuprinde tot programul generației de la 1848, care culminează prin marile dorinți: *Unirea principatelor și domn străin*.

În luna octombrie 1848, a fost înființat ziarul „Bucovina” de frații Alecu și Gheorghe Hurmuzachi, în colaborare cu „mulți dintre emigranții moldoveni” și cu ardeleanul Gheorghe Barițu, refugiat și el în Bucovina.

După declararea stării de asediu în Bucovina, în ianuarie 1849, refugiații moldoveni au fost nevoiți să plece, pe rând, luând cu ei imaginea unei Bucovine amicale, ospitaliere.

Mulți refugiați din Bucovina au avut parte de o frățescă primire, mai cu seamă din partea familiei Hurmuzachi. După părerea lui Gheorghe Sion, casa bătrânului Hurmuzachi a fost *singura casă particulară, în care se păstra limba și datinele vechii vieți patriarhale românești*, iar soții Hurmuzachi au fost totdeauna *gata a îmbrățișa pe oricare trecător sau emigrant, care ar fi purtat nume de român și la care se adunase un număr de 18 refugiați*⁸, în frunte cu elita refugiaților, Vasile Alecsandri și Mihail Kogălniceanu.

Revoluția din Muntenia s-a desfășurat cu o vigoare deosebită, punând în evidență năzuința fierbinte a poporului spre libertate socială și națională.

La 9/21 iunie 1848, s-a desfășurat Adunarea Populară de la Islaz, unde s-a citit programul sintetizat în *Proclamația de la Islaz*, care reprezintă un document fundamental în istoria gândirii social-politice românești, și s-a constituit guvernul revoluționar provizoriu, completat, peste câteva zile, la București.

Revoluția din Muntenia a reușit să cucerească, pentru 105 zile, puterea în stat. Conducătorii revoluționari de la București au avut în vedere, ca linie generală de acțiune, sprijinirea prin toate mijloacele a revoluției în Transilvania și în Moldova, mesager oficial al acestei orientări fiind revoluționarul August Treboniu-Laurian, care a activat în Transilvania ca purtător de cuvânt al României unite, prin opera revoluției.

În perioada guvernării revoluționare în Muntenia afirmarea hotărârii de unire și de făurire a statului unitar român a cunoscut o mare vigoare la București, devenind temelia și centrul acțiunii tuturor românilor în această direcție.

Revoluția din Transilvania, desfășurată în condiții dramatice și *pacificată* în cele din urmă de armatele împăratului de la Viena, în colaborare cu cele țariste (iulie - august 1849), a scos în evidență hotărârea românilor de a lupta cu orice sacrificiu pentru apărarea drepturilor sociale și naționale.

Trupele ruso-turce au invadat Principatele, între 15 și 25 septembrie 1848. Convenția de la Balta Liman, din aprilie 1849, semnată de Turcia și Rusia, decidea menținerea pe teritoriul Principatelor a unei armate ruso-turce de 35.000 de oameni, pentru a păstra ordinea. Rușii au plecat din Principate în mai anul 1851, însă aveau să fie invadate din nou în luna iulie a anului 1853.

Din evenimentele de la 1848, ca un simbol al libertății, dreptății și unității naționale, se desprinde figura nobilă și distinsă a celui mai reprezentativ revoluționar democrat al timpului, Nicolae Bălcescu, care a întruchipat, prin peniță și faptă, doleanțele întregului popor român. Asemenea lui, în cursul istoricelor evenimente de la 1848, au acționat: Avram Iancu, Mihail Kogălniceanu, Alexandru Ioan Cuza, Vasile Alecsandri, Simion Bărnuțiu, Gheorghe Barițiu, Constantin Alexandru Rosetti, frații Brătianu, frații Golescu, frații Mureșianu, Eftimie Murgu, Alecu Russo și mulți alții.

Evenimente care au precedat Unirea Principatelor

Este un fapt dovedit că în Revoluția de la 1848 - 1849, Hurmuzăcheștii, împreună cu revoluționarii din Moldova și din Transilvania, erau în căutarea unei soluții practice imediate, pentru atingerea scopului final, crearea unui stat român unitar și independent. Pentru moment, ei se gândeau la o formulă de tranziție, și anume unirea Bucovinei cu Transilvania, sub sceptrul împăratului Austriei, singura soluție posibilă în împrejurările de atunci⁹.

În demersurile întreprinse în acest scop, au fost făcute și niște planuri conspirative, în care au fost implicați frații Hurmuzachi: Constantin, Alexandru, Gheorghe și Eudoxiu, împreună cu alți revoluționari din Țările Române: Alecu Russo, Ioan Maiorescu, Andrei Șaguna și alți frați din Ardeal, din Banat și din părțile vecine ale Ungariei, la marea acțiune de a smulge de la tânărul împărat Franz Josef aprobarea pentru unificarea politică a tuturor românilor din monarhia habsburgică într-un stat nou, sub numele de „Marele Ducat al Românilor”.

Și cum între timp Austria devenise un stat constituțional, cei care recunoșteau de nevoie suzeranitatea sultanului se puteau și ei alipi, la prima ocazie, acestui Mare Ducat al Românilor. Era vorba, desigur, de

Țara Românească și Moldova, care, în fața pericolului anexării la Rusia, își manifestau intenția de a se pune sub protecția Austriei.

În această propagandă, sublinia N. Iorga, *trebuie să recunoaștem întâietatea pe care au avut-o frații Hurmuzachi; ziarul lor fu primul care aruncă această chemare*¹⁰.

Acțiunea s-a finalizat printr-un memoriu care s-a prezentat împăratului Franz Josef I, pe data de 25 februarie 1849. La 10 martie 1849, Cabinetul austriac a prezentat un raport nefavorabil privind memoriul românilor din Transilvania, Banat și Bucovina.

Însă Eudoxiu Hurmuzachi a vrut atunci ceea ce românii din Basarabia, Bucovina și Transilvania au săvârșit cu elan și mult curaj, în memorabilele zile ale anului 1918. În acest fel Eudoxiu Hurmuzachi și familia sa au devenit realmente precursori ai unirii românilor¹¹.

După înăbușirea Revoluției de la 1848, s-a verificat în practică adevărul cuvintelor lui Mihail Kogălniceanu, care aprecia, în „Dorințele Partidei naționale în Moldova”, în august 1848, că Unirea Moldovei cu Muntenia reprezintă «cheia boltei, fără de care s-ar prăbuși tot edificiul național».

Convenția de la Balta-Liman, încheiată la 19 aprilie/1 mai 1849 dintre Imperiul Țarist, în calitate de „protector” și Imperiul Otoman, ca putere suzerană, a stabilit: ocuparea cu trupe a Moldovei și Munteniei, „până la consolidarea liniștei interne”; domniile celor două țări române să fie numiți de sultan, pe termen de șapte ani; suspendarea adunărilor obștești ordinare etc. În baza acestei convenții, au fost numiți domni Grigore Al. Ghica, în Moldova, și Barbu Știrbei, în Muntenia.

Războiul Crimeii a izbucnit între Rusia și Turcia, ca urmare a refuzului Turciei de a accepta Rusiei țariste protectoratul asupra creștinilor ortodocși. Rusia urmărea obținerea supremației asupra Constantinopolului și Strâmtoarelor Bosfor și Dardanele, pentru a obține cât mai mult din teritoriu, iar, în acest scop, țarul Nicolae a hotărât ocuparea Principatelor de la Dunăre (Moldova și Valahia) și astfel, la 21 iunie 1853, armatele țariste trec Prutul și ocupă Moldova și Muntenia, fără nicio declarație de război¹².

Franța și Anglia s-au unit cu Turcia și au declarat război Rusiei. Războiul Crimeii a făcut din Unirea Principatelor o problemă a echilibrului european.

Mutarea operațiunilor militare în Crimeea a determinat Rusia să-și retragă trupele din Țările Române, operațiune încheiată în iulie 1854, iar, în baza Convenției dintre Poarta Otomană și Imperiul Habsburgic, din iunie 1854, Moldova și Valahia au fost ocupate de trupele austriece. Imperiul Habsburgic își pune din nou în practică politica duplicitară, socotind că a sosit momentul pentru a ocupa Moldova și Muntenia, așa cum procedase și în urma războiului ruso-turc din 1768-1774, când a ocupat Bucovina.

Războiul a luat sfârșit prin negocieri de pace: Conferința de la Viena, din martie 1855, care și-a mutat lucrările la Constantinopol, în ianuarie 1856, și apoi prin Tratatul de la Paris, din martie 1856, care a avut ca scop principal încheierea păcii și stabilirea echilibrului european.

Franța, solidară cu poporul român, a exprimat, la Congresul de Pace de la Paris, fără echivoc, rațiunea politică majoră, aceea a creării unui stat tampon, prin unirea Moldovei și a Țării Românești.

În articolele referitoare la Principate, s-au hotărât: internaționalizarea cursului Dunării; „rectificarea” frontierei basarabene prin cesiunea teritoriului respectiv Moldovei; cele două principate rămâneau sub suzeranitatea Porții și erau supuse garanției celor șapte puteri. La propunerea ministrului de externe al Franței, contele Walewski, referitoare la unirea Principatelor sub un principe străin, s-au opus Austria și Turcia, fapt care a silit Congresul să propună ca, în prealabil, populațiile celor două principate să fie consultate asupra unirii prin adunări anume constituite, denumite Adunări ad-hoc, și a înființat o comisie europeană, compusă din reprezentanții celor șapte Puteri, care se va întruni la București, pentru a cerceta la fața locului dorințele populației. S-a hotărât și retragerea trupelor austriece din Principate, cât mai curând cu putință.

Lupta pentru Unire a intrat într-o fază nouă, antrenând activ largi pături sociale, toate spiritele înaintate ale societății românești, care înțelegeau să acționeze energic atât pe plan intern, cât și pe plan extern, pentru fructificarea integrală a hotărârii adoptate de Congresul de la Paris, în legătură cu consultarea dorinței locuitorilor Moldovei și Munteniei în privința viitorului lor. Personalități precum Mihail Kogălniceanu, Alexandru Ioan Cuza, Vasile Alecsandri, Costache Negri, Constantin Alexandru

Rosetti, Dimitrie Bolintineanu, Cezar Boliac, Anastase Panu, se situează în primele rânduri ale luptei pentru Unire. Numeroase publicații din București și Iași au căutat să polarizeze toate energiile naționale în slujba mărețului ideal, iar zeci și zeci de memorii, adrese, petiții luau drumul cabinetelor din Londra, Paris, Petersburg, Viena și Constantinopol, pentru a demonstra drepturile istorice ale românilor etc.

Împreună cu Ion Maiorescu, Constantin Hurmuzachi pledează persistent în favoarea Unirii, tipărește în română și franceză broșura „Dezvoltarea drepturilor Principatelor Moldo-Române în urma Tratatului de la Paris din 30 martie 1856”¹³, publicată la Bruxelles, în 1857, în care se spunea: *Cea dintâi și cea mai profundă dorință a Principatelor este ca să nu li se pună nici o piedică în dreptul lor de state suverane de a dispune libere despre viitoarea lor existență politică. Aceasta este Unirea, sau, mai bine, reîmpreunarea Principatelor, pentru că poporul acestei țări a fost odată, și în privința existenței sale politice, numai un individ.*

În Moldova, s-a constituit Societatea „Unirea”, la 25 mai 1856, care ales „Comitetul Unirii”, iar la București a luat ființă Comitetul Central al Unirii, printre care se aflau patrioți și revoluționari români de la 1848. Dar lupta împotriva Unirii devenise mobilul acțiunilor separatiștilor interni (boierimea reacționară conservatoare) și externi (Austria și Turcia). Manevrele separatiștilor s-au îndreptat spre Moldova, pentru a împiedica Unirea numai în una dintre cele două țări, care era mai departe de sediul Comisiei Speciale de Informare a celor Șapte Puteri, stabilită la București.

În anul 1856, se apropiau de sfârșit cei șapte ani de domnie (Grigore Al. Ghica, în Moldova, și Barbu Știrbei, în Muntenia) conform Convenției de la Balta-Liman, din anul 1849. În temeiul hotărârilor Congresului de la Paris, „domnii” trebuiau înlocuiți prin caimacami. Grigore Ghica, care a sprijinit mișcarea unionistă din Moldova, a fost schimbat, în iulie 1856, cu caimacamul Teodor Balș, iar situația s-a schimbat radical, întrucât Balș a introdus un regim antiunionist represiv, Moldova devenind prin conducerea ei, o citadelă a separatismului, cu sprijinul generalului austriac Gablenz și al consulului general Godel Lannoy. Moartea caimacamului Balș, la 17 februarie/1 martie 1857, și înlocuirea acestuia cu Nicolae Conachi-Vogoride nu au adus nicio schimbare în această țară. Dar mișcarea unionistă n-a capitulat, ori de câte ori se ivea prilejul se cânta în public Hora Unirii, atunci când unioniștii țineau discursuri. De asemenea, au fost tipărite și publicate broșuri în țară și în presa apuseană.

În perioada octombrie 1856 - ianuarie 1857, reprezentanții puterilor garante au dezbătut cu dregătorii otomani conținutul „firmanului electoral”, în temeiul căruia urmau să fie aleși deputații în Divanurile ad-hoc. Discuțiile s-au încheiat pe bază de consens, după ce s-au găsit soluții privind delimitarea noii frontiere din sudul Basarabiei dintre Rusia și Moldova, cât și retragerea trupelor de ocupație din Principate. Firmanul aprobat de sultan la 14/26 ianuarie 1857 a fost comunicat într-un cadru solemn la București și Iași. Prin acest firman electoral, s-a asigurat reprezentarea tuturor categoriilor sociale cu excepția foștilor robi țigani.

În baza firmanului, fiecare ținut urma să fie reprezentat în adunarea ad-hoc prin doi reprezentanți ai marii proprietăți, unul al micilor proprietari, unul al orășenimii din reședința districtului (cu excepția capitalelor și a altor câtorva orașe mai mari) și, în sfârșit, unul al țăranimii clăcașe. Totodată, în firman se vorbea mai puțin de boieri și mai ales de proprietari mari și mici, în rândurile acestora intrând și reprezentanții păturilor mijlocii care posedau proprietăți funciare, după cum țăranii liberi, răzeși și moșneni, cu mici proprietăți făceau și ei parte din colegiul proprietarilor mici. În rândul orășenilor, erau cuprinși proprietarii de case de o anumită valoare, profesiunile libere, negustorii, starostii și delegații corporațiilor. Dacă marea proprietate și orășenimea votau direct, mica proprietate și clăcașii își alegeau deputații indirect, prin prealabila alegere a unor delegați.

Pregătirea alegerilor se desfășura în prezența membrilor comisiei de informare a puterilor garante care au sosit la București, până la sfârșitul lunii martie 1857.

După ce firmanul electoral a fost cunoscut și după ce a luat sfârșit ocupația străină în martie 1857, mișcarea națională și-a intensificat activitatea și, mai ales, și-a desăvârșit formele organizatorice și și-a definit programul. Unioniștii moldoveni își propuneau unirea Principatelor, obținerea neutralizării noului stat, un prinț ereditar dintr-o dinastie străină, dar neapartenând unui stat limitrof etc.

Din primăvara anului 1857, în Moldova, Costin Catargiu, ministrul de interne al caimacamului, a trecut la acțiuni dure împotriva mișcării unioniste, el anunțând chiar că o va pulveriza! Manifestațiile erau interzise, se efectuau nu numai destituiri de funcționari, dar și arestări în rândul militanților unioniști, exista o adevărată atmosferă de teroare.

Pentru a pune capăt acestei stări de lucruri, a fost trimisă la București o delegație formată din Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri și Dimitrie Ralet determinând Comisia de informare a puterilor garante să delege o parte dintre membrii acesteia să viziteze Moldova. Prezența comisarilor în Moldova a dezvăluit forța mișcării unioniste și aceștia au cerut caimacamului Vogoride încetarea acțiunilor antiunioniste. Drept urmare, la 16/28 aprilie, Costin Catargiu a fost înlocuit cu Vasile Ghica, care s-a comportat la fel ca predecesorul său.

Alegerile s-au ținut în Moldova, începând cu 7/19 iulie 1857, având loc o masivă abținere de la vot, chiar și a celor înscriși pe liste, unii alegători fiind duși chiar cu forța la vot, în condiții de teroare. Falsificarea alegerilor atât de grosolană a fost urmată de acțiunile de protest a zeci de mii de oameni. Falsul electoral a fost dezbătut în cadrul Comisiei de informare a puterilor garante. În timp ce consulul Austriei de la Iași plănuia convocarea grabnică a Divanului falsificat, chiar și fără consimțământul Porții, ambasadorul Thouvenal primea dispoziții de la Paris, pentru a riposta cu energie pe lângă guvernul otoman și chiar pentru a părăsi Constantinopolul în cazul unui refuz de a anula alegerile. În aceste condiții, la 24 iulie/5 august 1857, reprezentanții celor patru puteri au rupt legăturile diplomatice cu Poarta.

Alegerile din Moldova au determinat o stare conflictuală pe plan internațional. Europa se găsea astfel din nou în pragul unui nou război, întrucât Turcia, Austria și Anglia nu erau dispuse să anuleze alegerile, chiar cu riscul unui război. Războiul a fost oprit, în urma discuțiilor și înțelegerilor, de la Osborne, dintre Napoleon al III-lea și regina Victoria a Angliei, purtate între 6 și 10 august 1857, prin care s-a ajuns la un compromis: Franța renunță la sprijinirea Unirii Țărilor Române, acceptându-se numai o unire vamală, militară și judecătorească, iar Anglia făgăduiește în schimb să obțină de la Turcia anularea alegerilor.

Renunțarea Franței la Unirea Principatelor a fost un secret bine păstrat, iar românii nu au cunoscut acest fapt.

La 16/24 august 1857, din ordinul Porții, caimacamul Moldovei a luat act de anularea alegerilor și, peste șase zile, printr-un ofis, a anunțat noi alegeri.

Noile alegeri s-au desfășurat la 29 august/10 septembrie 1857 și ele au avut loc într-o atmosferă de puternic entuziasm unionist.

În urma noilor alegeri, Mihail Kogălniceanu, Costache Negri, Alexandru Ioan Cuza, Vasile Alecsandri, precum și alți fruntași ai mișcării unioniste au devenit deputați.

Adunările ad-hoc

Noile Adunări și-au început activitatea la 22 septembrie/4 octombrie 1857 la Iași și 30 septembrie/12 octombrie 1857 la București. În Adunarea ad-hoc de la Iași au rămas memorabile cuvântările lui Mihail Kogălniceanu și Constantin Hurmuzachi, care au avut ecou atât în țară, cât mai ales peste hotare, demonstrând patriotismul și abnegația acestor doi lideri unioniști pentru cauza Principatelor. Mihail Kogălniceanu a citit propunerea care menționa *cele mai mari, mai generale și mai naționale dorinți ale țării, între care figura: Unirea Principatelor într-un singur stat sub numele de România, și Prinț străin cu moștenirea tronului, ales dintr-o dinastie domnitoare de-a Europei și ai cărui moștenitori să fie crescuți în religia țării.*

Dar, în conformitate cu înțelegerile de la Osborne, Conferința de la Paris (10/22 mai - 7/19 august 1858) a stipulat:

- Moldova și Țara Românească rămân sub suzeranitatea Porții (căreia Moldova trebuie să-i plătească anual un tribut de 1.500.000 de piaștri, iar Țara Românească 2.500.000) și sub „garanția colectivă” a puterilor semnatare, cele două țări urmând să se administreze liber și în afara oricărei ingerințe a Înaltei Porți. Nu este satisfăcută cererea de Unire a Moldovei și Țării Românești într-un singur stat;

- formarea unei uniuni a celor două provincii, sub numele de *Principate Unite ale Moldovei și Valahiei*, și recunoașterea deplinei lor autonomii, garantată de cele șapte puteri semnatare;

- în fiecare principat conducerea să aparțină unui domn și unei adunări electivă;
- să funcționeze la Focșani o comisie centrală, cu sarcina de a alcătui proiectele de legi de interes comun, care nu puteau deveni însă legi decât după aprobarea lor de ambele Adunări electivă;
- alegerea de către fiecare Adunare electivă, cu prezența a două treimi din deputați, a câte unui domn, pe viață, cu un venit financiar de 3.000 de galbeni, să fi îndeplinit zece ani funcții politice sau să facă parte din Adunare;
- toată legislația, cu excepția legilor de interes local, trebuia să fie comună ambelor Principate, care aveau o singură Înalță Curte de Justiție și Casație și o organizare identică a armatei, care, atunci când se întrunea, comandantul unic era numit alternativ de fiecare dintre domni; o banderolă albastră se adăuga drapelurilor tricolore ale celor două armate;
- conform dispozițiilor Convenției, locuitorii Principatelor erau egali în fața legilor și puteau fi admiși în oricare dintre Principate în funcțiile publice, având drepturi politice egale oricărui rit creștin ar fi aparținut;
- suprimarea privilegiilor, scutirilor sau monopolurilor diferitelor clase și revederea fără întârziere a legii care reglementa raporturile proprietarilor de pământ cu cultivatorii, în vederea îmbunătățirii situației țăranilor;
- reorganizarea, conform prevederilor Constituției, a instituțiilor municipale, urbane și rurale.

Din octombrie 1858, conform Convenției de la Paris, a avut loc înlocuirea caimacamilor Vogoride (Moldova) și Alexandru Ghica (Țara Românească), cu caimacamii (locotenente domnești) formate din câte trei membri pentru fiecare principat: în Moldova, Ștefan Catargiu, Vasile Sturdza și Anastase Panu; în Țara Românească Emil Băleanu, Ioan Manu și Ioan Al. Filipescu.

În baza aceleiași Convenții, în Moldova, în cursul lunii decembrie 1858, s-au desăvârșit pregătirile electorale pentru Adunarea electivă, s-au publicat listele candidaților la domnie și s-au desfășurat alegerile.

În 28 decembrie 1858, Adunarea electivă a Moldovei și-a început lucrările pentru alegerea domnului. În Adunare au intrat 54 de deputați, dintre care 31 erau ai Partidei Naționale, care nu-și fixase candidatul, iar ceilalți erau: o parte pentru alegerea lui Mihail Sturdza, iar o alta pentru alegerea fiului acestuia, Grigore Sturdza. După mai multe discuții, membrii Partidei Naționale au hotărât, în urma înțelegerii de la 3 ianuarie 1859, să propună drept candidat pe colonelul Alexandru Ioan Cuza.

La 5 ianuarie 1859, întrunind toate cele 48 de voturi exprimate, Adunarea electivă proclamă domn al Moldovei pe colonelul Alexandru Ioan Cuza, unul dintre fruntașii Revoluției de la 1848, care în acele zile eroice, cerând rezistența armată a poporului, spunea: *Cu moartea noastră trebuie să deschidem un viitor nației noastre, vrednic de mărirea strămoșilor noștri*¹⁴.

Alegerea lui Cuza ca domn al Moldovei a produs un entuziasm deosebit în rândul maselor populare și al oștirii. *Bucuria*, scria Vasile Alecsandri, *a fost atât de spontană, atât de mare încât trei zile populația Iașilor s-a lăsat în voia adevăratelor nebunii. Masele de oameni, purtând torțe și pancarte alegorice luminate, străbăteau străzile strigând: Trăiască Domnul!*

În zilele de 22-24 ianuarie 1859, Adunarea electivă de la București, sub presiunea maselor populare, a zecilor de mii de meseriași, comercianți, țărani, adunați pe Dealul Mitropoliei, proclamă, drept domn al Munteniei, tot pe colonelul Alexandru Ioan Cuza.

Referindu-se la momentul dublei alegeri a lui Cuza, în ziua de 24 Ianuarie, ziarul „Românul” relatează: „Această votație, începută prin via strigare *Să trăiască Cuza!*, a răsunat ca un ecou în inimile poporului român. Nu se mai auzea în toată Capitala decât cele mai vii demonstrații de bucurie; *Să trăiască Cuza! Să trăiască viitorul nostru stăpânitor!* zbură din gură în gură, din inimă în inimă; îmbrățișările cele mai cordiale, sărutările cele mai înfocate, expresia celei mai entuziaste bucurii a ochilor, erau singurul spectacol ce se vedea pe toate ulițele, pe toate respântiile, pe toate locurile publice ale Bucureștilor”¹⁵.

Evenimentele din ianuarie 1859 au dovedit înțelepciune, dinamism, inventivitate și inițiativă din partea poporului român, a conducătorilor săi politici, care au știut să folosească cu maximum de eficiență

contextul politic european și să pună marile puteri în fața faptului împlinit. Actul din ianuarie 1859 a fost aprobat de puterile unioniste (Franța, Rusia, Prusia și Sardinia), la care a aderat și Anglia. Imperiul Otoman și Imperiul Habsburgic au recunoscut, în cele din urmă, noua stare de fapt din Principatele Unite.

În conștiința națiunii române au rămas adânc încrustate memorabilele cuvinte ale lui Mihail Kogălniceanu, în ziua de 5 ianuarie 1859: *Alegându-te pe tine Domn în țara Noastră, noi am voit să arătăm lumii ceea ce toată țara dorește: la legi noi, om nou. O, Doamne! Mare și frumoasă este misiunea ... Fii, dar, omul epocii; fă ca legea să înlocuiască arbitrariul, fă ca legea să fie tare; iar Tu, Măria Ta, ca Domn, fii bun și blând, fii bun mai ales pentru aceia pentru care mai toți Domnii au fost nepăsători sau răi...Fii simplu, Măria Ta, fii bun, fii Domn cetățean; urechea Ta să fie pururea deschisă la adevăr și închisă la minciună și lingușire. Porți un frumos și scump nume. Numele lui Alexandru cel Bun, să trăiești dară mulți ani! Ca și dânsul, fă, o Doamne, ca prin dreptatea Europei, prin dezvoltarea instituțiilor noastre, prin simțimintele Tale patriotice, să mai putem ajunge la aceste timpuri glorioase ale nației noastre, când Alexandru cel Bun zicea ambasadurilor împăratului din Bizanț că „România nu are alt ocrotitor decât pe Dumnezeu și Sabia Sa”¹⁶.*

Cuvintele adresate domnitorului la sosirea sa în București de către Ion C. Brătianu sunt pilduitoare: *Măria Ta, cinci milioane de români te-au ridicat, prin puterea sufletelor lor; prin puterea credinței lor naționale, pe scaunele întrunite ale lui Ștefan cel Mare și ale lui Mihai Viteazul; cinci milioane de români au simbolizat în măria Ta independența națională.*

Răspunzând, Alexandru Ioan Cuza, într-un adevărat jurământ de credință în fața poporului, arăta: *Jur, în numele Prea Sfintei Treimi și în fața țării, că voi păzi cu sfințenie drepturile și interesele Principatelor Unite, că în toată domnia mea voi priveghea la respectarea legilor pentru toți și în toate și că nu voi avea înaintea ochilor mei decât binele și fericirea nației române.*

Deși prin regimul impus de Convenția de la Paris, menționat mai sus, demnitatea și tactul domnitorului și guvernului au determinat puterile garante să consimtă la Unirea celor două Principate prin constituirea unei singure adunări, a unui singur guvern și a unei singure administrații, cu sediul central la București, capitala României.

Încă o dată, Europa a fost constrânsă să recunoască ceea ce poporul român dorea să înfăptuiască. La 11 decembrie 1861, în Proclamația către popor, Domnitorul declara, cu legitimă mândrie, că: *Unirea este îndeplinită! Naționalitatea Română este întemeiată! Acest fapt măreț, dorit de generațiunile trecute, aclamat de corpurile legiuitoare, chemat cu căldură de noi, s-a recunoscut de Înalta Poartă, de puterile garante și s-a înscris în datinele națiunilor.*

Cei șapte ani de domnie ai lui Alexandru Ioan Cuza reprezintă una dintre cele mai fecunde perioade din istoria României. Cu un patriotism mai presus de orice elogiu, cu o dăruire rar întâlnită, Domnitorul Alexandru Ioan Cuza a inițiat și patronat un vast program de reforme care au modificat structural aspectul societății românești. S-au inițiat măsuri largi pentru unificarea administrativă și organizarea instituțiilor moderne ale statului: modificarea sistemului de măsuri și de greutate și înlocuirea sistemului arhaic cu unul modern; înființarea Universității din Iași (1860) și a Universității din București (1864); adoptarea Codului civil modern al lui Napoleon și proclamarea egalității înaintea legii și a impozitelor.

S-a promulgat, totodată, legea de organizare a Instrucțiunii, prin care învățământul primar devenea obligatoriu, general și gratuit și se dezvolta învățământul secundar și superior. În consens cu cerințele dezvoltării României, înfăptuirea reformei agrare și a celei electorale, secularizarea averilor mănăstirești însemnau acte de mare rezonanță istorică, care au contribuit hotărâtor la progresul general al societății românești.

Având sprijinul întregului popor și beneficiind de asentimentul unor puteri, al Franței mai ales, la 2 mai 1864 domnitorul dizolvă Adunarea și decretează adoptarea celor două reforme capitale, electorală și rurală. Constituirea noii Adunări pe o bază electorală mai largă a contribuit la înfăptuirea politicii de modernizare a statului, în timp ce eliberarea și împrăștierea țăranilor, imensa majoritate a populației, au deschis căi largi progresului țării. Eludarea unor dispoziții ale Convenției de la Paris reprezenta pași spre independența deplină a României¹⁷.

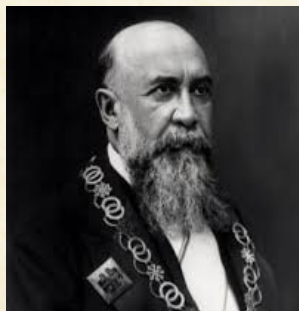

Dar nici românii și nici Domnitorul Cuza n-au renunțat, un singur moment, la lupta pentru unirea cu România a celorlalte provincii aflate sub dominație habsburgică, țaristă și otomană.

Statul român a susținut, în timpul domniei lui Cuza, lupta popoarelor vecine împotriva opresiunii, lupta pentru libertate.

Presiunile și nemulțumirile manifestate de marile puteri, în cele din urmă și din partea guvernului francez, l-au determinat pe Alexandru Ioan Cuza să se gândească la abdicare, în favoarea unui principe străin, așa cum se prevăzuse și în Divanurile Ad-hoc.

După șapte ani de glorioasă conducere a țării, la data de 11/23 februarie 1866, Alexandru Ioan Cuza a abdicat, fiind victima unui complot pus la cale de „Monstruoasa coalitiție”.

Nicolae Iorga a închinat marelui Domnitor un patetic imn de iubire și frumusețe: *Cuza Vodă a fost un om iubit. Mai iubit chiar decât cele mai mari chipuri din trecutul nostru... Iubirea se îndreaptă către Cuza Vodă, iubire pentru dezrobirea țăranilor, fără îndoială, iubire pentru înapoierea către națiune a teritoriului național uzurpat în largă parte de călugării greci; iubire, în ceea ce ne privește pe noi, pentru demnitatea cu care a reprezentat țara, pe care el a întemeiat-o unitar și solid așa cum a ființat pe urmă. Dar în ceea ce privește poporul, iubirea aceasta are și alte explicații și de aceste explicații trebuie să fie vorba întâi. Ne-au plăcut nouă totdeauna, în toate vremurile, de oamenii frumoși, și Cuza a fost un om frumos. Ca om frumos se înfățișează pe*

scena istorică și în frumusețea lui bărbătească dispăre... Ca om frumos s-a dus din viață, având abia 53 de ani... În toate timpurile ne-au plăcut Domnitorii frumoși; dacă Bogdan, fiul lui Ștefan cel Mare, nu s-a uitat bine cu amândoi ochii, l-au poreclit imediat „orbul” și moldovenii nu s-au luptat bucuroși pentru dânsul... Frumos trebuia să fie cel dintâi Domnitor al Principatelor Unite. Toată lumea a prețuit această frumusețe și nu e deci de mirare dacă și el, om fiind, și niciodată nu a avut pretenția să fie sfânt, ca detractorii lui, în privința sfințeniei cărora se pot manifesta oarecare rezerve, s-a lăsat ispitit de vraja a doi ochi frumoși, doi ochi frumoși veșnic aceiași, pe care nu i-a schimbat deci, cum schimbă alții, care au ajuns pe urmă niște așa de aspri critici ale acestei singure greșeli a caracterului său. Ceea ce plăcea la Cuza nu era numai frumusețea, chiar și frumusețea energică ce ședea bine unui bărbat; plăcea cavalerismul său; un cavalerism care se vădește în figura sa și în toate gesturile și cuvintele sale. Amintiți-vă fața lui deschisă, luminată de doi ochi care nu cuprind nici trufie, nici fățărnicie, nici șiretenie. Amintiți-vă de cuvântările lui... Sincer și franc în gândul și vorba sa, necruțând pe nimeni și, pe de altă parte, nedisprețuind pe nimeni, Cuza Vodă, a deprins a spune adevărul cu curaj, a câștigat iubirea tuturor, chiar și a acelor care puteau fi mustrați de dânsul prin această libertate cavaleriească a limbajului său... A mai fost iubit Cuza Vodă până la fanaticism, un fanaticism care se păstrează și până astăzi, pentru vitejia lui. Căci a fost fără îndoială un viteaz, unul din cei mai buni viteji; niciodată nu i-a păsat de dânsul, de Tronul său, de sănătatea sa, de viața și chiar de reputația sa. Țara era totul pentru dânsul, țara pe care a întemeiat-o, pe care a știut s-o părăsească fără blestem. Astfel de viteji nu se formează prin niciun exemplu și nicio lectură: ei se nasc. Ferice de țara care ajunge să-i aibă în fruntea sa... Om fără frică, dar nu fără prevedere; fără cruțare de sine, dar nu fără grija țării, Cuza a meritat astfel pe deplin, și în această privință, recunoștința contemporanilor săi ca și a celor ce au venit după dânsul. Și l-au iubit cu toții pentru popularitatea sa. Din vechi vremuri, așa suntem noi deprinși, fiind un neam nobil și născut pentru libertate, să vorbim de-a dreptul cu stăpânitorii noștri... De la începutul și până la sfârșitul domniei sale, a fost văzut oriunde, de oricine. S-a apropiat fără trufie și de cei mai mici și a avut urechea deschisă pentru plângerile lor. El n-a scăzut prin aceasta, dar i-a înălțat pe ei, căci oamenii se înalță totdeauna prin acea superioară virtute a iubirii și a recunoștinței către cei mari, care au dovedit tragere de inimă și bunătate față de dânșii. Iată de ce a fost iubit Cuza Vodă!¹⁸.

După ce prințul Filip de Flandra, fratele Regelui Leopold I al Belgiei, n-a primit tronul oferit, locotenența domnească, instituită după abdicarea lui Cuza, organizează plebiscitul, la 2 aprilie 1866,

pentru alegerea ca domn al României a prințului Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, proclamat la 10 mai, de către Adunarea națională domnitor al țării, sub numele de Carol I. Și de această dată, guvernul român a pus, din nou, puterile europene, în fața faptului împlinit.

În vederea consfințirii noii baze juridice a țării, Corpurile legiuitoare, transformate în Constituantă, au adoptat, la 1 iulie 1866, Constituția României, care, cu unele modificări (din 1879, 1884 și 1917), a rămas în vigoare până în 1923. Noua Constituție denumește țara drept România, instituie regimul monarhiei constituționale etc.¹⁹

Întrucât România rămânea sub suzeranitatea Porții Otomane, lupta pentru câștigarea independenței depline a României a constituit trăsătura dominantă din perioada 1866-1877.

Participarea României la războiul împotriva Imperiului Otoman, din anii 1877-1878, va aduce Independența României. La 9 mai 1877, s-a proclamat Independența absolută de Stat a României, cuvântul lui Mihail Kogălniceanu în Parlamentul țării rămânând celebru: ... *Suntem independenți; suntem o națiune de sine stătătoare... Așadar, domnilor deputați, nu am nici cea mai mică îndoială și frică de a declara, în fața Reprezentanțiunii Naționale, că noi suntem o națiune liberă și independentă*²⁰.

Deși, la începutul războiului, diplomația țaristă s-a împotrivit oricărei colaborări cu România, puternica rezistență a armatei otomane de la Plevna, îl va determina pe marele duce Nicolae, să solicite ajutorul domnitorului Carol I, în telegrama din 19 iulie 1877 cerându-i: *dacă se poate, să treci Dunărea cu armata, după cum dorești*.

Vitejia ostașilor români a fost dovedită în bătăliile de la Plevna, prin cucerirea fortificațiilor Grivița I, Grivița II, Rahova, urmate de încercuirea Plevnei, obligându-l pe Osman Pașa să se predea colonelului Cerchez, precum și în luptele de la Smârdan și Vidin.

În războiul neatârării de la 1877-1878, poporul român a fost nevoit să dea grele jertfe: aproape 10.000 de soldați, gradați, subofițeri și ofițeri au căzut la datorie pe câmpul de

luptă sau au fost răniți, iar aproape 20.000 de militari români s-au îmbolnăvit din cauza condițiilor grele ale vieții din tranșee și a vremii extrem de vitrege²¹.

Războiul ruso-turc s-a încheiat prin Tratatul de pace de la San Stefano, lângă Constantinopol, la 19 februarie 1878, prin care România, Serbia și Muntenegru au fost recunoscute ca state independente, iar Bulgaria a devenit un mare principat autonom. Totodată, se hotăra autonomia administrativă a Bosniei și a Herțegovinei.

Între timp, trupele țariste, reîntoarse din Balcani au pus stăpânire pe importante poziții strategice ale țării, în flagrantă contradicție cu prevederile Convenției româno-ruse din aprilie 1877.

În aceste condiții, Carol I și-a concentrat principalele unități militare în Oltenia, unde s-a retras, pentru a opune rezistență. Protestul celorlalte mari puteri europene a împiedicat Imperiul Țarist să-și pună în aplicare planurile de anexiune teritorială.

Marile puteri europene, urmărind și ele anumite interese și sfere de influență în Imperiul Otoman, au contestat valabilitatea Tratatului de pace de la San Stefano și au impus organizarea unui nou Congres de pace la Berlin, ale cărui lucrări s-au desfășurat între 1 iunie și 1 iulie 1878, unde România nu a participat ca parte beligerantă, fiind admisă numai să-și expună punctul de vedere.

Prin tratat, s-a recunoscut independența României și revenirea Dobrogei, străvechi pământ românesc, la România; județele din sudul Basarabiei (Cahul, Ismail și Bolgrad) care fuseseră restituite Moldovei prin Tratatul de la Paris, erau încorporate din nou la Rusia țaristă.

Lupta pentru desăvârșirea unității naționale și statale

Cucerirea independenței absolute de stat a creat condiții pentru dezvoltarea economică a României. Au fost întreprinse măsuri pentru dezvoltarea industriei naționale, agriculturii și a comerțului, fapt ce a

impus accelerarea modernizării transporturilor și a comunicațiilor. S-a consolidat și organizat sistemul financiar și de credit, prin dezvoltarea capitalismului și pătrunderea capitalului străin. În anul 1880, a fost înființată Banca Națională a României, care deținea și dreptul de a emite monedă.

România a încheiat Tratatul secret defensiv cu Austro-Ungaria și Germania la 18/30 octombrie 1883, având în vedere politica primejdioasă a țarismului în Balcani și de izolare a României pe arena internațională. Prin acest tratat se urmărea o stabilitate politică necesară redresării naționale, fără a se abandona idealul unității naționale și statale de către paridele de guvernământ.

Societatea „Iredentă română”, înființată la București cu sprijinul lui Constantin Alexandru Rosetti, care apoi și-a luat numele de „Carpați”, a demască politica de deznaționalizare, promovată de ocupanții unguri. Mai mult, societatea „Carpați” a plănuț, în 1882 și 1885-1887, o răscoală de eliberare a teritoriilor românești de peste munți, cu sprijinul satatului român.

În 1890, se înființează la București „Liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor („Liga culturală”) care a desfășurat o bogată activitate culturală și politică de sprijinire a luptei poporului român de pe ambele versante ale Carpaților, pentru unitatea sa politică²².

Persecuțiile autorităților maghiare împotriva autorilor cunoscutului Memorandum au provocat un moment de vârf al solidarității opiniei publice românești cu lupta transilvănenilor.

Manifestațiile organizate cu prilejul împlinirii a 400 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare, Expoziția de la București, din vara anului 1906, cu o largă participare a românilor din Transilvania, Bucovina și Banat, au constituit ocazii de afirmare elocventă a dezidertatului unanim de făurire a statului național unitar.

Măsurile de maghiarizare a românilor transilvăneni au determinat guvernul român de a nu rămâne indiferent și de a permite opiniei publice din România să reacționeze și să organizeze întruniri, așa cum a fost grandioasa întâlnire din Capitală, din 16 martie 1914, organizată de „Liga culturală”.

După declanșarea Primului Război Mondial, România și-a declarat neutralitatea în Consiliul de Coroană, convocat la Castelul Peleș din Sinaia, în 3 august 1914.

După tatonări, dezbateri politice, multe și anevoioase negocieri, la 4 august 1916 Ion I. C. Brătianu, președintele Consiliului de Miniștri, a semnat, împreună cu miniștrii Antantei la București, Convenția politică și militară de intrare a României în război. Consiliul de Coroană de la Cotroceni, a hotărât intrarea României în război de partea Antantei, la 14 august 1916. Începutul războiului pentru reîntregirea neamului și deplina neatârnare a țării era voința de unire a națiunii române, a necesității afirmării sale ca stat unitar și independent.

Armata română a intrat în Transilvania la 15/28 august și până la 25 septembrie a eliberat o parte însemnată din aceasta. În fața puternicei contraofensive din partea Puterilor Centrale, armata română s-a retras, suferind grele pierderi. Fără a face o analiză a operațiunilor militare, menționăm pe scurt erorile strategice. În primul rând nu au fost îndeplinite obligațiile asumate prin Tratat cu Antanta: generalul rus Brussilov n-a reluat ofensiva în Galiția; generalul francez

Maurice Sarrail, comandantul frontului franco-englez de la Salonic, a rămas pe loc, n-a pornit ofensiva în Balcani pentru a reține acolo forțele armate bulgaro-turco-germane (de aici, exista și cupletul de la teatrul de revistă al lui Constantin Tănase: „O, Sarrail, Sarrail, Sarrail/ Noi ne batem și tu stai!”); armamentul și munițiile destinate României zăceau în părăsire prin gările rusești etc.

Așa s-a ajuns la catastrofa de la Turtucaia, la retragerea din Ardeal, armata română trebuia să se salveze printr-o iscusită retragere în Moldova.

Refacerea armatei române a culminat cu glorioasele lupte de la Mărăști, Mărășești și Oituz, în vara anului 1917.

Revoluția din Rusia a avut consecințe dureroase pentru România, care fost obligată să încheie Armistițiul, urmat de Tratatul de Pace de la București (7 mai 1918), semnat în condiții oneroase pentru România.

După redresarea frontului apusean de către Antantă, activarea celui de la Salonic, care a dat peste cap apărarea germano-bulgaro-turcă, armata română a fost din nou mobilizată. S-a dat ultimatum trupelor inamice de a părăsi teritoriul român, lucru petrecut ca atare, astfel că armatele lui Mackensen traversau în liniște și pace arterele de circulație din Alba Iulia, în ziua când pe Câmpul lui Horea se desăvârșea ultimul act al Marii Uniri de la 1918²³.

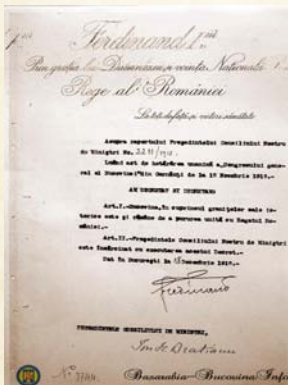
Unirea Basarabiei cu România

Basarabia, răpită de Imperiul Țarist în anul 1812, s-a unit cu patria mamă, la 27 martie 1918, după cum este menționat în Actul Unirii, votat de Sfatul Țării: *În numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară: Republica democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului că noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mamă-sa România.*

Unirea Bucovinei cu România

Țara de sus a Moldovei a fost răpită de către Imperiul Habsburgic, la 7 mai 1775, prin așa-zisa Convenție de la Constantinopol, acțiune precedată de mijloacele de convingere, proprii hasburgilor: de la intimidare la mită.

Noul teritoriu cotoplit a fost denumit la început „Moldova austriacă”, iar, mai târziu, a fost denumit Bucovina, atât în ideea de a masca crima anexării, cât și pentru a nu mai fi revendicat de Moldova. Motivul anexării Țării de sus a Moldovei l-a constituit „rectificarea de frontieră”, prin necesitatea creării unei linii de comunicații mai directe între Transilvania și Galiția, provincie smulsă, în urma împărțirii Poloniei în anul 1772, de către Imperiul Habsburgic, Imperiul Țarist și de către Prusia. Un alt motiv îl constituia că acest teritoriu fusese cândva inclus în Pocuția, acum provincie austriacă după împărțirea Poloniei.

Unirea Bucovinei cu România s-a hotărât la data de 28 noiembrie 1918 de către Congresul General al Bucovinei, întrunit în sala sinodală din Cernăuți, în care s-a menționat: *Noi, Congresul General al Bucovinei, întrupând suprema putere a țării și fiind investiți singuri cu putere legiuitoare, în numele suveranității naționale, HOTĂRÂM: Unirea necondiționată și pentru vecie a Bucovinei, în vechile ei hotare până la Ceremuș, Colacin și Nistru, cu Regatul României.* Moțiunea de Unire a fost primită cu unanimitate de voturi.

Peste câteva zile, Regele Ferdinand I a primit delegația Congresului General din Bucovina, în sala Comandamentului Corpului IV armată din Iași, Actul Unirii fiind prezentat de Iancu Flondor, președintele delegației.

Din delegația, aleasă de Congresul general al Bucovinei pentru a veni la Iași, a mai făcut parte și Doxuța Hurmuzaki, fiul lui Gheorghe Hurmuzachi, fost președintele al Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, între anii 1887-1897, și unul dintre principalii organizatori ai grandioasei manifestări de la Putna și Suceava, din 2 iulie 1904, când s-au comemorat 400 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare.

Fiii lui Nicolae Hurmuzaki, Constantin (1863-1937) și Alexandru (1869-1946), vor acționa și ei, în conformitate cu testamentul politic al bunicului lor. Constantin Hurmuzaki a primit distincția de membru de onoare al Academiei Române, pentru contribuția sa la *înălțarea culturii și întreținerii sentimentului național*, iar Alexandru Hurmuzachi este ales vicepreședinte al Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, în 1899. Pentru activitatea desfășurată în interesul cauzei naționale, în 1898 este distins de Regele României cu Ordinul Coroana României în gradul de ofițer.

Unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei, Sătmarului și Maramureșului cu România

Desăvârșirea unității național-statale românești, la memorabilul 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, a fost urmarea firească a luptei seculare a înaintașilor noștri pentru reîntregirea neamului, a fost consecința directă a luptei revoluționare, declanșată de frații de peste munți, pe fondul destrămării anacronice monarhii bicefale austro-ungare.

Alexandru Vaida Voievod, la 18 octombrie 1918, a rostit în Parlamentul de la Budapesta, cutezătoarea și celebra **Declarație pentru valorificarea dreptului la autodeterminare a națiunii române**.

Curând, a luat ființă Consiliul Național Român, compus din șase reprezentanți ai Partidului Național și șase reprezentanți ai Partidului Social-Democrat, care și-a asumat îndrumarea întregului proces revoluționar din Ardeal. Pentru împlinirea visului de aur al atâtor generații de precursori ai întregirii naționale, Marele Sfat Național Român din Transilvania și Ungaria a dat publicității, la 20 noiembrie 1918, Convocarea **Adunării Naționale a națiunii române din Transilvania și Ungaria, la Alba Iulia, cetatea istorică a neamului nostru, în ziua de 1 decembrie 1918**.

În acea zi, s-a întrunit, în Sala Cercului Militar din Cetate (Alba Iulia) Adunarea Națională a poporului român din Transilvania, din Banat și din Părțile Ungurene. Ședința a fost deschisă de către dr. Ștefan Cicio Pop, președintele Marelui Sfat Național Român, cu sediul la Arad, care a menționat: *Locul cel mai potrivit pentru această Adunare Națională este Alba Iulia, această Meccă a românismului, unde zac moaștele celor mai mari*

martiri ai noștri: Horia, Cloșca și Crișan, loc sfânt pentru întreaga suflare românească. Fraților, aceste sunt momente înălțătoare, istorice și cine ar putea găsi cuvinte care să zugrăvească tablourile ce le vedem și interpreta sentimentele ce le avem? Cu aceasta, Comitetul Național și-a îndeplinit datoria față de națiunea sa. A spune mai mult, voi reprezentanții poporului sunteți chemați! (Voci: „Trăiască România Mare!”) Poporul român este matur, își cunoaște chemarea sublimă în lumea civilizată. (Strigăte: „Vrem unirea tuturor românilor!”) Propunerile le va face Comitetul Provizoriu. Salut cu dragoste pe reprezentanții Basarabiei: vicepreședintele Sfatului Țării, Pantelimon Halippa și deputatul Grigore Cazacliu; pe reprezentantul Bucovinei, profesorul Alecu Procopovici. Salut Corpul voluntarilor din Transilvania și Ungaria, cu sediul la Iași: dr. Victor Deleu, Vasile Osvaldă, Toma Vasinca, Eugen Goga și Bihoreanu”²⁴.

Din cuvântul președintelui Gheorghe Pop de Băsești: *Vrem să zdrobim lanțurile robiei noastre sufletești, prin realizarea marelui vis al lui Mihai Viteazul, Unirea tuturor celor de-o limbă și de-o lege, într-un singur și nedespărțit Stat românesc. Lăsați-vă pătrunși, fraților, de fiorii sfinți ai acestui strălucit praznic național și în cea mai deplină și frățească armonie să clădim temelii fericești ale noastre naționale viitoare!*

Din discursul lui Vasile Goldiș, care dă glas Expunerii (istorice) de motive și Hotărârilor întru Unire: *Veacuri de-a rândul poporul românesc, adevăratul și legitimul proprietar al pământului, ce fusese odată Dacia romană, a fost străin și sclav pe pământul său strămoșesc... Între acestea priveam cu iubire duiosă la frații noștri de la răsărit, care începuseră să se reculeagă din urgiile vremurilor barbare. Resimțirăm obârșia comună și la razele luminii trimise de la apus conștiința națională săvârșită, la 1859, Unirea Principatelor Române sub bunul și luminatul Cuza Vodă, iar sângele vărsat din nou cu atâta vitejie împotriva păgânilor, la 1877, scutură și cele de pe urmă zale ale lanțului care mai lega România de Constantinopol, și la 10 mai 1881, Carol de Hohenzollern așeză pe capul său Coroana de Rege al României libere și independente... Națiunile trebuiesc liberate. Între aceste națiuni se află și națiunea română din Transilvania, Banat și Ungaria. Dreptul națiunii noastre de a fi liberă îl recunoaște lumea întreagă, îl recunosc acum și dușmanii noștri de veacuri. Dar, odată scăpată de robie, ea aleargă în brațele dulcii sale mame. Nimic mai firesc în lumea aceasta. Libertatea acestei națiuni înseamnă: Unirea ei cu Regatul României... Unirea tuturor românilor într-un singur Stat numai atunci va fi statornică și garantată prin istoria mai departe a lumii, dacă va răspunde tuturor îndatoririlor impuse prin noua*

concepție a civilizației. Ea ne va inspira datoria, să nu pedepsim progenitura pentru păcatele părinților și ca urmare va trebui să asigurăm tuturor aceleași drepturi și aceleași dorinți. Civilizația, care ne-a eliberat, pretinde de la noi respectul pentru dânsa și ne obligă să prăbușim în noul nostru Stat orice privilegiu și să statorim ca fundament al acestui Stat: munca și răsplata ei integrală...La lumina celor expuse până aici, din încredințarea și în numele Marelui Sfat al națiunii române din Ungaria, Banat și Transilvania, rog Mărita Adunare Națională să binevoiască a primi și enunța ca ale sale următoarele **HOTĂRĂRI: Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia, în ziua de 1 decembrie 1918, decretează Unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România. Adunarea Națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul, cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre.**

Atestarea Hotărârii Unirii de la Alba Iulia s-a făcut prin Decretul Regal din 11 decembrie 1918.

Ratificarea actelor Marii Uniri de la 1918 a avut loc la data de 29 decembrie 1918, în Adunarea Deputaților României Mari, întrunită în ședință solemnă la Sala Mare a Ateneului Român, când au fost aprobate Proiectele de Lege privind Unirea Basarabiei, a Bucovinei și a Transilvaniei, Banatului, Crișanei, Sătmăruului și Maramureșului cu Vechiul Regat al României.

Trăiască pe vecie, România Mare!

NOTE:

- 1 *** *Istoria românilor*, București, 2003, vol. IV, p. 713.
- 2 N. Adăniloiaie, A. Petric, *Unirea de la 1859 și însemnătatea sa politică*, Editura Politică, București, 1974, p. 12.
- 3 *** *Istoria românilor*, București, 2003, vol. VII, tom I, pp. 78, 84, 86.
- 4 Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *De la statul geto-dac la statul român unitar*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983, p.239.
- 5 N. Adăniloiaie, A. Petric, *op.cit.*, p. 14.
- 6 G.C. Nicolescu, *Viața lui Vasile Alecsandri*, Editura Eminescu, București, 1975, pp. 189-190; Valeriu Stan, *Alexandru Ioan Cuza*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1984, p. 7.
- 7 T. Bălan, *Activitatea refugiaților moldoveni în Bucovina. 1848*, Editura Tipografia Krafft & Drotleff, Sibiu, 1944, pp. 1-2.
- 8 *Ibidem*, p. 8.
- 9 Petru Rusșindrilă, *Hurmuzăkești în viața culturală și politică a Bucovinei*, Editura Glasul Bucovinei, Iași, 1995, p. 86.
- 10 *Ibidem*, p. 87; Nicolae Iorga, *Românismul în trecutul Bucovinei*, din Publicațiile Mitropoliei Bucovinei, București, 1938, p. 88.
- 11 Petru Rusșindrilă, *op.cit.*, p. 94.
- 12 Considerată a opta invazie și stăpânire rusească, celelalte 7 invazii fiind: I-a în 1711; a II-a dintre anii 1736-1739; a III-a din 1768 încheiată cu pacea de la Kuciuk-Kainargi din 1774; a IV-a din 1787; a V-a invazia din 1806-1812; a VI-a invazia din 1828-1834 și a VII-a din 1848. (Nicolae I. Arnăutu, *Invazii și stăpâniri rusești în România*, Editura Vestala, București, 2014).
- 13 *** *Acte și documente relative la Istoria Renașterii României*, publicate de Ghenadie Petrescu, D.A. Sturdza și D.C. Sturdza, București, 1899, vol. III, pp. 179-259.
- 14 Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *op. cit.*, p. 286; C.C. Giurescu, *Viața și opera lui Cuza Vodă*, Editura Curtea Veche, București, 1966, p.89.
- 15 Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *op. cit.*, p. 286; „Românul”, nr. 11 din 27 ianuarie 1859.
- 16 Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *op. cit.*, p. 290.
- 17 *Ibidem*, p. 291.
- 18 Nicolae Iorga, *Cuza vodă și dușmanii săi – a doua zi după detronare*, Vălenii de Munte, 1909, pp. 6-10.
- 19 Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *op. cit.*, p. 296.
- 20 Stelian Neagoe, *Istoria Unirii Românilor*, vol. 2, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1993, p. 128.
- 21 Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *op. cit.*, p. 304.
- 22 *Ibidem*, pp. 321-323.
- 23 Stelian Neagoe, *op.cit.*, p. 248.
- 24 *Ibidem*, pp. 283-284.

BIBLIOGRAFIE

- *** *Acte și documente relative la Istoria Renașterii României*, publicate de Ghenadie Petrescu, D.A. Sturdza și D.C. Sturdza, București, 1899, vol. III.
- *** *Istoria românilor*, București, 2003, vol. VII, tom I.
- *** *Istoria românilor*, București, 2003, vol. IV.
- Adăniloiaie N., Petric A., *Unirea de la 1859 și însemnătatea sa politică*, Editura Politică, București, 1974.
- Arnăutu I. Nicolae, *Invazii și stăpâniri rusești în România*, Editura Vestala, București, 2014.
- Bălan T., *Activitatea refugiaților moldoveni în Bucovina. 1848*, Editura Tipografia Krafft & Drotleff, Sibiu, 1944.
- Giurescu C. Constantin, *Viața și opera lui Cuza Vodă*, Editura Curtea Veche, București, 1966.
- Iorga Nicolae, *Cuza vodă și dușmanii săi – a doua zi după detronare*, Vălenii de Munte, 1909.
- Iorga Nicolae, *Românismul în trecutul Bucovinei*, din Publicațiile Mitropoliei Bucovinei, București, 1938.
- Mușat Mircea, Ardeleanu Ion, *De la statul geto-dac la statul român unitar*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.
- Neagoe Stelian, *Istoria Unirii Românilor*, vol. 2, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1993.
- Nicolescu G.C., *Viața lui Vasile Alecsandri*, Editura Eminescu, București, 1975.
- Rușindrilor Petru, *Hurmuzăkești în viața culturală și politică a Bucovinei*, Editura Glasul Bucovinei, Iași, 1995.
- Stan Valeriu, *Alexandru Ioan Cuza*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1984.
- Ziarul Românul*, nr. 11 din 27 ianuarie 1859.

THE FIGHT FOR THE UNION, THE UNION OF PRINCIPALITIES AND THE IMPLEMENTATION OF GREAT ROMANIA

Brigadier General (ret.) Ion MAFTEI
Col.lect. Alexandru STOICA, PhD*

The union of 1600 under Mihai Viteazul, the Revolt of Horea, Cloșca and Crișan from 1784, Tudor Vladimirescu's Revolution from 1821, the Revolution from 1848 and the Little Union from 1859, under the ruler Alexandru Ioan Cuza, are moments in history that expressed loud and clearly the centuries-long desire of Romanians everywhere: The Great Union, made in 1918, whose Centenary we are celebrating this year.

This article deals with all these events preceding the union of 1918, in the context of the times and the unionist propaganda promoted by those who wanted, more than anything and with great sacrifices, to fulfill the ideal of unification of all Romanians under one name: Romania.

Keywords: Romania; Great Union; December 1, 1918; Union of the principalities.

The political union of the three Romanian countries, made by voivode Michael the Brave in 1600, although for a short while, was imposed as a force in the process of realizing the Romanian national state and constituted the proof that the unification of the Romanians in the Dacian space expressed a fundamental aspiration of our people.

Michael the Brave called himself "I, Michael Voivode, Prince of Wallachia and Transylvania and the whole country of Moldavia"¹, and his deeds transmitted both in writing and by oral tradition have given teachings and exhortations to the Romanian people to unite and to live in an independent and powerful nation.

Michael the Brave personified the idea of independence and state unity in the Romanian consciousness. The union of 1600 has been inscribed with golden letters in the history of the homeland, contributing to the development of the unity consciousness of the Romanians, an idea that will be taken over, documented and sustained by the chroniclers, the writers and the state men who have fulfilled the Romanians dream of living in a national, free and independent state.

The chroniclers Miron Costin, the counselor Constantin Cantacuzino and Dimitrie Cantemir showed the unity of the Romanian people everywhere, but they did not conclude that if the Romanians are just one people, they must unite in one state.

The germs of national consciousness have emerged since the middle of the eighteenth century, along with the economic development and trade between the three Romanian countries. Horea's revolt in 1784 and the well-known memorial from 1791 entitled *Supplex Libellus Valahorum*, based on the ideology and arguments of the Transylvanian School, prove the strong affirmation of the Romanians.

The revolutionary movement led by Tudor Vladimirescu had important consequences on the line of "rebirth of the Romanians" everywhere, mentioning only the fact that the Romanian peasants from

***Director of "Carol I" National Defense
University Publishing House**
e-mail: samisl3@yahoo.com

Transylvania expected "Tudoraș" to pass the mountains, to save them from the "Hungarian nemesis" and to settle "the law of the Romanian nation". Mihail Kogălniceanu stressed that "we are indebted to the events of 1821 ... for they have awakened our national spirit."

In 1827, some boyars from Wallachia asked for "the reunification of Dacia under the protection of the great powers"².

During the Russo-Turkish War of 1828-1829, the Principalities were occupied by the Russians. This occupation (the sixth Russian invasion and rule) cost the Romanians "more blood and tears than the previous one" and Moldavia and Muntenia remained under Russian occupation until 1834; During this period the Organic Regulations were elaborated and in the elaboration process it was recommended that the institutions that were to be organized in the two Principalities to be similar in order

to "bring the two people whose name, by law, to the beginning of their nation, the state of the place is bound to be kept tight."

Organic Regulations, highlighting the existence of a Romanian nation (by the express stipulations of articles 317 and 429 of the two laws), emphasized that the "inseparable union" is a "saving need"³

Alongside the unionist actions for the union of Muntenia with Moldova, an intense activity of the Romanians' movement in the Habsburg Empire will take place over the Carpathians.

The national-cultural movement from the first half of the nineteenth century animated the idea of unifying all Romanians. The newspaper "The Romanian Courier" printed by Ion Heliade Rădulescu in Bucharest, "Romanian Bee", edited in Iași by Gheorghe Asachi, appeared in 1829, followed by the "Romanian" newspaper published in 1837-1838, in Bucharest, and by the magazines of Brașov, written by George Barițiu - "Transylvania Newspaper" and "Sheet for mind, heart and literature" - which were written by writers from all the Romanian historical regions. These publications were animated by the idea of unify all Romanians and contributed to the amplification of their struggle for social and national rights. The name of Dacia, which included all the Romanian lands, the titles of the periodicals of the time, "Literary Dacia", "History Store for Dacia" and the figure of Michael de Brave, the ruler under whose scepter the reunification of the Romanian countries was made, brought a particular interest.

In Transylvania and Banat there were several Romanian secret societies, such as the Constitution Society, in Lugoj, which aimed to reorganize provinces on constitutional basis, by fighting against the feudal rule and gaining national freedom. In the years 1834-1835, from the mining regions of Banat, the direct echoes of a three-way secret collaboration between the Transylvanians, the Moldavians and the Wallachians took place, for the accomplishment of the "Romanian republic" that unites all the Romanian countries on the basis of equality of rights and debts, by the abolition of the titles of nobility, by releasing the peasants from the press of feudal servitudes and on the principle of national representation⁴.

The economic, political and cultural development of Wallachia has increased the hope of the Transylvanian Romanians for achieving the unity of the Romanians in one state. To this end, several Transylvanian scholars will arrive in Bucharest and other cities in Muntenia to carry out the political and cultural lifting of the Romanian nation (as Gh. Lazar), or the journeys of Transylvanian teachers and scholars, such as Gh. Barițiu and Timotei Cipariu, journeys made in 1836, in Wallachia, to discuss cultural and political issues with representatives of culture in Bucharest. On the same line, it is also the activity of the Banat leader Eftimie Murgu - known supporter of Daco-Romanianism - who in 1834 passed to Moldova, and after two years he settled in Bucharest, where he worked as a teacher at the College St. Sava, teaching lessons even to some of the future peacekeeping revolutionaries: N. Bălcescu and C.A. Rosetti⁵.

Between 1837 and 1840, the national movement in Wallachia moved to far-reaching political actions. The "National Party", led by Colonel Ioan Câmpineanu, drafted a draft of a bourgeois-liberal constitution in the autumn of 1838, predicting the unification of the Romanian countries into an independent national state, manifested by the Declaration of Principles of the National Party or by the Act of Union and Independence, written on November 1, 1838. Câmpineanu had relations with Moldavia ruler, Mihail Sturdza, with the Polish emigration and with the governments of France and England, where he hoped to receive help, but in 1839 he was arrested.

After the suppression of the movements led by I. Câmpineanu, Dimitrie Filipescu or Leonte Radu in Moldavia, the Romanian patriots fought for the creation of a secret organization to guide all the revolutionary actions of political unity and the national and social liberation of the Romanian people.

In 1840, it was established the Secret Society under the leadership of Dimitrie Filipescu, which included Nicolae Bălcescu, Eftimie Murgu and others, and through its program it directly anticipated the great objectives that the 1848 Revolution will promote. The same society, together with I. Ghica, Captain Christian Tell and C.A. Rosetti, in the autumn of 1843, laid the foundations for the revolutionary secret society "Brotherhood", initiated by N. Bălcescu, having, among other reforms, the purpose of accomplishing the national unity of the Romanians within an independent state.

In order to carry out an efficient activity, „Brotherhood” created legal organizations in 1845, such as the "Literary Association of Romania" in Bucharest, and the "Romanian Student Society" in Paris. Under a legal form of cultural dissemination, in collaboration with Gh. Barițiu, from Transylvania, M. Kogălniceanu, V. Alecsandri, C. Negri, and other scholars, the association had a conceived political purpose, the one to act for the building of national unity.

In 1842, in the Diet, in Cluj, it was voted the draft law which provided for the gradual introduction of Hungarian as an official language of Transylvania within ten years. Against this measure, vehement protests took place both on the part of the Romanians Simion Bărnuțiu, G. Barițiu and on the Saxons.

In his article *Der Sprachkampf in Siebenburgen* (About the struggle for the priority of the state language in Transylvania), the saxon priest Stephan Ludvig Roth wrote in 1842 that .... *the dignitaries of the Diet of Cluj want to see a new-born administrativ language and now they enjoy the fact that the child was brought to the world. To declare a language as the official language of the country is not necessary, because we already have a language of the country. It is not German, not Hungarian, but Wallachian. No matter how much we have tried, no matter how hard we want to change something, as the nations represented in the Diet, we can not change anything.*

On the eve of 1848, the ideal of the Romanian unitary political state was launched by Nicolae Bălcescu as a revolutionary unitary program, which stated: "Our target could be but the national unity of the Romanians."

The idea of the union of Wallachia, Moldavia and Transylvania in a Dacian-Roman monarchy, dependent on the Austrian crown, conquered many spirits during the Revolution of 1848-1849⁶.

Under the conditions of the revolutions that encompassed Europe, the Romanian Revolution of 1848 was not an irregular, ephemeral phenomenon, without past and future, as stated N. Bălcescu: "The general revolution was the occasion and not the cause of the Romanian revolution."

In 1848, the Romanian provinces were in a difficult situation: Moldavia and Muntenia were both under the Ottoman Empire's sovereignty and under the Russian protectorate, Dobrogea was under the control of the Porte, Basarabia was incorporated by Russia, and Transylvania, Banat and Bukovina were governed by the Habsburg Empire. The foreign domination sought to hinder the aspirations of unity and independence of the Romanian people, the great powers being preoccupied, above all, by the plundering of the country's riches.

The Romanian Revolutionaries of 1848 considered that the national unity of the Romanians could be accomplished either at once or rather in stages; first, through the unification of Moldavia and Wallachia, so that, after the consolidation of the newly unified part of the new state, it would be possible to complete its unity through the establishment of Daco-Romania. The Romanian Revolution began in mid March 1848 and lasted until August 1849.

In Moldavia, after the Assembly of March 27, 1848, held in Iași at the "Petersburg" Hotel, Mihail Sturdza replied with reprisals. Some of the Opposition youngsters hid and fled abroad, those captured were arrested, and "13 of the most prominent Moldavian youths" were transported to Galați and handed over to the Turkish authorities. Of these, some of them escaped from escort, and the rest were taken to the Bursa in Small Asia. Some of those who escaped arrived in Transylvania and attended the Blaj Assembly, and so did Alexandru Ioan Cuza.

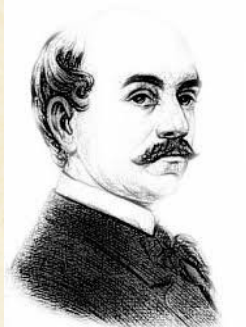

At the Freedom Plain Assembly in Blaj on May 3/15, 1848, a "unity in consciousness" was realized, through the participation of Romanian representatives from Moldavia and those from Muntenia, along with tens of thousands of peasants and Romanian intellectuals on all parts of Transylvania. At the meeting, it was said, "We want to unify with the Land!"

In May 1848, leaders of the revolutionary movement in Moldavia, who had participated alongside the Muntenia at the Blaj National Assembly, gathered in Braşov, where was written the covenant known as "Our Principles for Reforming the Homeland", which, at the last point, was about the "Unification of Moldavia and Wallachia in one independent Romanian state". They also decided to organize armies formed by people from Bukovina, Transylvania and Banat, to concentrate in Moldavia and to overthrow the ruler Mihai Sturdza. To this end, some of the revolutionaries left for Banat, others for Abrud, and G. Sion, Zaharie Moldovanu, Grigore Balş and Patrache Cazimir arrived in Cernăuţi, in Bukovina, where they met a number of Moldavian emigrants who left Moldova, on the one hand because of the political persecution, on the other hand because of the fear of cholera that had begun to haunt Moldavia⁷.

Vasile Alecsandri opened the series of volante sheets, through the revolutionary poetry "Awakening of Romania", which was published in Braşov in May 1848 in the "Sheet for mind, heart and literature" under the title "To the Romanians" and reprinted in Cernăuţi with the title known today "The Awakening of Romania".

Also in Brasov, Vasile Alecsandri published the brochure called "On behalf of Moldavia, mankind and God", an indictment of the misdeeds committed by M. Sturdza.

In Iasi and Chernivtsi, revolutionary committees were set up, which worked closely, but the one in the capital of Moldavia had to work under conspirative conditions and at the same time its activity was hampered by the cholera epidemic, which made thousands of victims.

The Revolutionary Committee launched a number of leaflets in Chernivtsi in June 1848, appealing to the Moldavians, encouraging them to have "good hope and union" and praying that they would not be impressed by Mihail Sturdza, "that crowned foe who does not belong to reign but as a source of unrighteous enrichment."

But all brochures and leaflets were crossed by Mihail Kogălniceanu's "elaborate", known as "The Desires of the National Party of Moldavia", printed in Chernivtsi in August 1848, the month of Kogălniceanu's arrival in Bukovina. This brochure formulates the wishes of Moldavians in glossy words, in a concise and clear form. The brochure includes the entire 1848 generation program, which culminates in the great desires: The Union of the Principalities and foreign ruler.

In October 1848, the „Bukovina” newspaper was set up by the brothers Alecu and Gheorghe Hurmuzachi, in collaboration with "many Moldavian emigrants" and the Transylvanian Gh. Bariţ, a refugee in Bukovina.

After declaring the siege to Bukovina, in January 1849, Moldavian refugees were forced to leave, one by one, taking with them the image of a hospitable friendly Bukovina.

Many refugees from Bukovina had a welcome brotherhood, especially from the Hurmuzachi family. According to G. Sion, the house of old Hurmuzachi was "the only private house in which the language and customs of the ancient Romanian patriarchal life were preserved" and the Hurmuzachi couple were always "ready to embrace any passerby or emigrant who would have worn the name of Romanian", and a number of 18 refugees⁸, headed by the elite of the refugees, Vasile Alecsandri and M. Kogălniceanu, had gathered.

The Revolution in Muntenia took place with a special force, highlighting the hot pursuit of the people towards social and national freedom.

On June 9/21, 1848, the Islaz People's Assembly took place, where the synthesized program was read in *the Islaz Proclamation*, which is a fundamental document in the history of the Romanian social-political thinking, and in a few days it was set up the provisional revolutionary government, in Bucharest.

The Revolution of Muntenia managed to conquer, for 105 days, the power in the state. The Revolutionary Leaders in Bucharest considered, as a general line of action, the support by all means of the revolution in Transylvania and Moldavia, the official messenger of this orientation being the Revolutionary August Treboniu-Laurian, who worked in Transylvania as a bearer the word of the united Romania through the work of the revolution.

During the Revolutionary Government, in Muntenia, the affirmation of the decision to unite and build the Romanian unitary state was a great force in Bucharest, becoming the foundation and center of action of all Romanians in this direction.

The Revolution of Transylvania, conducted in dramatic conditions and finally "pacified" by the armies of the Emperor from Vienna, in collaboration with the Tsarist ones (July - August 1849), highlighted the Romanians' determination to fight any sacrifice for the defense of their social and national rights.

The Russian-Turkish troops invaded the Principalities between 15th and 25th of September 1848. The Balta Liman Convention from April 1849, signed by Turkey and Russia, decided to maintain a Russian-Turkish army of 35,000 people on the territory of the Principalities in order to keep order. The

Russians left the Principalities in May 1851, which were to be invaded again in July 1853.

From the events of 1848, as a symbol of freedom, justice and national unity, resulted the noble and distinguished figure of the most representative democratic revolutionary of the time, Nicolae Bălcescu, who embodied, by virtue and deed, the wishes of the entire Romanian people. Likewise, during the historical events of 1848, acted Avram Iancu, Mihail Kogalniceanu, Al. Ioan Cuza, Vasile Alecsandri, Simion Bărnuțiu, Gheorghe Barițiu, C. A. Rosetti, Bratianu brothers, Golescu brothers, Mureșianu brothers, Eftimie Murgu, Alecu Russo and many others.

Events that preceded the Union of Principalities

It is a proven fact that in the Revolution of 1848-1849, the Hurmuzcheists, together with the revolutionaries from Moldavia and Transylvania, were in search of an immediate practical solution, in order to achieve the ultimate goal - the creation of a unitary and independent Romanian state. For the moment, they were thinking of a transition formula, namely, the union of Bukovina with Transylvania, under the scepter of the Emperor of Austria, the only possible solution in those circumstances⁹.

In the attempts undertaken for this purpose, conspiracy plans were also made, involving the Hurmuzachi brothers: Constantin, Alexandru, Gheorghe and Eudoxiu, together with other revolutionaries from the Romanian Lands: Alecu Russo, Ion Maiorescu, Andrei Șaguna and other brothers from Transylvania, Banat and neighboring parts of Hungary, to the great action of pulling from the young Emperor Franz Joseph the approval for the political unification of all Romanians living in the Habsburg monarchy in a new state under the name of the "Great Duchy of the Romanians".

And as Austria, in the meantime, had become a constitutional state, those who recognized the sultan's suzerainty were also able to join, at the first occasion, this Great Duchy of the Romanians. It was, of course, Wallachia and Moldavia, who, in the face of the threat of annexation to Russia, had expressed their intention to be protected by Austria.

"In this propaganda, emphasized N. Iorga, we must acknowledge the primacy of the Hurmuzaki brothers; their newspaper was the first to throw that call"¹⁰.

The action was completed by a memorandum, which was presented to Emperor Franz Joseph I on 25th of February 1849. On March 10, 1849, the Austrian Cabinet presented an unfavorable report on the memoirs of the Romanians from Transylvania, Banat and Bucovina.

But "Eudoxiu Hurmuzachi then wanted what the Romanians of Bessarabia, Bukovina and Transylvania had committed with great impulse and courage in the memorable days of 1918. Thus, Eudoxiu Hurmuzachi and his family became the precursors of the Romanians' union"¹¹.

After the suppression of the Revolution of 1848, it was verified in practice the truth of Mihail Kogălniceanu's words, who in August 1848 appreciated in the "National Party Wishes in Moldova" that: "The union of Moldavia with Muntenia is the key of the vault without which the entire national edifice would collapse".

The Balta-Liman Convention, concluded on 19th of April / 1st of May 1849, between the Tsarist Empire as "protector" and the Ottoman Empire as suzerain power, established: the occupation of troops of Moldavia and Walachia, "until the consolidation of inner peace"; the rulers of the two Romanian countries should be appointed by the sultan for a period of seven years; suspension of ordinary public meetings, etc. Under this convention, the following have been appointed rulers for seven years: Grigore Al. Ghica in Moldova, and Barbu Știrbei in Muntenia.

"The Crimean War" broke out between Russia and Turkey as a result of Turkey's refusal to accept the "protectorate of Orthodox Christians" to the Tsarist Russia. Russia sought to obtain the supremacy of Constantinople and the Straits in order to obtain as much as possible of its territory, and for that purpose Tsar Nicholas decided to occupy the Danubian Principalities (Moldavia and Wallachia), and on June 21, 1853, the Tsarist armies passed the Prut and occupy Moldavia and Muntenia, without any declaration of war¹².

France and England joined with Turkey and declared war on Russia. The Crimean War made the Union of the Principalities a problem of the European equilibrium.

The movement of the military operations in Crimea led Russia to withdraw its troops from the Romanian lands, this operation being completed in July 1854, and on the basis of the Convention between the Ottoman Empire and the Habsburg Empire of June 1854, Moldavia and Wallachia were occupied by the Austrian troops. The Habsburg Empire once again puts into practice the duplicate policy, considering that it is time for Moldavia and Muntenia to occupy it, as it did after the Russian-Turkish war of 1768-1774 when it occupied Bukovina.

The war ended by peace talks: The Vienna Conference of March 1855, which moved its work to Constantinople in January 1856, and then the Treaty of Paris in March 1856, which had as its main purpose the conclusion of peace and the establishment of the "European Balance".

France, in solidarity with the Romanian people, expressed at the Paris Peace Congress, unequivocally, the major political reason of creating a buffer state by uniting Moldavia and Wallachia.

In the articles about Principalities, the following were decided: the internationalization of the Danube course; "Rectification" of the Bessarabian border, by the cession of the respective territory to Moldavia; the two principalities remained under the suzerainty of the Porte, and were subject to the guarantee of the seven powers. At the suggestion of the French Foreign Minister, Count Walewski, about the union of the Principalities under a foreign prince, Austria and Turkey opposed, which forced the congress to propose that the population of the two Principalities to be consulted on union by ad-hoc assemblies, and set up a European commission, composed of the representatives of the seven Powers, who will meet in Bucharest to investigate the wishes of the people on the spot. It was also decided the withdrawal of the Austrian troops from the Principalities "as soon as possible".

The struggle for Union started a new phase, actively involving large social strata, all the advanced spirits of the Romanian society, who understood to act energetically both internally and externally for the full realization of the decision taken by the Congress at Paris, in connection with the consultation of the desire of the Moldavian and Wallachian inhabitants regarding their future. Celebrities such as Mihail Kogălniceanu, Alexandru Ioan Cuza, Vasile Alecsandri, Costache Negri, C. Rosetti, Dimitrie Bolintineanu, Caesar Boliac, are in the front row of the fight for the Union. Numerous publications in Bucharest and Iași sought to polarize all national energies for the ideal glory, and tens and dozens of memoirs, addresses, petitions were going to the cabinets from London, Paris, Petersburg, Vienna and Constantinople to demonstrate the historical rights of the Romanians, etc.

Together with Ion Maiorescu, Constantin Hurmuzachi persistently pleads in favor of the Union, he prints in Romanian and French the brochure entitled "The development of the rights of the Moldavian-Romanian Principalities following the Treaty of Paris of 30th of March 1856"¹³, published in Brussels in 1857, in which they said that "The first and most profound desire of the Principalities is that there is no obstacle to their sovereign right to free their future political existence. This is the Union, or, better, the reunification of the Principalities, because the people of this country were once, and in terms of its political existence, only an individual."

In Moldova, the "Union" Society was established on May 25, 1856, which chose "the Union Committee", and the Central Committee of the Union was established in Bucharest, including Romanian patriots and revolutionaries from 1848. But the struggle against the Union became the reason of the actions of the internal separatists (conservative reactionary boyars) and external ones (Austria and Turkey). The maneuvers of the separatists headed to Moldova in order to prevent the Union only in one of the two countries, which was farther from the headquarters of the Special Commission for the Seven Powers, established in Bucharest.

In 1856, the seven years of reign (Grigore Al Ghica in Moldavia and Barbu Știrbei in Muntenia) were nearing completion, according to the Balta-Liman Convention of 1849. According to the decisions of the Congress of Paris, "the rulers" had to be replaced by caimacams. Grigore Ghica, who supported the unionist movement in Moldavia, was changed in July 1856 to the caimacam Teodor Balș and the situation changed radically, as Balș introduced a repressive anti-unionist regime, Moldavia becoming, through its leadership, a citadel of separatism, with the support of the Austrian General Gablenz and General Consul General Godel Lannoy. The death of the Balș caimacam, on 17th of February / 1st of March 1857, and his replacement with Nicolae Conachi-Vogoride did not bring any change in this country. But the unionist movement did not stop: whenever there was a chance to sing in public, Hora of Unity, when the unionists held speeches; booklets have also been printed and published in the country and in the Western press.

Between October 1856 and January 1857, the representatives of the guarantor powers debated with the Ottoman officials the contents of the "electoral firm", on the basis of which the deputies were to be elected in the ad-hoc Divans. The talks were concluded on the basis of consensus after finding solutions for the delimitation of the new border in the south of Bessarabia between Russia and Moldavia and the withdrawal of the occupation troops from the Principalities. The firm approved by the sultan on 14/26 January 1857 was communicated solemnly to Bucharest and Iași. Through this electoral firman, all the social categories were represented, except for the ex-Gypsies.

On the basis of the firman, each land was going to be represented in the ad-hoc assembly by two representatives of the great property, one of the small owners, one of the town's district (except capitals and some other larger cities) and one of the rushed peasantry. At the same time, the firman talked less about the boyars and especially about the big and small owners, including the middle-class representatives who had land, as the free peasants – freeholders - and the estate farmers with small properties were also part of the small owners' college. Among the townspeople there were the owners of houses of a certain value, free professions, merchants, chiefs and corporate delegates. If the large property and the town were directly voting, the small property and villagers chose their deputies indirectly through the election of some delegates.

The preparation of the elections took place in the presence of the commission for informing the powers that arrived in Bucharest until the end of March 1857.

After the electoral firm was known and after the foreign occupation ended, in March 1857, the national movement intensified its activity and, in particular, it perfected its organizational forms and defined its program. The Moldavian Unionists wanted to unite the Principalities, to obtain the neutralization of the new state, a hereditary prince of a foreign dynasty, but not a neighboring state.

Since the spring of 1857, in Moldavia, Costin Catargiu, the interior minister of the caimacam, started tough actions against the union movement, and he even announced that he would pulverize it! Manifestations were forbidden, not only the dismantling of civil servants, but also arrests among the unionist militants, and there was a real atmosphere of terror.

In order to put an end to this state of affairs, a delegation composed of Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri and Dimitrie Ralet was sent to Bucharest, causing the Information Commission of the guaranteeing powers to delegate some of its members to visit Moldavia. The presence of the commissioners in Moldavia revealed the force of the unionist movement and they asked Vogorid caimacam to stop the anti-communist actions. As a result, on April 16/28, Costin Catargiu was replaced by Vasile Ghica, who behaved like his predecessor.

Elections have been held in Moldova since 7/19th of July 1857, with massive abstentions from voting, even of those enrolled in lists, some voters being cast even with the power to vote, under conditions of terror. The falsification of the election without any hesitation was followed by the protest of tens of thousands of people. The election fake was debated in the Information Commission. While the Austrian consul in Iasi planned to speedily summon the falsified Divan, even without the consent of the Porte, Ambassador Thouvenal received orders from Paris to retort energetically with the Ottoman government and even to leave Constantinople in case of a refusal to cancel the election. Under these conditions, on July 24 / August 5, 1857, the representatives of the four powers broke the diplomatic ties with the Porte.

The elections in Moldavia have led to a conflicting state at the international level. Europe was again on the brink of a new war, as Turkey, Austria and England were not willing to cancel the elections, even at the risk of a war. The war was stopped following talks and dealings, from Osborne, between Napoleon III and Queen Victoria of England, carried out between August 6 and 10, 1857, which resulted in a compromise: France is giving up support for the Union of the Romanian Countries, accepting only a custom, military and judicial union, and England promises, instead, to obtain from Turkey the cancellation of the elections.

The renunciation of France to the Union of the Principalities was a well-kept secret, and the Romanians did not know this fact.

On August 16/24, 1857, on the order of the Porte, the Moldavia's caimacam took note of the cancellation of the elections and, over six days, through a poster, announced new elections.

The new elections took place on 29th of August / 10th of September 1857 and they took place in an atmosphere of strong unionist enthusiasm.

Following the new elections, M. Kogălniceanu, C. Negri, A.I. Cuza, V. Alecsandri, Panu, as well as other leaders of the unionist movement, became deputies.

Ad-hoc assemblies

The New Assemblies started their activity on September 22, October 4, 1857, in Iasi, and on September 30/ October 12, 1857, in Bucharest. In the ad-hoc Assembly in Iași, M. Kogălniceanu and Constantin Hurmuzachi's talks remained memorable and they echoed both in the country and abroad, demonstrating the patriotism and the abnegation of these two union leaders for the cause of the Principalities. Mihail Kogălniceanu read the proposal that said: "The country's largest, most general and national desires, including: The Union of the Principalities in a single state, under the name of Romania, and the foreign prince with the inheritance of the throne, chosen from the ruling dynasty of Europe, and whose heirs to be raised in the religion of the country. "

But according to the Osborne agreements, the Paris Conference (10/22 May - 7/19 August 1858) stipulated:

1. Moldavia and Wallachia remain under the suzerainty of the Porte (to which Moldavia has to pay annually a tribute of 1,500,000 piastres and Wallachia, 2,500,000) and under the "collective guarantee" of the signatory powers, the two countries "will be administrated freely and without any interference of the High Porte". The request of the Union of Moldavia and Wallachia in a single state is not satisfied;
2. the formation of a union of the two provinces under the name "United Principalities of Moldavia and Wallachia" and the recognition of their full autonomy guaranteed by the seven signatory powers;

3. in each principality, the leadership belongs to a ruler and an elective assembly;
4. to have a central committee in Focșani, with the task of drafting laws of common interest, which could not become laws until after their approval by both elected assemblies;
5. the election by each elective Assembly, with the presence of two-thirds of the deputies, of a ruler, for the rest of his life, a son of a Moldavian father and having a financial income of 3,000 ducats, to have fulfilled ten years of political functions or to be part of the Assembly;
6. all legislation, except for the laws of local interest, should have been common to both Principalities, which had only one High Court of Justice and Cassation and an identical organization of the army, which, when convened, the sole commander was named alternately by each of rulers; a blue band was added to the three-colored flags of the two armies;
7. According to the provisions of the Convention, the inhabitants of the Principalities were equal by the laws and could be admitted to any of the Principalities in the civil service, with equal political rights, to any Christian rite belonging;
8. the suppression of the privileges, exemptions or monopolies of the various classes and the review of the law regulating the landowners' relations with the growers, without delay, in order to improve the situation of the peasants;
9. the reorganization, according to the Constitution, of municipal, urban and rural institutions.

Since October 1858, according to the Paris Convention, the Vogorids (Moldova) and Alexandru Ghica (Wallachia) caimacams were replaced by the following caimacamas (deputies of the hospodar), consisting of three members for each principality: in Moldavia, Ștefan Catargiu, Vasile Sturdza and Anastase Panu; in Wallachia, Emil Băleanu, Ioan Manu and I. Al. Filipescu.

On the basis of the same convention, in Moldavia, in December 1858, electoral preparations for the Election Assembly were completed, the lists of ruler candidates were published and the elections were held.

On December 28, 1858, the Election Assembly of Moldavia began its work for the election of the ruler. In the Assembly entered 54 deputies, of which 31 were National Parties, who had not fixed their candidate and the others were: a part for the election of M. Sturdza, and another for the election of his son, Grigore Sturdza. After several discussions, the members of the National Party decided, following the agreement of January 3, 1859, to propose Colonel Alexandru Ioan Cuza as candidate.

On January 5, 1859, after all 48 expressed votes, the elected assembly proclaimed Colonel Alexandru Ioan Cuza as the ruler of Moldavia, this one being one of the leaders of the Revolution of 1848, who, on those heroic days, demanding the armed resistance of the people, said: "With our death we must open a future for our nation, worthy of the magnification of our ancestors"¹⁴.

The choice of Cuza as the ruler of Moldavia produced a great enthusiasm among the masses and the army. "The joy," wrote Vasile Alecsandri, "was so spontaneous, so great, that for three days the population of Iasi was left to the real madness. The masses of people, carrying torches and lit allegorical placards, crossed the streets, shouting: « Long live the Ruler! »"

On January 22-24, 1859, the Elective Assembly in Bucharest, under the pressure of the popular masses, tens of thousands of craftsmen, traders, peasants, gathered on the Metropolitan Hill, proclaims Colonel Alexandru Ioan Cuza as ruler of Muntenia.

Referring to Cuza's double election on January 24, the „Romanian” newspaper reported: "This vote, started with the live cry *Long Live Cuza!* echoed in the hearts of the Romanian people. In the whole Capital only vivid demonstrations of joy could be heard; *Long Live Cuza! Long live our future ruler!* were flying from mouth to mouth, from heart to heart; the most cordial hugs, the most affectionate kisses, the expression of the most enthusiastic joy of the eyes, were the only show to be seen on all the streets, on all retreats, on all public places in Bucharest"¹⁵.

The events of January 1859 proved wisdom, dynamism, inventiveness and initiative of the Romanian people, its political leaders, who were able to use the European political context with

maximum efficiency and to put the great powers in front of the accomplished fact. The Act of January 1859 was approved by the unionist powers (France, Russia, Prussia and Sardinia), to which England also joined. The Ottoman and Habsburg Empires eventually recognized the new state of affairs in the United Principalities.

In the consciousness of the Romanian nation, Mihail Kogălniceanu's memorable words were inlaid deeply, on January 5, 1859: "By choosing you Ruler in our land, we wanted to show the world what the whole country wants: to new laws, a new ruler. Oh God! Great and beautiful is the mission ... Be the man of the epoch; make the law to replace arbitrariness, make the law to be strong; and You, Your Majesty, as a ruler, be good and kind, be good especially for those for whom most of the rulers were indifferent or bad ... Be simple, Your Majesty, be good, be a citizen; your ear to be open to hear the truth and closed to falsehood and flattery. You bear a nice and expensive name. The name of Alexander the Good, to live for many years! Like him, Your Majesty, do that through the justice of Europe, through the development of our institutions, through your patriotic feelings, we can reach this glorious time of our nation, when Alexander the Good said to the ambassadors of the Byzantine emperor that **"Romania has no another protector but God and His sword"**"¹⁶.

The words addressed to the ruler, at his arrival in Bucharest, by I.C. Brătianu are the illustrative: "Your Majesty, five million Romanians raised you, by the power of their souls, by the power of their national faith, on the common seats of Stephen the Great and Michael the Brave; five million Romanians symbolized in your greatness the national independence."

Answering, Alexandru Ioan Cuza, in a true oath of faith in front of the people, said: "I swear, in the name of the Most Holy Trinity and in front of the country, that I will keep the rights and interests of the United Principalities with holiness; that in my all reign I will watch the observance of the laws for all and in all, and that I will have in my sight only the good and the happiness of the Romanian nation."

Although, through the regime of the Paris Convention, mentioned above, the dignity and tact of the ruler and the government have determined that the guarantor powers to consent to the Unification of the two Principalities by establishing a single assembly of a single government and a single administration, with headquarters in Bucharest, the capital of Romania.

Once again, Europe was compelled to recognize what the Romanian people wanted to accomplish. On December 11, 1861, in the Proclamation to the People, the ruler declared with legitimate pride that: "The union is fulfilled! The Romanian Nationality is grounded! This great act, desired by the past generations, acclaimed by the lawful bodies, warmly called by us, was recognized by the High Porte, by the guarantor powers and enrolled in the nations' traditions. "

The seven years of Alexandru Ioan Cuza's reign represent one of the most productive periods in Romania's history. With patriotism above any praise, with a rare gift, Al. I. Cuza initiated and sponsored a vast program of reforms that had structurally modified the aspect of the Romanian society. Wide measures have been initiated for the administrative unification and the organization of modern state institutions: modifying the system of measures and weights and replacing the archaic system with a modern one; the founding of the University of Iași (1860) and the one of Bucharest (1864); the adoption of Napoleon's Modern Code and the proclamation of equality before the law and taxes.

At the same time, the law on the organization of the Instruction was promulgated, through which the primary education became compulsory, general and free, and secondary and higher education developed. In accordance with the requirements of Romania's development, the implementation of the agrarian and electoral reform, secularization of the monasteries meant great historical resonances, which contributed decisively to the general progress of the Romanian society.

With the support of all the people and benefiting from the assent of some powers, especially France, in particular, on 2nd of May 1864, the ruler dissolved the Assembly and decreed the adoption of the two capital reforms: electoral and rural. The establishment of the new Assembly on a broader electoral

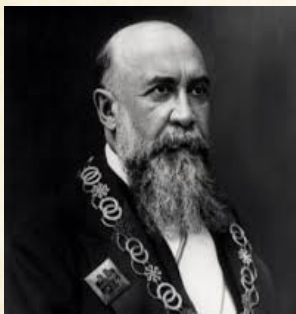
basis contributed to the modernization policy of the state, while the liberation and appropriation of the peasants, the vast majority of the population, opened wide to the country's progress. The obstruction of some provisions of the Paris Convention represented steps towards Romania's full independence¹⁷.

But neither the Romanians nor Al. I. Cuza gave up, for one moment, the struggle for uniting with Romania the other provinces under Habsburg, Tsarist and Ottoman domination.

During the reign of Cuza, the Romanian State supported the struggle of neighboring countries against oppression, for freedom.

The attitude of pressure and dissatisfaction manifested by the great powers, ultimately and by the French government, prompted Alexandru Ioan Cuza to think of abdication in favor of a foreign prince, as anticipated in the Ad-hoc Divans.

After seven years of glorious leadership of the country, on 11/23 February 1866, Al. I. Cuza abdicated, being the victim of a plot done by the "Monstrous Coalition.

Nicolae Iorga dedicated to the great Ruler a pathetic hymn of love and beauty: "Cuza Voda was a loved person. Loved even more than the greatest faces of our past ... Love is heading towards Cuza Vodă, love for the dissolution of the peasants, no doubt, love for the return to the nation of the national territory usurped largely by the Greek monks; love, as far as we are concerned, for the dignity with which he represented the country, which he founded as unitary and solid as he was after. But with regard to the people, this love has other explanations and these explanations must be first. We always enjoyed the beautiful people all the time, and Cuza was a beautiful man. As a beautiful man, he appears on the historical scene and he disappears in his male beauty...

As a beautiful man he has gone out of his life, barely 53 years old ... In all times we liked the beautiful Rulers; if Bogdan, the son of Stephen the Great, did not look well with both eyes, they immediately nicknamed him "blind" and the Moldavians did not fight gladly for him ... The first Prince of the United Principalities had to be beautiful. Everyone prized this beauty and it is not surprising if he, as a man, never had the claim to be holy, as his detractors, in regard to the holiness of which some reservations may be manifested, has been tempted by the spell of two beautiful eyes, the same two beautiful eternal, which he did not change, as others change, who then came to such harsh criticisms of this single mistake of his character. What everybody liked at Cuza was not only the beauty, but even the energetic beauty that sat well for a man; they liked his chivalry; a chivalry that is seen in his figure and in all his gestures and words. Remember his open, two-eyed face, which doesn't contain any truism, hypocrisy, or cunning. Remember his words ... Honestly and frank in his thoughts and words, nodding to anyone and, on the other hand, misunderstanding no one, Cuza Vodă, learned to tell the truth with courage, won the love of all, even of those who could be rebuked by him through this chivalrous freedom of his language ... Cuza Vodă was favored until fanaticism - a fanaticism that is still preserved for his bravery. For he was without doubt a mighty, one of the best men of valor; he never cared for him, his throne, his health, his life, and even his reputation. The land was all for him, the land he founded, which he knew to leave without a curse. Such brave ones are not formed by any example or reading: they are born. Blessed is the land that comes to have him as a ruler... Man without fear, but not without provision; without self-esteem, but not without the care of the country, Cuza deserved fully, and in this regard, the gratitude of his contemporaries as well as of those who came after him. And they all loved him for his popularity. Since ancient times, so we have been deprived, being a noble nation and born for freedom, to speak directly with our masters ... From the beginning and to the end of his reign, he was seen everywhere by anyone. He came neatly to the smallest and had the ear open for their complaints. He has not fallen by this, but he has exalted them, because men always ascend through that superior virtue of love and gratitude to the great ones, who have shown them heartfelt and kindness. This is why Cuza Vodă was loved!"¹⁸.

After Prince Philip of Flanders, the brother of King Leopold I of Belgium, did not receive the throne offered, the deputies of the hospodar instituted after the abdication of Cuza, organized the plebiscite on April 2, 1866 for the election of Prince Carol of Hohenzollern- Sigmaringen, proclaimed

on May 10th, by the country's ruling National Assembly under the name of Carol I. And this time, the Romanian government once again put the European powers in front of the accomplished fact.

In order to sanction the new legal basis of the country, the Legislative Bodies, converted into the Constitution, adopted on 1st of July 1866 the Constitution of Romania, which, with some modifications (from 1879, 1884 and 1917), remained in force until 1923. The new Constitution denotes the country as Romania, establishes the regime of constitutional monarchy, etc¹⁹

As Romania remained under the suzerainty of the Ottoman Porte, the struggle to gain Romania's full independence constituted the dominant feature from 1866-1877.

Romania's participation in the war against the Ottoman Empire from 1877-1878 will bring Romania's independence. On May 9, 1877, the Absolute State Independence of Romania was proclaimed, the word of Mihail Kogălniceanu in the Parliament of the country, remaining famous, "... We are independent; we are a self-standing nation ... So, gentlemen, I have no doubt or fear of declaring before the National Representatives that we are a free and independent nation"²⁰.

Although at the beginning of the war, the Tsarist diplomacy opposed any collaboration with Romania, the strong resistance of the Ottoman army in Plevna would determine the great Duke Nicholas to ask Prince Carol for help, in the 19th of July 1877 telegram, asking him "if possible, cross the Danube with the army, as you wish."

The bravery of the Romanian soldiers was proved in the battles of Plevna by conquering the fortifications Grivița I, Grivița II and Rahova, followed by the Plevna's encirclement, forcing Osman Paşa to surrender to Colonel Cerchez, as well as to the battles of Smârdan and Vidin.

In the war of independence from 1877-1878, the Romanian people had to make heavy sacrifices: almost 10,000 soldiers, graduates, non-commissioned officers and officers fell to duty on the battlefield or were injured, and

almost 20,000 Romanian soldiers became ill because of the difficult conditions of life in the trenches and the extremely cruel weather²¹.

The Russian-Turkish war ended with the Peace Treaty at San Stefano, near Constantinople, on February 19, 1878, whereby Romania, Serbia and Montenegro were recognized as independent states, and Bulgaria became a great autonomous principality; at the same time, the administrative autonomy of Bosnia and Herzegovina is decided.

Meanwhile, the Tsarist troops returned from the Balkans and took control of the country's strategic positions, in flagrant contradiction with the provisions of the Romanian-Russian Convention of April 1877.

Under these circumstances, Carol I concentrated his main military units in Oltenia, where he retired to resist resistance. The protest of the other great European powers prevented the Tsarism from implementing its annexation plans.

The great European powers, also pursuing certain interests and spheres of influence, in the Ottoman Empire challenged the validity of the San Stefano treaty and imposed a new Berlin Peace Congress, whose works were held between June 1 - July 1, 1878, and where Romania did not participate as a belligerent party, being admitted only to state its point of view.

By the treaty, Romania's independence and the return of Dobrogea, ancient Romanian soil, to Romania were recognized; the counties of southern Bessarabia (Cahul, Ismail and Bolgrad), which had been restituted to Moldavia under the Treaty of Paris, were reintegrated into tsarist Russia.

The struggle for the completion of national and state unity

The conquest of absolute state independence created conditions for Romania's economic development. There have been taken measures to develop the national industry, agriculture and commerce, which have forced the acceleration of the modernization of transport and communications. The financial and credit system has been consolidated and organized through the development of capitalism and foreign capital inflow. In 1880, it was established the National Bank of Romania, which also had the right to issue currency.

Romania concluded the defensive secret treaty with Austro-Hungary and Germany on October 18/30, 1883, in view of the dangerous policy of Tsarism in the Balkans and the isolation of Romania on the international arena. This treaty aimed at political stability, necessary for national recovery, without abandoning the ideal of national and state unity by the ruling parties.

The "Romanian Iredenta" Society, founded in Bucharest, with the support of C.A. Rosetti, who later became the „Carpathians”, unveiled the policy of denationalization promoted by Hungarian occupiers. Furthermore, in the years 1882 and 1885-1887, the „Carpathians” planned a revolt for the liberation of the Romanian territories over the mountains, with the support of the Romanian state.

In 1890, in Bucharest, "The League for the Cultural Unity of All Romanians (" The Cultural League ") was established, which had a rich cultural and political activity to support the struggle of the Romanian people on both sides of the Carpathians for its political unity²².

The persecution of the Hungarian authorities against the authors of the well-known Memorandum provoked a peak moment of the solidarity of the Romanian public opinion with the Transylvanian struggle.

The events organized on the 400th anniversary of the death of Stephen the Great, the Bucharest Exhibition in the summer of 1906, with a large participation of the Romanians in Transylvania, Bukovina and Banat, represented the occasion for an eloquent affirmation of the desideratum unanimously building the unitary national state.

The Magyarization measures of the Transylvanian Romanians determined the Romanian government not to remain indifferent and to allow the public opinion in Romania to react and organize meetings, as was the grandiose meeting in the Capital of March 16, 1914, organized by the "Cultural League".

After the outbreak of World War, I, Romania declared its neutrality in the Crown Council, convened at Peleş Castle in Sinaia on August 3, 1914.

After negotiations, political debates, after many and difficult negotiations, on August 4, 1916, Ion I. C. Brătianu, the President of the Council of Ministers, signed, together with the Ministers of the Entente in Bucharest, the Political and Military Convention of Romania's Entry into War. The Cotroceni Crown Council decided that Romania would enter the war on the side of the Entente on August 14, 1916. The beginning of the war for the reunification of the nation and the complete independence of the country was the will to unite the Romanian nation, the necessity of its assertion as a unitary and independent state.

The Romanian army entered Transylvania on 15/28 August and by September 25th it released a significant part of it. Faced with the strong counter-offensive on the part of the Central Powers, the Romanian army withdrew, suffering heavy losses. Without conducting a military analysis, we briefly mention the strategic errors. Firstly, the obligations assumed by the Treaty with the Entente were not fulfilled: the Russian general Brussilov did not resume offensive in Galicia; the

French general Maurice Sarrail, commander of the Franco-English front of Thessaloniki, stayed there, did not set off in the Balkans to hold there the Bulgarian-Turkish-German armed forces (hence the couple at Constantin Tănase Theater: "Oh, Sarrail, Sarrail, Sarrail / We fight and you sit!"); the ammunition

destined for Romania was lying in the Russian train stations.

This is how the catastrophe of Turtucaia occurred, when withdrawing from Transylvania, the Romanian army had to save itself by a skillful retreat to Moldova.

The restoration of the Romanian army culminated in the glorious battles of Mărăști, Mărășești and Oituz in the summer of 1917.

The revolution in Russia had painful consequences for Romania, which was forced to conclude the Armistice, followed by the Treaty of Peace in Bucharest (7th of May 1918), signed in onerous conditions for Romania.

After the Entente's Western Front recovered, the activation of Thessaloniki, which overturned the German-Bulgarian-Turkish defense, the Romanian army was again mobilized. The ultimatum was given to the enemy troops to leave the Romanian territory, so that Mackensen's armies crossed peacefully Alba Iulia's arteries on the day when the last act of the Great Union in 1918 was completed on Horea's Field²³.

Bessarabia' Union

Bessarabia, abducted by the Tsarist Empire in 1812, united with the motherland on March 27, 1918, as stated in the Union Act, voted by the Councils of the Land: "On behalf of the people of Bessarabia, the Country Council declares: The Moldavian Democratic Republic (Bessarabia), within its borders between the Prut, the Dniester, the Black Sea and the old borders with Austria, broken by Russia more than a hundred years ago from the body of old Moldavia, in the power of historical law and nation law based on the principle that the people alone decide their fate, today and forever unites with his mother Romania. "

Bukovina's Union

The Upper Moldavia was abducted by the Habsburg Empire on May 7, 1775, by the so-called Convention of Constantinople, preceded by the means of persuasion of the Hasburn: from intimidation to bribery.

The new invaded territory was named "Austrian Moldavia" at the beginning, and later it was called Bukovina, both in the idea of masking the annexation murder and also for not being claimed by Moldova. The reason for the annexation of the Upper Moldavia constituted the "border correction", by the necessity of creating a more direct communication line between Transylvania and Galicia, a province pulled apart by the division of Poland in 1772 by the Habsburg, Tsarist and Prussian Empire.

Another reason was that this territory had once been included in the Pocutia, now an Austrian province after the division of Poland.

The Union of Bukovina with Romania was decided on 28th of November 1918 by the General Assembly of Bukovina, meeting in the Synod Hall in Cernăuți, which states: "We, the General Assembly of Bukovina, embodying the supreme power of the country and being invested with legislative power, in the name of national sovereignty, DECIDE: "The Unconditional and Eternal Unification of Bukovina, at its old frontier to Ceremus, Colacin and Nistru, with the Kingdom of Romania".

The Unification Movement was received unanimously.

A few days later, King Ferdinand I received the delegation of the General Congress of Bukovina, in the Commandment Room of the Fourth Army Corps in Iasi, the Union Act being presented by Iancu

Flondor, the president of the delegation.

From the delegation chosen by the General Assembly of Bukovina, to come to Iași, was also part Doxuță Hurmuzachi, the son of Gheorghe Hurmuzachi, former president of the Society for Romanian Culture and Literature in Bukovina, between 1887-1897 and one of the main organizers of the magnificent manifestations of Putna and Suceava, July 2, 1904, when they commemorated the 400th anniversary of the death of Stephen the Great.

The sons of Nicholas Hurmuzachi, Constantin (1863-1937) and Alexander (1869-1946) will also act according to their grandfather's political test. Constantin Hurmuzachi was awarded as honorary member of the Romanian Academy for his contribution to "raising culture and maintaining national feeling", and Alexandru Hurmuzachi was elected vice-president of the Society for Romanian Culture and Literature in Bukovina in 1899. For his work in the interest of the national cause, in 1898 he is distinguished by the King of Romania with the Order of the Crown of Romania in the degree of officer.

Union of Transylvania, Banat, Crișana, Sătmara and Maramureș

The accomplishment of the Romanian national-state unity in the memorable 1st of December 1918 in Alba Iulia was the natural result of the secular struggle of our forefathers for the reunification of the people, it was the direct consequence of the revolutionary struggle triggered by the brothers over the mountains, on the breakdown of the anachronistic Austro-Hungarian bicephalous monarchs.

Alexandru Vaida Voievod, on October 18, 1918, spoke in the Parliament of Budapest, about the bold and famous **Declaration for the valorization of the right to self-determination of the Romanian Nation.**

Shortly, the Romanian National Council was formed, consisting of six representatives of the National Party and six representatives of the Social Democratic Party, who assumed the guidance of the entire revolutionary process in Transylvania. For the fulfillment of the golden dream of so many generations of precursors of national reunification, the Great Romanian National Council in Transylvania and Hungary published on November 20, 1918, the Convocation of the "**National Assembly of the Romanian Nation of Transylvania and Hungary, in Alba Iulia – the historical citadel of our nation, on December 1, 1918**".

On that day, the National Assembly of the Romanian People in Transylvania, Banat and the Hungarian Parties met in the Military Circle Hall in Cetate (Alba Iulia). The meeting was opened by Dr. Ștefan Cicio Pop, President of the Great Romanian National Council, headquartered in Arad, who mentioned: "The most suitable place for this National Assembly is Alba Iulia, this Mecca of Romanianism, where the most relics of

the most our great martyrs: Horia, Cloșca and Crișan, a holy place for the whole Romanian breath. Brethren, these are ascending, historical moments, and who could find words to portray the pictures we see and interpret our feelings? With this, the National Committee has fulfilled its duty to its nation. To say more, you, the people's representatives are called! (Voices: «Long live Great Romania! ») The Romanian people are mature; they know their sublime calling in the civilized world. (Cries: «We want the unity of all Romanians! ») Proposals will be made by the Provisional Committee. I salute with love the representatives of Bessarabia: The Vice-President of the Country Council, Pantelimon Halippa and deputy Grigore Cazacliu; the representative of Bukovina, Professor Alecu Procopovici. I welcome the Corps of Volunteers from Transylvania and Hungary, headquartered in Iași: Dr. Victor Deleu, Vasile Osvold, Thomas Vasinca, Eugen Goga and Bihoreanu"²⁴.

From the speech of President Gh. Pop of Băsești: "We want to crush the chains of our spiritual bondage by realizing the great dream of Michael de Brave, the unification of all of one language and one law, in a single and inseparable Romanian State. Let yourselves touched, brethren, of the holy fires of

this brilliant national feast, and in the most complete and fraternal harmony let's build the foundation of our future national happiness! "

From the discourse of Vasile Goldiș, who gives the Voice of the (historical) Exposition of motives and decisions to the Union: "For centuries the Romanian people, the true and legitimate landowner, once Roman Dacia, was foreign and slave to his traditional land. Among them, we looked lovingly at our Eastern brethren, who had begun to retreat from the plagues of barbaric times. We are aware of the common origin, and in the light sent from the west, the national conscience, in 1959, made the union of the Romanian Principalities under the good and enlightened Cuza Voda, and the blood shed again with such bravery against the pagans in 1877 shook the last pieces of the chain that bound Constantinople to Romania, and on May 10, 1881, Carol de Hohenzollern laid on his head Crown of Free and Independent Romania's Crown ... Nations must be freed. Among these nations there is the Romanian nation of Transylvania, Banat and Hungary. The right of our nation to be free is recognized by the whole world, and now also by our old enemies. But once it was released, it ran into the arms of her sweet mother. Nothing more natural in this world. The freedom of this nation means: Its union with the Kingdom of Romania ... The unification of all Romanians in one State will be established and guaranteed by the further history of the world only if it will respond to all the duties imposed by the new conception of civilization. It will inspire our duty, not to punish the offspring for the sins of the parents, and as a result we will have to assure all the same rights and the same desires. The civilization, who freed us, demands from us the respect for it and forces us to collapse in our new State any privilege and establish as the foundation of this State: its work and its full reward ... In the light of what has been revealed here, from the entrustment and on behalf of the Great Council of the Romanian nation of Hungary, Banat and Transylvania, I ask the Great National Assembly to be kind to receive and declare its following decisions: The National Assembly of

all the Romanians in Transylvania, Banat and the Hungarian Country gathered through their representatives justified in Alba Iulia on 1st of December 1918, decree the Unification of those Romanians and all the territories inhabited by them with Romania. **The National Assembly proclaims, in particular, the inalienable right of the Romanian nation to the entire Banat, between the rivers Mureș, Tisa and Danube.**

The Alba Iulia Union Decision was certified by the Royal Decree of December 11, 1918.

The ratifications of the acts of the Great Union from 1918 took place on December 29, 1918, at the Assembly of the Deputies of Great Romania, gathered in a solemn session at the Great Hall of the Romanian Athenaeum, when they approved the Laws on Unification of Bessarabia, Bukovina and Transylvania, Banat, Crișana, Satu Mare and Maramureș with the Old Kingdom of Romania.

Long live forever, Great Romania!

NOTE:

1 *Romanian history*, Bucharest, 2003, vol. IV, p. 713.

2 N. Adaniloaie, A. Petric, *The Union of 1859 and Its Political Significance*, Political Publishing House, Bucharest, 1974, p. 12.

3 *Romanian history*, Bucharest, 2003, vol. VII, pp. 78, 84, 86.

4 Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *From Gaeto-Dacian state to Unitary Romanian state*, Bucharest, 1983, p. 239.

5 N. Adăniloaie, A. Petric, *op.cit.*, p. 14.

6 G.C. Nicolescu, *The Life of Vasile Alecsandri*, Eminescu Publishing House, Bucharest, 1975, pp. 189-190; Valeriu Stan, Alexandru Ioan Cuza, Didactic and Pedagogical Publishing House, Bucharest, 1984, p. 7.

7 T. Balan, *Activity of Moldovan Refugees in Bucovina. 1848*, Tipografia Krafft & Drotleff Publishing House, Sibiu, 1944, pp. 1-2.

8 *Ibidem*, p. 8.

9 Petru Rușșindrilar, *Hurmuzaki in the cultural and political life of Bucovina*, Bucovina Voice Publishing House, Iași, 1995, p. 86.

- 10 *Ibidem*, p. 87; Nicolae Iorga, *Romanianism in Bucovina's past*, from Bukovina Metropolitan Publications, Bucharest, 1938 p. 88.
- 11 Petru Rușindrilar, *op.cit.*, p. 94.
- 12 Considered the eighth invasion and Russian domination, the other seven invasions being: 1st in 1711; 2nd in years 1736 and 1739; 3rd in 1768 closed with peace in Kuciuk-Kainargi, in 1774; 4th in 1787; 5th invasion in years 1806-1812; 6th invasion in 1828-1834 and 7th in 1848. (Nicolae I. Arnăutu, *Invasions and Russian dominations in România*, Bucharest, 2014).
- 13 *Documents related to the History of the Renaissance of Romania*, published by Ghenadie Petrescu, D.A. Sturdza and D.C. Sturdza, Bucharest, 1899, vol. III, pp. 179-259.
- 14 Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *op.cit.*, p. 286; C.C. Giurescu, *Cuza Vodă's life and work*, Bucharest, 1966, p. 89.
- 15 Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *op.cit.*, p. 286; *The Romanian*, no. 11, 27th of January 1859.
- 16 Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *op.cit.*, p. 290.
- 17 *Ibidem*, p. 291.
- 18 Nicolae Iorga, *Cuza vodă and his enemies – next day after dethronement*, Vălenii de Munte, 1909, pp. 6-10.
- 19 Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *op. cit.*, p. 296;
- 20 Stelian Neagoe, *History of Romanians' Union*, vol. 2, Scientific and Enciclopedic Publishing House, Bucharest, 1993, p. 128.
- 21 Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *op.cit.*, p. 304.
- 22 *Ibidem*, pp. 321-323.
- 23 Stelian Neagoe, *op.cit.*, p. 248.
- 24 *Ibidem*, pp. 283-284.

BIBLIOGRAPHY

- Documents related to the History of the Renaissance of Romania*, published by Ghenadie Petrescu, D.A. Sturdza and D.C. Sturdza, Bucharest, 1899, vol. III.
- *** *Romanian history*, Bucharest, 2003, vol. VII, tom I.
- *** *Romanian history*, Bucharest, 2003, vol. IV.
- Adăniloiaie N., Petric A., *The Union of 1859 and its political meaning*, Bucharest, 1874.
- Arnăutu I. Nicolae, *Invasions and Russian dominations in Romania*, Bucharest, 2014.
- Bălan T., *The activity of the Moldavian refugees in Bukovina 1848*, Sibiu, 1944.
- Giurescu C.C., *Cuza Vodă's life and work*, Bucharest, 1966.
- Iorga Nicolae, *Cuza Vodă and his enemies – next day after dethronement*, Vălenii de Munte, 1909.
- Iorga Nicolae, *Romanian spirit in the past of Bukovina*, Bucharest.
- Mușat Mircea, Ardeleanu Ion, *From Gaeto-Dacian state to Unitary Romanian state*, Bucharest, 1983.
- Neagoe Stelian, *History of the Romanian Union*, vol. 2, Bucharest, 1993.
- Nicolescu G.C., *Vasile Alecsandri's Life*, Bucharest, 1965.
- Rușindrilar Petru, *In the cultural and political life of Bukovina*, Iași, 1995.
- Stan Valeriu, *Alexandru Ioan Cuza*, Bucharest, 1984.
- The Romanian*, no. 11 from 27th January 1859.

PAS CU PAS SPRE MAREA UNIRE. FERDINAND I ȘI MARIA, REGII ROMÂNIEI MARI

PAS À PAS VERS LA GRANDE UNION. FERDINAND I ET MARIE, LES ROIS DE LA GRANDE ROUMANIE

Col.prof.univ.dr. Gheorghe MINCULETE*

Intrarea României în Primul Război Mondial a avut la bază mărețul ideal al românilor de unitate națională și teritorială, fiindcă până atunci înaintașii lor au întemeiat statul român, prin unirea celor două Principate, și apoi l-am consolidat prin câștigarea independenței țării în fața Imperiului Otoman.

Unirea tuturor teritoriilor românești, care au făcut parte cândva din Dacia străbună, de pe ambele părți ale Carpaților, a implicat participarea tuturor românilor la un război cumplit care a determinat suferințe inimaginabile.

Cele două personalități marcante în realizarea dezideratelor de veacuri prin Marea Unire a Românilor sunt Regele Ferdinand I și Regina Maria.

În prezentul articol, voi prezenta, inițial, importanța efortului românilor și a credinței lor în realizarea obiectivelor românilor de unitate națională. În continuare, evidențiez aspecte care relevă personalitățile Regelui și Reginei care au făurit România Mare, precum și esența aportului lor major la realizarea și la consfințirea Marii Uniri a românilor.

L'entrée de la Roumanie dans la Première Guerre Mondiale a eu comme principal élément le grand idéal des roumains, celui d'Unité nationale et territoriale, parce que jusqu'au là les précurseurs avaient mis la base de l'État roumain, par l'Union de deux Principautés et ensuite ils l'ont consolidé quand ils ont obtenu l'Indépendance du pays devant l'Empire ottoman.

L'Union de tous les territoires roumains, qui avaient fait partie naguère de l'ancestrale Dacie, de deux côtés des Carpates, a impliqué la participation de tous les roumains à une guerre affreuse qui a déterminée des souffrances inimaginables.

Les deux grandes personnalités de la réalisation des aspirations séculaires par la Grande Union sont le Roi Ferdinand I et la Reine Marie.

Dans cet article nous présentons premièrement l'importance de l'effort des roumains et de leur croyance dans la réalisation des objectifs des roumains, celui d'unité nationale. Par la suite, nous mettons en évidence des aspects qui relèvent les personnalités du Roi et de la Reine qui ont édifié la Grande Roumanie, ainsi que l'essentiel de leur apport majeur dans la réalisation et la ratification de la Grande Union des roumains.

Cuvinte-cheie: unitate națională; idealul național al românilor; Unirea cea Mare; România Mare; negocieri la tratatele de pace pentru consfințirea realizării României Mari.

Mots-clés : unité nationale; idéal national des roumains; Grande Union, Grande Roumanie; négociations aux traités de paix pour la ratification de la réalisation de la Grande Roumanie.

Relevanța acțiunilor de sorginte creștin-ortodoxă ale românilor pentru realizarea idealului de unificare națională

Încă din cele mai vechi timpuri, marii voievozi ai românilor, precum Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, Neagoe Basarab, Mihai Viteazul, Constantin Brâncoveanu, și-au centrat acțiunile lor de conducători statali pe credința ortodoxă.

În acest cadru, Sfânta Fecioară Maria, fiind implorată de români în rugăciuni, a ajutat permanent cele trei principate – Țara Românească, Ardealul și Moldova –, pentru a răbda și a trece peste vicisitudinile vremurilor istorice, dar și pentru a învinge vrăjmașii invadatori statali (Fig. 1).

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: minculetegh@yahoo.com

În timpurile istorice, mereu tulburi pentru neamul românesc, teritoriile specifice au fost în permanență râvnite de marii actori statali din proximitate. În aceste condiții, pronia Divină a stat alături de suferinzi români creștini ai meleagurilor, stăpânite din vechime, în mod unitar, de conducătorii Daciei străbune.

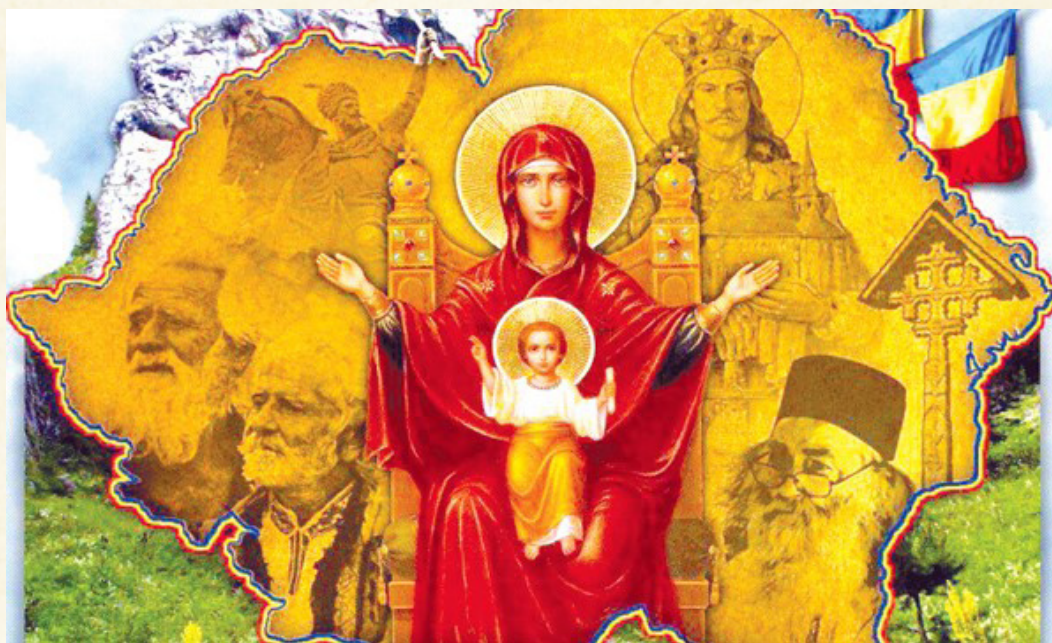

Fig. 1 Maica Domnului, protectoare a României Mari¹

Recunoștința marilor voievozi români în fața Divinității, pentru ajutorul primit, l-a reprezentat înălțarea și dăruirea ctitoriilor voievodale ortodoxe (de pildă: Biserica Mănăstirii Curtea de Argeș – ctitoria voievodului Neagoe Basarab; Mănăstirea Putna – ctitoria voievodului Ștefan cel Mare și Sfânt) Sfintei Născătoare de Dumnezeu – Fecioara Maria având hramul „Adormirea Maicii Domnului”.

Așadar, în decursul timpurilor istorice, în sprijinul întăririi conștiinței unificatoare a românilor, numărul lăcașurilor de cult ortodox s-a mărit continuu în țările române, tocmai datorită ajutorului Divin primit prin Sfânta Fecioară Maria, la rugăciunile intense ale celor două sfinte celebre ale neamului românesc – Filofteia și Paraschiva –, precum și la rugăciunile sfinților români.

Simțămintele românilor pentru unitatea națională a teritoriilor, care constituiau odinioară vechea Dacie, s-au dezvoltat, în principal, după prima unire a celor trei țări românești, realizată de către marele voievod unificator Mihai Viteazul, consfințită la Alba-Iulia, în ziua de 6 iulie 1600, când devine „Domn al Munteniei, Ardealului și a toată țara Moldovei”.

Actele samavolnice și mișelești ale vrăjmașilor statali ai unirii românilor s-au soldat, după puțin timp, cu întreruperea tragică a vieții marelui voievod Mihai Unificatorul, pe câmpia Turzii, la 19 august 1601, destrămându-se, astfel, și opera sa unificatoare.

Nădejdea românilor în realizarea idealurilor lor de unificare națională a continuat, implorând continuu ajutorul Divin prin mijlocirea Sfintei Fecioare Maria.

Bineînțeles că evoluția conștiinței naționale și împrejurările istorice, statuate prin revoluțiile de la 1821 și de la 1848 au determinat Unirea cea Mică, dintre Moldova și Țara Românească, din 5-24 ianuarie 1859, realizată prin înscăunarea celebrului domnitor unificator și reformator Alexandru Ioan Cuza.

Necesitatea continuării operei unificatoare, pe fundalul noii statalități creștine românești, a făcut ca, în aprilie 1866, în România de atunci să fie instalat, ca principe domnitor și, ulterior, după ani buni, în 1881, ca rege al României, Carol I (1839-1914).

Dezvoltarea, în continuare, a conștiinței de unificare națională s-a conturat după Războiul de Independență față de Imperiul Otoman din 1877-1878, când prin Tratatul de la Berlin, din 13 iulie 1878,

România a primit Dobrogea – străvechi teritoriu dacic, cucerit și stăpânit de Țara Românească, în timpul domniei lui Mircea cel Bătrân.

Așadar, rezultă că nimic nu s-a realizat fără suferința unei națiuni române, prin lupte și jertfe continue, pe altarul unificării teritoriale, pas cu pas, cu ajutor Divin implorat continuu de către români, recunoscuți ca luptători, dintotdeauna, pentru libertate și independență națională.

Determinarea cultural-creștină a regelui Carol I, și a soției sale, regina Elisabeta (1843-1916), pentru evoluția firească a românilor, locuitori ai Regatului României (proclamat în 1881), a permis consolidarea internă și internațională a unității românilor în statul român, înființat în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, culminând cu alipirea Cadrilaterului, după cel de-al Doilea Război Balcanic (prin pacea semnată la București, la 10 august 1913), ca străvechi teritoriu al Daciei, stăpânit și de celebrul voievod – Mircea cel Bătrân.

Consolidarea statală a micii României a fost dominată, alături de modernizarea culturală, și de reabilitarea vechilor ctitorii ortodoxe voievodale ale românilor, existente în orașele vechi și celebre – Curtea de Argeș, fostă capitală a Țării Românești, respectiv Iași – fosta capitală a Moldovei –, precum și de ridicarea altora noi.

Totodată, această dezvoltare a regatului României a permis evoluția conștiinței naționale a românilor din teritoriile învecinate, care au aparținut dintotdeauna Daciei străbune, determinând colaborarea continuă a marilor învățați și patrioți români de pretutindeni, pentru realizarea idealului național, de unificare a românilor în granițele unui singur stat unitar, înfăptuit realmente prin Unirea cea Mare, de la 1 Decembrie 1918.

Dintotdeauna, marii domnitori români nu au urmărit cuceriri teritoriale la popoarele învecinate, deoarece conștiința apartenenței lor la Dacia străbună i-a determinat ca, sub imboldul credinței lor ortodoxe, să acționeze pentru unificarea națională teritorială în interiorul granițelor străbune, având întotdeauna mijlocitoare către Divinitate pe Sfânta Fecioară Maria.

Evlavia românilor din toate timpurile pentru Maica Domnului rezultă și dintre cele afirmate de Papa Ioan Paul al II-lea, când a vizitat România, în perioada 7-9 mai 1999. Înalțul Prelat Catolic a sărutat, la sosire, pământul României, iar, în discursul său, a încurajat poporul român, spunând: „România, țară-punte între Orient și Occident, punct de răscruce între Europa Centrală și cea Orientală, România, pe care tradiția o numește cu frumosul titlu de *Grădina Maicii Domnului*, vin la tine, în numele lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu și al Preasfintei Fecioare Maria. În pragul unui nou mileniu, întemeiază-ți viitorul mai departe pe stânca tare a Evangheliei. Cu ajutorul lui Hristos, vei fi protagonista unei noi perioade de entuziasm și curaj. Vei fi națiune prosperă, pământ roditor de bine, popor solidar și făcător de pace. Dumnezeu să te ocrotească și să te binecuvânteze mereu”².

Ferdinand I, regele întregitor al vechilor teritorii ale Daciei străbune într-un stat unic al românilor

Mărețul ideal de unificare națională a teritoriilor românești relevă contribuțiile substanțiale ale mai multor personalități de seamă ale neamului românesc, precum Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, precum și ale renumitului voievod unificator Alexandru Ioan Cuza, realizator al Unirii Mici.

Continuatorul Unirii celor două Principate Românești, pe termen lung, este rigurosul rege Carol I, căruia i s-a acordat prețuirea adecvată pentru consolidarea României moderne, prin dezvoltarea economico-culturală, prin asigurarea independenței de stat și prin integrarea în structura țării a unor importante teritorii ale Daciei străvechi.

Totuși, idealul peren al poporului român, *Unirea cea Mare*, a fost atins în timpul domniei regelui Ferdinand I (1914-1927), numit și „întregitorul” și, pentru acest ideal suprem, forțele armate ale României Mici au participat la un război cumplit, nemaicunoscut până atunci în istorie³ (Fig. 2).

Acest „prinț german, chipeș, cult, onest, puternic și iubitor de nație” s-a născut, „pe numele său nobiliar, Ferdinand Viktor Albert Meinrad von Hohenzollern-Sigmaringen, la 24 august 1865. El a fost, de fapt, fiul Principelui Leopold de Hohenzollern-Sigmaringen, fratele mai mare al regelui Carol I de Hohenzollern-Sigmaringen, primul rege al României”⁵.

Tânărul prinț Ferdinand a venit, prima dată, în România, la vârsta de 19 ani, pentru o scurtă perioadă de timp, cu ocazia încoronării unchiului său Carol I – Rege al României –, la 10 mai 1881. Apoi a plecat, fiindcă a trebuit să-și urmeze studiile universitare, deosebit de valoroase pentru cariera sa regală, de mai târziu⁶.

Fig. 2 Regele Ferdinand I în ținuta de mareșal al României Mari⁴

Fiind, inițial, orientat către studii religioase, totuși viitorul rege al României a urmat și a absolvit, în anul 1885, Școala militară din Kassel, devenind, la vârsta de 20 de ani, ofițer cu grad de sublocotenent în „Regimentul I Garda”, destinat Curții Regale a Prusiei. Și-a continuat studiile superioare, absolvind, în 1889, Universitatea din Leipzig, precum și Școala Superioară de Științe Politice și Economice din Tübingen⁷.

După ce atât tatăl, cât și fratele său mai mare au renunțat la pretențiile normale și legale la tronul României, începând cu 1889 prințul Ferdinand a devenit succesori legal la coroana Regatului României, primind titlul de „Alteță Regală Principe de România”⁸.

În scopul menționat, din 19 aprilie 1889 viitorul rege și-a mutat domiciliul și s-a stabilit definitiv în România, devenind țara sa de adopție. Aici, a optat pentru continuarea carierei militare, primind, în funcție de rezultate și de evaluări riguroase, comenzile succesive a mai multor structuri militare, astfel încât, la instalarea pe tron, a avut gradul de general de corp de armată (primit în urma comandării forțelor Armatei României, în Războiul Balcanic, din 1913, având să primească bastonul de mareșal la întoarcerea din Moldova, la 1 decembrie 1918)⁹.

La circa patru ani de la venirea lui în România, în ianuarie 1893, principele Ferdinand s-a căsătorit cu „Maria Alexandra Victoria, fiica Ducelui de Cobourg și a mării ducese Alexandra a Rusiei, oficializată la Sigmaringen”, viitoarea regină de importanță mesianică, care avea să joace un rol major în acțiunile complexe ale întregirii și consolidării României Mari¹⁰.

Format și călătorește în cariera militară, principele și generalul Ferdinand a preluat, de urgență, la 28 septembrie-11 octombrie 1914, tronul României, cu depunerea, în condiții legale, a jurământului de credință, după stingerea suveranului Carol I, atunci când Guvernul țării era sub presiunea continuă a Puterilor Centrale, ca România să rămână măcar neutră în confruntarea militară a alianței amintite cu statele Antantei¹¹.

În continuare, după aproape doi ani de neutralitate, în ședința Consiliului de Coroană, din august 1916, în împrejurări deosebit de complexe pentru țară, Regele Ferdinand I „întregitorul” a luat suprema decizie istorică privind intrarea României în război împotriva acelor state dușmane, din care făcea parte Germania, fiindu-i retrase imediat mai multe decorații și distincții de către familia de Hohenzollern, care, alături de unii politicieni români, dorea și susținea neutralitatea. Nimeni nu a crezut dintre conducătorii, de atunci, ai Germaniei și ai Austro-Ungariei, că se va întâmpla așa ceva, deși serviciile secrete ale acestor state în România i-au avertizat, de nenumărate ori, că „românii vor trece Carpații și vor ataca”¹².

După retragerea Armatei României, tuturor instituțiilor statului din partea de nord-est a țării, neocupată de forțele Puterilor Centrale, le-au fost create condițiile victorioase ale întoarcerii regelui Ferdinand I și a suitei sale la București, „în aceeași zi de memorabilă adunare de pe Câmpul lui Horea de la Alba Iulia, în „sfânta cetate de durere și de slavă a neamului românesc”, după circa doi ani de chinuri și de suferințe cumplite ale neamului românesc¹³.

Un rol major în determinarea inițierii derulării Marii Uniri l-au avut I.C. Brătianu și regina Maria, pe care s-a bazat regele Ferdinand. Au urmat o desfășurare și o conjugare complexă a acțiunilor militare, sub conducerea celebrilor generali Averescu și Prezan (deveniți, ulterior, mareșali), și apoi diplomatice – cu implicarea primilor doi – ca reprezentanți de seamă ai României, pentru negocierea cerințelor Marii Uniri a românilor, în condițiile Tratatului de la Paris și, apoi, ale celui de la Trianon.

Necesitatea recunoașterii complete naționale a rezultatelor Marii Uniri a făcut ca, la 15 octombrie 1922, în celebrul oraș al primei Uniri a Românilor – Alba Iulia –, sub Mihai Voievod Viteazul, să aibă

loc încoronarea regelui Ferdinand I și a Reginei Maria, la „o sărbătoare de neegalat, descrisă pitoresc de cronicile vremii și immortalizată prin numeroase fotografii. A reunit reprezentanți ai tuturor caselor regale din Europa”¹⁴.

Așadar, această sărbătoare splendidă, de o amploare festivă semnificativă pentru unitatea neamului românesc a fost descrisă elocvent de cotidienele vremii, dar și immortalizată prin fotografii deosebit de relevante pentru importanța evenimentului dedicat realizării depline a unității de neam, de limbă, de cultură și de teritoriu în cadrul României Mari.

Regina Maria. Totul pentru înfăptuirea și menținerea Marii Uniri a românilor

Providența a făcut ca unitatea de neam, năzuința de veacuri a românilor, să fie îndeplinită, pas cu pas, venind însă și momentul decisiv, când România a trebuit să intre într-un război provocator de pierderi însemnate și de suferințe cumplite, pentru atingerea idealului major al Marii Uniri din 1918.

În împrejurările menționate, un rol decisiv în proiectarea și în derularea acțiunilor statale românești cu importanță determinantă în realizarea Unirii celei Mari a românilor, din teritoriile istorice ale Daciei străvechi, l-a avut regina Maria. Așadar, soția cu nume împărătesc a regelui Ferdinand I al României a fost, parcă, o trimisă a Maicii Domnului, pentru a ajuta românii să-și reunească teritoriile stăpânite de ei dintotdeauna în vechile granițe ale Daciei străbune (Fig. 3).

„Principesa Maria de Edinburgh, viitoarea regină Maria a României, s-a născut în anul 1875, în Anglia, la Castelul Eastwell. Era al doilea copil al prințesei Maria Alexandrovna (singura fiică a țarului Alexandru al II-lea al Rusiei) și al ducelui Alfred de Edinburgh, ofițer în marina britanică (al doilea fiu al reginei Victoria a Marii Britanii)”¹⁶. A avut un frate și trei surori.

Prințesa Maria și-a petrecut anii copilăriei și ai adolescenței „la reședința familiei din Eastwell Park, comitatul Kent”¹⁷, Anglia.

La ceva timp după ce s-au cunoscut, principesa Maria, care avea 17 ani, s-a logodit cu principele Ferdinand, la Postdam, nunta desfășurându-se, potrivit uzanțelor, la castelul Sigmaringen, din Germania, în după-amiaza zilei de 29 decembrie 1892. La eveniment, a participat regina Victoria – bunica miresei –, kaiserul Wilhem al II-lea și alți numeroși nuntași din aristocrația europeană¹⁸.

După o scurtă vacanță, la sosirea în România cu trenul regal, principesa Maria a caracterizat vânătorii de munte, ca fiind „voinici, oacheși, cu ochi negri vioi și dinți foarte albi. Chiar din primele clipe m-am simțit aproape de armată, iar aceasta îmi dădea curaj. Niciodată nu m-am simțit străină printre soldați”¹⁹.

La sosirea în Gara de Nord, Ferdinand și Maria au fost primiți de regele Carol I, de membri ai Guvernului și alți demnitari. La rândul lui, primarul de atunci al Bucureștiului, Grigorie Trandafil, a întâmpinat, în 23 ianuarie 1893, pe tinerii căsătoriți, oferindu-i viitoarei regine Maria o minunată „cupă de argint”, pe care era gravată o celebră și relevantă urare de bun venit, care a fost, ulterior, concretizată în perioada realizării și consolidării României Mari, respectiv: „Bine ai venit mireasă de Dumnezeu aleasă, spre a patriei cinstire”²⁰.

În următoarea zi, tânăra pereche regală împreună cu însoțitori de marcă au mers la Mitropolie și au participat la serviciul divin oficiat în cinstea căsătoriei lor, fiind desfășurate, ulterior, și unele manifestări de prețuire.

După căsătorie, tânăra familie s-a aflat sub tutela regelui Carol I și a reginei Elisabeta. Dacă principele Ferdinand era implicat în cariera militară, dinamica și cocheta principesă Maria era preocupată permanent de viața, de obiceiurile și de portul popular al românilor.

Fig. 3 Maria, regina soldat a României Mari¹⁵

Din amintirile scrise ale reginei, rezultă că, în vremea când era principesă, „pleca să vadă satele și bisericile, să discute cu oamenii, fapt care i-a creat rapid o mare popularitate și simpatie”²¹.

Poate și datorită faptului că soțul ei era ofițer în Armata Regatului României, principesa Maria a avut o anume afinitate pentru arma cavalerie și, ca atare, stăpânind foarte bine arta călăriei, „nu ezita să se ia la întrecere cu ofițerii”²² de profil, care desfășurau acțiuni specifice de antrenament. Manifestarea evidentă a conduitei de autoinstruire voluntară în domeniul armei menționate l-a determinat pe regele Carol I să-i acorde, în anul 1886, principesei Maria „gradul onorific de colonel al Regimentului 4 de Husari”²³.

În același an, Carol I a stabilit ca tânăra familie princiară, mai ales că Ferdinand era deja Principe Moștenitor, „să reprezinte familia domnitoare română la festivitățile de încoronare a țarului Nicolae al II-lea”.

Pentru activitatea sa scriitoricească rodnică, Regina Maria „a fost aleasă membră de onoare a Academiei de Arte Frumoase și a fost membră de onoare a Academiei Române, din 1 mai 1915”²⁴.

Cea ale cărei calități au însemnat enorm în istoria celor 100 de ani de la Marea Unire avea imaginea benefică a țării noastre în Europa și în lume, fiindcă „Principesa Moștenitoare a României a atras atenția cu mult înainte să devină regină, în 1914. Fire energică și voluntară, femeie frumoasă și mamă a șase copii, Maria îi fascina și pe români, și pe străini”²⁵.

Regina Maria (10 octombrie 1914-20 iulie 1927) a avut o contribuție importantă privind determinarea intrării României în Primul Război Mondial alături de forțele Antantei (13/28 iulie 1914-28 octombrie/11 noiembrie 1918), și nu de partea Puterilor Centrale, pentru realizarea unității naționale și teritoriale a românilor.

După mutarea tuturor puterilor statului, inclusiv a Curții Regale, la Iași, ca urmare a ocupării de către inamic a două treimi din teritoriul național, Regina Maria și-a adus o contribuție deosebită în derularea proceselor de asigurare a acțiunilor militare, prin implicarea continuă în funcționarea adecvată a serviciului sanitar, coordonând organizarea funcțională a spitalelor de campanie, a cantinelor sociale, a adăposturilor pentru sărmani, a depozitelor de alimente etc.

În scopul menționat, prezența Suveranei, în cadrul vizitelor pe front în zonele regimentelor, pentru a înțelege rezultatul luptelor și situația răniților sau cea din spitale, fiindcă urmărea îndeaproape îngrijirea imediată și cât mai adecvată a bolnavilor²⁶.

Prin conduita ei curajoasă, Suverana României a înfruntat iureșul și groaza gloanțelor, a bombelor și a epidemiilor, ca să acorde, zilnic, asistență sanitară în spitalele de campanie din zonele de operații. În acest fel, ea a alinat suferințele militarilor răniți, coordonând importante acțiuni de distribuire a medicamentelor și a materialelor sanitare, a hranei, a materialelor de echipament (cearșafuri, paturi etc.) necesare internării soldaților grav răniți sau a bolnavilor de tifos²⁷.

Toate aceste acțiuni ale Reginei i-au adus apelativul „Mama Răniților”, fiind considerată „un simbol al curajului neclintit”²⁸ pentru obținerea victoriilor celebre ale structurilor militare luptătoare din cadrul Armatei a 2-a la (comandată de generalul Averescu) la Mărăști, Mărășești și Oituz. Tot Regina este cea care a propus-o pe tânăra Ecaterina Teodoriu să fie avansată la gradul de sublocotenent, pentru acțiunile ei eroice desfășurate la Târgu-Jiu, Filiași și Craiova împotriva forțelor inamice, în urma vizitei eroinei rănite, aflată internată într-un spital din Iași, după retragerea forțelor armate ale țării în Moldova.

Pentru aceste merite incontestabile, prețuita Regină a României, numită și „Regina – soldat”, a fost decorată cu medalia românească „Virtutea Militară” clasa I, și Crucea de Război franceză. Momentul primirii primei medalii o prezintă succint în continuare²⁹.

Din amintirile scrise ale Reginei Maria, rezultă că, în perioada în care în Iași funcționa Curtea Regală, alături de Parlament și de Guvern, la 28 decembrie 1917, în capitala Moldovei, a fost sărbătorită Nunta de Argint de către Familia Regală.

„...Ziua s-a încheiat cu o mare cină la care au participat notabilități politice și militare. Înainte să ne așezăm la masă, Nando (Regele Ferdinand I) i-a decorat pe Prezan, Văitoianu și Grigorescu, iar Prezan mi-a oferit «Virtutea Militară» clasa întâi (medalie de război pe care nu o primesc decât cei mai bravi soldați) în numele armatei, pentru că am venit mereu în mijlocul lor, fără teamă. Mi-a făcut o imensă plăcere”³⁰.

La acestea, s-a adăugat și excelența sa aureola diplomatică, relevată, în mod special, prin vizitele în străinătate, prin care a făcut cunoscută România, țara ei de adopție. De o importanță majoră pentru români o reprezintă conduita reginei Maria, care, la sfârșitul Primului Război Mondial, a promovat cu succes interesele României la Paris, în timpul Conferinței de Pace. În acest sens, considerăm relevant contextul memorial respectiv, prezentat în continuare.

După încheierea ostilităților Primului Război Mondial, a avut loc *Conferința de pace de la Paris*, în perioada 28 ianuarie-10 decembrie 1919, la care au participat delegațiile a 27 de state, inclusiv cea a României, implicate în fosta conflagrație. Scopul acelei Conferințe a fost de elaborare și de semnare a unui număr de tratate prin care să se recunoască internațional actele de unire, evidențiate prin hotărârile unioniste de la *Chișinău*, de la *Alba Iulia* și de la *Cernăuți*. În 2 iulie 1919, I.C. Brătianu, aflat în fruntea delegației României, a părăsit lucrările forumului menționat, ca urmare a unor impuneri exagerate și nerespectării de către Consiliul Conferinței a unor acorduri stabilite de țara noastră cu Antanta, înainte de intrarea în război³¹.

În acel moment complicat pentru soarta României Mari, la solicitarea lui Ferdinand, care aprecia charisma și calitățile deosebite de negociator ale soției, regina Maria s-a deplasat în capitalele Puterilor europene învingătoare în război – *Paris și Londra* –, reamintind conducătorilor acestora eforturile și pierderile Armatei Române pe timpul derulării ostilităților cu Puterile Centrale³².

Așadar, impunătoarea Regină a românilor „a avut convorbiri cu președintele Franței, Raymond Poincare (care i-a făcut primire cu gardă de onoare și i-a conferit Legiunea de Onoare), precum și cu prim-ministrul, Georges Clemenceau”³³, poreclit, din cauza caracterului și conduitei, „Tigrul”, care, după cerința Suveranei României – *de revenire a Transilvaniei și a Bucovinei la țara mamă, precum și a Banatului în întregime* –, el i-ar fi spus: „Madame, ceea ce cereți este partea leului!”, la care Regina, destul de inspirată, ar fi răspuns cu nonșalanță: „Este ceea ce leoaica cere tigrlui!”³⁴.

Tot la Paris, iscusita și abila Regină, în arta diplomației, s-a întâlnit și cu alte personalități politice ale timpului, precum „Woodrow Wilson (Președintele Statelor Unite ale Americii), Herbert Hoover, Lloyd George (prim-ministrul Marii Britanii), Mareșalul Foch, Aristide Briand, Eleftherios Venizelos, Arthur Balfour, Sir Robert Cecil, Anne de Noailles”³⁵.

Ulterior, Regina Maria a vizitat și Londra, fiind întâmpinată la sosire în gara Victoria și primită cu entuziasm de către vărul său, regele George V. Pe timpul șederii aici, pentru a putea participa la banchetele date în cinstea sa, regina Victoria (ca bunică) i-a asigurat momentan bijuteriile necesare, fiindcă cele ale sale (cu toate bijuteriile Coroanei României) fuseseră trimise, odată cu tezaurul țării, la Moscova.

În urma întâlnirilor și discuțiilor sale diplomatice cu Lloyd George și cu subalternii săi, regina Maria a obținut promisiuni de mare importanță, care au fost concretizate în tratativele care au consfințit, ulterior, Marea Unire a românilor.

Pentru a se convinge de eficiența acțiunilor ei diplomatice, în drum spre țară, Regina României a poposit la Paris, constatând că „atmosfera de la Conferința de Pace devenise cu totul alta, era favorabilă României. Ionel Brătianu a simțit în sfârșit că își poate susține poziția”³⁶.

Încununarea muncii îndrăgitei și prețuitei regine Maria a României Mari în mediile intern și internațional avea să fie marcată pozitiv de două evenimente de importanță națională și personală, care aveau să aibă loc în anii 1922 și 1926.

Confirmarea pe plan național și internațional a autorității Coroanei regale asupra României, ca stat întregit în granițele cunoscute ale Daciei istorice, avea să aibă loc în ziua de 15 octombrie 1922, prin „Încoronarea de la Alba-Iulia” a regelui Ferdinand I și a reginei Maria. Atunci, deosebita Regină a tuturor românilor a fost remarcabilă prin „imaginea ei, cu coroană pe cap și mantie lungă, aidoma împărăteselor bizantine, dar și asemenea domnițelor românce din secolul al XVI-lea”³⁷.

Celălalt eveniment, de o semnificație aparte, în planul personal al bravei Regine, dar și pentru români, a avut loc în ziua de 26 martie 1926, când „chiar în ziua de Bunăvestire, regina Maria a trecut la ortodoxism, într-o ceremonie desfășurată la palat, ea spovedindu-se, fiind dezlegată de patriarhul Miron Cristea și fiind primită în sânul Bisericii Ortodoxe Române”³⁸.

În vederea promovării României Mari în Statele Unite, regina Maria a vizitat această mare putere în 1926, având ca însoțitori pe doi dintre copiii săi, respectiv „principesa Ileana și principele Nicolae, moment ce reprezintă apogeul popularității sale”⁷³⁹.

În perioada interbelică, prețuita regina Maria și-a scris în continuare amintirile sale în limbile română, engleză și franceză, reprezentând o „literatură memorialistică, valoroasă din punct de vedere literar și documentar”⁷⁴⁰.

Din minunatele sale consemnări, care au fost ulterior publicate, sunt deosebit de relevante aprecierile reginei Maria față de țara sa de adopție, devenită și, prin importantul său aport, România Mare: „Frumoasă țară pe care am văzut-o întregită, a cărei soartă am împărțit-o atâția ani, al cărei vis strămoșesc l-am visat și eu și mi-a fost îngăduit să-l văd împlinit. Fii tu veșnic îmbelșugată, fii tu mare și plină de cinste, să stai veșnic falnică printre alte națiuni, să fii cinstită, iubită și pricepută”⁷⁴¹.

Din scrierile lui Constantin Argetoianu, rezultă rolul major pe care l-a avut regina Maria pentru români, fiindcă „a întrupat aspirațiile cele mai înalte ale conștiinței românești. Prin modul cum a influențat, în 1916, intrarea României în război și, din nou, în 1918, când aproape numai datorită ei, Regele Ferdinand nu a ratificat dezastruoasa pace de la București, Regina s-a așezat ca ctitoriță a României întregite și ca una dintre cele mai mari figuri ale istoriei noastre naționale”⁷⁴².

Cele mai evidente aprecieri ale istoricilor și ale analiștilor renumiți prezintă eforturile deosebite ale reginei Maria pentru binele țării și ale românilor în vremuri deosebit de grele, care nu vor putea fi contestate niciodată, fiindcă: „Opera sa din Marele Război va rămâne de-a pururea în cartea sfântă a muceniciei pe care poporul român o va binecuvânta ca pe cel mai bun har dumnezeiesc ce i-a fost trimis în zilele de restriște pe care le-a trăit”⁷⁴³.

NOTE:

1 <https://cersipamantromanesc.wordpress.com/2014/11/18/video-si-galerie-foto-regina-maria-a-romaniei-regina-soldat-si-diplomat/>, accesat la 05.08.2018.

2 <https://www.agerpres.ro/flux-documentare/2014/05/07/documentar-15-ani-de-la-vizita-papei-ioan-paul-al-ii-lea-in-romania-08-12-39>, accesat la 07.08.2018.

3 <http://www.national.ro/news/bucuresti-centenar-3-635450.html/>, accesat la 05.08.2018.

4 <https://romaniaimaginideierisiaz.wordpress.com/2013/03/09/regele-ferdinand-in-civil/>, accesat la 10.08.2018.

5 Ioan Scurtu, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866-1947), Ferdinand I*, volumul II, Editura Enciclopedică, București, 2004, p. 92.

6 Constantin Argetoianu, *Memorii: pentru cei de mâine – amintiri din vremea celor de ieri*, volumele 1-11, Editura Machiavelli, București, 1997-1998, p. 53.

7 http://stiri.tvr.ro/regele-ferdinand-intre-iubirea-de-tara-natala-si-datoria-fata-de-romania_48900.html, accesat la 05.08.2018.

http://stiri.tvr.ro/regele-ferdinand-intre-iubirea-de-tara-natala-si-datoria-fata-de-romania_48900.html, accesat la 12.08.2018.

8 http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Ferdinand_I_de_Hohenzollern-Sigmaringen, accesat la 15.08.2018.

9 Ioan Scurtu, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866-1947), Ferdinand I*, volumul II, Editura Enciclopedică, București, 2004, p. 97.

10 <https://destepti.ro/regele-ferdinand-i-si-marea-unire-de-la-1-decembrie-1918-2>, accesat la 17.08.2018.

11 Constantin I. Stan, *Regele Ferdinand I „Întregitorul” 1914-1927*, Editura Padeia, București, 2003, p. 73.

12 *Ibidem*, p. 107.

13 *Ibidem*, p. 135.

14 Ioan Scurtu, *Regele Ferdinand*, Activitatea politică, Editura Garamond, București, 1995, p. 78.

15 <https://cersipamantromanesc.wordpress.com/2014/11/18/video-si-galerie-foto-regina-maria-a-romaniei-regina-soldat-si-diplomat>, accesat la 20.08.2018.

16 <https://www.historia.ro/sectiune/portret/articol/din-copilaria-reginei-maria-a-romaniei>, accesat la 22.08.2018.

17 <https://www.ro.biography.name/conducatori/94-romania/471-regina-maria-a-romaniei-1875-1938>, accesat la 25.08.2018.

18 <https://www.google.ro/amp/s/identitatea.ro/casatoria-dintre-maria-si-ferdinand-cea-mai-frumoasa-nunta-din-istoria-romanilor/amp/>, accesat la 27.08.2018.

19 Ioan Scurtu, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866-1947), Carol I*, vol. I, Editura Enciclopedică, București, 2004, p. 117.

20 *Ibidem*, p. 125.

- 21 *Ibidem*, p. 133.
- 22 <https://www.agerpres.ro/documentare/2018/07/18/documentar-regina-maria-a-romaniei-80-de-ani-de-la-moarte--146092>, accesat la 31.08.2018,
- 23 *Ibidem*.
- 24 www.acad.ro, accesat la 03.09.2018.
- 25 <https://www.google.ro/amp/s/www.digi24.ro/amphtml/special/campanii-digi24/centenar-100-de-ani-de-viitor/regina-maria-cea-mai-frumoasa-imagina-a-romaniei-886922>, accesat la 05.09.2018.
- 26 <https://www.historia.ro/sectiune/portret/articol/regina-maria-suverana-cea-mai-iubita-de-armata-romana>, accesat la 07.09.2018.
- 27 <https://www.cotidianul.ro/serie-de-evenimente-dedicate-personalitatii-reginei-maria-si-rolului-ei-in-primul-razboi-mondial/>, accesat la 10.09.2018.
- 28 <https://www.google.ro/amp/s/www.digi24.ro/amphtml/special/campanii-digi24/centenar-100-de-ani-de-viitor/regina-maria-cea-mai-frumoasa-imagina-a-romaniei-886922>, accesat la 12.09.2018.
- 29 <https://www.cotidianul.ro/serie-de-evenimente-dedicate-personalitatii-reginei-maria-si-rolului-ei-in-primul-razboi-mondial/m>, accesat la 15.09.2018.
- 30 <http://www.romaniaregala.ro/jurnal/nunta-de-argint-a-regelui-ferdinand-si-a-reginei-maria/>, accesat la 17.09.2018.
- 31 Constantin Kirișescu, *Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1919*, vol. 2, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989, p. 487, <https://www.romfilatelia.ro/ro/80-de-ani-de-la-trecerea-la-cele-vesnice-a-reginei-maria-2/>, accesat la 19.09.2018.
- 32 <https://www.cotidianul.ro/serie-de-evenimente-dedicate-personalitatii-reginei-maria-si-rolului-ei-in-primul-razboi-mondial/>, accesat la 21.09.2018.
- 33 <https://www.stelian-tanase.ro/regina-maria-la-versailles/>, accesat la 05.08.2018.
- 34 *Regina Maria a României – o personalitate de excepție a istoriei naționale*, 18 iulie 2018, <https://radioromaniacultural.ro/portret-regina-maria-a-romaniei-o-personalitate-de-exceptie-a-istoriei-nationale/>, accesat la 23.09.2018.
- 35 *Ibidem*.
- 36 <https://www.stelian-tanase.ro/regina-maria-la-versailles/>, accesat la 25.09.2019.
- 37 *Regina Maria a României – o personalitate de excepție a istoriei naționale*, 18 iulie 2018, <https://radioromaniacultural.ro/portret-regina-maria-a-romaniei-o-personalitate-de-exceptie-a-istoriei-nationale/>, accesat la 27.09.2018.
- 38 *Ibidem*.
- 39 *Povestea unui triumf: vizita Reginei Maria în America*, <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/povestea-unui-triumf-vizita-reginei-maria-in-america>, accesat la 27.09.2018.
- 40 <https://www.romfilatelia.ro/ro/80-de-ani-de-la-trecerea-la-cele-vesnice-a-reginei-maria-2/>, accesat la 29.09.2018.
- 41 *Ibidem*.
- 42 Argetoianu, Constantin, *Memorii: pentru cei de mâine – amintiri din vremea celor de ieri*, volumele 1-11, Editura Machiavelli, București, 1997-1998, p. 149.
- 43 Dr. Vasile Bianu (medic colonel, IR), *Însemnări din Războiul României Mari*, Institutul de Arte Grafice, Cluj, 1926, p. 106.

BIBLIOGRAFIE

- Argetoianu Constantin, *Memorii: pentru cei de mâine – amintiri din vremea celor de ieri*, volumele 1-11, Editura Machiavelli, București, 1997-1998.
- Dr. Bianu Vasile (medic colonel, IR), *Însemnări din Războiul României Mari*, Institutul de Arte Grafice, Cluj, 1926.
- Kirișescu Constantin, *Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1919*, vol. 2, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989.
- Scurtu Ioan, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866-1947), Ferdinand I*, volumul II, Editura Enciclopedică, București, 2004.
- Scurtu Ioan, *Regele Ferdinand, Activitatea politică*, Editura Garamond, București, 1995.
- Scurtu Ioan, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866-1947) Carol I*, vol. I, Editura Enciclopedică, București, 2004.
- Stan I. Constantin, *Regele Ferdinand I „Întregitorul” 1914-1927*, Editura Padeia, București.
- <https://cersipamantromanesc.wordpress.com/2014/11/18/video-si-galerie-foto-regina-maria-a-romaniei-regina-soldat-si-diplomat/>
- <https://www.agerpres.ro/flux-documentare/2014/05/07/documentar-15-ani-de-la-vizita-papei-ioan-paul-al-ii-lea-in-romania-08-12-39>

<http://www.national.ro/news/bucuresti-centenar-3-635450.html/>
<https://romaniaimaginideierisiasi.wordpress.com/2013/03/09/regele-ferdinand-in-civil/>
http://stiri.tvr.ro/regele-ferdinand-intre-iubirea-de-tara-natala-si-datoria-fata-de-romania_48900.html
http://stiri.tvr.ro/regele-ferdinand-intre-iubirea-de-tara-natala-si-datoria-fata-de-romania_48900.html
http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Ferdinand_I_de_Hohenzollern-Sigmaringen
<https://destepti.ro/regele-ferdinand-i-si-marea-unire-de-la-1-decembrie-1918-2>
<https://cersipamantromanesc.wordpress.com/2014/11/18/video-si-galerie-foto-regina-maria-a-romaniei-regina-soldat-si-diplomat>
[https://www.historia.ro/sectiune/portret/articol/din-copilaria-reginei-maria-a-romanieiRegina Maria a României \(1875-1938\)](https://www.historia.ro/sectiune/portret/articol/din-copilaria-reginei-maria-a-romanieiRegina Maria a României (1875-1938))
<https://www.ro.biography.name/conducatori/94-romania/471-regina-maria-a-romaniei-1875-1938>
<https://www.google.ro/amp/s/identitatea.ro/casatoria-dintre-maria-si-ferdinand-cea-mai-frumoasa-nunta-din-istoria-romanilor/amp/>, accesat la 27.08.2018.
<https://www.agerpres.ro/documentare/2018/07/18/documentar-regina-maria-a-romaniei-80-de-ani-de-la-moarte--146092>
www.acad.ro
<https://www.google.ro/amp/s/www.digi24.ro/amphtml/special/campanii-digi24/centenar-100-de-ani-de-viitor/regina-maria-cea-mai-frumoasa-imagine-a-romaniei-886922>
<https://www.historia.ro/sectiune/portret/articol/regina-maria-suverana-cea-mai-iubită-de-armata-romana>
<https://www.cotidianul.ro/serie-de-evenimente-dedicatē-personalitātii-reginei-maria-si-rolului-ei-in-primul-razboi-mondial/>
<https://www.cotidianul.ro/serie-de-evenimente-dedicatē-personalitātii-reginei-maria-si-rolului-ei-in-primul-razboi-mondial/m>
<http://www.romaniaregala.ro/jurnal/nunta-de-argint-a-regelui-ferdinand-si-a-reginei-maria/>
<https://www.romfilatelia.ro/ro/80-de-ani-de-la-trecerea-la-cele-vesnice-a-reginei-maria-2/>
<https://www.cotidianul.ro/serie-de-evenimente-dedicatē-personalitātii-reginei-maria-si-rolului-ei-in-primul-razboi-mondial/>
<https://www.stelian-tanase.ro/regina-maria-la-versailles/>
<https://radioromaniacultural.ro/portret-regina-maria-a-romaniei-o-personalitate-de-exceptie-a-istoriei-nationale/>
<https://www.stelian-tanase.ro/regina-maria-la-versailles/>
<https://radioromaniacultural.ro/portret-regina-maria-a-romaniei-o-personalitate-de-exceptie-a-istoriei-nationale/>
<https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/povestea-unui-triumf-vizita-reginei-maria-in-america>,
<https://www.romfilatelia.ro/ro/80-de-ani-de-la-trecerea-la-cele-vesnice-a-reginei-maria-2/>

STEP BY STEP TOWARDS THE GREAT UNION. FERDINAND AND MARIA, THE KING AND QUEEN OF GREATER ROMANIA

Col. prof. Gheorghe MINCULETE, PhD*

Romania's entry into World War I was based on the great ideal of the Romanians of National and Territorial Unity, because until then their predecessors founded the Romanian State through the Unification of the two Principalities, and then consolidated it by winning the country's independence from the Ottoman Empire.

The unification of all Romanian territories which once belonged to Ancient Dacia, on both sides of the Carpathians, involved the participation of all Romanians in a terrible war that caused unimaginable suffering.

The two outstanding personalities in the realization of this century-old endeavor, the Great Union of the Romanians, were King Ferdinand I and Queen Maria.

In this article we present the importance of the Romanians' effort and their faith in achieving the objectives of Romanian national unity. Furthermore, we highlight aspects that reveal the personalities of the King and Queen who made Greater Romania, as well as the essence of their major contribution to the realization and consecration of the Great Union of the Romanians.

Keywords: national unity; the national ideal of the Romanians; Great union; Greater Romania; negotiations on peace treaties for the consecration of the achievement of Greater Romania.

The relevance of the Romanian endeavors of a Christian-Orthodox inspiration towards achieving the ideal of national unification

As early as times immemorial, great Romanian rulers like Mircea the Elder, Stephen the Great, Neagoe Basarab, Michael the Brave and Constantin Brancoveanu focused their actions as state rulers on the Orthodox faith.

Within this framework, Holy Mother Mary, implored by Romanians in their prayers, constantly helped the three principalities – Wallachia, Transylvania and Moldova, to endure and get over all hardships of history, but also to defeat foreign invaders (Figure 1).

In historic times, always troubled for Romanians, specific parts of the national territory were constantly coveted by major powers in their proximity. In these circumstances, the Divine Grace was by the side of Romanian Christians in suffering on these territories that had been ruled in the past by the leaders of Ancient Dacia.

The gratitude of the great Romanian Middle Age rulers towards Divinity for its help led to the construction and endowment of Orthodox places of worship (for example the Church of Curtea de Arges monastery - built by Neagoe Basarab; the Putna monastery - built by Stephen the Great and the Holy) dedicated to the *Assumption of our Holy Mother of God* - the Virgin Mary.

Thus, throughout the whole history, in support of strengthening the unifying conscience of Romanians, the number of Orthodox places of worship grew continuously, especially due to the Divine help through the Holy Virgin Mary, after intense prayers by two famous Romanian women saints - Filofteia and Paraschiva, and to the prayers of all other Romanian saints.

Romanians' feelings for the national unification of their territories which were in the past part of Ancient Dacia, mainly developed after the first unification of the three Romanian principalities by the great ruler and unifier, Michael the Brave, endorsed in Alba-Iulia on 6 July 1600, when he became "*Ruler of Wallachia, Transylvania and all the country of Moldova*".

*"Carol I" National Defence University
e-mail: minculetegh@yahoo.com

Figure 1 *The Mother of God, protector of Greater Romania¹*

Romanians' feelings for the national unification of their territories which were in the past part of Ancient Dacia, mainly developed after the first unification of the three Romanian principalities by the great ruler and unifier, Michael the Brave, endorsed in Alba-Iulia on 6 July 1600, when he became "*Ruler of Wallachia, Transylvania and all the country of Moldova*".

Shortly after, the wicked and sneaky acts by the enemies of the unification of the Romanians led to the tragic killing of the great ruler Michael the Brave on the fields of Turda on 19 August 1601, an act that caused the unraveling of his unifying act.

Romanians' hope in achieving their ideal of national unification continued, constantly imploring the Divine help through the Holy Virgin Mary.

It is obvious that the evolution of the national conscience in the historical circumstances of the Revolutions of 1821 and 1848 led to the Small Union, between Moldova and Wallachia on 5-24 January 1859, achieved by the election of the famous ruler and reformer Alexandru Ioan Cuza.

The necessity to continue the work of unification in the context of the new Romanian Christian state led to granting the throne to Carol I, installed as ruler and who later on, after a good number of years, became king in 1881.

The continuous development of the national unifying conscience was further clarified after the War of Independence waged against the Ottoman Empire in 1877-1878, when Romania received Dobrogea on 13 July 1878 according to the Berlin Treaty - an old Dacian territory, conquered and ruled by Wallachia during the reign of Mircea the Elder.

The obvious conclusion is thus that nothing could be achieved without the suffering of the Romanian nation, through continuous struggles and sacrifices laid on the altar of territorial unification, step by step and with the Divine help always implored by Romanians, known for their unabated fight for freedom and national independence.

The cultural-Christian determination of King Carol and of his wife, Queen Elizabeth (1843-1916), for the natural evolution of the Romanians, inhabitants of the Kingdom of Romania (proclaimed in 1881) allowed for the internal and international consolidation of Romanian unity within the state created during the reign of Alexandru Ioan Cuza, culminating with the annexation of the Cadrilater after the Second Balkan War (following the Peace of Bucharest signed on 10 August 1913), as old territory of Dacia, also ruled by the famous Mircea the Elder.

The state consolidation of Romania, quite small at the time, was dominated, beside the cultural modernization and the renovation of old Orthodox places of worship established in old and famous towns - Curtea de Arges, former capital of Wallachia, and Iași, respectively, the former capital of Moldova, by the construction of new ones.

At the same time, this development of the Kingdom of Romania allowed for the evolution of the national conscience of Romanians inhabiting territories that in the past were part of Ancient Dacia, leading to a continuous collaboration between great Romanian scholars and patriots for the achievement of the national ideal, the unification of all Romanians within the border of a unitary state, concretely achieved through the Great Union of 1 December 1918.

The great Romanian rulers have never aimed to conquer territories from neighboring peoples, because their conscience of belonging to Ancient Dacia determined them to act under the impulse of the Orthodox faith for national territorial unification within the ancient borders, having always Holy Mother Mary as Divine inspiration.

Romanians' all time piety towards the Mother of God can also be perceived from the words of John Paul II during his visit to Romania on 7-9 May 1999. The Head of the Catholic Church kissed the land of Romania upon his arrival and his speech encouraged the people of Romania by saying that *“Romania, bridge between the East and the West, crossroads between Central and Eastern Europe, traditionally beautifully named the “Garden of Mother Mary”, I come to you in the name of Jesus Christ, the Son of God and of Holy Virgin Mary. At the dawn of a new millennium, build your future on the solid rock of the Gospel. With Christ’s help you will witness a great period of enthusiasm and courage. You will be a prosperous nation, your land will bear the fruit of the Good, you will be a people of solidarity and peacemaking. May God always protect and bless you”*².

Ferdinand I, the unifying King of all territories of Ancient Dacia into a unique Romanian state

The great ideal of national unification of the Romanian territories reveals the substantial contributions by all major personalities of the Romanian people, such as Mircea the Elder, Stephen the Great, Michael the Brave, as well as those by the ruler who achieved the Little Union, Alexandru Ioan Cuza.

On the long term, the continuator of the Union of the two Romanian Principalities was the rigorous King Carol I, who received a much deserved praise for his consolidation of modern Romania through economic and cultural development, the gaining of state independence and the integration of important territories of Ancient Dacia into the structure of the country.

However, the perennial ideal of the Romanian people, the great Union, was achieved during the reign of King Ferdinand the Unifier (1914-1927) and, for this ideal, the Armed Forces of Little Romania participated in a terrible war that had been unheard of in history until then ³ (Figure 2).

This *“handsome, cultivated, honest, powerful and nation loving German prince”* was born as *“Ferdinand Viktor Albert Meinrad von Hohenzollern-Sigmaringen on 24 August 1865. He was in fact the son of Prince Leopold de Hohenzollern-Sigmaringen, the elder brother of King Carol I of Hohenzollern-Sigmaringen, the first king of Romania”*⁵.

Young prince Ferdinand first came to Romania for a short visit when he was 19 on the occasion of the coronation of his uncle, Carol I - King of Romania, on 10 May 1881. Then he left to continue his university education that proved of utmost importance during his later career as king⁶.

Initially oriented towards religious studies, the future king of Romania, however, attended the Kassel military school and graduated in 1885, becoming at 20 years old a second lieutenant of the *“1st Guard*

Figure 2 King Ferdinand I in uniform of Marshal of Greater Romania⁴

Regiment" assigned to the Royal Court of Prussia. He continued his higher education by graduating from the *University of Leipzig* in 1889 and the *Superior School for Political and Economic Sciences in Tübingen*⁷.

After both his father and his elder brother gave up their natural and legal claims to the throne of Romania, beginning with 1889 prince Ferdinand became legal successor to the crown of the Kingdom of Romania, receiving the title of "*Royal Highness Prince of Romania*"⁸.

Up his end, on 19 April 1889, the future king moved his residence and settled for good in Romania, which became his country of adoption. Here he chose to continue his military career, receiving after relevant results and rigorous evaluations successive command posts in several military structures, so that upon occupying the throne he had the rank of army corps general (received after commanding the Romanian Armed Forces in the Balkan War of 1913, while later on he received the rank of marshal upon his return from Moldova on 1 December 1918)⁹.

Four years after arriving in Romania, in January 1893 Prince Ferdinand married „*Maria Alexandra Victoria, daughter of Duke of Cobourg and of Grand Duchess Alexandra of Russia, concluded in Sigmaringen*”, the future Queen of Messianic importance, who was to play a major role in the complex endeavor to create and consolidate Greater Romania¹⁰.

Educated and forged in the military career the Prince and later King Ferdinand took over immediately the throne of Romania on 28 September / 11 October 1914, through a legally held swearing-in ceremony after the death of King Carol, in times when the Romanian Government was under continuous pressure from the Central Powers so that Romania may remain neutral in the confrontation between this military alliance with the states of the Entente¹¹.

Further on, after almost two years of neutrality, in a meeting of the Crown Council in August 1916, in extremely complex circumstances for the country, King Ferdinand the "Unifier" made the supreme historical decision to engage Romania in the War against those enemy states, among which was Germany, having his decorations and awards immediately withdrawn by the Hohenzollern family who, together with a number of Romanian politicians, wanted to see Romania remain neutral. Nobody among the leaders of Germany and then Austro-Hungary thought that something like this would happen, although the secret services of those countries repeatedly warned that the "*Romanians will cross the Carpathians and attack*"¹².

After the retreat of the Romanian Army and all state institutions in the North-East of the country which remained unoccupied by the forces of the Central Powers, the victorious conditions were created for the return of King Ferdinand and his court to Bucharest "*on the same day with the memorable gathering on Horea's Field at Alba Iulia, in the holy city of pain and glory of the Romanian people*", after approximately two years of appalling torment and suffering for the Romanian people¹³.

A major role in achieving the Great Union was played by I.C. Bratianu and Queen Mary, whom King Ferdinand counted and relied on. A complex series of military actions ensued under the leadership of the two famous generals Averescu and Prezan (later marshals), followed by diplomatic actions (also with the involvement of the two generals as representatives of Romania) in order to negotiate the requests for the Great Union in the conditions of the Treaty of Paris and later of the Treaty of Trianon.

The necessity for complete national recognition of the results of the Great Union led to the coronation of King Ferdinand I and Queen Mary in Alba Iulia - the famous city of the first union under Michael the Brave, on 15 October 1922, an occasion for an "*unequaled celebration, beautifully described by the chronicles of those days and immortalized in numerous photographs. It brought together representatives of all royal houses across Europe*"¹⁴.

Thus, this wonderful celebration, of significant festive amplitude for the unity of the Romanian people, was especially eloquently described by the daily newspapers of the time, and also immortalized in photographs relevant to the importance of this event dedicated to the achievement of the complete unity of people, language, culture and territory within Greater Romania.

Queen Mary. All efforts for the achievement and preservation of the Great Union of the Romanians

Providence made it possible for the national unity of Romanians, a century-old desire, to be fulfilled step by step, bringing about the decisive moment when Romania had to enter a war which brought significant losses and great suffering in order to attain its major ideal - the Great Union of 1918.

In the circumstances mentioned above, a decisive role in the projection and execution of the Romanian state's actions leading towards the achievement of the Great Union of all Romanians in the historic territories of Ancient Dacia was played by Queen Mary. Thus, the wife with an empress's name of King Ferdinand I of Romania seemed like an envoy sent by the Mother of God to help Romanians to unite the territories they always mastered within the borders of Ancient Dacia (Figure 3).

*"Princess Mary of Edinburgh, the future Queen Mary of Romania, was born in 1875 in England, at the Eastwell Castle. She was the second child of Princess Maria Alexandrovna (the only daughter of Tzar Alexander II of Russia) and of Duke Alfred of Edinburgh, officer in the Royal Navy (the second son of Queen Victoria of Great Britain)"*¹⁶ She had a brother and three sisters.

Princess Mary spent her childhood and teens at the *"family residence in Eastwell Park, Kent county"*¹⁷, England.

Shortly after they met, when Princess Mary was only 17, she became engaged to Prince Ferdinand in Potsdam, while the wedding took place at the Sigmaringen Castle in Germany, according to the tradition, in the afternoon of 29 December 1892. The event was also attended by Queen Victoria - the grandmother of the bride, Kaiser William II and numerous representatives of the European aristocracy¹⁸.

After a short vacation, upon arriving in Romania on the royal train, Princess Mary characterized the mountain troops as *"handsome, with lively black eyes and very white teeth. From the very first moments I felt close to the army, and this gave me courage. I have never felt a stranger among soldiers"*¹⁹.

Upon arriving in the North Station, Ferdinand and Mary were received by King Carol I, by members of the Government and other officials. In his turn, the mayor of Bucharest, Grigore Trandafil, received the young couple on 23 January 1893, and offered as a gift to the future Queen Mary a wonderful *"silver chalice"* engraved with a famous and relevant welcome wish, later on concretized during the realization and consolidation of Greater Romania : *"Welcome, God chosen bride, to the grace of the Motherland"*²⁰.

On the following day, the young royal couple, accompanied by important guests, proceeded to the Mitropolia Orthodox Church and attended the sacred mass in honor of their wedding, followed by many expressions of admiration.

After the wedding, the young family found itself under the tutelage of King Carol and Queen Elizabeth. While Prince Ferdinand was involved in the military career, the dynamic and coquettish Princess Mary was permanently preoccupied by the life, habits and folk costumes of the Romanians.

It is said in the Queen's memoirs that, while she was a princess, *"she would travel to see the villages and the churches, to talk with the people, which quickly gave her great popularity and made her so loved"*²¹.

Maybe also because of the fact that her husband was an officer in the Romanian Royal Army, Mary had a certain affinity for the cavalry and, being a good rider, *"she would not hesitate to participate in races with the officers"*²² during their training. Noticing her willingness to voluntarily teach herself in this domain led King Carol to grant her in 1886 the *"honorific rank of colonel in the 4th Hussar Regiment"*²³.

On the same year, Carol I decided that the young princely family, especially because Ferdinand was already heir to the throne, *"ought to represent the Romanian ruling family to the coronation festivities of Tzar Nicholas II"*.

Figure 3 Mary, the soldier Queen of Greater Romania¹⁵

For her rich writing activity, Queen Mary "was elected honorific member of the Belle Arte Academy and honorific member of the Romanian Academy on 1 May 1915"²⁴.

Her fine qualities created a beneficial image of Romania among the European countries because "Princess Mary drew attention well before becoming queen in 1914. With an energetic and voluntary character, being a beautiful woman and mother of six children, Mary fascinated both Romanians and foreigners alike"²⁵.

Queen Mary (10 October 1914 - 20 July 1927) had an important contribution to Romania's entering the First World War on the side of the Entente (13/28 July 1914 - 28 October/11 November 1918) and not on the side of the Central Powers, for the achievement of Romanians' national and territorial unity.

After the movement of the King and state structures to Iași following the occupation by the enemy of two thirds of the national territory, Queen Mary greatly contributed to military actions by becoming constantly involved in adequate functioning of the medical services and field hospitals, social canteens, shelters for the poor, food stores etc.

To this end, she visited the regiments on the frontline, in order to understand the results of the battles and the situation of the wounded, and the hospitals, closely following the immediate and adequate medical care provided to the soldiers²⁶.

With great courage she confronted the terror brought about by bullets, shrapnels and epidemics in order to daily provide medical care in field hospitals in areas of operations. Thus, she eased the suffering of the wounded soldiers, coordinating distributions of medicines and medical supplies, food, equipment (bed sheets, beds etc) that were needed for the treatment of wounded soldiers and of those suffering from typhus²⁷.

All her actions brought her the name of "Mother of the Wounded", being considered a "symbol of unabated courage"²⁸ in securing the famous victories obtained by the units of the 2nd Army (commanded by General Averescu) at Mărăști, Mărășești and Oituz. The Queen is also the one who proposed that young Ecaterina Teodoriu be promoted to the rank of second lieutenant for her heroic actions at Târgu-Jiu, Filiași and Craiova against the enemy forces, following a visit paid to the heroine in hospital in Iași after the withdrawal of the armed forces to Moldova.

For these uncontested efforts, the cherished Queen of Romania, also known as the "Soldier Queen", was decorated with the Romanian medal *Military Virtue 1st Class* and the *French War Cross*, a moment briefly described below²⁹.

Queen Mary wrote in her memoirs that when the Royal Court, the Parliament and the Government were functioning in Iași, on 28 December 1917 the Royal Family celebrated their Silver Wedding.

"... The day ended with a big dinner attended by political and military personalities. Before sitting, Nando (King Ferdinand) decorated Prezan, Vaitoianu and Grigorescu, and Prezan offered me the "military Virtue" 2st Class (war medal received only by the bravest soldiers) on behalf of the army, because I always came among them without fear. It gave me great pleasure"³⁰.

On top of all these we must mention her excellent diplomatic talent, especially revealed during her trips abroad, during which she popularized Romania, her country of adoption. Queen Mary's conduct is of major importance to Romanians because she successfully promoted Romania's interests in Paris during the Peace Conference after the First World War. In this sense, we consider relevant the following testimony taken from her memoirs.

After the end of the First World War, the Paris Peace Conference was attended between 28 January and 10 December 1919 by delegations from 27 states involved in hostilities, including Romania. The purpose of the conference was to elaborate and sign a number of treaties that would internationally recognize the unification acts by assemblies in *Chișinău*, *Alba Iulia* and *Cernăuți*. On 2 July 1919, I.C. Bratianu, the head of the Romanian delegation, left the proceedings due to exaggerated demands and the lack of observance by the Conference Council of the accords concluded between Romania and the Entente before Romania entering the war³¹.

In this complicated moment for the fate of Greater Romania, at the request of Ferdinand, who appreciated his wife's charisma and negotiation abilities, Queen Mary traveled to the capitals of the

European winning powers, *Paris* and *London*, reminding their leaders of the efforts and losses of the Romanian Army during the fight against the Central Powers³².

Thus, the imposing Queen of Romanians "had talks with the President of France, Raymond Poincare (who received her with an honor guard and awarded her the Legion d'Honneur), as well as by Prime Minister Georges Clemenceau"³³, also known as the Tiger due to his character and conduct, who said to her, when the Romanian Queen asked that "Transylvania, Bukovina, as well as the whole of Banat be returned to the Motherland": "Madam, what you are asking for is lion's share!", to which the inspired queen replied casually: "This is what the lioness asks from the tiger!"³⁴.

Still in Paris, the Queen, skilled and apt in the art of diplomacy, also met other political personalities of the time, among which "Woodrow Wilson (President of the United States of America), Herbert Hoover, Lloyd George (Prime Minister of Great Britain), Marshal Foch, Aristide Briand, Eleftherios Venizelos, Arthur Balfour, Sir Robert Cecil, Anne de Noailles"³⁵.

Later on, Queen Mary visited London, being enthusiastically welcomed at Victoria Station by her cousin, King George V. During her stay, in order to be able to attend all the banquets organized in her honor, Queen Victoria (as grandmother) momentarily lent her the necessary jewels, because hers (along with all the crown jewels) had been sent to Moscow together with the entire state treasure.

Following diplomatic meetings and talks with Lloyd George and his staff, Queen Mary obtained promises of great importance that were concretized in treaties that eventually sealed the Greater Union of the Romanians.

In order to become convinced of the effectiveness of her diplomatic actions, on her way back home the Queen of Romania stopped in Paris, noticing that the "atmosphere at the Paris Conference had become completely different, being favorable to Romania. Ionel Bratianu himself finally felt that he could sustain his position"³⁶.

The successes of the beloved and cherished Queen Mary of Greater Romania in the national and international environments were to be positively marked by two important events of personal and national importance in 1922 and 1926.

The national and international confirmation of the authority of the Royal Crown over Romania as a whole state within the borders of historical Dacia was to take place on 15 October 1922 at the "coronation in Alba Iulia of King Ferdinand I and Queen Mary. Then, the exceptional Queen of all Romanians was remarkable through her image with the crown on her head and long cloak, similar to Byzantine empresses, and also to Romanian princesses of the 16th century"³⁷.

The other event, this time on a personal level, but of special significance both for the brave queen and also for all Romanians, took place on 26 March 1926 when, "right on the day of Annunciation, Queen Mary embraced Orthodoxy in a ceremony at the palace, confessing to Patriarch Miron Cristea and being received among the ranks of the Romanian Orthodox Church"³⁸.

In order to promote Greater Romania in the United States, Queen Mary visited this great power in 1926 accompanied by two of her children, by "princess Ileana and prince Nicholas, a moment which constitutes the highest point of her popularity"³⁹.

In the interwar period, the cherished Queen Mary continued to write her memoirs in Romanian, English and French, which represents "valuable work, both as literature and as documentary source"⁴⁰.

In her wonderful memoirs, published later on, we find relevant thoughts towards her country of adoption, which became Greater Romania thanks to her efforts too: "Beautiful country that I saw become complete, whose fate I shared for so many years, whose century-old dream I dreamt too and which I was allowed to see accomplished, be forever prosperous, great and full of honesty, stand proud among other nations, be honest, loved and skilled!"⁴¹.

Constantin Argetoianu's writings reveal the major role played by Queen Mary for the Romanians, because "she embodied the highest aspirations of the Romanian conscience. Through the way in which she influenced in 1916 Romania's joining the war and again in 1918, when almost entirely thanks to her, King Ferdinand did not ratify the disastrous Peace of Bucharest, the Queen proved herself as a creator of Greater Romania and as one of the greatest figures of our national history"⁴².

The most obvious appreciations by renowned historians and analysts depict Queen Mary's great efforts for the good of the country and its people in very difficult times, which can never be disputed, because "her work during the Great War will always remain in the holy book of the Romanian people who will always bless her as the best gift sent from God on the days of torment that it lived through"⁴³.

NOTES:

- 1 <https://cersipamantromanesc.wordpress.com/2014/11/18/video-si-galerie-foto-regina-maria-a-romaniei-regina-soldat-si-diplomat/>, accessed on 05.08.2018.
- 2 <https://www.agerpres.ro/flux-documentare/2014/05/07/documentar-15-ani-de-la-vizita-papei-ioan-paul-al-ii-lea-in-romania-08-12-39>, accessed on 07.08.2018.
- 3 <http://www.national.ro/news/bucuresti-centenar-3-635450.html/>
- 4 <https://romaniaimaginideierisiasi.wordpress.com/2013/03/09/regele-ferdinand-in-civil/>, accessed on 10.08.2018.
- 5 Ioan Scurtu, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866-1947)*, Ferdinand I, Volume II, Stientific and Encyclopedic Publishing House, Bucharest, 2004, p. 92.
- 6 Argetoianu, Constantin, *Memorii: pentru cei de mâine - amintiri din vremea celor de ieri*, Volumes 1-11, Machiavelli Press, Bucharest, 1997-1998, p. 53.
- 7 http://stiri.tvr.ro/regele-ferdinand-intre-iubirea-de-tara-natala-si-datoria-fata-de-romania_48900.html, accessed on 12.08.2018
- 8 http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Ferdinand_I_de_Hohenzollern-Sigmaringen, accessed on 15.08.2018.
- 9 Ioan Scurtu, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866-1947)*, Ferdinand I, Volume II, Stientific and Encyclopedic Publishing House, Bucharest, 2004, p. 97.
- 10 *Regele Ferdinand I si Marea Unire de la 1 Decembrie 1918*, <https://destepti.ro/regele-ferdinand-i-si-marea-unire-de-la-1-decembrie-1918-2>, accessed on 17.08.2018.
- 11 Constantin I. Stan, *Regele Ferdinand I „Întregitorul” 1914-1927*, Padeia Press, Bucharest, 2003, p. 73.
- 12 *Ibidem*, p. 107.
- 13 *Ibidem*, p. 135.
- 14 Ioan Scurtu, *Regele Ferdinand, Activitatea politică*, Garamond Press, Bucharest, 1995, p. 78.
- 15 <https://cersipamantromanesc.wordpress.com/2014/11/18/video-si-galerie-foto-regina-maria-a-romaniei-regina-soldat-si-diplomat>, accessed on 20.08.2018.
- 16 <https://www.historia.ro/sectiune/portret/articol/din-copilaria-reginei-maria-a-romaniei>, accessed on 22.08.2018.
- 17 <https://www.ro.biography.name/conducatori/94-romania/471-regina-maria-a-romaniei-1875-1938>, accessed on 25.08.2018.
- 18 <https://www.google.ro/amp/s/identitatea.ro/casatoria-dintre-maria-si-ferdinand-cea-mai-frumoasa-nunta-din-istoria-romanilor/amp/>, accessed on 27.08.2018.
- 19 Ioan Scurtu, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866-1947) Carol I*, vol. I, Stientific and Encyclopedic Publishing House, Bucharest, 2004, p. 117.
- 20 *Ibidem*, p. 125.
- 21 *Ibidem*, p. 133.
- 22 <https://www.agerpres.ro/documentare/2018/07/18/documentar-regina-maria-a-romaniei-80-de-ani-de-la-moarte-146092>, accessed on 31.08.2018.
- 23 *Ibidem*.
- 24 www.acad.ro, accessed on 03.09.2018.
- 25 <https://www.google.ro/amp/s/www.digi24.ro/amphtml/special/campanii-digi24/centenar-100-de-ani-de-viitor/regina-maria-cea-mai-frumoasa-imagine-a-romaniei-886922>, accessed on 05.09.2018.
- 26 <https://www.historia.ro/sectiune/portret/articol/regina-maria-suverana-cea-mai-iubita-de-armata-romana>, accessed on 07.09.2018.
- 27 <https://www.cotidianul.ro/serie-de-evenimente-dedicat-personalitatii-reginei-maria-si-rolului-ei-in-primul-razboi-mondial/>, accessed on 10.09.2018.
- 28 <https://www.google.ro/amp/s/www.digi24.ro/amphtml/special/campanii-digi24/centenar-100-de-ani-de-viitor/regina-maria-cea-mai-frumoasa-imagine-a-romaniei-886922>, accessed on 12.09.2018.
- 29 <https://www.cotidianul.ro/serie-de-evenimente-dedicat-personalitatii-reginei-maria-si-rolului-ei-in-primul-razboi-mondial/m>, accessed on 15.09.2018.
- 30 <http://www.romaniaregala.ro/jurnal/nunta-de-argint-a-regelui-ferdinand-si-a-reginei-maria/>, accessed on 17.09.2018.
- 31 Constantin Kirîțescu, *Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1919*, Forewords and notes by Mircea N. Popa, Vol. 2, Stientific and Encyclopedic Publishing House, Bucharest, 1989, p. 487, <https://www.romfilatelia.ro/ro/80-de-ani-de-la-trecerea-la-cele-vesnice-a-reginei-maria-2/>, accessed on 19.09.2018.
- 32 <https://www.cotidianul.ro/serie-de-evenimente-dedicat-personalitatii-reginei-maria-si-rolului-ei-in-primul-razboi-mondial/>, accessed on 21.09.2018.

- 33 <https://www.stelian-tanase.ro/regina-maria-la-versailles/>
 34 <https://radioromaniacultural.ro/portret-regina-maria-a-romaniei-o-personalitate-de-exceptie-a-istoriei-nationale/>, accessed on 23.09.2018.
 35 *Ibidem.*
 36 <https://www.stelian-tanase.ro/regina-maria-la-versailles/>, accessed on 25.09.2019.
 37 <https://radioromaniacultural.ro/portret-regina-maria-a-romaniei-o-personalitate-de-exceptie-a-istoriei-nationale/>, accessed on 27.09.2018.
 38 *Ibidem.*
 39 <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/povestea-unui-triumf-vizita-reginei-maria-in-america>, accessed on 27.09.2018.
 40 <https://www.romfilatelia.ro/ro/80-de-ani-de-la-trecerea-la-cele-vesnice-a-reginei-maria-2/>, accessed on 29.09.2018.
 41 *Ibidem.*
 42 Constantin Argetoianu, *Memorii: pentru cei de mâine - amintiri din vremea celor de ieri*, Volumes 1-11, Machiavelli Press, Bucharest, 1997-1998, p. 149.
 43 Dr. Vasile Bianu, *Însemnări din Războiul României Mari*, Institute of Graphical Arts, Cluj, 1926, p. 106.

BIBLIOGRAPHY

- Argetoianu Constantin, *Memorii: pentru cei de mâine - amintiri din vremea celor de ieri*, Volumes 1-11, Machiavelli Press, Bucharest, 1997-1998.
 Dr. Bianu Vasile (Medic Colonel, IR), *Însemnări din Războiul României Mari*, Institute of Graphic Arts, Cluj, 1926.
 Kirițescu Constantin, *Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1919*, Foreword and notes by Mircea N. Popa. Vol. 2, Stientific and Encyclopedic Publishing House, Bucharest, 1989.
 Scurtu Ioan, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866-1947)*, Ferdinand I, Volume II, Stientific and Encyclopedic Publishing House, Bucharest, 2004.
 Scurtu Ioan, *Regele Ferdinand, Activitatea politică*, Garamond Press, Bucharest, 1995.
 Scurtu Ioan, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866-1947) Carol I*, vol. I, Stientific and Encyclopedic Publishing House, Bucharest, 2004.
 Stan Constantin I., *Regele Ferdinand I „Întregitorul” 1914-1927*, Padeia Press, Bucharest.
<https://cersipamantromanesc.wordpress.com/2014/11/18/video-si-galerie-foto-regina-maria-a-romaniei-regina-soldat-si-diplomat/>
<https://www.agerpres.ro/flux-documentare/2014/05/07/documentar-15-ani-de-la-vizita-papei-ioan-paul-al-ii-lea-in-romania-08-12-39>
<http://www.national.ro/news/bucuresti-centenar-3-635450.html/>
<https://romaniaimaginideierisiasi.wordpress.com/2013/03/09/regele-ferdinand-in-civil/>
http://stiri.tvr.ro/regele-ferdinand-intre-iubirea-de-tara-natala-si-datoria-fata-de-romania_48900.html
http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Ferdinand_I_de_Hohenzollern-Sigmaringen
<https://destepti.ro/regele-ferdinand-i-si-marea-unire-de-la-1-decembrie-1918-2>
<https://cersipamantromanesc.wordpress.com/2014/11/18/video-si-galerie-foto-regina-maria-a-romaniei-regina-soldat-si-diplomat>
<https://www.historia.ro/sectiune/portret/articol/din-copilarea-reginei-maria-a-romaniei>
<https://www.ro.biography.name/conducatori/94-romania/471-regina-maria-a-romaniei-1875-1938>
<https://www.google.ro/amp/s/identitatea.ro/casatoria-dintre-maria-si-ferdinand-cea-mai-frumoasa-nunta-din-istoria-romanilor/amp/>
<https://www.agerpres.ro/documentare/2018/07/18/documentar-regina-maria-a-romaniei-80-de-ani-de-la-moarte--146092>
www.acad.ro
<https://www.google.ro/amp/s/www.digi24.ro/amphtml/special/campanii-digi24/centenar-100-de-ani-de-viitor-regina-maria-cea-mai-frumoasa-imagine-a-romaniei-886922>
<https://www.historia.ro/sectiune/portret/articol/regina-maria-suverana-cea-mai-iubita-de-armata-romana>

<https://www.cotidianul.ro/serie-de-evenimente-dedicat-persnalitatii-reginei-maria-si-rolului-ei-in-primul-razboi-mondial/>

<https://www.cotidianul.ro/serie-de-evenimente-dedicat-persnalitatii-reginei-maria-si-rolului-ei-in-primul-razboi-mondial/m>

<http://www.romaniaregala.ro/jurnal/nunta-de-argint-a-regelui-ferdinand-si-a-reginei-maria/>

<https://www.romfilatelia.ro/ro/80-de-ani-de-la-trecerea-la-cele-vesnice-a-reginei-maria-2/>

<https://www.cotidianul.ro/serie-de-evenimente-dedicat-persnalitatii-reginei-maria-si-rolului-ei-in-primul-razboi-mondial/>

<https://www.stelian-tanase.ro/regina-maria-la-versailles/>

<https://radioromaniacultural.ro/portret-regina-maria-a-romaniei-o-persnalitate-de-exceptie-a-istoriei-nationale/>

<https://www.stelian-tanase.ro/regina-maria-la-versailles/>

<https://radioromaniacultural.ro/portret-regina-maria-a-romaniei-o-persnalitate-de-exceptie-a-istoriei-nationale/>

[https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/povestea-unui-triumf-vizita-reginei-maria-in-america,](https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/povestea-unui-triumf-vizita-reginei-maria-in-america)

<https://www.romfilatelia.ro/ro/80-de-ani-de-la-trecerea-la-cele-vesnice-a-reginei-maria-2/>

DUPĂ ȘI DINCOLO DE O SUTĂ DE ANI: ROMÂNIA ȘI IDEEA DE STAT

CENT ANS APRÈS ET AU-DELÀ DE CENT ANS: ROUMANIE ET L'IDÉE D'ÉTAT

Lect.univ.dr. Alexandru LUCINESCU*

Centenarul Marii Uniri oferă prilejul reflecției asupra ideii de stat specifică României, ceea ce permite discutarea acestui eveniment din perspectiva studiilor de securitate. În acest scop, este prezentată definiția ideii de stat, elaborată de către Barry Buzan, unul dintre cei mai importanți reprezentanți ai Școlii de la Copenhaga, și este expusă perspectiva sa asupra durabilității ideii de stat, existentă în România.

Pe baza sensului atribuit de Buzan ideii de stat, acest articol explorează conținutul ideii de stat corespunzătoare României, discutând, mai întâi, posibilitatea descoperirii sale, prin intermediul scrierilor lăsate de unii dintre străinii care au vizitat România sau care au locuit o vreme aici, și, mai apoi, încercând să identifice unele dintre componentele acestei idei, prin intermediul analizei memoriilor lui James O. Noyes, care a vizitat Principatele Române, în timpul Războiului Crimeii, și ale contelui de Saint-Aulaire, care, din poziția de ministru plenipotențiar al Franței în România, a fost martor al sacrificiilor și suferinței românilor, pe parcursul Primului Război Mondial.

Le Centenaire de la Grande Union offre l'occasion de réfléchir à l'idée d'un État spécifique à la Roumanie, ce qui permet de débattre cet événement du point de vue des études de sécurité. À cette fin, le concept d'État développé par Barry Buzan, l'un des représentants les plus importants de l'École de Copenhague, est présenté, ainsi que son point de vue sur la durée de l'idée d'État existante en Roumanie.

À partir du sens que Buzan confère à l'idée d'État, l'article explore le contenu de l'idée d'État spécifique à la Roumanie, en abordant d'abord la possibilité de la découvrir, à travers les écrits de certains des étrangers qui se sont rendus en Roumanie ou qui y ont vécu pendant un temps, en essayant ensuite d'identifier certaines des composantes de cette idée, à l'aide de l'analyse des mémoires de James O. Noyes, qui a visité les Principautés roumaines pendant la guerre de Crimée, et du comte Saint-Aulaire qui, en tant que ministre plénipotentiaire de France en Roumanie, avait été témoin des sacrifices et des souffrances des Roumains pendant la Première Guerre mondiale.

Cuvinte-cheie: ideea de stat; România; Primul Război Mondial; securitate națională; Barry Buzan.

Mots-clés: l'idée d'État; Roumanie; Première Guerre mondiale; sécurité nationale; Barry Buzan.

Pentru un om, o sută de ani e un lung răstimp, care poate fi străbătut până la capăt doar de aceia care au fost dăruți cu raritatea longevității. Dar un secol este numai un început de timp pentru acea punere laolaltă din care se clădește acel ceva căruia îi spunem țară și care are puțința de a trece dincolo de subreda vremelnicie a oamenilor dintre hotarele ei.

Veacul care s-a scurs de la Marea Unire nu trebuie măsurat cu întinderea vieții omenești, ci cu vremea îndelungată a cronicii; ceea ce e mult pentru o viață nu e îndeajuns pentru istorie. România, născută la 1 decembrie 1918, căreia i se spunea noul Stat Român, în rezoluția de la Alba Iulia, e încă la început de drum și are forța tinereții, care-i dă puterea și răgazul căutării și făuririi de sine.

Reușita introspecției la scara unui popor înseamnă găsirea menirii sale, a scopului pentru împlinirea căruia i se dedică, un țel pe care Barry Buzan, un reper în domeniul studiilor de securitate, de a cărui activitate se leagă apariția așa-numitei Școli de la Copenhaga, îl denumeste *ideea de stat*¹ și pe care o consideră a fi cea mai importantă componentă a statului, deoarece existența însăși a statului este grav pusă în pericol, în situația absenței unei astfel de idei.

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: lucinescu.alexandru@gmail.com

Fiind „inima statului”, așa cum îi spune Buzan, ideea de stat trebuie să fie împărtășită de populația sa, pentru a putea să îi confere unitate și, astfel, o identitate.

Între om și stat nu există numai deosebirea de natură temporală, care a fost amintită la început, ci și o diferență în plan ideatic, pe care o remarcă Buzan și care se referă la importanța rolului jucat de scop; o viață fără un scop fundamental de natură superioară poate fi totuși trăită, în vreme ce un stat a cărui populație nu are în comun un astfel de scop va dispărea².

Importanța foarte mare atribuită ideii de stat este justificată de Buzan și prin faptul că nicio altă componentă a statului nu poate prelua integral funcțiile acesteia, chiar dacă una dintre aceste componente, structura instituțională, se poate substitui, într-o măsură considerabilă, ideii de stat, situație în care unitatea statului este asigurată prin mijloace coercitive, puse în aplicare de aceste instituții aflate sub controlul unei elite politice³.

Buzan consideră că, într-o perioadă recentă a istoriei sale, România și-a pierdut ideea de stat, dar a continuat totuși să existe prin intermediul aparatului său instituțional represiv⁴; această perioadă este aceea în care România a fost condusă de către Nicolae Ceaușescu.

Dependența supraviețuirii unui stat de persistența ideii de stat în rândul populației sale este o relație care trebuie privită îndeaproape, pentru că ea își păstrează întru totul valabilitatea și în cazul României.

Ideea de stat, așa cum o înțelege Buzan, are o dimensiune de tip național și o dimensiune de natură ideologică, în prima dintre acestea scopul pe care și-l asumă un stat fiind rezultatul relației sale cu națiunea care face parte din baza sa fizică. Prin termenul de *națiune*, Buzan desemnează „un grup larg de oameni, având în comun aceeași moștenire culturală și, probabil, etnică și rasială”⁵, iar prin cel de *bază fizică a statului*, are în vedere populația și teritoriul unui stat⁶, ceea ce înseamnă că relația dintre stat și națiune se referă, din perspectiva populației, la națiunea căreia îi aparțin membrii populației sale, iar, din punctul de vedere al teritoriului, la națiunea care se găsește în limitele granițelor sale.

Fundamentul cultural al unei națiuni, menționează Buzan, nu este în mod necesar o consecință a unei lungi istorii pe care au parcurs-o membrii ei, acesta putând să se formeze și într-un timp relativ scurt între oameni provenind din națiuni diferite care au, deci, o bază culturală diferită.

Buzan identifică patru tipuri ideale de raporturi între un stat și o națiune, pentru desemnarea cărora utilizează termenii de națiune-stat, stat-națiune, națiunea-stat parțială și stat multinațional. Într-o națiune-stat tipică⁷, arată Buzan, populația statului este formată dintr-o singură națiune, iar teritoriul statului coincide cu spațiul locuit de acea națiune, dar nicio națiune-stat existentă nu se conformează întru totul acestui model; ca exemple de state-națiune, Buzan indică Ungaria, Polonia, Germania, Italia, Japonia și Swaziland.

Potrivit lui Buzan, scopul fundamental al unui astfel de stat este protejarea vieții populației sale și asigurarea condițiilor necesare pentru ca acesta să își poată exprima cât mai bine specificul cultural, ceea ce înseamnă că aspectele de natură culturală trebuie să fie preponderente în politica de securitate națională a unei națiuni-stat. O altă caracteristică atribuită de Buzan acestui tip de stat este aceea că națiunea a luat ființă în urma coexistenței, pentru o perioadă de timp foarte îndelungată, a celor care au devenit, în cele din urmă, membrii ei și care, astfel, împărtășesc o istorie care coboară mult în timp; națiunile formate în acest fel au existat anterior apariției statului, care este doar un produs al acestora.

Statul-națiune tipic⁸ presupune pre existența statului, acesta fiind cel care dă naștere națiunii, prin construirea unei singure culturi în rândul populației sale, ca rezultat al unui proces care implică eliminarea diferențelor de natură culturală existente la început; națiunea astfel formată nu provine dintr-o veche istorie comună a membrilor săi, ci este ea însăși sursa unei istorii comune pentru cei care o compun. Este implicită în descrierea acestui stat ideea că se ajunge la o identitate între teritoriul statului și spațiul pe care îl ocupă națiunea nou creată. Buzan nu indică, în mod direct, scopul fundamental corespunzător statului-națiune, dar faptul că demersul de construcție a unei națiuni este, în opinia sa, activitatea principală a unui astfel de stat și faptul că el consideră că națiunea unui stat-națiune poate ajunge să aibă, cu excepția dimensiunii istorice, toate caracteristicile națiunii unei națiuni-stat, justifică atribuirea unui scop comun celor două tipuri de state. Buzan precizează că statele-națiune reale, din categoria cărora fac parte și SUA, Australia și Chile, nu corespund exact acestei descrieri, care rămâne doar una cu rol de etalon.

În ceea ce privește națiunea-stat parțială⁹, Buzan precizează că populația acesteia reprezintă o parte dintr-o națiune care formează și populația unui alt stat de acest tip. În mod explicit, Buzan susține că astfel de state își asumă, ca obiectiv, unificarea, ceea ce echivalează cu a spune că își propun să realizeze o națiune-stat. Buzan menționează că, atunci când între națiuni-stat parțiale există o relație de confruntare, poate apărea procesul de construire a unei națiuni, prin care un astfel de stat urmărește să atribuie noi caracteristici, considerate autentice, acelei părți din națiune aflate pe teritoriul său. În mod implicit însă, se poate spune că Buzan atribuie națiunii-stat parțiale același scop fundamental pe care și-l asumă națiunea-stat. Printre exemplele de națiuni-stat parțiale, oferite de Buzan, se numără: Republica Federală Germania și Republica Democrată Germană, Republica Coreea și Republica Populară Democrată Coreeană, Vietnamul de Sud și Vietnamul de Nord.

Ultimul tip de stat identificat de Buzan, statul multinațional, este cel care are, pe teritoriul său, cel puțin două națiuni al căror spațiu este inclus în teritoriul aceluia stat. Buzan distinge între statul multinațional federativ și statul multinațional imperialist, primul fiind cel care urmărește să păstreze diferențele culturale dintre națiunile pe care le înglobează, dar, totodată, să construiască o identitate care să transgreseze deosebirile naționale, prin intermediul unor scopuri comune, care nu sunt de natură culturală, așa cum sunt cele economice; o versiune a unui astfel de scop, identificată de Buzan, este aceea a beneficiilor economice mai mari pentru ambele națiuni care decurg din acțiunea lor conjugată, prin apartenența la același stat¹⁰. După aprecierea lui Buzan, scopuri de acest fel nu sunt adecvate pentru a funcționa bine ca o idee de stat, astfel încât existența statelor multinaționale federative este una precară, riscul dispariției acestora fiind foarte ridicat. În opinia lui Buzan, Canada și Iugoslavia exemplifică foarte bine acest tip de stat, iar Cehoslovacia, Marea Britanie, Noua Zeelandă și India îl exemplifică doar parțial.

Ideea de stat proprie statului multinațional federativ îi oferă lui Buzan posibilitatea să distingă între idei de stat naturale și artificiale, primele aparținând națiunilor-stat și statelor-națiune, iar cele din urmă fiind un semn distinctiv al statelor multinaționale federative. Criteriul implicit care stă la baza acestei deosebiri este acela că ideea naturală de stat se impune de la sine statului, iar ideea artificială de stat este o creație a statului. Din specificul ideii de stat de tip natural, decurge un conținut prestabilit al acesteia, așa cum din ceea ce caracterizează ideea de stat de tip artificial rezultă un conținut variabil al ei, care poate fi modificat în funcție de context.

Puterea redusă a ideii artificiale de stat de a insufla sentimentul unității în rândul populației unui stat dovedește slăbiciunea motivațiilor de natură pragmatică, în raport cu cele culturale, ceea ce arată că statul se clădește mult mai puțin pe nevoi comune și mult mai mult pe valori spirituale împărtășite.

La nivelul celui de-al doilea tip de stat multinațional, statul multinațional imperialist¹¹, relația dintre națiunile care îl compun este tensionată, deoarece una dintre acestea are un statut dominant pe care urmărește să și-l mențină și să și-l consolideze prin mijloace care pot fi pașnice sau violente. În această categorie, Buzan include state, precum URSS, Imperiul Rus, Pakistanul și Etiopia. Rezultă din această descriere, că un astfel de stat este lipsit de ideea de stat, o concluzie pe care Buzan nu o enunță direct, dar care este importantă pentru realizarea unei clasificări, din punctul de vedere al ideii de stat a celor patru categorii de state. Această clasificare situează națiunile-stat, statele-națiune, națiunile-stat parțiale și statele multinaționale federative în rândul statelor care au o idee de stat și plasează statele multinaționale imperialiste în categoria statelor lipsite de ideea de stat.

Așa cum s-a menționat deja, statele care dispun de ideea de stat pot fi, la rândul lor, divizate în state care au o idee de stat naturală (națiunile-stat, statele-națiune și națiunile-stat parțiale) și state a căror idee de stat este una artificială (statele multinaționale federative).

Cu privire la cea de-a doua dimensiune a ideii de stat, dimensiunea ideologică, pe care o denumește ideologie organizatoare, Buzan consideră că aceasta poate fi de natură politică, economică, socială sau religioasă, exemplele oferite fiind comunismul, republicanismul, democrația pluralistă, prosperitatea economică, sionismul, islamismul și prezervarea rasială¹².

Potrivit lui Buzan, legătura dintre dimensiunea ideologică și cea națională a ideii de stat are grade diferite de intensitate, care variază de la foarte puternic la foarte slab, astfel încât schimbarea ideologiei

organizatoare poate avea un efect major asupra culturii populației unui stat sau o poate afecta într-un mod nesemnificativ. Astfel, explică Buzan, abandonarea de către SUA a democrației pluraliste ar afecta grav națiunea americană, în vreme ce eliminarea fascismului din Italia nu a generat modificări profunde, pentru națiunea italiană.

Comparând cele două dimensiuni ale ideii de stat, Buzan ajunge la concluzia că ideologia organizatoare este, în general, componenta instabilă și ușor vulnerabilă, iar dimensiunea națională este componenta durabilă, înlăturarea ei fiind aproape imposibil de realizat¹³.

Aplicând ideea de stat, elaborată de către Buzan, la România din 1918, din anii regimului comunismului și de azi, se poate spune că, în toate aceste momente, România a fost o națiune-stat și că ideologia sa organizatoare a variat în timp.

Fiind o națiune-stat, ideea de stat a României, conform perspectivei lui Buzan, este una naturală și include, în permanență, protejarea culturii române, căreia trebuie să i se acorde prioritate în politica de securitate națională a statului român. Urmând mai departe logica lui Buzan, între națiunea română și ideologiile organizatoare care s-au succedat în România, nu a existat o legătură de o intensitate comparabilă cu cea pe care o regăsim în cazul SUA, națiunea română traversând schimbările rapide și de profunzime, petrecute la nivelul ideologiei sale organizatoare.

Acum poate fi explicată afirmația lui Buzan referitoare la pierderea ideii de stat de către România, în perioada în care, la conducerea statului, s-a aflat Nicolae Ceaușescu; nu este vorba despre dispariția completă a ideii de stat, ci doar despre dispariția ideologiei organizatoare, ca urmare a faptului că exista o slabă susținere în rândul populației pentru comunism.

Ca națiune-stat, România nu a uitat, în 1918, că românii nu erau singurii săi locuitori, proclamând, prin rezoluția de la Alba Iulia, ca cel dintâi principiu al statului român: „deplină libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare”.

Ideea de stat pe care o regăsim în acest document este una completă, deoarece conține și o ideologie organizatoare, având, ca elemente, democrația, cu votul universal, direct și secret, ca principalul său reper, asigurarea bunăstării țăranilor și a muncitorilor, printr-o reformă agrară și prin includerea, în legislația națională a drepturilor recunoscute muncitorilor în statele occidentale, protejarea libertății profesionale și promovarea unei ordini internaționale, bazată pe dreptate, și nu pe forță.

Cultura fiind, pentru România, elementul central al ideii de stat, problema scopului în jurul căruia se reunește națiunea trebuie discutată, în primul rând, în termenii identității culturale.

Ne putem întreba pe noi înșine cine suntem, dar putem să-i întrebăm și pe cei care ne-au cunoscut venind din alte țări și trecând prin locurile noastre sau rămânând o vreme printre noi. A te încrede în vorbele unui străin nu este lucru ușor, pentru că străinul nu este ca tine și pentru că, așa cum observă Umberto Eco, din rândul străinilor s-au ridicat, de-a lungul timpului, dușmanii¹⁴.

Potrivit lui Eco, o analiză a istoriei ne arată că teama și neîncrederea în cei priviți ca străini a fost o constantă, chiar și atunci când aceștia trăiau în mijlocul populației indigene; poetul latin Iuvenal îi prezenta pe grecii de la Roma ca fiind șireți, șarlatani și lipsiți de bună-cuviință¹⁵. Tot istoria ne arată, dar de această dată ca pe o raritate, deschiderea față de străini pe care, în vremurile de demult, o întruchipa Cezar, care îi respecta pe gali, și Tacit care nu se ferea să-și arate admirația pentru germani¹⁶.

Dacă Umberto Eco apreciază că relația dintre străini și indigeni intră sub semnul moralității doar atunci când oamenii locului încearcă să-i înțeleagă pe venetici, se poate spune, cu aceeași îndreptățire, că ne aflăm pe tărâmul moralității, și dacă pământeni încearcă să se înțeleagă pe ei înșiși prin străinii care le trec hotarele.

Nicolae Iorga a pus în valoare relatările călătorilor care ne-au străbătut țara, consacându-le un ciclu de prelegeri, susținute în cadrul Școlii Superioare de Război, și pe care le-a dezvoltat apoi în cele patru volume ale lucrării *Istoria românilor prin călători*, a cărei primă ediție a fost publicată în perioada 1920-1922¹⁷.

Un eveniment care a atras mulți călători în Principatele Române a fost Războiul Crimeii (1853-1856), Iorga dedicând un întreg capitol prezentării părerilor pe care și le-au făcut despre ceea ce au văzut aici diverși francezi, precum Xavier Marmier, Benjamin Nicolas Marie Appert și Felix Pigeroy, unii dintre aceștia dovedindu-se, după aprecierea lui Iorga, incapabili a vedea ceea ce putea fi admirat la

oamenii pe care i-au întâlnit și în locurile prin care au trecut, în vreme ce alții nu au fost indiferenți față de ceea ce aveau bun oamenii care le-au ieșit în cale¹⁸.

Uneori, din lipsă de înțelegere, dar alteori doar din mai multă nepărtinire, străinul poate înfățișa celui pe care îl vizitează un portret în care acesta nu se recunoaște întru totul; virtuți neștiute sau uitate și vicii neluate în seamă i se arată atunci parcă pentru întâia dată.

Despre ceea ce trebuie apărut prin scopul pe care îl cuprinde în dimensiune sa națională ideea noastră de stat, scrie James O. Noyes, care a vizitat Principatele Române, tot în timpul Războiului Crimeii, și care a devenit primul american care a publicat o relatare despre această parte a lumii¹⁹. Venind pe Dunăre de la Viena, Noyes ajunge, în 1854, la Giurgiu, de unde, pentru drumul pe care îl avea de făcut până la București, tocmește o trăsură cu un aspect rudimentar și trei vizitii valahi, a căror înfățișare îl surprinde, deoarece erau pletoși și purtau pe umeri șube din blană de oaie²⁰. Neobișnuite i se par americanului și locuințele pe care le vede la ieșirea din Giurgiu, care erau săpate în pământ și aveau aspectul unor movile. Dar la această primă impresie, ce contrasta puternic cu lumea din care pornise în călătorie Noyes, se adaugă repede o alta, atunci când face un popas la Călugăreni, un sat în care ascultă lăutari cântând doine și pe un țăran cântând Miorița²¹. Dragostea valahilor pentru frumusețe și pentru natură îl impresionează puternic pe Noyes, căruia i se pare greu de crezut că oameni care duc o viață cu atât de multe privațiuni și care nici măcar nu știu să citească sunt capabili de un simț artistic atât de înalt, din care izvorau versurile pe care le asculta. Într-un sat de lângă București, Noyes participă la înmormântarea unui țăran, iar în obiceiurile pe care le vede recunoaște cu ușurință ritualurile din Imperiul Roman, pe care care le cunoștea doar din lecturi, ceea ce îi creează impresia că asistă la o ceremonie funerară din Roma antică²².

Peste câteva decenii, în timpul unui alt război, care, de această dată, cuprinsese întreaga lume, contele de Saint-Aulaire era numit ministru plenipotențiar al Franței în România și, în vara anului 1916, își prezenta scrisorile de acreditare regelui Ferdinand²³. În această calitate a urmat guvernul României, la Iași, după ce Bucureștiul a fost ocupat de către armata germană și a fost martorul unora dintre cele mai grele momente din istoria noastră.

La Iași, contele de Saint-Aulaire a văzut, în iarna lui 1917, răniți care muriseră de frig în trenurile care îi aduceau din țară și oameni înghețați pe străzile orașului, pentru care nu mai era timp de înmormântare, ci doar pentru a fi adunați în gropi comune²⁴. În acest oraș, încremenit de ger, nu își mai afla locul ritualul funerar latin la care fusese martor James O. Noyes, dar se simțea nesfârșita putere de a suferi a poporului român, care l-a impresionat pe contele de Saint-Aulaire, care a considerat-o drept una dintre cele mai înalte virtuți umane²⁵.

O sută de ani nu este mult, la scara istoriei, dar este îndeajuns unui popor pentru a clădi ceea ce merită să îi devină țel și temelie a dăinuirii sale. Dacă iscusința versului, amintirea anticei Rome și tăria în fața restriștii sunt parte a culturii noastre și își află locul în acea idee de stat care ne aparține, timpul enorm al istoriei devine mai puțin apăsător și ni se arată ca o înlănțuire de vremelnice vieți care au fost și vor fi trăite.

Câtă vreme vom trăi și pentru acei oameni fără nume, fără chip și fără mormânt, care s-au stins neștiuți și tăcuți, înaintea Marii Uniri, nu vom putea înceta să mai fim.

NOTE:

1 Barry Buzan, *Popoarele, statele și frica*, Editura Cartier, Chișinău, 2014, pp. 80-92.

2 *Ibidem*, p. 75.

3 *Ibidem*, pp. 92-93.

4 *Ibidem*, p. 74.

5 *Ibidem*, p. 80.

6 *Ibidem*, p. 100.

7 *Ibidem*, pp. 82-83.

8 *Ibidem*, pp. 83-84.

9 *Ibidem*, pp. 84-85.

10 *Ibidem*, pp. 85-86.

11 *Ibidem*, p. 86.

12 *Ibidem*, pp. 88-89.

- 13 *Ibidem*, p. 93.
14 Umberto Eco, *Inventing the Enemy*, Roughton Mifflin Harcourt, Boston, 2012, p. 3.
15 *Ibidem*, p. 4.
16 *Ibidem*, p. 18.
17 Adrian Anghelescu, *Notă asupra ediției*, apud Nicolae Iorga, *Istoria românilor prin călători*, volumul I, Editura Eminescu, București, 1981, p. 57.
18 Nicolae Iorga, *Istoria românilor prin călători*, volumul I, Editura Eminescu, București, 1981, pp. 556-599.
19 Noyes O. James, *România: țară de hotar între creștini și turci*, Nota editurii, Editura Humanitas, București, 2016, p. 11.
20 James O. Noyes, *România: țară de hotar între creștini și turci*, Nota editurii, Editura Humanitas, București, 2016, pp. 93-94.
21 *Ibidem*, pp. 97-98.
22 *Ibidem*, p. 146.
23 Contele de Saint-Aulaire, *Confesiunile unui bătrân diplomat*, Editura Humanitas, București, 2002, p. 49.
24 *Ibidem*, pp. 95-96.
25 *Ibidem*, p. 94.

BIBLIOGRAFIE

- Anghelescu Adrian, *Notă asupra ediției în Nicolae Iorga, Istoria românilor prin călători*, volumul I, Editura Eminescu, București, 1981.
Buzan Barry, *Popoarele, statele și frica*, Editura Cartier, Chișinău, 2014.
Eco Umberto, *Inventing the Enemy* în Umberto Eco, *Inventing the Enemy and other Occasional Writings*, Roughton Mifflin Harcourt, Boston, 2012.
Iorga Nicolae, *Istoria românilor prin călători*, volumul I, Editura Eminescu, București, 1981.
Noyes O. James, *România: țară de hotar între creștini și turci*, Nota editurii, Editura Humanitas, București, 2016.
Contele de Saint-Aulaire, *Confesiunile unui bătrân diplomat*, Editura Humanitas, București, 2002.

AFTER AND BEYOND ONE HUNDRED YEARS. ROMANIA AND THE IDEA OF STATE

Lecturer Alexandru LUCINESCU, PhD*

The Great Union Centennial provides an opportunity for considering the idea of state peculiar to Romania and thus to approach this event from a security studies perspective. To this purpose, the idea of state as conceived by Barry Buzan, a prominent representative of the Copenhagen School, is presented and his views about the condition of this idea in Romania is described. Based on the meaning attributed by Buzan to the idea of state, the paper investigates the content of the idea of state corresponding to Romania by first reflecting on the possibility of reconstructing it through the writings of foreigners who visited or stayed in Romania and, secondly, by attempting to identify some of its constituents based on the memories published by James O. Noyes, who traveled through Romanian Principalities during the Crimean War, and by the count of Saint-Aulaire who, as plenipotentiary minister of France to Romania, witnessed the sacrifices and the sufferance experienced by Romanians during World War I.

Keywords: idea of state; Romania; World War I; national security; Barry Buzan

For anyone, a hundred years is a long period of time which only those bestowed with the rare gift of longevity could reach. But a century is only a beginning of time for what brings people together under the name of country and which could go beyond the temporariness of people within its borders.

The century that passed since the Great Union must not be measured with the duration of human life, but with the long time of the chronicle; what is a lot for a life is not enough for history. Romania that was born on 1 December 1918, which was called the New Romanian State in the resolution from Alba Iulia, is still close to the starting point of the road and it has the force of youth that gives it the power and the time needed for searching for itself and for building itself.

A successful introspection made at the level of a whole people means that it is able to find its mission, the purpose it is committed to, a type of goal that Barry Buzan, a prominent figure in the field of security studies whose activity led to the emergence of the so-called Copenhagen School, calls the idea of state¹ and which he considers to be the most important constituent of the state because the existence of the state itself is seriously endangered by the absence of such an idea. Being the "heart of the state", as Buzan designates it, the idea of a state must be shared by its population so that it can bring unity and thus identity within it.

The difference between people and the state is not only located at the level of time which was already mentioned, but there is also a difference that is to be found in the ideational field where it refers to the importance of the role played by the essential purpose; Buzan, who remarked this second difference, expressed it as follows: a life without a fundamental purpose can still be lived, while a state whose population does not share such a purpose it is likely to disappear².

The great importance attributed to the idea of state is justified by Buzan on grounds that no other constituent of the state can fully take over its functions, even if one of these constituents, the institutions of the state, can replace to a large extent the idea of state, case in which the unity of the state is ensured by coercive means implemented by these institutions which are placed under the control of a political elite³.

Buzan considers that, in a recent period of its history, Romania lost its idea of state but continued to exist by means of its repressive institutional apparatus⁴; this period is that when Romania was led by Nicolae Ceaușescu.

*"Carol I" National Defense University
e-mail: lucinescu.alexandru@gmail.com

The dependence of the survival of a state on the persistence of the idea of state among its population is a relationship that must be considered because it continues to operate, including in case of Romania.

The idea of state, as Buzan understands it, has a national dimension and an ideological dimension; the former dimension turns the goal assumed by a state into the result of its relationship with the nation that is part of its physical base. By the term *nation*, Buzan designates "a large group of people sharing the same cultural, and possibly the same racial heritage"⁵ and the physical base state of the state encompasses the population and the territory of a state⁶ which means that the relationship between the state and the nation refers, from the perspective of the population, to the nation its members belong to, and, from the point of view of the territory, to the nation that is contained within its borders. The cultural foundation of a nation, Buzan mentions, is not necessarily a consequence of a long history shared by its members, since it can also emerge in a relatively short period of time among people from different nations who have, therefore, different cultural bases.

Buzan identifies four ideal types of the relationship between a state and a nation for the designation of which he uses the terms *nation-state*, *state-nation*, *part-nation-state*, and *multination-state*. In a typical nation-state,⁷ Buzan argues, the population is made up of a single nation, and the territory of the state coincides with the space inhabited by that nation, but no existing nation-state fully corresponds to this description; as examples of nation-states, Buzan mentions Hungary, Poland, Germany, Italy, Japan and Swaziland. According to Buzan, the fundamental purpose of such a state is to protect the life of its population and to ensure the necessary conditions for it to be able to express in the best way its distinctive culture, which means that the cultural aspects must be prominent in the national security policy of a nation-state. Another characteristic attributed by Buzan to this type of state is that the nation came into being as a result of the coexistence for a very long time of those who eventually became its members and who thus share a long history; the nations formed in this way existed before the emergence of the state which is a product of them.

The typical state-nation⁸ implies the pre-existence of the state, which formed the nation by building a single culture among its population as a result of a process involving the elimination of the cultural differences existing at the beginning; the nation thus formed did not emerge from an old history shared by its members, but it is itself the source of a common history for those who are part of it. Thus, the description of this type of state results in the idea that an identity is established between the territory of the state and the space occupied by the newly created nation. Buzan does not directly indicate the fundamental purpose of the state-nation, but the fact that the construction of a nation is, in his opinion, the main activity of such a state and the fact that he considers that a nation-state nation can have, except for the historical dimension, all the characteristics of a nation belonging to a nation-state, provides a justification for ascribing the same fundamental purpose to both types of states. Buzan maintains that the state-nations currently existing, such as the United States, Australia and Chile, do not exactly match this description, which remains only a benchmark.

Regarding the part-nation-state⁹, Buzan argues that its population is a part of a nation that is also the population of another state of this kind. Explicitly, Buzan argues that such states assume unification as their fundamental goal, which means that they aim at establishing a nation-state. Buzan mentions that when there is a confrontational relationship between part-nation-states, they are likely to attribute to that part of the nation from its territory what they present as its new and more authentic features. Implicitly, however, one could say that Buzan attributes to the part-nation-state the same fundamental goal that a nation-state assumes. Among the examples of the pairs of part-nation-states offered by Buzan we could mention the Federal Republic of Germany and the German Democratic Republic, the Republic of Korea and the Democratic People's Republic of Korea, South Vietnam and North Vietnam,

The last type of state identified by Buzan, the multinational-state, is defined by him as a state which has at least two nations on its territory, so that the space of those nations is included in the territory of that state. Buzan distinguishes between the multinational federative state and the multinational imperial state, the first being preoccupied to preserve the cultural differences among the nations it encompasses as well as to build an identity that transcends national differences through common fundamental goals that are

not of a cultural nature, such as the economic ones; a version of a goal of this type identified by Buzan is that of greater economic benefits for the constitutive nations arising from their combined action made possible by their membership in the same state¹⁰. According to Buzan, such purposes are not adequate to function well as an idea of state, so that the existence of federal multination states is a precarious one, the risk of their disappearance being very high. In Buzan's view, Canada and Yugoslavia exemplify very well this type of state while Czechoslovakia, Great Britain, New Zealand and India could be only partially considered such instances.

The idea of state peculiar to the multination federative state provides for Buzan the opportunity to distinguish between natural and artificial ideas of state, the first belonging to a nation-state and to a state-nation, and the latter being a distinctive sign of multination federative states. The implicit criterion underlying this distinction is that the natural idea of state imposes itself to the State, and the artificial idea of state is created by the state. The peculiar nature of the natural idea of state results in it having a predefined content, while whatever characterizes the artificial idea of state results in it having a variable content that can be changed according to the context.

The reduced power of the artificial idea state to instill a sense of unity among the population of a state proves the weakness of pragmatic motivations as compared to cultural motivations, which shows that a state is built mainly on shared spiritual values and less on common needs.

At the level of the second type of multination state, the imperial state¹¹, the relationship between the constituent nations is tense because one of them has a dominant status which it seeks to maintain and to consolidate by means that can be peaceful or violent. In this category, Buzan includes states such as the USSR, the Russian Empire, Pakistan and Ethiopia. It follows from this description that such a state lacks the idea of state, a conclusion that Buzan does not directly express but which is important for operating a classification of the four categories of states from the point of view of the idea of state. This classification places the nation-state, the state-nation, the part-state-nation, and the multination federative state among states that have an idea of state, and the imperial multination state in the category of states without such an idea. As it has already been mentioned, states that cherish the idea of state could, in turn, be divided into states that have a natural idea of state (nation-state state-nation, part-nation-states) and states whose idea of state is an artificial one (multination federative state).

Regarding the second dimension of the idea of state, the ideological dimension, which Buzan calls organizing ideology, he argues that it could have a political, an economic, a social or a religious nature, the examples he provides for it being communism, republicanism, pluralist democracy, economic prosperity, Zionism, Islamism and racial preservation¹².

According to Buzan, the link between the ideological and the national dimensions of the idea of state has varying degrees of intensity ranging from very strong to very weak so that the change of organizing ideology can have a major effect on the culture of the population of a state or a little effect on it. Thus, Buzan explains, the abandonment by the United States of pluralist democracy would seriously affect the American nation, while the abolition of fascism in Italy did not produced profound changes for the Italian nation.

Comparing the two dimensions of the idea of state, Buzan concludes that organizing ideology is, generally, the unstable and the most vulnerable dimension, and that the national dimension is its lasting component, its complete removal being almost impossible to be done¹³.

Applying the idea of state developed by Buzan to Romania from 1918, from the communist period and form today, one could say that in all these moments Romania was a nation-state and that its organizing ideology varied over time. Being a nation-state, the idea of state for Romania, according to Buzan's perspective, is a natural one and it always includes the protection of the Romanian culture, which must be given priority in the national security policy of the Romanian state. Following Buzan's logic, between the Romanian nation and the successive organizing ideologies that existed in Romania, there was not a connection of an intensity comparable to the one that is to be found in the case of the United States, the Romanian nation successfully crossing the rapid and profound changes at the level its organizing ideology. Now we can see the explanation of Buzan's statement about the loss by Romania of its idea

of state during the reign of Nicolae Ceaușescu; it is not about the complete disappearance of the idea of state but only about the disappearance of the organizing ideology as a result of the weak support for communism among the population.

As a nation-state, Romania did not forget in 1918 that the Romanians were not its only inhabitants, proclaiming by the resolution from Alba Iulia as the first principle of the Romanian state "full national freedom for all the co-inhabiting peoples". The idea of state that one finds in this document is a complete one because it also contains an organizing ideology that has as its constituents democracy, with universal, direct and secret vote as its main feature, the well-being of peasants and workers through agrarian reform and inclusion in the national legislation of the rights granted to workers in Western states, the protection of religious freedom and the promotion of an international order based on justice and not on force.

As culture is for Romania the central element of its idea of state, the goal around which the nation comes together must be discussed primarily in terms of cultural identity. We can ask ourselves who we are, but we can also ask this question to those who met us by coming from other parts of the world and who went through our country or who remained among us for a while.

Trusting a foreigner is not easy because of the obvious differences and because, as Umberto Eco noticed, from foreigners the enemies arose¹⁴. According to Eco, an analysis of history shows us that fear of and the distrust in those regarded as foreigners was a constant feature even when they lived amongst indigenous population; the Latin poet Juvenal portrayed the Greeks from Rome as swindling, cunning and brazen¹⁵. History also shows us, but this time as a rarity, the openness towards foreigners who, in ancient times, was embodied by Caesar, who respected the Gauls, and Tacitus, who did not hesitate to show his admiration for the Germans.¹⁶ If Umberto Eco considers that the relationship between foreigners and indigenous people acquires a moral dimension only when indigenous people try to understand the foreigners, one could equally say that we are in the realm of morality also when indigenous people try to understand themselves with the help of foreigners who cross their borders.

Nicolae Iorga highlighted the accounts of the travelers who visited our country, dedicating them a series of lectures delivered at the Superior War School which he later developed into a four-volume book entitled *History of the Romanians through Travelers* (Istoria românilor prin călători) whose first edition was published between 1920 and 1922¹⁷. An event that drew many travelers to the Romanian Principalities was the Crimean War (1853-1856) and Iorga devoted an entire chapter from this book to the presentation of the views of French people on what they saw here, some of them being Xavier Marmier, Benjamin Nicolas Marie Appert and Felix Pigeroy¹⁸. Of these travelers, according to Iorga, some were unable to notice what could be admired at the people they met and in the places they passed through, while others were not indifferent to what was worthy of appreciation at the people they came across.

Sometimes due to a lack of understanding, but sometimes only as a result of a higher degree of impartiality, the foreigner can present to the one he visits a portrait in which the host does not fully recognize himself/herself; unrecognized or forgotten virtues and vices that are not taken into account become then apparent as for the first time.

A foreigner who writes about what must be defended by the fundamental purpose encompassed by the national dimension of our idea of state is James O. Noyes who visited the Romanian Principalities during the Crimean War and became the first American to publish an account about this part of the world¹⁹. Coming on the Danube from Vienna, Noyes arrived in 1854 in Giurgiu where, for reaching Bucharest, he hired a rudimentary carriage and three Wallachian coachmen, whose appearance surprised him because they were long-haired and wore on their shoulders long coats called *șube* made of sheepskin²⁰. Equally unusual for the American were the houses he saw while leaving Giurgiu which were dug in the ground and which looked like mounds. However, to this first impression, which strongly contrasted with the world Noyes had begun his journey from, he quickly added another one when he made a stop at Calugăreni, a village where he listened to fiddlers playing *doinas* and to a peasant singing *Miorița*²¹. The love of the Wallachians for beauty and for nature strongly impressed Noyes who found it hard to believe that people who lived in severe deprivation and who were illiterate had developed such a high artistic

sense which gave rise to the lyrics he had listened to. In a village near Bucharest, Noyes took part in the funeral of a peasant and in the customs he saw he easily recognized the rituals from the Roman Empire that he knew only from books and this gave him a vivid impression of attending a funeral ceremony in ancient Rome²².

Several decades later, during another war which this time affected the whole world, the count of Saint-Aulaire was appointed plenipotentiary minister of France to Romania, and in the summer of 1916 he presented his letters of credence to King Ferdinand²³. In this capacity he followed the Romanian government to Iași after Bucharest was occupied by the German army and witnessed some of the hardest moments in our history. In Iași, the count of Saint-Aulaire saw in the winter of 1917 wounded people who froze to death in the trains that brought them from throughout the country and also people freezing in the streets of the city for whom there was no longer time for a funeral but only for being put in common graves²⁴. In this icy town, the Latin funerary ritual witnessed by James O. Noyes did not find its place, but one could strongly feel the endless power to endure and suffer of the Romanian people that so much impressed the count of Saint-Aulaire and made him consider it as one of the highest human virtues²⁵.

One hundred years is not much from a historic perspective, but it is enough for a nation to build what deserves to be its fundamental goal and the foundation of its survival. If the poetic sense, the memory of ancient Rome and the strength in times of great sorrow are part of our culture and find their place in that idea of state which belongs to us, the enormous time of history becomes less overwhelming and it reveals itself to us in the form of a chain of lives which have been and which will be lived. For as long as we shall live equally for those men without names, without a face and without a grave who died anonymously and silently before the Great Union, we cannot cease to be.

NOTES:

- 1 Barry Buzan, *Popoarele, statele și frica*, Cartier Press, Chișinău, 2014, pp. 80-92.
- 2 *Ibidem*, p. 75.
- 3 *Ibidem*, pp. 92-93.
- 4 *Ibidem*, p. 74.
- 5 *Ibidem*, p. 80.
- 6 *Ibidem*, p. 100.
- 7 *Ibidem*, pp. 82-83.
- 8 *Ibidem*, pp. 83-84.
- 9 *Ibidem*, pp. 84-85.
- 10 *Ibidem*, pp. 85-86.
- 11 *Ibidem*, p. 86.
- 12 *Ibidem*, pp. 88-89.
- 13 *Ibidem*, p. 93.
- 14 Umberto Eco, *Inventing the Enemy*, Roughton Mifflin Harcourt, Boston, 2012, p. 3.
- 15 *Ibidem*, p. 4.
- 16 *Ibidem*, p. 18.
- 17 Adrian Angheliescu, *Notă asupra ediției*, in Nicolae Iorga, *Istoria românilor prin călători*, volume I, Eminescu Press, Bucharest, 1981, p. 57.
- 18 Nicolae Iorga, *Istoria românilor prin călătorii*, volume I, Eminescu Press, Bucharest, 1981, pp. 556-599.
- 19 Noyes O. James, *România: țară de hotar între creștini și turci*, Nota editurii, Humanitas Press, Bucharest, 2016, p. 11.
- 20 James O. Noyes, *România: Țară de hotar între creștini și turci*, Nota editurii, Humanitas Press, Bucharest, 2016, pp. 93-94.
- 21 *Ibidem*, pp. 97-98.
- 22 *Ibidem*, p. 146.
- 23 Contele de Saint-Aulaire, *Confesiunile unui bătrân diplomat*, Humanitas Press, Bucharest, 2002, p. 49.
- 24 *Ibidem*, pp. 95-96.
- 25 *Ibidem*, p. 94.

BIBLIOGRAPHY

- Angheliescu Adrian, *Notă asupra ediției* in Nicolae Iorga, *Istoria românilor prin călători*, volume I, Eminescu Press, Bucharest, 1981.
- Buzan Barry, *Popoarele, statele și frica*, Cartier Press, Chișinău, 2014.

Eco Umberto, *Inventing the Enemy* în Umberto Eco, *Inventing the Enemy and other Occasional Writings*, Roughton Mifflin Harcourt, Boston, 2012.

Iorga Nicolae, *Istoria românilor prin călătorii*, volume I, Eminescu Press, Bucharest, 1981.

Noyes O. James, *România: țară de hotar între creștini și turci*, Nota editurii, Humanitas Press, Bucharest, 2016.

Contele de Saint-Aulaire, *Confesiunile unui bătrân diplomat*, Humanitas Press, Bucharest, 2002.

O RADIOGRAFIE OBIECTIVĂ A EVOLUȚIEI ȘCOLII GEOPOLITICE ROMÂNEȘTI PÂNĂ ÎN MOMENTUL CENTENARULUI MARII UNIRI

RADIOGRAPHIE OBJECTIVE DU DÉVELOPPEMENT DE L'ÉCOLE DE GÉOPOLITIQUE EN ROUMANIE JUSQU'À 100e ANNIVERSAIRE DE LA GRANDE UNION

Cristian ISTRATE*
Col.prof.univ.dr. Dorel BUȘE**

Centenarul României nu presupune doar o simplă rememorare a evenimentelor istorice, a cauzelor și a circumstanțelor care au stat la baza realizării acestui mare ideal – Marea Unire – ci este un moment de bilanț, anul 2018 devenind perioada în care ar fi trebuit să facem primul bilanț serios din ultimii 100 de ani, pentru a stabili care este punctul în care ne aflăm.

Dincolo de o evaluare obiectivă a clasei politice, a realizărilor din toată această perioadă, sunt necesare și o evaluare a mediului academic, a modului în care cercetarea a evoluat în România, precum și o identificare a direcțiilor care trebuie urmate pentru ca diferitele școli de cercetare din România să devină relevante în plan european.

Acest articol vizează o privire de ansamblu obiectivă a școlii geopolitice românești, de la momentul apariției și până în acest moment Centenar. Această opinie obiectivă a noastră va viza o retrospectivă asupra realizărilor școlii geopolitice românești, care va fi viitorul acesteia și ce ar trebui făcut pentru ca aceasta să devină relevantă dincolo de granițele țării noastre.

Le centenaire de la Roumanie ne suppose pas seulement un simple souvenir des événements historiques, des causes et des circonstances qui ont déterminé la réalisation de ce grand idéal – la Grande Union, mais c'est un moment d'équilibre, l'année 2018 devenant ainsi la période où nous aurions dû faire le premier bilan véritable des 100 dernières années pour déterminer où nous en sommes.

Au-delà d'une évaluation objective de la classe politique, des réalisations tout au long de cette période, il est également nécessaire d'évaluer le contexte universitaire, l'évolution de la recherche en Roumanie, ainsi que d'identifier les orientations à suivre pour que les différentes institutions de recherche de Roumanie puissent devenir pertinentes au niveau européen.

Cet article vise à donner un aperçu objectif de l'école géopolitique roumaine, dès son apparition jusqu'à ce moment du centenaire. Notre vision objective visera à faire une rétrospective des réalisations de l'école géopolitique roumaine, une évaluation de son avenir et des mesures à prendre pour la rendre pertinente au-delà des frontières de notre pays.

Cuvinte-cheie: cercetare; geopolitică; geostrategie; strategie; politică.

Mots-clés: recherche; géopolitique; géostratégie; stratégie; politique.

Considerente generale cu privire la geopolitică și la geostrategie

Pentru o analiză relevantă asupra acestei teme propuse în articol, este absolut necesară o clarificare conceptuală, de așa manieră încât să rezulte o analiză fără echivoc asupra subiectului propus. Definirea geopoliticii nu a fost nicicând un procedeu simplu, așa cum ar părea la o primă vedere, ci a reunit opinii divergente, a stârnit controverse, unii specialiști considerând că nu este o știință, ci doar o metodă de studiu.

***Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
Academia de Studii Economice**

e-mail: cristian.i.istrate@gmail.com

**Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

e-mail: dorel_buse@yahoo.com

Geopolitica a creat confuzii, iar foarte mulți neavizați au considerat că pot stabili o relație de egalitate între politică și geopolitică. Desigur, dacă vrem să stabilim pe repede-înainte o legătură între cele două concepte, putem stabili că geopolitica este „gândirea politică raportată la spațiul geografic, în termeni de presiune, putere, areal, falii și conexiune”¹. În aceste condiții, putem discuta despre o proiecție în concret a politicii, prin raportare la coordonatele geografice ale unui stat.

Geopolitica nu este o nouă găselniță post-Război Rece, ci este o știință cu o vechime remarcabilă, dar care a căzut în uitare după finele celui de-al Doilea Război Mondial. Nu vorbim despre o uitare naturală a unei științe care ar fi putut fi considerată nefolositoare, ci despre interzicerea acesteia, fiind asociată cu o parte dintre teoriile naziste. Chiar dacă au existat decenii în care geopolitica nu a mai fost așternută pe foaie, cu siguranță aceasta a fost gândită și trăită, mai ales în perioada Războiului Rece.

Între oameni și spațiile geografice prin care trec, se stabilește o puternică interdependență. Geopolitica nu este doar despre cum gândim politica, în funcție de spațiul de care mediul politic se folosește, ci și cum gândim politica, în funcție de geografia altor state care pot deveni puncte de interes din anumite considerente. Geopolitica poate fi gândită în jurul ideii conform căreia aceasta poate oferi o „reflecție asupra aspectelor spațiale ale acțiunii politice”².

Este important de menționat că studiul geopoliticii nu oferă axiome și nici modele de acțiune. Literatura de specialitate identifică o revenire a geopoliticii în jurul anilor '70, prin intermediul lui Yves Lacoste și Henry Kissinger. Din acest moment, literatura de specialitate vorbește despre o *nouă geopolitică*. Readucerea în discuție a geopoliticii nu putea fi o procedură simplă, deoarece a fost aspru criticată pentru unele conexiuni identificate cu teoriile naziste. Văzută uneori ca o pseudoștiință, aflată în slujba mașinării de război germane, ori drept un pretext pentru o expansiune cu limite nesemnificative ale Germaniei naziste, geopolitica a devenit o cenușăreasă a științelor sociale, care părea că are puține șanse de reabilitare.

Henry Kissinger vorbește despre geopolitică în termenii unei diversități tot mai mari a forțelor politice existente, dar și a multiplelor variabile care trebuiau luate în considerare în calculele politice³. Kissinger readuce în discuție termenul de geopolitică în capitolul 28 al lucrării sale, intitulată *Diplomația (Diplomacy): Politică externă ca geopolitică: diplomația triunghiulară a lui Nixon (Foreign Policy as Geopolitics: Nixon's Triangular Diplomacy)*.

Acest capitol face referire la o remodelare a politicii americane, prevăzute de Doctrina Nixon, de așa manieră încât situațiile, precum Războiul din Vietnam, să nu cunoască repetabilitate. Politică externă americană a început să se reconstruiască în jurul ideii conform căreia SUA vor deveni scut în fața aliaților sau în fața națiunilor care au o miză în ceea ce privește securitatea Statelor Unite⁴.

Revenirea geopoliticii în atenția cercetătorilor nu ar fi fost posibilă fără existența conjuncturii istorice favorabile, fapt care a condus la crearea multor publicații destinate studiului geopoliticii. Dincolo de studiul diferitelor concepții privitoare la această știință, este necesar să avem în vedere câmpurile de analiză și de cercetare ale acestei discipline: „acțiunea geopolitică; teoria, analiza și scenariul geopolitic; doctrina și cartografia de propagandă geopolitică”⁵.

Acțiunea geopolitică nu poate fi făcută altfel decât în baza unor considerente obiective. Aceasta poate fi o punere în scenă a unei decizii politice cu privire la un anumit spațiu de interes sau o încercare de a determina anumite rezultate sau acțiuni din partea unui stat, devenit punct de interes. De asemenea, acțiunea geopolitică poate fi, în anumite condiții, un răspuns la o altă acțiune a unui stat. Este important de subliniat că aceasta are un caracter conjunctural.

Teoria geopoliticii are la bază cercetarea, observarea, dar și analizarea realității geopolitice. Realitatea geopolitică este imaginea rezultată în urma interacțiunilor existente în mediul internațional. Printr-o analiză temeinică asupra teoriei și realității geopolitice, putem elabora scenariul geopolitic sau prognoza geopolitică.

În ceea ce privește doctrina și cartografia de propagandă geopolitică, putem afirma că au rol determinant în construirea unei realități „paralele”, pentru a determina anumite puncte de vedere, convingeri sau comportamente⁶.

Este foarte important de menționat că geopolitica nu se numără printre conceptele militare și nici nu poate fi confundată cu geostrategia, așa cum se întâmplă adesea. Geostrategia face referire la valoarea

(strategică) deosebită pe care o poate deține un anumit loc, acesta având un rol important în plan militar⁷. Uneori, asimilată cu geografia militară, geostrategia rămâne o știință care merită atenția decidenților politici, a strategilor, a militarilor, a cercetătorilor militari sau civili ori a tuturor acelor care doresc să capete o viziune mult mai aplicată, mai concretă asupra turbulențelor care apar în arena internațională. Literatura de specialitate indică o serie de caracteristici, indispensabile pentru a explica necesitatea geostrategiei⁸, cum ar fi:

- diversitatea teritorială, precum și cea a statelor;
- studiul spațiului, din punct de vedere strategic;
- crearea unei strategii unitare, care să releve principalele caracteristici, considerate a fi strategice, ale fiecărui mediu în parte (maritim, aerian, terestru, spațial).

Rațiunea geostrategiei nu este aceea de a complica modul de a face politică al unui stat, ci este acela de a simplifica, de a conduce la o concepție unitară, care să pună în valoare totalitatea variabilelor pe care caracteristicile geografice le creează. O corectă interpretare a caracteristicilor geografice poate conduce la o concepție politică și/sau militară mult mai bine ancorată în realitate și cu o probabilitate de succes sporită. Înțelesul geostrategiei nu se mai construiește astăzi doar pe latura militară, ci a căpătat noi valențe în mai multe domenii de activitate, precum comerțul, sau se poate referi la potențialul unui stat ori al unei alianțe de a căpăta sau exercita controlul asupra unei regiuni⁹.

Considerente cu privire la apariția și evoluția școlii geopolitice românești

Școala geopolitică românească a avut, de la bun început, un caracter multidisciplinar, lucru pe care îl putem observa cu mare ușurință studiind câteva dintre lucrările unor nume rezonante din acest palier. Principalele studii în geopolitica românească au fost realizate de către geografi, istorici, sociologi, specialiști în demografie.

Perioada de înflorire a geopoliticii românești este cea interbelică. Contribuțiile în geopolitica românească, mai ales din acea perioadă, au un caracter profund defensiv, pentru a putea veni în sprijinul statutului de stat independent și unitar. Geopolitica națională (nu naționalistă) este orientată pentru o prezervare a valorilor românești, așa cum erau gândite și percepute la acea vreme, neputând discuta despre elaborarea unor teorii, care să justifice o expansiune a teritoriului, și necerând un statut de mare putere în arena internațională.

Contribuții semnificative la crearea și dezvoltarea școlii geopolitice românești au fost aduse de către mari personalități politice și științifice, printre care enumerăm: Mihai Eminescu (precursor), Nicolae Titulescu (precursor), Simion Mehedinți, Mihail Popa-Vereș, Nicolae Iorga, Constantin Brătescu, Vintilă Mihăilescu, Sabin Manuilă, Gheorghe I. Brătianu, Nicolae Anghel, Ion Conea, Ion Chelcea, Nicolae Alexandru-Rădulescu, Victor Tufescu, Anton Galopenția etc.

Mihai Eminescu, prin unele pasaje ale operei sale politice, poate fi considerat unul dintre precursorii geopoliticii românești. Acesta pune accent pe necesitatea și importanța elementului cultural asupra identității unui popor și asupra amprentei pe care cultura proprie o are în modul de construire a politicii unui stat. Mihai Eminescu nu este un adept al imitației culturilor altor popoare, considerând că este necesară o demonstrare și chiar o impunere a unicității noastre¹⁰.

Desigur, nu putem vorbi despre Eminescu în termenii de analist politic sau de geopolitician, dar putem studia opera sa politică impresionantă prin capacitatea de a previziona tendințe politice, cu mult după moartea sa.

Într-o primă fază a dezvoltării sale reale, școala geopolitică românească se identifică nemijlocit cu Simion Mehedinți, cel care este și fondatorul școlii românești de geografie. Acesta a realizat „cea mai profundă modalitate de analiză geopolitică a statului și a poporului român prin abordarea, în studiile sale, a ariei de interferență a geografiei cu istoria, politica și etnologia, îmbinând criteriul universalității istoriei cu cel al organicității geopolitice și geoetnologice al popoarelor”¹¹.

Este important să amintim câteva dintre lucrările sale reprezentative, cum ar fi: *România la marginea continentului. O problemă geopolitică românească și europeană*; *Ce este Transilvania?*; *Chestia orientală, din punct de vedere geografic și etnografic* etc.

Mihail Popa-Vereș este un alt nume important al geopoliticii românești, care, prin opera sa, a subliniat relevanța spațiului românesc, din punct de vedere economic. De asemenea, acesta relevă importanța sistemului de comunicații în interiorul vieții sociale și economice a statului. Popa-Vereș consideră că geopolitica are o latură subiectivă și una obiectivă. Latura subiectivă se referă la interesele vitale pe care statul le are, în timp ce latura obiectivă presupune studiul condițiilor geografice, care pot influența politica internă și internațională¹².

Geograful Vintilă Mihăilescu, pe baza observării evenimentelor istorice, dar și a realităților perioadei sale, a elaborat o teorie, conform căreia spațiul carpato-danubiano-pontic poate atenua, sau chiar neutraliza, conflictele, având rol de răspântie geografică și geopolitică¹³.

Deși există numeroase contribuții ale personalităților științifice din arealul românesc, rămâne indiscutabil cea mai puternică amprentă pusă de către Ion Conea. Geograful român considera că obiectul de studiu al geopoliticii este harta mondială. Ion Conea, de la statutul de asistent al profesorului Simion Mehedinți, pornește de la ideile acestuia care adăugau o valoare politică spațiilor geografice. Profesorul Conea considera că interesul național este cel care primează, fiind mai presus de interesele celorlalte state, idee pe care o regăsim exploatată decenii la rând de către teoreticienii realiști ai relațiilor internaționale. Rațiunea pentru care a apărut geopolitica a fost extinderea presiunilor existente între state¹⁴.

Astăzi numim acest aspect globalizare. Potrivit lui Ion Conea, geopolitica poate fi definită drept un ansamblu al regiunilor geopolitice, al acelor cu caracter strategic, economic ori al celor cu o convergență comercială ridicată. Dintre lucrările cele mai importante ale geopoliticianului român, amintim: *Destinul tragic al Carpaților*; *Transilvania, inimă a pământului românesc*; *O poziție geopolitică*; *Actualele frontiere românești, biruința geografiei asupra istoriei* etc.¹⁵ Caracterul dinamic al geopoliticii este dat de îmbinarea istoriei și a geografiei. Cele două științe sunt într-o continuă evoluție, sunt asemenea unor organisme vii, care comportă transformări neașteptate.

Nici adevărurile istorice, nici cele geografice nu sunt 100% obiective sau lipsite de orice formă de dubiu, deoarece în orice moment poate apărea un eveniment $n+1$, care să demonstreze exact opusul a ceea ce, până nu demult, părea a fi un adevăr de necontestat. De aceea geopolitica nu oferă răspunsuri ultime și nici adevăruri, ci oferă doar viață prognozelor din mâinile și mințile strategilor, cercetătorilor și decidenților politici.

Demersuri concrete de dezvoltare a școlii geopolitice românești pot fi identificate și în revistele de specialitate. De exemplu, una dintre aceste reviste se numește *Geopolitica și geoistoria. Revista română pentru sud-estul european*. Această revistă a fost editată, la București, de către Societatea Română de Statistică, iar comitetul de redacție era format din personalități, precum Gheorghe I. Brătianu, Ion Conea, Sabin Manuilă, Mircea Vulcănescu și Anton Golopenția. Deși Ion Conea considera geopolitica drept o știință cu totul nouă, colegii săi nu împărtășeau același punct de vedere: „Politica aplicată pe hartă, potrivit necesităților geografice în al căror desen, de atâtea ori în decursul veacurilor, se înscrie destinul popoarelor: desigur, cu acest înțeles numai numele geopolitice este nou”¹⁶.

Bazele geopoliticii românești construite de către cei evocați anterior rămân un tezaur științific, care trebuie exploatat, având datoria morală de a-l îmbogăți prin noile expertize pe care cercetătorii români le-au căpătat. De asemenea, poate fi necesară o recalibrare a școlii geopolitice românești prin reconectarea acesteia la prezentul politic și strategic al României. Mai important decât prezentul politic al României este viitorul următoarelor generații.

Concluzii. Poate școala geopolitică românească să mai fie îmbogățită astăzi cu noi teorii marcante?

Școala geopolitică românească s-a construit pe criterii defensive, pe argumente și pe justificări privind spațiul carpato-danubiano-pontic, pe rolul și poziția teritoriului în arena internațională. Desigur, cercetarea în acest domeniu a cunoscut mari piedici în perioada comunistă, mai ales din cauza confiscării arhivelor științifice de care România dispunea, dar și din cauza cenzurii la care erau supuse acele cercetări științifice care nu corespundeau cu cerințele partidului unic. De asemenea, investițiile în marele domeniu al științelor sociale au fost puternic reduse, iar cercetarea în domeniile conexe a fost dusă în derizoriu.

Domeniul geopoliticii nu a fost suficient de luat în serios nici în perioada post '89, chiar dacă termenii *geopolitic* și *geopolitică* făceau parte din majoritatea discursurilor politice și chiar în discuțiile dintre oameni mai puțini avizați. Mediul academic românesc a reintrodus studiul geopoliticii relativ târziu în universități, majoritatea cursurilor de acest fel regăsindu-se în instituțiile militare.

Este foarte adevărat: mediul academic are mult mai multe cunoștințe în zilele noastre despre geopolitică și geostrategie, iar cultura de securitate este mai bogată și mai conștientizată în rândul românilor decât era în perioada lui Ion Conea, dar nu este nici pe departe la nivelul în care să putem crea performanță. Din păcate, deși nivelul intelectual al lumii academice din România este unul optim, cercetările în acest domeniu rămân destul de inconsistente. O simplă încropire a unui material cu caracter științific nu mai este suficientă. Demersurile de cercetare trebuie să fie unele profunde, dar clare, pornind de la surse primare. Deși lucrările care pornesc de la surse primare au devenit o raritate, acestea trebuie să își recâștige locul în rândul literaturii de specialitate pe care autorii români o concep.

Este foarte adevărat că procedurile birocratice (uneori, foarte complexe) îngreunează accesul la arhive, iar subfinanțarea cercetării atrage scăderea calității produselor științifice finite. De asemenea, experiența pe care cercetătorul ar trebui să o aibă în locul pe care cercetarea îl are în vedere este de o importanță capitală. Această experiență face posibilă trecerea de la presupuneri și scenarii la elemente de concretețe, iar din acestea din urmă se pot naște prognoze veridice, care ar avea la bază fundamente reale.

Școala geopolitică românească nu se mai află în ipostaza de mijlocire și de justificare a idealului național de creare și de menținere a statului unitar și independent român, deoarece contextul nu mai este de o așa natură.

În zilele noastre, geopolitica națională trebuie să se concentreze pe o punere în valoare a României, de așa manieră încât aceasta să poată fi invitată la masa marilor negocieri dintre puterile europene.

Dincolo de orice efort al cercetătorilor în geopolitică de a demonstra motivele pentru care România merită să ducă la îndeplinire acest deziderat, este necesar un efort deosebit al clasei politice. Acest efort pare unul foarte greu de realizat, în contextul turbulențelor din politica națională actuală, iar oameni politici cu sclipirea acelor care au contribuit decisiv la împlinirea marelui ideal național al unirii par tot mai rari și sunt tot mai timizi în încercarea lor de a se remarca în actuala conjunctură politică. Debarasându-ne pentru câteva momente de elogieri, mai mult sau mai puțin meritate, putem identifica lipsurile și necesitățile pe care școala geopolitică românească trebuie să le aibă în vedere înspre soluționare, mai ales dacă ne dorim o aderență a școlii românești dincolo de granițele teritoriului național.

NOTE:

1 Gheorghe Văduva, *Geopolitica. Teorii. Areale. Falii. Conexiuni. Excurs geopolitic*, Societatea Scriitorilor Militari, București, 2013, p. 17.

2 Paul Claval, *Geopolitică și geostrategie. Gândirea politică, spațiul și teritoriul în secolul al XX-lea*, Editura Corint, București, 2001, p. 35.

3 Paul Dobrescu, *Geopolitica*, Editura Comunicare.ro, 2003, p. 10.

4 Henry Kissinger, *Diplomacy*, Simon & Schuster, New York, 1994, p. 708.

5 Constantin Hlihor, *Geopolitica și geostrategia în analiza relațiilor internaționale contemporane*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2005, p. 130.

6 *Ibidem*, p. 130.

7 Radu Săgeată, *Geopolitică*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2008, p. 22.

8 Silviu Neguț, *Introducere în geopolitică*, Editura Meteor Press, București, 2005, pp. 209-213.

9 Vasile Simileanu, *Geopolitică și centre de putere*, Editura Top Form, București, 2010, p. 190.

10 Vasile Simileanu, *România în „ochiul uraganului”*, Editura Top Form, București, 2016, pp. 24-25.

11 *Ibidem*, p. 30.

12 *Ibidem*, p. 34.

13 *Ibidem*, p. 47.

14 Gheorghe Văduva, *op.cit.*, p. 139.

15 *Ibidem*, p. 140.

16 *** „Geopolitica, factor educativ și național”, în *Geopolitica și geoistoria. Revista română pentru sud-estul european*, Societatea Română de Statistică, București, Anul I, Nr. 1, septembrie-octombrie 1941, p. 13.

BIBLIOGRAFIE

*** „Geopolitica, factor educativ și național”, în *Geopolitica și geoistoria. Revista română pentru sud-estul european*, Societatea Română de Statistică, București, Anul I, Nr. 1, septembrie-octombrie 1941.

Claval Paul, *Geopolitică și geostrategie. Gândirea politică, spațiul și teritoriul în secolul al XX-lea*, Editura Corint, București, 2001.

Dobrescu Paul, *Geopolitica*, Editura comunicare.ro, 2003.

Hlihor Constantin, *Geopolitica și geostrategia în analiza relațiilor internaționale contemporane*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2005.

Kissinger Henry, *Diplomacy*, Simon & Schuster, New York, 1994.

Neguș Silviu, *Introducere în geopolitică*, Editura Meteor Press, București, 2005.

Săgeată Radu, *Geopolitică*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2008.

Simileanu Vasile, *Geopolitică și centre de putere*, Editura Top Form, București, 2010.

Simileanu Vasile, *România în „ochiul uraganului”*, Editura Top Form, București, 2016.

Văduva Gheorghe, *Geopolitica. Teorii. Areele. Falii. Conexiuni. Excurs geopolitic*, Societatea Scriitorilor Militari, București, 2013.

AN OBJECTIVE PICTURE OF THE ROMANIAN GEOPOLITICS SCHOOL UNTIL THE CENTENARY OF THE GREAT UNION

Cristian ISTRATE*
Colonel Professor Dorel BUȘE, PhD**

The Centenary of Romania does not only mean a mere remembrance of the historical events, the causes and circumstances underlying the accomplishment of this great ideal - the Great Union, but it is a moment of balance, the year 2018 being the period in which we should have done the first serious analysis of the past 100 years to understand where we are. Beyond an objective evaluation of the political class and the achievements along this period, it is also important to make an assessment of the academic environment, of the way research has evolved in Romania, as well as an identification of the directions to be followed for the different academic research environments in Romania in order to become relevant at European level. This article aims at an objective overview of the Romanian geopolitical school from the moment of its appearance to this centenary. This objective view of ours will aim at painting a retrospective picture of the achievements of the Romanian geopolitical school, what its future will be and what should be done to make it relevant beyond the borders of our country.

Keywords: research; geopolitics; geostrategic; strategy; politics.

General reflections on geopolitics and geostrategy

For a relevant analysis on this topic proposed in the article, conceptual clarification is absolutely necessary in such a way as to result in unequivocal analysis of the proposed subject. The definition of geopolitics was never a simple procedure, as it may have seemed at first sight, but gathered divergent views, sparked controversy, some specialists thinking that it was not a science, but only a method of study. Geopolitics has created confusion and many ignorant people have thought they can establish a relationship of equality between politics and geopolitics. Of course, if we want to quickly establish a connection between the two concepts, we can say that geopolitics is "political thinking in relation to geographical space in terms of pressure, power, areal, fissures and connection"¹. Under these circumstances, we can discuss projection in a clear picture of policy by reference to the geographic coordinates of a state.

Geopolitics is not an invention of post-war Cold War period, but it is a remarkable science, which has fallen into oblivion since the end of the Second World War. We are not talking about the natural oblivion of a science that could have been considered useless, but about its prohibition, being associated with some of the Nazi theories. Even though there were decades in which geopolitics was not put on the sheet, it was certainly thought of and lived, especially during the Cold War. There is strong interdependence between people and the geographical spaces through which they pass. Geopolitics is not just about how we think politics according to the space that the political environment is using, but also how we think politics according to the geography of other states that can become points of interest for some reasons.

Geopolitics might be thought around the idea that it can offer a "reflection on the spatial aspects of political action"². It is important to note that the study of geopolitics does not offer axioms or

*"Carol I" National Defense University
Academy of Economic Studies

e-mail: cristian.i.istrate@gmail.com

**"Carol I" National Defense University

e-mail: dorel_buse@yahoo.com

action models. The specialized literature in the field identifies a return of geopolitics around the 1970s through Yves Lacoste and Henry Kissinger. From this moment, literature talks about a new geopolitics. Restoring geopolitics to discussion was not a simple procedure because it was harshly criticized for some connections identified with Nazi theories. Seen sometimes as a pseudo-science in the service of the German war machine, or as a pretext for an insignificant expansion of Nazi Germany, geopolitics became a *Cinderella* of social science, which seemed to have little chance of rehabilitation.

Henry Kissinger talks about geopolitics in terms of a growing diversity of existing political forces, but also of the many variables to be taken into account in political calculations³. Kissinger revisits the term geopolitics in Chapter 28 of his paper entitled *Diplomacy: Foreign Policy as a Geopolitics: Nixon's Triangular Diplomacy*. This chapter refers to a remodeling of American policy, as stipulated by the Nixon Doctrine, in such a way that situations like the Vietnam War do not know repeatability. US foreign policy has begun to rebuild around the idea that the US will become a shield to allies or to nations that have a stake in US security⁴.

The return of geopolitics to the attention of researchers would not have been possible without the favorable historical background, which led to the creation of many geopolitics publications. Beyond studying the different conceptions of this science, it is necessary to consider the fields of analysis and research of this discipline: "geopolitical action; geopolitical theory, analysis and scenario; doctrine and geopolitical propaganda cartography"⁵. Geopolitical action can only be performed on the basis of objective considerations. This may be a staging of a political decision about a certain area of interest or an attempt to determine certain results or actions from a state that has become a point of interest. Also, geopolitical action may, under certain conditions, be a response to another state's action. It is important to emphasize this as a situational feature.

The theory of geopolitics is based on research, observation, and analysis of geopolitical reality. The geopolitical reality is the image resulting from the interactions existing in the international environment. Through a thorough analysis of geopolitical theory and reality, we can draw up a geopolitical scenario or prognosis. Regarding the doctrine and geopolitical propaganda cartography, we can assert that they have a determining role in building a "parallel" reality to design certain views, beliefs or behaviors⁶.

It is very important to note that geopolitics is not one of the military concepts and cannot be confused with the geostrategic concept, as it is often the case. Geostrategy refers to the (strategic) special value that a certain place can hold, having an important role from the military point of view⁷. Sometimes assimilated to military geography, geostrategy remains a science that deserves the attention of political decision-makers, strategists, soldiers, military or civilian researchers, or all those who want to achieve a much more applied, clearer vision of the turbulence that arises in the international arena.

The literature suggests a number of features needed to explain the need for the geostrategy⁸:

- Territorial diversity as well as that of the states;
- Space study from a strategic point of view;
- Creating a unitary strategy that reveals the main features considered to be strategic of each environment (maritime, air, land, space).

The reason for the existence of the geostrategic concept is not to complicate the way of making a state's policy, but to simplify, to lead to a unitary concept that highlights the entire amount of variables that geographical features create. A correct interpretation of geographical features may lead to a political and / or military approach much better anchored in reality and with a higher probability of success. The meaning of geostrategy is no longer built only on the military side, but has acquired new valences in several fields of activity such as trade or refers to the potential of a state or an alliance to acquire or exercise control over a region⁹.

Reflections regarding the emergence and evolution of the Romanian geopolitical school

The Romanian geopolitical school had from the very beginning a multidisciplinary character, which we can easily observe by studying some of the works of renown names from this domain. The main studies in Romanian geopolitics were conducted by geographers, historians, sociologists, demographers. The

boost in Romanian geopolitics was between the two world wars. Contributions to Romanian geopolitics, especially since that time, had a profoundly defensive character in order to be able to support the status of an independent and unitary state. National (non-nationalist) geopolitics was oriented towards preserving the Romanian values, as they were thought and perceived at that time, unable to discuss the elaboration of theories justifying an expansion of the territory and not having a strong power in the international arena. Significant contributions to the creation and development of the Romanian geopolitical school were brought by great political and scientific personalities, including: Mihai Eminescu (precursor), Nicolae Titulescu (precursor), Simion Mehedinți, Mihail Popa-Vereș, Nicolae Iorga, Constantin Brătescu, Vintila Mihăilescu, Sabin Manuilă, Gheorghe I. Bratianu, Nicolae Anghel, Ion Conea, Ion Chelcea, Nicolae Alexandru-Rădulescu, Victor Tufescu, Anton Galopenția etc.

Mihai Eminescu, through some passages of his political work, can be considered one of the precursors of the Romanian geopolitics. It emphasizes the necessity and importance of the cultural element on the identity of a people and on the imprint of its own culture on how to build a state's policy. Mihai Eminescu is not a follower of the imitation of cultures of other peoples, considering that a demonstration and even an outlining of our uniqueness is necessary¹⁰. Of course, we cannot talk about Eminescu in terms of being a political or geopolitical analyst, but we can study his impressive political work through his ability to predict political trends long after his death.

In a first phase of its real development, the Romanian geopolitical school was directly identified with Simion Mehedinți, who was also the founder of the Romanian school of geography. He made the most profound method of geopolitical analysis of the state and the Romanian people by addressing in his studies the area of interference of geography with history, politics and ethnology, combining the criterion of the universality of history with that of the geopolitical and geo-ethnological organisms of the peoples¹¹. It is important to recall some of his representative works, such as: *Romania on the edge of the continent. A Romanian and European geopolitical problem; What is Transylvania? The Oriental thing from geographic and ethnic point of view* etc.

Mihail Popa-Vereș is another important name of the Romanian geopolitics, who, through his work, highlighted the relevance of Romanian economic environment. He also pointed out the importance of the communications system within the state's social and economic life. Popa-Vereș believed that geopolitics had a subjective and an objective side. The subjective side referred to the vital interests that the state had, while the objective side involved studying the geographical conditions that could influence domestic and international politics¹².

The geographer Vintilă Mihăilescu elaborated a theory based on the observation of the historic events and the realities of his period, according to which the Carpatho-Danubian-Pontic space could attenuate or even neutralize the conflicts, having a geographic and geopolitical spread¹³.

Although there are numerous contributions of Romanian scientific personalities, the most powerful footprint left by Ion Conea remains indisputable. The Romanian geographer considered that the world map was the subject of study the geopolitics. Ion Conea began as Professor Simion Mehedinți's assistant, starting from his ideas that added political value to geographical spaces. Professor Conea believed that the national interest was the most important thing, over and above the interests of the other states, an idea that we found exploited for decades by realistic theoreticians of international relations. The reason why geopolitics emerged was the expansion of existing pressures among states¹⁴.

Nowadays we call it globalization. According to Ion Conea, geopolitics can be defined as an ensemble of geopolitical regions, those of a strategic nature, economic ones, or those with a high commercial convergence. Among the most important works of the Romanian geopolitical, we can mention: *The tragic Destiny of the Carpathians; Transylvania, the heart of the Romanian land; A geopolitical position; The current Romanian frontiers, the geography victory over history*, etc.¹⁵ The dynamic character of geopolitics is given by the merging of history and geography. The two sciences are in constant evolution, they are like living organisms, which make unexpected transformations. Neither historic nor geographic truths are 100% objective or devoid of any form of doubt as at any time an $n + 1$ event can arise which demonstrates exactly the opposite of what, until recently, seemed to be an undeniable truth. That is why

geopolitics does not provide the ultimate answers or truths, but it only gives life to forecasts in the hands and minds of strategists, researchers and political decision-makers.

Specific approaches to the development of the Romanian geopolitical school can also be identified in specialized journals. For example, one of these magazines is called *Geopolitics and Geohistory. Romanian Journal for Southeastern Europe*. This magazine was issued in Bucharest by the Romanian Society of Statistics and the editorial board was made up of personalities such as Gheorghe I. Brătianu, Ion Conea, Sabin Manuilă, Mircea Vulcănescu and Anton Galopenția. Although Ion Conea saw geopolitics as a whole new science, his colleagues did not share the same point of view: "Politics applied on a map, geared to the geographic needs apparent in those drawings, have so many times over the centuries influenced the destiny of the peoples; certainly, given this fact, it is only the name of geopolitics that is new"¹⁶.

The bases of the Romanian geopolitics set by the scientists previously evoked remain a scientific treasure to be exploited, having the moral duty to enrich it by the new expertise that the Romanian researchers have gained. It may also be necessary to recalibrate the Romanian geo-political school by reconnecting it to the political and strategic present of Romania. More important than Romania's political present is the future of the next generations.

Conclusions. Can the Romanian geopolitical school be upgraded today with new important theories?

The Romanian Geopolitical School was built on defensive criteria, on arguments and justifications regarding the Carpatho-Danubian-Pontic space, on the role and the position of the territory in the international arena. Certainly, research in this area experienced major obstacles in the communist era, especially because of the confiscation of the scientific archives available to Romania, as well as the censorship of those scientific researches that did not correspond to the requirements of the single party. Also, investments in the large field of social sciences had been greatly reduced, and research in related fields had been misleading. The field of geopolitics was not taken seriously enough even in the period post-1989, even if the geopolitics and geopolitical terms were part of most political discourses and even in the talks among less informed people. The Romanian academic environment re-introduced the study of geopolitics courses relatively late in universities, most of which are found in military institutions.

It is very true: the academic environment has much more knowledge today about geopolitics and geostrategy, and the security culture is richer and more consciously developed among the Romanians than it was during the period of Ion Conea, but it is still far from the level able to create performance. Unfortunately, although the intellectual level of the academic world in Romania is optimal, research in this area remains rather inconsistent. It is not enough anymore to gather some scientific material. Research should be deep but clear, starting from primary sources. Although the works that start from primary sources have become a rarity, they have to regain their place among the specialized literature that the Romanian authors conceive. It is indeed true that bureaucratic procedures (sometimes very complex) hinder access to archives, and under-funding of research leads to a decline in the quality of finite scientific products. Also, the experience the researcher should have in the place that the research is considering is of paramount importance. This experience makes it possible to move from assumptions and scenarios to concrete elements, and starting from the latter one can produce truthful predictions that are based on real foundations.

The Romanian geopolitical school is no longer in the position of intercession and justification of the national ideal of creating and maintaining the unitary and independent Romanian state, because the context is no longer of such nature. Nowadays, national geopolitics must focus on making Romania so important and worthy of consideration in such measure that it could be invited to the table of great negotiations among European powers. Beyond any geopolitical researchers' effort to demonstrate the reasons why Romania deserves to fulfill this goal, a particular effort of the political class is needed. This effort seems very difficult to achieve in the context of the turmoil in the current national politics, and politicians with the brilliance of those who have contributed decisively to the fulfillment of the great national ideal of union seem increasingly scarce and increasingly shy in their quest to position

themselves in the current political picture. Leaving aside for a few moments the more or less deserved praises, we can identify the shortcomings and needs that the Romanian geopolitical school should take into account for solving, especially if we aim for taking the importance and prestige of the Romanian school beyond the boundaries of the national territory.

NOTE:

- 1 Gheorghe Văduva, *Geopolitics. Theories. Areas. Faults. Connections. Geopolitical Exit*, Society of Military Writers, Bucharest, 2013, p. 17.
- 2 Paul Claval, *Geopolitics and Geostrategic. Political Thinking, Space and Territory in the Twentieth Century*, Corinth Publishing House, Bucharest, 2001, p. 35.
- 3 Paul Dobrescu, *Geopolitics*, Communication Publishing House, 2003, p. 10.
- 4 Henry Kissinger, *Diplomacy*, Simon & Schuster, New York, 1994, p. 708.
- 5 Constantin Hlihor, *Geopolitics and Geostrategy in the Analysis of Contemporary International Relations*, «Carol I» National Defense University Publishing House, Bucharest, 2005, p. 130.
- 6 *Ibidem*, p. 130.
- 7 Radu Săgeată, *Geopolitics*, "Lucian Blaga" Publishing House, Sibiu, 2008, p. 22.
8. Neguș Silviu, *Introduction to geopolitics*, Meteor Press Publishing House, Bucharest, 2005, pp. 209-213.
9. Simileanu Vasile, *Geopolitics and power centers*, Top Form Publishing House, Bucharest, 2010, p. 190.
10. Simileanu Vasile, *Romania in the "Eye of the Hurricane"*, Top Form Publishing House, Bucharest, 2016, pp. 24-25.
11. *Ibidem*, p. 30.
12. *Ibidem*, p. 34.
13. *Ibidem*, p. 47.
- 14 Gheorghe Văduva, *op.cit.*, p. 139.
15. *Ibidem*, p. 140.
16. *** *Geopolitics, Educational and National Factor in Geopolitics and Geohistory. Romanian Journal for South-Eastern Europe*, Romanian Society of Statistics, Bucharest, 1st Year, No. 1, September-October 1941, p. 13.

BIBLIOGRAPHY

- *** *Geopolitics, Educational and National Factor in Geopolitics and Geohistory. Romanian Journal for South-Eastern Europe*, Romanian Society of Statistics, Bucharest, 1st Year, No. 1, September-October 1941.
- Claval Paul, *Geopolitics and Geostrategy. Political Thinking, Space and Territory in the Twentieth Century*, Corinth Publishing House, Bucharest, 2001.
- Dobrescu Paul, *Geopolitics*, Publishing House, 2003.
- Hlihor Constantin, *Geopolitics and Geostrategy in the Analysis of Contemporary International Relations*, "Carol I" National Defense University, Bucharest, 2005.
- Kissinger Henry, *Diplomacy*, Simon & Schuster, New York, 1994.
- Neguș Silviu, *Introduction to geopolitics*, Meteor Press Publishing House, Bucharest, 2005.
- Săgeată Radu, *Geopolitics*, University Publishing House "Lucian Blaga", Sibiu, 2008.
- Simileanu Vasile, *Geopolitics and power centers*, Top Form Publishing House, Bucharest, 2010.
- Simileanu Vasile, *Romania in the "Eye of the Hurricane"*, Top Form Publishing House, Bucharest, 2016.
- Văduva Gheorghe, *Geopolitics. Theories. Areas. Faults. Connections. Geopolitical Excursion*, Society of Military Writers, Bucharest, 2013.

MONEDA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI, DE LA ÎNTEMEIERE PÂNĂ LA MAREA UNIRE DE LA 1918

MONNAIE NATIONALE DE LA ROUMANIE, DE SA CRÉATION JUSQU'À LA GRANDE UNION DE 1918

Mr.drd. Petrișor PĂTRAȘCU*

Încă din cele mai vechi timpuri, pe teritoriul României au circulat monede, ca instrument de schimb, dovedite prin descoperirile arheologice și prin scrierile istorice. Astfel constituit, patrimoniul numismatic al României este un punct de reper pentru identitatea și pentru unitatea națională.

Mari personalități ale vremii au adus contribuții însemnate la realizarea și la dezvoltarea unui sistem monetar național, ținând cont de încercările evenimentelor din acele vremuri.

Împrejurările devenirii leului românesc monedă națională a României sunt destul de complexe și de interesante, mai ales că, pe teritoriul țării, au circulat nenumărate monede. Dintre evenimentele de însemnătate istorică care au precedat devenirea leului monedă națională, merită menționate înfăptuirea Unirii Principatelor Române, începutul domniei lui Carol I, adoptarea Constituției din anul 1866 și a Legii monetare din 1867.

Mai departe, România a luptat pentru obținerea independenței și pentru întregirea neamului, Marea Unire de la 1918 fiind o mare provocare pentru întreg sistemul monetar românesc.

Depuis l'aube du temps, des monnaies circulaient en Roumanie, en tant qu'outil d'échange, leur présence étant révélée par les découvertes archéologiques et par les écrits historiques. Ainsi constitué, le patrimoine numismatique de la Roumanie constitue un repère pour l'identité et l'unité nationale.

Les grandes personnalités du jour ont eu des contributions importantes à la constitution et au développement d'un système monétaire national, en tenant compte des dures épreuves de l'époque.

Les conditions dans lesquelles le Leu roumain est devenu monnaie nationale en Roumanie sont assez complexes et intéressantes, d'autant plus que d'innombrables pièces de monnaie ont circulé sur le territoire du pays. Parmi les événements d'importance historique qui ont précédé l'émergence du Leu en tant que monnaie nationale, on doit mentionner la réalisation de l'Union des Principautés roumaines, le début du règne de Carol I, l'adoption de la Constitution de 1866 et de la loi monétaire de 1867.

En outre, la Roumanie s'est battue pour l'indépendance et pour l'unité de la nation, la Grande Union de 1918 étant un défi majeur pour tout le système monétaire roumain..

Cuvinte-cheie: moneda națională a României; sistemul monetar românesc; Banca Națională a României; Marea Unire de la 1918.

Mots-clés: la monnaie nationale roumaine; le système monétaire roumain; La Banque nationale de Roumanie; La Grande Union de 1918.

Contextul istoric al apariției monedei naționale

Necesitatea populației și a organizațiilor de a remunera diverse servicii apare din cele mai vechi timpuri, unele dintre dovezile istorice regăsindu-se și astăzi sub formă de monede, în colecții numismatice, majoritatea dintre acestea fiind găzduite în marile muzee de istorie.

Primele monede autohtone care au circulat pe teritoriul țării datează încă din secolul al IV-lea î.Hr. Descoperirile arheologice de *drahme histriene* au avut loc atât în zona Cetății Histria, cât și în alte localități îndepărtate, fapt ce denotă schimburile economice și circulația de monede din acea perioadă. Primele observații ale emisiunilor de monede ale Cetății Histria sunt consemnate de către B. Pick, în

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: patrascupetrisor@yahoo.com

lucrarea *Die antiken Miinzen Nord-Griechenlands* (Berlin, 1898), făcând distincție prin mai multe grupe cronologice, în funcție de modalitatea de confecționare a acestora. Astfel, drahmele histriene au fost bătute după mai multe sisteme monetare, reprezentând un număr mare de monede descoperite în zona Dobrogei¹.

După această perioadă și până la apariția statelor feudale românești, au fost descoperite, pe teritoriul țării, o serie de monede grecești, tracice, geto-dace, romane republicane și romane imperiale, fapt care a demonstrat circulația acestora ca instrument de schimb între mai multe popoare.

Documentele istorice confirmă faptul că statele feudale românești au gestionat sisteme monetare proprii, menite a le servi ca mijloc de schimb în circulația internă, precum și ca mijloc de plată obligatoriu pentru achitarea taxelor vamale de către negustorii străini. Aceștia erau obligați să procure, la intrarea în țară, moneda țării respective. Dezvoltarea economică a țărilor române a condus la apariția negustorilor autohtoni, generând astfel o strânsă concurență cu negustorii străini (genovezi, sași, olandezi) atât în relațiile economice interne, cât și pe căile continentale și maritime ale comerțului extern.

În secolul al XIV-lea, în Țara Românească și în Moldova apar primele monede autohtone. În Țara Românească, primele emisiuni monetare (*ducați*) au fost în timpul domniei lui Vladislav I Vlaicu (1364-1377), continuând și pe timpul domniei voievozilor Radu I (1377-1383), Dan I (1383-1386), Vlad I (1395-1396) și a lui Mircea cel Bătrân (1386-1418).

Sistemul construit de Vladislav I Vlaicu a luat sfârșit odată cu încetarea domniei lui Basarab Țepeluș (1477-1481). Începând cu a doua jumătate a secolului al XV-lea, ducatul muntean este înlocuit cu *asprul otoman* și va circula până aproape de mijlocul secolului al XVII-lea.

În Moldova, din timpul domniei lui Petru Mușat (1375-1391) datează primele emisiuni monetare, sub denumirea de *groși*, cu influențe din sistemul monetar polonez, monede care au continuat a fi bătute, cu unele modificări, pe timpul domniei lui Alexandru cel Bun (1400-1432) și a lui Ștefan cel Mare (1457-1504).

Secolul al XVI-lea a reprezentat pentru Țara Românească și pentru Moldova agravarea aservirii otomane, manifestate prin obligația de a plăti un tribut anual și prin alte obligații de plăți în bani (peșcheș), contribuții în natură și prestări de servicii gratuite, instaurându-se un monopol, care a dăinuit până la încheierea tratatului de pace de la Kuciuk Kainargi, din anul 1774.

După acest moment, obligațiile au fost mult atenuate, desființându-se, în anul 1829, prin tratatul de la Adrianopol².

În Transilvania secolelor XIV și XV, monedele ungurești predominau în circulație, de altfel, florinul și dinarul au contribuit, ca mijloc de circulație, la tranzacțiile comerciale cu alte țări. Perioada 1541-1551 este fără emisiuni monetare, iar după această perioadă și până în anul 1690 sunt emisiuni monetare ale Principatului autonom al Transilvaniei, continuate până în anul 1867, după transformarea, în provincie, a Transilvaniei, sub dominația Casei de Habsburg. La monetăriile din marile orașe transilvănene Alba Iulia, Baia Mare, Bistrița, Brașov, Cluj și Sibiu, precum și la monetăriile unor orașe mai mici, au fost fabricați ducați, taleri, guldeni, groși, creițari (fig. 1), șilingi, coroane, dinari etc.³.

Fig. 1 Kreuzer (creițar) din anul 1816 (colecție personală)

Denumirea de leu nu era una străină populației celor trei Principate; ea provenea de la moneda negustorilor olandezi – *leeuwedaalder* (*löwentaler*, *talerul leu*) –, emisă în Provinciile Unite ale Țărilor de Jos⁴, gravată pe revers cu un leu rampant (ridicat în poziție verticală), făcându-și remarcată prezența atât pe teritoriul țării, cât și pe continentul european, încă de la sfârșitul secolului al XVI-lea, continuând cu secolul al XVII-lea și sfârșind la mijlocul secolului următor.

Leul, urmaș al *löwentalerului*, a devenit o monedă fictivă, probabil și ca o soluție precaută față de Imperiul Otoman, care a căpătat semnificația unei monede „ideale”⁵ de calcul, dăinuind o bună perioadă de timp în conștiința românilor.

Există și teoria precum că leul românesc și dolarul american sunt înrudiți, având, ca strămoș comun, *talerul*. Se presupune că, în coloniile olandeze de pe coastele continentului american, „*daalder*” a fost preluat sub denumirea de „dolar”⁶.

În figura 2 este ilustrat un exemplar de *taler* din anul 1646, bătut într-o monetărie din provincia olandeză Gelderland⁷.

Fig. 2 Taler olandez din anul 1646

Drumul spre independența monetară

În mare parte, Războiul ruso-turc (1828-1829), încheiat prin pacea de la Adrianopol, Unirea Principatelor Române din anul 1859 și Constituția României din anul 1866 reprezintă evenimentele istorice care au susținut înființarea sistemului monetar și care au produs o serie de efecte avantajoase ideii de unitate. Totodată, la baza acestor evenimente au adus contribuții personalități cu rol decident în acele vremuri, cum ar fi: Pavel Kiseleff, Alexandru Ioan Cuza și Carol I.

Prin adoptarea Regulamentelor Organice, în anul 1831, pentru Țara Românească, și în 1832, pentru Moldova, se încearcă prima unificare a cursurilor monetare din Principate. Conținutul articolelor referitoare la problematica monetară specificau instituirea a două etaloane, unul de aur (*ducatul olandez*), evaluat la 31 de lei și 20 de parale, celălalt etalon de argint (șfanțul austriac), evaluat la 2 lei și 10 parale, ambele raportate la un leu de circulație fictivă.

Următoarea încercare a fost a domnitorului Alexandru Ioan Cuza, care, prin toate eforturile depuse prin intermediul politicii externe, nu a reușit să depășească obstacolele impuse de suzeranitatea otomană.

Domnia lui Cuza a fost caracterizată prin mari reforme sociale, economice și culturale, necesară fiind și o monedă națională, pentru înlăturarea haosului creat de nenumăratele monede străine, care se perindau pe teritoriul Principatelor Române.

Așadar, în acea perioadă, au fost realizate proiecte, studii și probe de monedă. Cunoscute ca probe de monedă sunt: *5 parale* (1860) și *5 sutimi* (1864), aceasta din urmă având efigia domnitorului cu legenda: *ALECSANDRU IOAN I*⁸.

Reformele susțineau piața internă, forța de muncă salariată în agricultură, accelerarea proceselor de dezvoltare economică, astfel Cuza a încercat să creeze un sistem monetar similar modelului francului francez, pe baza „românului” sau „romanatului”, proiect susținut și de către consulul Franței la Iași, Victor Place⁹.

Denumirea de *român* a stârnit multe polemici în rândul oamenilor de cultură, unele dintre acestea fiind expuse chiar în scrierile vremii. Ion Heliade Rădulescu, dat fiind faptul că a propus denumirea de romanat, menționa, în lucrarea *Spiritul și materia*, următoarele: „Auzul românului nu suferă a se zice: s-a dat o sută de români (ca o sută de franci) pe un bou”, sau Dionisie Pop Marțian, în publicația *Analele economice (Măsura de lungime, pond și monedă)*: „ar fi nostim la întrebări, precum: Cu cât ai cumpărat măgarul acesta?, Să se răspundă: cu 20 de români!...să lăsăm numirea *leu* pentru unitatea monetară”¹⁰.

De altfel, Dionisie Pop Marțian a reușit, cu sprijinul lui Cuza, să înființeze Biroul Statistic, iar, la un an după înființare, a început publicarea *Analelor statistice* și a *Analelor economice*, publicații extrem de importante pentru consolidarea ambelor domenii¹¹.

Un pas important, care poate fi considerat și un preambul al apariției sistemului monetar, a fost dat de momentul venirii la tron a lui Carol I, succedat imediat de momentul adoptării Constituției, din 1866¹², prin care *Principatele Române constituie un singur stat indivizibil, sub denumirea de România*, iar Domnul avea, printre prerogativele constituționale, *dreptul de a bate monedă, conform unei legi speciale* (art. 93). Așa reiese cât de importantă era existența unei legi referitoare la moneda națională, mai ales că „bateria de monedă este un atribut al independenței și al suveranității statului emitent, exercitat, în general, prin banca centrală”¹³.

În acest context, a apărut necesitatea de reglementare, pentru a permite constituirea și dezvoltarea sistemului monetar național, însă opreliști erau atât din partea Turciei, ca putere suzerană, cât și din partea Rusiei, ca putere protectoare.

Întemeierea sistemului monetar național

Documentul oficial pentru înființarea sistemului îl reprezintă *Legea monetară* din 4 mai 1867 (22 aprilie, pe stil vechi) – *Legea pentru înființarea unui nou sistem monetar și pentru fabricarea monedelor naționale*, intrată în vigoare în ianuarie 1868. Aceasta stabilește moneda națională *leul*, iar diviziunea acestuia se numește *ban* și reprezintă a suta parte din leu, aliniindu-se, astfel, la sistemul zecimal metric al Uniunii Monetare Latine.

Uniunea a fost fondată, în 1865 la inițiativa împăratului Napoleon al III-lea, din care făceau parte Franța, Belgia, Elveția, Italia și, mai târziu, Grecia. Sistemul monetar al Uniunii avea, ca reper, francul francez, divizat în 100 de centime, aurul și argintul erau recunoscute ca etalon monetar, iar unul dintre cele mai importante privilegii era reprezentat de circulația liberă a monedelor emise de către o țară a Uniunii Latine în celelalte țări membre.

În România, monedele țărilor Uniunii Latine aveau drept de liberă circulație, în timp ce statele din afara acesteia aveau termen limitat la șase luni după apariția primelor emisiuni românești¹⁴.

Legea monetară din anul 1867 a fost adoptată de Camera Deputaților, cu majoritate de voturi (68 pentru și 6 contra)¹⁵, ceea ce consfințea dorința românilor de a avea propria monedă națională.

Prin această lege, a fost adoptat sistemul bimetalist, în care aurul și argintul erau metalele prețioase care constituiau unitatea monetară și elementul de referință pentru prețurile din România. De asemenea, leul era evaluat la 322,6 mg de aur, cu titlul 900 ‰, sau 5 g de argint, cu titlul 835‰¹⁶.

Ținând cont de relațiile de dependență ale țării față de Imperiul Otoman, de resursele financiare precare din acea perioadă, precum și de lipsa unei monetării, toate aceste considerente au dus, în primă fază, la baterea doar a monedelor de bronz, cu toate că, în lege, erau prevăzute monede de aur (5, 10 și 20 de lei), monede de argint (50 de bani, 1 și 2 lei) și monede de bronz (1, 2, 5 și 10 bani)¹⁷.

Așadar monedele de bronz au fost bătute la monetării din Birmingham și din Bruxelles. Prima comandă a fost de 4 milioane de lei, în 1867, la fabricile Watt&Co și Heaton, din Birmingham.

Anul 1870 este plin de semnificație, în sensul că a fost înființată prima monetărie a statului, la data de 24 februarie, marcată printr-un eveniment la care a luat parte domnitorul Carol I, alături de oameni din înalta societate.

Astfel, până la sfârșitul anului, în această locație se bat 5.000 de monede de aur, de 20 de lei, și 400.000 de monede de argint, de 1 leu, având pe avers efigia domnitorului, fapt care a deranjat Înalta Poartă și a condus la încetarea fabricației și la mutarea acesteia în Belgia, fără a mai grava portretul domnitorului.

Prima monedă românească, apărută cu numele monedei naționale „leu”, este cea de *1 leu*, din 1870¹⁸.

În figura 3 este expusă prima monedă românească, ce are inscripționat cuvântul leu. Moneda este de argint, bătută la monetăria din București, cu un tiraj de 400.000 de exemplare, pe avers este efigia domnitorului Carol I, iar pe revers, între două ghirlande, sunt inscripționate valoarea nominală de 1 leu, milesimul 1870 (anul baterii). Sub panglica care leagă cele două ghirlande, este inscripționată litera C, semnificând inițiala numelui Cândescu, directorul și organizatorul monetăriei.

Fig. 3 Prima monedă românească¹⁹

Activitatea Monetăriei este reluată după Războiul de Independență și cunoaște o perioadă de succes, între anii 1879 și 1885, după care, începând cu 1890, timp de 45 de ani, moneda românească se fabrică în străinătate. În figura 4 este ilustrată o monedă de argint de 5 lei, din anul 1880, care poartă inscripția gravorului german W. Kullrich.

Fig. 4 Monede de argint din anul 1880, sigla B-Mnt.București (colecție personală)

Sistemul bazat pe bimetalism avea deficiențe în funcționare, ceea ce a condus la înlocuirea acestuia, în martie 1890, cu monometalismul, în care leul era evaluat la 322,6 mg de aur, cu titlul 900 ‰, sau 290,312 mg aur fin²⁰.

În acest sens, au fost publicate două legi, una pentru modificarea legii din 1867, iar cea de-a doua lege pentru demonetizarea pieselor de argint și pentru schimbarea acestora în aur. Impactul trecerii la monometalism a fost atenuat, în primii ani, de creșterea exportului de cereale și, astfel, au fost acumulate mari cantități de aur.

Contribuția băncii centrale în dezvoltarea sistemului monetar românesc

Recunoașterea, în mediul internațional, a independenței dobândite după Războiul de Independență, susținerea politică din țară și politicile monetare, întreprinse până în 1880, sunt circumstanțele care stau la baza apariției băncii naționale.

La 27 februarie 1880, Ion C. Brătianu, în calitate de președinte al Consiliului de Miniștri, a depus, în Parlament, proiectul de lege pentru înființarea *Băncii Naționale a României* (BNR), votat cu largă majoritate și promulgat de către Carol I, iar, la 17 aprilie, legea este publicată în Monitorul Oficial.

După cum principiile Constituției Belgiei din 1830 stau la baza Constituției din 1866, în același mod, inițiatorii proiectului de lege au procedat la preluarea, din legea organică, a Băncii Naționale a Belgiei, a principiilor constitutive și a mecanismelor de funcționare, aferente organizării și administrării băncii²¹.

Încă de la început, Banca Națională a fost o „bancă de scont și circulație” cu privilegiul de emisiune a bancnotelor (de a emite bancnote la purtător), cu dreptul de a resconta efecte de comerț și bonuri de tezaur, de a participa la capitalul unor instituții la care participa și statul, precum și de a lombarda (a depune în gaj) obligațiuni publice²².

Pe lângă aceste privilegii, băncii îi revenea de îndeplinit mai multe sarcini, printre care extinderea în țară, prin înființarea de sucursale și agenții în principalele orașe, îndeplinirea serviciului de casierie pentru stat, aplicarea unei dobânzi maxime de 7% pentru operațiunile de scont, plus sarcinile administrative în ceea ce privește toate aspectele legate de imprimare, sigilii, personal etc. Prin promulgarea *Statutelor BNR*, din 1880, de către Carol I, erau reglementate operațiunile care intrau în competența băncii. Totodată, erau interzise operațiunile cu caracter de imobilizare a fondurilor, cum ar fi: participarea la întreprinderi industriale sau comerciale, împrumuturile pe ipotecă, pe acțiunile industriale sau pe acțiunile proprii și posesiunea altor proprietăți imobiliare, în afara celor care ofereau servicii proprii. Totodată, în *Statutele BNR* se specifica emiterea biletelor de 20, 100 și 1.000 de lei, plus tipuri intermediare de 50 și 500 de lei.

Primele bilete ipotecare au fost emise în iunie 1877, conform *Legii biletelor ipotecare* din același an, de către Ministerul Finanțelor și tipărite la Paris. Acestea erau garantate de stat prin ipotecă de prim rang, aveau curs obligatoriu, se primeau la toate casierile publice și erau la purtător²³. După înființarea BNR, au început să fie strânse pentru retragerea din circulație. Totuși, pentru emiterea noilor bilete, a fost luată o soluție provizorie până la achiziționarea echipamentelor specifice imprimeriei, prin aplicarea unui supratipar cu următoarele elemente de conținut: titulatura – Banca Națională a României –; data – 9 septembrie 1980 –; trei semnături – guvernator, casier și cenzor. Primul bilet tipărit la imprimeria BNR a fost cel de 20 de lei, emis la 19 ianuarie 1881, în circulație până în anul 1895, urmat, la 28 februarie 1881, de cel de 100 de lei, retras în 1906, și de cel de 1.000 lei, retras în 1907²⁴.

Emisiunile de bilete ale băncii au continuat pe măsura situației economice, astfel, în 1881, avea drept de a emite bancnote în valoare de 48.085.920 lei, volumul bancnotelor, în 1913, însuma 518.706.280 de lei, în timp ce la 1917 era de 9.485.557.798 de lei²⁵.

Banca a fost creată ca societate, constituită din două treimi capital privat, restul de o treime era susținut de stat, din postura de acționar, demers obișnuit în acele timpuri și la alte bănci ale lumii. În perioada 1900-1925, statul s-a retras din acționariat; în consecință, banca devenind o societate privată, păstrându-și însă responsabilitățile la nivel de stat.

Până la intrarea României în Primul Război Mondial, evoluția Băncii Naționale a oscilat, pe de-o parte, în funcție de crizele economice, politice și sociale, iar, pe de altă parte, în funcție de realizările economice, de producția agricolă abundentă și de exportul produselor agricole.

Sistemul monetar românesc în contextul Marii Uniri

Sistemul monetar din anul 1918 era unul slăbit, din considerentul a mai mulți factori care țineau de domeniul politic, diplomatic, militar și economic. Devalorizarea leului a început treptat, încă din timpul pregătirilor pentru război, când cheltuielile au fost acoperite prin împrumuturi.

În preajma intrării în război, România avea o datorie publică de două miliarde de lei, reprezentată de împrumuturile mai vechi, de datoria flotantă internă și de datoria consolidată. Soluția de supraviețuire

economică a statului era Banca Națională, în contextul în care aceasta era o societate privată, având doar privilegiul emisiunii, încredințat de către stat. Convertibilitatea monedei a fost asigurată până în anul 1917 de rezervele de aur folosite în cazuri excepționale.

Înainte de intrarea în război, Banca Națională a împrumutat guvernul cu 400 de milioane de lei, la rândul lui guvernul a virat băncii o treime din sumă în aur, obținut din exportul de cereale.

După intrarea în război, guvernul a solicitat împrumut după împrumut de la Banca Națională, ajungându-se, la sfârșitul anului 1917, la o datorie a statului de 1,3 miliarde de lei. În astfel de momente, banca a fost un factor de echilibru între interesele economice și cele de apărare a neamului românesc²⁶.

Perioada anilor 1916-1918 a fost întâmpinată de multe momente cu o puternică semnificație pentru sistemul monetar național. Răspunsul din partea conducerii țării la ocupația, din toamna anului 1916, de trupe germane, austro-ungare și bulgare, din Dobrogea, din Muntenia și din Oltenia, a constat în mutarea capitalei la Iași și în organizarea rezistenței în Moldova.

În această situație, este mutat și sediul Băncii Naționale a României, împreună cu tezaurul, care era constituit din 91 de tone de monede istorice de aur ale băncilor particulare românești, ale firmelor și ale persoanelor private și din 2,4 tone de lingouri ale Băncii Naționale.

Conform aprobării Consiliului de Miniștri, între 12 și 14 decembrie 1916 tezaurul a fost încărcat în 17 vagoane de tren și a luat drumul Moscovei. Acesta a fost primul transport, urmând, în 27 iulie 1917, efectuarea celui de-al doilea transport, cu 24 de vagoane. Imediat ce regimul țarist a fost înlăturat de la putere, tezaurul a fost pus sub sechestru de noul regim.

Un alt moment dificil a fost reprezentat de ocupația germană, Bucureștiul devenind, în decembrie 1916, locația administrației germane. Reprezentanții Puterilor Centrale au hotărât emiterea unor bani de hârtie (tot lei), la Berlin, prin intermediul Băncii Generale Române (BGR), bancă cu capital german, în funcțiune, din 1895, pe teritoriul României. Atât lei emiși de BNR, cât și cei ai BGR au circulat în paralel.

După Unirea de la 1 decembrie 1918, a fost inițiat procesul de integrare a celor două sisteme, financiar și bancar, ale Transilvaniei și ale Basarabiei.

Referitor la cel al Transilvaniei, moneda de circulație era coroana, grav afectată de inflația provocată de război. Coroanele au mai rulat câțiva ani după Unire, până când a fost realizat procesul de unificare monetară. Clădirile și terenurile sucursalelor și ale agențiilor din Transilvania, care au aparținut Băncii Austro-Ungare, au fost cumpărate de către statul român, de la comisia de lichidare a acestor bunuri, ulterior Banca Națională a României cumpărându-le de la stat, cu suma de 25 de milioane de lei, pentru 13 imobile²⁷.

Basarabia, la momentul Unirii cu România (9 aprilie 1918), avea, ca monedă, rubla, în același timp, în România rulau atât leul BNR, cât și leul ocupanților germani. O altă problemă consta în lipsa intelectualilor vorbitori de limba română, întrucât aceasta a fost interzisă în administrație, în școli și în biserici, determinând, ca măsură, ocuparea posturilor cu funcționari aduși din vechiul regat²⁸.

Majoritatea problemelor din domeniul financiar au fost remediate pe parcursul a doi ani de la Marea Unire. Astfel, haosul monetar a fost eliminat în anul 1920, prin realizarea schimbului de bancnote și de monede străine în moneda națională, emisă de BNR, facilitând astfel elaborarea, la 1 aprilie 1921, a primului buget al țării întregite.

Concluzii

Prin analiza evenimentelor care au precedat Marea Unire de la 1918, se evidențiază ideea că momentul de întregire națională a fost o mare provocare pentru sistemul monetar românesc.

Extinderea unificării monetare a implicat mari eforturi și sacrificii din partea cetățenilor și a economiștilor, presupunând resurse economice și financiare atât înainte, cât și la câțiva ani după Marea Unire.

Cert este că sistemul monetar românesc a rezistat provocării, experiența dobândită fiindu-i benefică la momentele de grea încercare, care au decurs în următorii 100 de ani.

NOTE:

- 1 Mircea Bucur, „Descoperirile monetare și legăturile de schimb ale Histriei cu populațiile locale în sec. V-IV î.e.n.”, *Revista studii clasice* VII, 1965, pp. 143-166, www.cimec.ro, accesat la 21.10.2018.
- 2 Costin C. Kirițescu, *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui*, Editura Enciclopedică, București, 1997.
- 3 George Buzdugan, Octavian Luchian, Constantin C. Oprescu, *Monede și bancnote românești*, Editura Sport-Turism, București, 1977, pp. 111-118.
- 4 https://www.bnr.ro/files/muzeu/2016/resurse/BNR_Istoria_Leului_ro.pdf, accesat la 22.10.2018.
- 5 George Buzdugan, Octavian Luchian, Constantin C. Oprescu, *Monede și bancnote românești*, Editura Sport-Turism, București, 1977, p. 253.
- 6 Relat de către guvernatorul BNR Mugur Isărescu, în cadrul emisiunii *Profesioniștii* difuzată de TVR 1, ediția 2001.
- 7 <https://istoriesinumismatica.wordpress.com/2012/09/17/povestea-leului-romanesc-leul-si-dolarul-au-un-stramos-comun>, accesat la 22.10.2018.
- 8 George Buzdugan, Octavian Luchian, Constantin C. Oprescu, *op.cit.*, p. 300.
- 9 Mugur C. Isărescu, *Reflecții economice. Piețe, bani, bănci*, Casa Academiei Române, București, 2006, pp. 20-21.
- 10 *Simpozionul de istorie bancară Cristian Popișteanu*, Ediția a XVIII-a, București, 2010, <http://www.bnr.ro/Evenimente>, accesat la 23.10.2018.
- 11 http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Dionisie_Pop_Martian, accesat la 24.10.2018.
- 12 *Constituția României din anul 1866*, <http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/constitutie/constitutiunea-din-1866.php>, accesat la 23.10.2018.
- 13 Costin C. Kirițescu, Emilian M. Dobrescu, *Moneda – Mică Enciclopedie*, Editura Enciclopedică, București, 1998, p. 191.
- 14 *Simpozionul de istorie bancară Cristian Popișteanu*, Ediția a XVIII-a, București, 2010, <http://www.bnr.ro/Evenimente>, accesat la 23.10.2018.
- 15 Mugur C. Isărescu, *op.cit.*, p. 21.
- 16 Costin C. Kirițescu, Emilian M. Dobrescu, *op.cit.*, p. 61.
- 17 <http://www.bnro.ro>, accesat la 22.10.2018.
- 18 <http://monetariastatului.ro>, accesat la 22.10.2018.
- 19 <http://romaniancoins.org/ro/leu1870.html>, accesat la 24.10.2018.
- 20 Buzdugan George, Luchian Octavian, Oprescu C. Constantin, *Monede și bancnote românești*, Editura Sport-Turism, București, 1977, p. 253.
- 21 <http://www.bnr.ro>, accesat la 25.10.2018.
- 22 Costin C. Kirițescu, Emilian M. Dobrescu, *op.cit.*, p. 48.
- 23 George Buzdugan, Octavian Luchian, Constantin C. Oprescu, *op.cit.*, p. 324.
- 24 *Simpozionul de istorie bancară Cristian Popișteanu*, Ediția a XVIII-a, București, 2010, <http://www.bnr.ro/Evenimente>, accesat la 23.10.2018.
- 25 George Buzdugan, Octavian Luchian, Constantin C. Oprescu, *op.cit.*, p. 321.
- 26 Discursul guvernatorului BNR, Mugur Isărescu, cu ocazia *Simpozionului de istorie și civilizație bancară Cristian Popișteanu*, Ediția a XXVII-a, București, 2018, <http://www.bnr.ro/Evenimente>, accesat la 23.10.2018.
- 27 *Ibidem*.
- 28 Gheorghe Duca, *Marea Unire din 1918 și consecințele ei pentru dezvoltarea științei și culturii în Basarabia*, <http://www.academiaromana.ro>, accesat la 23.10.2018.

BIBLIOGRAFIE

- Bucur Mircea, „Descoperirile monetare și legăturile de schimb ale Histriei cu populațiile locale în sec. V-IV î.e.n.”, *Revista studii clasice* VII, 1965.
- Buzdugan George, Luchian Octavian, Oprescu C. Constantin, *Monede și bancnote românești*, Editura Sport-Turism, București, 1977.
- Colectiv autori, *Dicționar de economie*, ediția a doua, Editura Economică, București, 2001.
- Isărescu C. Mugur, *Reflecții economice. Piețe, bani, bănci*, Casa Academiei Române, București, 2006.
- Kirițescu C. Costin, Dobrescu M. Emilian, *Moneda – Mică Enciclopedie*, Editura Enciclopedică, București, 1998.
- Kirițescu C. Costin, *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui*, vol. I, Editura Enciclopedică, București, 1997.
- Manea N., „Povestea leului”, *Revista Magazin Istoric*, Ediția 2017, București.
- Romașcanu Gr. Mihail, *Tezaurul Român de la Moscova*, Ediție retipărită după ediția din 1934, Editura Paul Editions, București, 2018.

ROMANIAN CURRENCY FROM ITS BEGINNING TO THE GREAT UNION OF 1918

Mr. Petrișor PĂTRAȘCU, PhD student*

According to archaeological findings and historic documents, many coins have been circulated as a form of exchange on Romanian territory, since ancient times. Thus, the Romanian numismatic heritage shows Romanian national identity and unity. Throughout time, famous personalities brought significant contributions to the realization and development of a national monetary system, taking into account the events that occurred in the past. The circumstances under which the leu became the national currency of Romania are very complex and interesting, considering that, over time, the Romanians used a lot of different coins. Among the most important historical events that led up to the leu becoming the national currency of Romania, we should mention the Union of the Romanian Principalities, the Reign of Carol I, the Romanian Constitution of 1866 and the 1867 Romanian monetary law. Furthermore, Romania fought for independence and a unified nation and the Great Union of 1918 was a great challenge for the entire Romanian monetary system.

Keywords: Romanian currency; Romanian monetary system; The National Bank of Romania; The Great Union of 1918.

The history of national currency

People and organizations' need to pay various services appeared in ancient times and some historic evidence was found nowadays in the form of coins, numismatic collections, most of them being hosted in the biggest history museums of the world.

The first local coins that were circulated over our country's territory dated from the 4th century BC. The discovery of *Histrion drachmas* in Histria and other remote locations indicates economic exchange and circulation of coins of that era. The first observations of coins in Histria were written by B. Pick in „*Die antiken Münzen Nord-Griechenlands*” (Berlin, 1898), existing several distinguished chronological groups of coins depending on their method of manufacture. Thus, Histrion drachmas were minted according to the several monetary system, representing a large number of coins discovered in Dobrogea¹. After this period and until the period of Romanian feudal states, there were discovered over our country's territory many Greek, Thracian, Dacian, Roman Republican and Imperial Roman coins, which demonstrated their circulation as a means of exchange between peoples.

Historic documents confirm that the Romanian feudal states managed their own monetary systems meant to serve as a medium of exchange in internal circulation and also as a method of payment required for customs clearance by foreign merchants. They were forced to buy the national currency of the country they were entered. The economic development of the Romanian feudal states led to the emergence of local merchants, thus creating a strong competition between local merchants and foreign merchants (Genoese, Germans, Dutch) both in internal trade, and continental and maritime foreign trade. In the 14th century, in Walachia and Moldavia the first local currency was minted. In Walachia, the first coins (ducats) were minted during the reign of Vladislav I Vlaicu (1364-1377), continuing during the reign of Radu I (1377-1383), Dan I (1383-1386), Vlad I (1395-1396) and Mircea the Elder (1386-1418). The monetary system made by Vladislav I Vlaicu ended with the cessation of Țepeluș Basarab reign (1477-1481). Since the second half of the 15th century the ducat is replaced by *the Ottoman currency* and will circulate over the Walachia territory until the middle of the 17th century. In Moldavia, during the reign of Petru Musat (1375-1391) the first coins were minted known as *groși*, with influences from the

*"Carol I" National Defense University

e-mail: patrascupetrisor@yahoo.com

Polish monetary system; these coins continued to be minted with some modifications during the reign of Alexandru cel Bun (1400-1432) and Stephen the Great (1457-1504). In the sixteenth century Walachia and Moldavia faced the worsening of Ottoman servitude manifested by the obligation to pay an annual tribute and other liabilities (peșcheș), gifts in kind and free services, within an emerging monopoly that lasted until the conclusion of the peace treaty of Kuchuk Kainarji in 1774. After this date, the obligations were more attenuated and finally extinguished by the Treaty of Adrianople² in 1829. In 14th and 15th centuries over Transylvania's territory, Hungarian coins were circulated, together with florin coins and dinars as a medium of exchange in commercial transactions with other countries. The period 1541-1551 is marked by the absence of coining, and after this period until 1690 coins of the Autonomous Principality of Transylvania were minted that continued until 1867, after Transylvania turned into a province that went under the administration, reign and governance of the House of Habsburg. The coins minted were ducats, thalers, guilders, groși, kreuzer (Fig. 1), schillings, crowns, RSD, etc, in the great cities of Transylvania, such as Alba Iulia, Baia Mare, Bistrita, Brasov, Cluj and Sibiu, and smaller cities.³

Fig. 1 Austrian Kreuzer minted in 1816 (private collection)

The name leu was known and used by the people of the three Romanian Principalities; it originated from the currency of Dutch traders - *leeuwedaalder* (*löwentaler*, *taler leu*) minted in the United Provinces of the Netherlands⁴, having on the reverse an engraved rampant lion (high upright), having circulated both over our country's territory and over the European continent since the late sixteenth century, continuing with the seventeenth century and ending in the middle of the eighteenth century. The leu, as a descendant of *löwentaler* became a coin-token, probably as a cautious solution beside the Ottoman Empire, and took the meaning of an "ideal"⁵ medium of exchange, lasting for a long period of time in the Romanians' consciousness.

There is the theory according to which the Romanian leu and the dollar are related, having the thaler as common ancestor. It is assumed that in the Dutch colonies on the coast of the American continent the "daalder" became the "dollar"⁶. Figure 2 shows a thaler specimen from 1646, minted in a Dutch province named Gelderland.⁷

Fig. 2 Dutch thaler from 1646

The path of monetary independence

Russo-Turkish War (1828-1829), the Treaty of Adrianople, the Union of the Romanian Principalities (1859) and the Constitution of 1866 represent the historic events which led to the establishment of the monetary system that had a tremendous impact on the idea of unity. However, an important contribution to the establishment of a national monetary system had great personalities of those times, such as: Pavel Kiselev, Alexandru Ioan Cuza and Carol I.

The Organic Regulations of Walachia (1831) and Moldavia (1832) attempted for the first time a new unification of the exchange rates in the Romanian Principalities. The articles on the monetary issue specified the establishment of two currencies, one of gold (*Dutch ducat*) rated at 31 lei and 20 dimes, the other of silver (Austrian shilling) rated at 2 lei and 10 dimes, both based on the fictitious circulation of the leu.

Alexandru Ioan Cuza attempted the unification of the exchange rates, but he failed to overcome the obstacles imposed by the Ottoman suzerainty. Cuza's reign was characterized by great social, economic and cultural reforms, and a national currency was necessary in order to eliminate the chaos of countless foreign currencies that circulated throughout Romanian Principalities.

Thus, at that time projects, studies and types of currency were made. The types of currency were coins of five *parale* (1860) and coins of five *hundredths* (1864), the latter having the effigy of the Ruler ALECSANDRU IOAN I⁸.

Reforms supported internal labor market, paid agricultural workforce, and accelerated economic development; thus, Cuza tried to create a monetary system similar to the French monetary system whose currency unit was the franc, based on "Romanian" or "Romanat" project supported by the consul of the French Empire at Iasi, Victor Place.⁹

The name "Romanian" aroused much controversy among the literates, some of which being found in the writings. Ion Heliade Radulescu who proposed the name of „Romanat”, mentioned in his work "*Spirit and Matter*": "Romanian's hearing is not affected by the saying: *one hundred romanians* (as one hundred francs) was paid for a bull" and Dionisie Pop Marțian wrote in the publication „*Economic Annals*" (*Units of measurement for length, weight and money*) "would be funny to answer to questions such as: „How much did you this donkey cost? 20 romanians!" ... let's accept the name of leu as our currency unit"¹⁰. Moreover, Dionisie Pop Marțian managed to establish, with the support of Cuza, Statistics Office, and one year after its foundation *Economic Annals* and *Annals of Statistics* were published that were very important publications in both areas¹¹.

Important progress, that can be considered a preamble of the monetary system, was made by coming to the throne of Carol I, followed immediately by the adoption of the 1866¹² Constitution, in which it was specified that *The Romanian Principalities constitute a single indivisible state under the name of Romania*, and the King has, among his constitutional prerogatives, *the right to mint coins, according to a special law* (article 93). So, that shows how important the existence of a law on the national currency was, especially since "*the prerogative to coin money is an attribute of state independence and sovereignty, generally exercised by the independent central bank*"¹³. In this context, it was necessary to issue regulations to enable the establishment and development of national monetary system, even if there were hindrances under the suzerainty of the Ottoman Empire and the Russian protectorate.

The foundation of the national monetary system

The official document on the establishment of a national monetary system is the Monetary Act of 4 May 1867 (22 April, according to the Iulian calendar) - *Law for the establishment of a new monetary system and for manufacturing of national currencies*, adopted in 1867. The law set that the leu became the national currency and its division was called *ban* equaling one one-hundredth of the leu, according to the decimal metric system of the Latin Monetary Union.

The Union, founded in 1865 on the initiative of Emperor Napoleon III, was formed among France, Belgium, Switzerland, Italy and Greece (that would follow later). The monetary system of the Union was based on French franc, divided into 100 centimes and gold and silver were used to set a monetary standard. One of the most important privileges of the Union was represented by the free circulation of coins minted by a country of the Latin Union over the territory of other member states of the Latin Union.

In Romania, currencies of Latin Union had the right of free movement, compared to other countries outside the Union that had a period limited to six months after the first Romanian currencies¹⁴.

The Monetary Act of 1867 was passed by the Chamber of Deputies by a majority vote (68 votes „for” and 6 votes „against”)¹⁵, and, therefore, the Romanians’ desire to have their own currency came true. The law meant adopting a bimetallic currency, a system based upon two precious metals, respectively gold and silver in which the value of the monetary unit was defined as equivalent to certain quantities of the two metals and represented the benchmark price in Romania. Also the leu was equal to 322.6 mg. of gold with title 900 ‰ or 5 g. of silver with title 835 ‰¹⁶.

Due to the dependence relations of the Romanian state on the Ottoman Empire and the lack of financial resources and mints, only coins of bronze were initially minted, although in the law there were specified gold coins (5, 10 and 20 lei), silver coin (50 bani, 1 and 2 lei) and bronze coins (1,2,5 and 10 bani)¹⁷. So, bronze coins were struck by two different mints in Birmingham and Brussels. The first order of 4 million lei was in 1867 and was issued by the mints Watt & Co. and Heaton in Birmingham.

On 24 February, 1870 the first state mint was established, marked by an event that was attended by Carol I and members of high society.

Thus, by the end of the year, in this mint there were issued 5.000 gold coins of 20 lei and 400.000 silver coins of 1 leu, having on the reverse the effigy of King Carol I which was deemed by High Porte, leading to cessation of the minting activity and the leu was minted in Belgium, without having the effigy of King Carol I. The 1 leu coin of 1870¹⁸ was the first Romanian coin to bear the name of the national currency – „leu”.

Figure 3 shows the first Romanian coin which has the word „leu” printed on it. The silver coin was issued in Bucharest, with a circulation of 400,000 copies, having on the reverse the effigy of King Carol I and on the obverse the denomination „1 leu”, year of minting 1870, inside of wreath formed by a laurel branch (left) and an oak branch (right). Under the ribbon that ties the branches lay the initial C standing for Căndescu who was the director and organizer of the Bucharest mint.

Fig. 3 The first Romanian currency¹⁹

The mint resumed its activity after the War of Independence and experienced a successful period between 1879-1885, after which, since 1890, Romanian currency was minted abroad for 45 years. Figure 4 illustrates the silver 5 lei 1880 coin, bearing the inscription of the German engraver W. Kullrich.

Fig. 4 1880 Silver coins, B- logo of the Bucharest Mint (private collection)

The monetary system based on bimetallism have operational deficiencies which led to its replacement, in March 1890, with monometallism where the leu was estimated at 322.6 mg. gold with title 900 % or 290 312 mg. fine gold²⁰. Therefore, two laws were adopted, one for changing the law in 1867 and the other for demonetization of silver and adopting a gold standard. The impact of the changeover to monometallism was attenuated in the first years by the increased exports of gold and thus, large amounts of gold were accumulated.

Central bank's contribution to the development of Romanian monetary system

The European recognition of Romania' independence after the War of Independence, political support and undertaken monetary policies up to 1880 are the circumstances that led to the establishment of the national bank.

On 27 February 1880, Ion C. Bratianu as president of the Council of Ministers submitted to the Parliament a bill for the incorporation of the *National Bank of Romania* (NBR), voted by a large majority and promulgated by Carol I, and on 17 April the law was published in the Official Gazette. As the 1830 Constitution of Belgium was used as a model for the 1866 Constitution in the same way, the constitutive principles and operating mechanisms for the organization and management of the Romanian national bank have been inspired by the Organic Law of the National Bank of Belgium²¹.

From the beginning, the National Bank was an "*account and circulation bank*" having the privilege of issuing banknotes (banknotes at bearer), the right to discount commercial bills and treasury bills, to participate in the share capital of owned-state institutions, and to guarantee (put up as collateral) government bonds²². In addition to these privileges, the bank had more tasks to carry out, such as expanding the branches and agencies in the major cities, assuming the responsibility of acting as the cashier of the State, establishing the discount rate of maximum 7% for transactions, and managing all administrative aspects regarding the printing, seals, staff, etc.

The promulgation of the *Statutes* of the NBR by Carol I in 1880 regulated the operations within the jurisdiction of the bank. However, operations regarding the immobilization of funds were forbidden: participation in manufacturing or commercial companies, mortgage loans, or loans on industrial action or personal actions and loans on possession of other real properties, except those that were offering their own services. Therewith, in the *Statutes* of the NBR it was specified that NBR banknotes issued consisted of 20, 100 and 1,000 lei, and intermediate banknotes of 50 and 500 lei.

The first mortgage tickets were issued in June 1877 by the Ministry of Finance and printed in Paris, according to the *Law of Mortgage Tickets* of the same year. They were guaranteed by the state through a first-rate mortgage, had a mandatory banking course, were received in all pay offices and were at the bearer.²³ After the establishment of the NBR they were withdrawn from circulation. However, for issuing new tickets a temporary solution was found until the purchase of specific printing equipment by applying an overprint with the following content: name - The National Bank of Romania; date - September 9, 1980; three signatures – of the governor, cashier and censor. The first NBR banknotes issued on January 19, 1881 consisted of 20 lei and were in circulation until 1895; on February 28, 1881 there were issued banknotes consisting of 100 lei that were withdrawn from circulation in 1906 and banknotes of 1,000 lei that were withdrawn from circulation in 1907²⁴.

NBR continued to issue banknotes in 1881, according to economy situation, that worth 48.08592 million lei, in 1913, banknotes of 518 706 280 lei and in 1917, banknotes of 9,485,557,798 lei²⁵.

The national bank was established as a company consisting of two thirds of private capital, the remaining third position being held by state as a shareholder, a policy commonly accepted by other banks worldwide at that time. During 1900-1925, the state withdrew from among the shareholders of the bank; therefore, the bank became a private company, but retained its national responsibilities. Until Romania's entry into World War One, the evolution of the national bank oscillated between economic, political and social crises and economic growth, abundant agricultural production and the export of the agricultural products.

Romanian monetary system in the context of the Great Union

The monetary system in 1918 was weakened due to several factors within the political, diplomatic, military and economic spheres. The devaluation of the leu gradually started along with the war preparations, when the expenses were covered by loans.

On the eve of entering World War One, Romania had a public debt of 2 billion lei, represented by older loans, internal floating debt and consolidating debt. The solution of economic survival of the state was the National Bank, as it was a private company, being entrusted by the Romanian state with the exclusive privilege of issuing bearer bonds. The gold convertibility of the leu was covered, until 1917, by the gold reserves used in exceptional cases. Before entering the war, the National Bank lent the government 400 million lei, and in turn the government paid the bank a third of the debt in gold obtained from cereal export. After entering the war, the government continued to borrow from the National Bank and by the end of 1917 the national debt was of 1.3 billion lei. In those crucial moments the bank managed to maintain a balance between the economic interests and the defense of the Romanian people²⁶.

During 1916-1918 there were many events that had a strong impact on the national monetary system. In 1916, German, Austro-Hungarian and Bulgarian troops entered in Dobrogea, Muntenia and Oltenia and the national capital was established in Iasi. In this situation, the National Bank of Romania's headquarter was relocated to Iași along with its treasure which consisted of 91 tons of historical gold coins of Romanian private banks, companies and individuals and 2.4 tones of gold bars belonging to National Bank. According to the decision taken by the Council of Ministers, between 12 and 14 December 1916, the Romanian treasure was sent to Moscow in 17 rail cars. On July 27, 1917 the rest of the gold was sent to Moscow in 24 rail cars. Once the tsarist regime was overthrown, the treasure was seized by the new regime.

Under German occupation, Bucharest became in December 1916 the center of German military administration. Representatives of the Central Powers decided the issuance of paper money (lei) in Berlin by Romanian General Bank (BGR), the German-owned bank, established in Romania in 1895. Both the leu issued by the central bank and the leu issued by BGR circulated during the same time within Romanian territory.

After the Great Union of 1918, the integration of the financial and banking systems of Transylvania and Bessarabia was initiated. The currency in Transylvania was the crown, seriously affected by the inflation caused by war. The crowns circulated a few years after the Union until the monetary unification process was completed.

The 13 branches and agencies from Transylvania that belonged to Austrian-Hungarian Bank were bought by the Romanian State from the liquidation commission. After that, the NBR bought the buildings, paying to the state an amount of 25 million lei²⁷. Over Bessarabia's territory, at the time of its union with Romania (April 9, 1918), the ruble was the currency used, while in Romania there were both the leu currency issued by NBR and the leu issued by the BGR. Another problem was the lack of intellectuals speaking Romanian, as the Romanian language had been banned in administration, schools and churches.²⁸ Most problems in the financial sector were taken care of during the two years that passed after the Great Union by bringing officials from the old kingdom.

The monetary chaos was eliminated in 1920 by exchanging foreign banknotes and coins in national currency issued by the NRB and the first budget of the reunited country was therefore elaborated on April 1, 1921.

Conclusions

The analysis of the events that preceded the Great Union of 1918 highlights the idea that the moment of national reunification was a great challenge for the Romanian monetary system. The expansion of monetary unification involved great efforts and sacrifices from citizens and economists, engaging important economic and financial resources both before and after the Great Union. It is certain that the Romanian monetary system resisted the challenge, and the experience gained was beneficial in facing the difficult moments of the next 100 years.

NOTES:

- 1 Mircea Bucur, *Descoperirile monetare și legăturile de schimb ale Histriei cu populațiile locale în sec. V-IV î.e.n.*, Revista studii clasice VII, 1965, pp. 143-166, www.cimec.ro, accessed on 21.10.2018.
- 2 Costin C. Kirișescu, *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui*, Encyclopedic Publishing House, Bucharest, 1997.
- 3 George Buzdugan, Octavian Luchian, Constantin C. Oprescu, *Monede și bancnote românești*, Sport-Turism Press, Bucharest, 1977, pp. 111-118.
- 4 https://www.bnr.ro/files/muzeu/2016/resurse/BNR_Istoria_Leului_ro.pdf, accesat la 22.10.2018.
- 5 George Buzdugan, Octavian Luchian, Constantin C. Oprescu, *Monede și bancnote românești*, Sport-Turism Press, Bucharest, 1977, p. 253.
- 6 As stated by NRB Governor during TV show *Profesioniștii*, broadcast by TVR1, 2001.
- 7 <https://istoriesinumismatica.wordpress.com/2012/09/17/povestea-leului-romanesc-leul-si-dolarul-au-un-stramos-comun>, accessed on 22.10.2018.
- 8 George Buzdugan, Octavian Luchian, Constantin C. Oprescu, *Monede și bancnote românești*, Sport-Turism Press, Bucharest, 1977, p. 300.
- 9 Mugur C. Isărescu, *Reflecții economice*Piețe, Bani, Bănci*, Casa Academiei Române, Bucharest, 2006, pp. 20-21.
- 10 *Simpozionul de istorie bancară Cristian Popișteanu*, Edition XVIIIth, Bucharest, 2010, <http://www.bnr.ro/Evenimente>, accessed on 23.10.2018.
- 11 http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Dionisie_Pop_Martian, accessed on 24.10.2018.
- 12 *Constituția României din anul 1866*, <http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/constitutie/constitutiunea-din-1866.php>, accessed on 23.10.2018.
- 13 Costin C. Kirișescu, Emilian M. Dobrescu, *Moneda – Mică Enciclopedie*, Encyclopedic Press, Bucharest, 1998. p. 191.
- 14 *Simpozionul de istorie bancară Cristian Popișteanu*, Edition a XVIII-a, Bucharest, 2010, <http://www.bnr.ro/Evenimente>, accessed on la 23.10.2018.
15. Mugur C. Isărescu, *op.cit.*, p. 21.
- 16 Costin C. Kirișescu, Emilian M. Dobrescu, *op.cit.*, p. 61.
- 17 <http://www.bnro.ro>, accessed on 22.10.2018.
- 18 <http://monetariastatului.ro>, accessed on 22.10.2018.
- 19 <http://romaniancoins.org/ro1leu1870.html>, accessed on 24.10.2018.
- 20 George Buzdugan, Octavian Luchian, Constantin C. Oprescu, *Monede și bancnote românești*, Sport-Turism Press, Bucharest, 1977, p. 253.
- 21 <http://www.bnr.ro>, accessed on 25.10.2018.
- 22 Costin C. Kirișescu, Emilian M. Dobrescu, *Moneda – Mică Enciclopedie*, Editura Enciclopedică, Bucharest, 1998. p. 48.
- 23 George Buzdugan, Octavian Luchian, Constantin C. Oprescu, *op.cit.*, p. 324.
- 24 *Simpozionul de istorie bancară Cristian Popișteanu*, Edition XVIIIth, Bucharest, 2010, <http://www.bnr.ro/Evenimente>, accessed on la 23.10.2018.
- 25 George Buzdugan, Octavian Luchian, Constantin C. Oprescu, *op.cit.*, p. 321.
- 26 NRB Governor Mugur Isărescu's governor's speech delivered during the *Symposion of history and banking civilization Cristian Popișteanu*, 27th Edition, Bucharest, 2018, <http://www.bnr.ro/Evenimente>, accessed on 26.10.2018.
- 27 *Ibidem*.
- 28 Gheorghe Duca, *Marea Unire din 1918 și consecințele ei pentru dezvoltarea științei și culturii în Basarabia*, <http://www.academiaromana.ro>, accessed on 26.10.2018.

BIBLIOGRAPHY

- Bucur Mircea, *Descoperirile monetare și legăturile de schimb ale Histriei cu populațiile locale în sec. V-IV î.e.n.*, Revista studii clasice VII, 1965.
- Buzdugan George, Luchian Octavian, Oprescu C. Constantin, *Monede și bancnote românești*, Editura Sport-Turism, Bucharest, 1977.
- Colectiv autori, *Dicționar de economie*, ediția a doua, Economic Press, Bucharest, 2001.
- Isărescu C. Mugur, *Reflecții economice*Piețe, Bani, Bănci*, Casa Academiei Române, Bucharest, 2006.
- Kirișescu C. Costin, *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui*, vol. I, Encyclopedic Press, București, 1997.
- Kirișescu C. Costin, Dobrescu M. Emilian, *Moneda – Mică Enciclopedie*, Encyclopedic Press, Bucharest, 1998.
- Manea N., *Povestea leului*, "Magazin Istoric" Magazine, Edition may 2017.
- Romașcanu Gr. Mihail, *Tezaurul Român de la Moscova*, republished after 1934 edition, Paul Editions Press, Bucharest, 2018.

CRUCEA ȘI SCUTUL, JERTFA BISERICII ÎN FĂURIREA ROMÂNIEI MARI

LA CROIX ET LE BOUCLIER, L'OFFRANDE DE L'ÉGLISE POUR LA CONSTITUTION DE LA GRANDE ROUMANIE

Lect.univ.dr. Florian BICHIR*

Academicianul Mircea Păcurariu, cel mai mare istoric al Bisericii Ortodoxe Române, nota în unul dintre studiile sale¹, din păcate rămas nerepublicat după 1989, că, la Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918, Biserica românească a fost reprezentată, în primul rând, prin delegații de drept: cei cinci episcopi în funcțiune, 4 vicari, 10 delegați ai Consistoriilor ortodoxe și ai Capitlurilor unite, 129 de protopopi, câte un profesor de la Institutele teologice-pedagogice, câte doi reprezentanți ai studenților de la fiecare institut teologic. Biserica a mai fost reprezentată și prin numeroși preoți și învățători ai școlilor confesionale – aleși ca delegați în circumscripțiile amintite.

În afară de acești delegați oficiali, numeroși preoți au participat la marea adunare românească împreună cu cei 100.000 de români, veniți să dea glas voinței lor de veacuri de a fi una cu frații de la sud și de la răsărit de Carpați.

L'académicien Mircea Păcurariu, le plus grand historien de l'Église orthodoxe roumaine, nota dans l'une de ses études, qui ne fut malheureusement pas publiée après 1989, qu'à la Grande Assemblée nationale, le 1er décembre 1918, l'Église roumaine était représentée en premier lieu par des délégués de droit: les cinq évêques en poste, 4 vicaires, 10 délégués des Consistoires orthodoxes et des Capitaux unifiés, 129 diacres, un professeur des Instituts théologiques et pédagogiques, deux représentants des étudiants de chaque institut théologique. L'église était également représentée par de nombreux prêtres et enseignants d'écoles confessionnelles – élus comme délégués dans les circonscriptions précitées.

Outre ces délégués officiels, de nombreux prêtres ont participé à la grande assemblée roumaine aux côtés de 100.000 Roumains venus pour exprimer leur volonté de ne faire qu'un avec les frères du sud et de l'est des Carpates.

Cuvinte-cheie: Biserică; Marea Adunare Națională Constituantă; „Tribunalul Diviziei honvezilor”.

Mots-clés: Église; la Grande Assemblée Nationale Constituante; le "Tribunal de la Division du Honvéd".

În dimineața zilei de 1 Decembrie 1918, s-a săvârșit Sfânta Liturghie cu Te-Deum în cele două biserici românești din Alba Iulia, iar la ora 10 s-a întrunit Marea Adunare Națională Constituantă, la care au luat parte cei 1.228 de deputați și delegați oficiali. În biroul Adunării au fost aleși 3 președinți – George Pop de Băsești, cu episcopii Ioan Papp de la Arad și Dimitrie Radu de la Oradea –, 3 vicepreședinți și 9 secretari. Raportul principal a fost prezentat de Vasile Goldiș, care a citit apoi și istorica Declarație de unire cu țara mamă.

Primul punct preciza: „Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia, în ziua de 18 noiembrie/1 decembrie 1918, decretează unirea acestor români și a tuturor teritoriilor locuite de dâșzii cu România”. Se stabileau apoi „principiile fundamentale” după care urma să se conducă noul stat unitar: „1. Deplină libertate pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va întruni, administra și judeca în limba sa proprie, prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc. 2. Egala îndreptățire și deplina libertate confesională pentru toate confesiunile din stat. 3. Înfrățirea desăvârșită a unui regim curat democratic

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
Academia Română, Centrul de Istorie
și Civilizație Europeană
e-mail: fbichir@yahoo.com

pe toate târâmurile vieții publice. Votul obștesc, direct, egal, secret, pe comune, în mod proporțional, pentru ambele sexe, în vârstă de 21 de ani, la reprezentarea în comune, în județe sau în parlament. 4. Desăvârșită libertate de presă, asociere și întrunire; libera propagandă a tuturor gândurilor omenești. 5. Reformă agrară radicală... 6. Muncitorimii industriale i se asigură aceleași drepturi și avantaje, care sunt legiferate în cele mai avansate state industriale din Apus etc...”.

Adunarea Constituantă a ales apoi Marele Sfat Național Român, format din 212 membri, menit să exercite atribuții administrative și legislative. În afară de episcopi, în acest Sfat au fost aleși numeroși profesori de teologie, protopopi și preoți. Ședința Adunării Constituante a luat sfârșit prin cuvântarea rostită de episcopul Ioan Papp de la Arad, care a mulțumit tuturor pentru însuflețirea cu care au luat parte la dezbateri. La ora 14, pe „câmpul lui Horea” s-au rostit mai multe cuvântări de pe tribunele ridicate în mijlocul celor peste 100.000 de români. Între alții, a rostit un memorabil discurs episcopul Caransebeșului, Miron Cristea, apoi episcopul Iuliu Hossu de la Gherla ș.a. În aceeași zi, s-au săvârșit slujbe solemne în toate orașele și satele Transilvaniei, iar preoții au arătat credincioșilor însemnătatea marelui act care se înfăptuia la Alba Iulia².

La pregătirea acestui act memorabil din istoria țării noastre, Biserica și-a avut partea ei de contribuție. La 18/31 octombrie 1918 s-a constituit Consiliul Național Român Central, cu sediul la Arad, un rol de seamă în cadrul acestuia având Vasile Goldiș, pe atunci secretarul Episcopiei Aradului. Tot la Arad, a luat ființă Comandamentul gărzilor naționale românești. Pe baza directivelor Consiliului Național Român Central, s-au convocat numeroase adunări populare în orașele și în satele românești de pe întreg cuprinsul Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului, care au ales consiliile naționale județene, orașenești sau comunale, precum și gărzile naționale românești, în vederea asigurării ordinii publice și a apărării poporului împotriva acelor care ar fi încercat să-l împiedice în afirmarea voinței sale de libertate și de unitate națională. În cadrul acelor adunări, s-au adoptat memorii și moțiuni cu mii de semnături, prin care se cerea unirea Transilvaniei cu România.

Slujitorii Bisericii (episcopi, vicari, consilieri, profesori de teologie, protopopi și preoți parohi) au luat parte activă la lupta pentru unitate statală, ajutând la constituirea și funcționarea consiliilor și gărzilor naționale aproape în toate orașele și satele. De pildă, la Sibiu, au activat profesorii de teologie Silviu Dragomir și Nicolae Bălan, la Blaj, vicarul Vasile Suci (viitorul mitropolit), cu profesorii Alexandru Borza și Alexandru Ciura, la Caransebeș, episcopul Miron Cristea, protopopul Andrei Ghidiu, profesorul de teologie Petre Barbu, la Oradea, vicarul Roman Ciorogariu și secretarul eparhial Aurelian Magier (viitorul episcop Andrei de la Arad) și mulți alții.

Propaganda națională era susținută și de periodicele vremii, între care și cele ale Bisericii: Telegraful Român, de la Sibiu, Biserica și Școala de la Arad, Foaia Diecezană, de la Caransebeș, Unirea, de la Blaj, la care se adaugă și Gazeta Poporului, de la Sibiu, redactată de către profesorii de teologie Nicolae Bălan și Silviu Dragomir și de către catehetul Ioan Broșu.

La 21 noiembrie 1918, cei cinci episcopi români din Ardeal (scaunele mitropolitane fiind vacante): Ioan Papp, de la Arad, Miron Cristea, de la Caransebeș, Dimitrie Radu, de la Oradea, Iuliu Hossu, de la Gherla și Valeriu Traian Frențiu, de la Lugoj, au dat publicității o „declarație de adeziune” față de Consiliul Național Român Central, pe care îl recunoșteau drept singurul conducător politic al națiunii române. Actul ierarhilor români este deosebit de semnificativ și a avut un larg ecou în rândurile clerului și credincioșilor lor.

Încă înainte de intrarea României în Război, în scopul unei organizări eficiente a Serviciului religios în campanie, încă din timp de pace, preotul Constantin Nazarie propune Șefului Marelui Stat Major permanentizarea funcției de Protopop al preoților din armată, recunoașterea lui ca șef religios în armată și emiterea ordinelor necesare în acest sens, numirea unui ajutor și accesul la informațiile privind preoții mobilizabili, elaborarea unor instrucțiuni care să reglementeze conduita din armată, în vreme de pace și în caz de război, și concentrarea preoților mobilizabili, pe corpuri de armată, pentru instruire.

Propunerile de mai sus primesc, în cea mai mare parte, un răspuns favorabil, astfel că iconomul Constantin Nazarie începe acțiunea de pregătire în vederea campaniei care se profila din ce în ce mai pregnant. El elaborează proiectul instrucțiunilor pentru preoți în campanie și le înaintează atât

Președintelui Sfântului Sinod, cât și Șefului Marelui Stat Major, pentru completare și pentru aprobare, își alege și numește, ca ajutor, pe iconomul Vasile Pocitan, fost superior al Capelei Române din Paris, profesor și paroh al Bisericii Sfinții Voievozi din București. Elaborează, de asemenea, broșura „Cuvântări pentru ostași și rugăciuni pentru Oaste, Rege și Popor în vreme de război”, care va fi aprobată de Sfântul Sinod, tipărită și difuzată în unități militare. Instrucțiunile asupra atribuțiilor preoților în armată au fost definitivare și au devenit ordinul 3451, din 28 octombrie 1915, al Marelui Stat Major³.

În luna iunie 1916 este organizată o adunare a tuturor preoților mobilizabili din Eparhia Sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei, la care participă și Mitropolitul Primat. Pe timpul războiului, atitudinea preoților militari a fost glorioasă. Ca o recunoaștere a meritelor lor deosebite, numai în perioada 15 iunie 1917 - 1 mai 1918, 147 de preoți mobilizați au fost înaintați la gradul de căpitan asimilat⁴.

Marele proces de spionaj: „trădare de patrie” sau „spionaj românesc”

Pe de altă parte, lupta românilor din Transilvania nu a fost deloc ușoară. Intrarea României în război, la 14/27 august 1916, a determinat autoritățile din Budapesta să pornească o acțiune și mai puternică de reanimare a oricăror manifestări cu caracter românesc din Transilvania. „Atenția lor s-a îndreptat, cum era și firesc, îndeosebi asupra intelectualilor români din mediul rural, adică preoții și învățătorii școlilor confesionale românești. De fapt, cei din urmă, chiar dacă ar fi constituit un „pericol” pentru statul dualist austro-ungar, nu puteau să mai exercite nicio influență asupra elevilor lor ori asupra maselor de țărani români din sat, căci încă de la începutul războiului, în 1914, cea mai mare parte dintre ei au fost mobilizați și trimiși pe fronturile din Galiția sau din Italia. Au rămas doar preoții, care, în condițiile de viață ale Transilvaniei românești de până în 1918, erau nu numai cărmuitorii sufletești ai credincioșilor, ci și îndrumătorii lor în problemele național-politice, social-economice și culturale, întreaga viață a românilor transilvăneni gravitând, pe atunci, în jurul Bisericii.

Așa se face că peste 140 de preoți români din Transilvania propriu-zisă au fost aruncați în închisorile din Cluj, din Tg. Mureș, din Odorhei și din alte părți, iar cei din Banat, din Arad și din Bihor, la Seghedin, la Vaș, la Timișoara și la Caransebeș. Toți erau acuzați de „trădare de patrie” sau „spionaj în favoarea României”. Cei mai mulți au fost judecați de „Tribunalul Diviziei honvezilor” din Cluj, câțiva, de tribunale civile și condamnați la ani îndelungați de „temniță grea”. Unii au fost arestați și închiși luni de zile, chiar până la sfârșitul războiului, fără a fi judecați.

„Peste 200 de preoți, mai ales din județele situate la granița cu România de atunci (Făgăraș, Sibiu și Hunedoara) au fost deportați – unii cu familiile – în regiunea cea mai îndepărtată a Ungariei de vest, în județul Șopron, lângă granița cu Austria de azi, cu o climă insalubră. Unii dintre ei făcuseră și câteva luni de închisoare, în Transilvania. Acolo au trăit în cea mai neagră mizerie, fără nici un sprijin, supravegheați în permanență, lăsați în voia soartei, la discreția populației locale (unguri și șvabi), cu domiciliu forțat în orașul Sopron (Șopron) sau în unele sate din județ. Mulți din preoții din Țara Hațegului – ocupată de trupele române în 1916 – au fost deportați în lagărul deținuților sârbi de la Nezsider, în aceeași zonă. Câțiva preoți din județul Sibiu au fost deportați în Zombor și în Becicherecul Mare (azi, amândouă, în Iugoslavia)”, scrie academicianul Mircea Păcurariu.

În anul 1915, serviciile de spionaj ale armatei ungare angajează pe evreul Rafael Mendel, din Porumbacu de Jos (azi, județul Sibiu).

În vara aceluiași an, s-a prezentat la învățătorul român David Pop din Hărman, sub numele fals de „Stoica”, sergent în armata română, originar din Azuga (județul Prahova), propunându-i să strângă informații despre operațiile militare austro-ungare de-a lungul graniței cu România, pe care apoi să le trimită Marelui Stat Major al armatei române. Căzând în cursă, David Pop intră în legătură cu un număr de preoți, învățători și alți intelectuali români, fără să știe unii de alții, care-i pun la dispoziție o serie de date privind dislocări de trupe, construcții de tranșee și chiar hărți strategice.

Toate informațiile au fost date falsului sergent Stoica și unui pretins locotenent în armata română (pe numele adevărat, S. Tholmeyer), „detectiv” în serviciile de spionaj ungare. Dar toate aceste informații n-au ajuns în posesia Marelui Stat Major al armatei române, cum socoteau cei care le-au furnizat, ci au fost trimise direct Tribunalului militar al Corpului I al Armatei ungare din Cluj.

Toți cei implicați în această afacere au fost arestați în zilele de 22-24 octombrie 1915. Au fost acuzați de „trădare de patrie” și de „spionaj în favoarea României”. Actul de acuzare – cu 74 de pagini – poartă data de 18 mai 1916 (nr. 3127/1915). Sentința – cu nr. 486/1916, cu 141 de pagini – s-a dat la 6 decembrie 1916. Nouă inculpați au fost condamnați la moarte prin spânzurătoare: 1. Victor Pop, farmacist în Alba Iulia; 2. Coman Baca, preot în Poplaca – Sibiu; 3. Romul Cristolovean, învățător în Rîșnov – Brașov; 4. Ioan Coman, preot în întorsura Buzăului; 5. Pompiliu Dan, învățător în Zărnești – Brașov; 6. Dr. Zaharie Muntean, avocat în Alba Iulia; 7. Nicolae Hamzea, învățător în Tîrlungeni – Brașov; 8. David Pop, învățător în Hărman – Brașov; 9. Dr. Spiridon Boița, avocat în Brașov.

Au mai fost condamnați: 1. Preotul Gheorghe Neagovici-Negoescu, din Întorsura Buzăului, la trei ani de temniță grea și la pierderea „oficiului preoțesc”; 2. Romul Popescu, funcționar de bancă în Sibiu, la 8 luni închisoare; 3. Preotul Ioan Nan, din Sînpetru, la trei ani de închisoare grea și la pierderea oficiului; 4. Preotul Ioan Modroi, din Vama Buzăului, la patru ani de închisoare grea și la pierderea oficiului; 5. Preotul Dumitru Greceanu, din Hărman, la opt luni de închisoare și la pierderea oficiului. Preotul Iosif Popoviciu, din Sf. Gheorghe, și Ioan Suci, funcționar în Sibiu, au fost achitați (au stat însă în închisoare, pentru cercetări). Salariul de la stat al celor condamnați a fost sistat. Se observă că Tribunalul i-a oprit și de la slujirea celor sfinte, lucru pe care nu-l putea face decât autoritatea bisericească.

Apelul făcut la Tribunalul suprem militar din Budapesta s-a amânat mereu, până la 28 ianuarie 1918, când s-a dat o sentință de revizuire a întregului proces. Abia la 23 octombrie 1918, în urma unui apel făcut la împăratul Carol al IV-lea al Austriei, convingându-se de nevinovăția condamnaților, a dispus să fie eliberați. Făcuseră totuși peste trei ani în închisorile ungurești⁵. Preotul Coman Baca a murit în 1919, la scurt timp după reîntoarcerea în parohie, iar Ioan Coman a murit la 47 ani, la numai câteva zile după eliberare, din pricina suferințelor îndurate. Preoteasa cu doi copii s-au refugiat în vechea Românie, trăind numai din împrumuturi și din ajutoare de la alții.⁶

Din declarațiile date de preoții Gheorghe Neagovici-Negoescu și Ioan Nan, în 1936, și de soția lui Ioan Coman, în 1925, rezultă că au fost închiși două săptămâni la Brașov, apoi legați în lanțuri, duși în închisoarea militară din Cluj; în septembrie 1916, deci după intrarea României în război, au fost mutați, pentru trei luni, la Oradea, apoi readuși la Cluj, unde au rămas până în octombrie 1918, alături de mulți alți patrioți români.⁷

Catedrala din Gheorgheni

Viața preotului Gheorghe Neagovici-Negoescu este una de poveste. Suferințele sale s-au răsfriânt și asupra fiului său, un preot martir, Aurel Negoescu. Preotul martir Aurel Negoescu (Neagovici) s-a născut în 27 mai 1900, la Întorsura Buzăului, județul Covasna. Tatăl, preotul Gheorghe Neagovici Negoescu, a fost membrul familiei de preoți Neagovici Negoescu, care, timp de peste 200 de ani, a păstorit credincioșii ortodocși români din Depresiunea Buzăului Ardelean și a pus bazele învățământului confesional românesc din zonă.

Cu toate vitregiile acelor vremuri – cu tatăl hăituit –, fiul părintelui Gheorghe Neagovici-Negoescu, viitorul preot Aurel Negoescu, a frecventat cursurile Liceului „Andrei Șaguna” din Brașov, pe care le-a absolvit cu rezultate foarte bune în anul 1918. Continuând tradiția familiei, a urmat apoi Institutul Teologic Ortodox din Sibiu, la terminarea căruia a obținut licența în teologie ortodoxă. Urmând exemplul altor tineri intelectuali din generația sa, a răspuns chemării de a contribui la renașterea și la propășirea culturală a populației românești maghiarizate, din localitățile fostelor scaune secuiești. Astfel, în anul 1925, a mers la Gheorgheni, județul Harghita, în calitate de profesor de Limba Română și de Religie, la Liceul „Sfântu Nicolae” din localitate. În anul 1926, s-a căsătorit cu învățătoarea Zoe Popescu.

După ce a fost hirotonit, ca preot, de mitropolitul Nicolae Bălan, timp de mai mulți ani a oficiat sfintele liturghii, într-o sală a Liceului „Sf. Nicolae”, în care a fost amenajată o capelă ortodoxă. Preotul Aurel Negoescu a continuat să predea religia la liceul din localitate, iar în 1930 este delegat să îndeplinească funcția de primar al orașului.

Împreună cu profesorul Teodor Chindea și alți intelectuali români reactivează Despărțământul ASTRA Giurgeu-Gheorgheni, înființează și colaborează constant la publicația locală „Gazeta Ciucului” și la alte ziare și reviste bisericești și școlare.

Din îndemnul și cu sprijinul guvernului, al primăriei locale și al marelui savant-patriot Nicolae Iorga, în anul 1929 preotul Aurel Negoescu pune piatra de temelie la catedrala ortodoxă din Gheorgheni, locaș de cult a cărui zidire s-a încheiat peste aproape 10 ani, respectiv în 1938. Sfințirea bisericii a avut loc în ziua de 24 septembrie 1938 de către mitropolitul dr. Nicolae Bălan (Antimisul a fost sfințit în anul 1926 de către același mitropolit).

Pisania are următorul text: „Pusu-s-a această piatră fundamentală a sfintei Biserici Ortodoxe Române din Gheorgheni, județul Ciuc, cu hramul «Sfântul Gheorghe», în anul Domnului 1929 Septembrie 29, în zilele Preainălțatului și de Christos iubitorului Rege al României-Mari Mihai I, sub înțeleapta păstorire a I.P.S.S. Arhiepiscop și Mitropolit al Ardealului, Dr. Nicolae Bălan, protopop al Oituzului, fiind P.C.S. protoereu Ioan Rafiroiu, iar întâiul preot paroh al parohiei matere Gheorghieni-Ciuc, C.S. preotul Aurel Gh. N. Negoescu. Închinat-au Domnului grija și nespusa oboseală a străngerii fondurilor pentru începerea lucrărilor, consiliul parohial alcătuit din: Președinte Pr. paroh Aurel Gh. N. Negoescu, secretar profesor Theodor Atanasiu, episcop I primnotar Gheorghe Gociman, episcop II administrator Nicolae Mărculescu, judecător Mircea Klein, inginer Ioan Gheorghiu, inginer Nicolae Băcanu, avocat Teofil Bena, avocat Ioan Păcurar, profesor Ioan Gh. Niculescu, profesor Ioan Stoian, șeful poștei Dumitru Giurca, comerciant Iuliu Nap, pedel și cantor Octavian Budac. Întreprinderea pentru construirea bisericii Mina&Perdomi din București, după planurile executate de arhitectul dirijinte Sterie Becu, de la Comisiunea Monumentelor Istorice din București. Primească Dumnezeu darul tuturor, cari prin muncă și jertfă de orice fel, ori prin obolul lor au contribuit și vor contribui la înălțarea cestui sfânt locaș; iar împreună slujitori ai altarului ce am săvârșit mărețul act sfințirii pietrei fundamentale, cerem a-tot-puternicului părinte binecuvântarea acestui sfânt locaș, pentru a-l păstra din neam în neam ca pe un neprețuit odor din timpurile de mărire și strălucire, cu care a învrednicit Dumnezeu neamul nostru românesc, ridicat cu credința în Dumnezeu și dragostea pentru Țară și Rege. Am săvârșit sfânta slujbă a punerii pietrei fundamentale: Protoereu IOAN RAFIROIU, protopop al Oituzului, parohul local pr. Gh. N. Negoescu, preot Iancu Bărbat paroh în Miercurea-Ciuc”.

Marele istoric Nicolae Iorga, care avea bune și constante legături cu comunitatea românească din Gheorgheni, a fost cel care i-a recomandat pe arhitectul S. Becu și pe constructorii Mina și Perdoni să întocmească planul sfântului lăcaș. Pictura, de o mare frumusețe, a fost realizată de Gheorghe Belizarie, din Pitești, în stil bizantin.

Din puținele documente rămase în arhiva familiei, s-au recuperat câteva fotografii și invitația la festivitățile legate de sfințirea noii biserici, din care redăm. „Consiliul parohiei ort. Rom. Gheorgheni-Ciuc, cu creștinească dragoste, Vă invită la solemnitatea sfințirii bisericii cu hramul „Sfântul Gheorghe”, care va avea loc Duminică 24 iulie 1938. Târnosirea lăcașului de închinare se va săvârși de către Însuși ÎNALT PEA SFINȚITUL NOSTRU STĂPÂN ARHIEPISCOP ȘI MITROPOLIT NICOLAE BĂLAN și P.P. S.S. Lor Episcop Nicolae Coaln al Clujului și Ep. Dr. Nicolae Popovici al Orăzii. „La primirea oficială la poarta de triumf a orașului – se spune în aceeași invitație – la care au participat clerul și autoritățile locale, au rostit cuvânt de bunăvenire protopopul Protopopiatului Oituz, Ioan Rafiroiu și Teodor Chindea, primarul orașului”⁸.

Dus la canalul Dunăre-Marea Neagră, unde, după trei luni, a decedat

În anii care au urmat Dictatului de la Viena, din toamna anului 1940, și în cei din timpul regimului comunist, atât Episcopul Nicolae Popovici, cât și protopopul Ioan Rafiroiu au suportat numeroase și grele suferințe din partea autorităților horthyste și comuniste, doar pentru vina că au fost români și slujitori ai Bisericii Ortodoxe. Pentru aceeași învinuire, avea să plătească cu viața și părintele Aurel Negoescu.

După trecerea la cele veșnice a tatălui său, preotul Gheorghe Neagovici Negoescu, în anul 1939, părintele Aurel Negoescu a fost instalat, ca preot, în Parohia Ortodoxă din localitatea sa natală, Întorsura Buzăului. Deși așezarea nu a făcut parte din teritoriu cedat prin Dictatul de la Viena, deoarece s-a aflat în apropierea nedreptei granițe, părintele Aurel Negoescu și enoriașii săi au fost nevoiți să dea o mână de ajutor, adică să asigure adăpost și hrană pentru miile de cetățeni români din localitățile cedate Ungariei horthyste, care, în urma prigoanei dezlănțuite împotriva lor, au fost nevoiți să-și lase agoniseala de-o viață și să ia drumul bejeniei.

„Pentru că, așa după cum este cunoscut, evenimentele ce au urmat imediat după semnarea Dictatului de la Viena, din august 1940, au început, în localitățile din Ardealul de Nord, cu izgonirea preoților români, a profesorilor, a militarilor, dărâmarea sau profanarea bisericilor, devastarea instituțiilor românești. Atrocitățile comise de noile autorități ungare, insultele, injuriile, bătăile, actele de degradare a demnității umane, înfometările, persecuțiile de tot felul, maltratările, schingiuirile, violurile, omorurile, măcelurile, deportările și internările în lagăre de muncă forțată s-au abătut nu numai asupra elitelor, a bărbaților, ci și asupra femeilor, copiilor și bătrânilor, lipsiți de apărare”.

Din nefericire, nici după terminarea războiului, calvarul preoților români și încercațiilor lor enoriași nu a încetat. Este tot mai veridic redată de istoriografie situația conform căreia, intrată imediat la putere ca principală aliată a PCR, Uniunea Populară Maghiară, creată după război, întărită prin „convertiri spectaculoase ale foștilor naționaliști hortiiști la ideologia comunistă”, a reușit să folosească această ideologie „ca o altă fațetă sau canal de manifestare a revizionismului maghiar”, o nouă înstăpânire aici și după încheierea ostilităților”⁹.

În anul 1948, părintele Negoescu va intra în vizorul Securității. Era chemat frecvent la Securitate, pentru a fi anchetat, după cum documentele de arhivă ne arată, la 9 septembrie, la 31 octombrie și la 1 noiembrie 1948. La prima anchetă, părintele nostru a fost întrebat asupra celor spuse în predica de la slujba ținută duminică, 5 septembrie, și anume comentarea versetului 30, capitolul 22 din Evanghelia după Matei („Care poruncă e mai mare? Să-L iubești pe Domnul Dumnezeuul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși”), aceasta fiind baza învățaturii creștine ortodoxe, dar și despre activitatea sa înainte de 23 august 1944. Ulterior, printr-un ordin al Regionalei de Securitate Brașov către Securitatea din Întorsura Buzăului, din 20 septembrie 1948, se cerea ca, în privința preotului Negoescu, să se ia „măsuri pentru stricta supraveghere a lui”.

La aproape doi ani de la declanșarea urmăririi părintelui nostru, la 25 ianuarie 1950, într-un raport al Securității din Întorsura Buzăului către Regionala de Securitate din Brașov, se informa că „probele cu care ar putea fi trimis în justiție acest preot sunt cele raportate de noi până în prezent, prin rapoarte anterioare urmărindu-se în continuare acest scop de către noi, până la această dată, probele cu care ar fi trimis în justiție nu ar fi încadrabile cu ușurință în prevederile Codului Penal, iar acesta ar ieși cu o pedeapsă foarte mică, iar după aceea s-ar crea o stare de spirit agitată în rândul populației și tot s-ar contribui la ridicarea prestigiului personal al vinovatului.

Se urmărește în continuare strângerea acestor probe, iar când materialul va fi suficient ca, la dosarul ce va fi înaintat justiției, să existe material cât mai mult și mai variat pentru a nu se întâmpla în felul arătat mai sus. Acest preot, până atunci, mai poate fi demascat în rândul populației, față de moralul pe care îl are și purtările sale. În această direcție, continuă strângerea materialului”. Această sugestie va fi acceptată de Direcția Securității în cauză la 1 februarie 1950¹⁰.

Începând cu data de 1 aprilie 1952, urmărirea părintelui se va accentua prin deschiderea unui dosar de verificare, mai ales că era semnalat ca un preot cu „mare influență în rândurile credincioșilor”¹¹.

Părintele Aurel Negoescu a slujit la biserica „Sfântu Gheorghe” din Întorsura Buzăului, până în 1952, când a fost ridicat de Miliția Politică și încarcerat, într-un mod samavolnic, așa cum se proceda în acei ani de tristă amintire, fără mandat și fără sentință judecătorească.

Arestarea părintelui Negoescu se va consuma în noaptea de 15 spre 16 august 1952, atunci când îi va fi percheziționată casa, cu un rezultat negativ. Va fi trimis la Canal, potrivit ordinului ministrului Afacerilor Interne, unde, după trei luni, a decedat. După cum reiese din Extrasul de deces, moartea părintelui Aurel Negoescu a survenit la 1 decembrie 1952, iar certificatul de deces a fost eliberat doar în 26 noiembrie 1954.

Documentul amintit, eliberat la cererea familiei, la doi ani de la sfârșitul tragic al părintelui martir, consemnează că „moartea a fost trecută în registrul Stării Civile din Năvodari – Medgidia, la nr. 102, din ziua de 13 decembrie 1952”. În dreptul rubricii „cauza morții”, nu se consemnează nimic. Din mărturiile doamnei Rodica Țepeluș – fiica părintelui Aurel Negoescu –, a rezultat că familia sa a putut să reconstituie puține informații despre suferințele părintelui din timpul detenției. Se pare că a murit de foame, scormonind prin gunoaiile menajere, în căutarea mijloacelor de supraviețuire. Așa s-a încheiat viața pământească a preotului Aurel Negoescu, a cărui dăruire sufletească a fost în întregime închinată slujirii Bunului Dumnezeu și binelui oamenilor.

NOTE:

- 1 Mircea Păcurariu, *Politica statului ungar față de Biserica românească din Transilvania în perioada dualismului, 1867-1918*, Sibiu, 1986.
- 2 Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române, pentru Institutele Teologice*, 3 volume, ediția I, București, 1980-1981; ediția a II-a, București, 1992-1994.
- 3 *Arhivele Militare Române*, fond Inspectoratul Clerului Militar, dosar 110, filele 156-173.
- 4 Gheorghe Nicolescu, Gheorghe Dobrescu, Andrei Nicolescu, *Preoți în lupta pentru făurirea României Mari (1916 - 1919)*, Editura Europa Nova, București, 2000.
- 5 Dr. Sebastian Stanca, *Contribuția preoșimii române din Ardeal la războiul pentru întregirea neamului*, Cluj, 1925, pp. 45-49; Preot Grigore N. Popescu, *Preoșimea română și întregirea neamului*, vol. II, *Temnițe și lagăre*, București, 1940, pp. 43-47. O copie de pe sentința de condamnare în Arhiva Arhiepiscopiei Sibiului, Dosar III, 459/1915.
- 6 S. Stanca, *op.cit.*, pp. 56-59.
- 7 Gr. N. Popescu, *op.cit.*, pp. 43-44; 46-47; S. Stanca, *op.cit.*, pp. 56-59.
- 8 Dr. Ioan Lăcătușu, Pr. Florin Tohănean, prof. Violeta Pătrunjel, Ziarul *Națiunea*, ediția electronică, din 14 iunie 2013, „Preoți martiri din Covasna și Harghita” apud Revista *Orizonturi Transilvane*, An II, nr. 2, ianuarie 2013, pp. 4-7.
- 9 Ioan Lăcătușu, „Preoți martiri din Covasna și Harghita” (articol întocmit împreună cu Pr. Florin Tohănean și prof. Violeta Pătrunjel), <http://www.ziarulnatiunea.ro/2013/06/14/preoti-martiri-din-covasna-si-harghita/>
- 10 *Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (ACNSAS)*, fond Informativ, dosar 6491, f. 2, 19.
- 11 Adrian Petcu, „Un slujitor al Ortodoxiei și neamului românesc: părintele Aurel Negoescu”, *ANGVSTIA*, 10, 2006, Istorie, pp. 211-214.

BIBLIOGRAFIE

- Nicolescu Gheorghe, Dobrescu Gheorghe, Nicolescu Andrei, *Preoți în lupta pentru făurirea României Mari (1916 - 1919)*, Editura Europa Nova, București, 2000.
- Păcurariu Mircea, *Politica statului ungar față de Biserica românească din Transilvania în perioada dualismului, 1867-1918*, Sibiu, 1986.
- Păcurariu Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române, pentru Institutele Teologice*, 3 volume (ediția I), București, 1980-1981; ediția a II-a, București, 1992-1994.
- Stanca Sebastian, *Contribuția preoșimii române din Ardeal la războiul pentru întregirea neamului*, Cluj, 1925.

THE CROSS AND THE SHIELD, THE SACRIFICE OF THE CHURCH IN THE CREATION OF GREAT ROMANIA

Lect. Florian BICHIR, PhD*

The Academician Mircea Păcurariu, the greatest historian of the Romanian Orthodox Church, noted in one of his studies¹, unfortunately not published after 1989, that at the Great National Assembly on December 1, 1918, the Romanian Church was first represented by delegates as: the five bishops in service, 4 vicarious, 10 delegates of the Orthodox Consorts and the Unified Capitals, 129 deacons, one teacher from the theological and pedagogical institutes, and two representatives of the students from each theological Institute. The church was also represented by many priests and teachers of confessionals schools - elected as delegates in the constituencies. Besides these official delegates, many priests participated in the great Romanian assembly along with the 100,000 Romanians who came to voice their will for centuries to be one with the brothers from the south and east of the Carpathians.

Keywords: martyr; prison; church; Great Constituent National Assembly.

On the morning of December 1, 1918, the Holy Liturgy with Te-Deum was held in the two Romanian churches in Alba Iulia, and at 10 o'clock the Great National Constituent Assembly was done, and 1,228 MPs and official delegates attended. Three presidents - George Pop from Băsești, Bishops Ioan Papp from Arad and Dimitrie Radu from Oradea, three vice-presidents and nine secretaries were elected in the Assembly's office. The main report was presented by Vasile Goldiș, who also read the historical Declaration of union with the mother country. The first point stated: "The National Assembly of all the Romanians from Transylvania, Banat and the Hungarian Land, gathered through their entitled representatives to Alba Iulia, on November 18/ December 1, 1918, decrees the unification of these Romanians and all their territories inhabited by them with Romania". The "fundamental principles" were established after which the new unitary state was to be led:

"1. Full freedom for all cohabiting peoples. Each nation will meet, administer and judge in its own language, through individuals of its own, and each people will receive the right to be represented in the legislative bodies and government of the country in proportion to the number of individuals that make up it. 2. Equal righteousness and full confessional freedom for all confessionals in the state. 3. The perfect realization of a purely democratic regime on all the aspects of public life. Public, direct, equal, secret, common, proportional vote for both genders, aged 21 years old, representing in communes, counties or parliament. 4. Perfect freedom of press, association and assembly; the free propaganda of all human thoughts. 5. Radical agrarian reform ... 6. Industrial workers are given the same rights and advantages, which are legalized in the most advanced industrial states in the West, etc ..."

The Constituent Assembly then elected the High/Grand National Romanian Council, consisting of 212 members, meant to exercise administrative and legislative powers. In addition to bishops, numerous theology professors, archpriests and priests were elected in this counsel. The sitting of the Constituent Assembly ended with the speech of Bishop Ioan Papp from Arad, who thanked everyone for the enlightenment with which they took part in the debates. At 14 o'clock, on the "field of Horea" there were several speeches from the tribunes raised among the over 100,000 Romanians. Among others, Bishop of

*"Carol I" National Defense University
Romanian Academy, History and European
Civilization Center
e-mail: fbichir@yahoo.com

Caransebeș, Miron Cristea, Bishop Iuliu Hossu from Gherla and others, gave a memorable speech. On the same day, solemn services were done in all the towns and villages of Transylvania, and the priests showed to the believers the significance of the great act that Alba Iulia had done².

In preparing this memorable act in our country's history, the Church had its share of contribution. On October 18/31, 1918, the Central Romanian National Council was established, with its headquarters in Arad, an important role being played by Vasile Goldiș, the secretary of the Arad Episcopate. Also in Arad, the Headquarters of the Romanian National Guards was established. Based on the directives of the Central Romanian National Council, numerous popular assemblies were convened in the Romanian towns and villages throughout Transylvania, Banat, Crișana and Maramureș, which chose the county, town or communal councils, as well as the Romanian national guards, in order to ensure public order and the defense of the people against those who would have tried to prevent it from affirming its will for freedom and national unity. Within those assemblies, memoirs and motions were signed with thousands of signatures, requiring the unification of Transylvania with Romania.

The Church's servants (bishops, vicars, councilors, theology professors, archpriests and parish priests) took an active part in the struggle for the state unity, helping to set up and operate national councils and guards almost in all towns and villages. In Sibiu, for example, the following persons worked: the theology professors Silviu Dragomir and Nicolae Balan, Blaj Vicar Vasile Suciu (the future Metropolitan), professors Alexandru Borza and Alexandru Ciura, Bishop Miron Cristea, Archpriest Andrei Ghidiu, Theology Professor Petre Barbu, in Oradea Vicar Roman Ciorogariu and the eparchial secretary Aurelian Magier (future bishop Andrei from Arad) and many others. The national propaganda was supported by the periodicals of the times, among which the ones of the Church: *The Romanian Telegraph* in Sibiu, *The Church and the School* in Arad, *The Diocese* in Caransebes, *The Union* in Blaj, and *the People's Gazette* in Sibiu, written by the theology professors Nicolae Balan and Silviu Dragomir and the catechist Ioan Broșu.

On November 21, 1918, the five Romanian bishops in Transylvania (the metropolitan chairs being vacant): Ioan Papp from Arad, Miron Cristea from Caransebes, Dimitrie Radu from Oradea, Iuliu Hossu from Gherla and Valeriu Traian Frentiu from Lugoj published a "declaration of adhesion" to the Central Romanian National Council, which they recognized as the only political leader of the Romanian nation. The act of the Romanian hierarchs is extremely significant and has been widely echoed among the clergy and their believers.

Prior to Romania's entry into the war, in order to effectively organize the religious service in the campaign, still on peace time, the priest Constantine Nazarie proposed to the Chief of the General Staff the continuity of the position of archpriest of the army priests, his recognition as a religious chief in the army and issuing the necessary orders in this respect, appointing someone to be helpful and access to information on the movable priests, the development of the instructions which are able to regulate the army conduct in peace and war time and concentrating the movable priests on army bodies for training.

Most of the above proposals receive a favorable answer, so that Constantin Nazarie begins the preparatory action for the increasingly profiled campaign. He elaborates the project of instructions for priests in the campaign and sends them both to the President of the Holy Synod and to the Chief of the General Staff to be completed and approved, he chooses and appoints as help Vasile Pocitan, former superior of the Romanian Chapel of Paris, professor and parish priest of the Church of the Holy Voivodes of Bucharest. He also draws up the brochure "Soldiers' Worship and Prayers for the Host, King, and Peoples in Time of War", which will be approved by the Holy Synod, printed and broadcast in military units. Instructions on the duties of priests in the Army were completed and became Order 3451 of the General Staff on October 28, 1915.³

In June 1916 an assembly of all the movable priests in the Eparhy of the Holy Metropolis of Ungro-Wallachia was organized, and Metropolitan Primat participated too. During the war, the attitude of the military priests was glorious. In recognition of their special merits, only between June 15, 1917 and May 1, 1918, a number of 147 mobilized priests were advanced to the rank of captain assimilated.⁴

The Great Espionage Process: "homeland betrayal" or "Romanian espionage"

On the other hand, the Romanians' struggle in Transylvania was not easy at all. Romania's entry into the war on August 14/27, 1916, determined the authorities from Budapest to start an even stronger action to revive any manifestations of Romanian character in Transylvania. "Their attention turned, as it was natural, especially to the Romanian intellectuals in rural areas, namely the priests and teachers of the Romanian confessional schools. In fact, the latter, even if they constituted a "danger" to the Austro-Hungarian dualist state, could no longer exert any influence on their pupils or on the masses of Romanian peasants in the village, because even from the beginning of the war, in 1914, most of them were mobilized and sent to the fronts of Galicia or Italy. Only the priests remained, who in the living conditions of the Romanian Transylvania until 1918 were not only the spiritual leaders of the believers, but also their mentors in national-political, social-economic and cultural problems, the entire life of the Transylvanian Romanians gravitating on then, around the Church. That is how more than 140 Romanian priests from Transylvania were thrown into the prisons of Cluj, Tg. Mureș, Odorhei and other parts, and those from Banat, Arad and Bihor in Seghedin, Vaș, Timișoara and Caransebeș.

All of them were accused of "homeland betrayal" or "espionage in favor of Romania". Most were judged by the "Court of Honved Division" in Cluj, some by civil courts and sentenced to long years of "heavy dungeon". Some of them have been arrested and imprisoned for months, until the end of the war, without being judged. More than 200 priests, especially from the counties of Romania (Făgăraș, Sibiu and Hunedoara) were deported - some with their families - to the westernmost region of Western Hungary, in the county of Sopron, near the border with Austria today, with a poor climate. Some of them had also spent several months in prison in Transylvania. There they lived in the darkest mess, with no support, permanently supervised, left to the will of the fate, at the discretion of the local population (Hungarians and Swabians), forced to reside in the town of Sopron (Sopron) or in some villages in the county. Many of the priests in the Land of Hateg - occupied by the Romanian troops in 1916 - were deported to the camp of the Serb detainees from Nezsider, in the same area. Several priests from Sibiu County were deported to Zombor and Becicherecul Mare (today both in Yugoslavia), "writes academician Mircea Paccurariu.

In 1915, the Hungarian army espionage service hires the Jewish Rafael Mendel from Porumbacu de Jos (today Sibiu). In the summer of the same year, he spoke to Romanian teacher David Pop from Hărman, under the fake name of "Stoica", sergeant in the Romanian Army, originally from Azuga (Prahova), proposing him to gather information about Austro-Hungarian military operations along the border with Romania, and then send them to the Romanian Army General Staff. Being caught in a trap, David Pop connects with a number of priests, teachers and other Romanian intellectuals, without knowing one another, and they provide him with a series of data regarding the troop deployments, trench constructions, and even strategic maps. All the information was given to the fake Sergeant Stoica and to an alleged lieutenant in the Romanian army (in the true name of S. Tholmeyer), a "detective" in the Hungarian espionage service. But all this information did not come to the possession of the Romanian Army General Staff, as those who provided them thought, but it was sent directly to the Military Tribunal of the First Corps of the Hungarian Army of Cluj.

All those involved in this business were arrested on October 22-24, 1915. They were accused of "homeland betrayal" and "espionage in favor of Romania". The indictment - 74 pages - was dated on May 18, 1916 (No. 3127/1915). The sentence - no. 486/1916, with 141 pages - was given on December 6, 1916. Nine defendants were sentenced to death by hanging: 1. Victor Pop, pharmacist in Alba Iulia; 2. Coman Baca, priest in Poplaca - Sibiu; 3. Roma Cristolovean, teacher in Rîșnov - Brașov; 4. Ioan Coman, priest in Intorsura Buzăului; 5. Pompiliu Dan, a teacher in Zarnesti - Brasov; 6. Dr. Zaharie Muntean, lawyer in Alba Iulia; 7. Nicolae Hamzea, teacher in Tirlungeni - Brasov; 8. David Pop, teacher at Harman - Brasov; 9. Dr Spiridon Boita, a lawyer in Brasov. The following were also convicted: 1. Priest Gheorghe Neagovici-Negoescu from Intorsura Buzăului, three years imprisoned and losing the "priestly office"; 2. Romul Popescu, bank clerk in Sibiu, 8 months imprisonment; 3. Priest Ioan Nan from Sînpetru, three years imprisonment and loss of office; 4. Priest Ioan Modroiu from Vama Buzău,

four years of imprisonment and loss of office; 5. Priest Dumitru Greceanu from Harman, eight months imprisonment and loss of office. Priest Iosif Popoviciu from Sf. Gheorghe and Ioan Suci, a civil servant in Sibiu, were acquitted (they stayed in prison for research). The state salary of those convicted has been suspended. It is noticed that the Court also stopped them from serving the church, and only this institution with its authority could do it.

The appeal to the Supreme Military Court in Budapest was often postponed until January 28, 1918, when a sentence of the entire trial was given. It was not until October 23, 1918 that, following an appeal to Emperor Charles IV of Austria, convinced by the innocence of the convicts, he released them. They spent, however, over three years in the Hungarian prisons⁵. Priest Coman Baca died in 1919, shortly after returning to the parish, and Ioan Coman died at 47 years old, just a few days after his release, because of his sufferings. The priest's wife with two children took refuge in old Romania, living only on loans and aids from others⁶.

From the statements given by the priests Gheorghe Neagovici-Negoescu and Ioan Nan in 1936 and by Ioan Coman's wife in 1925, the conclusion is that they had been imprisoned for two weeks in Brasov, then chained and taken to the military prison in Cluj; In September 1916, after Romania's entrance into war, they were moved to Oradea for three months, then returned to Cluj, where they remained until October 1918, along with many other Romanian patriots⁷.

The cathedral from Gheorgheni

The life of the priest Gheorghe Neagovici-Negoescu is a fabulous one. His sufferings also had an impact upon his son, a martyr priest, Aurel Negoescu. The martyr priest AUREL NEGOESCU (NEAGOVICI) was born on May 27, 1900, in the Intorsura Buzăului, Covasna County. His father, the priest Gheorghe Neagovici Negoescu, was the member of the priest Neagovici Negoescu family, who served the Romanian Orthodox believers around Buzau for more than 200 years and laid the foundations of the Romanian confessional education in the area. With all the vicissitudes of that time -with his father chased - the son of Gheorghe Neagovici-Negoiescu, the future priest Aurel Negoescu, attended the courses of "Andrei Șaguna" High School in Brașov, and he graduated with very good results in 1918. Continuing the family tradition, he followed the Orthodox Theological Institute of Sibiu, and at graduation he obtained the license in Orthodox theology. Following the example of other young intellectuals from his generation, he responded to the call to contribute to the cultural rebirth and prosperity of the Magyar population of the former Szekler churches. Thus, in 1925, he went to Gheorgheni, Harghita County, as a teacher of Romanian Language and Religion, at the "Sfântu Nicolae" High School in the town. In 1926, he married the teacher Zoe Popescu.

After being ordained as a priest by Metropolitan Nicolae Bălan, for several years, he celebrated the holy Liturgy in a hall of "St. Nicholas" Highschool, where an orthodox chapel was settled. Priest Aurel Negoescu continued to teach Religion to the local high school, and in 1930 he was delegated to serve as mayor of the city. Together with Professor Teodor Chindea and other Romanian intellectuals, he reactivates the ASTRA Giurgeu-Gheorghieni Dividing, establishes and collaborates with the local newspaper "Gazeta Ciucului" and other church and school newspapers and magazines. On the request and with the support of the government, the local town hall and the great scholar-patriot Nicolae Iorga, in 1929, the priest Aurel Negoescu puts the foundation stone at the Orthodox cathedral in Gheorgheni, a church whose construction ended almost 10 years later, respectively in 1938. The sanctification of the church was done on September 24, 1938 by the Metropolitan Dr. Nicolae Balan (Antimis was sanctified in 1926 by the same Metropolitan). Pisania has the following text:

"It was put this fundamental stone of the holy Romanian Orthodox Church in Gheorghieni, Ciuc County, with the festival Saint George in the God's year 1929, September 29, in the King of Romania days - Great MIHAIU I - a lover of the Christ, and under wise service and IPSS Archbishop and Metropolitan of Transylvania, NICOLAE BĂLAN, archpriest of Oituz, being P.C.S. Protoerei Ioan Rafiroiu, and the first parish priest of the parish Gheorghieni-Ciuc, C.S. priest Aurel Gh. N. Negoescu. It was worshipping to the Lord the care and the unrelenting tiredness of raising the funds for the beginning of the work, the

parish council made up of: President Aurel Gh. N. Negoiescu, secretary professor Theodor Atanasiu, guardian I Gheorghe Gociman, guardian II administrator Nicolae Mărculescu, judge Mircea Klein, engineer Ioan Gheorghiu, engineer Nicolae Băcanu, lawyer Teofil Bena, lawyer Ioan Păcurar, professor Ioan Gh. Niculescu, professor Ioan Stoian, postmaster Dumitru Giurca, trader Iuliu Nap, pedagogue and reader Octavian Budac. The organizing for the construction of the Mina & Perdomi church in Bucharest, according to the plans executed by architect Sterie Becu, from the Historical Monuments Commission in Bucharest. God receives the gift of all who through labor and sacrifice of any kind, or through their obedience have contributed and will contribute to the ascension of the holy place; and together the servants of the altar who have done the great act of the sanctification of the fundamental stone, we ask God for blessing of this holy place, to keep it from generation to generation as an invaluable child of the times of glory and greatness with which God bless our Romanian nation, raised with faith in God and love for the Land and the King. I did the holy work of laying the foundation stone: Protoereu IOAN RAFIROIU, archpriest of Oituz, the local priest par. Gh. N. Negoiescu, priest Iancu, male parish in Miercurea-Ciuc“.

The great historian Nicolae Iorga, who have good and constant links with the Romanian community from Gheorgheni, was the one who recommended on the architect S. BECU and the builders Mina and Perdoni to draw up the plan of the holy place.

The painting of great beauty was made in Byzantine style by Gheorghe Belizarie from Pitesti. From the few documents left in the family archive, some photos and an invitation to the celebrations of the new church sanctuary have been recovered. “Orthodox parish council. Rom. Gheorgheni-Ciuc, with Christian love, invites you to the solemnity of sanctification of the church dedicated to St. George, which will take place on Sunday, July 24, 1938. The service will be performed by Himself ARHIEPISCOP AND MITROPOLIT NICOLAE BALAN, OUR FATHER, and PP S.S. Coaln Nicholas of Cluj and Ep. Dr. Nicolae Popovici Bishop of Orăzii.

“At the official reception placed on the gate of glorious town - says the same invitation- attended by local authorities and the clergy, the archpriest of Oituz, Ioan Rafiroiu and Teodor Chindea, mayor of the city, said welcome words⁸⁷”.

Taken to the Danube-Black Sea Channel, where he died after three months

In the years following the Vienna Dictate, in the autumn of 1940 and during the Communist regime, both Bishop Nicholas Popovici and Archbishop Ioan Rafiroiu suffered numerous and severe suffering from the Horthyist and Communist authorities only for guilt that they were Romanians and ministers of the Orthodox Church. For the same charge, Father Aurel Negoiescu would pay with his life. After his father passed away, Father Gheorghe Neagovici Negoiescu, in 1939, Aurel Negoiescu, was installed as a priest in the Orthodox Parish of his native town, Intorsura Buzaului.

Although the settlement was not part of the territory assigned by the Vienna Diktat because it was close to the wrong border, Father Aurel Negoiescu and his parishioners had to give a helping hand-that is to provide shelter and food- for thousands of Romanian citizens from the localities handed over to Horthyist Hungary, who, following the persecution that had been unleashed against them, had to leave their lifetime goods and to take the road of wandering.

“Because, as it is known, the events that followed immediately after the signing of the Vienna Diktat, in August 1940 began in the North Transylvanian settlements with the expulsion of the Romanian priests, the teachers, the soldiers, with the demolition or the profanation of churches, with devastation of Romanian institutions. The atrocities committed by the new Hungarian authorities, insults, injuries, beatings, acts of degradation of human dignity, starvation, all kinds of persecutions, mistreatment, embezzlement, rape, murder, slaughter, deportations and integration in forced labor camps were not only for men’s elite, but also for defenseless women and children.

Unfortunately, even after the end of the war, the pain of Romanian priests and of their oppressed parishioners din not cease. It is more and more truthful to the historiography that, the Hungarian Popular Union entered immediately in power as the main allied of the PCR, created after the war, reinforced by

“spectacular transformations of the former Horthy nationalists to the communist ideology,” succeeded in using this ideology, “As another facet or channel of manifestation of Hungarian revisionism”, a new empowerment here and after the end of the hostilities”⁸.

In 1948, Father Negoescu will enter in the sight of the Securitate. He was frequently called to the Securitate to be investigated, as archive documents show, on 9 September, 31 October and 1 November 1948. At the first inquiry, our father was asked about what he said in the sermon on Sunday, September 5, that is, commenting on verse 30, chapter 22 of the Gospel according to Matthew (“Which commandment is greater, to love your God and your neighbor as yourself?”), this being the basis of the Orthodox Christian doctrine, but also on his activity before August 23, 1944. Subsequently, by an order of the Brasov Security Region to the Securitate from Buzău, on September 20, 1948, it was required that, regarding Negoescu, take “measures for his strict supervision”⁹.

Nearly two years after the start of our father’s pursuit on January 25, 1950, in a report of the Securitate from Buzău to the Security Region of Braşov, it was reported that “the evidence that this priest could bring to justice presented by us to date, by previous reports following this purpose by us, until this date, the evidence with which they would have been sued would not easily fit into the provisions of the Criminal Code, and that would be the case; and he will escape with a very small punishment, and he will create a stirred state of mind among the population and contribute to raising the personal prestige of the culprit. It is still pursuing the gathering of these evidence, and when the material will be enough for the file to be submitted to the judiciary to have as much and varied material as not to happen in the way shown above. This priest, until then, can be revealed to the population, to the morale and the behavior of the priest. In this direction the gathering of the material continues. “This suggestion will be accepted by the Security Department concerned on 1 February 1950”¹⁰.

Starting with April 1, 1952, the priest’s pursuit will be increased by opening a verification file, especially as a father with “great influence among the faithful”¹¹.

Father Aurel Negoescu served at the Sfântu Gheorghe Church in Întorsura Buzăului until 1952, when he was raised by the Political Militia and imprisoned in an arbitrarily manner, as it has been done in those years of sad memories, without any judge arrest mandate. The arrest of Father Negoescu will be consumed on the night of August 15 to August 16, 1952, and will be sent to the Channel, according to the order of the Interior Minister, where he died after three months. As the death certificate shows, the death of Father Aurel Negoescu occurred on 1 December 1952, and the death certificate was released only on 26 November 1954. The document, issued at the request of the family, two years after the tragic end of the father martyr, says that “death was recorded in the Civil Registry of Năvodari-Medgidia at No. 102 on December 13, 1952

Father Aurel Negoescu served at the Sfântu Gheorghe Church in Întorsura Buzăului until 1952, when he was raised by the Political Militia and imprisoned in an arbitrarily manner, as it has been done in those years of sad memories, without any judge arrest mandate. The arrest of Father Negoescu will be consumed on the night of August 15 to August 16, 1952, and will be sent to the Channel, according to the order of the Interior Minister, where he died after three months. As the death certificate shows, the death of Father Aurel Negoescu occurred on 1 December 1952, and the death certificate was released only on 26 November 1954. The remind document, issued at the request of the family, two years after the tragic end of the father martyr, says that “death was recorded in the Civil Registry of Năvodari-Medgidia at No. 102 on December 13, 1952. In the rubric of “cause of death,” nothing is recorded. From the testimonies of Mrs. Rodica Țepeluş - the daughter of Aurel Negoescu’s father - she found out that his family was able to reconstruct little information about the father’s suffering during detention. Apparently he died of hunger, searching through garbage, looking for ways of survive. Thus ended the earthly life of Priest Aurel Negoescu, whose spiritual belief was entirely dedicated to the service of the Good God and the good of the people. In the column of “cause of death,” nothing is recorded. From the testimonies of Mrs. Rodica Țepeluş - the daughter of Aurel Negoescu’s father - she found out that his family was able to reconstruct little information about the father’s suffering during detention. Apparently he died of hunger, scouring his household waste, looking for survival. Thus ended the earthly life of Priest Aurel

Negoescu, whose spiritual belief was entirely dedicated to the service of the Good God and the good of the people.

NOTES:

1. Mircea Păcurariu, "The Hungarian State Policy towards the Romanian Church in Transylvania during the Dualism, 1867-1918", Sibiu, 1986.
2. Mircea Păcurariu, "The History of the Romanian Orthodox Church for the Theological Institutes" - 3rd volume (1st edition, Bucharest, 1980-1981, 2nd edition, Bucharest, 1992-1994).
3. *The Romanian Military Archives*, the Military Clergy Inspectorate, file 110, tabs 156-173.
4. More details in Nicolescu Gheorghe, Dobrescu Gheorghe, Nicolescu Andrei, «Priests in the Struggle for the Formation of Great Romania (1916-1919)», EUROPA NOVA Publishing House, Bucharest, 2000.
5. Details about the process of Dr. Sebastian Stanca, «Contribution of the Romanian Priest of Transylvania to the War of Ensemble Integration», Cluj, 1925, pp. 45-49 and Preot Grigore N. Popescu, «The Romanian Priesthood and the Enlightenment. Vol. II. Dungeons and Bearings, Bucharest, 1940, pp. 43-47. A copy of the conviction sentence in the Archbishop of Sibiu Archives, File III, 459/1915.
6. S. Stanca, *op.cit.*, pp. 56-59.
7. Gr.N. Popescu, *op.cit.*, pp. 43-44, 46-47; S. Stanca, *op.cit.*, pp. 56-59.
8. Dr. Ioan Lăcătușu, prof. Florin Tohănean, prof. Violeta Pătrunjel, Ziarul Națiunii, Electronic edition of June 14, 2013, article «Priest martyrs from Covasna and Harghita» from Horizons Transilvania Magazine, Year II, January 2, 2013, pp. 4-7.
9. Ioan Lăcătușu, «Priest martyrs from Covasna and Harghita» (Article written together with Pr. Florin Tohănean and prof. Violeta Patrunjel), <http://www.ziarulnatiunea.ro/2013/06/14/preti-martiri-din-covasna-Si-harghita/>
10. *Archive of the National Council for the Study of Security Archives (ACNSAS)*, informative background, file 6491, f. 2, 19.
11. Petcu Adrian, «A Servant of Romanian Orthodoxy and Romanian: Father Aurel Negoescu», ANGVSTIA, 10, 2006, History, pp. 211-214.

BIBLIOGRAPHY

- Nicolescu Gheorghe, Dobrescu Gheorghe, Nicolescu Andrei, "Priests in the Struggle for the Formation of Great Romania (1916-1919)", EUROPA NOVA Publishing House, Bucharest, 2000.
- Păcurariu Mircea, "The Hungarian State Policy towards the Romanian Church in Transylvania during the Dualism, 1867-1918", Sibiu, 1986.
- Păcurariu Mircea, "The History of the Romanian Orthodox Church for the Theological Institutes", 3rd volume (1st edition, Bucharest, 1980-1981, 2nd ed., Bucharest, 1992-1994).
- Stanca Sebastian, "Contribution of the Romanian Priest from Transylvania to the War for the Completion of the people", Cluj, 1925.

PRIZONIERII DE RĂZBOI DIN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL. MILITARIII ROMÂNI DIN LAGĂRELE DIN BULGARIA

LES PRISONNIERS DE GUERRE DE LA PREMIÈRE GUERRE MONDIALE. LES MILITAIRES ROUMAINS PRISONNIERS DANS DES CAMPS EN BULGARIE

Ecaterina MAȚOI*
Filofteia REPEZ**
Diana CHIVU***

Deși internarea militară (cât și cea civilă) a devenit asociată cu cel de-al Doilea Război Mondial în memoria colectivă, aceasta are o istorie mult mai lungă și pe cât de neștiută, pe atât de dureroasă.

Punctul de cotitură din această istorie a avut loc în timpul Primului Război Mondial, când, în interesul „securității”, într-o situație de război total, internarea „străinilor inamici” a devenit parte a politicii de stat pentru statele beligerante, ducând la încarcerarea, la mutarea și, în cazuri extreme, la moartea prin neglijare sau prin uciderea deliberată a sute de mii de oameni, din întreaga lume.

Printre acești eroi, de cele mai multe ori „necunoscuți”, s-au aflat mulți militari români, care au fost luați prizonieri și internați în diverse lagăre ale Puterilor Centrale; acestora le este dedicat acest articol.

Bien que l'emprisonnement militaire (et civil) ait associé dans la mémoire collective à la Seconde Guerre mondiale, il a une histoire beaucoup plus longue et aussi inconnue, que bouleversante.

Le tournant de cette histoire a eu lieu pendant la Première Guerre mondiale lorsque, dans l'intérêt de la „sécurité”, dans une situation de guerre totale, l'emprisonnement des „étrangers ennemis” est devenue pour les États belligérants une partie de leur politique d'État, entraînant ainsi l'emprisonnement, le déplacement et, dans des cas extrêmes, l'homicide par négligence ou délibérément des centaines de milliers de personnes du monde entier.

Parmi ces héros, souvent „inconnus”, se trouvaient de nombreux soldats roumains faits prisonniers et enfermés dans divers camps des Puissances centrales; c'est à eux que je voudrais consacrer cet article.

Cuvinte-cheie: prizonieri de război; Primul Război Mondial; beligeranți; război total; statutul prizonierului de război; legislație internațională.

Mots clés: prisonniers de guerre; la Première Guerre mondiale; belligérants; guerre totale; le statut de prisonnier de guerre; législation internationale.

MOTTO:

„Convingerea mea este că nici azi statele nu cunosc perfect legile războiului și că indivizii lor căzuți prizonieri de război nu vor ști cari sunt drepturile și îndatoririle lor față de inamicul care i-a prins. Datoria tuturor este de a da luminii toate obiceiurile și legiurile cari cârmuiesc războaiele și să pună în evidență ideile noi ce tind să îndulcească ororile acestui fenomen”.

Locotenent de cavalerie Gabriel D. Danielopol'

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

e-mail: matoi.ecaterina@myunap.net

**Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

***Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

Acest articol readuce în prim-planul atenției publice, acum, la 100 de ani de la Marea Unire, o problemă uitată: violența și abuzurile îndreptate împotriva militarilor români luați prizonieri de război în timpul Primului Război Mondial. Mai exact, își propune să aducă la lumină chinurile pe care prizonierii români de război le-au îndurat în lagărele de concentrare din Bulgaria, în perioada 1916-1919. Violența împotriva „inamicului captiv” merită să fie analizată, cu deosebire pentru că a fost un fenomen de război distinct; spre deosebire de violența dintre combatanți, prizonierul s-a aflat în imposibilitatea de a se apăra sau de a fugi, în condițiile în care se cunoștea că militarului luat prizonier i se aplică legislația internațională aflată în vigoare într-o astfel de situație.

Despre Marele Război și despre efectele acestuia la scară mare s-a scris foarte mult; însă despre prizonierii internați în diverse lagăre de concentrare din Bulgaria sau din Turcia, foarte puțin. Printre cei care s-au aplecat asupra acestei probleme și, mai ales, în ceea ce îi privește pe militarii români luați prizonieri, merită menționați cercetători și scriitori consacrați, precum Mircea Djuvara, Nicolae Iorga, Jean Nouzille, dar și mai recenta colecție de mărturii documentare din anul 2006, semnată de Gh. Nicolescu, Gh. Dobrin și A. Nicolescu.

Ca subiect al studiului istoric, prizonierii din Primul Război Mondial au început să capteze atenția specialiștilor, relativ, recent. Primele studii științifice au apărut abia în anii '90; dintre autori, se merită reținute nume, precum: Annette Becker, Uta Hinz, Reinhard Nachtigal, Oksana Nagornaja, Giovanna Procacci și Heather Jones. Motivele pentru care prizonierii au rămas „uitați” mult timp sunt complexe; o potențială explicație, după Jochen Oltmer, ar fi faptul că, imediat după anul 1918, accentul s-a pus foarte mult pe numărul de morți de pe câmpul de luptă, mai degrabă decât pe prizonierii de război².

Primul Război Mondial – cea mai mare atrocitate la scară globală în istoria umanității

Despre Primul Război Mondial, poetul Guillaume Apollinaire, el însuși soldat pe front, scria, în anul 1917, următoarele: „Cum ar trebui să fie numit acest război? La început, oamenii i-au spus «Războiul lui 1914», apoi, după ce acesta a continuat și, în 1915, a devenit «Războiul European»; după intrarea americanilor, războiul a fost redenumit «Războiul Mondial» ori «Războiul Universal». Denumirea de «Marele Război» are și ea proprii ei suporteri, în timp ce, «Războiul Națiunilor», doar câțiva, dar «Războiul Fronturilor» ar putea să exprime cel mai bine caracterul acestei lupte gigantice”³.

Indiferent de felul în care a fost denumit de-a lungul ultimilor o sută de ani, Primul Război Mondial a adus prima experiență a războiului total, care a implicat marile puteri ale lumii, polarizate între *Tripla Înțelegere/Antanta*⁴, condusă de Marea Britanie, de Franța și de Rusia, și *Puterile Centrale*, dominate de Germania și de Austria-Ungaria. Milioane de oameni și-au pierdut viața în acest război, care a introdus ororile tranșeelor, mitralierelor și atacurilor cu gaze toxice.

Soldații din întreaga lume, din Europa și din coloniile sale, din SUA sau din Japonia, au luptat pe fronturi situate în inima Europei, dar și în țări îndepărtate și exotice. Puterile industriale au reușit să-și utilizeze tehnologiile pentru a performa în acest tip de război, iar rezultatele au fost devastatoare; suferințele populației civile și ale soldaților au atins limite pe care nimeni nu le putea concepe în anul 1914, la începerea acestuia.

Cauzele, care au determinat izbucnirea Primului Război Mondial, variază în literatura de specialitate. Selectând, se pot menționa: *noua politică expansionistă internațională, întreprinsă de împăratul german Wilhelm al II-lea, în anul 1890; modificarea echilibrului de putere dintre puterile economice*, cu o Marea Britanie care a fost speriată de forța industrială germană și de reînarmarea navală, inițiată de guvernul de la Berlin; *conflictele dintre puterile coloniale din Africa și Asia; rivalitatea teritorială dintre Franța și Germania, pentru regiunile Alsacia și Lorena, sau rivalitatea dintre Rusia și Austria-Ungaria, pentru hegemonia din Balcani*. Pe lângă aceste cauze, se impune a fi amintite și alte aspecte, printre care: *țări din afara Europei, precum SUA și Japonia, care așteptau la rangul de puteri mondiale*⁵, precum și două aspecte parcă „uite” de literatura de specialitate: *descoperirea petrolului și promisiunea făcută de către britanici, sioniștilor – o „casă” pentru aceștia în Palestina*⁶.

În 1890, noul împărat al Germaniei, Wilhelm al II-lea, își transformă țara într-o putere mondială. *Weltpolitik* („politica mondială”) a fost percepută ca o amenințare din partea celorlalte puteri și prin

urmare, a dus la destabilizarea situației internaționale. În plus, față de noua politică germană, au existat și alte schimbări care au modificat radical lumea, pe măsură ce aceasta a trecut din secolul al XIX-lea în secolul al XX-lea.

A doua revoluție industrială, care a început în anul 1870, a schimbat echilibrul puterii economice dintre state, astfel că Germania, care a devenit din ce în ce mai puternică, a provocat hegemonia britanică. Această provocare s-a resimțit, în special, în două domenii: creșterea concurenței economiei germane și accelerarea reînarmării navale germane.

Ca urmare a unității germane și a extinderii naționalismului german, Germania a început ceea ce Kaiserul Wilhelm al II-lea a numit un „nou curs”, pentru a-și câștiga „locul sub soare”⁷. După anul 1871, comerțul și industria germană au crescut puternic, într-un mod provocator chiar pentru englezi și, în unele zone, chiar depășind economia Marii Britanii, până atunci cea mai importantă națiune industrială a Europei. Prin urmare, o rivalitate multilaterală s-a dezvoltat între Germania și Marea Britanie, intensificându-se atunci când Wilhelm al II-lea și-a asumat puterea și a început să construiască o marină puternică, îndreptată spre ocean, fapt care aproape că a obligat Marea Britanie și Franța să se apropie diplomatic la începutul secolului al XX-lea.

După cum a fost observată în epocă, extinderea imperiilor coloniale a agravat lupta pentru teritoriu, piețe, prestigiu și putere între actorii industriali europeni. În acest context, rivalitățile teritoriale dintre puterile europene s-au intensificat. Astfel, au putut fi observate „două ciocniri”, deosebit de grave: *rivalitatea franco-germană*, inevitabilă de la anexarea Alsaciei-Lorena de către Germania, în anul 1870, și *rivalitatea dintre Rusia țaristă și Austria-Ungaria pentru hegemonia din Balcani*, care a crescut odată cu slăbirea Turciei (pe atunci încă Imperiul Otoman, cu statutul de „Omul bolnav al Europei”) și naționalismul slav (în principal, sârb) încurajat de Rusia țaristă și îndreptat împotriva habsburgilor din Viena⁸.

Momentul critic, care a acționat ca un declic pentru pornirea Primului Război Mondial, a avut loc la data de 28 iunie 1914, când Franz Ferdinand, moștenitor al tronului austro-ungar, a fost asasinat la Sarajevo (Bosnia) de către un activist sârb bosniac, Gavriilo Princip, membru al organizației naționaliste sârbe „Black Hand”⁹.

Alianțele care se formaseră în perioada de dinainte de începerea „Marelui Război” au început să acționeze, lucru care a transformat un conflict aparent local, european, într-unul global. Ceea ce părea inițial să fie cel de-al „Treilea Război Balcanic” a fost transformat într-o catastrofă de neuitat în istorie, în urma căreia patru dintre imperiile implicate au dispărut (Imperiul German, Imperiul Austro-Ungar, Imperiul Otoman și Imperiul Rus), singurul care a supraviețuit fiind cel Britanic.

Marele Război a fost, fie în mod deliberat sau inconștient, un laborator pentru secolul al XX-lea; un experiment pe teren sau un loc de testare, în care violența era exercitată, iar eficiența materialelor militare pentru uciderea beligeranților, măsurată și îmbunătățită. Annette Becker, care a cercetat caracteristicile Marelui Război, afirmă faptul că, în momentul în care clorul gazos a fost folosit la scară mare, pentru prima dată, Fritz Haber, un chimist german, se afla pe câmpul de luptă de la Ypres, pentru a observa consecințele cercetărilor sale la prima mână¹⁰.

Psihologii au creat laboratoare cât mai aproape de „acțiune” și s-au folosit de război ca de un experiment extins, beligeranții servind ca șoareci de laborator. Mulți dintre acești „experți specialiști” au devenit susținători fervenți ai războiului total, promovând modalități de a duce războiul, într-un mod cât mai „eficient”, în serviciul țării lor.

Scopul *războiului de laborator* sau al *chimiștilor* nu a fost cunoașterea universală, ci victoria națională, potrivit lui Annette Becker. Pe fronturile militare, aceasta a însemnat mult mai mult decât a captura, a răni sau a ucide.

Războiul total a însemnat globalizare și industrializare, modernizare și regresie, atavism și anomie, dar și apropiere culturală, într-un mod în care multe comunități nu și-ar fi dorit – între etnii, religii, regiuni, țări și continente, așa după cum descrie, solemn și profund, Annette Becker¹¹.

Prizonierii de război în Primul Război Mondial

Istoria prizonierilor de război este la fel de veche ca și istoria conflictelor.

În *Antichitate*, războinicii capturați erau considerați proprietatea personală a învingătorului și transformați în sclavi; în Evul Mediu, prin dezvoltarea conceptului de răscumpărare, a fost creată o ocazie specială de către războinici, pentru a captura soldații bogăți. Însă a avea prizonieri presupunea cheltuieli pentru întreținerea lor; prin urmare, aceștia nu erau ținuți decât dacă erau un câștig pentru învingător, astfel că soldații capturați cu statut nesemnificativ sau fără avere erau uciși, pentru a reduce numărul inamicului.

Începând cu secolele XVII și XVIII, o abordare diferită, modernă asupra statutului prizonierilor de război a început să se dezvolte, pe măsură ce războiul a început să fie considerat strict o relație între state. Soldații erau dușmani atâta timp cât erau înarmați, iar învingătorii aveau doar drepturi asupra prizonierilor care îi împiedicau pe cei din urmă să se întoarcă la liniile de luptă. Acest mod de gândire a dus la un tratament (mai) uman pentru cei clasificați, oficial, ca prizonieri de război, cel puțin în documente¹².

Pe de altă parte, chiar dacă internarea în lagărele de concentrare a devenit un fenomen global și cunoscut ca atare, doar începând cu Primul Război Mondial, această practică devine cunoscută, la sfârșitul secolului al XIX-lea, în special din cauza războaielor coloniale.

Iain R. Smith și Andreas Stucki susțin că termenul „concentrare” a apărut, de fapt, în timpul *Războiului de Zece Ani* dintre spanioli și cubanezi, care a avut loc pe teritoriul celor din urmă, între anii 1868 și 1878.

Pe de altă parte, expresia „lagăr de concentrare” a apărut și a fost folosită la propriu, pentru prima dată, în timpul Războiului Burilor, unde părțile beligerante au fost Imperiul Britanic și burii (coloniști olandezi din Africa de Sud), în două etape diferite, din perioada 1880-1902¹³.

O imagine mai clară asupra primelor conflicte, care a permis o clasificare a acestei practici la nivel internațional, este oferită de către Sibylle Scheipers, care contribuie la ancorarea, în istorie, a termenului „lagăr de concentrare”, prin identificarea a patru dintre cele mai proeminente exemple de utilizare a acestora: *Războiul Cubanez pentru Independență* (1895), *Războiul Filipinez* (1899 - 1902), *Războiul Burilor* (1899-1902) și *Revolta comunităților Herero și Nama* din Africa Germană de Sud-Vest (1904-1907). Aceste exemple au avut în comun, conform lui Sibylle Scheipers, concentrarea civililor în lagăre de către puteri imperiale sau invadatoare, folosind ideologii bazate pe ierarhii rasiale¹⁴.

Dacă, la baza concentrării în lagăre de către imperiul britanic, german sau american, cu mult înainte de anul 1914, au fost idei rasiste, naționalismul a devenit ideologie determinantă în perioada Primului Război Mondial, chiar dacă, așa după cum menționează Matthew Stibbe, în cazul Imperiului Habsburgic (un imperiu multinațional), ideologiile antinaționaliste imperiale, precum și preocupările legate de securitatea militară a frontierelor au jucat, la rândul lor, un rol important¹⁵.

Modificările aduse structurii, funcționării și sensului lagărului de prizonieri de război, care au avut loc după anul 1914, în special, în Europa de Vest, au încapsulat importante tranziții sociale majore pe care le-a adus războiul, în special în ceea ce privește tehnologia, guvernanta și identitatea de gen.

Noile tehnologii, variind de la *vaccinarea în masă*, *rețelele feroviare* și conceputul de *expunere la lumină*, până la produsele alimentare mai bine conservate, au permis ca lagărele moderne de detenție, în masă, să se dezvolte. Pe măsură ce războiul a continuat, intervenția statului a devenit normă, deoarece guvernele au fost din ce în ce mai forțate să intervină în afacerile legate de prizonieri, pentru a asigura cea mai eficientă alocare a muncii prizonierilor în economia de război din țara de origine și pentru a impune standarde de bază în lagărele de detenție conduse de militari¹⁶.

În egală măsură, din perspectivă psihologică, este de remarcat faptul că, în lagăre, prizonierii de sex masculin au îndeplinit și rolurile de îngrijire și de muncă casnică. Deși acest lucru se întâmpla și pe front, bărbații nu întâlneau femei doar în tranșee, și aceasta pentru perioade scurte de timp, deoarece acestea se aflau, cu deosebire, în spatele liniilor; în schimb, în lagărele de concentrare, prizonierii de sex masculin aveau foarte puține șanse să vorbească cu femeile. Faptul că erau nevoiți să presteze muncă casnică, asociată la nivel de mintal, colectiv, la început de secol, cu femeia, și ideea că au fost capturați

și închiși au fost, pentru mulți bărbați, o experiență umilitoare, care de multe ori a distrus, ori a schimbat sentimentul unui soldat față de propria-i identitate masculină.

Lagărele de concentrare și captivitatea de masă din Marele Război

În perioada 1914-1919, aproximativ 8,5 milioane de soldați au fost luați captivi de către inamici. Acesta a fost un șoc pentru mulți oficiali militari și guvernamentali, pentru că niciunul dintre statele beligerante nu se aștepta la o „captivitate de masă”¹⁷.

Dacă despre numărul militarilor luați captivi în război se cunosc cifre oficiale, numărul total al civililor luați prizonieri, în perioada menționată, nu este cunoscut, însă cifrele aproximative vehiculate vorbesc despre câteva sute de mii, în Europa, și în jur de 50.000 către 100.000, în afara continentului european, cu toate că Agenția Internațională a Crucii Roșii, privind prizonierii de război internaționali, menționează cifra de două milioane de civili, la nivel global¹⁸.

În timpul Marelui Război, o rețea de lagăre/tabere¹⁹ atât pentru prizonierii de război²⁰, cât și pentru internații civili au fost înființate la nivel internațional.

Condițiile de viață în aceste lagăre au variat de la o țară la alta, iar sesizările despre maltratarea și abuzurile asupra prizonierilor de război au folosit, în epocă, mai mult la „hrănirea” aparatelor de propagandă ale ambelor tabere beligerante, decât la îmbunătățirea condițiilor de viață ale celor ținuți în captivitate²¹.

Printre motivele principale cu privire la reținerea civililor, în special, a bărbaților care se apropiau sau care aveau vârsta satisfăcătoare stagiului militar, a stat aprecierea, conform căreia, prin această măsură, era prevenită creșterea numărului de militari din armata inamică sau faptul că aceștia ar fi putut să fie potențiali colaboratori sau spioni.

În particular, pentru ultima categorie menționată erau avuți în vedere cei care locuiau în localități de graniță și vorbeau, în mod curent, cel puțin două sau trei limbi. Printre cele mai grave situații, au fost acelea în care civilii locuiau în zone ocupate de armate străine, așa după cum a fost cazul Belgiei, aflată sub ocupație, unde armata germană a comis atrocități dintre cele mai dramatice. Aceste atrocități au fost expuse de către cercetătorii John Horne și Alan Kramer, într-un studiu dedicat belgienilor (și nu numai) care au suferit sub ocupația germană, în timpul Primului Război Mondial²².

Frontul de est, cu ofensivele sale rapide și retrageri, a facilitat luarea de prizonieri pe o scară vastă. Un exemplu elocvent în acest sens: mai mult de jumătate din numărul total de victime rusești au fost reprezentate de bărbații care au fost luați prizonieri²³. O treime din numărul total al bărbaților mobilizați de Austria-Ungaria, „aproximativ 11% din totalul populației masculine din «Monarhia Duală»²⁴ au fost luați prizonieri”²⁵.

Războiul a dat naștere unor momente faimoase de captură, precum cel în care frontul italian s-a prăbușit la Caporetto, în anul 1917, și aproximativ 250.000 de italieni au fost făcuți prizonieri de război, sau cel de pe Frontul de Est, unde rușii au capturat un număr uriaș de prizonieri, după căderea Cetății Przemysł, fiind capturate peste 126.000 de persoane.

Până în anul 1916, principalele state beligerante europene au înființat lagăre de concentrare pentru prizonierii de război, locuri securizate, separate de populația civilă, în care prizonierii erau izolați cu garduri de sârmă ghimpată, turnuri de gardă și gardieni, fiind cazați în barăci de lemn sau în fortărețe mai vechi. Aceste lagăre de prizonieri de război au devenit, până în anul 1916, în mare parte, spații de tranziție, în care prizonierii au făcut transformarea de la soldatul câmpului de luptă la muncitorul forțat.

În Germania, 90% dintre deținuți, sau 1.449.000 dintre cei 1.625.000 de prizonieri de război, lucrau.

Marea Britanie a fost statul beligerant care a fost cel mai lent în a-și angaja prizonierii de război pe frontul de acasă, în mare parte din cauza opoziției sindicale față de folosirea muncitorilor deținuți, întrucât sindicatele s-au temut că ar subcota salariile civile.

Ce este relevant pentru legislația internațională, care reglementase statutul prizonierilor de război, este faptul că, până la mijlocul războiului, majoritatea statelor beligerante nu mai respectau Convenția

de la Haga, care preciza că muncitorii prizonieri nu vor fi puși la muncă pentru sarcinile legate direct de război. Într-un război total, cu economii întregi, orientate spre producția militară, această prevedere a fost abandonată rapid.

Unele munci silnice prestate pe frontul de acasă de către prizonieri erau extrem de dure, ducând la un număr mare de decese. Dintre cei 70.000 de prizonieri austro-ungari și germani, folosiți de Rusia, pentru construirea căii ferate Murmansk, 25.000 au murit, cea mai mare parte dintre aceștia provenind din Austro-Ungaria. Ratele deceselor au fost, de asemenea, foarte mari pentru prizonierii italieni capturați de Puterile Centrale; dintre cele 468.000 de persoane deținute de Austro-Ungaria, au murit cel puțin 92.451 de persoane, o rată a mortalității, pe care Alan Kramer a calculat-o la 19,75%. În schimb, dintre cei 477.024 de deținuți austro-ungari combatanți, deținuți de italieni, 18.049 au decedat, aspect care evidențiază faptul că au fost, în general, bine tratați.

Cu toate acestea, prizonierii români din Europa Centrală și de Vest, respectiv din Germania, au suferit printre cele mai mari rate de deces ale războiului, respectiv, în procent de 29 nu au supraviețuit captivității. Aceștia au murit dintr-o serie de cauze, precum: rănilor de luptă vechi, malnutriția, tuberculoza, tifosul, bătaiele, munca excesivă și epidemia de gripă la sfârșitul războiului fiind cauzele cele mai des întâlnite.

Pierderile de vieți din Primul Război Mondial: cifre și cauze

Numărul total de victime militare și civile în Primul Război Mondial a fost de aproximativ 40 de milioane. Au existat 20 de milioane de decese și 21 de milioane de răniți. În ceea ce privește decesele, acestea au inclus 9,7 milioane de militari și aproximativ 10 milioane de civili. Aliații au pierdut aproximativ 5,7 milioane de soldați, în timp ce Puterile Centrale au pierdut aproximativ 4 milioane²⁶, ceea ce face ca pierderile suferite de participanții la Primul Război Mondial să le minimizeze pe cele ale războaielor anterioare. Cel mai mare număr de victime au fost provocate de artilerie, urmate de arme mici și de arme chimice, spre deosebire de baionetă, pe care armata franceză, înainte de război, s-a bazat ca arma decisivă, care a produs foarte puține pierderi.

Războiul a fost din ce în ce mai mecanizat, începând cu anul 1914, și a produs victime chiar și atunci când nu s-a întâmplat nimic important. De exemplu, într-o zi liniștită, fără evenimente de pe Frontul de Vest, au murit sute de soldați în ambele tabere, iar la polul opus, cea mai mare pierdere, pentru o singură zi, a fost înregistrată pe 1 iulie 1916, în timpul bătăliei de la Somme (Franța), când armata britanică a suferit nu mai puțin de 57.470 de pierderi de vieți omenești²⁷.

În ceea ce privește clasificarea statistică a cauzelor, care au determinat pierderile de vieți omenești din timpul Marelui Război, estimarea acestora variază într-o mare măsură. Statisticile privind pierderile militare includ decesele din timpul confruntărilor, decesele militare cauzate de accidente, de boli, precum și decesele din timpul prizonieratului. Majoritatea victimelor pe linie militară din timpul Primului Război Mondial se datorează foametei și bolilor specifice pe timp de război. Moartea civililor, pe de altă parte, se datorează gripei spaniole, care a fost exclusă din aceste cifre ori de câte ori a fost posibil; în categoria deceselor civile, a fost inclus și genocidul armean²⁸.

Clasificarea, realizată de către Centrul Robert Schuman, cu privire la pierderile militare ale Antantei (formată inițial, din Franța, Imperiul Britanic și Imperiul Rus, la care România a aderat, în data de 28 august 1916), arată că, pe primul loc, s-a clasat Imperiul Rus cu 30%, urmat de Franța cu 25%, Imperiul Britanic cu 16%, Italia cu 12%, Serbia cu 8%, România cu 6%, SUA cu 2% și restul cu 1%²⁹.

La polul opus, clasificarea realizată pentru pierderile militare, suferite de către Puterile Centrale, arată că Germania a fost, de departe, campionul negativ al pierderilor de vieți omenești, clasificându-se pe primul loc, cu 52% din totalul de pierderi de vieți omenești, urmată de Austro-Ungaria cu 35%, Imperiul Otoman cu 10%, și Bulgaria cu 3%³⁰.

Privitor la datele pe țări, clasificarea realizată de centrul mai sus menționat, pentru cele două tabere principale, pe baza unor criterii, precum *populația, decesele în rândurile militarilor, victimele în rândul civililor, pierderi totale, persoane decedate procent din totalul populațiilor și militarii răniți*, se poate observa că, în rândurile acelor state care au alcătuit Puterile Centrale, Imperiul German conduce în topul

pierderilor la toate categoriile, cu excepția celei referitoare la *victime în rândul civililor*, unde Imperiul Otoman conduce detașat cu o cifră devastatoare, respectiv 2.150.000 (13,72% din totalul populației), în raport cu 771.844, în rândul militarilor.

În egală măsură, trebuie reținut numărul uriaș al militarilor răniți din rândul Puterilor Centrale: 8.419.533, Germania conducând cu un număr de 4.247.143 de răniți, urmată de Austro-Ungaria cu 3.620.000 de răniți³¹.

În ceea ce privește Alianții, având aceleași criterii, la pierderile de vieți omenești în rândul militarilor, primele trei state, au fost: Imperiul Rus cu 1.811.000, Franța cu 1.397.800 și Forțele Imperiale Britanice cu 1.114.914.

România, cu o populație de 7,5 milioane de locuitori, a pierdut 250.000 de militari și 430.000 din rândul civililor, aceasta însemnând 9,07% din totalul populației.

În ceea ce privește militarii români răniți, numărul acestora, la sfârșitul Primului Război Mondial, a fost estimat în jur de 120.000³².

Alte estimări, cu privire la pierderile românești sunt: conform Biroului pentru Război al Marii Britanii, din anul 1922: 335.706 uciși și dispăruți; conform Departamentul de Război al SUA: 335.706 uciși și dispăruți. În ceea ce privește decesele din rândul civililor, acestea au depășit numărul de dinainte de război cu 430.000, cauzate de lipsa de alimente, de epidemii, precum și de gripa spaniolă³³.

Locațiile lagărelor de război în Primul Război Mondial

După înfrângerea militară a Serbiei, în toamna anului 1915, Germania, Austro-Ungaria și Bulgaria au împărțit-o în zone de control. Germania și-a limitat prezența ocupațională la controlul drumului principal și al căii ferate care trecea prin valea Velika Morava, precum și în jurul unor mine de exploatare de cărbune din partea de est a Serbiei; Bulgaria a controlat două zone: „zona militară din Morava”, cu centrul din Niș, și „zona militară a Macedoniei”, cu centrul la Skopje; Austro-Ungaria a stabilit o conducere militară, cu centrul la Belgrad (trebuie menționat, de asemenea, faptul că Austro-Ungaria a mai instituit un centru, similar cu cel din Belgrad, în Muntenegru).

Armata germană imperială a înființat și a menținut 165 de lagăre de concentrare (*Stammlager*) și peste 120 de secții secundare pentru prizonieri, în timpul războiului. Prizonierii de război au fost transportați pe calea ferată către lagăre de detenție, situate în 24 de cartiere ale Corpurilor de Armată din Prusia, din Saxonia, din Wuerttemberg și din Bavaria (aceste state germane au menținut ministere de război independente înainte și în timpul conflictului)³⁴.

Lagărele din Germania și din Austro-Ungaria erau, în general, cunoscute ca *Kriegsgefangenenlager* (lagăr pentru prizonieri de război); în realitate, însă, au existat trei tipuri de tabere, destinate concentrării unor categorii specifice de prizonieri: *Mannschaftslager* (lagărul altor grade/funcții), pentru soldați și subofițeri, *Offizierslager* (lagăr de ofițeri), pentru ofițerii comandați și *Internierungslager* (lagăr de internare), pentru civilii din statele inamice³⁵.

În timpul Primului Război Mondial, Austro-Ungaria a deținut peste un milion de prizonieri de război din rândul Alianților. Majoritatea proveneau din Rusia, însă, printre aceștia, s-au numărat sârbi, italieni și români. În comparație cu lagărele din Germania, de exemplu, Austro-Ungaria a înființat numeroase închisori militare, pe modelul lagărelor de concentrare. Aceste închisori erau mult mai mari decât cele germane, cu o capacitate de internare între 40.000 și 100.000 de prizonieri, fiecare. Important de reținut este faptul că Ministerul de război austro-ungar a construit majoritatea lagărelor de detenție militară de la zero, folosind prizonierii de război ca mână de lucru. Aceste lagăre de concentrare au fost construite strategic în apropierea liniilor principale de cale ferată, pentru a facilita transportul mai ușor al prizonierilor, dar și pentru aprovizionare³⁶.

Majoritatea dintre deținuți, peste 830.000, controlați de Monarhia Duală, au fost în închisorile austriece. Condițiile alimentare au variat pe scară largă în lagărele de închisoare din dubla monarhie: prizonierii americani, britanici și francezi din Austro-Ungaria au primit ajutoare alimentare și îmbrăcăminte generoase, din surse occidentale, în timpul războiului, și puțini dintre aceștia au fost privați de bunurile de bază; prizonieri din Rusia, din Serbia și din România au primit rareori colete cu hrană de acasă. O

potențială explicație, după Kenneth Steuer, ar putut să fie faptul că cea mai mare parte a Serbiei și a României se afla sub ocupația Puterilor Centrale, în timp ce rușii nu dispuneau de resurse necesare pentru a trimite ajutor substanțial celor din lagărele din Austro-Ungaria³⁷.

În comparație cu Germania și cu Austro-Ungaria, guvernul bulgar a stabilit un sistem de cel puțin 21 de lagăre, în Sofia, în Sliven, în Ferdinand, în Haskovo, în Svishtov, în Stara Zagora, în Orhanie și în Gorno Panicharevo, după ce au luat prizonieri mii de soldați sârbi și contingente mai mici de britanici, de francezi, de italieni și de greci³⁸. Lagărele care găzduiau cel mai mare număr de sârbi erau în Sofia și în Sliven (s-a estimat că tabăra din Sliven avea peste 19.000 de prizonieri de diferite naționalități), în timp ce, în partea centrală și de vest a Bulgariei, în jurul regiunii muntoase Stara Planina, se aflau mii de soldați români. Cu toate acestea, majoritatea deținuților au fost adăpostiți în apropierea locurilor de muncă aflate în afara lagărelor³⁹.

Deși România a intrat în război de partea Antantei, la sfârșitul lunii august 1916, Puterile Centrale au ocupat o mare parte din România, din toamna lui 1916 până în decembrie 1917. Deoarece armata română a reușit să mențină o linie activă cu ajutorul forțelor rusești, Puterile Centrale nu au fost capabile să stabilească o ocupație militară clară, precum în Serbia sau în Muntenegru. De aceea numărul prizonierilor de război civili din România a fost relativ mic, în raport cu numărul prizonierilor militari de război⁴⁰.

La scurt timp, după intrarea în război a României, *Ministerul Afacerilor Străine*⁴¹ a anunțat că interesele supușilor români ținuti prizonieri în Austro-Ungaria și în Germania vor fi reprezentate de către Ambasada SUA, iar cele ale prizonierilor din Bulgaria și din Turcia, de către Legația Spaniolă din țările respective⁴².

Datorită faptului că singura instituție unanim acceptată de părțile beligerante în Primul Război Mondial era Comitetul Internațional al Crucii Roșii (CICR) din Berna, Secția Română a acestei instituții a preluat sarcinile privind unificarea și simplificarea acțiunilor de ajutorare a prizonierilor români de război aflați în captivitate la inamic.

Toate comitetele române de ajutorare trebuiau să transmită ajutoarele (bani, efecte sau alimente) către CICR din Berna, în timp ce, pentru ajutorarea cu bani a prizonierilor din Bulgaria și din Turcia, urmau să fie folosite în continuare Legațiile Spaniole din aceste țări⁴³.

În urma Referatului întocmit de Ministerul de Război, din data de 30.04.1917, a fost înființat un organ central de ajutorare a prizonierilor de război români, respectiv Agenția de Cruce Roșie de la Berna, condusă de contraamiralul N. Gracovsky⁴⁴.

Din mărturiile prizonierilor reîntorși acasă, dar și din memoriile publicate și păstrate în Arhivele Militare, reiese faptul că tratamentele cele mai dure la care au fost supuși militarii români luați prizonieri de război au fost ale celor deținuți în Turcia și în Bulgaria. Documentele menționează faptul că otomanii au refuzat să comunice numărul prizonierilor sau să permită vizite ale Crucii Roșii ori ale statelor neutre în așa-zisele lagăre de concentrare. Prin urmare numărul exact de prizonieri deținuți în aceste țări este destul de greu de identificat; de exemplu, în august 1917, Semiluna Roșie menționa o cifră de aproximativ 3.000 de oameni, în timp ce Comandamentul General al Armatei turce recunoștea, oficial, doar numărul de 374 de prizonieri români capturați, fără să comunice listele oficiale de prizonieri, după cum era precizat în Convențiile de la Haga și în Ordonanțele anexate acestora⁴⁵.

Conform unei note a Ministrului Spaniei din Turcia, care menționa date obținute din surse confidentiale, „situația prizonierilor români este una critică”, din cauza, mai ales, a epidemiei de tifos din lagărul de la Kutahia, cu o rată a mortalității, în rândul celor 2.000 de români, de cel puțin 50%⁴⁶; situația celor deținuți în Bulgaria nu era mai bună, iar Legația Spaniei se lovea constant de refuzul autorităților, când cerea să viziteze prizonierii sau să asiste la distribuirea ajutoarelor către aceștia⁴⁷, pentru că majoritatea taberelor din Bulgaria aveau condiții de viață insalubre. Cu toate acestea, lagărul de la Plovdiv, care găzduia forțele armate britanice și majoritatea celor franceze, din anul 1916, a fost într-o stare atât de bună încât guvernul bulgar l-a folosit drept „lagăr de propagandă” și „a permis observatorilor internaționali să viziteze numai această tabără în mod regulat”⁴⁸.

Studiu de caz: prizonierii români de război din Bulgaria

În Convențiile de la Haga, din anii 1899 și 1907, au fost trasate responsabilitățile statelor care iau prizonieri de război, în ceea ce privește îngrijirea, cazarea și tratamentul acestora. Prin urmare, conform acestor convenții, prizonierii urmau să fie tratați cu „hrana, cazare și îmbrăcăminte, pe aceeași poziție cu forțele armate ale guvernului care le-au capturat”⁴⁹. Mai mult, în articolul 23 al Convenției din 1907, se specifică faptul că este interzis ca unui inamic care nu mai poartă arme sau care nu are la dispoziție alte mijloace de apărare să fie ucis sau rănit⁵⁰.

În ciuda existenței acestor precizări în documentele oficiale mai sus menționate, grija și bunăstarea prizonierilor de război au devenit o problemă diplomatică serioasă, nu numai între beligeranți, ci și pentru țările neutre care au acceptat responsabilitatea reprezentării intereselor beligerante. Astfel că mobilizarea militară și internarea a mii de trupe inamice au pus presiune asupra resursele limitate ale unor state europene neutre; drept urmare, acestea nu au reușit să răspundă nevoilor prizonierilor de război, aflați în detenție în spatele liniilor de război ale statelor beligerante⁵¹.

„Resentimente bulgare” față de România, înainte de Primul Război Mondial: context istoric. Intrarea României în Război

În urma războiului ruso-turc din 1877 și prin Tratatul de la Berlin, Rusia a primit teritoriul dintre Dunăre și mare, de la Imperiul Otoman; ulterior, rușii au făcut schimb cu România, astfel că Dobrogea a fost primită de statul român, în schimbul cedării sudului Basarabiei. Și, deși majoritatea populației din Dobrogea era de etnie turcă și tătară, și mai puțini ruși, români sau bulgari, discursuri subversive împotriva României au început să fie tot mai des auzite dinspre politicienii bulgari din Bulgaria modernă, de după 1878. Astfel că, la nivel de mental colectiv, în societatea bulgară, de la sfârșit de secol XIX și început de secol XX, a fost înrădăcinată ideea că Dobrogea era pământ bulgăresc, „care urma să fie revendicat (și apoi inclus) în Bulgaria Mare”⁵². Se ajunsese până într-acolo încât, în manualele de tactică militară, Dobrogea era văzută ca un teritoriu al Bulgariei, *aflat încă în robie*; astfel, se explică dispunerea strategică a celor mai multe unități militare bulgare înainte de 1912, în apropierea României, și mai puțin față de Imperiul Otoman⁵³.

În ceea ce privește Cadrilaterul (primit de bulgari, în urma tratatului de la Berlin, din 1878), statul român se aștepta, încă de la începutul Primului Război Balcanic, ca acesta să fie primit ca o compensație, drept urmare a extinderii teritoriale a tinerei Bulgarii și, mai ales, ca o compensație pentru România din partea bulgarilor pentru neutralitate, lucru încurajat de Marile Puteri europene, precum Rusia și Austro-Ungaria, care urmăreau, astfel, atragerea României de partea lor⁵⁴.

În ciuda așteptărilor României și a sprijinului față de aceasta a Marilor Puteri, Bulgaria a rămas fermă pe poziție și nu a cedat negocierilor. La București, presiunea exercitată de către populație prin diverse mijloace a determinat guvernul român să treacă la amenințări directe legate (însă, doar la nivel de discurs) de ocuparea forțată a Cadrilaterului. Problema dintre România și Bulgaria a devenit una îngrijorătoare pentru puterile europene ale vremii, cu presiuni din partea rusească, unde populația se identifica cu nevoile bulgarilor, pe baza afinităților slave.

În scurt timp, începe cel de-al Doilea Război Balcanic, pornit de bulgari, împotriva foștilor aliați, care nu erau mulțumiți de teritoriile primite, eveniment care a dat posibilitatea României să se implice militar, la sud de Dunăre, cu rezultate ale căror ecouri au rămas în anele istoriei.

Armata României a obținut victorii, fără a întâmpina prea multă rezistență dinspre armata bulgară, care se concentrase mai mult asupra vecinilor greci și sârbi, ofensive în urma cărora a suferit înfrângeri dezastruoase. În urma Tratatului de Pace de la București, care a încheiat cel de-al Doilea Război Balcanic, România primește Cadrilaterul, realizare prin care obiectivul strategic de securizare a granițelor românești în partea de sud și de sud-est a țării fusese îndeplinit. Cu toate acestea, așa după cum istoria o dovedește nu mult mai târziu, Cadrilaterul devine un fel de piatră de moară pentru guvernul român; prin urmare, relațiile dintre România și Bulgaria, în timpul Primului Război Mondial, erau caracterizate de o tensiune aflată în hibernare.

Pe 27 august 1916, România renunță la neutralitate, intră în război, de partea Antantei, și declară război Austro-Ungariei. La numai o zi distanță, Puterile Centrale răspund prin declarația de război a Germaniei și a Turciei împotriva României, cărora li se alătură și Bulgaria, pe 1 septembrie 1916.

Una dintre cele mai dureroase confruntări directe dintre români și bulgari – care erau sprijiniți și de trupe germane – în Marele Război este și *Bătălia de la Turtucaia*, în urma căreia trupele românești au suferit o înfrângere usturătoare. În urma acestei lupte și-au pierdut viața sau au fost răniți 160 de ofițeri și 6.000 de soldați români, în timp ce 480 de ofițeri și 28.000 de soldați români au fost luați prizonieri⁵⁵.

Ministerul bulgar de resort a emis Primul Regulament pentru Prizonierii de Război, respectiv pe data de 9 octombrie 1915. În acest document, se arăta că prizonierii de război trebuie tratați uman; mai mult, aceștia au introdus multe dintre principiile în vigoare prevăzute atât în Convenția a II-a din 1899, cât și în Convenția a IV-a de la Haga din 1907. Pe hârtie, deci, ordinele guvernului bulgar erau în deplină conformitate cu legislația internațională aprobată de marile puteri ale epocii⁵⁶, cu toate că Primul Război Mondial nu a fost prima situație când Bulgaria a capturat soldați străini într-un conflict armat.

Conform documentelor istorice, în timpul războaielor din Balcani, din perioada 1912-1913, Bulgaria a internat un număr de prizonieri în orașe, însă fără a genera probleme logistice majore⁵⁷, lucru deloc de neglijat când se analizează situația prizonierilor de război aflați în custodia bulgară, în timpul Marelui Război.

„Pierderea” Dobrogei și a Cadrilaterului și mai ales interpretarea acestui fapt la nivel de masă în Bulgaria explică parțial, după Otto Bauer, de ce bulgarii au intrat în război, cu gust amar și cu dorință de răzbunare, după precedentele confruntări, care fuseseră percepute drept „niște experiențe militare, în urma cărora atitudinea sârbilor și a românilor a fost văzută ca pe o trădare”. Prin urmare, contrastul dramatic dintre regimul de tratament al sârbilor și al românilor, pe de o parte, și cel al prizonierilor britanici și francezi, pe de altă parte, spune totul; primii erau disprețuiți, ceilalți venerați⁵⁸.

Marșul către moarte

Astfel că, după intrarea României în război și din momentul capturării primilor militari români de către armata bulgară, a fost declanșat calvarul prizonierilor de război români luați în captivitate de bulgari. Din momentul începerii marșului și până la destinație, de obicei, necunoscută de către prizonieri, aceștia erau obligați să meargă între/către lagăre, între 8, 9, 10, 12 și chiar 15 zile, aproape fără odihnă, dezbrăcați și desculți, indiferent de vreme⁵⁹. În tot acest timp, ca hrană, cei mai norocoși dintre ei primeau câte 3 pâini, pentru 15 zile; alții nu primeau nimic, ba chiar nu erau lăsați să bea nici apă, din care cauză, prizonierii mureau cu zecile.

Pe lângă tortura prin înfometare și privarea de apă, prizonierii erau supuși și la multe alte chinuri. Populația civilă din satele pe care le străbăteau îi loveau fără milă, îi scuipau și îi huiduiau; mai mult, au fost cazuri în care, acei prizonieri care încercau cu disperare să-și potolească foamea cu un porumb, pe care-l încercau să-l culeagă de pe marginea drumului, erau împușcați; de aceeași soartă aveau parte și aceia care se îmbolnăveau pe drum și cădeau istoviți, fără vlagă: erau executați fără milă⁶⁰.

Pe lângă toate acestea, pe drumul către lagăre, convoaiele de prizonieri români erau oprite în spitalele de campanie ale bulgarilor, unde cei dintâi, erau bătuți cu „ciomegile și cu cârjele, de către răniții bulgari”, conform sergentului Mihăilescu Constantin, din Regimentul 50 Obuziere⁶¹. Printre alte mărturii zguduitoare, se află și aceea, conform căreia convoaiele de prizonieri români, flămânde erau întâmpinate, aparent binevoitor, de către bulgăroaice cu mămăligă, care era însă otrăvită, lucru care a dus la moartea multora dintre ei⁶².

Cazarea în „lagărele inexistente ale morții”

Mărturia căpitanului Florescu Pavel din Regimentul „Romași” nr. 19, făcută, la data de 21 iunie 1918, la întoarcerea în țară, demonstrează modul în care au fost tratați militarii români luați prizonieri de țara vecină: „Ajunși în Gara Racovski, am fost obligați să mergem pe jos până în lagărul Hasovo, nu departe de granița turcă. Acolo am fost puși în barăci de scândură, fără paturi, drept perină, o piatră, iar ca pături milioanele de păduchi, purici și stelnițe, fără foc”⁶³.

Alți prizonieri din Bulgaria nu au avut parte nici măcar de baraca înghețată, conform altor mărturii documentate în Arhivele Militare; mulți au dormit sub cerul liber, pe câmp, în ploaie, pe vânt, chiar și în luna decembrie; alții, aparent un pic mai norocoși, au dormit în bordeie, pline de igrasie și fără foc, sau au fost ținuți în coșare de vite, unde își făceau și nevoile, deoarece nu aveau voie să iasă; prin urmare, aceștia se îmbolnăveau cu zecile, zilnic, în perioada captivității⁶⁴.

Hrana din lagărele morții

Ajunși în lagăre, prizonierii aveau, drept alimentație, „pâine de mălai, în greutate de aproximativ 250-300 de grame, amestecată cu semințe de mei, paie și bălegar, sau pâine de grâu, tot murdară și mică, pe care o mâncau mai adesea goală, sau cu o ciorbă de mere pădurețe, pere pădurețe, coarne și o ciorbă națională bulgară, numită «bulgur», fără apă”. Nici ofițerii nu aveau parte de un trai mai bun în comparație cu soldații sau gradele inferioare, așa după cum ar fi trebuit: pe lângă faptul că erau bătuți zilnic de soldații bulgari și insultați, mai trebuiau să care și hârdaiele cu materii fecale și cu urină, nemâncați. Drept urmare a acestor tratamente, un număr dintre prizonierii români, ofițeri, au încercat să evadeze; o parte au reușit, alții au fost prinși, bătuți și legați, iar un ofițer a fost împușcat mortal în timpul evadării⁶⁵.

Zilnic, din lagăr pleca câte un convoi de câte o sută de morți, desfigurați de șobolani, dezbrăcați, câte patru pe o targă; în doar câteva luni, au murit, din cauza condițiilor crunte, 16 ofițeri și 3.026 de soldați români⁶⁶. Când prizonierii nu mai aveau ce să mănânce, „pășteau iarbă sau frigeau opincile și le mâncau, omorau câini și pisici pentru a-și ostoi foametea cruntă”⁶⁷.

Prizonierii de război români din Bulgaria, la sfârșitul Marelui Război

Începând cu semnarea Tratatului de la Brest-Litovsk, din martie 1918, dintre Rusia Bolșevică și Puterile Centrale, care a încheiat tehnic luptele din Est, și până în noiembrie 1918, când într-un vagon de tren, în localitatea Compiègne, de lângă Paris, a fost semnat armistițiul dintre puterile beligerante, situația politică din Est a fost haotică.

Deși data de 11.11.1918 este considerată data oficială a încheierii Primului Război Mondial, starea de război a mai continuat și în primele luni ale lui 1919, mai precis până pe 28 iunie 1919, când au fost semnate Tratatul de la Versailles cu Germania și alte tratate cu Austria, cu Bulgaria, cu Ungaria și cu Imperiul Otoman, care au fost urmate de alte tratate, menite să schimbe harta lumii pentru următorul secol, cel puțin⁶⁸.

Bulgarii au fost de acord să-și demobilizeze imediat armata, să se retragă din teritoriile grecești și sârbe ocupate, să asigure transportul și echipamentul militar al aliaților și să deschidă teritoriul Bulgariei pentru operațiile aliate.

Țarul Ferdinand I a abdicat pe 4 octombrie și a fost urmat de fiul său, Boris III. Bulgaria și-a încheiat participarea la război în septembrie, iar procesul de repatriere a prizonierilor a reflectat condițiile teribile pe care aceștia le-au îndurat, în această țară, în timpul războiului.

Reflecții asupra efectelor și modificărilor în legislația internațională, după anul 1919, privind prizonierii de Război

Ca urmare a ororilor suferite de către prizonierii de război în Primul Război Mondial, au fost introduse noi precizări în legislația internațională (dar și națională a multor state), care au intrat în vigoare prin Convenția de la Geneva, din 1929, care prevedea că deținuții trebuie să fie tratați uman, națiunile care iau prizonieri trebuiau să furnizeze informații despre prizonierii deținuți și să permită vizite ale reprezentanților statelor neutre în lagărele de detenție. Dintre cele 46 de națiuni care au participat la convenție, aceste prevederi au fost semnate doar de 33 de națiuni⁶⁹.

După încheierea celui de-al doilea Război Mondial, prin Convenția de la Geneva, din anul 1949, semnată de 57 de națiuni, au fost extinse reguli detaliate de conduită pentru protecția prizonierilor de-a lungul captivității. Conform acesteia, tratamentul uman și decent al deținuților trebuie să fie un drept ce nu este supus capriciului statului care ia prizonieri, care trebuie să fie recunoscuți în mod clar ca fiind victime ale evenimentelor, și nu criminali⁷⁰.

Astăzi, la o 100 de ani de la Marele Război, în ciuda numeroaselor reglementări în legislația internațională și în ciuda existenței a numeroase instrumente internaționale în acest domeniu, tratamentul la care sunt supuși cei care sunt luați captivi în conflictele (ne)convenționale din diverse părți ale lumii nu s-a schimbat cu mult. Mărturie stau diversele decapitări sau execuții sumare ale militarilor sirieni din războiul din Siria, ale soldaților nigerieni sau sudanezi de către diverse facțiuni armate din țările menționate, sau ale multor altor militari necunoscuți, din diverse părți ale lumii, care vor rămâne neștiuți în umbra istoriei.

De aceea acest articol se va încheia tot cu un citat al locotenentului de Cavalerie Gabriel D. Danielopol, care, acum o sută de ani, făcea niște precizări extraordinare cu privire la atitudinea ce trebuie avută în vedere, la nivel internațional, atunci când este vorba despre aplicarea legislației cu privire la război și la efectele acestuia: „Tot ce se va clădi și de aici înainte în regulile războiului, trebuie să fie în așa fel stabilit încât să fie cu puțință a fi observat cu strictețe. Nu trebuie să ne facem visuri himerice, să sperăm vreodată într-o Pace Universală și să lăsăm uitării opera aceasta”⁷¹.

Concluzii

În timpul Primului Război Mondial, legea internațională privind tratamentul prizonierilor de război și a internaților din Europa de Sud-Est, printre care și România, a fost, în general, ignorată de toate părțile beligerante. Dezvoltarea lagărelor de represalii (și nu de concentrare) a reprezentat una dintre atrocitățile majore ale Primului Război Mondial, mai ales în cazul prizonierilor români și sârbi, deținuți în Bulgaria, dar și în Turcia și în Germania (într-o măsură mai mică). Din cauza opțiunilor limitate aflate la dispoziția beligeranților dincolo de câmpul de luptă, pedepsirea prizonierilor de război a devenit o metodă tentantă pentru a face dreptate, o dreptate subiectivă, văzută printr-o interpretare greșită a istoriei, fapt ce s-a reflectat în comportamentul asupra inamicului captiv.

În urma consultării diverselor materiale privind prizonierii de război, din perioada cercetată, concluzia generală care se desprinde este că, indiferent de statul de origine, de statutul social sau deținut, prizonierii și internații din Sud-Estul Europei (români și sârbi) au suferit, din cauza lipsei de hrană, a lipsei îngrijirii adecvate, a sănătății necorespunzătoare și a pedepselor fizice, la scară mai mare, decât prizonierii britanici sau francezi, în lagărele din Bulgaria, din Turcia și chiar din Germania.

Există o anumită relativitate a percepției violenței în spațiu și în istorie. Aceasta ridică întrebarea cu privire la ceea ce este violența și unde trebuie să fie trasată linia dintre represiune legitimă, brutalitate și teroare în conflictele internaționale, în cazul prizonierilor de război, chiar și astăzi, la exact o sută de ani de la încheierea Marelui Război. Aparent, la nivel oficial, se spune că problema a fost legată de interpretarea greșită a legislației internaționale sau, mai precis, de lipsa unor precizări clare în regulile internaționale ale războiului în momentul respectiv; dar, o serie de ipoteze, mai ales de genul celor tocmai menționate privind Primul Război Mondial, pot fi revizuite, în lumina ultimelor demersuri academice.

În primul rând, captivitatea în masă a fost absolut esențială conflictului, dacă se ia în considerare economia de război, subiect neatins în acest articol, din lipsă de spațiu; de aceea captivitatea de masă nu mai poate fi văzută ca o scenă marginalizată, sau tratată doar ca parte a istoriei sociale a frontului de acasă, separată de violența Marelui Război,

În al doilea rând, menționarea slăbirii dreptului internațional, aflat oarecum într-o fază relativ incipientă în acel moment, nu trebuie văzută și vehiculată ca o justificare pentru atrocitățile comise de anumiți beligeranți.

Se pare că totuși legislația în vigoare și precizările acesteia au fost suficient de puternice pentru a opri escaladarea, în anumite situații; în acest sens, se poate da, drept exemplu, cazul prizonierilor de război britanici, al celor francezi și germani, care au primit îngrijiri medicale și faptul că regulile privind statutul ofițerilor cu grad superior au continuat să fie respectate; lucru care nu a putut să funcționeze și în cazul prizonierilor de război români aflați în captivitate în lagărele de detenție din Bulgaria.

NOTE:

- 1 Locotenent de cavalerie, Gabriel D. Danielopol, *Condițiunea Juridică a Prisonierilor de Războiu*, Tipografia ziarului Curierul Judiciar, București, 1909, p. 6.
- 2 Jochen Oltmer, "Einführung, Funktionen und Erfahrungen von Kriegsgefangenschaft im Europa des Ersten Weltkriegs", in: Oltmer, Jochen (ed.): *Kriegsgefangene im Europa des Ersten Weltkriegs*, Paderborn 2005, p. 11.
- 3 Guillaume Apollinaire, *Mercure de France*, 16 November 1917, în *Œuvres complètes*, T 3, La Pléiade, Gallimard, p. 514, *op.cit.*, în Annette Becker, *The Great War: World war, total war. International Review of the Red Cross*. *International Review of the Red Cross* (2015), 97 (900), 1029-1045. The evolution of warfare, p. 1029, accesat la 27.10.2018.
- 4 Pe parcursul acestui articol vor fi utilizați și alți termeni, precum: *Aliații* sau *Antanta*, pentru a face referire la această alianță.
- 5 The First World War (1914-1918), <http://passthrough.fw-notify.net/download/317001/http://www.historiasiglo20.org/4ESO/WWI.pdf>, accesat la 25.10.2018.
- 6 Nota și observația autorilor.
- 7 Kaiser Wilhelm II of Germany, *Speech to the North German Regatta Association*, 1901, citat de Modern History Sourcebook: *Kaiser Wilhelm II: A Place in the Sun, 1901 Internet History Sourcebooks*, sourcebooks.fordham.edu/mod/1901kaiser.asp, accesat la 28.10. 2018.
- 8 *The first World War 1914/1918*; 4 ESO. „First World War”, <http://www.historiasiglo20.org/4ESO/WWI.pdf>, accesat la 25.10.2018.
- 9 Stephanie Palek, *Sarajevo 1914*, 23 Aprilie 2015, www.lib.cam.ac.uk/collections/departments/germanic-collections/about-collections/spotlight-archive/sarajevo-1914, accesat la 28.10.2018.
- 10 Annette Becker, *The Great War: World war, total war. International Review of the Red Cross. International Review of the Red Cross* (2015), 97 (900), 1029–1045. The evolution of warfare, p. 1032.
- 11 *Ibidem*.
- 12 *History and Legal Status of Prisoners of War*, www.nps.gov/and/learn/historyculture/history-legal-status-pows.htm, accesat la 28.10.2018.
- 13 Ștefan Manz, Panikos Panayi, Matthew Stibbe: Internment during the First World War. A mass global phenomenon” în *Internment during the First World War: A mass Global Phenomenon*. Ștefan Manz, Panikos Panayi, Matthew Stibbe eds. Routledge, 2018, ediție online, accesat la 28.10. 2018.
- 14 *Ibidem*.
- 15 *Ibidem*.
- 16 Heather Jones, “Prisoners of War” 08. October, 2014. *New Articles RSS, International Encyclopedia of the First World War: 1914-1918*, net/article/prisoners_of_war, accesat la 28.10. 2018.
- 17 Anja Huber, “The internment of prisoners of war and civilians in neutral Switzerland, 1916-1919”, în *Internment during the First World War: A mass Global Phenomenon*. Ștefan Manz, Panikos Panayi, Matthew Stibbe eds. Routledge, 2018; accesat la 28.10. 2018. Alte estimări vorbesc despre cifre cuprinse între 6.6 și 8.4 milioane. Vezi: Alan Kramer, “Prisoners in the First World War”, în Scheipers, Sibylle (ed.): *Prisoners in War*, Oxford, 2010, p. 76.
- 18 Ștefan Manz, Panikos Panayi, Matthew Stibbe, Internment during the First World War. A mass global phenomenon” în *Internment during the First World War: A mass Global Phenomenon*. Ștefan Manz, Panikos Panayi, Matthew Stibbe eds. Routledge, 2018, accesat la 28.10.2018.
- 19 Termenul de lagăr va fi folosit pe parcursul acestui articol, din motive care țin de utilizarea, în mod curent, a termenului tabără.
- 20 Termenul folosit la nivel internațional este cel utilizat în limba engleză, respectiv Prisoner of Wars (POWs).
- 21 Anja. Huber, *op.cit.*
- 22 Horne John, Alan Kramer, *German Atrocities 1914-1918: A History of Denial*, New Haven, Conn., Yale University Press, London, 2001, XV-608.
- 23 Niall Ferguson, *The Pity of War*, London 1998, p. 368, *op.cit.*, în Jones Heather, “Prisoners of War”, October, 2014. *New Articles RSS, International Encyclopedia of the First World War: 1914-1918*, net/article/prisoners_of_war, accesat la 28.10.2018.
- 24 Termen folosit în literatura de specialitate pentru a face referire la Imperiul Austro-Ungar.
- 25 Alon Rachamimov, *POWs and the Great War. Captivity on the Eastern Front*, Cambridge University Press, 2002, p. 31.
- 26 *Reperes. Parteneriat educativ grunțivig 2009-2011. World War I casualties.pdf.*, <http://www.centre-robert-schuman.org>, accesat la 28.10.2018, p. 1.
- 27 Royde-Smith, John Graham, Dennis E. Showalter, *World War I. Encyclopædia Britannica*, Encyclopædia Britannica, Inc., 15 octombrie 2018, www.britannica.com/event/World-War-I/Killed-wounded-and-missing, accesat la 28.10.2018.
- 28 *Reperes parteneriat educativ grunțivig 2009-2011. World War I casualties*, p. 2, <http://www.centre-robert-schuman.org>, accesat la 28.10. 2018.
- 29 *Ibidem*, p. 3.
- 30 *Ibidem*, p. 5.
- 31 *Ibidem*, p. 6.

- 32 *Ibidem*, p. 5.
- 33 *Ibidem*, p. 10. Rumen Cholakov, *Prisoners of War in Bulgaria during the First World War*, Cambridge University 2012, p. 15, <http://cantabulgarian.soc.srcf.net/wp-content/uploads/2013/01/Rumen-Cholakov-Prisoners-of-War-in-Bulgaria-during-the-First-World-War.pdf>
- 34 Harald Heppner, Rudolf Gräf, Romania *New Articles RSS, 1914-1918*, International Encyclopedia of the First World War,” 2014, encyclopedia.1914-1918, net/article/romania, accesat la 31.10. 2018.
- 35 Trifunovic Bogdan, *Prisoners of War and Internees (South East Europe)*, p. 5, <https://encyclopedia.1914-1918-online.net/pdf/1914-1918>, accesat la 31.10.2018.
- 36 Andrej Mitrović, Srbija u Prvom svetskom ratu [Serbia in World War I], Belgrade 2004; Rakočević, Novica: Crna Gora u prvom svjetskom ratu 1914-1918 [Montenegro in the First World War] 1914-1918, Cetinje 1969, citat de Trifunovic Bogdan.
- 37 Kenneth Steuer, *First World War Central Power Prison Camps*, History Faculty Publications, Paper 1, 2013, <https://scholarworks.wmich.edu/cgi/viewcontent.cgi>, accesat la 30.10. 2018.
- 38 Steuer Kenneth, *Pursuit of an 'Unparalleled Opportunity': The American YMCA and Prisoner of War Diplomacy among the Central Power Nations during World War I, 1914-1923*, Columbia University Press, <http://www.gutenberg-e.org/steuer/index.html>, accesat la 03.11.2018.
- 39 Rumen Cholakov, *Prisoners of War in Bulgaria during the First World War*, Cambridge University, 2012, p. 15, <http://cantabulgarian.soc.srcf.net/wp-content/uploads/2013/01/Rumen-Cholakov-Prisoners-of-War-in-Bulgaria-during-the-First-World-War.pdf>, accesat la 03.11.2018.
- 40 Bogdan Trifunovic, *op.cit.*, p. 2.
- 41 Denumirea deținută, în 1916, de Ministerul de Externe.
- 42 Gh. Nicolescu, Gh. Dobrescu și A. Nicolescu, *Calvarul prizonierilor români din Primul Război Mondial. Mărturii documentare*, vol. I, Editura Universității din Pitești, 2006, p. IX, <http://www.fundatiagusa.ro/assets/files/Media%20presa%20PDF/calvarul-prizonierilor-romani-in-primul-razboi-mondial.-marturii-documentare, Volumul-I.pdf>, accesat la 03.11.2018.
- 43 *Ibidem*, p. X-IX.
- 44 *Ibidem*, p. IX.
- 45 *Ibidem*, p. xxiii.
- 46 *Ibidem*.
- 47 *Ibidem*, pp. xxii-xxiii.
- 48 Rumen Cholakov, *Prisoners of War in Bulgaria during the First World War*, Cambridge University, 2012, p. 21.
- 49 United States Senate, „Convention with Respect to the Laws and Customs of War on Land”, 29 July 1899, Geneva, Chapter II, Article VII, in *Treaties, Conventions, International Acts, Protocols, and Agreements between the United States of American and Other Powers*, Volume II: 1776-1909 (Part II) (New York: Greenwood Press, 1968), 2050, cited in Steuer, Keneth. Pursuit of an ‘Unparalleled Opportunity’ The American YMCA and Prisoner of War Diplomacy among the Central Power Nations during World War I, 1914-1923. 2030. <http://www.gutenberg-e.org/steuer/steuer.intro.html>, accesat la 03. 11. 2018.
- 50 ”Laws and customs of war on land (Hague, VI)”. Convention signed at the Hague October 18, 1907, with annexes of regulations, <https://www.loc.gov/law/help/us-treaties/bevans/m-ust000001-0631.pdf>
- 51 Steuer, <http://www.gutenberg-e.org/steuer/pdf/steuer.intro.pdf>, p. 1, accesat la 03. 11. 2018.
- 52 Marius Diaconescu, „Al Doilea Război Balcanic și iluzia succesului diplomatic și militar al României”, accesat la 14.11. 2018, <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/al-doilea-razboi-balcanic-si-iluzia-succesului-diplomatic-si-militar-al-romaniei>
- 53 *Ibidem*.
- 54 *Ibidem*.
- 55 Laurentiu Dolga, „Eroismul Ostașilor Români: Turtucaia”, *Ziare.com*, 15 nov. 2018, accesat la 15.11. 2018, www.ziare.com/cultura/istoria-culturii-si-civilizatiei/turtucaia-infrangerea-despre-care-nu-se-vorbeste-i-1158077
- 56 *Prisoners of War in Bulgaria during the First World War*.
- 57 Yücel Yanıkdag, Ottoman Empire’, in *Encyclopedia of Prisoners of War and Internment*, ed. Jonathan F. Vance, Santa Barbara: ABC-CLIO, 2000, pp. 213-214.
- 58 Otto Bauer, *The Nation*, in Nationalism in Europe 1815 This dissertation is submitted as part of the Tripos Examination in the Faculty of History, Cambridge University, April 2012. to the Present, ed. Stuart Woolf, Routledge, London, 2003, pp. 66-68.
- 59 Gh. Nicolescu, Gh. Dobrescu și A. Nicolescu; *Calvarul prizonierilor români din Primul Război Mondial. Mărturii documentare*, vol. II, Editura Universității din Pitești, 2006, p. 230.
- 60 *Ibidem*, p. 220.
- 61 *Ibidem*, p. Xxxiii.
- 62 *Ibidem*, p. Xxxiii.
- 63 *Ibidem*, p. xxvii.
- 64 *Ibidem*, p. 221.
- 65 *Ibidem*, p. xxviii.
- 66 *Ibidem*, xxviii.
- 67 *Ibidem*, xxviii.

68 Liliana Teică, „Sfârșitul Primului Război Mondial. Consecințe și jocuri diplomatice”, *Stiriletvr.ro*, 15 nov. 2018, stiri.tvr.ro/sfarsitul-primului-razboi-mondial-consecinte-si-jocuri-diplomatice_52571.html#view

69 *History and Legal Status of Prisoners of War*, National Parks Service, US Department of the Interior, www.nps.gov/and/learn/historyculture/history-legal-status-pows.htm, accesat la 28.10.2018.

70 *Ibidem*.

71 Locotenent de cavalerie Gabriel D. Danielopol, *Condițiunea Juridică a Prisonierilor de Războiu*, Tipografia ziarului Curier Judiciar, 1909, București, p.128.

BIBLIOGRAFIE

Bauer Otto, "The Nation, in Nationalism in Europe 1815", Faculty of History, Cambridge University, April 2012 to the Present, ed. Stuart Woolf, Routledge, London, 2000.

Becker Annette, *The Great War: World war, total war*. International Review of the Red Cross. International Review of the Red Cross, 2015.

Claire Andrew, „Compared repression in Occupied France and Belgium, during the Two World Wars. About Un-Civilizing Processes”, working paper for Terror and the Making of Modern Europe, The Center for European Studies, Stanford University, April 17-18, 2008.

Cholakov Rumen, *Prisoners of War in Bulgaria during the First World War*, Cambridge University 2012, ediția online pe <http://cantabulgarian.soc.srcf.net/wp-content/uploads/2013/01/Rumen-Cholakov-Prisoners-of-War-in-Bulgaria-during-the-First-World-War.pdf>.

Locotenent de cavalerie Danielopol D. Gabriel, *Condițiunea Juridică a Prisonierilor de Războiu*, Tipografia ziarului Curierul Judiciar, București, 1909.

Heather Jones, *Violence against Prisoners of War in the First World War. Britain, France and Germany, 1914-1920*, Cambridge University Press, New York, 2011.

Heppner Harald, Gräf Rudolf, „Romania New Articles RSS, 1914-1918”, International Encyclopedia of the First World War, 2014, encyclopedia.1914-1918.net/article/romania

Horne John, Alan Kramer, *German Atrocities 1914-1918: A History of Denial*, New Haven, Conn., Yale University Press, London, 2001.

Kaiser Wilhelm II of Germany, *Speech to the North German Regatta Association*, 1901 citat de Modern History Sourcebook: Kaiser Wilhelm II: A Place in the Sun, 1901, sourcebooks.fordham.edu/mod/1901kaiser.asp

Manz Stefan, Panayi Panikos, Stibbe Matthew, „Internment during the First World War. A mass global phenomenon” în *Internment during the First World War: A mass Global Phenomenon*. Manz Stefan, Panayi Panikos, Stibbe Matthew eds., Routledge, 2018.

Mitrović Andrej, *Srbija u Prvom svetskom ratu (Serbia in World War I)*, Belgrade 2004; Rakočević, Novica: *Crna Gora u prvom svjetskom ratu 1914-1918 (Montenegro in the First World War) 1914-1918*.

Niall Ferguson, *The Pity of War*, London, 1998.

Nicolescu Gh., Dobrescu Gh., Nicolescu A., *Calvarul prizonierilor români din Primul Război Mondial. Mărturii documentare*, vol. I și II, Editura Universității, Pitești, 2006.

Oltmer Jochen, "Einführung, Funktionen und Erfahrungen von Kriegsgefangenschaft im Europa des Ersten Weltkriegs", in Oltmer, Jochen (ed.): *Kriegsgefangene im Europa des Ersten Weltkriegs*, Paderborn, 2005.

Palek Stephanie, *Sarajevo 1914*, 23 aprilie 2015, www.lib.cam.ac.uk/collections/departments/germanic-collections/about-collections/spotlight-archive/sarajevo-1914.

Steuer Kenneth, *First World War Central Power Prison Camps 2013*, History Faculty Publications, paper 1.

Yanikdag Yücel Y, „Ottoman Empire”, in *Encyclopedia of Prisoners of War and Internment*, ed. Jonathan F. Vance, Santa Barbara, 2000.

Ministerul de Războiu, Marele Stat Major, *Instrucțiuni Provizorii asupra Prizonierilor și Internaților de Războiu* (pus în vigoare prin I.D., Nr. 2435, din 8 iunie 1926. Abrogă dispozițiunile vechiului Regulament asupra prizonierilor de război, nr. 2793, din 14 august 1916), Tipografia Marelui Stat Major, București, 1927.

www.nps.gov/ande/learn/historyculture/history-legal-status-pows.htm

<https://grandeguerre.icrc.org>

<http://www.centre-robert-schuman.org>

<https://once.mapn.ro/pages/view/98>

<http://www.historiasiglo20.org/4ESO/WWI>

<http://www.historiasiglo20.org/4ESO/WWI.pdf>

sourcebooks.fordham.edu/mod/1901kaiser.asp

www.lib.cam.ac.uk/collections/departments/germanic-collections/about-collections/spotlight-archive/sarajevo-1914

<http://passthrough.fw-notify.net/download/317001/http://www.historiasiglo20.org/4ESO/WWI.pdf>

www.etymonline.com/word/belligerent

http://scholarworks.wmich.edu/history_pubs/

PRISONIERS OF WAR IN THE FIRST WORLD WAR THE CASE OF ROMANIAN POWS IN BULGARIA

Ecaterina MAȚOI*
Filofteia REPEZ**
Diana CHIVU***

Although military (and civilian) internment has become associated with World War II in the collective memory, it has a much longer and painful history. The turning point of this history took place during the First World War when, in the name of "security" in a total war, the internment of "foreign enemy" became part of state policy for the belligerent states, leading to imprisonment, moving and, in extreme cases, death by neglect or deliberate killing of hundreds of thousands of people around the world. Among these heroes, often "unknown", there were many Romanian soldiers who were taken prisoners and interned in various camps of the Central Powers; this article is dedicated to them.

Keywords: war prisoners; World War I; belligerents; total war; prisoner status; international law.

MOTTO:

"My conviction is that not even today do the states know the laws of war perfectly and that their captured soldiers will not know what their rights and duties are to the enemy who has taken them prisoners. The duty of all is to bring light upon all the customs and laws governing wars and to emphasize the new ideas that tend to soften the horrors of this phenomenon".

Lieutenant Cavalry Gabriel D. Danielopol¹

This article brings to the forefront of public attention, 100 years after the Great Union, a forgotten issue: violence and abuses against Romanian soldiers taken prisoners of war during the First World War. More specifically, it aims to bring to light the torments that the Romanian prisoners of war endured in the concentration camps in Bulgaria during 1916-1919. Violence against the "captive enemy" deserves to be analyzed, especially because it was a distinct phenomenon of war; unlike the violence between the combatants, the prisoner was unable to defend himself or to escape in the conditions in which he knew that he had the status of war prisoner and the international law in force was applied in such a situation.

About the Great War and its effects on a large scale a great number of works have been written; but about prisoners interned in various concentration camps in Bulgaria or Turkey, very little. Among those who have tackled this issue, and especially with regard to Romanian soldiers taken prisoners, it is worth mentioning well-known scholars and writers such as Mircea Djuvara, Nicolae Iorga, Jean Nouzille, and the latest collection of documentary testimonies from 2006, signed by Gh. Nicolescu, Gh. Dobrin and A. Nicolescu.

As a subject of historic study, "the prisoners of World War I" have begun to catch the attention of specialists only relatively recently. The first scientific studies appeared only in the 1990s. Among the authors, names such as Annette Becker, Uta Hinz, Reinhard Nachtigal, Oksana Nagornaja, Giovanna Procacci and Heather Jones are worth mentioning. The reasons why prisoners have been "forgotten" for a long time are quite complex; a potential explanation, after Jochen Oltmer, would be that immediately after 1918, the emphasis was on the number of deaths on the battlefield rather than on prisoners of war².

**"Carol I" National Defense University

e-mail: matoi.ecaterina@myunap.net

***"Carol I" National Defense University

****"Carol I" National Defense University

World War I - the greatest atrocities on a global scale in the history of humanity

About World War I, the poet Guillaume Apollinaire, himself soldier on the front, wrote in 1917 the following: "How should this war be called? At first, people labeled it as "The War of 1914," and then, when it continued in 1915, became the "European War"; after the arrival of the Americans, the war was renamed "World War" or "Universal War". The term "Great War" also has its own supporters, while "The War of Nations, only a few, but the" War of Fronts "could be the best choice to express the character of this gigantic struggle"³.

Regardless of how it was named over the last hundred years, World War I brought the first experience of the total war, involving the great powers of the world, polarized between the *Triple Entente*⁴, led by the United Kingdom, France and Russia, and the *Central Powers*, dominated by Germany and Austro-Hungary. Millions of people lost their lives in this war that introduced the horrors of the trenches, machine guns, and toxic gas attacks. Soldiers from all over the world, from Europe and its colonies, from the US or Japan, they all fought on fronts in the heart of Europe as well as in distant countries. Industrial powers were able to use their technologies to wage this type of war and the results were devastating; the suffering of the civilian population and soldiers reached limits that no one could conceive in 1914 when it began.

The causes that led to the outbreak of World War I vary in the literature. By making a mere selection, we can mention: *the new international expansionist policy pursued by the German Emperor Wilhelm II in 1890; changing the balance of power between economic powers, a Great Britain that was scared by the German industrial force and the naval re-endowment with armament, initiated by the Berlin government; conflicts between colonial powers in Africa and Asia; the regional rivalry between France and Germany for the regions of Alsace and Lorraine, or the rivalry between Russia and Austria-Hungary for Balkan hegemony.* In addition to these causes, other issues need to be mentioned, among which: countries outside Europe, such as the USA and Japan, which were seeking to obtain the rank of world powers⁴, as well as two aspects that seem to have been "forgotten" by literature: *the discovery of oil and the promise made by the British, to the Zionists - a "house" for them in Palestine*⁶.

In 1890, the new German emperor, Wilhelm II, turned his country into a world power. The *Weltpolitik* ("world politics") was perceived as a threat by the other powers and therefore led to the destabilization of the international situation. In addition to the new German policy, there were other changes that radically changed the world as it passed from the nineteenth century to the twentieth century. The second industrial revolution, which began in 1870, changed the balance of economic power between states, so that Germany, which grew stronger, provoked British hegemony. This challenge was felt in two areas: increasing the German economy and accelerating the German naval re-arming.

As a result of German unity and the expansion of German nationalism, Germany began what Kaiser Wilhelm II called a "new course" to gain "its place under the sun"⁷. After 1871, German trade and industry grew strong, in a challenging way even for the English and, in some areas, even surpassing Britain's economy, Europe's most important industrial nation ever. Therefore, a multilateral rivalry developed between Germany and the United Kingdom, intensifying when Wilhelm II assumed power and began building a strong ocean-bound navy, which almost forced Britain and France to approach diplomatically the early twentieth century.

As it was observed at the time, the expansion of colonial empires aggravated the struggle for territory, markets, prestige and power among European industrial actors. In this context, the territorial rivalries between the European powers intensified. Thus, *two particularly serious clashes* were observed: *the Franco-German rivalry*, inevitable since Germany's annexation of Alsace-Lorraine in 1870, and *the rivalry between Tsarist Russia and Austro-Hungary for Balkan hegemony*, which grew simultaneously with the weakening of Turkey (then the Ottoman Empire, with the status of "the sickness of Europe") and the Slavic nationalism (mainly Serbian) encouraged by the Tsarist Russia and directed against the Habsburgs in Vienna⁸.

The critical moment, which acted as a trigger to start the First World War, took place on June 28th, 1914, when Franz Ferdinand, the heir to the Austro-Hungarian throne, was assassinated in Sarajevo

(Bosnia) by a Bosnian Serb activist, Gavrilo Princip, member of the Serbian nationalist organization "Black Hand"⁹. Alliances that had been formed in the period before the start of the Great War began to work, which turned a seemingly local European conflict into a global one. What appeared to be the "Third Balkan War" was transformed into an unforgettable catastrophe in history, after which four of the empires involved disappeared (the German Empire, the Austro-Hungarian Empire, the Ottoman Empire, and the Russian Empire), the only one which survived being the British.

The Great War was, either deliberately or unconsciously, a laboratory for the twentieth century; a field experiment or a test site in which violence was practiced, and the effectiveness of military materials for killing belligerents, measured and improved. Annette Becker, who researched the characteristics of the Great War, says that when the chlorine gas was widely used for the first time, German chemist Fritz Haber was on the Ypres battlefield to observe first-hand the consequences of the research¹⁰.

Psychologists created laboratories as close as possible to "action" and used war as an expanded experiment, belligerents serving as guinea pigs. Many of these "expert experts" became fervent supporters of the total war, promoting ways to lead the war in a way that is "as efficient as possible" in the service of their countries. The purpose of laboratory warfare or chemists was not universal knowledge, but national victory, according to Annette Becker. On military fronts, it meant much more than capture, injure, or kill. Total war meant globalization and industrialization, modernization and regression, atavism and anomy, but also cultural appropriation in a way that many communities would not have wanted - between ethnicities, religions, regions, countries and continents, as it was described solemnly and profoundly by Annette Becker¹¹.

Prisoners of war in the First World War

The history of war prisoners is as old as the history of conflicts. In *Antiquity*, the captured warriors were considered the personal property of the victor and turned into slaves; during the *Middle Ages*, through the development of the ransom concept, a special occasion was created by the warriors to capture the rich soldiers. But to have and to keep them as prisoners involved expenses for keeping them alive; therefore, they were kept only if they were a serious bargain for the winner, so the soldiers captured with insignificant status or without wealth were killed to reduce the number of the captive enemy.

Since the seventeenth and eighteenth centuries, a modern and a different approach to the status of prisoners of war has begun to develop as the war had started to be considered a strictly interstate relationship. The soldiers were enemies as long as they were armed, and the victors had only rights to the prisoners that prevented the latter from returning to the battle lines. This way of thinking led to (more) humane treatment for those officially classified as war prisoners, at least in documents¹².

On the other hand, even if internment in concentration camps became a global phenomenon and known as such only from WWI, and more discussed during the WWII, this practice became known at the end of the nineteenth century, especially due to colonial wars. Iain R. Smith and Andreas Stucki argue that the term "concentration" actually emerged during the *Ten Years' War*¹² between Kingdom of Spain and the Cuban rebels, which took place in the latter's territory between 1868 and 1878. On the other hand, the term "concentration camp" appeared and was used for the first time during the Boer War, where the belligerent sides were the British Empire and the Boers (Dutch colonists in South Africa), in two different stages from 1880-1902¹³.

A clearer picture of the first conflicts that allowed a classification of this practice at international level is provided by Sibylle Scheipers, that contributes to the history of the "concentration camp" by identifying four of the most prominent examples of use: *The Cuban War for Independence* (1895), the *Philippine War* (1899-1902), the *Boer Wars* (1899-1902), and the *Herero and Namaqua Revolt* in Southwest German Africa (1904-1907). These examples shared, according to Sibylle Scheipers, the concentration of civilians in camps by imperial or invading powers, using ideologies based on racial hierarchies¹⁴.

If, at the foundation of the British, German, or American empires' concentration camps, long before 1914, racist ideas were to be found, nationalism became the determinant ideology during the First World

War, even though, as Matthew Stibbe mentions it, in the case of the Habsburg Empire - a multinational one -, imperial anti-nationalist ideologies, as well as concerns related to military border security, played an important role¹⁵.

Changes in the structure, functioning and meaning of the war prisoners' camp that took place since 1914, particularly in Western Europe, encapsulated important major social transitions that the war brought, particularly in terms of technology, governance and gender identity. New technologies, ranging from *mass vaccination, railway networks* and the concept of *exposure to light to better preserve foods*, allowed modern mass detention camps to develop. As the war continued, state intervention became a norm since governments were increasingly forced to intervene in prison-related affairs to ensure the most efficient allocation of prisoners' work to the country's home war economy and to impose basic standards in military detention camps.¹⁶

Equally, from a psychological perspective, it is worth noting that in camps, male prisoners also fulfilled the roles of domestic care and work. Although this was also the case on the front, men did not meet women in trenches only for short periods of time, as they were, in particular, behind the lines; in contrast, in concentration camps, male prisoners had very little chance of talking to women. The fact that they were forced to perform domestic work, associated at the beginning of the century with *the woman* and the idea that they were captured and imprisoned was, for many men, a humiliating experience that often destroyed or changed the feeling of a soldier towards his own male identity.

Concentration camps and mass captivity during the Great War

Between 1914 and 1919, about 8.5 million soldiers were captured by enemies. This was a shock to many military and government officials, because none of the belligerent states expected "mass captivity".¹⁷ If the number of soldiers captured in the war is officially known, the total number of civilians taken prisoners during that period is unknown, but the approximate figures reported are about hundreds of thousands in Europe and around 50,000 to 100,000 outside the European continent, although the International Red Cross reported the figure of 2 million civilians, globally¹⁸.

During the Great War, a network of detention camps of prisoners of wars¹⁹, as well as for civilian interns, were set up at an international level. The living conditions in these camps varied from one country to another, and the allegations of ill-treatment and abuse of prisoners of war were used at the time, more to "nourish" the propaganda apparatuses of both belligerent camps than to improve living conditions of those held in captivity²⁰, according to Anja Huber.

Among the main reasons for the detention of civilians, especially men who were nearing or had reached the age of satisfying the military service, it was the assessment that this measure prevented the increase in the number of militaries in the enemy army or that they could have been potential collaborators or spies. In particular, for the latter category, those who lived in border areas and who were currently speaking at least two or three languages were considered. Among the most serious situations were those in which civilians lived in areas occupied by foreign armies, as was the case with Belgium, under occupation, where the German army committed some of the most dramatic atrocities. These atrocities were exposed by researchers John Horne and Alan Kramer in a study dedicated to Belgians (and not only) who underwent German occupation during the First World War²².

The Eastern Front, with its rapid offsets and withdrawals, facilitated the taking of prisoners on a large scale. An eloquent example: more than half of the total Russian victims were represented by men who were taken prisoners²³. One-third of the total number of men mobilized by Austro-Hungarian Empire, "approximately 11% of the total male population of the *Dual Monarchy*²⁴ were taken prisoners²⁵. The war gave rise to famous moments of capture, such as the one in which the Italian front collapsed at Caporetto in 1917, and about 250,000 Italians were made prisoners of war on the East Front, where the Russians captured a huge number of prisoners after the fall of the Przemyśl Fortress, with over 126,000 people being captured.

Until 1916, the major European belligerent states set up concentration camps for prisoners of war, as secured places separated by the civilian population, where prisoners were isolated by barbed wire,

guard towers and guards, housed in wooden barracks or in older fortresses. These war prisoners' camps became largely transitional areas until 1916, where prisoners converted from the battlefield soldier to forced labor. In Germany, 90% of the detainees or 1,449,000 of the 1,625,000 prisoners of war were working.²⁶ Britain was the belligerent state that was the slowest in taking over the prisoners on the home front, largely because of the union opposition to the use of detained workers, as unions feared that they would undercut civil wages. What is relevant to international law that regulated the status of prisoners of war is that by the middle of the war, most belligerent states no longer respected the Hague Convention which stated that prisoners of labor would not be put to work for tasks directly related to war. In a total war on military production, this provision was quickly abandoned.

Some forced labor carried out by prisoners on the home front of the captors was extremely harsh, leading to a large number of deaths. Of the 70,000 Austro-Hungarian and German prisoners used by Russia to build the Murmansk railroad, 25,000 died, most of them coming from Austro-Hungary. Death rates were also very high for Italian captives captured by Central Powers; of the 468,000 people in Austria-Hungary, at least 92,451 people had died, a mortality rate that Alan Kramer calculated at 19.75%. In contrast, out of the 477,024 inmates of the Austro-Hungarian combatants detained by the Italians, 18,049 died, a fact that points out that they were generally well-treated²⁷.

However, Romanian prisoners in Central and Western Europe and Germany, respectively, suffered among the worst death rates of the war, respectively 29% did not survive captivity. They died from a series of causes, such as old-battle wounds, malnutrition, tuberculosis, typhus, beatings, excessive forced labor, and the outbreak of influenza at the end of the war being the most common causes.

Losses of World War I: figures and causes

The total number of military and civilian casualties in the First World War was about 40 million. There were 20 million deaths and 21 million injured. In terms of deaths, they included 9.7 million soldiers and about 10 million civilians. The Allies lost about 5.7 million soldiers, while the Central Powers lost about 4 million²⁶, making the losses suffered by World War I participants to minimize those of the previous wars. The largest number of casualties was caused by artillery, followed by small arms and chemical weapons, unlike the bayonet, which the French army prior to the war relied on as the decisive weapon, which produced very few losses. The war became more and more mechanized after 1914 and produced casualties even when nothing really happened. For example, on *a quiet day*, without events on the West Front, hundreds of soldiers died in both camps, and at the opposite end, the biggest loss for one day was recorded on July 1, 1916, during the Battle of Somme (France), when the British army suffered no less than 57,470 human lives lost²⁷.

Regarding the statistical classification of the causes that led to such losses during the Great War, their estimation varies greatly. Military loss statistics include deaths during confrontations, military deaths from accidents, illnesses, and deaths during prison. The majority of wartime victims during the First World War were due to hunger and specific war-related illnesses. The deaths of civilians, on the other hand, were due to the *Spanish flu* that was excluded from these figures whenever possible; the *Armenian genocide* was included in the category of civilian deaths²⁸.

The classification made by the *Robert Schuman Center* on the military losses of the Entente (originally comprising France, the British Empire and the Russian Empire, which Romania joined on 28th August 1916) shows that the Russian Empire ranked first with 30 %, followed by France with 25%, British Empire with 16%, Italy with 12%, Serbia with 8%, Romania with 6%, the US with 2% and the rest with 1%²⁹.

On the opposite side, the classification for the *Military Losses* suffered by the Central Powers shows that Germany was by far the negative champion of the loss of life, ranked first, with 52% of the total loss of life, followed by Austro-Hungary with 35%, Ottoman Empire with 10% and Bulgaria with 3%³⁰.

With regard to country data, the classification by the aforementioned center for the two main camps, based on criteria such as *population, military deaths, civilian casualties, total loss, deceased percent of total population* and *wounded soldiers*, it can be noticed that among the countries that formed the

Central Powers, the German Empire has the leading position among the losers of all categories, with the exception of civilian casualties where the Ottoman Empire is a "detached leader" with a devastating figure, respectively, 2.150.000 (13.72 % of the total population) compared to 771,844 among the military. Equally, the huge number of wounded soldiers among the Central Powers must be observed: 8,419,533, Germany leads with 4,247,143 wounded, followed by Austro-Hungary with 3,620,000 wounded³¹.

As for the Allies, having the same criteria, the loss of life among the military, the first three states were: the Russian Empire with 1,811,000, France with 1,397,800 and the British Imperial Forces with 1,114,914. Romania, with a population of 7.5 million, lost 250,000 soldiers and 430,000 civilians, accounting for 9.07% of the total population. Concerning the Romanian wounded soldiers, their number at the end of World War I was estimated at around 120,000³². Other data regarding the Romanian losses are: according to the 1922 War Office of Great Britain: 335,706 killed and missing; according to the US Department of War: 335,706 killed and missing. As far as civilian deaths are concerned, they exceeded pre-war numbers by 430,000, caused by food shortages, epidemics, and Spanish flu³³.

The locations of the war camps in the First World War

After Serbia's military defeat in the autumn of 1915, Germany, Austro-Hungary and Bulgaria split it into control zones. Germany limited its occupational presence to the control of the main road and the railroad that passed through the Velika Morava valley, as well as around coal mines in the eastern part of Serbia; Bulgaria controlled two areas: the "military zone in the Moravia" with the center of Niš and the "Macedonian military area" with its center in Skopje; Austro-Hungary established a military command with its Belgrade center (it should also be noted that Austria-Hungary also set up a center similar to the one in Belgrade in Montenegro).

The German Imperial Army set up and maintained 165 *Stammlager* (concentration camps) and over 120 secondary prison sections during the war. Prisoners of war were transported by rail to detention camps located in 24 Army Corps districts in Prussia, Saxony, Wuerttemberg and Bavaria (these German states maintained independent war ministries before and during the conflict)³⁴. The camps in Germany and Austria-Hungary were generally known as the *Kriegsgefangenenlager* (war prisoners' camp); In fact, however, there were three types of camps for the concentration of specific categories of prisoners: the *Mannschaftslager* (camps for other positions and grades), *Offizierslager* (camps for high rank officers) and the *Internierungslager* (camps for civilians) of the enemy states³⁵.

During the First World War, Austria-Hungary held over one million prisoners of war from among the Allies. Most of them came from Russia, but also, among them there were Serbs, Italians and Romanians. Compared to the German camps, for example, Austria-Hungary set up numerous military prisons on the concentration camp model. These prisons were much larger than the German ones, with an internment capacity of between 40,000 and 100,000 prisoners each. It is important to notice that the Austro-Hungarian War Ministry built most of the military detention camps from scratch, using prisoners of war as labor force. These concentration camps were strategically built close to the main railway lines to facilitate easier transport of prisoners and for supply³⁶.

Most of the detainees, over 830,000 controlled by the Dual Monarchy, were in Austrian prisons. Food conditions varied widely in the double monarchy prison camps: American, British and French prisoners from Austria-Hungary received large food supplies and generous clothing from Western sources during the war, and only few were deprived of basic goods; prisoners from Russia, Serbia and Romania rarely received food from home. A potential explanation, according to Kenneth Steuer, could have been the fact that most of Serbia and Romania were under the Occupation of the Central Powers, while the Russians did not have the resources to send substantial assistance to those in the Austro-Hungarian camps³⁷.

Compared to Germany and Austria-Hungary, the Bulgarian government set up a system of at least 21 camps in Sofia, Sliven, Ferdinand, Haskovo, Svishtov, Stara Zagora, Orhanie and Gorno Panicharevo after taking thousands of Serb soldiers and smaller quotas of British, French, Italian and Greek³⁸. The camps hosting the largest number of Serbs were in Sofia and Sliven (it was estimated that the Sliven camp had over 19,000 prisoners of different nationalities), while in the central and western part of

Bulgaria, around the mountainous Stara Planina, there were thousands of Romanian soldiers. However, most inmates were housed near workplaces outside the camps³⁹.

Although Romania entered the war on the side of the Entente at the end of August 1916, the Central Powers occupied a large part of Romania from the autumn of 1916 until December 1917. Because the Romanian army managed to maintain an active line with Russian forces, Central Powers were not able to establish a clear military occupation, like they did in Serbia or Montenegro. That is why the number of Romanian civil war prisoners was relatively small relative to the number of military prisoners of war⁴⁰. Shortly after Romania entered the war, the Romanian Ministry of Foreign Affairs⁴¹ announced that the interests of Romanian prisoners held in Austria and Hungary and Germany would be represented by the US Embassy and those of Bulgaria and Turkey by the Spanish Legations in the respective countries⁴².

Due to the fact that the only institution unanimously accepted by the belligerent parties during the First World War was the International Committee of the Red Cross (ICRC) in Berne, the Romanian Section of this institution took over the tasks of unification and simplification of the actions to help the Romanian prisoners of war in captivity, at the enemy. All Romanian relief committees had to send aid (money, effects or food) to the ICRC in Berne, while the Spanish Legations in the respective countries continued to be used for aiding the prisoners from Bulgaria and Turkey with money⁴³. Following the Ministry of War's Report dated April 30th, 1917 a central body for aiding Romanian prisoners of war was set up, namely the Red Cross Agency in Berne led by the Rear Admiral N. Gracovsky⁴⁴.

From the testimonies of the prisoners returning home, as well as from the memoirs published and kept in the Military Archives, it became clear that the harshest treatments received by the Romanian POWs, had to be endured by those detained in Turkey and Bulgaria. Documents mention that the Ottomans refused to communicate the number of prisoners or to allow visits of the Red Cross or neutral states to the so-called concentration camps. Therefore, the exact number of prisoners held in these countries is quite difficult to identify; for example, in August 1917, the Red Crescent counted about 3,000 people, while the Turkish Army General Command officially admitted to have held only the 374 captured Romanian prisoners without communicating the official lists of prisoners as stated in The Hague Conventions and the attached Ordinances⁴⁵.

According to a note from the Spanish Representative in Turkey that mentions data obtained from confidential sources, "the situation of Romanian prisoners is critical" due to the typhus epidemic in the Kutahia camp, with a mortality rate among those 2,000 Romanians, of at least 50%⁴⁶; the situation of the detainees in Bulgaria was not better, and the Spanish Legation had constantly faced the authorities' refusal to visit prisoners or assist in distributing aid to them⁴⁷ because most camps in Bulgaria had poor living conditions. However, the Plovdiv camp, which housed the British armed forces and most of the French POWs in 1916, was in such a good state that the Bulgarian government used it as a "propaganda camp" and "allowed international observers to visit only this camp regularly"⁴⁸.

Case Study: Romanian Prisoners of War in Bulgaria

The Hague Conventions of 1864 and 1907 set out the responsibilities of states that take prisoners of war in their care, accommodation and treatment. According to these conventions, prisoners were to be treated with "food, accommodation and clothing, in the same position as the armed forces of the government that captured them"⁴⁹. Furthermore, article 23 of the 1907 Convention specifies that it is forbidden that an enemy who no longer bears weapons or has other means of defense to be killed or injured⁵⁰.

Despite the existence of these clarifications in the above-mentioned official documents, the care and well-being of prisoners of war became a serious diplomatic problem not only among the belligerents, but also for the neutral countries that accepted responsibility for representing belligerent interests. Thus, the military mobilization and the internment of thousands of enemy troops put pressure on the limited resources of some neutral European states; as a result, they failed to respond to the needs of war prisoners in detention behind the belligerent war lines⁵¹.

"Bulgarian Resentment" towards Romania before the First World War: historical context. Romania's entry into the war

Following the Russian-Turkish War of 1877 and the Berlin Treaty, Russian Empire received the territory between Danube and the Black Sea from the Ottoman Empire; then the Russians exchanged it with Romania, so that Dobrogea was received by the Romanian state in exchange for the cession of southern Bessarabia. And although the majority of the population of Dobrogea was of Turkish and Tatar ethnicity, and less Russian, Romanian or Bulgarian, subversive speeches against Romania began to be heard more and more from the Bulgarian politicians in modern Bulgaria after 1878. Thus, at a collective mental level in Bulgarian society at the end of the nineteenth and the beginning of the 20th century, the idea was that the Dobrogea was a Bulgarian land that "needs to be claimed (and then included) in Great Bulgaria's territory"⁵². It even came to the point that in the military tactical manuals, Dobrogea was seen as a territory of Bulgaria still in captivity; thus it is explained the strategic layout of most Bulgarian military units before 1912, near Romania, and less to the Ottoman Empire⁵³.

Regarding the Cadrilater (received by the Bulgarians following the Berlin Treaty of 1878), the Romanian state had been expecting since the beginning of the First Balkan War to receive it as a compensation, following the territorial extension of the young Bulgarian state and especially as a compensation for Romania from the Bulgarians for neutrality, fact that was encouraged by the Great European Powers, such as Russia and Austro-Hungary, who were seeking to attract Romania on their side⁵⁴. Despite Romania's expectations and the support of the Great Powers, Bulgaria remained firm in this respect and did not give up the negotiations. In Bucharest, the pressure exerted by the population by various means determined the Romanian government to move to direct threats (but only at discourse level) of forced occupation of the Cadrilater. The problem between Romania and Bulgaria became a worrying one for the European powers of the time, with pressure from the Russian side, where the population identified with the needs of the Bulgarians on the basis of the Slavic affinities.

Shortly after, the Second Balkan War was started by the Bulgarians - against the former allies - who were not satisfied with the territories they received, an event that enabled Romania to join the military at the south of the Danube, with results whose echoes remained in the annals of history. The Romanian army won victories without much resistance from the Bulgarian army, which concentrated more on the Greek and Serbian neighbors, the offensive of which had suffered disastrous defeats. Following the Bucharest Peace Treaty, which concluded the Second Balkan War, Romania received the Cadrilater, an achievement through which the strategic objective of securing the Romanian borders in the South, South-East of the country had been fulfilled. However, as history proved soon enough, the Cadrilater became a kind of millstone for the Romanian government; therefore, the relations between Romania and Bulgaria in the wake of World War I were characterized by a sort of tension in hibernation.

On August 27th, 1916, Romania renounced neutrality, entered war on the Entente side and declared war on Austria-Hungary. Just one day away, the Central Powers responded by the war declaration of Germany and Turkey against Romania, joined by Bulgaria on September 1st, 1916. One of the most painful direct confrontations between Romanians and Bulgarians - who were supported by German troops - in the Great War, was the Battle of Turtucaia, after which the Romanian troops suffered a gruesome defeat. As a result of this struggle, 160 officers and 6,000 Romanian soldiers were injured or lost their lives, while 480 officers and 28,000 Romanian soldiers were taken prisoners⁵⁵.

The Bulgarian War Ministry had issued the *First War Prisoner Regulation* on October 9, 1915. In this document, it was written that prisoners of war should be treated humanely; moreover, they had introduced some of the principles in force under the 1899 Convention and the 4th Hague Convention of 1907. On paper, therefore, the Bulgarian Government's orders were in full compliance with international law approved by the great powers of the time⁵⁶, although World War I was not the first time Bulgaria captured foreign soldiers in an armed conflict. According to historical documents, during the Balkan wars of 1912-1913, Bulgaria had interned a number of prisoners in cities, but without generating major logistical problems⁵⁷, which should by no means be neglected when analyzing the situation of prisoners of war in Bulgarian custody during the Great War.

The "loss" of Dobrogea/Dobrudja and the Cadrilater, and especially the interpretation of this fact at the masses' level in Bulgaria, partly explains, according to Otto Bauer, why the Bulgarians entered the WWI with a desire for vengeance after the previous confrontations, when the "the attitude of Serbs and Romanians was perceived as a betrayal". Therefore, the dramatic contrast between the treatment of Serbs and Romanians POWs, on the one hand, and that of British and French prisoners, on the other hand, is absolutely relevant: the former were despised, the latter, revered⁵⁸.

The march to death

Thus, after Romania's entry into war and the moment of capturing the first Romanian troops by the Bulgarian army, the plight of Romanian prisoners of war taken in captivity by Bulgarians, had begun. From the beginning of the trip to the destination, usually unknown by the prisoners, they were forced to march between camps that sometimes lasted between 8, 9, 10, 12 and even 15 days, almost without rest, naked and barefoot, regardless of weather⁵⁹. During this time, as food, the lucky ones received three loaves of bread for 15 days; others did not receive anything, nor were they even allowed to drink water; as a result, many prisoners died by the dozen.

In addition to starvation and water deprivation tortures, prisoners were subjected to many other torments. The civilian population of the villages they walked through, hurriedly pounded, spitting and bawling them; moreover, there were cases in which those prisoners who desperately tried to quench their hunger with some corn they were trying to collect from the side of the road were shot; the same fate was shared by those who were became sick on the way and could not continue their march: they were executed mercilessly⁶⁰.

Besides all these, on the road to the camps, the Romanian prisoners' convoys were stopped in the Bulgarian mobile hospitals, where the first ones were beaten with "crickets and crutches by the Bulgarian wounded", according to Sergeant Mihăilescu Constantin, Regiment 50 Howitzers⁶¹. Among other shattering testimonies, there is also the fact that the hungry Romanian prisoners were welcomed, apparently benevolently, by the Bulgarian women with poisoned polenta, which led to the deaths of many of them⁶².

Lodging in the "non-existent death camps"

The testimony of Captain Florescu Pavel from the 19 Romanați Regiment, on June 21, 1918, upon his return to the country, demonstrates how the Romanian soldiers who were taken prisoners by the neighboring country, were treated: "We arrived at Racovski railway station, from where we were forced to march to the Hasovo camp, not far from the Turkish border. There, we were lodged in wooden barracks without beds, instead of a pillow we had stones, and as blankets there were the millions of lice and fleas; there was no fire"⁶³.

Other Romanian POWs in Bulgaria did not even have the frozen barracks, according to other testimonies documented in the Military Archives; many slept under the open sky, in the field, in the rain, in the wind, even in December; others seemingly a little bit more fortunate slept in a hut, full of dampness and without fire, or kept in a cattle shelter where they had to do their needs, because they were not allowed to go out; therefore, they were infected with dozens of diseases, daily, during captivity⁶⁴.

Food in the death camps

When they arrived in the camps, the prisoners had as food "corn bread, weighing approximately 250-300 grams, mixed with millet, straw and dung, or wheat bread, still dirty and small, which was most of the time the only meal, or sometimes with a forest apple, pear soup and a Bulgarian national soup called "bulgur" without water". The officers did not have better living conditions than the soldiers or the inferior ranks, either, as it should have been: besides being beaten daily by the Bulgarian soldiers and insulted, they also had to deal with the hunger and with the dire chore of carrying the faeces and urine recipients out. As a result of this treatment, a number of Romanian officers POWs tried to escape; some succeeded, others were captured, beaten and tied, while an officer was shot dead during the escape⁶⁵.

Every day a convoy of hundreds of deaths left the camp, disfigured by rats, naked, four on a stretcher; in only a few months, 16 officers and 3,026 Romanian soldiers died due to the harsh conditions⁶⁶. When prisoners did not have anything else to eat, "they ate grass or they fried their shoes and ate them. Also, they had to kill dogs and cats to satisfy their cruel starvation"⁶⁷.

Romanian Prisoners of War in Bulgaria at the end of the Great War

Beginning with the conclusion of the Brest-Litovsk Treaty of March 1918 between Bolshevik Russia and the Central Powers which technically broke up the battles in the East and until November 1918, when in a train wagon in Compiègne near Paris, the armistice of the belligerent powers was signed, the political situation in the East was chaotic.

Although, the 11.11. 1918 was considered the official date of the end of the First World War, the war continued in the first months of 1919, more precisely until June 28, 1919, when the Treaty of Versailles with Germany and other treaties with Austria, Bulgaria, Hungary and the Ottoman Empire, followed by other treaties meant to change the map of the world for the next century, were signed⁶⁸. The Bulgarians agreed to immediately demobilize their army, withdraw from the Greek and Serbian occupied territories, provide the Allies with transport and military equipment, and open the territory of Bulgaria for allied operations. Tsar Ferdinand I abdicated on October 4th and was followed by his son, Boris III. Bulgaria ended its participation in the war in September, and the process of repatriating the prisoners reflected the terrible conditions they had endured in this country during the war.

Reflections on the Effects and Changes in International Law after 1919 on Prisoners of War

As a result of the horrors suffered by prisoners of war in the First World War, new details were introduced in international law (but also in many national laws), which entered into force through the 1929 Geneva Convention, which stipulated that detainees must be treated humanely and that nations taking prisoners had to provide information about the detainees and allow visits to the detention camps by representatives of neutral states. Out of the 46 nations that participated in the convention, these provisions were only signed by 33 nations⁶⁹.

After the end of the Second World War, the Geneva Convention of 1949, signed by 57 nations, extended detailed rules of conduct for the protection of prisoners alongside the captivity period. According to it, the humane and decent treatment of detainees must be a right that is not subject to the free wills and whims of the state that takes prisoners and these prisoners must be clearly recognized as victims of the events, not criminals⁷⁰.

Nowadays, 100 years after the Great War, despite numerous regulations in international law, and regardless of the existence of many international instruments in this field, the treatment of those who are captured in (un)conventional wars from different parts of the world has not changed much. Testimonies in this regard are the various decapitations or brief executions of Syrian soldiers during the ongoing Syrian war, or of Nigerian or Sudanese soldiers by various armed factions in their own countries, or of many other unknown soldiers from different parts of the world who will remain unknown in the shadow of history.

That is why this article will end with a quote from Cavalry Lieutenant Gabriel D. Danielopol, who a hundred years ago made extraordinary remarks about the attitude to be considered at international level when it comes to applying the law of war and its effects: "Everything that will be built from now on in the rules of war, must be established in such a way as to be strictly observed. We must not create impossible dreams or hope in Universal Peace and forget about our duty (of watching over this)"⁷¹.

Conclusions

During the First World War, the international law on the treatment of prisoners of war and interns in South-Eastern Europe, including Romania, was generally ignored by all belligerent parties. The development of retaliation camps (and not concentration) was one of the major atrocities of World War I, especially in the case of Romanian and Serbian prisoners in Bulgaria, but also in Turkey and Germany

(to a lesser extent). Because of the limited options available to belligerents beyond the battlefield, the punishment of war prisoners had become a tempting way to do justice, a subjective one, seen through a misinterpretation of history, which was reflected in the behavior of the captor towards the captive enemy.

After the consultation of various materials about prisoners of war in the period under investigation, the general conclusion is that regardless of the state of origin, social status or prisoners, prisoners and interns from the Southeast Europe (especially Romanians and Serbs) suffered from lack of adequate care, inappropriate health, and physical punishment at a larger scale than British or French prisoners in the camps in Bulgaria, Turkey and even Germany.

There is a certain relativity of the perception of violence in space and history. This raises the question of what violence is and where the line between legitimate repression, brutality and terror has to be drawn in international conflicts, in the case of prisoners of war, even nowadays, exactly one hundred years after the end of the Great War.

Apparently, at the official level, it is said that the problem was related to the misinterpretation of international law or, more precisely, due to the lack of obvious clarification in the international rules of the war at that time; but a number of hypotheses, especially those just mentioned on World War I, can be reviewed in light of the latest academic approaches. First, mass captivity was absolutely essential to the conflict, considering the war economy, a topic untouched in this article for lack of space; that is why mass captivity can no longer be seen as a marginal or a simple phenomenon part of the social history of the home front, separated from the violence of the Great War; Second, the mentioning of the weakening of international law somewhat in a relatively incipient phase at that time, should not be seen and circulated as a justification for the atrocities committed by certain belligerents. It appears, however, that the legislation in force and its explanations were strong enough to halt escalation in certain situations; in this regard, the case of British, French and German prisoners of war who received medical care and the rules on the status of senior officers continued to be respected; which could not work in the case of Romanian prisoners of war in captivity in the Bulgarian detention camps.

NOTES:

1 Cavalry Lieutenant, Gabriel D. Danielopol, "The Legal Condition of the Prisoners of War", *Journal of the Judicial Courier*, Bucharest, Rahovei Road, no. 5, 1909, p. 6.

2 Jochen Oltmer, "Einführung, Funktionen und Erfahrungen von Kriegsgefangenschaft im Europa des Ersten Weltkriegs", in: Oltmer, Jochen (ed.): *Kriegsgefangene im Europa des Ersten Weltkriegs*, Paderborn 2005, p. 11

3 Guillaume Apollinaire, *Mercure de France*, 16 November 1917, in *Œuvres complètes*, T 3, La Pléiade, Gallimard, p. 514, *op.cit.*, in Annette Becker, *The Great War: World war, total war. International Review of the Red Cross. International Review of the Red Cross (2015)*, 97 (900), 1029–1045. *The evolution of warfare*, p. 1029, accessed on 27.10.2018.

4 Other terms, such as (the) Allies or just Entente, will be used throughout this article, as a reference to this alliance.

5 The First World War (1914-1918), <http://passthrough.fw-notify.net/download/317001/http://www.historiasiglo20.org/4ESO/WWI.pdf>, accessed on 25.10.2018.

6 Note made by the authors.

7 Kaiser Wilhelm II of Germany, *Speech to the North German Regatta Association*, 1901 quoted by Modern History Sourcebook: *Kaiser Wilhelm II: A Place in the Sun, 1901 Internet History Sourcebooks*, available online at sourcebooks.fordham.edu/mod/1901kaiser.asp, accessed on 28.10.2018.

8 *The first World War 1914/1918*; 4 ESO. „First World War”, <http://www.historiasiglo20.org/4ESO/WWI.pdf>, accessed on 25.10.2018.

9 Stephanie Palek, *Sarajevo 1914*, 23 April 2015, www.lib.cam.ac.uk/collections/departments/germanic-collections/about-collections/spotlight-archive/sarajevo-1914, accessed on 28.10.2018.

10 Annette Becker, *The Great War: World war, total war. International Review of the Red Cross. International Review of the Red Cross (2015)*, 97 (900), 1029–1045. *The evolution of warfare*, p. 1032.

11 *Ibidem*.

12 *History and Legal Status of Prisoners of War*, www.nps.gov/ande/learn/historyculture/history-legal-status-pows.htm, accessed on 28.10.2018

13 Known also as the Great War (Guerra Grande) and the War of '68.

14 Stefan Manz, Panikos Panayi, Matthew Stibbe: "Internment during the First World War. A mass global phenomenon" in *Internment during the First World War: A mass Global Phenomenon*. Stefan Manz, Panikos Panayi, Matthew Stibbe eds. Routledge, 2018, online eds, accessed on 28.10.2018.

- 15 *Ibidem.*
- 16 *Ibidem.*
- 17 Heather Jones, "Prisoners of War" 08. October, 2014. *New Articles RSS, International Encyclopedia of the First World War: 1914-1918*, available online at [.net/article/prisoners_of_war](#), accessed on 28.10. 2018.
- 18 Anja Huber, "The internment of prisoners of war and civilians in neutral Switzerland, 1916-1919", in *Internment during the First World War: A mass Global Phenomenon*. Stefan Manz, Panikos Panayi, Matthew Stibbe eds. Routledge, 2018; online eds. Accessed on 28.10. 2018. Other sources mention figures between 6.6 and 8.4 million. see: Kramer, Alan. "Prisoners in the First World War", in Scheipers, Sibylle (ed.): *Prisoners in War*, Oxford 2010, page 76.
- 19 Stefan Manz, Panikos Panayi, Matthew Stibbe, Internment during the First World War. A mass global phenomenon" in *Internment during the First World War: A mass Global Phenomenon*. Stefan Manz, Panikos Panayi, Matthew Stibbe eds. Routledge, 2018, online eds, accessed on 28.10. 2018,
- 20 Throughout this article the short form of this expression, respectively, POWs, will be used.
- 21 Anja Huber, 2018, page
- 22 Horne John, Alan Kramer, *German Atrocities 1914-1918: A History of Denial*, New Haven, Conn. Yale University Press, London, 2001, XV-608.
- 23 Ferguson, Niall: *The Pity of War*, London 1998, p. 368, op. cit., în Heather, Jones: "Prisoners of War." 08. October, 2014. *New Articles RSS, International Encyclopedia of the First World War: 1914-1918*, [net/article/prisoners_of_war](#), accessed on 28.10.2018.
- 24 Term used in the literature to refer to the Austro-Hungarian Empire.
- 25 Alon Rachamimov, *POWs and the Great War. Captivity on the Eastern Front*, Cambridge University Press, 2002, p. 31.
- 26 *Reperes. Parteneriat educativ gruntvig 2009-2011. World War I casualties.pdf.*, <http://www.centre-robert-schuman.org>, accesat la 28.10.2018, p. 1.
- 27 Heather Jones, "Prisoners of War" 08. October, 2014.
- 28 *Ibidem.*
- 29 Heather Jones, *op.cit.*
- 30 <http://www.centre-robert-schuman.org>, accessed on 28.10.2018, p. 1.
- 31 Royde-Smith, John Graham, Dennis E. Showalter, *World War I. Encyclopædia Britannica*, Encyclopædia Britannica, Inc., 15 October 2018, www.britannica.com/event/World-War-I/Killed-wounded-and-missing, accessed on 28.10.2018
- 32 *Reperes parteneriat educativ gruntvig 2009-2011. World War I casualties*, p. 2, <http://www.centre-robert-schuman.org>, accessed on 28.10. 2018.
- 33 *Ibidem*, p. 3.
- 34 *Reperes parteneriat educativ gruntvig 2009-2011. World War I casualties*, p. 2, <http://www.centre-robert-schuman.org>, accessed on 28.10. 2018, p. 5.
- 35 *Ibidem*, p. 6.
- 36 *Ibidem*, p. 5.
- 37 *Ibidem*, p. 10.
- 38 Rumen Cholakov, *Prisoners of War in Bulgaria during the First World War*, Cambridge University 2012, p. 15, Available at <http://cantabulgarian.soc.srce.net/wp-content/uploads/2013/01/Rumen-Cholakov-Prisoners-of-War-in-Bulgaria-during-the-First-World-War.pdf>, accessed on 28.10. 2018.
- 39 Harald Heppner, Rudolf Gräf, *Romania New Articles RSS, 1914-1918*, International Encyclopedia of the First World War," 2014, [encyclopedia.1914-1918, net/article/romania](http://encyclopedia.1914-1918.net/article/romania), accessed on 31.10. 2018.
- 40 Trifunovic Bogdan, *Prisoners of War and Internees (South East Europe)*, available at <https://encyclopedia.1914-1918-online.net/pdf/1914-1918>, accessed on 31.10.2018, page 5.
- 41 Andrej Mitrović, *Srbija u Prvom svetskom ratu [Serbia in World War I]*, Belgrade 2004; Rakočević, Novica: *CrnaGora u prvom svjetskom ratu 1914-1918 [Montenegro in the First World War]* 1914-1918, Cetinje 1969, cited by Trifunovic Bogdan in *Prisoners of War and Internees (South East Europe)*, Available at <https://encyclopedia.1914-1918-online.net/pdf/1914-1918>, accessed on 31.10. 2018.
- 42 Kenneth Steuer, *First World War Central Power Prison Camps*, History Faculty Publications, Paper 1, 2013, Available at <https://scholarworks.wmich.edu/cgi/viewcontent.cgi>, accessed on 30.10. 2018.
- 43 Steuer Kenneth, *Pursuit of an 'Unparalleled Opportunity': The American YMCA and Prisoner of War Diplomacy among the Central Power Nations during World War I, 1914-1923*, Columbia University Press, available at <http://www.gutenberg-e.org/steuer/index.html>, accessed on 03.11.2018.
- 44 Rumen Cholakov, *Prisoners of War in Bulgaria during the First World War*, Cambridge University 2012, page 15, available at <http://cantabulgarian.soc.srce.net/wp-content/uploads/2013/01/Rumen-Cholakov-Prisoners-of-War-in-Bulgaria-during-the-First-World-War.pdf>, accessed on 03.11.2018.
- 45 Trifunovic Bogdan, "Prisoners of War and Internees (South East Europe)", available at <https://encyclopedia.1914-1918-online.net/pdf/1914-1918>, accessed on 31.10.2018, p. 2.
- 46 Gh. Nicolescu, Gh. Dobrescu și A. Nicolescu, *Calvarul prizonierilor români din Primul Război Mondial. Mărturie documentare. vol. I*. p. IX, University Press, Pitești, 2006, <http://www.fundatiagusa.ro/assets/files/Media%20presa%20PDF/calvarul-prizonierilor-romani-in-primul-razboi>, accessed on 31.10.2018.

- 47 *Ibidem*, pp. X-IX.
- 48 *Ibidem*, p. IX.
- 49 *Ibidem*, p. xxiii.
- 50 Nicolescu, Gh. Dobrescu și A. Nicolescu, *Calvarul prizonierilor români din Primul Război Mondial. Mărturii documentare*, vol. I, p. XXIII.
- 51 *Ibidem*, pp. xxii-xxiii.
- 52 Rumén Cholakov, *Prisoners of War in Bulgaria during the First World War*, Cambridge University, 2012, p. 21.
- 53 United States Senate, «Convention with Respect to the Laws and Customs of War on Land,» 29 July 1899, Geneva, Chapter II, Article VII, in *Treaties, Conventions, International Acts, Protocols, and Agreements between the United States of America and Other Powers*, Volume II: 1776-1909 (Part II) (New York: Greenwood Press, 1968), 2050, cited in Steuer, Kenneth. Pursuit of an 'Unparalleled Opportunity' The American YMCA and Prisoner of War Diplomacy among the Central Power Nations during World War I, 1914-1923. 2030, <http://www.gutenberg-e.org/steuer/steuer.intro.html>, accessed on 03. 11. 2018.
- 54 "Laws and customs of war on land (Hague, VI)". Convention signed at the Hague October 18, 1907, with annexes of regulations, <https://www.loc.gov/law/help/us-treaties/bevans/m-ust000001-0631.pdf>, on 03.11.2018.
- 55 Steuer, <http://www.gutenberg-e.org/steuer/pdf/steuer.intro.pdf>, page 1, accessed on 03. 11. 2018.
- 56 Marius Diaconescu, «The Second Balkan War and the illusion of diplomatic and military success of Romania», accessed on 14.11. 2018, <https://www.historia.ro/section/general/articol/al-doilea-razboi-balcanic-si-iluzia-succesului-diplomatic-si-militar-al-romaniei>
- 57 *Ibidem*.
- 58 *Ibidem*.
- 59 Dolga, Laurentiu, «The Romanian soldiers' heroism: Turtucaia», Ziare.com, 15 Nov. 2018, accessed on 15.11. 2018 www.ziare.com/cultura/istoria-culturii-si-civilizatiei/turtucaia-infrangerea-de-a-presa-nu-pre-vorbeste-i-1158077.
- 60 Prisoners of War in Bulgaria during the First World War.
- 61 Yücel Yanıkdag, 'Ottoman Empire', in *Encyclopedia of Prisoners of War and Internment*, ed. Jonathan F. Vance. Santa Barbara, ABC-CLIO, 2000, pdf., pp. 213-214.
- 62 Otto Bauer, *The Nation, in Nationalism in Europe 1815*. Dissertation submitted as part of the Tripos Examination in the Faculty of History, Cambridge University, April 2012. ed. Stuart Woolf. London: Routledge, 2003, pp. 66-68.
- 63 Gh. Nicolescu, Gh. Dobrescu și A. Nicolescu; *Calvarul prizonierilor români din Primul Război Mondial. Mărturii documentare*, vol. II, University Press, Pitești, 2006, p. 230.
- 64 *Ibidem*, p. 220.
- 65 *Ibidem*, p. xxxiii.
- 66 *Ibidem*, p. xxvii.
- 67 Gh. Nicolescu, Gh. Dobrescu și A. Nicolescu; *op.cit.*, p. 221.
- 68 Teică, Liliana, "Sfârșitul Primului Război Mondial. Consecințe Și Jocuri Diplomatie", *Stirile tvr.ro*, 15 Nov. 2018, stiri.tvr.ro/sfarsitul-primului-razboi-mondial-consecinte-si-jocuri-diplomatice_52571.html#view, accessed on 15.11.2018.
- 69 History and Legal Status of Prisoners of War. *National Parks Service*, U.S. Department of the Interior, www.nps.gov/and/learn/historyculture/history-legal-status-pows.htm, accessed on 28.10.2018.
- 70 *Ibidem*.
- 71 Cavalry Lt. Gabriel D. Danielopol, *Condițiunea Juridică a Prisonierilor de Războiu*, Curierul Judiciar Press, Bucharest, 1909, p. 128.

BIBLIOGRAPHY

- Bauer Otto, *The Nation, in Nationalism in Europe 1815*, Faculty of History, Cambridge University, April 2012. to the Present, ed. Stuart Woolf, Routledge, London, 2000.
- Becker Annette, *The Great War: World war, total war. International Review of the Red Cross*, International Review of the Red Cross, 2015.
- Cholakov Rumén, *Prisoners of War in Bulgaria during the First World War*, Cambridge University 2012, <http://cantabulgarian.soc.srce.net/wp-content/uploads/2013/01/Rumen-Cholakov-Prisoners-of-War-in-Bulgaria-during-the-First-World-War.pdf>.
- Claire Andrew, *Compared repression in Occupied France and Belgium, during the Two World Wars. About Un-Civilizing Processes, working paper for " Terror and the Making of Modern Europe"*, The Center for European Studies, Stanford University, April 17-18, 2008.
- Cavalry Lt. Danielopol D. Gabriel, *Condițiunea Juridică a Prisonierilor de Războiu*, Curierul Judiciar Publishing House, Bucharest, 1909.

Heather Jones, *Violence against Prisoners of War in the First World War. Britain, France and Germany, 1914-1920*, Cambridge University Press, New York, 2011.

Heppner Harald, Gräf Rudolf, *Romania New Articles RSS, 1914-1918, International Encyclopedia of the First World War*, 2014, encyclopedia.1914-1918, net/article/romania.

Horne John, Kramer Alan, *German Atrocities 1914-1918: A History of Denial*, New Haven, Conn., Yale University Press, London, 2001.

Kaiser Wilhelm II of Germany, *Speech to the North German Regatta Association, 1901* cited by Modern History Sourcebook: *Kaiser Wilhelm II: A Place in the Sun*, 1901 Internet History Sourcebooks, sourcebooks.fordham.edu/mod/1901kaiser.asp

Manz Stefan, Panayi Panikos, Stibbe Matthew, "Internment during the First World War. A mass global phenomenon" in *Internment during the First World War: A mass Global Phenomenon*, Stefan Manz, Panikos Panayi, Matthew Stibbe eds. Routledge, 2018.

Mitrović Andrej, *Srbija u Prvom svetskom ratu [Serbia in World War I]*, Belgrade 2004; Rakočević, Novica: *Crna Gora u prvom svjetskom ratu 1914-1918 [Montenegro in the First World War] 1914-1918*. Niall Ferguson, *The Pity of War*, London 1998.

Nicolescu Gh., Dobrescu Gh. și Nicolescu A.; *Calvarul prizonierilor români din Primul Război Mondial. Mărturii documentare*, vol. I and II, University Press, Pitești, 2006.

Oltmer Jochen, "Einführung, Funktionen und Erfahrungen von Kriegsgefangenschaft im Europa des Ersten Weltkriegs", in Oltmer, Jochen (ed.): *Kriegsgefangene im Europa des Ersten Weltkriegs*, Paderborn, 2005.

Palek Stephanie, *Sarajevo 1914*, 23 aprilie 2015, www.lib.cam.ac.uk/collections/departments/germanic-collections/about-collections/spotlight-archive/sarajevo-1914.

Steuer Kenneth, *First World War Central Power Prison Camps 2013*, History Faculty Publications, paper 1.

Yanikdag Yücel, *Ottoman Empire*, in *Encyclopedia of Prisoners of War and Internment*, ed. Jonathan F. Vance. (Santa Barbara: ABC-CLIO, 2000), pdf.

War Ministry, *Instrucțiuni Provizorii asupra Prizonierilor și Internaților de Războiu (pus în vigoare prin I.D. No. 2435 din 8 iunie 1926. Abrogă dispozițiunile vechiului Regulament asupra prizonierilor de război sub nr. 2793 din 14 august 1916)*, General Staff Press, Bucharest, 1927.

www.nps.gov/and/learn/historyculture/history-legal-status-pows.htm

<https://grandeguerre.icrc.org>

<http://www.centre-robert-schuman.org>

<https://once.mapn.ro/pages/view/98>

<http://www.historiasiglo20.org/4ESO/WWI>

<http://www.historiasiglo20.org/4ESO/WWI.pdf>

sourcebooks.fordham.edu/mod/1901kaiser.asp.

www.lib.cam.ac.uk/collections/departments/germanic-collections/about-collections/spotlight-archive/sarajevo-1914.

<http://passthrough.fw-notify.net/download/317001/http://www.historiasiglo20.org/4ESO/WWI.pdf>

www.etymonline.com/word/belligerent

http://scholarworks.wmich.edu/history_pubs/

CONTRIBUȚIA MARINARILOR ROMÂNI LA ACȚIUNILE MILITARE DESFĂȘURATE ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL – BĂTĂLIA DE LA TURTUCAIA

LA CONTRIBUTION DES MARINS ROUMAINS AUX ACTIONS MILITAIRES MENÉES LORS DE LA PREMIÈRE GUERRE MONDIALE – LA BATAILLE DE TURTUCAIA

Cpt.cdor.conf.univ.dr.ing. Lucian Valeriu SCIPANOV*

Prin intermediul acestui articol, doresc să analizez principalele contribuții ale marinarilor români în campania din 1916, cu precădere perioada de început a intrării României în Primul Război Mondial, și anume participarea în Bătălia de la Turtucaia. Prin această analiză, intenționez să evidențiez acele modalități de aplicare a artei operative care au contribuit la decderea rezultatului unei acțiuni militare reprezentative pe frontul din sud. Rezultatul acestei acțiuni a influențat, ulterior, soarta războiului. Remarc faptul că lecțiile învățate, extrase din această acțiune întrunită, reprezintă, astăzi, repere de planificare a operațiilor întrunită ale Armatei Române, nucleul principiilor acțiunilor întrunită naționale și multinaționale.

À travers cet article, je souhaite analyser les principales contributions des marins roumains à la campagne de 1916, notamment le début de l'entrée de la Roumanie dans la Première Guerre mondiale, à savoir la participation à la bataille de Turtucaia. Par cette analyse, j'entends mettre en lumière les méthodes d'application de l'art opératoire qui ont contribué à la décision du résultat d'une action militaire représentative sur le front sud. Le résultat de cette action a influencé par la suite le sort de la guerre. Je constate que les leçons tirées de cette action commune constituent en présent des jalons pour les opérations conjointes de l'armée roumaine, le noyau des principes des actions nationales et multinationales communes.

Cuvinte-cheie: artă militară; artă operativă; design-ul operației; Bătălia de la Turtucaia; acțiuni pe fluviu în campania din 1916; Marina Română la fluviu.

Mots-clés: art militaire; art opératoire; la conception de l'opération; la bataille de Turtucaia; des actions sur le fleuve dans la campagne de 1916; la Marine roumaine à la rivière.

În cadrul acestui articol, mi-am propus să realizez o scurtă incursiune în perioada de început a intrării României în Primul Război Mondial, printr-o prezentare analitică a contribuției forțelor navale române (a Marinei Militare Române) la una dintre acțiunile militare reprezentative de la finalul anului 1916, în raport cu evoluția situației frontului românesc, evidențiind acele modalități de aplicare a artei operative care au contribuit la decderea rezultatului acestei bătălii, în pofida unor decizii tactice desăvârșite, care, ulterior, au influențat soarta războiului.

Chiar dacă intervenția marinarilor români a fost punctuală, prin contribuția acestora s-a realizat trecerea de la acțiunile independente la acțiunile întrunită, prin sprijinul acțiunilor forțelor terestre, esența acțiunilor întrunită de astăzi. Marina Militară de la aceea vreme reprezintă nucleul forțelor navale moderne. Lecțiile învățate din participarea marinarilor români reprezintă repere privind optimizarea formelor, metodelor și procedeele tactice navale, din care își extrage consistența arta operativă maritimă, aplicabilă astăzi atât în medii maritime, cât și în cele riverane.

Pentru a atinge obiectivele de cercetare propuse, voi analiza momentele de cotitură a evoluției evenimentelor de pe frontul de sud, odată cu intrarea României în Marele Război. Chiar dacă prima acțiune a Marinei Militare, care a marcat, de altfel, și prima confruntare, după declararea războiului

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: shcipio@yahoo.com

împotriva Austro-Ungariei (27 august 1916), a fost *Atacul de la Rusciuc*, pentru că a fost o acțiune tactică independentă a marinarilor, voi realiza o analiză a acestui subiect în cadrul unui alt articol.

Acțiunea militară pe care o voi avea în atenție în cadrul acestui articol, considerată prima mare bătălie, după intrarea României în Primul Război Mondial, este *Bătălia de la Turtucaia* (1-6 septembrie 1916). Intenționez să identific acele elemente de tactică navală și artă operativă care au contribuit la schimbarea sorții bătăliei, evidențiind contribuția militarilor marinari la această operație. Valorificate astăzi de către planificatorii operațiilor maritime și riverane, acțiunile militarilor români au oferit o serie de lecții învățate pentru planificatorii operațiilor navale și terestre, în context întrunit. De altfel, lecțiile învățate nu au stat doar la baza fundamentării viitoarelor doctrine principale ale categoriilor de forțe, pentru Marina Militară postbelică, ele reprezentând fundamentul dezvoltării viitoarelor structuri de forțe navale moderne.

În conformitate cu scopul articolului și cu obiectivele propuse, pentru început voi realiza o scurtă prezentare a situației internaționale înainte de intrarea României în Primul Război Mondial. Principalii actori au fost Puterile Centrale și Antanta, blocuri militare constituite pe anumite principii antagonice, alături de care s-au aliat state cu interese complementare părtinitoare.

După o perioadă lungă de neutralitate, susținută de I.C. Brătianu, prim-ministru în acea perioadă¹, România a aderat la Antantă pe data de 28 august 1916. Anterior intrării în Marele Război, România declara că se va desolidariza de vechii aliați, dacă aceștia declarau război în Peninsula Balcanică. Astfel, din 1914, România rămâne în stare de neutralitate până în vara anului 1916. Neutralitatea a oferit posibilitatea statului de a-și apăra existența, de a încerca obținerea de garanții privind securitatea sa și eliberarea teritoriilor ocupate locuite de români, singura atitudine corespunzătoare, temporară, intereselor naționale, ceea ce a dus la o politică proactivă precaută.²

La 27 august 1916, România declara război Austro-Ungariei, astfel că, pe 28 august 1916, Germania și Turcia declarau război României, ca măsură coercitivă din poziția de cofondatori ai blocului Puterilor Centrale. Bulgaria, susținătoarea Germaniei, declara, la 1 septembrie 1916, război României. Armata bulgară era pregătită din timp de ofensivă, astfel că atacă pozițiile defensive de la Turtucaia. La momentul respectiv, Turtucaia era considerată de către armata română bază de plecare, în caz de ofensivă împotriva Bulgariei.

Începerea Războiului a surprins Marina Militară într-un amplu proces de dezvoltare navală. *Flotila de Dunăre* și *Flotila de Mare* au făcut obiectul unor inițiative de reorganizare a forțelor, însă, datorită evoluției evenimentelor, achiziționarea de nave, în special pentru Flota de mare, nu a mai avut loc.

La pace, Marina Militară avea în organică două structuri operative: *Divizia de mare*, cu sediul la Constanța, *Divizia de Dunăre*, cu sediul la Galați, și două structuri administrative: *Depozitele generale* și *Arsenalul Marinei*. Dacă *Divizia de Mare* era slab dotată, *Divizia de Dunăre* reprezenta o putere fluvială însemnată la nivel regional. Dacă în anul 1914 exista, în dotarea Marinei Militare, un total de 40 de nave, la intrarea României în Marele Război, situația navelor operative ale Marinei Militare era următoarea: un crucișător (*Elisabeta*), Bricul Mircea, trei torpiloare (*Sborul*, *Smeul* și *Năluca*), toate din cadrul *Diviziei de Mare*. În cadrul *Diviziei de Dunăre*, se aflau: patru monitoare; opt vedete torpiloare ușoare de fluviu, alături de care mai operau șlepuri și nave de transport³ (nave de servitudine). *Divizia de Dunăre* mai avea în organică și un *Serviciu de mine și torpile*, *Serviciul transporturi*, în cadrul căruia se aflau trei șalupe canoniere, câteva nave mici și șalupe. La fluviu se mai regăseau în exploatare cinci șalupe de poliție.

La război, structura Marinei Militare era organizată conform unui plan de campanie, elaborat de Marele Cartier General. Acesta avea în subordine *Marele Cartier General Serviciile Marinei*, structurat astfel: *Flota de Operațiuni* și *Apărările sub Apă*, dislocate la fluviu, și *Apărarea Maritimă a Portului Constanța*⁴, dislocată la mare. Dacă în 1915 numărul marinarilor se ridica la 2.562 de ofițeri și trupe⁵, la începutul războiului, personalul Marinei Militare era reprezentat de un număr de 206 ofițeri și 2.070 de militari la trupe combatante⁶.

Flota de Operațiuni reprezenta o mare unitate de nivel operativ și avea în componere: *Escadra de Dunăre*; *Grupul port mine și dragaj mine*; *Bateriile Marinei*; *Convoiul de aprovizionare*; spitalul plutitor; la care s-a alăturat *Divizia Rusă de Canoniere*.

Escadra de Dunăre era împărțită în patru divizioane, fiecare format, de regulă, dintr-un monitor și două vedete fluviale, care reprezintă, de altfel, modelul grupurilor fluviale actuale.

Din punctul de vedere al conducerii, Comandamentul Marinei Militare avea, pe timp de război, atribuții administrative, efortul fiind preluat de Marele Cartier General, care dispunea de toate serviciile marilor unități operative, menționate anterior. Atribuțiile prevedeau organizarea aprovizionării, serviciile de spitalizare și de evacuare răniți, repararea navelor. La război, au fost trecute în subordinea Marinei Militare: *Serviciul Transporturi*, cu puncte de lucru în sectoarele Silistra-Călărași, Oltenița-Turtucaia, Brăila-Cernavodă, Galați-Tulcea, de asemenea, navele-spital, *Apărarea porturilor* Cernavodă-Fetești, *Depozitele Generale ale Marinei*, atelierele de reparații plutitoare și Șantierul naval Galați.

Pe parcursul războiului, au mai intrat în dotarea Marinei următoarele: patru canoniere de mare, două distrugătoare și patru vedete rapide antisubmarin.

Din acest punct de vedere, situația la fluviu nu era dintre cele mai bune, însă exista pilonul dezvoltării ulterioare a Flotilei Fluviale. Cu toate acestea, navele fluviale din cadrul Flotilei de Dunăre au participat activ la acțiunile militare de pe frontul de sud.

Acțiunea *Flotilei de Dunăre* a fost strâns legată de operațiile planificate, pentru a fi desfășurate la uscat. Forțele fluviale, constituite într-o escadră, formată din cele două divizioane de monitoare și opt vedete fluviale, care se aflau în siguranța grupărilor de monitoare, au operat, utilizând toate principiile de luptă moderne, în special cele de folosire în luptă a navelor fluviale: concentrarea efortului, unitatea comenzii, inițiativa, secretul acțiunii, manevrabilitatea navelor, mascarea, cooperarea etc. Este adevărat că, în context general, exact unele dintre aceste principii au dus la pierderea unor bătălii, însă în lupta directă cu navele inamice sau cu subunitățile de la mal, acestea au reprezentat chiar succesul. Pe parcursul întregului război, monitoarele, cele mai puternice nave ale Marinei Române, au acționat cu determinare în cadrul luptelor de la Rusciuc, Turtucaia, Flămânda, Silistra, Rasova, Brăila, Galați, fiind avantajate de dotările moderne cu armament de artilerie mijlocie și grea, care au reprezentat un avantaj în angajarea directă a inamicului.

După cum menționez, prima mare acțiune a marinarilor români în timpul Primului Război Mondial a fost *Bătălia de la Turtucaia*, desfășurată între 1 și 6 septembrie 1916. Aceasta este a doua confruntare de pe aliniamentul sudic al frontului românesc, după *Atacul de la Rusciuc*. Totuși, acțiunea este cunoscută ca prima mare bătălie după intrarea României în Primul Război Mondial, la 28 august 1916.

Localitatea Turtucaia este situată pe malul drept al Dunării și se află în dreptul localității Oltenița. Turtucaia reprezenta, la acea dată, cel mai vestit punct al teritoriului românesc de la sud de Dunăre. Regiunea a intrat în componența statului român, în urma Tratatului de pace de la București, din 10 august 1913, care punea capăt celui de-al Doilea Război Balcanic. Turtucaia avea un rol strategic semnificativ, fiind punctul de legătură dintre localitățile Silistra și Rusciuc. Turtucaia reprezenta punctul de joncțiune a două căi de comunicație foarte importante, care făceau legătura cu Rusciuc și Razgrad (Târnovo).

În continuare, voi sublinia cele mai importante evenimente care au marcat desfășurarea bătăliei de la Turtucaia. Pe scurt, în 2 septembrie, forțele bulgaro-germane, aflate sub comanda generalului Mackensen, au început să atace pozițiile Armatei României din zona fortificată Turtucaia. Izolat, cu fluviul în spate, fără comunicații sigure cu malul celălalt, acest cap de pod nu avea decât un singur sprijin: vitejia apărătorilor săi. Din nefericire, această situație nu a fost înțeleasă de către ofițerii planificatori ai operațiilor militare din Marele Stat Major Român, dar nu a scăpat mareșalului Mackensen, care a descoperit punctul slab pe care izolarea localității Turtucaia îl forma în linia de apărare română. Rezultatul final a fost dezastruos, materializat prin înfrângerea trupelor române care apărau capul de pod. Bătălia, care a durat șase zile, s-a soldat cu una dintre cele mai rușinoase înfrângeri ale armatei române.

Grupul de Est era dislocat între râul Argeș și Marea Neagră și era format din Divizia 17 de infanterie, localizată în zona fortificată Turtucaia, Divizia 9 Infanterie, dispusă în zona fortificată Silistra, și Divizia 19 Infanterie, dispusă în zona fortificată Cernavodă, alături de care mai operau Divizia 1 Cavalerie și Brigada 5 Călărași. Capul de pod de la Turtucaia era apărat de trupele Diviziei 17 Infanterie, formată preponderent din rezerviști, sub conducerea generalului Constantin Teodorescu⁷. Acestea erau sprijinite, pe flancul stâng, de Divizia 9 Infanterie⁸.

Divizia 9 Infanterie, care se afla la Silistra în fortificații amenajate, a fost împinsă spre Dunăre de armata bulgară, după ce aceștia au ocupat linia Silistra-Turtucaia. De pe Dunăre, Divizia 9 era sprijinită de o escadră din cadrul *Flotei de operațiuni*, formată din trei șalupe, din canoniere și din câteva nave auxiliare (șleपुरi). De la mal, Marina Militară sprijinea acțiunile Diviziei 9 Infanterie, prin dispunerea unor linii de stații lans-torpilor și prin sistemul artileristic din cadrul *Bateriilor Marinei*, organizat de *Flota de operațiuni*.

Pe uscat, Turtucaia se lega înspre est de Silistra, printr-un drum de aproximativ 60 de km. Punctul de comandă al trupelor din capul de pod era prevăzut să se retragă la Silistra, în cazul unui atac bulgar puternic, așa cum prevedeau instrucțiunile marelui stat major. Din cauza modului defectuos de exercitare a actului de comandă de către conducerea militară superioară a armatei, constituită din șeful Marelui Cartier General, comandantul Armatei a III-a, comandanții Divizilor 9, 17 și 19 Infanterie, după numai cinci zile de lupte, trupele bulgaro-germane ocupă Turtucaia.

Pentru că majoritatea forțelor din cadrul Diviziei 9 Infanterie erau adunate la Silistra, gl. Aslan a sesizat că acestea nu aveau legătură cu restul trupelor române din cadrul Armatei de sud, așa că a ordonat trupelor conduse de Gl. Zaiancikovski⁹ să realizeze o ofensivă, pe direcția Curt Bunar- Akadânlar. Ca de obicei, Gl. Zaiancikovski nu a răspuns pozitiv, astfel că gl. Aslan a ordonat acțiuni de mică amploare, pentru eliberarea drumului spre Turtucaia și pentru a ține inamicul la distanță de Silistra. Referitor la acest aspect, I.G. Duca, un foarte bun critic al deciziilor liderilor politici și militari ai vremii, sublinia: „Cel mai bun plan din lume, dacă nu se execută, nu mai valorează nimic”¹⁰.

În această confruntare, Marinei Militare i-a fost încredințat Sectorul IV-Dunărea, care se afla în atribuția comandantului Capului de Pod Turtucaia. Bateriile Marinei din cadrul *Flotei de operațiuni* (comandată de către contraamiral Nicolae Negrescu) au fost încadrate pe timpul bătăliei în sistemul artileristic defensiv din capul de pod, în conformitate cu ordinul Marelui Stat Major pentru situații de război. În sistemul defensiv al Capului de pod Turtucaia, forțele destinate de Marina Militară, intrate în subordinea comandantului capului de pod, au fost organizate pe structuri care operau pe apă și pe structuri care operau pe uscat. Forțele care operau pe apă erau compuse din: *Escadra de Dunăre*, *Apărările sub apă* și *Convoiul de aprovizionare al Marinei*. *Escadra de Dunăre* era alcătuită din cele patru monitoare, din opt vedete, din *Grupul canonierelor* și din câteva șalupe.

Apărările sub apă ale Marinei se subordonau, din punct de vedere tactic, Armatei a III-a, și erau formate din: *Grupul port mine, dragă mine și stăvilare*; *Detașamente de miner-torpilor*; *Grupul torpiloarelor*; *Serviciul de patrulare*, toate fiind dispuse de-a lungul frontierei maritime și fluviale. Pe timpul campaniei, toate structurile din cadrul *Apărărilor sub apă* ale Marinei s-au transformat în stații lans-torpilor și în mine de curent.

Structurile din Marina Militară care operau pe uscat erau compuse din: *Grupul de uvraje, artilerie, turele și proiectoare*; *Grupul de baterii*, de pe malul stâng, și *Grupul de baterii de coastă*, de pe malul drept.

Capul de pod Turtucaia a fost împărțit în sectoare. Sectorul I se afla între Staro Selo și Dunăre, la vest de capul de pod, sectorul II se afla în zona pădurii Daidir, la sud de capul de pod, și sectorul III între Antimovo și Dunăre, la est de capul de pod. Sectorul IV era atribuit forțelor Marinei Militare pe Dunăre.

Forțele Marinei Militare au fost angajate în luptă pe 2 septembrie. Acțiunea s-a materializat prin intervenția Bateriilor Marinei, amplasate la mal, și a artileriei navale de la bordul monitoarelor „Alexandru Lahovary” și „Mihail Kogălniceanu”, care au sprijinit acțiunile infanteriei de blocare și de fixare ale inamicului. La aceste acțiuni au mai participat vedetele „Căpitan Romano” și „Mr. Giurăscu”, care erau destinate Sectorului IV, monitoarele „I.C. Brătianu” și „Lascăr Catargiu”, care au sprijinit acțiunea vedetelor din sectorul I Dunăre și a forțelor amplasate la malul stâng.

La 5 septembrie, când armata bulgaro-germană a angajat lupta pentru a cuceri pozițiile capului de pod la sud de acesta, în sectorul II, bateriile de sprijin ale Marinei Române au sprijinit riposta și au interzis infanteria care înainta în acest sector al capului de pod.

În sectorul I, navele Escadrei de Dunăre, monitoarele „Alexandru Lahovary” și „Mihail Kogălniceanu” au ocupat o poziție favorabilă de tragere în Ostrovul Calimoc, realizând sprijinul trupelor române care se retrăgeau din acest sector. Acțiunea marinarilor români a reprezentat un exemplu pentru colegii de arme din capul de pod.

La data de 6 septembrie 1916, comandantul Capului de Pod, generalul Teodorescu, a primit de la Marele Cartier General ordin categoric de a continua rezistența. Ca urmare, el a hotărât să-și regrupeze forțele și să constituie un grup de manevră în partea de est a localității Turtucaia, cu care să contraatace flancul drept al inamicului și, ulterior, să facă legătura cu *Divizia 9 Infanterie*, care urma să vină în ajutor de la Silistra. Această acțiune nu s-a mai realizat. Sub presiunea tirului violent de artilerie și a puternicei ofensive inamice, trupele române s-au retras în dezordine, rezultatul bătăliei fiind decis în favoarea inamicului.

Pe timpul retragerii trupelor române, *Escadra de Dunăre* a fost implicată în sprijinul capului de pod, lovind cu trageri directe infanteria inamică, în timp ce forțele noastre se retrăgeau spre Dunăre, pierzând pozițiile de apărare ale liniei a treia, dovedită cea mai puternică linie de apărare, care, de fapt, reprezenta, în realitate, linia de refacere a forțelor înlocuite. De asemenea, pe timpul retragerii forțelor de infanterie din capul de pod, vedetele românești și două canoniere au contribuit la transportul răniților. Spitalul mobil de campanie a fost nava „Principele Carol”. Însă nu toate navele au participat la retragere, unii dintre comandanți, sub tirul inamic, nu au așteptat încheierea evenimentelor din capul de pod și s-au retras la Silistra.

Odată cu interpretarea eronată a sosirii unor forțe de sprijin în capul de pod, știre preluată de la Divizia 9 infanterie, neverificată și dovedită ulterior a fi fost falsă, navele de sprijin au încetat focul, situație favorabilă inamicului, care a lovit forțele române care se retrăgeau spre Dunăre. Între timp au sosit canonierele rusești, care au fost integrate în *Flota de operațiuni Româno-Rusă*, comandată de către contraamiralul Negrescu Nicolae, sprijinind retragerea Diviziei 9 Infanterie din Silistra. Monitorul „Alexandru Lahovary” a participat alături de navele *Grupului port mine, dragă mine și stăvilare*, la lansarea unui baraj de 32 de mine pe două rânduri, la Persina, situată pe malul opus, în avalul localității Turnu-Măgurele.

Un argument hotărâtor care a condus la pierderea bătăliei a fost superioritatea numerică în personal și în tehnică de luptă a inamicului, destinate numai capului de pod. Forțele române din capul de pod nu au beneficiat de sprijin și nici de completarea personalului.

Din alte puncte de vedere, cauza principală a pierderii bătăliei prin slăbirea rezistenței apărării a fost pusă pe slaba pregătire a militarilor, în majoritate voluntari, pe organizarea forțelor și pe dotările trupelor. Din punct de vedere strategic, dacă generalii din Marele Cartier General ar fi tratat cu luciditate și cu profesionalism eșecul de la Turtucaia, dispunând continuarea ofensivelor celor trei armate române pe frontul din Transilvania (care se desfășurau cu succes și puteau atinge cel puțin linia Mureșului), poate că sorții campaniei din 1916 ar fi fost alții. Dar aceasta este doar istorie contrafactuală. În realitate, generalii români au stopat și, implicit, au pierdut avantajul strategic în nord, pentru a susține, ulterior, îndrăzneța *Manevră de la Flămânda*, peste Dunăre, concepută de către generalul Averescu. Dar și această acțiune a fost stopată prematur (Mackesen a recunoscut ulterior că, dacă Averescu ar fi continuat manevra, forțele lui ar fi fost pierdute!).

Din punct de vedere tactic, lucrările și instalațiile au fost concepute să facă parte dintr-un sistem defensiv foarte bine organizat. Artileria reprezenta principalul sprijin prin foc. Însă, în momentele dificile ale luptei, manevrele improvizate de înlocuire a unor forțe au constituit o vulnerabilitate a sistemului, dovedind slăbiciunea acestuia, pentru că mobilitatea trupelor nu realiza decât descoperirea altora.

Constatăm că planificatorii acțiunii au organizat o apărare redutabilă pe Dunăre, realizată din sistemul organizat de *Flota de Operațiuni* în acest sector, în detrimentul apărării capului de pod, organizat de forțele terestre. Flexibilitatea, principiul de folosire în luptă a forțelor în operații militare, a devenit dintr-o cerință critică o vulnerabilitate, pentru că nu a fost aplicat optim.

În conformitate cu preceptele artei militare, pe timpul luptei, inamicul caută să identifice vulnerabilitățile adversarului, pentru a le exploata. Mareșalul Mackensen a identificat faptul că zonele

de sud ale capului de pod sunt vulnerabile, spre deosebire de cele din vest, care erau sprijinite cu un flanc pe Dunăre și puteau beneficia de sprijinul prin foc direct al monitoarelor. Din acest punct de vedere, aceasta a fost cauza pentru care flotila austro-ungară nu a mai fost angajată decisiv. Chiar dacă lovitura principală a fost îndreptată spre sud, mareșalul Mackensen a instalat puncte de tragere, mascate de geografia locului, în afara orizontului vizibil, adică a organizat trageri indirecte asupra navelor de pe fluviu.

Tragerile indirecte erau oarecum cunoscute tacticienilor români, metoda de tragere reprezentând un punct de discuții al planificatorilor români încă din perioada de dinainte de război, marinarii constatând că această metodă era familiară trupelor terestre, care dețineau și aparatura necesară (goniometre busolă). Din cauza restricțiilor bugetare, procedura de achiziții nu s-a finalizat (situație care se transmite parcă și astăzi!), astfel că, dacă transferul de cunoștințe a fost realizat, tragerile navale indirecte nu se puteau executa, din lipsa dispozitivelor de conducere a focului. Germanii au aplicat cu succes această metodă, angajând astfel navele românești.

Încă de pe timpul exercițiilor de antrenament, s-a sesizat necesitatea unor manuale tactice de folosire în luptă a navelor fluviale care să prezinte o concepție unitară de planificare și de aplicare a principiilor luptei pe fluviu. În Marină existau doar unele manuale de exploatare a armamentelor de la bord și a materialelor de muniție utilizate, inclusiv mine și torpile. Cu toate că au existat unele preocupări de întocmire a unor cursuri de strategie și de tactică navală, acestea nu au sprijinit acțiunile de planificare și desfășurare a forțelor navele, care, din cauza unor schimbări determinate de diminuarea puterii de foc, odată cu demontarea unor armamente principale, nu s-au mai dovedit a fi conforme cu realitatea.

Misiunile monitoarelor pe timpul aplicațiilor desfășurate au fost concentrate pe sprijinul cu foc al forțelor terestre care se aflau cu un flanc pe Dunăre. Aceste acțiuni de sprijin au constat atât în angajarea navelor și mai puțin a forțelor terestre, cât și a bateriilor inamice de la mal. Aceste acțiuni erau specifice intervenției la mare. La fluviu, utilizarea artileriei trebuia concentrată pe forțele terestre inamice descoperite, prin foc direct și indirect, în special din poziții fixe, concomitent cu acțiuni de angajare a navelor inamice prin foc direct din deplasare.

Acțiuni, precum incursiunile în spatele inamicului prin treceri forțate și prin sprijinirea trecerilor peste Dunăre a forțelor terestre, sau împiedicarea forțării Dunării de către adversar, au fost singurele acțiuni tactice care erau cunoscute și se puteau aplica în aceste situații. Chiar dacă, pe timpul neutralității, Marina a efectuat unele exerciții de debarcare de pe navele Flotilei de Dunăre, nu s-a preconizat înființarea unor structuri de debarcare, pe modelul forțelor de desant sau pe destinarea unor forțe terestre care să coopereze cu forțele fluviale și care să participe la acțiuni întrunite de proiecție a forței în capul de pod.

Inițial, misiunea navelor Marinei Militare a fost de sprijin al forțelor terestre care se aflau cu flancul pe Dunăre, însă nu împotriva artileriei terestre, ci împotriva navelor inamice. Odată cu efectul creat asupra monitoarelor austro-ungare, după ce acestea s-au retras, mascate pe un canal amonte de capul de pod, navele românești au rămas aparent fără obiective. S-a întrevăzut atunci posibilitatea utilizării artileriei de la bord ca baterii mobile de sprijin al forțelor terestre, momentul reprezentând punctul de plecare al utilizării tacticilor specifice artileriei terestre de către artileria navală. Ulterior, navele Marinei au fost dotate cu echipamente pentru trageri indirecte.

Chiar dacă vedetele erau dotate cu sisteme de lansare torpile, acestea nu au fost utilizate, pentru că, pe timpul retragerii forțelor din capul de pod, vedetele au executat doar misiuni de cercetare și de siguranță pentru traversarea Dunării.

Din punct de vedere tactic, nici sistemul de stații lans-torpilă și nici apărările fixe nu au fost utilizate pe timpul retragerii, pentru că barajele de mine erau destinate blocării inamicului prin diminuarea combativă a acestuia sau prin distrugere, astfel că sistemul de baraje nu a fost încadrat într-o concepție unitară de apărare care să valorifice avantajul realizat de artilerie.

Fiind o acțiune de nivel operativ, în acest caz putem vorbi clar de principii de aplicare a artei operative. Astfel, putem observa că arta operativă, cunoscută atunci ca tactică generală, nu a fost aplicată conform unor precepte, norme sau principii. De altfel, nu putem vorbi de arta operativă¹¹ modernă, cea pe care o cunoaștem și pe care o studiem astăzi, pentru că acest termen a fost conceptualizat, ulterior, în deceniul

imediat următor, în anii '20, de către specialiștii Uniunii Sovietice. Din acest punct de vedere, Marina Militară Română a utilizat conceptul abia după cel de-al Doilea Război Mondial.

Din punctul de vedere al artei operative, principii, precum concentrarea acțiunii, unitatea de efort, susținerea, cooperarea, menținerea moralului, au fost principii nerespectate. Respectarea acestor principii ar fi trebuit să aducă creșterea ritmului acțiunilor militare, câștigarea și menținerea superiorității, creșterea condițiilor favorabile acțiunilor și stabilitatea sistemului de apărare¹².

Arta operativă¹³ reprezintă modul de angajare a forțelor pentru realizarea obiectivelor strategice prin intermediul designului organizării, integrării și conducerii campaniei, în general, și a operației din Capul de pod Turtucaia, în principal. Astfel, dacă se aplicau unele elemente de artă operativă, acestea trebuiau să asigure legătura dintre scopul strategic al bătăliei și tactica folosirii trupelor. În acest mod, succesul campaniei era garantat prin stabilirea corectă și realistă a obiectivelor militare de nivel operativ, prin inițierea acțiunilor și prin întrebuintarea resurselor, în conformitate cu responsabilitățile comandatului Capului de pod. Aceste aspecte nu a fost întrunite în totalitate, rezultatul fiind cel menționat.

Pe de altă parte, aplicarea acestor principii nu înseamnă că garantează succesul, însă, în opinia mea, acestea nuanțează importanța aplicării artei operative, cea care face trecerea de la principiile artei militare către finalitățile acesteia, adică punerea în practică a tacticilor pe timpul acțiunii.

Modul de organizare a acțiunilor de apărare a Turtucaiei a reprezentat o eroare majoră de planificare a Marelui Cartier General, care a sperat permanent într-o cooperare strânsă și un sprijin ferm din partea forțelor ruse. Principiul acțiunilor militare multinaționale, întrunite prin manifestarea valorilor culturale, a făcut diferența, reprezentând un factor deloc de neglijat, cu efect negativ.

Din punct de vedere strategic, operația desfășurată în capul de pod Turtucaia a reprezentat, inițial, un punct fără însemnătate, menținerea unui cap de pod fără pod, care, ulterior, a devenit un punct critic în economia războiului. Tactic, un cap de pod reprezintă porțiunea de teren cucerită sau menținută la litoral sau pe malul unui curs de apă, opus celui pe care se află forțele proprii, având forma aproximativă a unui arc de cerc. Acesta servește la dezvoltarea ofensivei peste obstacolul natural respectiv, urmărindu-se cucerirea lui din mișcare și prin surprindere. Teoretic, nu exista necesitatea existenței unui pod peste Dunăre la Turtucaia, însă, în acest caz, un pod era bine venit, având în vedere faptul că în planificare nu a fost prevăzută retragerea, ca măsură preventivă. Retragera reprezintă, în opinia mea, un alt aspect al artei operative, care trebuia manifestat intuitiv de planificatori.

Această eroare a făcut ca o înfrângere tactică minoră să aibă implicații strategice majore asupra armatei și asupra întregii populații a țării, moralul general fiind diminuat, influențând și evoluția celorlalte bătălii. Însemnătatea strategică a operației de la Turtucaia era de a opri ofensiva forțelor germane în Dobrogea.

La rândul său, I.G. Duca¹⁴ ajungea la aceeași concluzie, menționând că, în condițiile în care se renunțase la planul inițial, care prevedea o acțiune ofensivă în sud, și se decisese adoptarea defensivei strategice, „întărirea Turtucaiei era, din punct de vedere strategic, o greșeală evidentă și de nepermis”¹⁵.

Consecințele înfrângerii de la Turtucaia au fost imense, influențând decisiv cursul campaniei anului 1916. Moralul bulgarilor a crescut întărind determinarea de a lupta alături de Puterile Centrale. Pierderile suferite de armata română au fost foarte mari: 160 de ofițeri și circa 6.000 de trupe și grade inferioare, morți și răniți, plus 480 de ofițeri și circa 28.000 de alți militari luați prizonieri. Din capul de pod de la Turtucaia, au reușit să se salveze circa 2.000 de militari, care au fost evacuați peste Dunăre de vasele Flotei de Dunăre, și alți circa 3.500, care s-au retras în debandadă spre Silistra¹⁶.

Pentru români, căderea Turtucaiei a reprezentat un punct important de acceptare a pierderii năzuințelor de creare a României Mari și temeri pentru soarta României Mici. I.G. Duca menționa faptul că: „Turtucaia a fost dureroasă, o foarte dureroasă înfrângere, cu grave consecințe pentru noi și materiale, și morale”¹⁷. Pentru liderii austro-germani, situația reprezenta un avantaj strategic confortabil, pentru că victoria rezolva criza cu care se confruntau în căutarea unei soluții de a contracara ofensiva românească din Transilvania.

La nivel strategic, cea mai importantă consecință a fost decizia politico-militară de a opri ofensiva în Transilvania și de a abandona planul de campanie inițial. Aspectul avea să ducă la o serie de înfrângeri și, în

cele din urmă, la pierderea a două treimi din teritoriul național deja amenințat cu ocupația inamicului.

În concluzie, având în vedere contribuția marinarilor români la aceste evenimente prezentate, putem remarca faptul că navele românești au realizat manevre îndrăznețe pe timpul confruntării, îndeplinind diferite misiuni. S-au executat trageri împotriva bateriilor de calibru mare, instalate pe malul fluviului. S-au executat minări de apărare și de manevră. S-au debarcat trupe la malul fluviului, care au consolidat pozițiile de apărare. Prin aceste acțiuni, Marina Română a acordat un real sprijin forțelor terestre, contribuind la efortul întrunit de apărare a pozițiilor de la mal, pentru ca, ulterior, să acorde ajutor forțelor în retragere și răniților, sau la recuperarea unei părți însemnate de armament și de muniție.

De asemenea, consider că Marina Militară a reprezentat un pivot de manevră foarte important al forțelor terestre, consolidând aspectul de forță întrunită a trupelor din capul de pod, subliniind ceea ce tacticienii promovau, importanța cooperării forțelor. În opinia mea, elementul de artă operativă care a lipsit și care ar fi rezolvat favorabil acțiunile Marinei Române poate fi identificat ca fiind *design-ul operației*, element de planificare particular nivelului operativ. În aceeași manieră, la nivel tactic consider că un grafic de sincronizare a acțiunilor forțelor întrunite, elementul corespondent de planificare a *design*-ului de la nivel operativ, ar fi fost suficient.

Astăzi, elemente de *design al operației*, alături de *targeting* și de *evaluare*, reprezintă particularități ale acțiunii întrunite. Nu trebuie uitate primele etape ale planificării acțiunilor militare întrunite, dintre care pregătirea informațională a câmpului de luptă fiind esențială. De asemenea, nu trebuie neglijate sprijinul aerian al forțelor din zona de operații și sprijinul flancului sprijinit pe fluviu al forțelor terestre, susținute prin acțiuni navale, toate aceste elemente de planificare fiind factori de succes.

NOTE:

1 Constantin Kiritzesco, "La période de la neutralité et la préparation à la guerre", *La Roumanie dans la guerre mondiale (1916-1919)*, vol. I, Editura Payot, Paris, 1934, pp. 45-71.

2 *Ibidem*.

3 Constantin Kiritzescu, *Istoria războiului pentru întregirea României (1916-1919)*, vol. I, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989, p. 217.

4 Începând cu august 1916, Apărarea Maritimă a Portului Constanța a intrat în subordinea amiralului Falton Patton (comandant al escadrei ruse), n.a.

5*** *Istoria militară a poporului român*, vol. V, *Evoluția organismului militar românesc de la cucerirea independenței de stat până la înfăptuirea Marii Uniri din 1918. România în anii Primului Război Mondial*, Editura Militară, București, 1988, p. 194.

6 *RIM, Revista de istorie militară*, nr. 5-6, 2006, p. 18.

7 Constantin Kiritzesco, *op.cit.*, La campagne de l'année 1916, p. 127.

8 *** *Istoria militară a poporului român*, vol. V, *Evoluția organismului militar românesc de la cucerirea independenței de stat până la înfăptuirea Marii Uniri din 1918. România în anii Primului Război Mondial*, Editura Militară, București, 1988, p. 419.

9 Andrei Zaiancikovski (1862-1926) a fost unul dintre generalii armatei imperiului rus, conducător al forțelor din Dobrogea, n.a.

10 Ion G. Duca, *Amintiri politice*, volumul II, colecția Jon Dumitru-Verlag, *Memorii și Mărturii*, München, 1981, p. 16.

11 Florin Nistor, *Să redescoperim arta operativă maritimă*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2017, p. 6.

12 *** *Doctrina Armatei României*, București, 2012, art. 0120, p. 20.

13 *Ibidem*, art. 0117, p. 18.

14 I.G. Duca (1879-1933) a fost un om politic liberal român. În Primul Război Mondial a deținut funcția de ministru al educației (1914-1918). A fost prim-ministrul României între 14 noiembrie și 30 decembrie 1933, n.a.

15 I.G. Duca, *op.cit.*, p. 15.

16 Constantin Kiritzescu, *op.cit.*, p. 398.

17 Ion G. Duca, *op.cit.*, p. 16.

BIBLIOGRAFIE

*** *Doctrina Armatei României*, București, 2012.

*** *Istoria militară a poporului român, Evoluția organismului militar românesc de la cucerirea independenței de stat până la înfăptuirea Marii Uniri din 1918. România în anii Primului Război Mondial*, vol. V, Editura Militară, București, 1988.

****Istoria românilor, de la independență la Marea Unire (1878-1918)*, vol. II, coordonator Acad. Gheorghe Platon, Editura Enciclopedică, București, 2003.

RIM, Revista de istorie militară, nr. 5-6, 2006.

Duca G. Ion, *Amintiri politice*, volumul II, colecția Jon Dumitru-Verlag, *Memorii și Mărturii*, München, 1981.

Kirițescu Constantin, *Istoria războiului pentru întregirea României (1916-1919)*, vol. I, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989.

Kiritzesco Constantin, *La Roumanie dans la guerre mondiale (1916-1919)*, vol. I, Editura Payot, Paris, 1934.

Nistor Florin, *Să redescoperim arta operativă maritimă*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2017.

Revista Tacticală și Strategia, Revistă de istorie militară românească și internațională, Editura MARIST Baia Mare, 2018.

<https://www.historia.ro>

THE CONTRIBUTION OF ROMANIAN SAILORS TO THE MILITARY ACTIONS CARRIED OUT IN THE FIRST WORLD WAR – *THE BATTLE OF TURTUCAIA*

Cpt.cmd.associate prof.eng. Lucian Valeriu SCIPANOV, PhD*

The aim of this article is to present an analysis of the main contributions of Romanian sailors in the 1916 campaign, especially at the beginning of Romania's entry into First World War, namely the participation in the Battle of Turtucaia. Through this analysis, I intend to highlight those ways of applying the operative art that had a decisive contribution to the outcome of one outstanding military action on the southern front. The outcome of this action subsequently influenced the fate of the war. I have to underline the fact that the lessons learned from this joint action are today planning milestones for the joint operations of the Romanian Armed Forces, the nucleus of the principles of the joint national and multinational actions.

Keywords: military art; operative art; operational design; the Battle of Turtucaia; the river actions in the 1916 campaign; The Romanian Fluvial Flotilla.

The article is meant as a brief incursion into the beginning stage of Romania's entry into First World War through an analytical presentation of the contribution of the Romanian Naval Forces (the Romanian Navy) to one of the representative military actions at the end of the 1916. This is regarded in relation to the evolution of the Romanian front, highlighting those ways of applying the operative art that contributed decisively to the outcome of this battle, in spite of perfect tactical decisions, which subsequently influenced the fate of the war.

Even if the intervention of the Romanian sailors was punctual, their contribution made the transition from independent to joint actions by the support of the actions of the land forces, the essence of the modern joint operations. The Navy since that time has been the core of the modern naval forces. The lessons learned from the participation of Romanian sailors are the landmarks for optimizing naval tactical forms, methods and procedures, which the maritime operative art is extracted from, which is applicable today in both maritime and riverine environments.

In order to achieve the research objectives I have set, I will analyze the turning points of the evolution of events on the southern front with the entry of Romania into the Great War. Even though the first action of the Navy, which also marked the first confrontation after the declaration of war against Austro-Hungary (August 27, 1916), was *the Rusciuk Attack*, as it was an independent tactical action of sailors, this subject will be analyzed within another dedicated article.

The military action that I will take into consideration in this article, considered the first great battle after Romania's entry into the First World War, is *the Battle of Turtucaia* (September 1-6, 1916). I intend to identify those elements of naval tactics and operative art that contributed to changing the fate of the battle, highlighting the contribution of the sailors to this operation. Valued today by planners of sea and riverine operations, the actions of the Romanian Forces provided a series of lessons learned for sailors and army planners in the joint context. Moreover, the lessons learned were not only the foundation of the future doctrines of the categories of forces, but they were also, for the postwar War Navy, the foundation of development of the future structures of modern naval forces.

*"Carol I" National Defense University
e-mail: shcipio@yahoo.com

In accordance with the purpose of the article and the proposed objectives, I will initially make a brief presentation of the international situation before Romania's entry into First World War. The main actors were the Central Powers and the Entente, military blocs constituted on certain antagonistic principles, along with other states of with complementary biased interests.

After a long period of neutrality, supported by I.C. Brătianu, Prime Minister at that time¹, Romania joined the Entente on August 28, 1916. Prior to entering into the Great War, Romania declared that it would dissociate itself from the former allies if they declared war in Balkan Peninsula. Thus, since 1914, Romania remained neutral until the summer of 1916. Neutrality offered the state the possibility to defend its existence, to try to obtain guarantees for its security and the liberation of the occupied territories inhabited by the Romanians, the only attitude corresponding temporarily to the national interests, which led to a cautious proactive² policy.

On August 27, 1916, Romania declared war on Austro-Hungary, and on August 28, 1916, Germany and Turkey declared war on Romania as a coercive measure from the position of co-founders of the Central Powers. Bulgaria, the supporter of Germany, declared on 1st of September 1916 war against Romania. The Bulgarian Forces were ready for offensive, so it attacked the defensive positions at Turtucaia. At that time, Turtucaia was considered by the Romanian Forces the starting point for an offensive against Bulgaria.

The beginning of the war found the Romanian Navy in a vast process of naval development. *The Danube Fleet* and *the Maritime Fleet* were the subject of reorganization initiatives, but due to the evolution of events, the purchase of ships, especially for *the Maritime Fleet*, had not yet taken place.

At peacetime, the Romanian Navy had two operative organic structures: the Constanta-based *Maritime Division*, the Galati-based *Danube Division* and two administrative structures: *the General Deposits* and *the Navy Arsenal*. If *the Maritime Division* was poorly equipped, *the Danube Division* was a significant fluvial power at regional level. If, in 1914, there were a total of 40 ships equipped, upon the entrance of the Romania Navy in the Great War, the situation of the Navy's operational ships was the following: a cruiser (Elisabeta); Bricul Mircea, three torpedoes (Sborul, Smeul and Naluca), all within *the Maritime Division*. Within *the Danube Division* there were: four monitors; eight light river torpedoes alongside which barges and shipping vessels³ (servitude ships) operated. *The Danube Division* also had an *Organic Mines laying* and *Torpedo Service*, *the Transport Service*, which contained three gunboats, a few small ships and sailboats. Also, there were five police boats on the river.

At wartime, the Romanian Navy structure was organized according to a campaign plan developed by *the Grand Headquarter*. It subordinated *the Grand Navy General Services* structured as follows: *Operation Fleet* and *Underwater Defense*, deployed on the River and *Constanta Shipyard Maritime Defense*⁴ dislocated at sea. If in 1915 the number of sailors amounted to 2562 officers and troops⁵, at the beginning of the war, the Navy personnel consisted of 206 officers and 2,070 soldiers as combat troops.⁶

The Operational Fleet was a large unit of operative level and was composed of: *the Danube Squadron*; *the Keeping and Laying Mines Group*; *the Navy Artillery*; *the Supply Convoy*; the floating hospital; along with *the Russian Gunboats Division*.

The Danube Squadron was divided into four divisions, each of which was usually composed of a monitor and two river patrol boats, which is also the model of current river groups.

From the management point of view, the Romanian Navy commanded administrative tasks during the war, the main effort being taken by the General Headquarter, which had all the services of the major operative units mentioned above. The duties involved the organization of supply, hospitalization of the wounded and evacuation services, as well as ship mending. At wartime, the following were subordinated to the Romanian Navy: *the Transport Service* with points of work in Silistra-Călărași, Oltenița-Turtucaia, Brăila-Cernavodă, Galați-Tulcea, also the hospital ships, *The Defense of Cernavodă-Fetești Harbors*, the floating repair workshops and *the Galați shipyard*.

In the course of the war, the following warships entered the Navy: 4 maritime gunboats; 2 destroyers and 4 fast antisubmarine ships. From this point of view, the situation on the river was not the best, but

it was still the pillar of the further development of *the Danube Flotilla*. However, *the Danube Flotilla* vessels actively participated in military operations on the southern front.

The actions of *the Danube Flotilla* were closely linked to the planned operations to be carried out on land. The riverine forces, made up of a squadron consisting of two monitors and eight river craft boats divisions, which were in the monitor safety groups, operated using all the modern fighting principles. Among these, we can mention especially the principles of using river ships in combat: the concentration of effort, the unity of command, the initiative, the secrecy of action, the ship maneuverability, masking, the cooperation, etc. It is true that in general context, some of these principles led to the loss of some battles, but in direct struggle with enemy ships or coastal subunits, they were even successful. Throughout the war, the monitors, the most powerful vessels of the Romanian Navy, took part with determination in the actions of Rusciuk, Turtucaia, Flămânda, Silistra, Rasova, Brăila, Galați, benefiting from modern equipment with medium and heavy artillery, which represented an advantage in the direct engagement of naval enemy.

As I mentioned, the first great action of Romanian sailors during the First World War was the *Battle of Turtucaia*, which took place between 1 and 6 September 1916. This was the second confrontation on the southern alignment of the Romanian front after the *Rusciuk Attack*. However, the action became known as the first great battle after Romania entered the First World War on 28 August 1916.

Turtucaia is located on the right bank of the Danube and is located in front of Oltenița. Turtucaia was at that time the westernmost point of the Romanian territory south of the Danube. The region became part of the Romanian state following the peace treaty in Bucharest on August 10, 1913, which put an end to the Second Balkan War. Turtucaia had a significant strategic role, being the connecting point between Silistra and Rusciuk. Turtucaia was the junction point of two very important communication routes connecting with Rusciuk and Razgrad (Târnovo).

Therefore, in the next part of the article I will highlight the most important events that marked *the Battle of Turtucaia*. Briefly, on 2nd September, the Bulgarian-German forces, under General Mackensen, began to attack the positions of the Romanian Armed Forces in the fortified area of Turtucaia. Isolated, with the river behind, without secure communications with the other shore, this bridgehead had only one support: the bravery of its defenders. Unfortunately, this situation was not understood by the planning officers of the military operations of the Romanian HQ but that did not escape Marshal Mackensen, who discovered the weak point that the isolated position of Turtucaia represented in the Romanian defense line. The end result was disastrous, materialized by the defeat of the Romanian troops who were defending the bridgehead. After six days the battle ended with one of the most shameful defeats of the Romanian Army.

The Eastern Group was deployed between the Argeș River and the Black Sea, consisting of the 17th Infantry Division located in the Turtucaia fortified area, the 9th Infantry Division in the fortified area of Silistra and the 19th Infantry Division in the Cernavodă fortified area, alongside the 1st Cavalry Division and 5th Brigade Călărași. The bridgehead of Turtucaia was defended by the 17th Infantry Division troops, mainly formed by reservists, under the command of General Constantin Teodorescu.⁷ They were supported on the left flank by the 9th Infantry Division.⁸

The 9th Infantry Division, which was located at Silistra in fortifications, was pushed to the Danube by the Bulgarian army, after they occupied the Silistra-Turtucaia line. On the Danube, the 9th Division was supported by a squadron from *the Operation Fleet* consisting of three boats, canons and a few auxiliary ships (barges). From the shore, the sailors supported the 9th Infantry Division's actions by arranging the launch-torpedo lines and the Artillery system of the Artillery Navy Battery organized by *the Operation Fleet*.

On the land, Turtucaia was connected east of Silistra with a road of about 60 km. The command of the bridgehead troops was scheduled to withdraw to Silistra in the event of a strong Bulgarian attack, as ordered by the HQ. Due to the misconduct of the command of the Army Forces, the commander of the Third Army, the commanders of the 9th, 17th and 19th Infantry Divisions, after only five days of fighting, the troops of the Bulgarian-German occupied Turtucaia.

Because most of the forces in the 9th Infantry Division were gathered in Silistra, Gl. Aslan noticed that these were unrelated to the rest of the Romanian troops in the Southern Army, so he ordered to the Zaiancikovski⁹ troops to make an offensive on Curt Bunar-Akadânlar. As usual, Gl. Zaiancikovski did not respond positively, so Gl. Aslan ordered small actions to clear the road to Tutucaia and keep the enemy away from Silistra. In this regard, I.G. Duca, a very good critic of the decisions of the political and military leaders of the time, emphasized the truth: „The best plan in the world, if it does not function, is worth nothing.”¹⁰

In this confrontation, the Military Navy was entrusted the IVth Danube Sector, which was the commander of the Turtucaia bridgehead. The Artillery Navy Battery from Operation Fleet (commissioned by the Rear Admiral Nicholas Negrescu) was framed during the Battle of the Defensive Artillery System at the bridgehead, in accordance with the Order of the General Staff for War Situations. In the defensive system of Turtucaia bridgehead, the Navy forces under the bridgehead command were organized on structures that operated on water and structures operating on land. The forces operating on the water consisted of *the Danube Squadron, the Underwater Defense*, and the Navy's Supply Convoy. *The Danube Squadron* was made up of the four monitors, eight river patrol boat, *the Canons Group* and a few boats.

The Navy's Underwater Defenses were tactically subordinate to the Third Army, and they were made up of *the Minelayer, Mine keeping and Dams Group, the Miner Torpedoes Detachment, the Torpedoes Group, the Patrol Service*, all of which were arranged along the maritime and river boundaries. During the campaign, all structures in *the Navy's Underwater Defenses* were turned into *Launch-torpedo and mines stations*.

The Navy structures which operated on land were composed of: *the Group of ouvrages, artillery, turrets and projectors; the Left bank battery group; the Right bank Coastal battery group*.

The Turtucaia bridgehead was divided into sectors. Sector I was between Staro Selo and the Danube, west of the bridgehead, sector II was in the Daidir forest area, south of the bridgehead, and the 3rd sector between Antimovo and the Danube, to the east of the bridgehead. Sector IV was assigned to Military Navy forces on the Danube.

The Navy Forces were engaged in the battle on September 2nd. The action consisted in the intervention of the Navy Batteries and the naval artillery on board the „Alexandru Lahovary” and „Mihail Kogălniceanu” monitors, which supported the actions of the infantry to block the enemy. These actions also involved the river patrol boat „Căpitan Romano” and „Mr. Giurăscu”, which were destined for Sector IV, the „I.C. Brătianu” and „Lăscar Catargiu”, which supported the action of the river patrol boat in the first sector of the Danube and the forces located on the left bank.

When on September 5th, the Bulgarian-German army engaged in the struggle to conquer the position of the bridgehead south of it, in Sector II, the Navy Support Batteries supported the retaliation and banned the infantry enemy advancing in this sector of the bridgehead.

In the first sector, the Danube Squadron ships, the monitors „Alexandru Lahovary” and „Mihail Kogălniceanu” occupied a favorable shooting position in Calimoc Island, realizing the support of the Romanian troops withdrawing from this sector. The action of Romanian sailors was an example for the colleagues on the bridgehead.

On September 6th, 1916, the bridgehead commander, General Teodorescu, received from the General Headquarters a categorical order to continue the resistance. As a result, he decided to regroup his forces and set up a maneuvering group in the eastern part of Turtucaia to counter the right flank of the enemy and then contact the 9th Infantry Division to come to the aid of in Silistra. This action was not accomplished. Under the pressure of violent artillery shooting and strong enemy offensive, the Romanian troops withdrew in disarray, the result of the battle being decided in favor of the enemy.

During the withdrawal of the Romanian troops, the Danube Squadron was involved in supporting the bridgehead, striking the enemy with direct firing, while our forces retreated to the Danube, losing the third line defense positions, proved to be the strongest line defense, which in fact represented the line for the recovery of the replaced forces. Also, during the retreat of the bridgehead of the infantry forces,

the Romanian patrol boats and two canons contributed to the transport of the wounded. The mobile campaign hospital was „*Prince Carol*”. However, not all the ships participated in the retreat, some of the commanders, under the enemy shooting, did not wait to finish the events on the bridgehead and retreated to Silistra.

With the erroneous interpretation of the arrival of supporting forces on the bridgehead, the news taken from the 9th Infantry Division, untested and subsequently proven to be false, the ships in support ceased fire, a favorable situation for the enemy who struck the Romanian forces that retreated to the Danube. In the meantime, the Russian cannons arrived, which were integrated into *the Romanian-Russian Operations Fleet*, commissioned by Rear Admiral Negrescu Nicolae, supporting the withdrawal of the 9th Infantry Division from Silistra. The „*Alexandru Lahovary*” Monitor participated alongside *the Minelayer, Minesweeping and Dams Group* to the launching of 32 mines on two rows at Persina, located on the opposite bank downstream of Turnu Măgurele.

A decisive argument that led to the loss of the battle was numerical superiority in the staff and combat technique of the enemy, intended only for the bridgehead. The Romanian bridgehead forces did not receive any support or personnel.

Otherwise, the main cause of the loss of the battle by weakening the resistance of the defense was the poor training of the military, most of them volunteers, and the organization of forces and troop endowments. From a strategic point of view, if the generals of the General HQ treated with lucidity and professionalism the failure of Turtucaia, having the offensive of the three Romanian armies continuing on the Transylvanian front (which had been successful and could at least reach the Mureş line) maybe the fate of the 1916 campaign would have been different. Yet, this is just a counterfactual history. In fact, the Romanian generals stopped and implicitly lost the strategic advantage in the north so as to later support the daring Maneuver from Flamânda over the Danube, conceived by General Averescu. However, this action was prematurely stopped (Mackesen later admitted that if Averescu had continued the maneuver, his forces would have been lost!).

From a tactical point of view, the works and installations were designed to be part of a very well-organized defensive system. The Artillery provided the main support by fire. However, in the difficult moments of the struggle, the improvised maneuvers of replacing forces constituted a vulnerability of the system, proving its weakness, because the mobility of the troops only made the discovery of others.

We could say that the planners of the action had organized a rigorous defense on the Danube made by *the Operations Fleet* in this sector, to the detriment of the defense of the bridgehead, organized by the land forces. The flexibility, the principle of fighting forces in military operations, became a critical requirement because of a certain vulnerability and because it had not been applied optimally.

According to the principles of military art, during the fight, the enemy seeks to identify the vulnerabilities of the opponent so as to exploit them. Marshal Mackensen realized that the southern areas of the bridgehead were vulnerable, unlike those in the West that were supported with a flank on the Danube and could benefit from direct fire support of the monitors. From this point of view, this was the reason why the Austro-Hungarian fleet was no longer committed. Even though the main strike was heading south, Marshal Mackensen installed shooting points masked by the geography of the venue outside the visible horizon, that is, organizing indirect fighting on the river.

Indirect firing was somewhat known to Romanian tacticians, the indirect firing method being a point of discussion for the Romanian planners in the pre-war period, and the sailors found that this method was familiar to terrestrial troops, which also had the necessary equipment (compass goniometers). Due to budget constraints, the procurement procedure was not finalized (a situation that has been the same until nowadays too!), So if the transfer of knowledge was done, indirect naval firing could not be carried out due to the lack of fire control devices. The Germans successfully applied this method, engaging the Romanian ships.

Even during the training session, the need for tactical instructions for use in combat of the river ships, was identified, in order to present a unitary concept of planning and applying the principles of the fight on the river. In the Navy there were only some handbooks regarding the use of onboard

weapons and ammunition, including mines and torpedoes. Although there had been some concerns for the development of naval strategy and naval tactics, they did not support planning and deployment the naval actions, which due to changes by to the diminution of the firing power, with the dismantling of main armaments, had not proved to be like reality.

The missions of the monitors during the deployed applications were focused on the fire support of the land forces that were flanked on the Danube. These support actions consisted in hiring ships and less of the land forces and shore-side enemy batteries. These actions were specific to the intervention at sea. On the river, the use of artillery had to be concentrated on the enemy ground forces discovered, through direct and indirect gun-fighting, especially from fixed positions, simultaneously with the actions of hiring enemy ships by direct artillery firing from movement.

Actions such as the incursions behind the enemy through forced passes and the support of Danube crossings of the ground forces, or prohibiting the Danube's forcing by the opponent, were the only tactical actions that were known and could be applied in these situations. Even though during the neutrality, the Navy made some landing exercises from the Fluvial Flotilla ships, it was not envisaged to set up landing structures on the model of the amphibious forces or designated structures to land forces to cooperate with the river forces and to participate in joint actions of force projection into the bridgehead.

Initially, the mission of the Navy ships was to support the land forces that were flanking the Danube, but not against land-based artillery, but against enemy ships. With the retreat on the Austro-Hungarian monitors, after they masked their position, hidden on a channel upstream of the bridgehead, the Romanian ships apparently remained without targets. It was then possible to see the use of on-board artillery as mobile ship-based support batteries, the moment being the starting point for the use of naval artillery tactics for land-based artillery. Later the Navy ships were equipped with indirect artillery firing equipment.

Even if the river patrol boats were equipped with torpedo launching systems, they were not used, because during the retreat of the bridgehead forces, the river patrol boats performed only research missions and the safety of the Danube crossing.

From a tactical point of view, the systems of launch stations and fixed defenses were not used during the retreat, because the mine dams were meant to block the enemy by its mitigating or destruction, so the mine dams' system was not framed in a unitary defense design that capitalized on the advantage of artillery.

As an operative level action, in this case we can clearly speak of principles of application of operative art. Thus, we can see that operative art, then known as general tactics, was not applied according to precepts, norms or principles. Moreover, we cannot talk about the modern operative art¹¹, the one we know and study today, because this term was subsequently conceptualized in the following decade in the '20s by the specialists of the Soviet Union. Otherwise, the Romanian Navy used the concept only after the Second World War.

From the operative art point of view, principles such as the concentration of action, the effort, the support, the co-operation, the morale, were principles that were not respected. Respect for these principles should have increased the rhythm of military action, gaining and maintaining superiority, increasing conditions for action and stability of the defense system.¹²

The operational art¹³ is the way to engage forces to achieve strategic goals through the design of organizing, integrating and managing the campaign in general, and the Operation Bridgehead of Turtucaia, especially. Thus, if some operative art items were applied, they had to ensure the connection between the strategic goal of the battle and the tactics of using the troops. This way, the success of the campaign was guaranteed by establishing a realistic level of military objectives at the operative level, initiating actions and using resources, in accordance with the responsibilities of the bridgehead commander. These issues were not fully met, the result being the one mentioned.

On the other hand, the application of these principles does not mean that it automatically guarantees success but, in my opinion, they tantalize the importance of the application of operative art, which makes the transition from the principles of military art to its ends, that meaning the implementation of tactics during the action.

The way in which Turtucaia's defense was organized was a major planning error for the General Headquarters, which had long hoped for close cooperation and firm support from Russian forces. The principle of multi-national military actions combined with the manifestation of cultural values had made the difference, being a negligible factor, became a negative effect.

From a strategic point of view, the operation carried out on the Turtucaia bridgehead was initially an unimportant point, maintaining a bridgehead without a bridge, which later became a critical point in the economy of war. Tactically a bridgehead represents the portion of land conquered or maintained at the seashore or on the shore of a watercourse opposite to the one on which own forces are located, having the approximate shape of a circular arc. It serves to develop the offensive over the natural obstacle respectively, following its conquest of motion and surprise. Theoretically, there was no need for a bridge over the Danube at Turtucaia, but in this case, a bridge had been well received given that planning was not intended to be withdrawn as a preventive measure. Withdrawal is, in my opinion, another aspect of the operative art that has to be intuitively manifested by planners.

This error caused a minor tactical defeat to have major strategic implications for the army and the entire population of the country. As general morale was diminished, it influenced the evolution of the other battles. The strategic significance of the Turtucaia operation was to stop the offensive of the German forces in Dobruja.

I.G. Duca¹⁴, in turn, came to the same conclusion, pointing out that, given the initial plan that provided for an offensive action in the south and the adoption of the strategic defensive, stated: „Stretching Turtucaia was strategically mistaken and obviously not allowed”.¹⁵

The consequences of the defeat at Turtucaia were immense, influencing decisively the course of the campaign of 1916. The morale of the Bulgarians grew stronger by the determination to fight alongside the Central Powers. The losses suffered by the Romanian army were very high: 160 officers and about 6,000 troops and inferior rank, dead and injured, plus 480 officers and about 28,000 other prisoners taken. From the bridgehead of the Turtucaia the only ones who managed to be saved were about 2,000 soldiers who were evacuated across the Danube by the Danube Flotilla and some 3,500 others who withdrew to Silistra.¹⁶

For the Romanians, Turtucaia defeat was an important point in accepting the loss of the aspirations of creating the Great Romania and fears for the fate of Romania. I.G. Duca mentioned that „Turtucaia was painful, a very painful defeat, with serious consequences for us, both material and moral.”¹⁷ For Austro-German leaders, the situation was a comfortable strategic advantage because the victory solved the crisis they were facing in search of a solution to counteract the Romanian offensive in Transylvania.

At the strategic level, the most important consequence was the political-military decision to stop the offensive in Transylvania and abandon the initial campaign plan. The aspect would lead to a series of defeats and eventually the loss of two-thirds of the national territory already threatened with the occupation of the enemy.

In conclusion, given the contribution of Romanian sailors to these events, we can notice that the Romanian ships made bold maneuvers during the confrontation, fulfilling the different missions. Artillery firing was executed against large-scale batteries installed on the bank of the river. Defense mine-laying and maneuver were executed, too. The riverine forces were debarked ashore, which strengthened their defense positions. Through these actions, the Romanian Navy provided real support to the land forces, contributing to the joint defense of the shore-based positions, in order to assist the retreating forces and the wounded, or to contribute to the recovery of a significant amount of weapons and ammunition.

I also believe that the Navy was a very important maneuver pivot of the ground forces, consolidating the common force of the bridgehead, emphasizing what tactics promoted, the importance of the forces' cooperation. In my opinion, the element of operative art which was lacking and which would have resolved favorably the actions of the Romanian Navy can be identified as the design of the operation, a particular element of planning for the operative level. In the same way, at a tactical level, it would have been enough to have a synchronization schedule for the joint actions of the forces, the corresponding element of planning of the operative design.

At present, design operation elements, along with targeting and evaluation, are particularities of the joint action. The first stages of the planning of the joint military actions must not be forgotten, of which the comprehensive preparation of the battlefield is essential. Also, the air support of the forces in the operation area and the support of the flank of the surface forces supported by naval actions should not be neglected, all of these planning elements being success factors.

NOTES:

1 Constantin Kiritzesco, *La Roumanie dans la guerre mondiale (1916-1919)*, vol. I, Payot Press, Paris, 1934, *La periode de la neutralite et la preparation a la guerre*, pp. 45-71.

2 *Ibidem*.

3 Constantin Kirişescu, *Istoria războiului pentru întregirea României (1916-1919)*, vol. I, Sscientific and Encyclopedic Press, 1989, p. 217.

4 Since August 1916, the Maritime Defense of Constanța Shipyard was subordinated to Admiral Falton Patton (commander of the Russian squadron), the author's note.

5*** *Istoria militară a poporului român, vol. V, Evoluția organismului militar românesc de la cucerirea independenței de stat până la înfăptuirea Marii Uniri din 1918. România în anii Primului Război Mondial*, Military Press, Bucharest, 1988, p. 194.

6 *The Military History Magazine*, nr. 5-6, IPSAIM Press, 2006, p. 18.

7 Constantin Kiritzesco, *op.cit.*, La campagne de l'annee 1916, p. 127.

8 *** *Istoria militară a poporului român, vol. V, Evoluția organismului militar românesc de la cucerirea independenței de stat până la înfăptuirea Marii Uniri din 1918. România în anii Primului Război Mondial*, Military Press, Bucharest, 1988, p. 419.

9 Andrei Zaiancikovski (1862-1926) was one of the army generals of the Russian Empire, leader of the Dobrogea forces [author's note].

10 Ion G. Duca, *Amintiri politice*, volume II, collection Jon Dumitru-Verlag "Memorii și Mărturii", München, 1981, p. 16.

11 Florin Nistor, *Să redescoperim arta operativă maritimă*, UNAp "Carol I" Publishing House, Bucharest, 2017, p. 6.

12 *** *The Doctrine of the Romanian Armed Forces*, 2012, art. 0120, p. 20.

13 *Ibidem*, art. 0117, p. 18.

14 I.G. Duca (1879-1933) was a Romanian liberal politician. During First World War he held the position of Education Minister (1914-1918). He was Prime Minister of Romania between 14 November and 30 December 1933, the author's note.

15 I.G. Duca, *op.cit.*, p. 15.

16 Constantin Kirişescu, *op.cit.*, p. 398.

17 Ion G. Duca, *op.cit.*, p. 16.

BIBLIOGRAPHY

*** *The Doctrine of the Romanian Armed Forces*, Bucharest, 2012.

*** *Istoria militară a poporului român, vol. V, Evoluția organismului militar românesc de la cucerirea independenței de stat până la înfăptuirea Marii Uniri din 1918. România în anii Primului Război Mondial*, Military Press, Bucharest, 1988.

*** *Istoria românilor, de la independență la Marea Unire (1878-1918)*, vol. II, coordonator Acad. Gheorghe Platon, Encyclopedic Press, Bucharest, 2003.

*** *The Military History Magazine*, nr. 5-6, IPSAIM Press, 2006.

Duca G. Ion, *Amintiri politice*, volume II, collection Jon Dumitru-Verlag, "Memorii și Mărturii", München, 1981.

Kirişescu Constantin, *Istoria războiului pentru întregirea României (1916-1919)*, vol. I, Scientific and Encyclopedic Press, 1989.

Kiritzesco Constantin, *La Roumanie dans la guerre mondiale (1916-1919)*, vol. I, Payot Press, Paris, 1934.

Nistor Florin, *Să redescoperim arta operativă maritimă*, UNAp "Carol I" Publishing House, Bucharest, 2017.

The magazine *Tactica și Strategia, Journal of Romanian and International Military History*, MARIST Press, Baia Mare 2018.

<https://www.historia.ro>

O PRESTIGIOASĂ PUBLICAȚIE FRANCEZĂ SALUTĂ INTRAREA ROMÂNIEI ÎN „MARELE RĂZBOI”

UNE IMPORTANTE PUBLICATION FRANÇAISE ACCUEILLE FAVORABLEMENT L'ENTRÉE DE LA ROUMANIE DANS LA "GRANDE GUERRE"

Col. (r) dr.ing. Alexandru MIHALCEA*

Articolul aduce la lumină unul dintre proiectele culturale dedicate Primului Război Mondial, denumit Sezonul cultural România – Franța, reliefând contribuția Franței la refacerea Armatei Române, după intrarea țării noastre în război alături de Antantă. Cu acest prilej, vede lumina tiparului revista "Les Annales politiques et littéraires", la 17 septembrie 1916, care reunește, sub titlul „La Roumanie”, articole dedicate istoriei, geografiei și culturii țării noastre.

L'article met en lumière l'un des projets culturels consacrés à la Première Guerre mondiale, appelé la Saison culturelle Roumanie – France, soulignant la contribution de la France à la réhabilitation de l'armée roumaine, après l'entrée en guerre de notre pays à côté de l'Entente. À cette occasion, sort des presses, le 17 septembre 1916, la revue "Les Annales politiques et littéraires" qui réunit sous le titre "La Roumanie" des articles consacrés à l'histoire, à la géographie et à la culture de notre pays.

Cuvinte-cheie: proiecte culturale; națiuni latine; cultura franceză; francofonie.

Mots clés: *projets culturels; nations latines; culture française; Francophonie*

MOTTO:

„... pentru noi, francezii, pentru care valorile spirituale ocupă primul loc în ierarhia valorilor, România este, înainte de toate, un spirit și, mai ales, un spirit în care îl recunoaștem pe al nostru. Este un suflet frate care face ca ea să fie o națiune soră.”

Contele de Saint-Aulaire

Ne apropiem cu pași repezi de aniversarea Centenarului Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918 – punct de cotitură în istoria României. Devenită Zi Națională, 1 Decembrie 2018 marchează secolul care s-a scurs de la împlinirea marelui nostru ideal – făurirea statului național unitar român. Celebrat așa cum impune semnificația lui, Centenarul ar putea constitui prilejul de a ne reîncărca cu emoție și, desigur, cu puterea de sacrificiu a generației Marii Uniri. Pentru că Marea Unire a presupus un uriaș sacrificiu din partea națiunii, prin intrarea României în război, în 1916, la insistentele solicitări ale Antantei. Avem obligația să facem cuvenita reverență în fața înaintașilor noștri, dar în același timp trebuie să privim cu realism prezentul, ca să putem proiecta, atât cât e posibil, România următorului secol.

Este important cum înțelegem astăzi ceea ce s-a întâmplat în perioada Războiului pentru Întregirea Neamului (1916-1918), contribuția Armatei Române la obținerea victoriei împotriva Puterilor Centrale, fapt care a condus la împlinirea marelui nostru ideal național.

Spunem toate acestea întrucât sunt evenimente în istorie, care, raportate la valorile perene ale unui popor, sunt așezate în memoria colectivă a umanității, la locul de cinste cuvenit, considerându-le, cu

**Biblioteca Militară Națională*

deplin temei, drept pietre de hotar, care jalonează drumul devenirii prin vremuri a unei națiuni. Or, un eveniment cu o asemenea încărcătură emoțională și semnificație îl reprezintă, fără îndoială, Actul de la 1 Decembrie 1918, precedat și, în mare măsură, favorizat de eroismul Armatei Române, în campaniile susținute, în timpul Primului Război Mondial.

Unul dintre proiectele culturale dedicate momentelor enunțate, denumit *Sezonul cultural România-Franța*, intenționează să reliefeze, prin intermediul unei suite de manifestări, contribuția Franței, pe cale diplomatică ori prin intermediul Misiunii Militare Franceze, conduse de către generalul Berthelot, la refacerea Armatei Române, după retragerea acesteia, în Moldova, factor important care a determinat obținerea victoriei în Primul Război Mondial și, implicit, Marea Unire la 1 Decembrie 1918.

De altfel, trebuie spus că, pentru români, relațiile cu „ceilalți” au avut, de-a lungul timpului, de cele mai multe ori, conotații dramatice. Rând pe rând, inclusiv în imaginarul nostru istoric, am fost „victimele” turcilor, grecilor (în epoca fanariotă), rușilor, ungarilor etc. În această adevărată penurie de prietenii sincere – un singur punct luminos, Franța, și un singur protector, Napoleon al III-lea. S-a întâmplat, poate, ca, în anumite momente istorice – este adevărat, esențiale pentru națiunea română –, interesele francezilor să coincidă cu cele ale românilor, după cum – este știut că și istoria ne este martoră tăcută, dar dreaptă – interesele turcilor, grecilor fanarioți, rușilor, ungarilor ș.a. s-au suprapus de prea puține ori peste cele ale noastre. „Deranjul” în spațiul carpato-danubiano-pontic, locuit de români din cele mai vechi timpuri, a fost apreciabil, soldându-se cu distrugerii și cu numeroase jertfe umane, ori de câte ori „ceilalți” au încercat să-și impună, indiferent de preț, voința. Iar prețul – cu siguranță, mare – a fost plătit de poporul român și aproape deloc de cei care, deși neinvitați, au ținut cu tot dinadinsul să ne fie „oaspeți”.

Napoleon al III-lea, împăratul Franței, adept al principiului naționalităților și doritor de a spori influența franceză în sud-estul Europei, a sprijinit mișcarea unionistă din Țările Române, unirea Moldovei cu Țara Românească (1859) și, în cea mai mare parte, domnia lui Alexandru Ioan Cuza. Ulterior, influența franceză în România va crește, chiar dacă la conducerea țării se afla, din 1866, un prinț german, care va fi gata să abdice, în 1870, pe fondul ostilității publice românești față de el, în contextul războiului franco-prusac din 1870-1871.

Pe de altă parte, la un moment dat, apartenența României la Tripla Alianță (Germania, Austro-Ungaria și Italia) – tratat semnat, cel puțin imprudent, de Carol I – nu putea decât să descurajeze eforturile politicii externe franceze de a decupla țara noastră de Puterile Centrale.

Șansa istorică a făcut însă ca îndeplinirea visului românesc, de unitate națională, să nu poată fi realizat decât intrând în conflict cu Imperiul Austro-Ungar, în interiorul căruia se aflau cele mai multe teritorii locuite de români, participarea la Primul Război Mondial găsindu-ne în tabăra Antantei, împreună cu Franța, Marea Britanie și Rusia. Iar principala personalitate franceză care a reprezentat comunitatea de fapte și de năzuințe franco-române în timpul Războiului pentru Întregirea Neamului a fost, indubitabil, generalul Henri Mathias Berthelot, șeful Misiunii Militare Franceze în România, cu toate că – obiectiv vorbind – și contele de Saint-Aulaire, trimisul diplomatic al Parisului la București (1916-1920), are merite incontestabile în promovarea intereselor românești în Franța.

În strânsă legătură cu aspectele prezentate, la 17 septembrie 1916, în contextul convergențelor culturale și politico-militare ale vremii, vede lumina tiparului, nr. 1734, din populara revistă „universală ilustrată” *Les Annales politiques et littéraires* (director și redactor-șef, Adolphe Brisson), prilejuit de intrarea noii aliate – România – în război, alături de Franța și de celelalte state membre ale Antantei. Pe coperta acestui număr, apare, dominând printr-o atitudine mai degrabă binevoitoare, regele Ferdinand I, față în față cu un soldat, într-un dialog vizual relaxat, simbol al unității dintre Monarhia română și Armată, în perspectiva marilor momente care aveau să culmineze cu istoricul Act de la 1 Decembrie 1918.

Cele mai relevante piese ale conținutului acestei reviste – reunite sub titlul *La Roumanie* – prezintă țara noastră, la începutul secolului al XX-lea, în multiplele sale ipostaze, istoria, geografia și cultura acestui stat nou-intrat în vârtoarea Primului Război Mondial, aspectele respective constituind tot atâtea argumente în sprijinul tezei referitoare la caracterul natural al alianței franco-române.

Prezența, în paginile revistei, a reginei Maria și a prințului moștenitor Carol (viitorul rege Carol al II-lea), dar și a întemeietorilor dinastiei, regele Carol I și regina Elisabeta, sugerează continuitatea voinței conducătorilor români – chiar dacă originea lor era cu totul alta – de a se identifica cu țara, intrarea României în război, alături de puterile Antantei, având ca obiectiv principal refacerea unității națiunii române.

Unul dintre cei mai importanți politicieni francezi ai momentului, Paul Deschanel – care avea să devină președinte al Franței în 1920 – scrie despre *La nouvelle Alliée*, semnând articolul ca membru al Academiei Franceze și ca președinte al Camerei Deputaților. După ce evocă evoluția politicii externe românești și avantajele intrării în război alături de Aliați și după ce-i trece în revistă pe intelectualii și pe oamenii politici români care au contribuit la noua politică națională (Take Ionescu, Ion Lahovary, Nicolae Filipescu, Ion Brătianu), autorul se referă – în finalul intervenției sale – la comunitatea de sânge dintre aliații români, francezi și italieni: „Români, italieni, francezi, același sânge curge în venele noastre”. Cu alte cuvinte, alianța este mai mult decât o alianță politică și militară; ea reprezintă familia națiunilor latine, care își apără membrii, teritoriul, cultura.

Jean Richepin, membru al Academiei Franceze, un bun cunoscător al României, semnează un text veridic, în datele sale esențiale despre „notre parenté”, intitulat *Notre sœur* – sintagmă relevantă pentru acel timp. În viziunea sa, noua aliată, *România-soră*, nu reprezintă numai o metaforă, o imagine frumoasă. Francezul care ajunge în București, dar nu numai în capitala României – iar autorul articolului respectiv scrie din propria experiență – constată comunitatea de simțire și de gândire cu românii. Pentru el, Șoseaua Kisselef evocă Avenue du Bois, iar Calea Victoriei – noaptea – amintește de Marile Bulevarde pariziene. La București, în restaurante și în magazine, toată lumea vorbește în limba franceză, iar literatura franceză este foarte bine cunoscută. „On parle comme à des amis, et d’amis” – concluzionează el.

Stephen Pichon – jurnalist, diplomat și om politic francez, ministru al afacerilor străine în mai multe guverne ale celei de-a Treia Republici, între anii 1906 și 1920 – scrie despre trecutul surorii latine de pe Dunăre.

În articolul respectiv – intitulat *Le passé* –, este reliefată, inițial, popularitatea Franței la București, după care, în final, sunt enumerate cele mai importante familii românești – Cantacuzinii, Bibeștii, Lahovary, Rosetti, Brătienii –, artizane ale noii politici. Autorul realizează o incursiune în istoria implicării politicii franceze în această parte a Europei, de la Michelet, autorul emoționantei sintagme „nation sacrifiée”, aplicate românilor, până la împăratul Napoleon al III-lea, cel care a sprijinit unirea Moldovei cu Valahia, în 1859, dar și aducerea pe tronul Principatelor Unite, în anul 1866, după abdicarea lui Alexandru Ioan Cuza, a celui care avea să devină primul rege al României, Carol I. Franța își asumă rolul său de eliberator al unei națiuni-surori din punctul de vedere al originii, care – deși greu încercată de istorie – a rezistat de-a lungul timpului, urmându-și cel mai evident vis: visul național.

Paul Deschanel, în articolul său *La nouvelle Alliée*, felicitase revista *Les Annales* pentru serviciile (culturale și politice) aduse Franței în România. Din articolul Elenei Văcărescu, cu titlul *En Roumanie pendant la guerre, 1914-1915* (de fapt, anii unei imposibile neutralități), înțelegem faptul că este vorba despre Cercul revistei *Annales* din România, care funcționa încă din anul 1911, fiind prima asociație de propagandă româno-franceză. Conducătorii, împreună cu Elena Văcărescu, de Camille Blondel, ambasadorul Franței la București, până în 1916, Cercul a întreprins, alături de câțiva conferențieri ai Université des Annales, veniți din Franța, un adevărat periplu prin țară, fiind sărbătorit cu fast la București și la Iași.

Dintre amicii francofoni din Iași, sunt amintiți Nelly Racovitza, probabil din vechea familie Racoviță, și dr. George Bogdan (întemeietorul școlii de medicină legală din Iași), în a cărui casă va fi găzduit, în anii 1916-1917, generalul Henri Mathias Berthelot, șeful Misiunii Militare Franceze în România. Dacă articolul amintit demonstrează fraternizarea implicită a celor două țări, Franța și România, sub forme caritabile sau culturale, încă de la intrarea lor într-un război comun, poezia *Mon pays*, semnată de Hélène Vacaresco, constituie un elogiu liric adus visului vechi de libertate, un vis tumultuos, pe deplin realizabil, al nației române. *La croisade en faveur de l’Union Latine* este genericul simbolic sub care sunt prezentate, în paginile revistei, portretele personalităților asociate Cercului revistei *Annales*, în contextul în care Uniunea Latină pe care aliații o formează (Franța, Italia, România) are consistența unei idei-cheie a discursului politic și cultural în publicația respectivă.

B. Vaschide, profesor la Sorbona, scrie despre *La famille royale*, un articol centrat pe ideea de familie, având în prim plan personalitatea reginei Maria. El redă una dintre frazele esențiale prezente în Proclamația regelui Ferdinand I, adresată nu numai armatei, ci și întregii țări, la intrarea României în război: „Astăzi trebuie să desăvârșim opera părinților noștri și să realizăm pentru totdeauna ceea ce Mihai Viteazul nu a putut să realizeze decât pentru o clipă”.

Din paginile revistei, nu lipsește, desigur, un articol despre capitala României. Autorul – F. Funck-Brentano – este un reputat istoric, arhivist, scriitor francez, unul dintre primii promotori ai francofoniei, conferențiar în SUA, apoi la Viena, la Praga, la Budapesta, dar și la București, distins cu premiul Berger al Academiei, pentru opera sa de o profundă erudiție istorică. În consecință, articolul său, intitulat *À Bucarest. Souvenirs de voyage: 1912* are o importanță politică și culturală apreciabilă. El evidențiază faptul că prezența culturii franceze în România este cu adevărat remarcabilă. Cu excepția Belgiei, desigur, și a Canadei franceze, autorul nu crede că ar mai exista vreo țară în care cultura franceză să aibă o influență atât de mare.

Paul Labée – unul dintre primii francezi care au călătorit în Rusia, etnolog și lingvist recunoscut, între anii 1905 și 1919, secretar general al Societății de geografie comercială din Paris, iar apoi al Alianței franceze – scrie despre bogățiile noii aliate, cu preponderență despre zăcămintele de petrol, în vreme ce Édouard Herriot (primar al orașului Lyon și senator de Rhône) se referă, într-un articol bine documentat, la Armata Română – *La force roumaine* –, pe care o consideră capabilă să dea piept cu inamicul. „Zarurile sunt aruncate” – scrie el.

„România pornește și ea în ajutorul fraților martiri. Cum își va duce campania ? Se va limita, după cum se crede, să acționeze în Transilvania, în timp ce rușii ar pătrunde în Dobrogea pentru a se opune oricărei acțiuni a Bulgariei ? Viitorul apropiat ne va spune. Țelul suprem al României este la nord. Pentru a-l atinge, ea poate conta pe minunata sa armată. /.../ Sunt trupe numeroase, tinere, pline de ardoare, înflăcărate de cel mai nobil patriotism, care se vor arunca asupra armatei austro-ungare. Ce pedeapsă pentru Dubla Monarhie ! /.../

În același moment în care noi primeam știrea oficială, o radiotelegramă sosea de la București. Ea spunea: «Trăiască Franța!» Răspundem din toate puterile, din tot sufletul, mândri de noile eforturi ale latinității: «Trăiască România!»”. Din nefericire, aprecierile sale, mult prea optimiste, se vor dovedi, în mare măsură, eronate, dacă avem în vedere înfrângerile înregistrate de trupele române în campaniile anului 1916 (dezastrul de la Turtucaia, bătălia pierdută pentru București, abandonarea Olteniei, Munteniei și Dobrogei), care au condus la retragerea acestora – împreună cu întreaga administrație, inclusiv guvernul și familia regală – în Moldova.

Semnatarii francezi ai acestui număr – Paul Deschanel, Jean Richepin, Hélène Vacaresco, Stephen Pichon, B. Vaschide, F. Funck-Brentano, Paul Labée, Édouard Herriot – sunt, așa cum rezultă din prezentarea lor succintă, oameni politici importanți, oameni de cultură cu o mare notorietate, admiratori ai României, susținători fervenți ai cauzei noastre naționale. Ei vorbesc în favoarea României, deoarece cunosc bine această țară – cei mai mulți, se pare, în mod direct – admirând istoria, geografia, tradițiile și cultura acesteia.

Din cuprinsul revistei, nu lipsesc autorii români, admiratori ai Franței, pe care o consideră un simbol al civilizației, al culturii și al libertății. Vasile Pop scrie despre *Les français en Roumanie*, relatând „profetic și vibrant” vizita la București, în anul 1915, a generalului Pau, veteran al războiului franco-prusac din 1870. Cu acest prilej, concluzionează: „România va avea în Austro-Ungaria un dușman veșnic; pe de altă parte, țara noastră va fi pentru Franța o aliată sigură.” Leon Lahovary – fiul lui Ion Lahovary și autorul a două volume publicate la Paris – scrie grupajul de versuri *Les souvenirs*, sub genericul *La poésie*, remarcându-se faptul că România beneficiază de mai mulți creatori care scriu în limba franceză, grupați în jurul Elenei Văcărescu (Alexandru Mironescu, Ch.-Ad. Cantacuzino, Jules Brun, Alexandre de Linche, Rosalie Bernard).

În continuare, după versurile semnate de Alexandre de Linche (*Vae victis !*) și, respectiv, de Rosalie Bernard (*Ma vieille table*), figurează *Appel aux armes*, semnat de Auguste Dorchain – poet francez, autor al unui volume dedicat lui Jules Michelet, ceea ce poate constitui o explicație a prezenței sale în numărul dedicat României.

În fine, dar nu în ultimul rând, remarcăm textele poetice semnate, primul (*Réssurrection*), de celebrul poet italian Gabriele d’Annunzio, iar următoarele două, de omul politic Georges Trouillot (*L’heure italienne et roumaine*) și, respectiv, de Marie-Anne Cochet (*Pour Hélène Vacaresco*), creații literare grupate sub titlul *Pour l’Union Latine et la Roumanie*.

Revista abundă în ilustrații pe diferite teme, reproduceri ale unor fotografii, în desene, în picturi, în alte opere de artă, din care cititorii francezi pot să-și facă o impresie despre felul în care arată sora și noua lor aliată. Fiecare dintre ele are rostul ei, surprinzând – cu puține excepții – latura civilizată, europeană a țării.

În puține cuvinte, acest număr de revistă dedicat României, care completează, prin conținutul său, tabloul convergențelor de natură politică, militară și culturală ale celui de-al doilea deceniu al secolului trecut, merită apreciat de memoria centenară, reprezentând o veritabilă lecție de istorie.

BIBLIOGRAFIE

Acad. Berindei Dan, acad. Platon Gheorghe, prof.univ.dr. Cliveti Gheorghe, prof.univ.dr. Iacob Gheorghe, *Istoria Românilor*, vol. VII, tom II, *De la independență la Marea Unire*, Editura Enciclopedică, București, 2015.

Bulei Ion, *Regina Maria. Parfumul amintirilor*, Meteor Publishing, București, 2016.

Bulei Ion, *Bunul nostru rege Ferdinand*, Editura Meteor Press, București, 2017.

Mihalcea Alexandru, coord., *Carte în limba franceză în patrimoniul Bibliotecii Militare Naționale. Informare bibliografică adnotată*, Editura Militară, București, 2018.

Mihalcea Alexandru, coord., *Centenarul Marii Uniri. Informare bibliografică adnotată*, Editura Militară, București, 2018.

Otu Petre, *România în Primul Război Mondial. Beligeranța. 1916-1917*, Editura Litera, București, 2017.

Rădulescu-Zoner, Șerban; Marinescu, Beatrice, *Bucureștii în anii Primului Război Mondial, 1914-1918*, Editura Albatros, București, 1993.

Xeni Constantin, *Figuri ilustre din epoca României Mari*, text stabilit, prezentare și note Marian Ștefan, Editura Oscar Print, București, 2009.

”Les Annales Politiques et Littéraires”, *Revue universelle illustrée*, no. 1734, 17 septembre 1916. <http://gallica.bnf.fr>.

”Le petit journal”, *Supplément illustré*, 3 décembre 1916. <http://gallica.bnf.fr>.

A PRESTIGIOUS FRENCH PUBLICATION WELCOMES ROMANIAN'S ENTRY IN "THE GREAT WAR"

Col. (ret.) eng. Alexandru MIHALCEA, PhD

The article brings to light one of the cultural projects dedicated to World War I, called the Romania - France Cultural Season, highlighting France's contribution to the rebuilding of the Romanian Army after our country entered the war alongside the Entente. On this occasion, the journal "Les Annales politiques et litteraires", on 17 September 1916, sees the light of the print, which brings together, under the title "La Roumanie", articles dedicated to the history, geography and culture of our country.

Keywords: cultural projects; latin nations; french culture; francophonie.

MOTTO:

...For us, the French, for whom the spiritual values take first place in the hierarchy of values, Romania is, above all, a spirit in which we recognize ours. It is a soul brother which makes Romania a sister nation.

Count of Saint-Aulaire

We are approaching with fast steps the Centenary anniversary of the Great Union from the 1st December 1918 - a turning point in the Romanian history. Becoming a National Day, the 1st December 2018 marks the century that has passed since the fulfillment of our great ideal – the building of the Romanian unitary national state. Celebrating - as deserved by its significance - the year's Centenary could be a good occasion to recharge ourselves with emotions and, of course, with the power of sacrifice of the Great Union generation. The Great Union meant a major sacrifice of the nation, through the Romania entry into war, in 1916, to the insistent demands of the Entente. According to that, we have the obligation to make a proper reverence to our ancestors, but, at the same time, we must realistically look at the present so that we can design, as much as possible, Romania of the next century. It is very important to have a right understanding today of what happened during the War for the unity of nation (1916-1918), the contribution of Romanian Army to the victory against Central Powers, fact which led to the fulfillment of the our great national ideal. We consider this is important as we know there are events in history which, compared with the perennial values of a people, are placed in collective memory of humanity at the proper place of honor, considering them, as a matter of principle, as milestones which marks the route of becoming in the past of a nation. However, an event with such an emotional load and significance undoubtedly represents the Act of 1st December 1918, preceded and largely favored by the Romanian Army's heroism in campaigns sustained during the First World War.

One of the cultural projects dedicated to the mentioned moments, called Romania – France Cultural Season, intends to highlight the contribution of France, diplomatically or through the French Military Mission led by General Berthelot, to the rehabilitation of the Romanian Army, in Moldova, an important factor that led to the victory in the First World War and, of course to the Great Union on 1 December 1918.

Moreover, it must be said that, for Romanians, the relations with the "others" had, over time, dramatic connotations. Step by step, including our historical imagination, we were "the victims" of the Turks, the

*National Military Library

Greeks (in the Phanariote era), the Russians, the Hungarians, etc.

In this penury of trusting friends there is a single bright spot, France, and a single protector, Napoleon the 3rd. It may have happened that at certain historical moments - it is true, essential for the Romanian nation - the interests of the French were similar to those of the Romanians, as it is known - and history is a silent witness but a right one - the interests of the Turks, the Phanariot Greeks, Russians, Hungarians, etc. overlapped too few times with ours. The "turmoil" in the *Carpato-Danubiano-Pontic* territory, inhabited by the Romanians since ancient times, has been appreciable, resulting in destruction and many human sacrifices, whenever the "others" tried to impose, regardless of price, their will. And the price - surely major - was paid by the Romanian people and not at all by those who, although uninvited, were keen on being our "guests". Napoleon III, the Emperor of France, who was a follower of the principle of nationalities and wanted to increase French influence in Southeast Europe, supported the unionist movement in the Romanian Lands, the union of Moldavia with Wallachia (1859) and, substantially, the reign of Alexandru Ioan Cuza. Subsequently, the French influence in Romania was to increase, even though the country had been led by a German prince since 1866 who in 1870 would be ready to abdicate on the background of the Romanian public hostility towards him, in the context of the Franco-Prussian war in 1870-1871. On the other hand, at one point, Romania's membership in the Triple Alliance (Germany, Austria-Hungary and Italy) - treaty signed at least imprudently by Carol I - could only discourage the efforts of the French foreign policy to break our country's connection to Central Powers. The historic chance, however, was that the fulfillment of the Romanian dream of national unity could only be achieved by conflicting with the Austro-Hungarian Empire, within which were the most territories inhabited by Romanians, the participation in the First World War by finding us in the Entente camp, along with France, Britain and Russia.

Thus, the main French personality who represented the community of Franco-Romanian deeds and aspirations during the War for the Enlightenment of the Nation was undoubtedly General Henri Mathias Berthelot, the head of the French Military Mission in Romania, although - objectively speaking - Count of Saint-Aulaire, Paris's diplomatic envoy to Bucharest (1916-1920), had undoubted merits in promoting Romanian interests in France.

In close connection with the events presented, on September 17, 1916, in the context of the cultural and political-military convergences of the time, *Les Annales politiques et littéraires* (Director and Editor-in-Chief: Adolphe Brisson) printed its issue no. 1734 in the popular "Universal Illustrated" magazine, occasioned by the entry of the new ally - Romania - into war, along with France and the other states of the Entente. On the cover of this issue the journal showed, dominated by a rather benevolent attitude, King Ferdinand I, face to face with a soldier, in a relaxed visual dialogue, symbol of the unity between the Romanian Monarchy and the Army, in the perspective of the great moments that would culminate with the Historic Act of December 1st, 1918. The most relevant parts of the contents of this magazine - under the title *La Roumanie* - presented our country at the beginning of the twentieth century, in its multiple hypostases, the history, geography and culture of this new state in the wake of the First World War. These aspects constituted as many arguments in support of the thesis on the natural character of the Franco-Romanian alliance.

The presence of Queen Mary and Prince Carol (the future King Charles II), and the founders of the dynasty, King Carol I and Queen Elisabeth, in the pages of the magazine, suggest the continuity of the Romanian rulers' will - even though their origin was entirely another - to identify with the country, and Romania's entry into war, together with the powers of the Entente, had as main objective the restoration of the unity of the Romanian nation.

One of the most important French politicians of the time, Paul Deschanel - who was to become president of France in 1920 - wrote about *La Nouvelle Alliée* and signed the article as a member of the French Academy and chairman of the Chamber of Deputies. After evoking the evolution of the Romanian foreign policy and the advantages of entering the war with the Allies, and after naming the Romanian intellectuals and politicians who contributed to the new national policy (Take Ionescu, Ion Lahovary, Nicolae Filipescu, Ion Bratianu) the author referred - at the end of his intervention - to the

blood community between the Romanian, French and Italian allies: "*Romanians, Italians, French, the same blood flows into our veins.*" In other words, the alliance was more than a political and military alliance; it represented the family of Latin nations, who defended their members, territory and culture.

Jean Richepin, a member of the French Academy, a good connoisseur of Romania, signed a veritable text in his essential data on the "notre parenté", entitled *Notre sœur* - the relevant phrase for that time. In his vision, the new ally, Romania-sister, was not only a metaphor, a beautiful image. The French who arrived in Bucharest but not only in the capital of Romania - and the author of the article wrote from his own experience - were to find the community of feeling and thinking with the Romanians. For him, Kisselef Road evoked Avenue du Bois, and Calea Victoriei - at night - reminded him of Paris' Big Avenues. In Bucharest, in restaurants and shops, everyone spoke French, and French literature was very well known. "*On parle comme à des amis, et d'amis*" - he concluded.

Stephen Pichon - a French journalist, diplomat and politician, foreign minister in several Third Republic governments between 1906 and 1920 - wrote about the past of the Latin sister from the Danube. In that article - entitled *Le passé* - the French popularity in Bucharest was first mentioned, after which the most important Romanian families - the Cantacuzines, the Bibestii, Lahovary, Rosetti, Bratienii - who were the artisans of the new policy. The author made an insight into the history of the involvement of French politics in this part of Europe, Michelet, the author of the emotional phrase "*nation sacrifiée*" applied to the Romanians until Napoleon III. The emperor supported the union of Valachia with Moldova in 1859, and also brought Carol I to the throne of the United Principalities in 1866, who was to become the first king of Romania after the abdication of Alexandru Ioan Cuza. France assumed its role of liberating a sister-nation from the point of view of origin, which - though harshly tried by history - had resisted over time, following its most obvious dream: the national one.

Paul Deschanel, in his article *La nouvelle Alliée*, congratulated *Les Annales* for the (cultural and political) services brought for France in Romania. From Elena Văcărescu's article, entitled *En Roumanie pendant to guerre, 1914-1915* (in fact, the years of an impossible neutrality), we may understand that it was the Circle of the Annals' magazine from Romania, which functioned since 1911, being the first Romanian-French propaganda association. Led by Elena Văcărescu and by Camille Blondel, the French ambassador to Bucharest, until 1916, the Circle undertook a real trip through the country, together with a few university associate professors from France, being celebrated with glitter in Bucharest and Iași

Among the French Francophone friends in Iasi, the article mentioned Nelly Racovita, probably from the old Racovita family, and Dr. George Bogdan (the founder of the school of legal medicine in Iasi), whose home hosted in 1916-1917 General Henri Mathias Berthelot, the head of the French Military Mission in Romania. If this article showed the implied fraternization of the two countries, France and Romania, in charitable or cultural forms, ever since their entry into a common war, the poem *Mon pays*, signed by Hélène Vacaresco, is a lyrical eulogy brought to the old dream of freedom, a tumultuous dream, fully realizable, of the Romanian nation. *La croisade en faveur de l'Union Latin* was the universal symbol under which the portraits of the personalities associated with the Circle of the Annales magazine were presented, in the context in which the Latin alliance (France, Italy, Romania) had the consistency of a key idea of the political and cultural discourse in that publication.

B. Vaschide, a Sorbonne teacher, wrote about *La famille royale* an article centered on the idea of family, having as a front the personality of Queen Mary. He wrote one of the essential phrases present in King Ferdinand I's Proclamation, addressed not only to the army, but to the whole country when Romania entered into the war: "Today we must complete the work of our fathers and achieve for eternity what Michael the Brave could do just for a moment".

Certainly, it was impossible not to include among the articles in this magazine one article dedicated to the capital of Romania. The author - F. Funck-Brentano - is a reputed historian, archivist, French writer, one of the first promoters of Francophonie, lecturer in the USA, then Vienna, Prague, Budapest, and Bucharest, awarded the Berger Academy Award for Opera for his profound historical erudition. Consequently, his article, entitled *À Bucarest. Souvenirs de voyage: 1912* has an important political and cultural significance. He points out that the presence of French culture in Romania is truly remarkable.

With the exception of Belgium, of course, and of French Canada, the author does not believe that there would be any country in which French culture would have so much influence as it has in Romania.

Paul Labée - one of the first French people who had traveled to Russia, a renown ethnologist and linguist, from 1905 to 1919, general secretary of the Commercial Geography Society of Paris and then of the French Alliance - writes about the wealth of the new ally, most oil deposits, while Édouard Herriot (mayor of Lyon and senator of Rhône) refers, in a well-documented article, to the Romanian Army - *La force roumaine* - which he considers able to confront the enemy. "The dice are thrown," he writes. *Romania also starts to help the martyrs. How will the campaign be conducted? Will it limit itself to act in Transylvania, as it seems, while the Russians would enter Dobrogea to oppose any action of Bulgaria? The near future will tell us. Romania's ultimate goal is to go towards the north. To reach it, it can count on its wonderful army. / ... / There are numerous, young, ardent troops, enthralled by the most noble patriotism, who will storm into the Austro-Hungarian army. What a punishment for the Double Monarchy! / ... / At the same time as we received the official news, a radiotelegraphic road from Bucharest came. It said, "Long live France!" We answer with all our strength, from the deepest corners of our soul, proud of the new efforts of Latinity: "Long live Romania!"*

Unfortunately, his remarks, from far too optimistic, it will be proved to be erroneous if we take into account the Romanian troops' defeats in the campaigns of 1916 (the Turtucaia disaster, the lost battle for Bucharest, the abandonment of Oltenia, Muntenia and Dobrogea), which led to their withdrawal in Moldova, together with the entire administration, including the government and the royal family.

The French signatories of this number - Paul Deschanel, Jean Richepin, Hélène Vacaresco, Stephen Pichon, B. Vasrde, F. Funck-Brentano, Paul Labée, Édouard Herriot - were, as it was quite clear from their brief presentation, important politicians, cultural representatives with a great reputation, admirers of Romania, fervent supporters of our national cause. They speak in favor of Romania because they know this country well - most of them, it seems, directly - admiring its history, geography, traditions and culture.

The magazine also included Romanian authors, admirers of France, which they considered a symbol of civilization, culture and freedom. Vasile Pop writes about *Les français en Roumanie*, telling the "prophetic and vibrant" visit to Bucharest in 1915 of General Pau, a veteran of the Franco-Prussian War of 1870. On this occasion he concludes: "Romania will have in Austro-Hungary an eternal enemy; on the other hand, our country will be for France a sure ally". Leon Lahovary - the son of Ion Lahovary and the author of two volumes published in Paris - writes *Les souvenirs* lyrics, under the generic *La poésie*, where he remarks that Romania benefits from the existence of a lot more writers who write in French and are gathered around Elena Văcărescu (Frances, Bernard, Alexandre de Linche, Jules Brun, Alexandre Mironescu, Chancellery Cantacuzino, Jules Brun etc.)

Last but not least, we notice the signed poetic texts, the first (*Réssurrection*) by the famous Italian poet Gabriele d'Annunzio, and the following two by the politician Georges Trouillot (*L'heure italienne et roumaine*) and by Marie -Anne Cochet (*Pour Hélène Vacaresco*), literary creations grouped under the title *Pour l'Union Latine et Roumanie*.

The magazine abounds in illustrations on various themes, reproductions of photographs, drawings, paintings, other works of art from which French readers can get an idea about the way their sister and new ally looks like. Each of them has as a purpose, surprisingly - with few exceptions - the civilized, European side of the country. In a few words, this magazine dedicated to Romania, which complements by its content the picture of the political, military and cultural convergence of the second decade of the last century, is worth appreciating by the centennial memory, representing a real lesson of history.

BIBLIOGRAPHY

Coord. acad. Berindei Dan, acad. Gheorghe Platon, prof. Gheorghe Cliveti, Ph.D., Gheorghe Iacob, PhD, *History of the Romanians, From independence to the Great Union*, vol. VII, tom II, , Encyclopedic Publishing House, Bucharest, 2015.

Bulei Ion, *Queen Maria. The Perfume of Memories*, Meteor Publishing, Bucharest, 2016.

Bulei Ion, *Our Good King Ferdinand*, Meteor Press Publishing House, Bucharest, 2017.

Coord. Mihalcea Alexandru, *French-language book in the patrimony of the National Military Library. Annotated bibliographic information*, Military Publishing House, Bucharest, 2018.

Coord. Mihalcea Alexandru, *Centenary of the Great Union. Annotated bibliographic information*, Military Publishing House, Bucharest, 2018.

Otu Petre, *Romania in the First World War. Belligerence. 1916-1917*, Litera Publishing House, Bucharest, 2017.

Rădulescu-Zoner Șerban, Marinescu Beatrice, *Bucharest in the years of the First World War, 1914-1918*, Albatros Publishing House, Bucharest, 1993.

Xeni Constantin, *Illustrated Figures from the Great Romania Age*, established text, presentation and notes Marian Ștefan, Oscar Print Publishing House, Bucharest, 2009.

"Les Annales Politiques et Littéraires", *Revue universelle illustrée*, no. 1734, 17th September 1916. <http://gallica.bnf.fr>.

Le petit journal, Supplément illustré, Dimanche 3rd December 1916. <http://gallica.bnf.fr>.

ȘCOALA SUPERIOARĂ DE RĂZBOI ÎN ANUL 1918

L'ÉCOLE SUPÉRIEURE DE GUERRE EN 1918

Laura-Rodica HÎMPĂ*

Printre schimbările sociale, culturale și politice declanșate la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX, odată cu instaurarea domniei regelui Carol I în România, s-a numărat și înființarea de instituții de învățământ cu puternice reverberații atât în epocă, dar și în prezent. Dintre acestea, dăinuie și astăzi, în București, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, înființată la 08 august 1889, prin Înalt Decret Regal, nr. 2.073, cu scopul pregătirii ofițerilor pentru serviciul de Stat Major și răspândirii în armată a înaltelor cunoștințe militare, urmând modelul Școlii Superioare de Război din Franța.

Obiectivul nostru este acela de a reaminti succesiunea evenimentelor istorice din Primului Război Mondial la care România a luat parte, a condițiilor precare de viață a populației și a situației *de facto* a celor care au participat la aceste lupte, cu oprire specială asupra Școlii Superioare de Război din București în anul 1918, din perspectiva documentelor de arhivă studiate.

Parmi les changements sociaux, culturels et politiques déclenchés à la fin du XIXe et au début du XXe siècles, dès l'instauration du pouvoir du roi Carol I en Roumanie, s'inscrit la naissance des institutions d'enseignement à forte résonance, à l'époque et aujourd'hui. Parmi celles-ci, demeure l'Université de défense nationale "Carol I", créée le 8 août 1889 par l'Arrêté Royal Supérieur n° 2.073, dont le but était la formation des officiers de l'état-major et la diffusion de hautes connaissances militaires dans l'armée, sur le modèle de l'École supérieure de guerre de France.

Notre objectif est de rappeler le cours des événements historiques de la Première Guerre mondiale auxquels la Roumanie a participé, les mauvaises conditions de vie de la population et la situation de facto de ceux qui ont pris part à ces luttes, en mettant l'accent sur l'École supérieure de guerre de Bucarest en 1918, à la lumière des documents d'archive étudiés.

Cuvinte-cheie: Școala Superioară de Război; Marea Unire din 1918; Primul Război Mondial.

Mots clés: *l'École supérieure de guerre; la Grande Union de 1918; la Première Guerre mondiale.*

La 1 Decembrie 2018, întreaga Românie aniversează 100 de ani de la Unirea cu Basarabia, Bucovina și Transilvania și încheierea procesului de eliberare a românilor de sub stăpâniri străine.

Prezentă la acțiunile politico-diplomatice și militare ale Guvernului României, din perioada anilor 1914-1919, pentru desăvârșirea procesului de făurire a statului național unitar român, Armata României a sprijinit ferm, cu un eroism legendar, toate aceste acțiuni, prin declanșarea campaniilor de eliberare, alături de Antantă, alianța formată din Anglia, Franța și Rusia.

Obiectivul nostru este acela de a reaminti succesiunea evenimentelor istorice din Primul Război Mondial la care România a luat parte, a condițiilor precare de viață a populației și a situației *de facto* a celor care au participat la aceste lupte.

Considerăm studierea documentelor de primă mână unul dintre cele mai obiective moduri de identificare a acestor informații, dintre care unele inedite, iar Fondul Arhivei Școlii Superioare de Război, o lupă a timpului prin intermediul căreia se pot întrezări imagini ale anilor 1914-1919 care conturează perspective noi asupra vieții trăite de către oamenii acelor vremuri. Documentele oferă cu generozitate cercetătorilor detalii și informații prețioase atât prin bogăția de idei, cât și prin parfumul epocii care se desprinde, citind „printre rânduri” filele îngălbenite de vreme și zdrențuite de trecerea timpului. Pentru a oferi și cititorilor o frântură despre imaginea acelei epoci, am considerat necesar să anexăm câteva dintre documentele studiate, cu un scurt rezumat al conținutului acestora.

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

e-mail: l.himpa@gmail.com

Școala Superioară de Război, instituția care a format elitele Armatei României, a fost înființată la 8 august 1889, prin Înalț Decret Regal, nr. 2.073, de către Regele Carol I. Instituție de învățământ superior militar de renume a traversat în timp mai multe etape de evoluție sub influența vremii și a vremurilor, a ținut pasul cu acestea și a cunoscut mai multe titulaturi: Academia Militară, Academia Militară Generală, Academia de Înalte Studii Militare, Universitatea Națională de Apărare, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, denumirea actuală pe care a primit-o prin Hotărârea de Guvern nr. 969/25 august 2005.

Destul de tânără ca experiență în anul 1918 (numai 29 de ani de funcționare) față de alte instituții de același gen din Europa (ca de exemplu, Școala Franceză de Război avea deja 42 de ani de existență, fiind înființată în anul 1876), Școala Superioară de Război a format promoțiile de ofițeri de Stat Major care au condus spre victorie războaiele din 1913 și 1916-1919 și a impus, datorită profesorilor și comandanților săi, cunoștințele militare de care a fost nevoie pentru a-și îndeplini scopul, stipulat în articolul 1 din primul Regulament de funcționare: „Pregătirea ofițerilor pentru serviciul de Stat Major și răspândirea în armată a înaltelor cunoștințe militare”.

Odată cu începerea Primului Război Mondial și cu intrarea României în neutralitate, cursurile Școlii Superioare de Război au fost închise, la 1 iulie 1914, din cauza evenimentelor care se întrededeau în Europa. Elevii promoției a 25-a, care au terminat anul I, la 01.07.1914, au fost repartizați la diferite corpuri de luptă. Din punctul de vedere al generalului C.A. Mărdărescu Gheorghe, comandant al Școlii Superioare de Război (1915/1916), măsura de suspendare a funcționării instituției a fost greșită „mai cu seamă că în acel timp mirosea a praf de pușcă”¹.

S-a constatat în timp lipsa ofițerilor de Stat Major și „au fost utilizați la multe comandamente ofițeri de la corpurile de trupă (fără Școala Superioară de Război), ofițeri care nu aveau nici o pregătire de serviciu în birourile de Stat Major”².

Concluzia la care au ajuns mai mulți specialiști în anul 1939, cu ocazia aniversării a 50 de ani de la înființare, a fost că: „Hotărârea luată de Marele Stat Major de a trimite pe elevii Școlii Superioare de Război la trupă o apreciem ca pe o greșeală, căci absolvenții anului I au fost lipsiți de posibilitatea completării studiilor și pregătirii lor pentru războiul care începea. Dacă Școala ar fi continuat să funcționeze, elevii Școlii ar fi putut face studiile critice ale operațiunilor în curs și astfel s-ar fi putut populariza învățămintele în masa mare a ofițerilor. S-ar fi putut forma o prea bună promoție de ofițeri de Stat Major, atât de necesari pentru comandamentele nou înființate”³.

„Școala Superioară de Război trebuie să lucreze ca o uzină, care, în vremuri de tensiune politică și război, trebuie să-și sporească potențialul, iar nu să-și închidă porțile”⁴.

Primul Război Mondial

Izbucnirea Primului Război Mondial, la 28 iunie 1914, găsea România în tabăra Puterilor Centrale, conform tratatului încheiat de aceasta, în anul 1883, cu Austro-Ungaria, cu Germania și cu Italia și reînnoit de mai multe ori, ultima dată în 1913⁵.

După o perioadă de neutralitate de doi ani, la 20 aprilie/3 mai 1916 au început tratativele româno-ruse, în vederea intrării României în război de partea Antantei. Nota remisă de C. Diamandi lui S.D. Sazonov conține condițiile Guvernului român (garantarea unirii cu Statul român a teritoriilor din Imperiul Austro-Ungar locuite de români). Inițial, Guvernul țarist nu fusese de acord cu toate cererile Guvernului român, mai ales în ceea ce privește frontiera din Bucovina. La 10/23 iunie 1916, prim-ministrul Ion C. Brătianu respinge propunerea contelui Czernin, ca România să intre în război de partea Puterilor Centrale, declarând că nu se poate lua o astfel de decizie „împotriva țării întregi”⁶.

După multe negocieri și după o serie de tratative, la 4/27 august 1916 a fost semnat, la București, Tratatul de Alianță între România, pe de o parte, și Franța, Marea Britanie, Rusia și Italia, pe de altă parte.

În urma Consiliului de Coroană, convocat de regele Ferdinand la Palatul Cotroceni, din 14/27 august 1916, România a declarat război Austro-Ungariei, ordonând armatei să treacă munții, în Transilvania. Neîndeplinirea de către aliați a angajamentelor asumate prin Convenția militară, precum și inferioritatea tehnică a Armatei române au dus la înfrângerea rapidă a acesteia, care, în fața ofensivei Puterilor Centrale, a fost nevoită să se retragă nu numai din Transilvania, ci și din Țara Românească⁷.

După o serie de înfrângeri, la 19 august/1 septembrie-24 august/6 septembrie, Armata română, „rău condusă și slab sprijinită din spate și din flancuri, este înfrântă și nevoită să se predea. Dezastrul de la Turtucaia a costat armata română mii de morți și 25.000 de prizonieri și a avut un efect moral negativ”⁸.

În urma acțiunilor ofensive dure ale armatei germane-austro-ungare în Câmpia Munteniei, din 11/24 noiembrie 1916, autoritățile de stat părăsesc Bucureștiul, la 20 noiembrie/3 decembrie 1916, și se mută la Iași.

În după-amiaza zilei de 23 noiembrie/6 decembrie 1916, Bucureștiul a fost ocupat, pentru următorii doi ani, de trupele germane, conduse de feldmareșalul August von Mackensen, chiar în ziua când acesta împlinea 67 de ani⁹. Se instalează administrația militară germană („Militar-Verwaltung in Rumänien”), care va supune populația și teritoriul ocupat (Oltenia și Muntenia) unei exploatare economice sistematice și nemiloase¹⁰.

Despre schimbările în viața Bucureștiului sub ocupație, propagandă, ostaticii din ambele tabere, despre rechizițiile de tot felul, amenzi, raționalizări și criza generală, femeii pe frontul de acasă și germanofilie, rezistența în fața ocupantului ș.a., există o întregă bibliografie, din care amintim, aici, câteva titluri reprezentative: Adina Berciu-Drăghicescu (coord.), *Eroinele României Mari. Destine din linia întâi*, Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2018; Constantin Bacalbașa, *Capitala sub ocupația dușmanului. 1916-1918*, Editura Alcalay&Calafeteanu, f.a.; Virgiliu N. Drăghiceanu, *707 zile sub cultura pumnului german*, ediție îngrijită și prefață de I. Oprișan, Editura Saeculum Vizual, București, 2012; Vasile Th. Cancicov, *Jurnal din vremea ocupației*, vol. I, 13 august 1916 - 13 august 1917, Editura Humanitas, București, 2015; Günther Klein, *Ocupația germană în România din 1916-1918 în lumina memorialisticii germane despre Primul Război Mondial*, în „Document. Buletinul Arhivelor Militare Române”, an XI, nr. 4 (42)/2008.

Anul 1917, „cel mai greu din istoria modernă a României”

„Cea mai mare parte a teritoriului țării aflat sub stăpânire străină, armata, conducerea țării și o mare parte din populație refugiată în Moldova, unde din cauza aglomerației a izbucnit tifosul exantematic, așa se prezenta România în anul 1917, poate anul cel mai greu din istoria modernă a României”¹¹.

Din memoriile generalului Henri-Mathias Berthelot, situația în țară, la 5 martie 1917, era gravă: „epidemia de tifos s-a extins într-o manieră îngrijorătoare, atât în rândul populației, cât și al trupelor. Spitalele sunt pline. Sărăcia generală contribuie la amplificarea maladiei, prin insuficiența hranei și prin lipsa rufăriei și a echipamentelor. (...) Apar în acest moment boli ale sărăciei: tifos, friguri, holeră. I-am vaccinat pe toți ai mei, dar una din infirmierele noastre, de la Crucea Roșie Franceză, a murit acum două zile”¹².

Situației armatei și a Țării Românești, la 1 decembrie 1917, conform rapoartelor înaintate Marelui Cartier General, era tragică, din cauza foametei, care amenința atât poporul, cât și armata; mortalitatea infantilă atinsese cote alarmante (60%); teroarea pusese stăpânire peste toate clasele sociale; anarhia rusă amenința și poporul român; Moldova era devastată de retragerea soldaților ruși, care, „izolați și chiar organizați în bande, fură, omoară și distrug, fără rușine sau teamă de răspundere. Toate aceste crime odioase se petrec, pe o scară din ce în ce mai întinsă, ziua și noaptea, fără milă sau teamă de păcat, sub ochii șefilor lor, ai Aliaților și ai autorităților noastre neputincioase. Din această cauză, ultima și modesta noastră avuție națională – vite, mașini agricole, mine, căi ferate, fabrici și gospodării – este pe cale de a fi complet distrusă. Ce este mai mult, populația este insultată, brutalizată și terorizată; iar mamele, soțiile și surorile soldaților noștri sunt dezonorate”¹³.

Vremuri de nesiguranță

Izbucnirea Revoluției ruse și apoi retragerea Rusiei din război, în toamna anului 1917 și primăvara lui 1918, au dus la o serie de schimbări și la nivelul conducerii Armatei române. Știrile ajungeau greu pe front, iar confuziile se făceau simțite, sporind, desigur, nesiguranța vremurilor.

Generalul Gheorghe Garoescu nota în jurnalul de front: „Se zvonește că Regele, pentru a nu încheiat pacea, a plecat din țară. Nu știu cât de adevărată este știrea. În tot cazul, sacrificiul pe care și-l impune,

îi va mări peste orice limită iubirea și recunoștința poporului său. Va fi cel mai mare domn al nostru, iar pacea viitoare ni-l va face împăratul tuturor românilor, căci nu pot vedea ca să fie altul în locul marelui și nobilului rege Ferdinand I¹⁴. Regele Ferdinand nu a părăsit țara, dar, prin Înalt Ordin de Zi nr. 44, la 21 noiembrie/4 decembrie 1917, a delegat comanda armatei „până la noi ordine” generalului Constantin Prezan, șeful Statului Major General, măsură luată pentru a evita semnarea armistițiului de către suveran în fața Puterilor Centrale și, astfel, o eventuală situație umilitoare a României.

„Cu sprijinul țărilor Antantei, s-a realizat refacerea și înzestrarea armatei române. Efectul acestor măsuri s-a văzut în vara anului 1917, când în luptele de la Mărăști, Mărășești și Oituz, sub memorabila deviză: «Pe aici nu se trece!», trupele române au reușit să împiedice pe inamic să-și realizeze planul de a cucerii întreaga țară¹⁵.

Sub comanda Marelui Cartier General, condus de generalul Constantin Prezan, secondat de generalul Constantin Christescu, comandantul Armatei I, planul de luptă a fost un succes care a adus victoria ostașilor români.

Retragerea ocupanților din București

Sfârșitul ocupației a fost cerut ultimativ în 3-4 zile și, astfel, repatrierea efectivelor germane, circa 170.000 de oameni, a început în noaptea de 10 spre 11 noiembrie 1918 și s-a încheiat la data de 13 noiembrie, dimineața, odată cu retragerea simbolică a ultimului avanpost german: garda de la Cercul Militar București.

Marea Unire din 1918

La sfârșitul anului 1917, pe teritoriul românesc dintre Prut și Nistru se desfășurau evenimente hotărâtoare, la care Armata României era chemată să ia parte activă. Pe fondul mișcărilor revoluționare din Imperiul rus, românii din Basarabia au parcurs un rapid proces de redeșteptare națională, de radicalizare și de organizare politică în vederea autodeterminării și unirii cu țara. Acțiunile derulate pe parcursul celei de a doua etape a Revoluției din Rusia (20 octombrie/3 noiembrie 1917 și 27 martie/9 aprilie 1918) au marcat accentuarea mișcării naționale din Basarabia, care s-a finalizat prin Actul Unirii din 27 martie/9 aprilie 1918. Incapacitatea forțelor aflate la dispoziția Sfatului Țării și a Consiliului Directorilor Generali a impus autorităților locale și centrale din Basarabia să solicite protecție din partea statului și a Armatei României. Acțiunea militară a României între anii 1918 și 1920 s-a dovedit benefică, în contextul desfășurării Conferinței de Pace de la Paris, în cadrul căreia s-a acceptat includerea țării noastre în rândul statelor învingătoare¹⁶.

Basarabia s-a unit cu România, la 27 martie 1918, a urmat Bucovina, la 28 noiembrie 1918, iar Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul, la 1 decembrie 1918¹⁷.

Practic, se încheia actul unirii și, prin acesta, făurirea României Mari, act consemnat oficial prin semnarea constituirii noului stat de către regele Ferdinand I, prin Decretul-Lege nr. 3631/11 decembrie 1918, publicat în Monitorul Oficial nr. 212/13 decembrie 1918.

Întoarcerea în București

La 18 noiembrie 1918 (stil vechi)/1 decembrie 1918 (stil nou), pe un frig umed, care intra în oase, și totuși cu o mare de oameni pe străzi, pe sub Arcul de Triumf au intrat în București: regina Maria, regele Ferdinand, generalul Henri-Mathias Berthelot, armatele franceză și română.

„Regina Maria, în uniformă de general de roșiori, pe un cal superb, adorabilă în maiestatea frumuseții sale și în maiestatea sa regală, apoi regele Ferdinand, făuritorul unității noastre naționale, și generalul Berthelot, jovial, masiv și impunător pe un cal voinic ce pare că-i desfide povara. Zboară spre ei florile de pretutindeni: de prin balcoane, de pe trotuar, din coșulețe, din miile de brațe ale mulțimii. E o primăvară în noiembrie, cu trandafiri și garoafe, care întinerește toamna aceasta în care ni se arată împlinirea visului nostru milenar. A început și defilarea. (...) Defilează mândri vânătorii noștri de munte, infanteriștii, cavaleriștii plini de viață și dârzenie, cu lumina tinereții în ochi și beția victoriei în suflet¹⁸.

Din memoriile generalului Henri-Mathias Berthelot: „Ieri, duminică, a fost ziua triumfului nostru. Mai întâi am făcut prizonieră de război întreaga armată a lui Mackensen, oamenii predându-se de bună voie și necondiționat. Este felul nostru de a-i face să plătească nelegiuirile comise. Tot ieri, regele, regina și-au făcut intrarea solemnă în capitala României eliberate, în fruntea trupelor aliate”¹⁹.

Redeschiderea Școlii Superioare de Război

Din cauza lipsei mari a ofițerilor de Stat Major și existând necesitatea continuării cursurilor cât mai urgent a ofițerilor fără studii superioare de specialitate, dar care urmaseră un curs de inițiere de 2-3 luni, pentru a satisface numărul mare de comandamente câte fuseseră înființate în timpul războiului, s-au stabilit măsuri speciale de funcționare a Școlii Superioare de Război, până la intrarea într-o situație normală, de pace. În acest sens, prin Înalt Decret Regal, nr. 2.199/22 august 1918, au fost modificate câteva articole din Regulamentul de funcționare din anul 1909. Examenul de admitere avea loc în luna noiembrie, la care puteau participa ofițerii cu cel puțin șapte ani vechime la 1 iulie 1918, absolvenți ai Școlii de Aplicație a armelor respective, cu vârsta până în 35 de ani, cu constituție robustă și cu o sănătate perfectă. Cererile trebuiau depuse până la 20 septembrie 1918 și erau alcătuite dintr-un memoriu al ofițerului respectiv, o cerere în care erau trecute notele tuturor șefilor ierarhici, un certificat medical emis de medicul Școlii, o copie după „tabela cu datorii”²⁰.

Examenul consta, în acel an, numai din probe scrise, după cum urmează: „o lucrare la istorie generală, o lucrare la topografie, o lucrare de fortificație, o lucrare de armament, o lucrare la limbile străine (germană, franceză, rusă, ungară, bulgară), trei lucrări de tactică aplicată, o probă de călărie”²¹.

Cursurile anului I aveau o durată de șapte luni, de la 10 ianuarie 1919, la 30 iulie 1919, iar ale anului II, de la 1 octombrie 1918, la 30 ianuarie 1919.

Școala Superioară de Război și-a redeschis cursurile la 1 octombrie 1918, cu anul II (promoția 25), în localul Liceului Militar din Iași, unde s-a refugiat în urma ocupării Bucureștiului, în anul 1916. Dintre ofițerii studenți din anul 1914, nu au răspuns la apelul promoției eroii căzuți pe Câmpul de Onoare, căpitani: Câmpeanu Alexandru, Popescu Benedict și Turcescu Alexandru²².

Cursurile au fost întrerupte la scurt timp, din cauza evenimentelor politice care au dus, din nou, la mobilizarea armatei, iar ofițerii studenți ai Școlii Superioare de Război au fost trimiși la unități și comandamente.

La 9 decembrie 1918 s-au dat, în sfârșit, dispozițiile mult așteptate, acelea de întoarcere la București, și primul tren, plecat în aceeași zi, a ajuns în capitală la 15 decembrie 1918, restul până la 1 ianuarie 1919. Trebuie menționat acum un amănunt important: la retragerea din calea ocupanților Bucureștiului, în anul 1916, ordinul de mutare a Școlii Superioare de Război prevedea explicit și modul de îndeplinire: pe jos, din cauza aglomerației pe calea ferată. Considerăm inutile orice comentarii, dar subliniem sacrificiul și spiritul de onoare al celor care și-au îndeplinit, dincolo de orice apreciere în cuvinte, rolul pe care istoria l-a dedicat lor, eroilor neamului nostru (Anexa nr. 1).

La 1 martie 1919, Școala Superioară de Război și-a redeschis porțile numai cu anul I, alcătuit din ofițerii studenți admiși la examenul din anul 1914, dintre care lipseau un căpitan, Dimitriu Ion, invalid de război, și un maior, Săvulescu Ilie, căzut în luptele de la Neajlov. Firul complet al studiilor Școlii a fost reluat de promoția a 26-a, în condițiile grele, de după vitregia războiului.

Astăzi, când ne amintim de Marea Unire din 1918 și de cei care s-au luptat pentru înfăptuirea celui mai important act din istoria României moderne, considerăm necesar să aducem în față și condițiile în care au trăit oamenii care au croit istoria noastră. Din memoriile celor prezenți, am extras câteva pasaje reprezentative. Cu toate lipsurile îndurate, din cauza soldelor mici, ofițerii și elevii erau nevoiți să locuiască „în mahalalele Bucureștilor, câte 2-3 inși într-o cameră cu lut pe jos...”²³

Cu toate acestea, atmosfera era „de degajare spirituală pentru făurirea unei noi doctrine naționale și pentru progresul științei militare”²⁴.

Colonelul Petre Jinga (promoția a 26-a/1919-1920) își amintea că: „În prima linie trebuie să semnalăm puternice dâră de lumină clară și persistentă lăsată în spiritul tuturor – profesori și elevi – de marele general C. Cristescu, care, și cu ocazia examenului de admitere în Școala Superioară de Război,

a ținut să sublinieze că Școala trebuie să propulseze mereu și în toate împrejurările adevărata doctrină de luptă a armatei noastre. Am credința că spiritul, doctrina și metoda din Școala Superioară de Război au fost sub directa influență a acestui mare profesor și pedagog militar. Mi-am mai făcut credința că, în timpul războiului nostru, toate acțiunile care n-au dus la bune rezultate au fost conduse prin (în)călcarea preceptelor marelui nostru doctrinar: Generalul Cristescu²⁵.

Greutățile inerente oricărui reînceput de activitate s-au făcut repede resimțite odată cu primele promoții. Lipseau cu desăvârșire cărțile, biblioteca fiind în totalitate distrusă, materialele consumabile și de urgentă necesitate (de exemplu, în rechemarea la cursuri, ofițerilor studenți li s-a cerut ca fiecare să-și aducă farfurie și tacâmuri de acasă, deoarece nu se mai găsea nimic din ce lăsaseră la plecarea la Iași).

Cărțile erau o adevărată problemă, mai ales cele militare, cu greu se mai găseau printr-un ungher de librărie sau anticariat, broșuri rezumative ale campaniilor napoleoniene, iar în ceea ce privea concluziile Primului Război Mondial, nu exista nimic publicat nici oficial, nici neoficial. (Anexa nr. 2)

Eroismul participanților la acțiunile militare, atât ofițeri activi, cât și personal civil, s-a concretizat în medaliile și în decorațiile primite. (Anexele nr. 3-10)

Clădirea care adăpostea Școala era deteriorată după ocupația germană, trupele inamice o dedicase depozitării de materiale, și din încăperi au fost făcute chiar grajduri pentru cai. Munca de readucere la o formă acceptabilă a fost enormă, iar în timpul reparațiilor, începând din toamna anului 1920, Școala Superioară de Război a funcționat în Aula Bibliotecii Universitare „Carol I” din București.

Generalul Nicolescu P. Mihail (promoția a 26-a/1919-1920): „Bucureștii, aflându-se mai bine de doi ani sub ocupație inamică, am găsit o completă dezorganizare în viața gospodărească a proprietarilor, mai ales în primii ani de studiu. Îmi reamintesc cum împreună cu un alt camarad, locuind într-o casă ai cărei proprietari dispuneau de încălzire centrală pentru care însă nu se putea obține combustibil, am fost nevoiți (în luna martie 1919) ca, după ce luam masa, să intrăm în pat din cauza frigului, pentru a putea să ne pregătim lucrările și studiile pentru a doua zi²⁶.

Colonelul Emil Buzincu (promoția a 30-a/1922-1924): „Școala a funcționat în condiții foarte grele, din lipsă de confort. Ofițerii trebuiau să plătească în oraș chirii mai mari decât solda. Foarte mulți ofițeri căsătoriți stăteau cu copiii într-o singură cameră mobilată. Acești ofițeri au dat dovadă de un dezvoltat spirit de sacrificiu. Tratate care să poată fi folosite de ofițeri nu se găseau decât cu foarte mari sacrificii. Cum majoritatea ofițerilor plăteau întreaga soldă pe chirie, nu se puteau cumpăra de mulți cărțile noi ce apăreau în străinătate²⁷.

Cu toate lipsurile enumerate mai sus, dorința de cultură a ofițerilor s-a menținut la un nivel înalt, datorită camaraderiei care a domnit în rândurile lor, iar greutățile promoțiilor din acei ani au dus la realizările ulterioare, dar și la înțelegerea sacrificiilor materiale și morale care au fost făcute (Anexele nr. 11-17).

Rezultatele obținute de ofițerii-studenți ai Școlii Superioare de Război din România, concretizate în perfectă unitate de doctrină, personalități bine formate, spirit de prevedere, inițiativă și judecată sănătoasă, îndemânare în executarea acțiunilor de Stat Major și pricepere în comandă, au dus la sporirea renumelui prestigioasei instituții care a depășit granițele țării și, la scurt timp, armatele cehoslovacă și polonă au trimis ofițeri să se pregătească și la București, pe lângă cei trimiși la Școala Superioară de Război din Franța²⁸.

În concluzie, grație muncii, devotamentului, spiritului de sacrificiu al celor care au slujit Școala Superioară de Război și luminii pe care au răspândit-o, Armata română are meritul de a fi reușit să ducă la îndeplinire idealul național de unire al tuturor ținuturilor locuite de români, iar armata de astăzi și de mâine să fie oricând gata să apere, indiferent de sacrificiu, același ideal: UNIREA ROMÂNILOR SUB UN SINGUR NUME: ROMÂNIA!

NOTE:

1 *** *Istoricul Școlii Superioare de Război 1889-1939*, București, 1939, p. 226.

2 *Ibidem*, p. 229.

3 *Ibidem*, p. 230.

4 *Ibidem*, p. 231.

- 5 [Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale (în continuare SANIC)], *Fond Casa Regală*, dosar nr. 21/1913, f. 8.
- 6 Stelian Neagoe (coord.) *Enciclopedia istoriei politice a României 1859-2009*, ediția a 2-a revizuită și adusă la zi, Editura Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române, București, 2009, pp. 142-143.
- 7 [SANIC], *Fond Casa Regală*, dosar nr. 57/1916, f. 7.
- 8 Constantin C. Giurescu (coord.), *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1971, p. 300.
- 9 *Ibidem*. La 15/28 august 1916, August von Mackensen a fost numit comandant suprem al armatei germano-bulgare din nord-vestul Bulgariei.
- 10 Stelian Neagoe (coord.) *op.cit.*, pp. 142-143.
- 11 Natalia Tampa (coord.), *Casa Regală. Documente Oficiale*, vol. II, 1901-1930, Arhivele Naționale ale României, București, 2004, p. X.
- 12 Glenn Torrey (ed.), *Generalul Henri-Mathias Berthelot, Memorii și corespondență*, trad. Mona Iosif, Editura Militară, București, 2012, p. 155.
- 13 Eftimie Ardeleanu (coord.), *Istoria Statului Major General. Documente (1859-1947)*, Editura Militară, București, 1994, pp. 176-182: Situația armatei și a Țării Românești, la 1 decembrie 1917. Poporul și chiar armata sunt amenințate de foamete. Mizeria fiziologică, care domnește peste tot, și lipsa de mijloace fac ca populația să fie la completa discreție a celor mai grozave epidemii. Mortalitatea printre copii a atins un procent de 60, iar tifosul exantematic a reapărut. Regele, guvernul și poporul trăiesc sub teroare. Provocatorii și conducătorii anarhiei ruse fac toate eforturile pentru a antrena și această țară în prăpastia în care au aruncat pe soldatul și țăranul rus. Moldova a fost, este și continuă a fi devastată de soldații ruși, care, izolați și chiar organizați în bande, fură, omoară și distrug, fără rușine sau teamă de răspundere. Toate aceste crime odioase se petrec, pe o scară din ce în ce mai întinsă, ziua și noaptea, fără milă sau teamă de păcat, sub ochii șefilor lor, ai Aliaților și ai autorităților noastre neputincioase. Din această cauză, ultima și modesta noastră avuție națională – vite, mașini agricole, mine, căi ferate, fabrici și gospodării – este pe cale de a fi complet distrusă. Ce este mai mult, populația este insultată, brutalizată și terorizată; iar mamele, soțiile și surorile soldaților noștri sunt dezonorate.
- 14 Marian Moșneagu, *Generalul Gheorghe Garoescu, Jurnal de front, vise de front, vise de iubire: (14 august 1916-28 septembrie 1918)*, Editura Militară, București, 2016, p. 208.
- 15 [SANIC], *Fond Casa Regală*, dosar 48/1917, f. 35-38.
- 16 Gheorghe Marin (coord.), *Enciclopedia Armatei României*, Centrul Tehnic Editorial al Armatei, București, 2009, p. 817.
- 17 Nicolae Ceachir, *Marile puteri și România (1856-1947)*, Editura Albatros, București, 1996, p. 200.
- 18 Ion Valjan, *Cu glasul timpului. Amintiri*, Editura Humanitas, București, 2013, p. 143.
- 19 Glenn Torrey (ed.), *op.cit.*, p. 379.
- 20 *** *Istoricul Școalei Superioare de Război 1889-1939*, București, 1939, p. 274.
- 21 *Ibidem*, p. 275.
- 22 *Ibidem*, p. 277.
- 23 *Ibidem*, p. 284.
- 24 *Ibidem*, p. 285.
- 25 *Ibidem*.
- 26 *Ibidem*, p. 297.
- 27 *Ibidem*.
- 28 *Ibidem*, p. 298.

BIBLIOGRAFIE

- *** *Istoricul Școalei Superioare de Război 1889-1939*, București, 1939.
- [Arhivele Militare Naționale Române], *Fond Școala Superioară de Război*.
- [Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale], *Fond Casa Regală*.
- Ardeleanu Eftimie (coord.), *Istoria Statului Major General. Documente (1859-1947)*, Editura Militară, București, 1994.
- Ceachir Nicolae, *Marile puteri și România (1856-1947)*, Editura Albatros, București, 1996.
- Giurescu C. Constantin (coord.), *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1971.
- Marin Gheorghe (coord.), *Enciclopedia Armatei României*, Centrul Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2009.
- Moșneagu Marian, *Generalul Gheorghe Garoescu, Jurnal de front, vise de front, vise de iubire: (14 august 1916-28 septembrie 1918)*, Editura Militară, București, 2016.

Neagoe Stelian (coord.), *Enciclopedia istoriei politice a României 1859-2009*, ediția a 2-a revizuită și adusă la zi, Editura Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române, București, 2009.

Tampa Natalia (coord.), *Casa Regală. Documente Oficiale*, vol. II, 1901-1930, Arhivele Naționale ale României, București, 2004.

Torrey Glenn (ed.), *Generalul Henri-Mathias Berthelot, Memorii și corespondență*, trad. Mona Iosif, Editura Militară, București, 2012.

Valjan Ion, *Cu glasul timpului. Amintiri*, Editura Humanitas, București, 2013.

ANEXE

Anexa nr. 1

Procesul-verbal, întocmit la 14.11.1916, cu ocazia mutării Școlii Superioare de Război din garnizoana București în garnizoana Iași, „în etape, pe jos”, cu materialele care aparțineau Școlii și au rămas la sediul Marelui Stat Major din București, pentru că, din lipsă de mijloace, nu au putut fi transportate

16 Aprilie 1917
Văzuț
Intenț. General

Școala Superioară de Războiu

P R O C E S - V E R B A L . -
*****

Noembrie 89

Astăzi anul una mie nouă sute șasesprezece luna Noembrie zisua 14 .Conform ordinului Marelui Stat Major p.s., de a se deplasa Școala Superioară de Războiu din garnizoana București în garnizoana Iași, prin etape pe jos, următoarele diverse, neputându-se transporta din cauza lipsei de mijloace în transport, au rămas la București, la sediul Marelui Stat Major. -

1) Aparate Perolii pentru desinfectat	80	1	bucată
2) Ace de platină 3,4,5 cm.	20	4	bucăți
3) Aparate de cauciuc cu date rotative	45	1	bucată
4) Bae de zinc pentru sezut (inf.)	60	1	"
5) " " " braț	15	1	"
6) Bluze albastre pentru bucătarii trupei	160	4	bucăți
7) Bariere de brad	5	1	bucată
8) Bidinele pentru văpsit	40	4	bucăți
9) Bici decmanej	200	1	"
10) Brice de barbierit reformate	120	4	"
11) Bici de trăsura (degradat)	100	1	"
12) Cutii cu piese pentru joc de război	100	2	"
13) Colțari	5	1	"
14) Cutie de tablă pentru bani	50	1	"
15) Cutite pentru tăiat hârtie	20	2	"
16) Costume pentru condamnați tribunale civile	400	2	costume
17) Casolete pentru pansamente	90	1	bucată
18) Clegte serii pentru infirmerie 7 buc.	20	1	"
19) Castroane mari fer imail de 12 cameni	200	8	"
20) Căni de apă smălțuite pentru lavualul din vestiar	10	2	"
21) Cratițe pentru topit clei	10	1	Buc.
22) Casmale	20	1	"
23) Cal de lemn	40	1	"
24) Caldări de zinc	400	10	"
25) Caele de potcovit caii	200	47	pachete
26) Cuțite pentru popota subofițerilor	75	15	Buc.-
27) Căni de apă de 3 1/2 litri popota subofițerilor	20	2	"
28) Cuțite de masă pentru trupă (degradate)	380	92	"
29) Castroane de fer pentru trupă (degradate)	975	95	"
30) Căni de apă 1/2 și 1/4 litri pentru trupă	528	96	"
31) Calimări pentru clasă	900	60	"
32) Curele pentru ascuțit brice	40	4	"
33) Chee pentru șurupuri (presă)	50	1	"
34) Cojoace de miel degradate	100	4	"
35) Căciuli de miel degradate	75	5	"
36) Căni pentru măsurat ceamă ("veche)	10	1	"
37) Căni mari pentru apă de 3 1/2 litri	80	8	"
38) Centimetru	15	1	"
39) Cratițe email de 15 litri	35	1	"
40) " " " 10 " "	30	1	"
41) Cauși metal	15	1	"
42) Dubludecalitru	80	1	"
43) Diamant pentru geamuri	15	1	"
44) Felinare pentru grajd	110	11	"
45) Foarfeci de tăiat iarba	18	1	"
46) Lame de florete simple	190	19	"
47) Fanioane mici; roși, galbene, albe și negre	90	10	"
48) Farfurii de metal adânci pentru infirmeria de cameni	36	2	"
49) Felinare pentru pus în stâlpi și portative	20	3	"
50) Felinare ulm pentru masa trupei	80	8	"
51) Foarfeci pentru citorie	15	1	"
52) Furațe de fer pentru gunci	5	1	"
53) Farfurii smălțuite pt. samovarul din vestiarul ofițer	20	1	"
54) Filtru pentru apă	20	1	"
55) Furculiță de fier mari pt. popota subofițerilor	10	1	"
56) Furculițe pentru popota subofițerilor	75	15	"
57) Farfurii email adânci pt. popota subofițerilor	225	15	"
58) " " " " " " " " " "	225	15	"
59) " " " " " " " " " "	225	15	"

60)	Furculițe de trupă degradate	972	93	Buc.
61)	Foarfeci pentru tăiat hârtie	10	1	"
62)	Frânghie pentru rufe	30	30	metri
63)	Grătare pentru șters picioarele	10	2	Buc.
64)	Găleată mare pentru scurgerea lavaboaurilor din i.s. de oameni	10	1	"
65)	Hîrdăe de apă	10	2	"
66)	Halate serviciul veterinar	10	2	"
67)	Icoane	10	4	"
68)	Inițială S.R.	10	1	"
69)	Irigator de fier smălțuit de 2 litri	10	1	"
70)	Lacate simple	10	14	"
71)	Lampă de benzină pentru lipit	10	1	"
72)	Ladă pentru transport carne	10	1	"
73)	Lampă de atârnată nichelată	10	2	"
74)	Lanțetă pentru vaccinat	10	1	"
75)	Lopeti de fier	10	6	"
76)	Lampă de metal pentru spirt	10	1	"
77)	Lighen pentru lavoar cu pedală pentru infermerie	10	1	"
78)	Lama de Florete	10	84	"
79)	Lavoar de tablă	10	1	"
80)	Lampă de nichel cu glob de birou	10	1	"
81)	Lampă birou camera plăt. Cruceru	10	1	"
82)	Lampă de perete cu oglindă	10	2	"
83)	Lampă de perete cu felinar	10	1	"
84)	Lighen de metal pt. registratură	10	1	"
85)	Lămpi mici de noapte	10	2	"
86)	Lincolum	10	18	metri
87)	Lanț pentru lampă din croitorie	10	4	"
88)	Ladă pentru medicamente infermeria de oameni	10	1	Buc.
89)	Lazi pentru rufe	10	5	"
90)	Livrea de vizitii	10	1	"
91)	Linguri de oțel nichelate	10	95	"
92)	Linguri mari de fier email pentru serviciu	10	15	"
93)	Lingură pentru proba de mâncare	10	1	"
94)	Mașină de tuns degradată	10	3	"
95)	Mistrii	10	2	"
96)	Mașină de spălat rufe	10	1	"
97)	Mașină de desinfectat (coroană)	10	1	"
98)	Masă pentru infermeria de oameni	10	1	"
99)	Mașină pentru tuns caii	10	1	"
100)	Monturi pentru florete	10	4	perechi
101)	Mănuși scrimă	10	8	"
102)	Maști scrimă	10	6	Buc.
103)	Mușama pentru masă din vestiarul ofițerilor	10	2	metri
104)	" " " " " subofițerilor	10	3	"
105)	" " neagră pentru infermerie	10	4	"
106)	Masa model Iov pentru curățit carabinele	10	1	Buc.
107)	Mașină pentru găurit pinteni	10	1	"
108)	Metru liniar	10	2	"
109)	Cală cu capac mică	10	4	"
110)	Cală de noapte pentru infermeria de oameni	10	4	"
111)	Oglinzi pentru camere	10	5	"
112)	Cală smălțuită cu capac de 8 litri	10	1	"
113)	Piatră pentru ascuțit brice	10	1	"
114)	Proscape	10	2	"
115)	Paturi lăptoase de lână	10	2	"
116)	Pedestial pentru tocuri Escadron	10	1	"
117)	Pense de desecție	10	1	"
118)	Pilă de stifturi	10	1	"
119)	Pilă pentru ascuțit cuțite de cismărie	10	2	"
120)	Floscă de fier email	10	1	"
121)	Perdea pentru Litografie	10	5	metri
122)	Pânză pentru rastele de arme	10	8	"
123)	Perdea rulău	10	1	Buc.
124)	Pensule pentru vâpsit	10	21	"
125)	Perii de frecat pe joă	10	3	"
126)	Pile de ferestruu	10	4	"
127)	Pahare pentru popota subofițerilor	10	15	"
128)	Perii de frecat mesele trupel	10	1	"
129)	Perie pentru praf de păr	10	2	"
130)	Potret Ministru Filipescu	10	1	"
131)	Plet lung de 2 metri pentru trăsura cu pânză a Secalei	10	1	"

Anexa nr. 2

Referatul nr. 1030/05.09.1918, în care Școala Superioară de Război solicită Ministerului de Război acordarea sumei de 200 lei lunar, pentru reconstituirea Bibliotecii Universitare, distrusă în urma evacuării Marelui Stat Major, în anul 1916

scris 1 Aprilie 1919
1 octombrie 1918

Dir. Școlii
205 18/1 5/2

30

No. 1030 din 5 Sept 1918

REFERAT.

SUMAR:

Se cere aprobarea sumei în valoare de 200 lei lunar pentru formarea bibliotecii Școlii Superioare de Război.

La evacuarea Marelui Stat Major (în 1916) întreaga arhivă, bibliotecă, acte, etc. au fost lăsate la București.

Urmând ca în cușând să se redeschidă Școala și cum nu se dispune nici de fonduri, nici de uvraje de nici un fel, cu onoare sunteți rugați să binevoiți a aproba să se dea lunar Școlii câte 200 (două sute) lei, cu care să înceapă a-și procura cărți, pentru biblioteca școlii, din fondurile Ministerului. În bugetul anului 1916, fondul prevăzut pentru biblioteca Școlii Sup. de Război era de 900 lei anual, avându-se în vedere biblioteca ce există; acum însă, ne mai existând nimic și fiind absolută nevoie de bibliotecă, Direcțiunea este nevoită a cere a i-se acordă, lunar, suma de mai sus, cu care să înceapă refacerea bibliotecii.

6-SEP-1918

Se aprobă
PENTRU MINISTRU
SECRETAR GENERAL

COMAND. ȘCOALEI SUPER. DE RASBOIU
Colonel,
Constantin

Lozan
ephka

Arhivele Militare Naționale Române, Fond Școala Superioară de Război, dosar nr. 13/1918, dosar 13, f. 30.

Anexa nr. 3

Fila introductivă a dosarului care conține propunerile de avansări și decorații din anii 1918-1919 ale Școlii Superioare de Război

Arhivele Militare Naționale Române, Fond Școala Superioară de Război, dosar nr. 13/1918, f. introductivă.

Anexa nr. 4

Adresa nr. 3773/septembrie 1918 a Școlii Superioare de Război către Ministerul de Război, în care s-a confirmat primirea brevetului nr. 4713 pentru conferirea Ordinului Coroana României cu spade în gradul de cavaler maiorului Ștefan Dimitropol

Copie

№ 3773 din Sept 31

B H

Scola Sup. de Război
Către
Ministerul de Război
Div. II Cavalerie

La cerl. D. nr. 3836/918

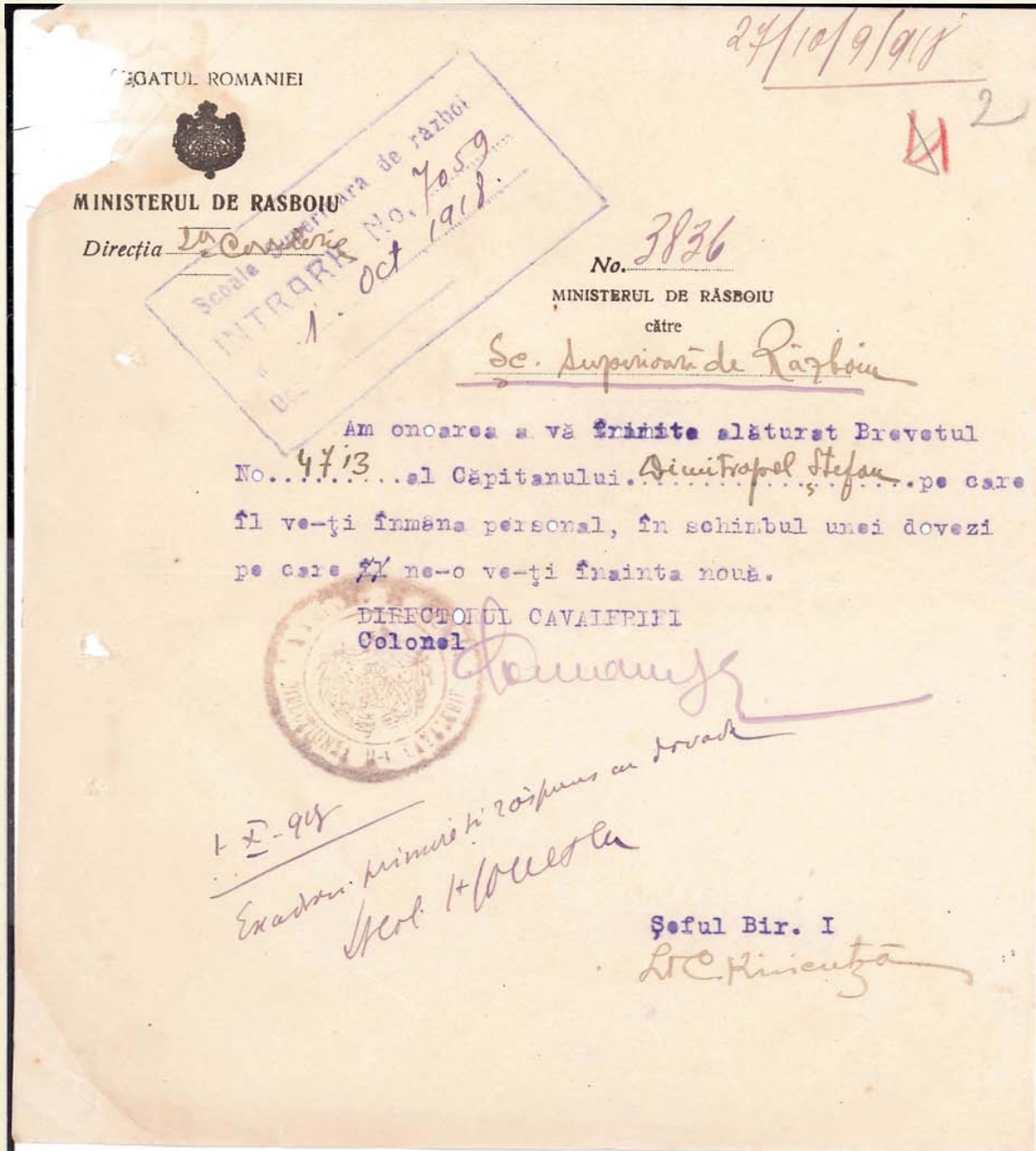
Am onoarea a înainta
una doradă sumată de Măin
Dimitropol Ștefan de primire
Brevetului cu nr. 4713 pentru confe-
rirea ordinului "Coroana Roma-
niei" cu spade în gradul
de Cavaler. —

J. Otul Școlii
Lt Col. (st) Șt. Tomescu

Anexa nr. 5

Adresa nr. 7059/01.10.1918 a Ministerului de Război către Școala Superioară de Război, prin care se informa că Brevetul nr. 4713, prin care era decorat căpitanul Ștefan Dimitropol, trebuie înmânat personal acestuia, cu o confirmare ce se trimitea apoi Ministerului de Război

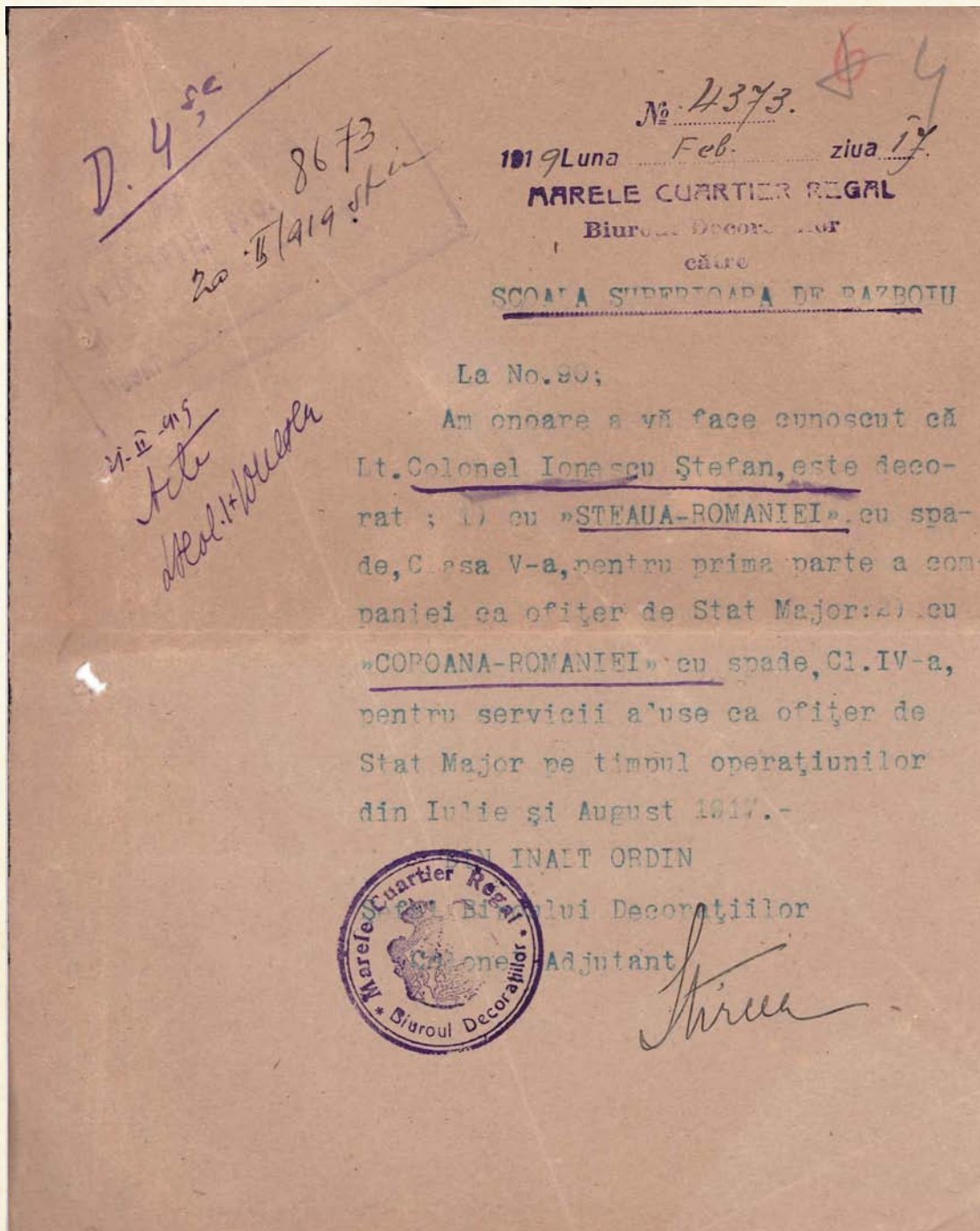

Arhivele Militare Naționale Române, Fond Școala Superioară de Război, dosar nr. 13/1918, f. 2.

Anexa nr. 6

Adresa nr. 4373/17.02.1919 a Marelui Cartier Regal către Școala Superioară de Război, prin care se informa că Lt.col. Ionescu Ștefan era decorat cu *Steaua României cu spade Clasa a V-a*, pentru prima parte a campaniei din Primul Război Mondial, ca ofițer de Stat Major, și cu *Coroana României cu spade clasa a IV-a*, pentru serviciile aduse ca ofițer de Stat Major, în timpul operațiunilor din iulie-august 1917

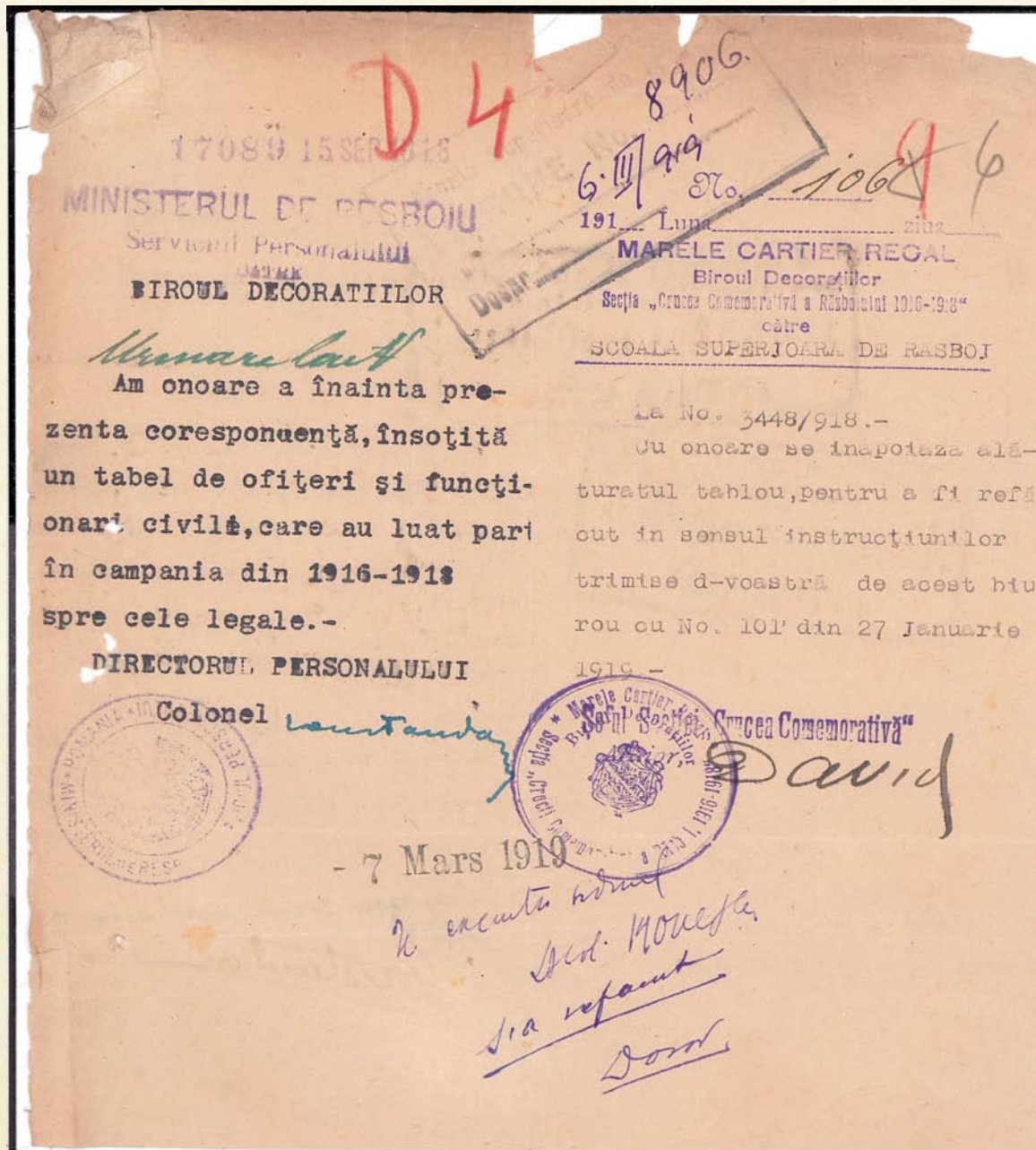

Arhivele Militare Naționale Române, Fond Școala Superioară de Război, dosar nr. 13/1918, f. 4.

Anexa nr. 7

Adresa nr. 8906/06.03.1919 a Marelui Cartier Regal, Biroul decorațiilor, Secția „Crucea comemorativă a Războiului 1916 - 1918” către Școala Superioară de Război, în care se cerea ca tabelul cu ofițerii și personal civil care au luptat în Primul Război Mondial să fie refăcut, conform instrucțiunilor trimise la 27.01.1919

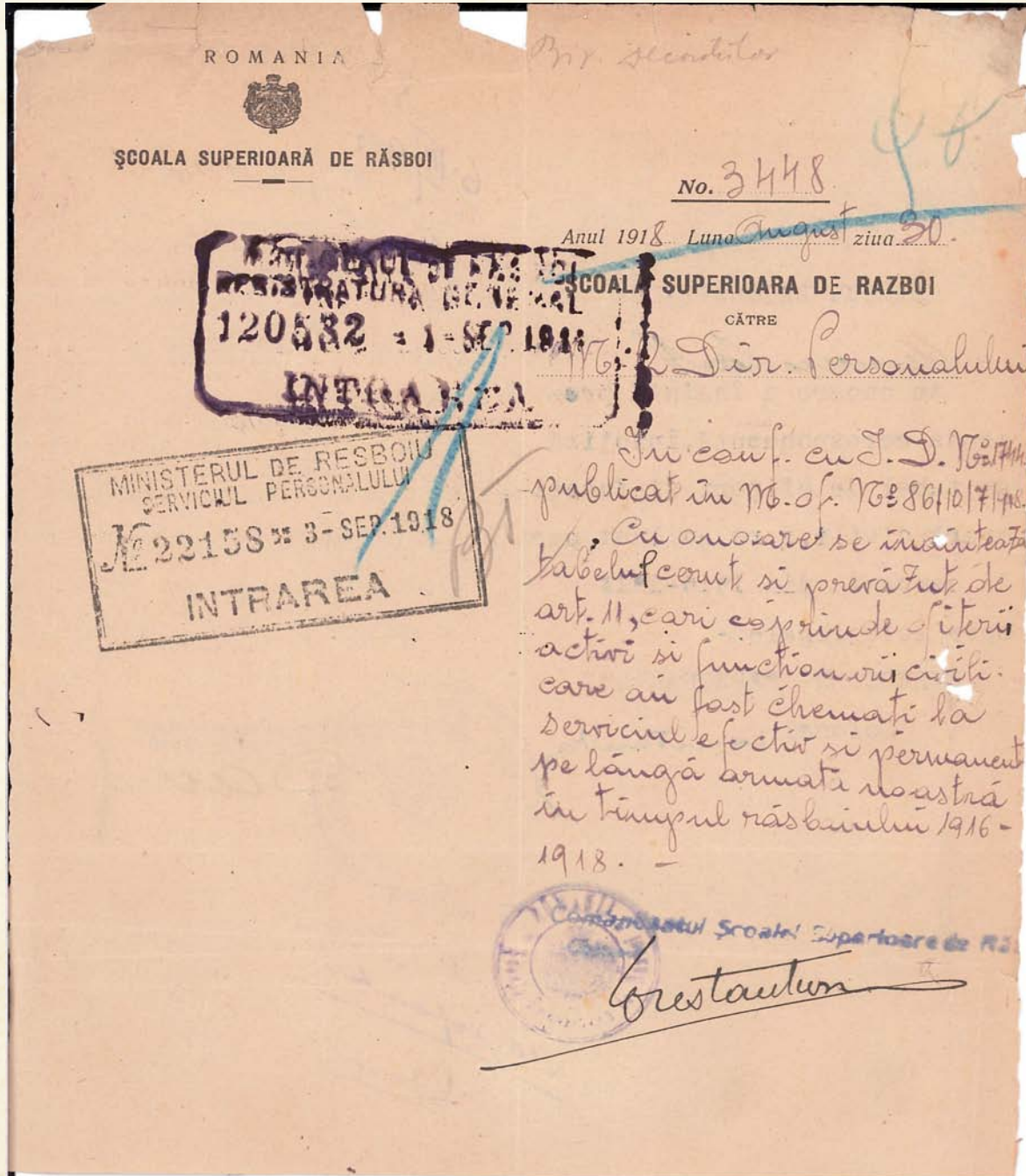

Arhivele Militare Naționale Române, Fond Școala Superioară de Război, dosar nr. 13/1918, f. 6.

Anexa nr. 8

Adresa nr. 3448/30.08.1918 a Școlii Superioare de Război către Ministerul de Război, Direcția Personal, în care se trimitea tabelul cu „ofițerii activi și funcționarii civili care au fost chemați la serviciul efectiv și permanent pe lângă armata noastră în timpul războiului 1916-1918”, conform Înalțului Decret Regal nr. 1.744, publicat în Monitorul Oficial nr. 86/10.07.1918

Numele și Prenumele	Gradul	Data marșii			Locul marșii	Lunile în care a luat parte și data	Comanda sau serviciul cel îndeplinit.
		Anul	Ziua	Locul			
Georgescu George.	Capitan 1891	1893	10 noiembrie	7	Președinte		Detasament la Armata de Dobrogea de dinaintea Securii armatei Ruse, N.C. Șerut Ruz, în Comisia de lichidare Rusă.
Ștefănescu Mihail	Capitan 1891	1896	10 noiembrie	10	Președinte		Litografi ref. la Harele cartii Ruse (în suferințele).

Se certifica de noi prezantul tablou de exactitate.

 Comandantul Școlii Superioare de Război
Corstautus

Arhivele Militare Naționale Române, Fond Școala Superioară de Război, dosar nr. 13/1918, f. 6, 7 și 7 verso.

Anexa nr. 9

Adresa nr. 4713/1919 a Marelui Cartier Regal, Biroul Decorațiilor, în care erau trimise tablele
cu ofițerii și personalul civil din Școala Superioară de Război care aveau dreptul de a purta
Crucea comemorativă a războiului 1916-1918

No: 4713 din 5.12.1919
M. C. R. Bir. Decora-
țiilor

Se
W

La ord. Sr. emula
No 101 din 25 Ian. 1919 -
Cu onoare sa va
inainta alaturate
doua tablouri de ofiteri
si functionari civili ale
acestei școli care au
dreptul de a purta crucea
comemorativă a războiului
1916-1918. -

Al Comst

Scara Sup. de Război

Tablou

15/11

Descrierea activității și de rezervă, combatanți și asimilați, cu dreptul de a purta Crucea Cameră de Război.

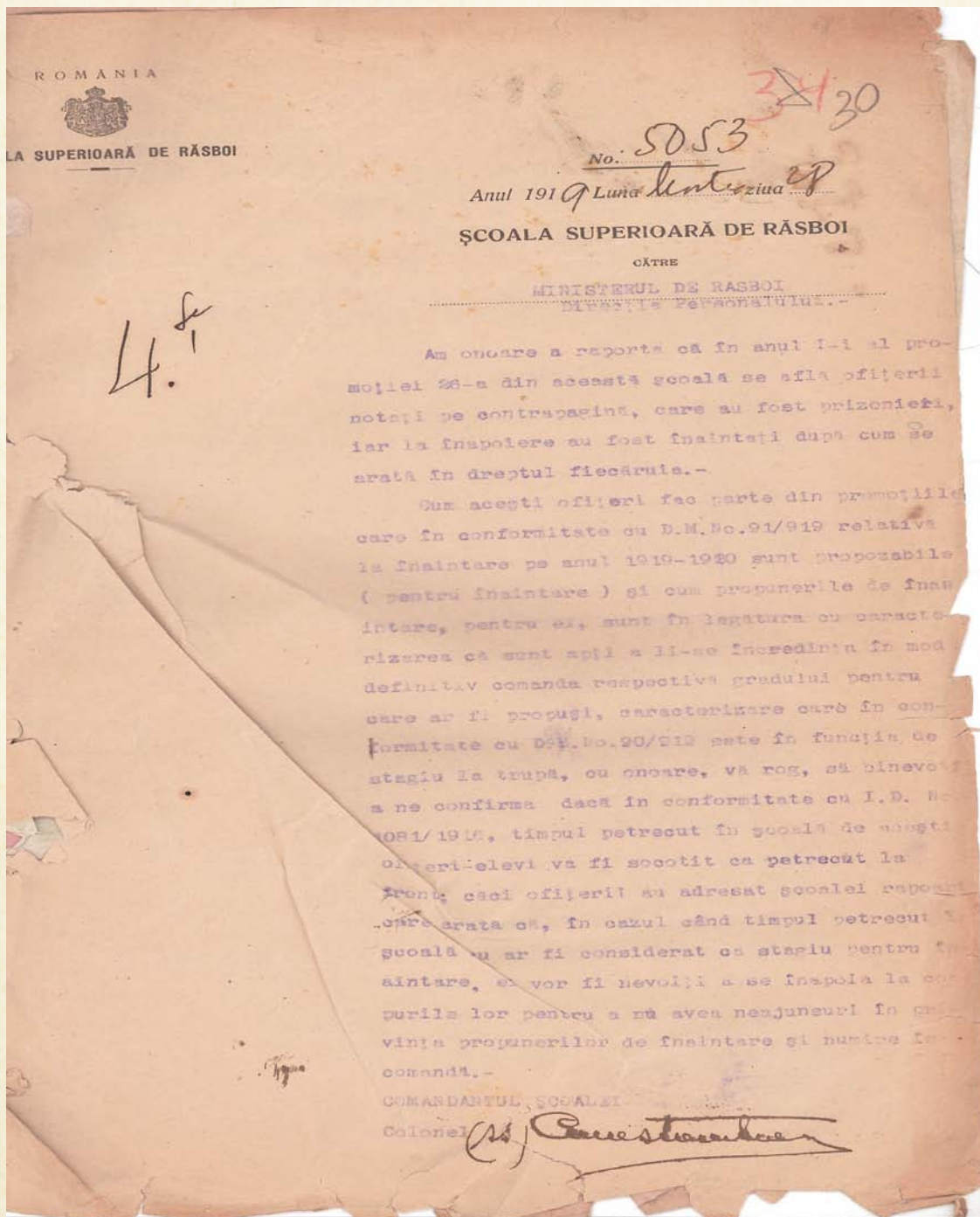
Nr. Comandament	Numele și Prenumele	Gradul	Comandamentul sau Serviciul cu care au făcut parte în campanie	Functia la care au fost efectivi	Funcțiile îndeplinite în timpul războiului	Are dreptul de a purta	Semnătura
1	M. Cristea Ivescu	Colonel	De la 16 Aug. 1916 - 11 Ianuarie 1918 la No. Bucaresti	Grădnic	Grădnic la Bucuresti	Se of.	
2	Zonescu G. Stefan	Subloc.	De la 16 Aug. 1916 - 18 Ianuarie 1918 la No. Bucuresti	Subloc.	Subloc. la Bucuresti	Se of.	
3	Dimitroff I. Stefan	Major	De la 15 Aug. 1916 - 5 Ian. 1917 la Comand. Grup. Arm. 5	Major	Major la Bucuresti	Se of.	Major Dimitroff

Anexa nr. 10
Tabel cu ofițerii elevi din Școala Superioară de Război, foști prizonieri în Primul Război Mondial și care erau propuși pentru avansare în grad

Arhivele Militare Naționale Române, Fond Școala Superioară de Război, dosar nr. 13/1918, f. 30.

Anexa nr. 11

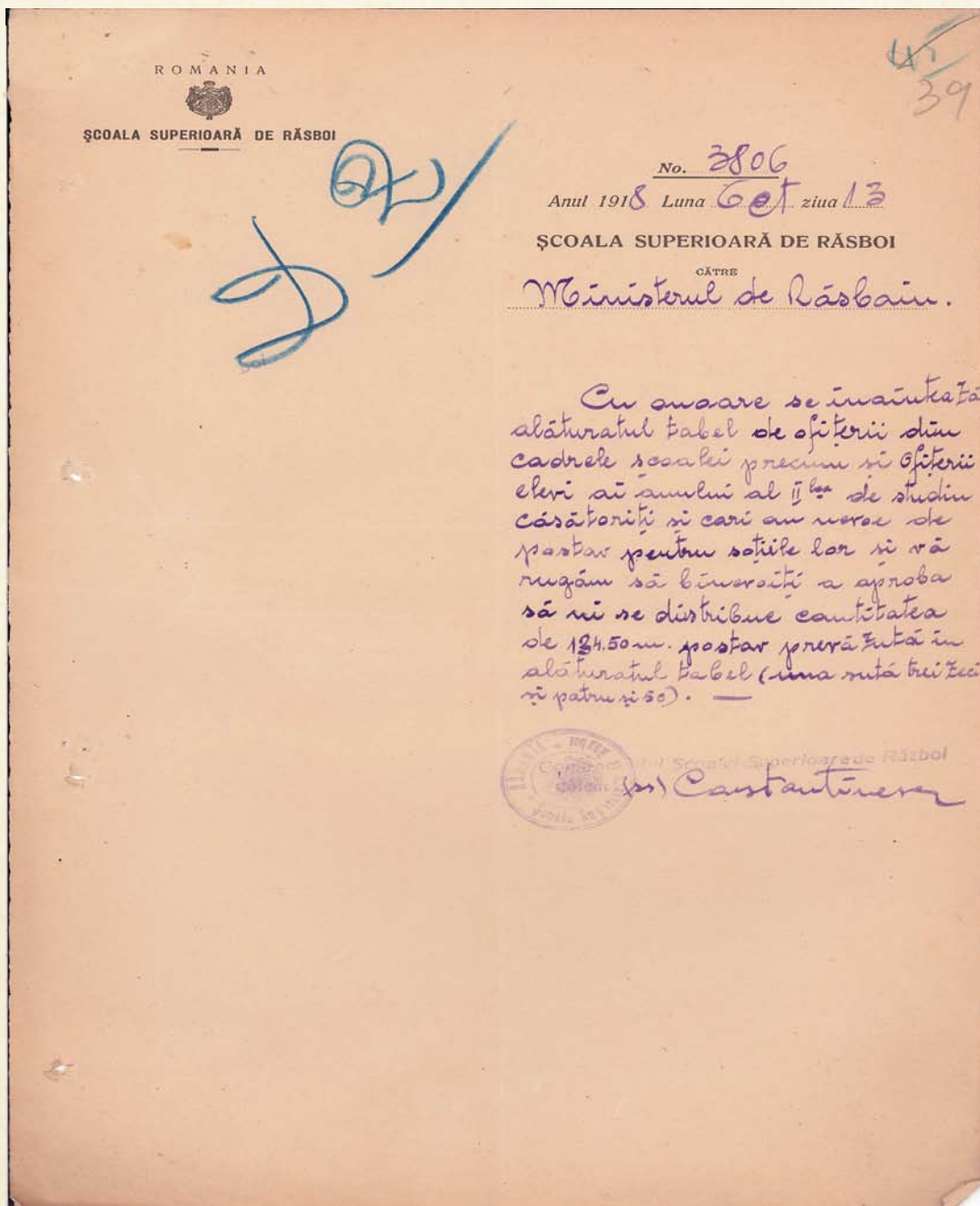
Adresa nr. 2081/16.08.1918 a Școlii Superioare de Război către Atelierul de confecții haine ofițerești, în care se solicitau „efectele” de care aveau nevoie ofițerii, pentru că nu primiseră decât „bluze, vestoane, pantaloni și ciorapi de lână”

Dos. 2.
No. 3266.
Sold. Dy...
Anul 1918. Luna August, ziua 16
Școala Superioară de Război
CĂTRE
Atelierul de Haine ofițerești.
Strada Ștefan cel Mare No. 48.
Urmas la No. 3161/7/8/918.
Am mare a înainta și prezenta
Corespondența de față și va rugăm
să liue vortă a ne comunica dacă a
sosit în Depozit și cele laite efecte
netre cât pona în prezent ne ni
să dat decât; bluză, veston, pantaloni
lou și ciorapi lana - .
Comandantul Școlii -
C. f. 13/Constanțescu

Anexa nr. 12

Adresa nr. 3806/13.10.1918, a Școlii Superioare de Război către Ministerul de Război, în care este cerută cantitatea de 134,50 m postav pentru soțiile ofițerilor

Arhivele Militare Naționale Române, Fond Școala Superioară de Război, dosar nr. 13/1918, f. 39.

Adresa nr. 13

Adresa nr. 4199/24.11.1918 a Școlii Superioare de Război către Direcția Echipament din cadrul Ministerului de Război, în care sunt cerute opt perechi de cizme pentru comandant și alți șapte ofițeri, pentru că Atelierul de haine ofițerești nu avea

D. 2 N.º 4199 - 24. XI
Școala de Război
către
M. R. Dir. Echipam
Am onoare a vă
ruga să buneiști a
se aproba ca de la Depo. Fit.
de Echipament să se elibereze
câte una pereche cizme
ofiterilor din cauze notate
pe contra pagină de care
ce Atelierul de Haine
ofiteresti nu are. -

Toată

- 1) Constantinescu M. D. Col.
- 2) Ionescu G. Stefan St. "
- 3) Ionescu Sorzin " "
- 4) Negulescu Ghad. " "
- 5) Dîmăbîrgel Stefan Maior
- 6) ~~Capisteanu Julia Medic Col.~~
- 7) Mănișcu Itru Vet. Căp.
- 8) Stănescu Stefan Adh. "
- 9) Itru Itru " del St.

Total 8 perechi -

Anexa nr. 14

Adresa nr. 25.778/28.11.1918 a Ministerului de Război, Direcția Echipament, către Școala Superioară de Război, în care s-a răspuns că NU dispuneau de cele opt perechi de cizme cerute pentru ofițeri

REGATUL ROMANIEI

Școala Superioară de război

INTRARE No. 8106

din 30. XI 1918

25778

28. NOE. 1918

MINISTERUL DE RASBOIU

Directoria echipamentului

No .....

MINISTERUL DE RASBOIU

către

Școala superioara de rasboiu

La No. 4199

Am onoare a vă comunica că nu dispunem

de un depozit de cizme.-

DIRECTORUL ECHIPAMENTULUI

INTENDANT COLONEL

SEFUL BIROULUI

Int. Căpitan

30. XI 1918

Sec. Inghință

Col. Conu

70

Arhivele Militare Naționale Române, Fond Școala Superioară de Război, dosar nr. 13/1918, f. 70.

Anexa nr. 15

Adresa nr. 4244/01.12.1918 a Școlii Superioare de Război către Direcția Echipament din cadrul Ministerului de Război, în care sunt cerute, contra cost, tălpi pentru confecționarea de ghete pentru ofițeri

ROMANIA

ȘCOALA SUPERIOARĂ DE RĂZBOI

No. 4244

Anul 1918 Luna Decembrie ziua 4

ȘCOALA SUPERIOARA DE RAZBOI

CĂTRE

MINISTERUL DE RĂZBOIU

Diracția Echipamentului.

D2

Cu onoare vă rugăm să binevoiți a scrie să se distribuie contra-cost talpa necesari pentru ofițerii și personalul din cadre notat de contractare, pentru confecționarea a câte o pereche ghete.

COMANDANTUL ȘCOALEI

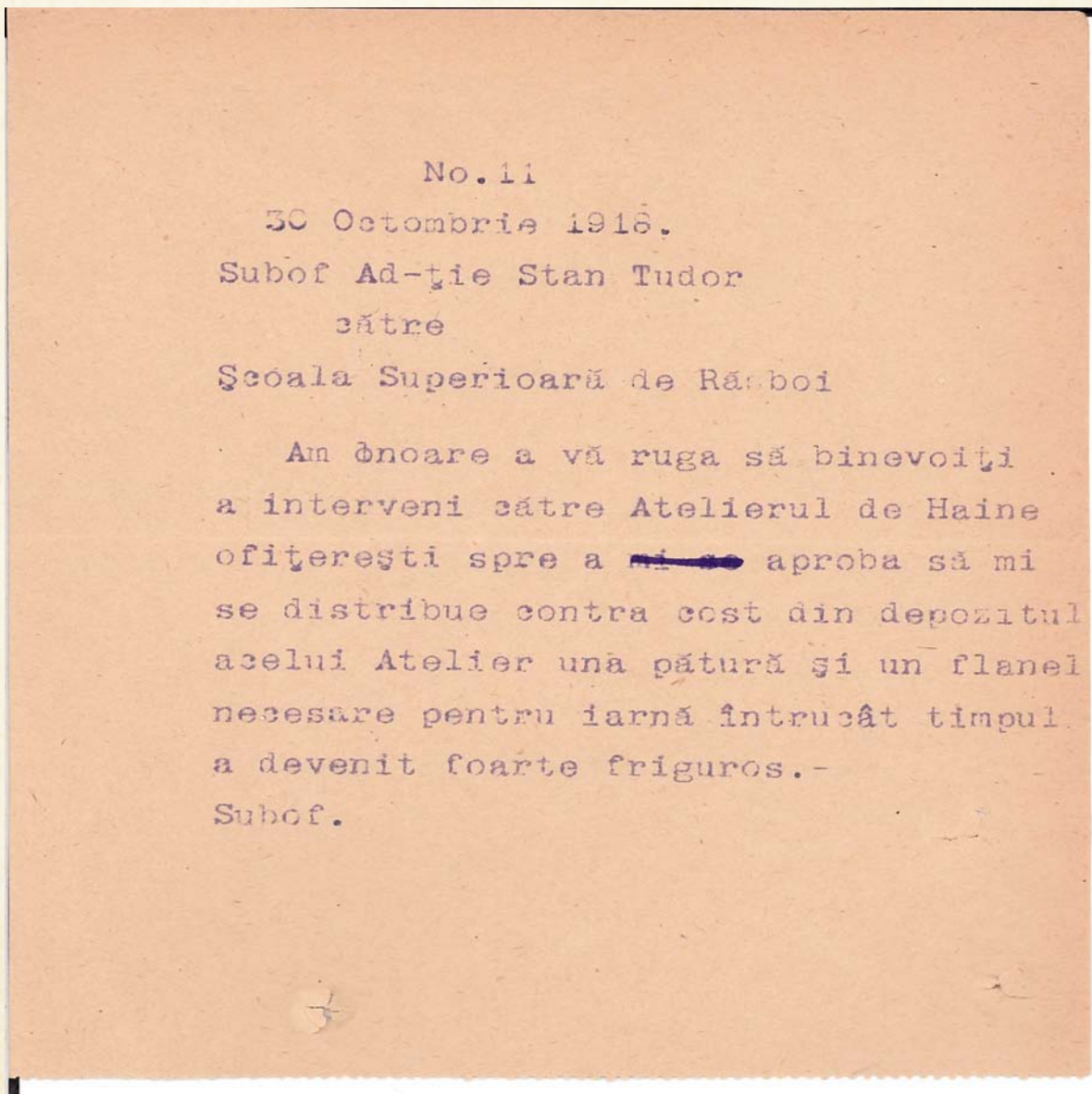
M. S. G. S. G.

Arhivele Militare Naționale Române, Fond Școala Superioară de Război, dosar nr. 13/1918, f. 71.

Anexa nr. 16

Cererea subofițerului Stan Tudor, din 30.10.1918, în care ruga Școala Superioară de Război să intervină pe lângă Atelierul de haine ofițerești, în vederea distribuirii, contra cost, a unei pături și unui flanel de lână, întrucât vremea devenise foarte friguroasă

Anexa nr. 17

Raportul nr. 4392/11.01.1919 al Comandantului Școlii Superioare de Război către Marele Stat Major al Armatei, în care este subliniată încă o dată lipsa de îmbrăcăminte și încălțăminte atât în rândul ordonanțelor, cât, mai ales, în cel al ofițerilor. Pentru că aceștia erau nevoiți să execute servicii exterioare unității (curieri, delegați speciali etc.), aspectul exterior era important. Se mai arată că imaginea Școlii era afectată, pentru că „lipsa efectelor de îmbrăcăminte și încălțăminte, cât și a materialelor de reparație făcea din oamenii din trupa Școlii să aibă aspectul unor cerșetori în haine reformate care nu mai pot fi întrebuințați în diferite servicii”

Dos 2
of

N. 4392/11.01.1919

MARELE STAT MAJOR AL ARMATEI

Am onoare a raporta că, în repetate rânduri Școala a intervenit la Direcția Echipamentului prin rapoarte scrise și verbal de către ajutorul Comandantului și subsemnatul pentru a ni se da efectele de îmbrăcăminte și încălțăminte necesare oamenilor de trupă care sunt:

- 1) Ordonanțe personale la ofițerii dela M. St. Major și la acei ai școlii;
- 2) Ordonanțe de birou la M. St. Major și la școala;
- 3) Trupa din diferitele servicii ale escadronului școlii sunt întrebuințați în diferite servicii exterioare ca furgonari, delegați speciali, etc. și diferite corvezi.-

Toate intervențiunile făcute, n'au avut efect intrucât ni s'a dat în luna Noemvrie un număr de efecte foarte redus, obiectându-se că atunci nu se poate da decât la trupele armatei de operațiuni.-

Din cauza lipsei efecteleor de îmbrăcăminte și încălțăminte, cât și a materialului de reparație al acestor efecte oameni din trupa școlii au aspectul unor cerșetori în haine reformate militare și nici nu poate fi întrebuințați în diferite servicii.-

Tot din această cauză starea sanitară și disciplina suferă.-

Pentru îndreptarea acestei stări de lucruri, vă rugăm, foarte stăruiți, să binevoiți a interveni la Direcția Echipamentului din Ministerul de Război să dea Escadronului Școlii efectele și materialul de reparație, prevăzute în alăturatul tablou, fără de care serviciul suferă și spiritul militar al trupeii va scădea îngrijitor.-

COMANDANTUL ȘCOALEI
Colonel

Arhivele Militare Naționale Române, Fond Școala Superioară de Război, dosar nr.13/1918, f. 74.

SUPERIOR WAR SCHOOL IN 1918

Laura-Rodica HÎMPĂ*

Among the social, cultural and political changes triggered at the end of 19th and the beginning of the 20th centuries, in line with the beginning of King Carol the 1st's reign in Romania, several institutions of higher education were established, with strong reverberation both in the epoch and nowadays. Of all these, in Bucharest, the current "Carol I" National Defense University, founded on 8th of August, 1918 by the Royal Decree, no. 2., in order to train officers for the General Staff and to spread high military knowledge in the army, following the model of the French High School of War, seems to have passed the test of time.

Present within all the political-diplomatic and military actions undertaken by the Romanian Government during the period 1914-1919, for the completion of the process of building the Romanian unitary national state, the Romanian Army strongly supported, with legendary heroism, all these actions, by launching the liberation campaigns, alongside the Entente, the alliance of England, France and Russia, with a special focus on the Superior War School. The article depicts all these elements from the perspective of archival documents studied.

Keywords: Superior War School; Great Union of 1918; World War One.

On December 1st, 2018, Romania celebrates its 100th anniversary since the Union with Bessarabia, Bukovina and Transylvania, and the end of the process of liberating Romanians from foreign domination.

Present within the political-diplomatic and military actions of the Romanian Government during the period 1914-1919, for the completion of the process of building the Romanian unitary national state, the Romanian Army strongly supported, with legendary heroism, all these actions by launching the liberation campaigns, alongside the Entente, the alliance of England, France and Russia.

Our aim is to recall chronologically the historical events of the First World War, in which Romania took part, the hard living conditions of population and *de facto* situation of those who participated in these struggles.

We consider the study of first-hand documents one of the most objective ways of identifying this information, some of them unusual, and the Archive of the Superior War School, a magnifying glass of time showing glimpses of 1914-1919 that outline new perspectives on the life lived by the people of those times. The papers generously provide researchers with valuable details and information, both through the richness of ideas and the fragrance of the time by reading what is written between lines on the old, torn, yellow pages affected by the passage of time. In order to provide readers a glimpse of the image of that time, we considered it necessary to attach some of the documents studied, with a brief summary of their content.

Superior War School, an institution that educated Romanian Army elites, was founded on August 8th, 1889, by the Royal High Decree, no. 2.073 by King Carol I. Since then, the well-known military higher education institution has passed through several stages of evolution under the influence of times and kept up with it and it has been known as the Military Academy, the General Military Academy, The Academy of High Military Studies, National Defense University, and finally "Carol I" National Defense University, the current name received through Government Decision no. 969/25 August 2005.

The Superior War School educated series of alumni of Staff Officers who led the wars of 1913 and 1916-1919 to victory, and provided, due to its teachers and commanders, the military knowledge that was needed to fulfill the purpose stated in the article 1 of the first Operating Regulation: "Preparing the

*"Carol I" National Defense University
e-mail: l.himpa@gmail.com

officers for the General Staff and spreading the military knowledge of the army”, being pretty young as experience in 1918 (only 29 years of operation) than other institutions of the same kind in Europe (for example, the French War School already had 42 years of existence, being founded in 1876).

With the start of World War I, and the entry of Romania into neutrality, the courses of the Superior War School were closed on July 1st, 1914, due to the events that occurred in Europe. Students of the 25th promotion, who finished the first year on July 1st, 1914, were assigned to various combat bodies. From the point of view of General C.A. Mărdărescu Gheorghe, commander of Superior War School (1915/1916), the decision of suspending the functioning of the institution was wrong “especially at a time that smelled of gunpowder¹”.

In time, this resulted in a lack of officers and situations in which “officers from the troops (without the Superior War School), who did not have any training in the General Staff offices, were used in many headquarters”².

The conclusion reached by many specialists in 1939 on the occasion of the 50th anniversary of its establishment was that “We consider the decision made by the General Staff to send the students of the Superior War School to the troops to have been a mistake, since, as graduates of the first year, they were deprived of the possibility of completing their studies and properly training for the war that had began. If the School had continued to function, the students could have been completing the critical studies of ongoing operations and so, the school could have been popularizing the mass-education for the officers. There could have been a very good series of graduates, Staff Officers, so much needed for the newly established commands³.”

“The Superior War School must work as a factory that, in times of political tension and war, must increase its potential and not close its gates⁴.”

World War One

The outbreak of World War I on 28 June 1914 found Romania in the Central Powers camp, according to the Treaty concluded in 1883 with Austro-Hungary, Germany and Italy and renewed several times, the last time in 1913⁵.

After a period of neutrality of two years, on April 20 / May 3, 1916, the Romanian-Russian negotiations started considering Romania’s entering into war on the side of the Entente. The note by C. Diamandi to S. D. Sazonov contains the conditions of the Romanian Government (guaranteeing the union with the Romanian State of the territories inhabited by the Austro-Hungarian Empire). Initially, the Tsarist government had not agreed with all the demands of the Romanian Government, especially with regard to the border in Bukovina. On June 10/23, 1916, Prime Minister Ion C. Bratianu rejected Count Czernin’s proposal that Romania should enter the war beside the Central Powers, saying that such a decision “against the whole country”⁶ cannot be taken.

After many negotiations and a series of talks, on August 4/27, 1916, the Alliance between Romania, on the one hand, and France, the United Kingdom, Russia and Italy on the other hand, was signed in Bucharest.

Following the Crown Council convened by King Ferdinand at the Cotroceni Palace on August 14/27, 1916, Romania declared war on Austria-Hungary, ordering the army to cross the mountains in Transylvania. The failure of the Allies to fulfill their commitments under the Military Convention and the technical inferiority of the Romanian army led to its rapid defeat, which, faced with the Central Powers’ offensive, had to withdraw not only from Transylvania but also from Wallachia⁷.

After a series of defeats, on 19 August / 1 September-24 August / September 6, the Romanian army, “badly led and poorly supported from the rear and the flanks, is defeated and forced to surrender. The Turtucaia disaster cost the Romanian army thousands of dead and 25,000 prisoners and had a seriously negative effect on morale.”⁸

Following the tough offensive actions of the German-Austro-Hungarian army in Walachia Plain on November 11/24, 1916, the state authorities left Bucharest on 20 November / 3 December 1916 and moved to Iasi.

On the afternoon of November 23 / December 6, 1916, Bucharest was occupied for the next two years by German troops led by Field Marshal August von Mackensen, even on the day when he turned 67 years old⁹. The German military administration ("Militar-Verwaltung in Rumänien") was set up, which was then to subject the occupied population and territory (Oltenia and Walachia) to systematic and ruthless economic exploitation¹⁰.

About the changes in the life of Bucharest under occupation, propaganda, hostages from both camps, about requisitions of all kinds, fines, rationalizations and the general crisis, women on home front and Germanophilia, resistance to the occupant, etc. there is a whole bibliography, of which we mention here some representative titles: Adina Berciu-Drăghicescu (coord.), *Romanian Heroes. Destiny from the first line*, Bucharest, Publishing House Museum of Romanian Literature, 2018; Constantin Bacalbasa, *Capital under the occupation of the enemy. 1916-1918*, Alcalay & Calafeteanu Publishing House, f.a; Virgiliu N. Draghiceanu, *707 days under the German fist culture*, neat edition and preface by I. Opreșan, Saeculum Visual Publishing House, Bucharest, 2012; Vasile Th. Cancicov, *Journal of Occupation*, vol. I, August 13, 1916 - 13, 1917, Humanitas Publishing House, Bucharest, 2015; Günther Klein, *German Occupation in Romania from 1916-1918 in the light of German memorialism about World War I*, in "Document. Bulletin of the Romanian Military Archives", year XI, no. 4 (42) / 2008.

The Year 1917, "The Hardest in Modern History of Romania"

"Most of the territory of the country being under foreign rule, as well as the army, the country's leadership, and a large part of the refugee population from Moldova, the typhus also broke out because of the agglomeration, so Romania had in 1917, perhaps the most difficult year from Romanian modern history"¹¹.

From the memoirs of General Henri-Mathias Berthelot, the situation in the country, on March 5th, 1917, was serious: "typhus has spread in a worrying way among both the population and the troops. Hospitals are full. General poverty contributes to the amplification of the disease through food shortages and lack of laundry and equipment. (...) There are diseases of poverty at this time: typhus, fever, cholera. I have vaccinated all of them, but one of our French Red Cross nurses died two days ago."¹²

The situation of the Army and Wallachia on December 1st, 1917, according to the reports submitted to the General Headquarters, was tragic because of the hunger that threatened both the people and the army; infant mortality had reached alarming proportions (60%); terror had mastered all social classes; the Russian anarchy also threatened the Romanian people; Moldova was devastated by the withdrawal of Russian soldiers, who "isolated and even organized in gangs steals, kills and destroys, without shame or fear of responsibility. All these devious crimes are happening, on a larger scale, day and night, without mercy or fear of sin under the eyes of their superiors, our Allies and our helpless authorities. For this reason, our last and modest national wealth - cattle, agricultural machinery, mines, railways, factories and households - is about to be completely destroyed. What is more, the population is insulted, brutalized and terrorized; and the mothers, wives and sisters of our soldiers are dishonored"¹³.

Times of Uncertainty

The outbreak of the Russian Revolution, and then the withdrawal of Russia from the war in the autumn of 1917 and the spring of 1918, led to a series of changes at the level of the Romanian army. The news was scarce on the front, and great confusion was felt, enhancing, of course, the feelings of uncertainty at that time.

General Gheorghe Garoescu wrote in the front journal: "It is rumored that the King, for not ending the peace, has left the country. I do not know how true the news is. In any case, the sacrifice he imposes on him will magnify the love and gratitude of his people beyond any limit. He will be our greatest gentleman, and the future peace will make him the emperor of all the Romanians, for I cannot see that there could be another above the great and noble King Ferdinand I"¹⁴. King Ferdinand did not leave the country, but through High Command Day no. 44, on 21 November / 4 December 1917, he delegated command of the army "until new orders" to General Constantin Prezan, the Chief of General Staff, in

order to avoid the signing of the armistice by the sovereign to the Central Powers and thus a possibly humiliating situation for Romania”.

“With the support of the Entente countries, the Romanian army was restored and endowed. The effect of these measures was seen in the summer of 1917, when in the battles of Mărăști, Mărășești and Oituz, under the memorable sign: “No one can cross through here!”, the Romanian troops managed to prevent the enemy from realizing their plan to conquer the whole country”¹⁵.

Under the command of the Great General Headquarters, led by General Constantin Prezan, seconded by General Constantin Christescu, Commander of the First Army, the battle plan was a success that brought victory to the Romanian soldiers.

Withdrawal of Bucharest Employees

The end of the occupation was finally called for in 3-4 days, and the repatriation of German troops, about 170,000 people, began on the night of November 10-11, 1918, and ended on November 13 in the morning, with the symbolic withdrawal of the last German outpost: the guard from the Bucharest Military Circle.

The Great Union from 1918

At the end of 1917, there were decisive events on the Romanian territory between the Prut and Nistru, which the Romanian Army was called in to take action. Against the backdrop of revolutionary movements in the Russian Empire, the Romanians in Bessarabia underwent a rapid process of national revival, radicalization, and political organization for self-determination and union with the country. The actions carried out during the second stage of the Russian Revolution (20 October / 3 November 1917 and 27 March / 9 April 1918) marked the deepening of the Bessarabia national movement that was completed by the Union Act of 27 March / 9 April 1918. Incapacitating the forces at the disposal of the Country Counsel and the Council of Directors General has imposed on local and central authorities in Bessarabia to request protection from the state and the Romanian Army. Romania's military action between 1918 and 1920 proved to be beneficial in the context of the Paris Peace Conference, in which it was accepted to include our country among the winning states¹⁶.

Bessarabia joined Romania on 27th March 1918, followed by Bucovina on November 28th, 1918, and Transylvania, Banat, Crișana and Maramureș on 1st December 1918¹⁷.

The act of unification and, as a result, the creation of Great Romania, was officially signed, King Ferdinand declared the new state by Decree-Law no. 3631/11 December 1918, published in the Official Gazette no. 212/13 December 1918.

Return in Bucharest

On November 18, 1918 (old style) / December 1, 1918 (new style), on wet cold weather but still with a large crowd on the streets, several people entered Bucharest passing through the Arch of Triumph: Queen Maria, King Ferdinand, General Henri-Mathias Berthelot, the French and Romanian armies.

“First Queen Mary, in a uniform of general, on a superb horse, adorable in the majesty of its beauty and in its royal shine, then King Ferdinand, the creator of our national unity, and General Berthelot, jovial, massive and impressive on a strong horse. Flowers flow everywhere: from the balconies, from the pavement, from the little baskets, from the thousands of the crowds. It is pure spring in November, with roses and carnations, which rejuvenate this autumn in which we are shown the fulfillment of our millenary dream. The parade began ... (...) Mountain troops proudly marched, the infantrymen, the cavalry did the same, lively and bold with the light of youth in the eyes and with the drunkenness of victory in their souls”¹⁸.

From the memoirs of General Henri-Mathias Berthelot: “Yesterday, Sunday, was the day of our triumph. I first took the entire army of Mackensen as prisoners of war, people willingly and unconditionally surrendering. It is our way of making them pay for wrongdoing. Also yesterday, the king and the queen made their solemn entry into the liberated capital of Romania, at the head of the allied troops.”¹⁹ “

Reopening of the Superior War School

Due to the lack of senior staff officers and the need to continue as fast as possible military courses for officers without specialized higher education but who had followed a 2-3 months' introductory course to meet the large number of commands that had been set up during war, special measures for the operation of the Superior War School were established until a normal peace situation was reinstated. In this respect, by Royal High Decree no. 2.199 / August 22, 1918, several articles of the Rules of Operation were amended in 1909. The admission exam took place in November, and the criteria for being able to apply were: the officers had to have at least seven years' of experience met on July 1st, 1918; they had to be graduates of the School of Applied Arms on that branch of service; they had to be up to 35 years old and with robust constitution and perfect health. The applications had to be filed by 20th September 1918 and were made up of a memo of that officer, a request which included the qualifications obtained from his superiors, a medical certificate issued by the school doctor, and a copy of the officer's "debt list"²⁰.

The exam consisted only of written tests as follows: "a test on general history, a test on topography, a test of fortification, a test on armaments, a test in foreign languages (German, French, Russian, Hungarian, Bulgarian), three applied tactics tests, as well as a riding test"²¹.

The courses of the first year of study took seven months, from 10th January 1919 to 30th July 1919, and the second year, from October 1st 1918 to January 30th, 1919.

The Superior War School reopened its courses on October 1st, 1918, with the second year (25th series of graduates), at the Military High School in Iasi, where it took refuge because of the occupation of Bucharest in 1916. From the 1914's student officers, there were a few who did not answer to this call, namely the heroes fallen on the Field of Honor, the captains: Câmpeanu Alexandru, Popescu Benedict and Turcescu Alexandru²².

The courses were interrupted shortly, due to the political events that led to the mobilization of the army, and the senior officers of the Superior War School were sent to units and commands.

On December 9th, 1918, the long-awaited arrangements were made, the returning to Bucharest happened and the first train departed and arrived on the same day in the capital, on December 15th, 1918, and the rest until January 1st. An important detail should now be mentioned: in 1916, at the withdrawal moment before Bucharest was occupied, the removal order of the Superior War School explicitly provided for the way of accomplishing it: on foot, because of the congestion on the railway. We consider any comments unnecessary, but we emphasize the sacrifice and the spirit of honor of those who have fulfilled, beyond any possibility to put it into words, the role that history has devoted to them, as heroes of our nation (APPENDIX 1).

On March 1st, 1919, the Superior School War reopened its doors only for the first year of the 1914 graduate students, admitted to the 1914 exams, and missing a captain, Dimitriu Ion, crippled in war, and a major, Savulescu Ilie, who died on the battle on Neajlov. The full flow of the School's studies was resumed by the 26th series of alumni, under difficult conditions, after the war. Nowadays, when we remember the Great Union of 1918 and those who fought for the accomplishment of the most important act in the history of modern Romania, we consider it necessary to bring to life the conditions in which the people who made our history lived. From the memoirs of those who were present, I extracted some representative passages. Despite all the difficulties, because of the small payments, the officers and students were forced to live "in the slums of Bucharest, 2-3 people in a room with clay on the floor..."²³

However, the atmosphere was "a spiritual retreat for building a new national doctrine and for the progress of military science"²⁴.

Colonel Petre Jinga (26th / 1919-1920 series of alumni) remembered that: "In the first place we must signal the presence of a strong, clear and persistent light left by the great general Cristescu C., in everyone's spirit – both teachers and students – and his words on the occasion of the admission exam at the Superior War School, in which he emphasized that the School must always and under all circumstances promote the true doctrine of our army's struggle. I have the belief that the spirit, doctrine and method of the Superior War School were under the direct influence of this great teacher and military

pedagogue. I also believed that during our war, all the actions that did not lead to good results were led in contradiction to the perceptions of our great doctrine writer: General Cristescu.²⁵

The inherent difficulties that might happen in any recently resumed activity quickly became visible with the first series of graduates. The books were totally absent, the library was completely destroyed, consumables and things needed for everyday life also missed (before being called to courses, the student officers were asked to bring their plates and cutlery from home because nothing was found after they had left Iasi).

The books were a real problem, especially the military ones, as it was hard to find in a bookshop or antique store even some brochures of the Napoleonic campaigns; as far as the conclusions of the First World War were concerned, there was nothing published either officially or unofficially (APPENDIX 2).

The heroism of the participants in the military actions, both active officers and civilians, materialized in the medals and decorations received. (APPENDICES 3-10)

The building that sheltered the School was damaged after the German occupation, the enemy troops had used it as storage place, and the rooms were even stables for the horses. The work for returning it to an acceptable shape was enormous, and during the repairs, beginning in the autumn of 1920, the Superior War School functioned in the Aula University Library «Carol I» in Bucharest.

General Nicolescu P. Mihail (26th / 1919-1920 series of alumni): "Bucharest, being for more than two years under the enemy occupation, I found a complete disorganization in the administrative life of the owners, especially in the first years of study. I myself remember that, together with another comrade, living in a home whose owners had central heating for which fuel could not be obtained, we were forced (in March 1919) to get into bed after lunch because of the cold, so that we can prepare our tasks and studies for the next day".²⁶

Colonel Emil Buzincu (30th / 1922-1924 series of alumni): "The school functioned in very difficult conditions due to lack of comfort. The officers had to pay higher rents in the city than their salaries. Many married officers were living with their children in one furnished room. These officers showed an incredible spirit of sacrifice. Treaties that could be hardly found by officers were obtained only with very significant sacrifices. As most officers paid the entire salary on rent, they could not buy many new books, published abroad".²⁷

Despite the shortcomings listed above, the desire for culture of the officers remained at a high level due to the sprit of camaraderie to be found among them, and the hardships of the series of graduates of those years led to further achievements, but also to the understanding of the material and moral sacrifices that were made. (APPENDICES 11-17)

The results achieved by the officers of the Romanian Superior War School, embodied in a perfect unity of doctrine, well-formed personalities, caution, initiative and sound judgment, skill in executing the actions of the General Staff and skill in command, led to the increase in reputation of the prestigious institution that crossed the country's borders, and shortly the Czechoslovak and Polish armies sent officers to also train in Bucharest, in addition to those sent to the Superior War School in France.²⁸

In conclusion, thanks to the work, to the devotion, to the spirit of sacrifice of those who served the Superior War School and the light they spread, the Romanian army has the merit of having succeeded in fulfilling the national union of all the inhabited lands of the Romanians, and thus the army of today and tomorrow may be ready to defend, regardless of sacrifice, the same ideal:

THE UNION OF ROMANIANS UNDER A SINGLE NAME: ROMANIA!

NOTES:

1 *History of the Higher War School 1889-1939*, Bucharest, 1939, p. 226.

2 *Ibidem*, p. 229.

3 *Ibidem*, p. 230.

4 *Ibidem*, p. 231.

5 The Service of Central Historical National Archives (hereinafter SANIC), Royal House Fund, file 21/1913, f. 8.

6 Stelian Neagoe (coord.) Encyclopedia of Political History of Romania 1859-2009, revised and up-to-date 2nd Edition, Institute of Political Science and International Relations of the Romanian Academy, Bucharest, 2009, pp. 142-143.

7 [SANIC], Royal House Fund, file 57/1916, f. 7.

8 Constantin C. Giurescu (coord.), *History of Romania in Data*, Romanian Encyclopaedic Publishing House, Bucharest, 1971, p. 300.

9 *Ibidem*, August 15-28, 1916 August von Mackensen was appointed Supreme Commander of the German-Bulgarian-Turkish Army in northwest Bulgaria.

10 Stelian Neagoe (coord.) *op.cit.*, pp. 142-143.

11 Natalia Tampa (coordinator), *Royal House. Official Documents*, vol. II, 1901-1930, National Archives of Romania, Bucharest, 2004, p. X.

12 Glenn Torrey (ed.), General Henri-Mathias Berthelot, *Memoirs and Correspondence*, Trad. Mona Iosif, Bucharest, Military Publishing House, 2012, p. 155.

13 Eftimie Ardeleanu (coord.), *History of the General Staff. Documents (1859-1947)*, Military Publishing House, Bucharest, 1994, pp. 176-182: Situation of the Army and Wallachia on 1 December 1917. The people and even the army are threatened by famine. The physiological misery that reigns everywhere and the lack of resources leave the population at full discretion of the greatest epidemics. Mortality among children reached 60%, and the exanthemous typhus reappeared. The king, the government and the people live under terror. Providers and rulers of the Russian anarchy are making every effort to push this country in the abyss where they have thrown the Russian soldier and peasant. Moldova has been, is and continues to be devastated by Russian soldiers, who, isolated and even organized in gangs, steal, kill and destroy, without shame or fear of responsibility. All these devious crimes happen, on a larger scale, day and night, without mercy or fear of sin under the eyes of their superiors, our Allies and our helpless authorities. For this reason, our last and modest national wealth - cattle, agricultural machinery, mines, railways, factories and households - is about to be completely destroyed. What is more, the population is insulted, brutalized and terrorized; and the mothers, wives and sisters of our soldiers are dishonored.

Marian Moşneagu, General Gheorghe Garoescu, *Journal of Front, Dream Dreams, Dreams of Love: (August 14, 1916-28, 1918)*, Bucharest, 2016.

14 *Ibidem*.

15 [SANIC], Royal House Fund, file 48/1917, pp. 35-38.

16 Gheorghe Marin (coord.), *Encyclopedia of the Romanian Armed Forces*, Army Editorial Technical Center, Bucharest, 2009, p. 817.

17 Nicolae Ceachir, *Great Powers and Romania (1856-1947)*, Albatros Publishing House, Bucharest, 1996, p. 200.

18 Ion Valjan, *With the Voice of Time. Remarks*, Humanitas Publishing House, Bucharest, 2013, p. 143.

19 Glenn Torrey (ed.), *op.cit.*, p. 379.

20 *History of the Superior War School 1889-1939*, Bucharest, 1939, p. 274.

21 *Ibidem*, p. 275.

22 *Ibidem*, p. 277.

23 *Ibidem*, p. 284.

24 *Ibidem*, p. 285.

25 *Ibidem*.

26 *Ibidem*, p. 297.

27 *Ibidem*, p. 298.

28 *Ibidem*, p. 298.

BIBLIOGRAPHY

*** *History of the Superior War School 1889-1939*, Bucharest, 1939.

[The Romanian National Military Archives], *The Superior War School Fund*,

[Central Historic National Archives Service], *Royal House Fund*.

Ardeleanu Eftimie (coord.), *History of the General Staff. Documents (1859-1947)*, Bucharest, Military Publishing House, 1994.

Ceachir Nicolae, *Great Powers and Romania (1856-1947)*, Bucharest, Albatros Publishing House, 1996.

Giurescu Constantin C. (coord.), *Romanian History in Data*, Bucharest, Romanian Encyclopaedic Publishing House, 1971.

Marin Gheorghe (coord.), *Romanian Army Encyclopedia*, Bucharest, Army Editorial Technical Center, 2009.

Moşneagu Marian, General Gheorghe Garoescu, *Journal of Front, Dreams of Love, dreams of love: (August 14, 1916-28, 1918)*, Bucharest, Military Publishing House, 2016.

Neagoe Stelian (coord.), *Encyclopedia of Political History of Romania 1859-2009*, 2nd revised and updated edition, Bucharest, Institute of Political Sciences and International Relations of the Romanian Academy, 2009.

Tampa Natalia (coord.), *Royal House. Official Documents*, vol. II, 1901-1930, National Archives of Romania, Bucharest, 2004.

Torrey Glenn (ed.), *General Henri-Mathias Berthelot, Memoirs and Correspondence*, Trad. Mona Iosif, Bucharest, Military Publishing House, 2012.

Valjan Ion, *With the Voice of Time. Memories*, Humanitas Publishing House, Bucharest, 2013.

APPENDICES

Appendix no. 1

Minutes, drawn up on 14 November 1916, on the occasion of the transfer of the Superior War School from the Bucharest garrison to the Iasi garrison, "in stages, on foot", with the materials belonging to the School being left at the headquarters of the Bucharest General Staff; because of the lack of means, they could not be transported

16 Aprilia 1917
Vaguet
Intendant General

89

Școala Superioară de Războiu

P R O C E S - V E R B A L . -
*****

Astăzi anul una mie nouă sute geasesprezece luna Noembrie
ziua 14 . Conform ordinului Marelui Stat Major p. s. , de a se deplasa Școala
Superioară de Războiu din garnizoana București în garnizoana Iasi, prin etape
pe jos, următoarele diverse, neputându-se transporta din cauza lipsei de mij-
loace în transport, au rămas la București, la sediul Marelui Stat Major. -

1)	Aparate Perolii pentru desinfectat	80	8	1	bucată
2)	Ace de platină 3,4,5 cm.	20		4	bucăți
3)	Aparate de cauciuc cu date rotative	40		1	bucată
4)	Bae de zinc pentru sezut (inf.)	60		1	"
5)	" " " braț	15		1	"
6)	Bluze albastre pentru bucătarii trupei	150		4	bucăți
7)	Barieră de brad	5		1	bucată
8)	Bidinele pentru văpsit	40		4	bucăți
9)	Bici deșmanej	200		1	"
10)	Briche de barbierit reformate	120		4	"
11)	Bici de trăsura (degradat)	100		1	"
12)	Cuții cu pieșe pentru joc de război	100		2	"
13)	Colțari	5		1	"
14)	Cuție de tablă pentru bani	50		1	"
15)	Cușite pentru tăiat hârtie	20		2	"
16)	Costume pentru condamnați tribunale civile	400		2	costume
17)	Cascolte pentru pansamente	90		1	bucată
18)	Clește serii pentru infirmerie 7 buc.	20		1	"
19)	Castroane mari fer imail de 12 oameni	200		8	"
20)	Cani de apă smălțuite pentru lavualul din vestiar	20		2	"
21)	Cratițe pentru topit clei	10		1	Buc.
22)	Casmale	20		1	"
23)	Cal de lemn	40		1	"
24)	Caldări de zinc	400		10	"
25)	Casle de potcovit caii	200		47	pachete
26)	Cușite pentru popota subofițerilor	75		15	Buc. -
27)	Cani de apă de 3 1/2 litri popota subofițerilor	20		2	"
28)	Cușite de masă pentru trupă (degradate)	380		92	"
29)	Castroane de fer pentru trupă (degradate)	970		95	"
30)	Cană de apă 1/2 și 1/4 litri pentru trupă	528		96	"
31)	Calimări pentru clasă	900		60	"
32)	Curele pentru ascuțit brice	40		4	"
33)	Chee pentru gurupuri (presă)	50		1	"
34)	Cojoace de miel degradate	100		4	"
35)	Caciuli de miel degradate	75		5	"
36)	Cană pentru măsurat ceamă ("veche)	10		1	"
37)	Cani mari pentru apă de 3 1/2 litri	80		8	"
38)	Centimetru	15		1	"
39)	Cratițe email de 15 litri	35		1	"
40)	" " " 10 "	30		1	"
41)	Căuși metal	15		1	"
42)	Dubludecalitru	80		1	"
43)	Diamant pentru geamuri	15		1	"
44)	Felinare pentru grajd	110		11	"
45)	Foarfece de tăiat iarbă	18		1	"
46)	Lame de florete simple	190		19	"
47)	Fanioane mici; roși, galbene, albe și negre	90		10	"
48)	Farfurii de metal adânci pentru infirmeria de oameni	36		2	"
49)	Felinare pentru pus în stâlpi și portative	30		3	"
50)	Felinare ulm pentru masa trupei	80		8	"
51)	Foarfece pentru crăitorie	15		1	"
52)	Furaje de fer pentru gunci	5		1	"
53)	Farfurii smălțuite pt. samovarul din vestiarul ofițerilor	20		1	"
54)	Filtru pentru apă	30		1	"
55)	Furculițe de fier mari pt. popota subofițerilor	10		1	"
56)	Furculițe pentru popota subofițerilor	75		15	"
57)	Farfurii email adânci pt. popota subofițerilor	225		15	"
58)	" " " întinse "	225		15	"
59)	" " " Desert "	225		15	"

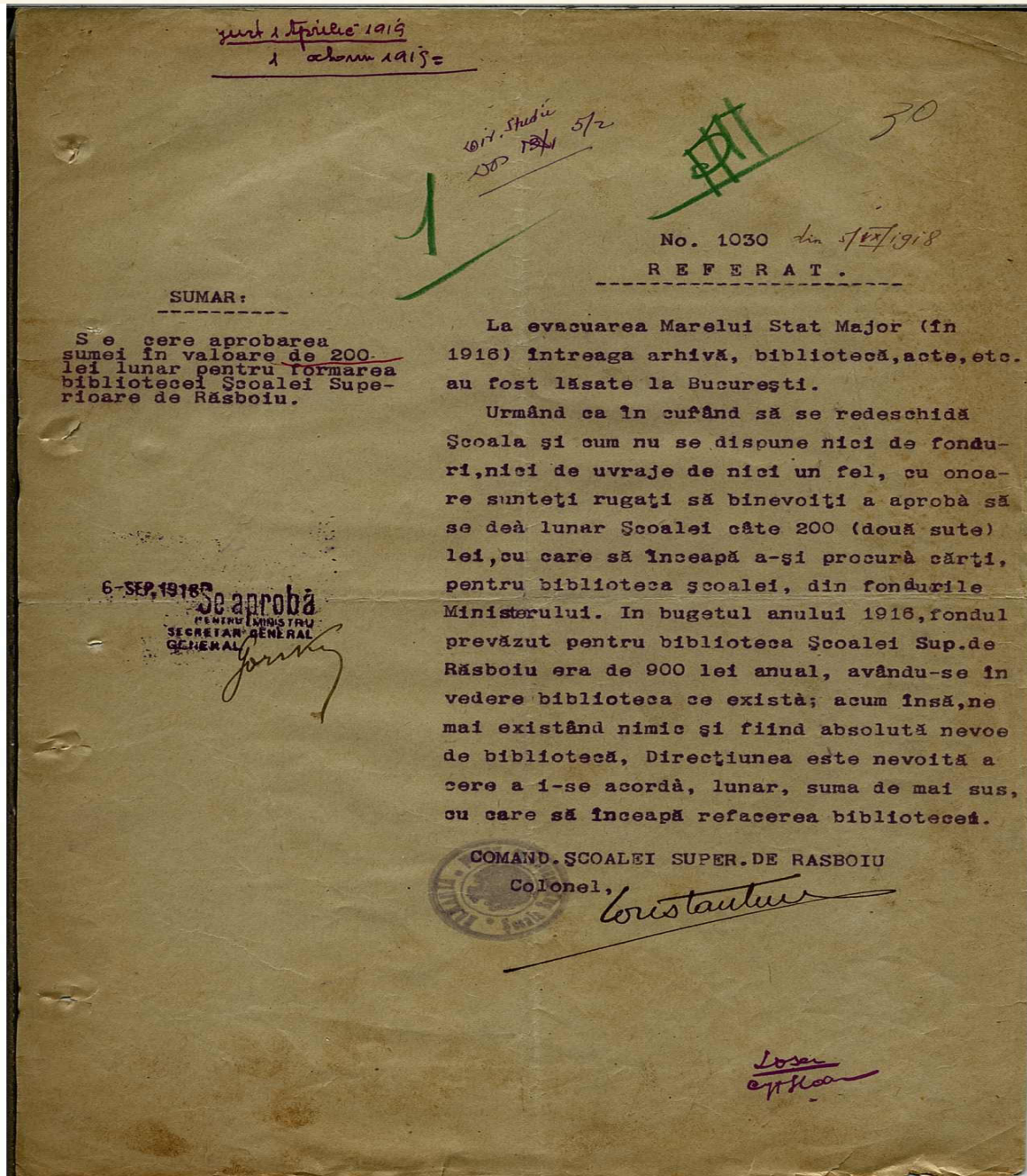

60)	Furculițe de trupă degradate	972	95	Buc.
61)	Foarfeți pentru tăiat hârtie	10	1	"
62)	Frânghie pentru rufe	30	30	metri
63)	Grătare pentru șters piclarele	10	2	Buc.
64)	Găleată mare pentru scurgerea lavaboaurilor din izb. de oameni	10	1	"
65)	Hârdaș de apă	10	2	"
66)	Halate serviciul veterinar	10	2	"
67)	Icoane	10	4	"
68)	Inițială S.R.	10	1	"
69)	Irigator de fier smălțuit de 2 litri	10	1	"
70)	Lacâte simple	10	14	"
71)	Lampă de benzină pentru lipit	10	1	"
72)	Ladă pentru transport carne	10	1	"
73)	Lampă de atârnată nichelată	10	2	"
74)	Lanțetă pentru vaccinat	10	1	"
75)	Lopeti de fier	10	6	"
76)	Lampă de metal pentru spirit	10	1	"
77)	Lighen pentru lavoar cu pedală pentru infirmerie	10	1	"
78)	Lame de Florete	10	84	"
79)	Lavoar de tablă	10	1	"
80)	Lampă de nichel cu glob de birou	10	1	"
81)	Lampă birou camera plut. Cruceru	10	1	"
82)	Lampă de perete cu oglindă	10	2	"
83)	Lampă de perete cu felinar	10	1	"
84)	Lighen de metal pt. registratură	10	1	"
85)	Lămpi mici de noapte	10	2	"
86)	Linoleum	10	18	metri
87)	Lanț pentru lampă din eroitorie	10	4	"
88)	Ladă pentru medicamente infirmeria de oameni	10	1	Buc.
89)	Lăzi pentru rufe	10	5	"
90)	Livrea de vizitiu	10	1	"
91)	Linguri de oțel nichelate	10	95	"
92)	Linguri mari de fier email pentru serviz	10	15	"
93)	Lingură pentru proba de mâncare	10	1	"
94)	Mașină de tuns degradată	10	3	"
95)	Mistrii	10	2	"
96)	Mașină de spălat rufe	10	1	"
97)	Mașină de desinfectat (coroană)	10	1	"
98)	Masă pentru infirmeria de oameni	10	1	"
99)	Mașină pentru tuns caii	10	1	"
100)	Monturi pentru florete	10	4	perechi
101)	Mănuși scrimă	10	8	"
102)	Maști scrimă	10	6	Buc.
103)	Mușama pentru masă din vestiarul ofițerilor	10	2	metri
104)	" " " " subofițerilor	10	3	"
105)	" " neagră pentru infirmerie	10	4	"
106)	Masa model Iov pentru curățit carabinele	10	1	Buc.
107)	Mașină pentru găurit pinteni	10	1	"
108)	Metru liniar	10	2	"
109)	Oală cu capac mică	10	4	"
110)	Oală de noapte pentru infirmeria de oameni	10	4	"
111)	Oglinzi pentru camere	10	5	"
112)	Oală smălțuită cu capac de 8 litri	10	1	"
113)	Piatră pentru ascuțit brice	10	1	"
114)	Proscape	10	2	"
115)	Pături lăptoase de lână	10	2	"
116)	Pedestial pentru tocuri Escadron	10	1	"
117)	Pense de desecție	10	1	"
118)	Pilă de știfturi	10	1	"
119)	Pilă pentru ascuțit cuțite de cismarie	10	2	"
120)	Floscă de fier email	10	1	"
121)	Perdea pentru Litografie	10	5	metri
122)	Pânză pentru rastele de arme	10	8	"
123)	Perdea rulau	10	1	Buc.
124)	Pensule pentru vâpsit	10	21	"
125)	Perii de frecat pe joă	10	3	"
126)	Pile de ferestruu	10	4	"
127)	Pahare pentru popota subofițerilor	10	15	"
128)	Perii de frecat mesele trupel	10	1	"
129)	Perie pentru praf de păr	10	2	"
130)	Potret Ministru Filipescu	10	1	"
131)	Piet lung de 2 metri pentru trăsura cu pânză a Socalei	150	1	"

Appendix no. 2

Reference no. 1030 / 05.09.1918, in which the Superior War School calls on the Ministry of War to grant 200 lei a month for the rebuilding of the University Library destroyed following the eviction of the General Staff in 1916

The Romanian National Military Archives, the Superior War School Fund, file no. 13/1918, file 13, f. 30.

Appendix no. 3

The introductory tab of the file containing the advances and decorations proposals from the 1918-1919 Superior War School

The Romanian National Military Archives, Superior War School Fund, file no. 13/1918, introductory note.

Appendix no. 4

Address no. 3773 / September 1918 of the Superior War School to the Ministry of War in which the promulgation of the patent no. 4713 for the order of the Crown of Romania in rank of knight Major Stephen Dimitropol

Copie

№ 3733 din Sept 31

B H

Scola Sup. de Război
Catre
Ministerul de Război
Dir. II Cavalerie

La cer. D. N. 3856/918

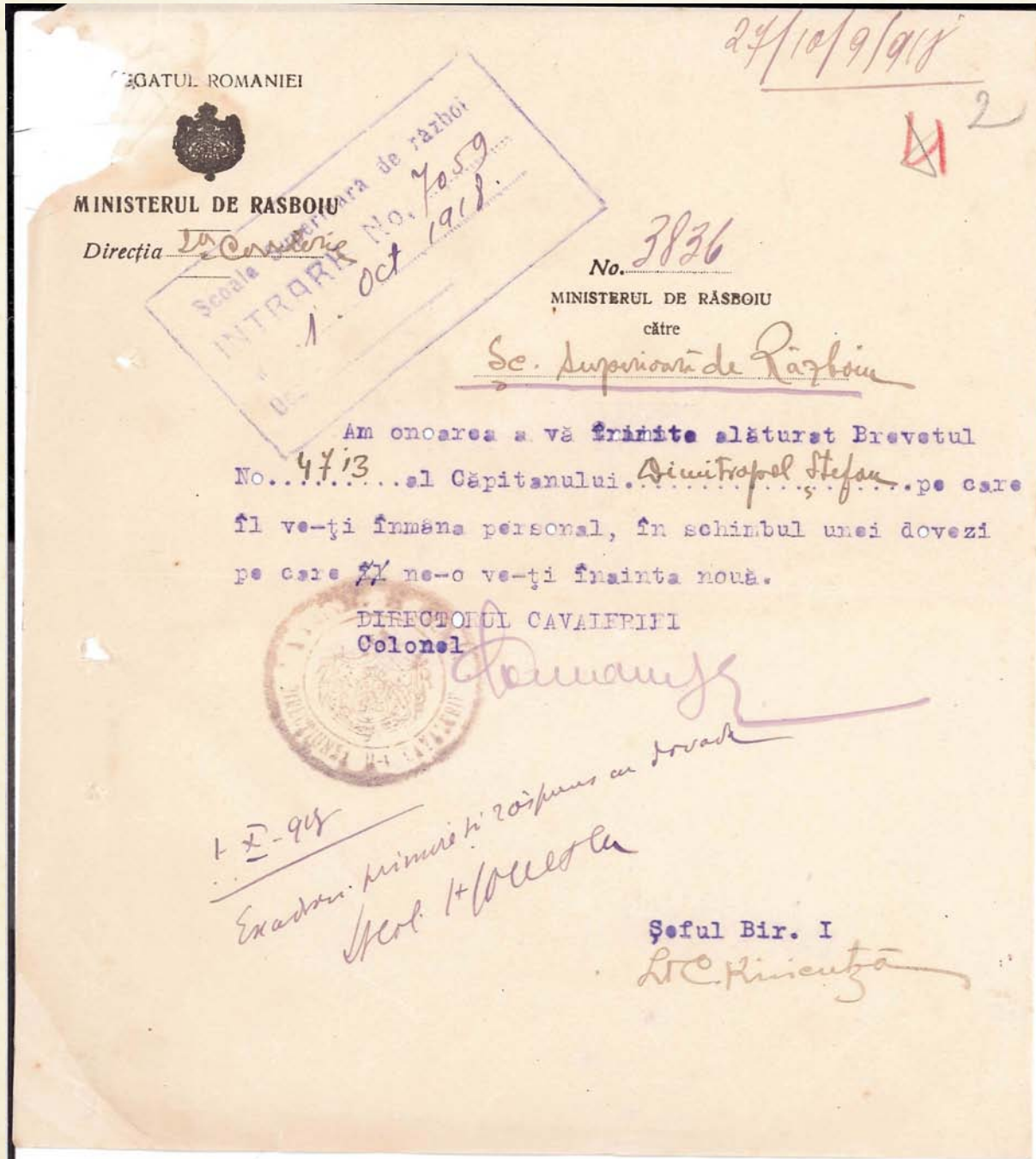
Cu onoare a primit
una dorada sumata de Hainy
Dimitropol Stefan de prima
Brevetului cu N. 4713 pentru Capi-
tura eroantului "Crocana Rom-
nei" cu grade in gradul
de Cavalier. —

1. Of. Scolar
Lt Col. (st) St. Tomescu

Appendix no. 5

Address no. 7059 / 01.10.1918 of the Ministry of War to the Superior War School informing that Patent no. 4713, by which Captain Stefan Dimitropol was decorated, should be handed over to him personally, with a confirmation that was then sent to the War Ministry

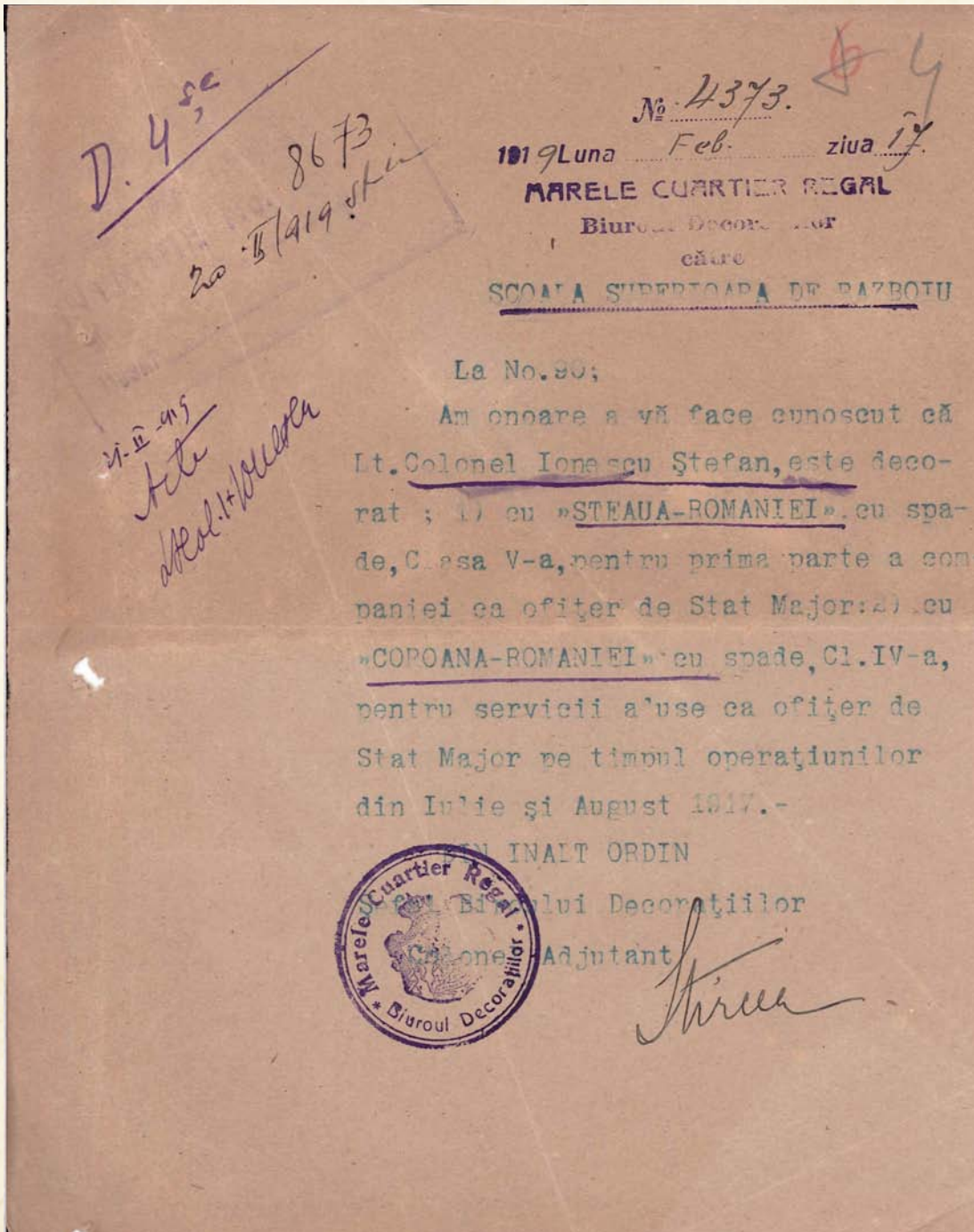

Romanian National Military Archives, Superior War School Fund, file no.13 / 1918, f. 2.

Appendix no. 6

Address no. 4373 / 17.02.1919 of the Great Royal District to the Superior War School informing that Lt. col. Ionescu Stefan was decorated with Starfleet Romania for the first part of the World War I campaign as a General Staff Officer, and with the Romanian Corps of Fourth sword for services rendered as a General Staff Officer during operations in July-August 1917

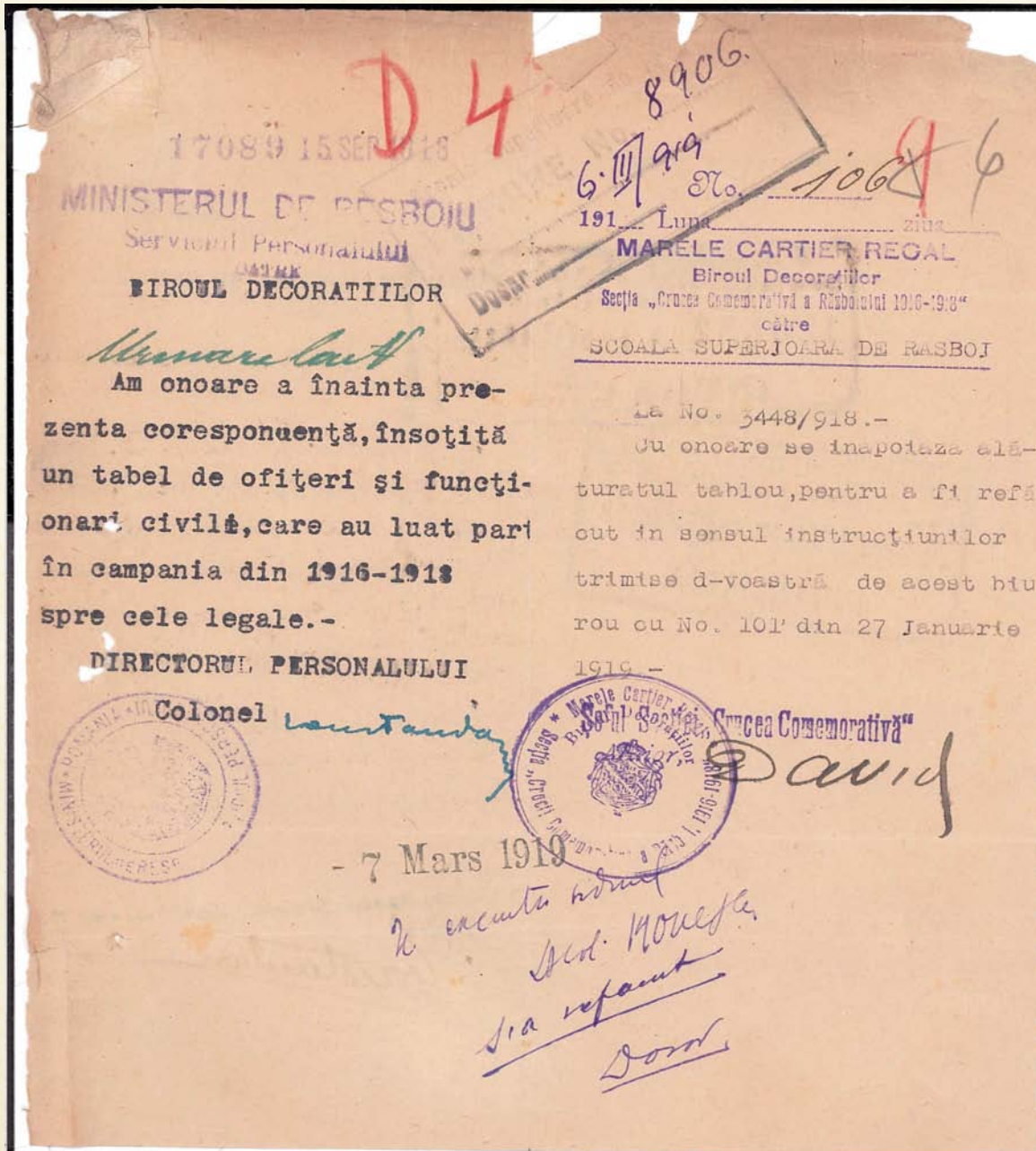

Romanian National Military Archives, Superior War School Fund, file no. 13/1918, f. 4.

Appendix no. 7

Address no. 8906 / 06.03.1919 of the Grand Royal District, the Office of Decorations, "The Commemorative Cross of the War 1916-1918" to the Superior War School, which required that the table with the officers and civilian personnel who fought in the First World War be rebuilt according to instructions sent on January 27, 1919

Romanian National Military Archives, Superior War School Fund, file no. 13/1918, f. 6.

Appendix no. 8

Address no. 3448 / 30.08.1918 of the Superior War School to the Ministry of War, the Personnel Directorate, including the table with "active officers and civil servants who were called to the actual and permanent service to our army during the war 1916-1918", according to the Royal Decree no. 1.744, published in the Official Gazette no. 86 / 10.7.1918

Numele si Prenumele	Gradul	Anul intrării in serviciu	Locul de serviciu	Dumneavoastră în calitate de comandant	Comanda în serviciu (cu sau fără detașare)
Georgescu George	Capitan	1893	București	-	Comisar la Ministerul de Război, Secția Ameliorării Războiului, Comisia de studiere Războiului.
Ilieșcu Mihail	Sublocotenent	1896	București	-	Șeful secției de studii (Războiul de independență).

Se certifica de noi prezenta tabelă de exactitate.

 Directorul Școlii Superioare de Război
Constantin

Romanian National Military Archives, Superior War School Fund, file no. 13/1918, f. 6 and 7, and verso

Appendix no. 9

Address no. 4713/1919 of the Grand Royal District, the Office of Decorations, in which the tables were sent to the officers and civilian staff of the Superior War School who were entitled to wear the Commemorative Cross of the 1916-1918 War

No: 4713 din 5.11.1919
M. C. R. Bir. Secar
tuler

Se
W

La ord. Sr. c. v. r. d. n. 101 din 25 Ian. 1919.
Cu ocazia a rd
inainta abilitatelor
donã tablori de ofiteri
si functionari civili de
acestei scoli care au
dreptul de a purta crucea
comemorativa a rãzboiului
1916-1918. —

1916-1918

Nr. înscrisurii	Numele și Prenumele	Funcții și activități	Locuri de muncă / Instituții	Semnătură
4	Manole Ștefan	Comandant Serviciu cu care a făcut Campania	Înțeleasă ca parte în mod efectiv. De la 16 Aug. 1916 la 15 Febr. 1917 la Regimentul 1 Coliborari. 15 Febr. 1917 - 1 Iulie 1918 la Regimentul 2 în Biciu 92.	Funcționar cu dreptul înștiințării de a purta înșurubul boțel. Ca rotar de la Reg. de postel de prim. ajutor. Ca rotar de la Reg. de ca. și transport de șosea și apă. Înalt șef de secție.
5	Stănescu Ștefan	De la 16 Aug. 1916 la 17 Martie 1917 la Reg. 12 în parte activă. 17 Martie 1917 la 17 Martie 1918 la Reg. 12 în parte activă. 17 Martie 1918 la 20 Iunie 1918 în Birou de înmăscări de la 20 Iunie Școala Sup. de Reședință	Talea. Școala de Reședință	Căpitan. Comandant în birou în materii. Comand. Căpitan în Comand. în birou în materii.
6	Dumitru Ștefan	De la 16 Aug. 1916 - 15 August 1917 la Comand. Șef al Școlii	Talea. Școala de Reședință	Comand. Comandant în birou în materii. Secretar la Birou. Ușorant. Comptabil în birou în materii.

Ștefan Ștefan

Ștefan Ștefan

Se certifica de noi prezintul tablou pentru exactitate.

Comand. Ștefan Ștefan

Terțiar Ștefan Ștefan

Scoala Sup. de Război 1612

Tablou.

Se personalul civil întrebuințat în mod efectiv și permanent în Serviciul Armatei, cu dreptul de a purta Crucea Comemorativă?

No. cont.	Numele și Prezumele	Funcția din timp de pace	Cari unită sau serviciile la care a fost atârnat	Semnătura.
1	Babruș Tîmofe	Copist. ch. și	Comandamentul General al Ștărilor M. C. S.	[Signature]
2.	Georgescu Gh.	Seritor Sec. ch. și	M. C. S., M. S. M. An. de Sobragia " " " Dîndre " " " Ruda M. C. Ruda Comand. S. ch. S. Ruda M. barele	[Signature]
3	Iliescu Mihail	Scriitor ch. și	Cartier General	[Signature]

Se certifică de mîin prezentul tablou de exactitate
Cont. în bani
Act. Copit. M. Stănescu

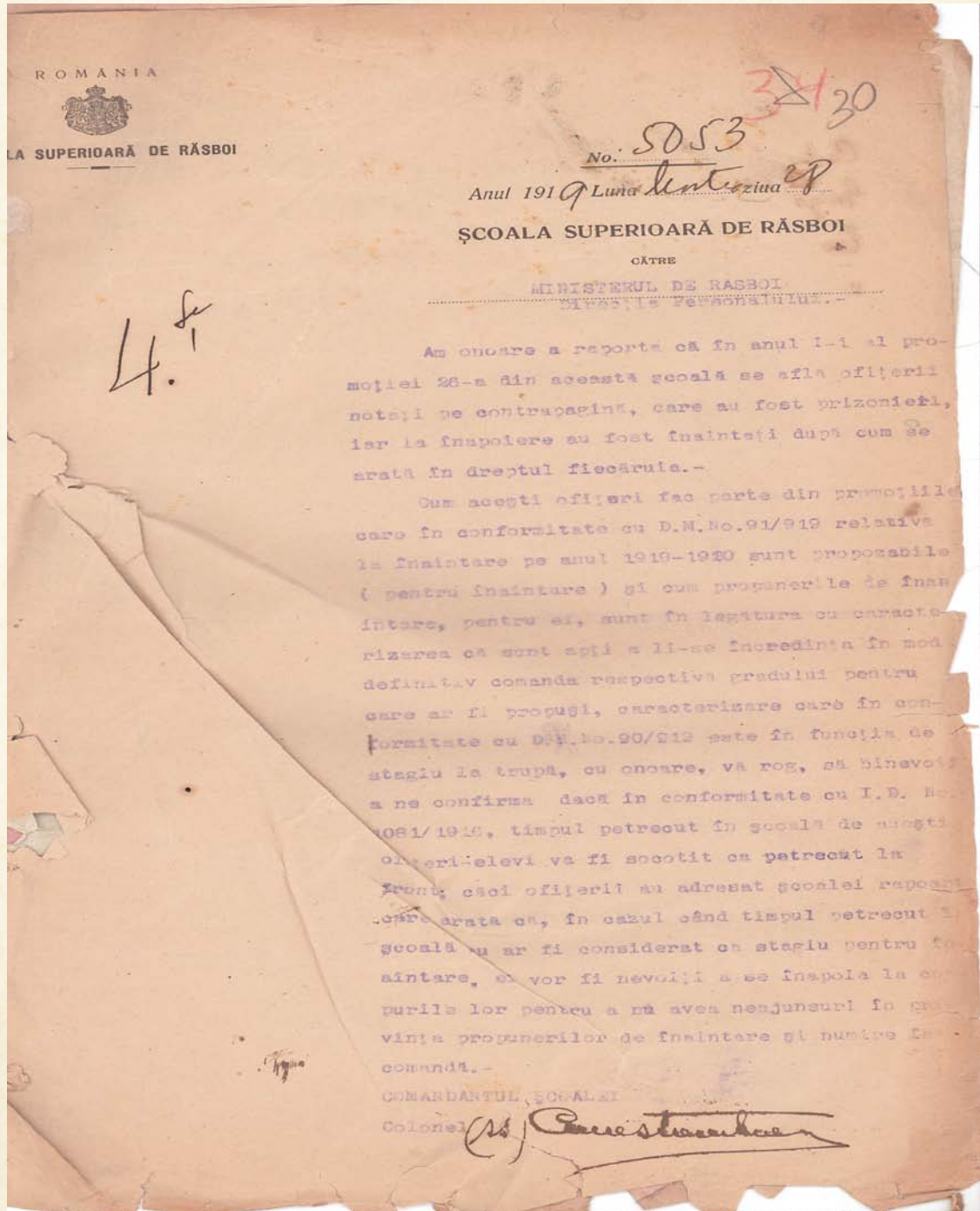
Intocmit după arătările
fidele
Adjutorul Comand.
St. Col. M. St. Șonea

Romanian National Military Archives, Superior War School Fund, file no. 13/1918, f. 7 and 8, and 8 verso

Appendix no. 10

A list of senior officers at the Superior War School, former Prisoners in World War I, who were proposed to be promoted to the next rank

Romanian National Military Archives, Superior War School Fund, file no. 13/1918, f. 30.

Appendix no. 11

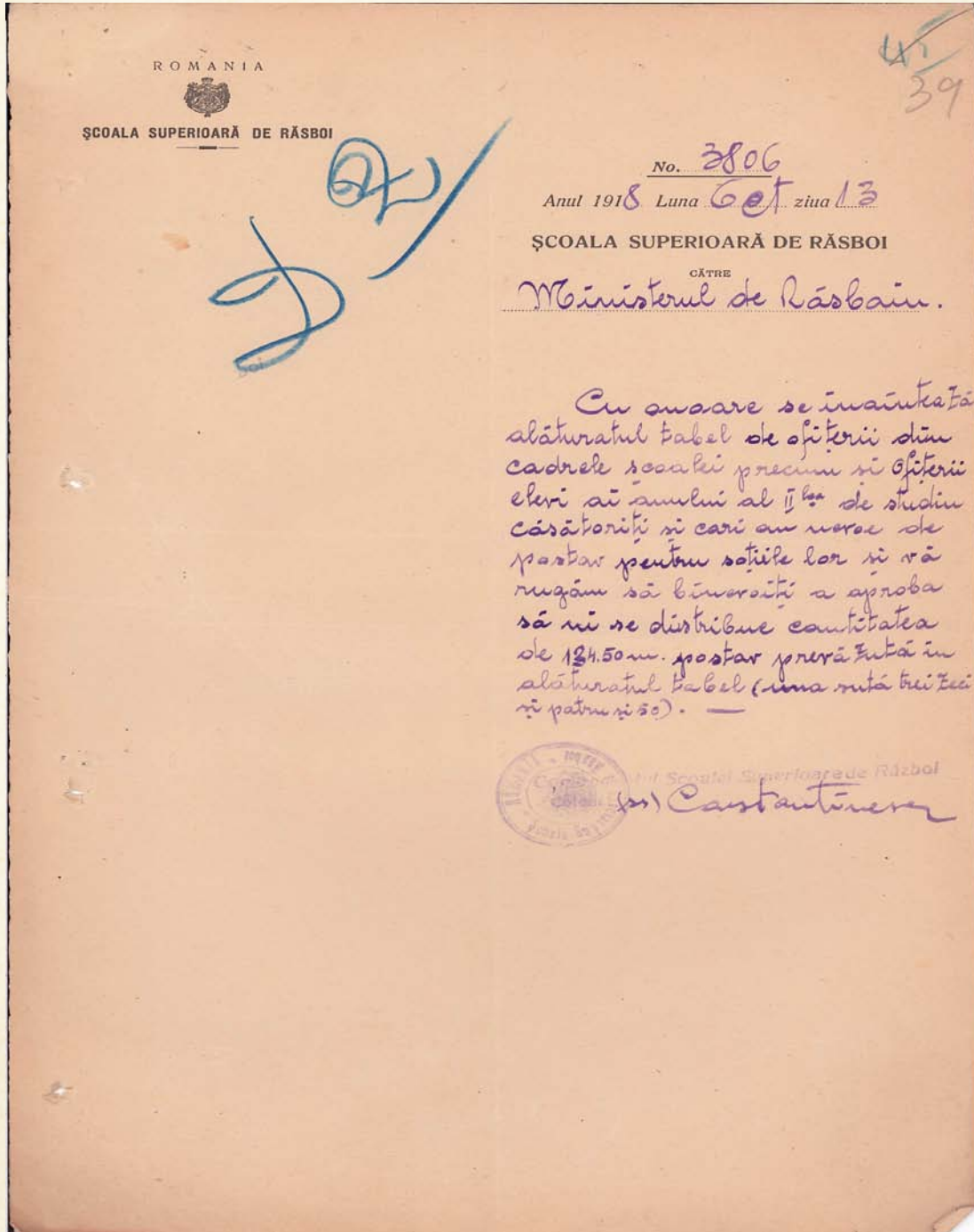
Address no. 2081/August 16, 1918 of the Superior War School to the officers' garment workshop, requesting the «effects» the officers needed because they had received only «shirts, jackets, trousers and woolen stockings»

Dos. 2.
 Nr. 3266.
 Anul 1918. Luna August, ziua 16
 Școala Superioară de Război
 CĂTRE
 Atelierul de Haine Ofiteresti.
 Strada Ștefan cel Mare Nr. 48.
 Urmas la Nr. 3266/2/8/1918.
 Am oare a înainta și prezenta
 corespondența de față în va rugam
 să bine voiti a mi comunica dacă a
 sosit în Depozit și cele laite efecte
 intru cât pona în prezent nu mi
 s'a dat decât; bluză, veston, pantaloni
 lani și ciorapi lana - .
 Comandantul Școlii
 Col. f. s. / Constantin

Appendix no. 12

Address no. 3806 / 13.10.1918, of the Superior War School to the Ministry of War, in which the amount of 134.50m is required for officers' wives

Romanian National Military Archives, Superior War School Fund, file no. 13/1918, f. 39.

Appendix no. 13

Address no. 4199/24.11.1918 of the Superior War School to the Department of War Equipment Division, by which eight pairs of boots are required for the commander and seven other officers, because the Officer's Workshop did not have any

D. 2   N^o: 4199 - 24. XI
Școala de Război
către
N. R. Dir. Echipsam

Am onoare a vă
ruga să buneiști a
se aproba ca de la Depo. It.
de Echipsament să se elibereze
câte una pereche pisuc
ofiterilor din cauze notate
pe contra pagină de care
ce Țelnicul de Război e
o fiteresti mare. -

Nota

- 1) Constantinescu M. D. Col.
- 2) Ionescu G. Stefan Lt. "
- 3) Ionescu Sorzin " "
- 4) Negulescu Ghast. " "
- 5) Dimitroff Stefan Major
- 6) ~~Popescu Julian~~ ~~Wiedeloh~~
- 7) Marinariu Itru Vet. Cap.
- 8) Stănescu Stefan Lt.
- 9) Itru Itru " del Lt.

Total 8 perechi -

The Romanian National Military Archives, Superior War School Fund, file no.13 / 1918, f. 67.

Appendix no. 14

Address no. 25.778 / 28.11.1918 of the War Department, Equipment Division, to the Superior War School, in which they answered that they did not have the eight pairs of boots required for officers

REGATUL ROMANIEI

Seala Superioară de război

INTRARE No. 8106

din 30. XI 1918

Bosar

25778

28. NOE. 1918

70

MINISTERUL DE RASBOIU

Directia echipamentului

No .....

MINISTERUL DE RASBOIU

către

Școala superioară de război

La No. 4199

Am onoare a vă comunica că nu dispunem

de un depozit de cisme.-

DIRECTORUL ECHIPAMENTULUI

INTENDANT COLONEL

Șeful Biroului

Int. Căpitan

30. XI - 1918

Sec. Incheiată

Conf. Coruș

70

The Romanian National Military Archives, Superior War School Fund, file no.13 / 1918, f. 70.

Appendix no. 15

Address no. 4244 / 01.12.1918 of the Superior War School to the Department of War Equipment Department, where, for the cost of boots for officers, soles are required

ROMANIA

ȘCOALA SUPERIOARĂ DE RĂZBOI

No. 4244

Anul 1918 Luna Decembrie ziua 4

ȘCOALA SUPERIOARA DE RAZBOI

CĂTRE

MINISTERUL DE RĂZBOIU

Direcția Echipamentului.

D2

Cu onoare vă rugăm să binevoiți a aproba să se distribuie contra-cost talpa necesari pentru ofițerii și personalul din cadre notat de contractarea, pentru confecționarea a câte o pereche ghete.

COMANDANTUL ȘCOALEI

M. S. S. S.

The Romanian National Military Archives, Superior War School Fund, file no.13 / 1918, f. 71.

Appendix no. 16

The request of NCO, Stan Tudor, of 30 October 1918, asking the Superior War School to intervene to the Wardrobe Workshop for the distribution of a blanket and a wool flannel in exchange for money, as the weather became very cold

No. 11
30 Octombrie 1918.
Subof Ad-ție Stan Tudor
către
Școala Superioară de Război

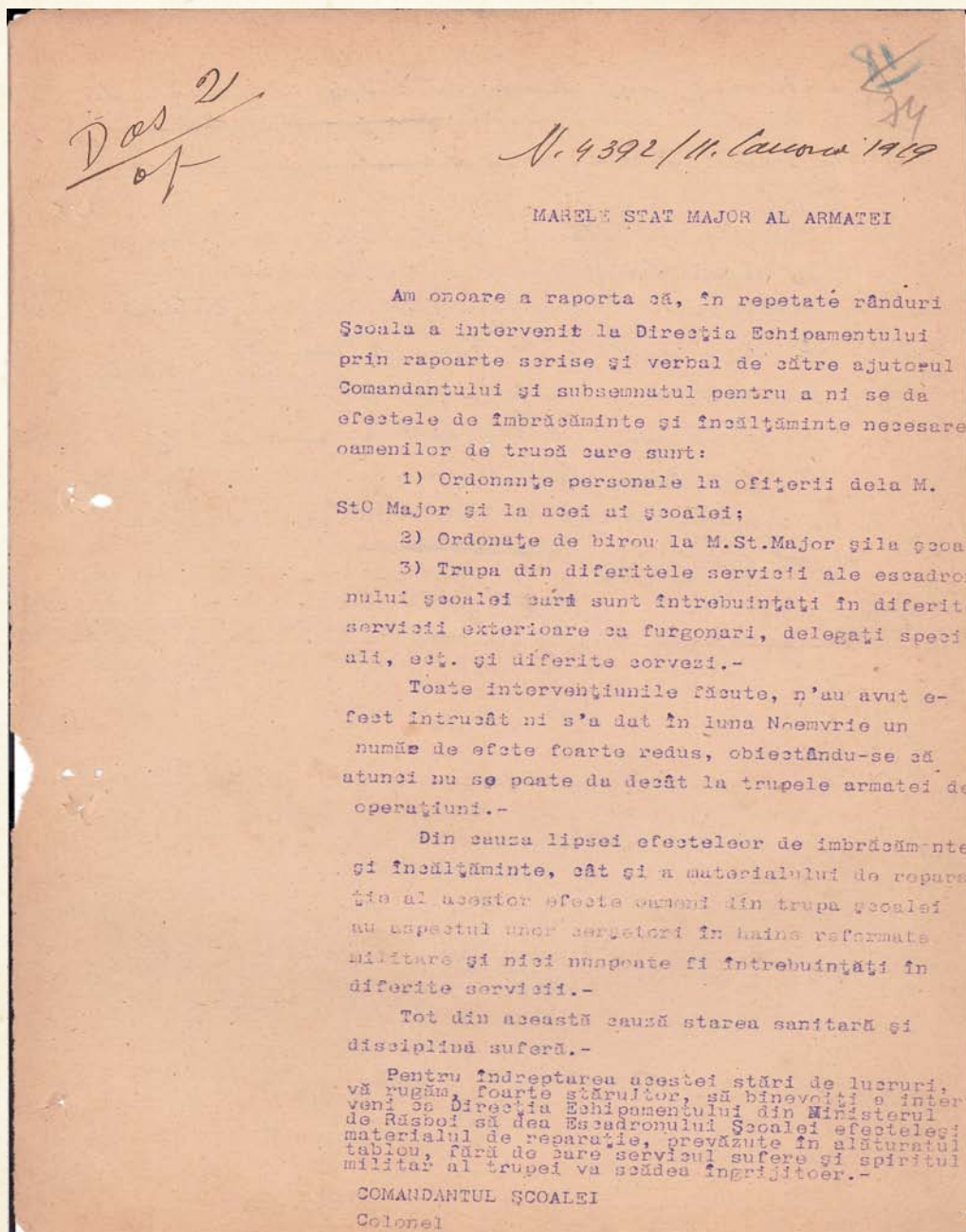
Am onoare a vă ruga să binevoiți
a interveni către Atelierul de Haine
ofițerești spre a ~~mi se~~ aproba să mi
se distribuie contra cost din depozitul
acelui Atelier una pătură și un flanel
necesare pentru iarnă întrucât timpul
a devenit foarte friguros.-
Subof.

The Romanian National Military Archives, Superior War School Fund, file no.13 / 1918, f. 53.

Appendix no. 17

Report no. 4392 / 11.01.1919 of the Commander of the Superior War School to the General Staff of the Army, in which the lack of clothing and footwear is emphasized both in the ordinances, especially in the officers' corps. Because they were forced to perform outside services to the unit (couriers, special delegates, etc.), the external aspect was important. It is also shown that the image of the School was affected because "the lack of clothing and footwear and repair materials made the people in the school look like beggars in reformed clothes that can no longer be used in different services"

The Romanian National Military Archives, Superior War School Fund, file no.13 / 1918, f. 74.

GENERALUL EREMIA GRIGORESCU, EROUL UNOR CLIPE DE GLORIE ȘI AL UNEI DEVIZE: „PE AICI NU SE TRECE!”

*LE GÉNÉRAL EREMIA GRIGORESCU,
LE HÉROS DES MOMENTS DE GLOIRE ET D'UNE DEVISE:
ON NE PASSERA PAS ICI!”*

Valentin TĂNASE*

Articolul prezintă, succint, momente din viața și cariera militară de excepție ale generalului Eremia Grigorescu. Acesta s-a remarcat în timpul Primului Război Mondial, pe frontul de est, la Oituz și Mărășești, unde a obținut victorii ce aveau să-l consacre definitiv ca unul dintre marii conducători de oști din istoria militară a poporului român, având ca deviză: „Pe aici nu se trece!”

L'article présente brièvement les moments de la vie et de la carrière militaire d'exception du général Eremia Grigorescu. C'est lors de la Première Guerre mondiale sur le front de l'est, à Oituz et à Mărășești, qu'il a remporté des victoires qui le consacreront définitivement au rang des grands chefs d'armée de l'histoire militaire du peuple roumain, son devise étant: "on ne passera pas ici!"

Cuvinte-cheie: ordinul Mihai Viteazul; geniul strategic; brevetul de mareșal.

Mots clés: l'ordre Michel le Brave; le génie stratégique; le Brevet de maréchal.

În viața fiecărei națiuni există clipe de cumpănă. Deseori, în aceste perioade de răscruce apar personalități aproape providențiale, care pot și reușesc să capaciteze energiile unui întreg popor pentru a depăși momentele de criză. În frământata noastră istorie, au existat întotdeauna astfel de personalități: Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Alexandru Ioan Cuza, Carol I și, mai aproape de noi, Regele Ferdinand I și Regina Maria.

O astfel de personalitate remarcabilă a fost și generalul Eremia Grigorescu, erou al Războiului de Reîntregire, a cărui deviză: *Pe aici nu se trece!* a devenit simbolul rezistenței românești în fața atacatorilor.

Născut la 28 noiembrie 1863, la Târgu Bujor, în județul Galați, într-o familie de învățători, viitorul general Eremia Grigorescu a urmat cursurile școlare și liceale la Galați și la Iași, înainte de a se înscrie la Facultatea de Medicină a Universității din Iași. Înțelegând că nu medicina, ci cariera militară este chemarea sa, a renunțat la studiile universității ieșene și a fost admis la Școala Militară de Infanterie și Cavalerie din București. După absolvirea școlii militare, s-a căsătorit cu aleasa inimii sale, Elena Arapu, absolventă a Facultății de Matematică a Universității din Iași, pe care o cunoscuse în timpul studiilor sale de medicină. Au avut împreună un mariaj fericit, încununat de nașterea a cinci copii: Traian, Lucreția, Aurelian, Romulus și Margareta.

**Uniunea Artiștilor Plastici din România*
e-mail: tanasevalentin062@yahoo.com

A urmat noi studii de artilerie, de geniu și de matematici superioare, în Franța, la Fontainbleau și la Paris, fapt care i-a permis să avanseze rapid și meritoriu în cariera militară.

În anul 1916, la intrarea României în Primul Război Mondial de partea Puterilor Antantei (Franța, Marea Britanie, Rusia), Eremia Grigorescu avea gradul de general de brigadă și se afla la comanda Diviziei 15 Infanterie. După primele succese care s-au dovedit efemere, armata română a suferit înfrângeri succesive în fața forțelor inamice (germane, austro-ungare, bulgare și turcești) net superioare și, fiind atacată pe două fronturi, a fost silită să se retragă treptat în Moldova, lăsând sub ocupație toată partea sudică a țării, inclusiv capitala București.

Generalul Eremia Grigorescu a însoțit familia regală, guvernul, autoritățile statului și armata în retragerea dureroasă din Moldova, singura regiune rămasă neocupată în toamna și în iarna grea a anului 1916.

Iarna și primăvara anului 1917 au însemnat pentru armata română o amplă perioadă de refacere cu sprijinul Misiunii Militare Aliate Franceze, conduse de generalul Henri Mathias Berthelot, astfel că era pregătită să înfrunte ofensiva, declanșată în vară, a forțelor austro-ungare și germane.

La comanda Diviziei 15 Infanterie, generalul Eremia Grigorescu a contracarat cu succes atacurile inamice, obținând două victorii succesive și memorabile la Oituz. Eroismul trupelor sale l-au determinat pe general să lanseze celebra sa deviză: *Pe aici nu se trece!* Pentru contribuția la victorie, a fost decorat cu Ordinul *Mihai Viteazul*, clasa a III-a și a fost avansat la gradul de general de divizie. Nu erau însă vremuri pentru a savura succesul.

În iulie 1917, a fost trimis de urgență pe frontul de la Mărășești, pentru a opri ofensiva germană declanșată de feldmareșalul August von Mackensen, supranumit *spărgătorul de fronturi*. Aflat la comanda Armatei I române și a Armatei IV ruse, generalul Eremia Grigorescu a reușit să anihileze înaintarea germană către inima Moldovei, grație geniului său strategic și capacității sale de a insufla curaj și eroism trupelor, obținând una dintre cele mai însemnate victorii pe frontul de est al Marelui Război, în dramaticul an 1917.

Deviza care l-a însoțit la Mărășești a fost: *Nici pe aici nu se trece!* Au fost clipe eroice de mari jertfe și sacrificii în acele săptămâni de august. Au căzut atunci la datorie, printre mulți alții, căpitanul Grigore Ignat și compania sa de mitraliere, sublocotenentul Ecaterina Teodoroiu, caporalul Constantin Mușat și fetița Măriuca Zaharia.

Eroică a fost și confruntarea de la pădurea Răzoare, când ostașii români au înfruntat, în cămașă, armata germană. Pentru fapta sa de glorie, Eremia Grigorescu a fost decorat cu Ordinul *Mihai Viteazul* clasa a II-a, Ordinul francez *Legiunea de Onoare*, Ordinul britanic *Companion of the Bath*, Ordinele rusești *Sfântul Stanislas* clasa I, *Sfântul Gheorghe* în grad de Mare Cruce, *Sfânta Ana* cu spade în grad de Mare Cruce. Împăratul Japoniei i-a trimis în dar o sabie de onoare.

La începutul anului 1918, a fost avansat la gradul de general de corp de armată.

În clipele tensionate ale acelor zile de răscruce, generalul Grigorescu a cunoscut-o pe tânăra și bogata moșieră Elena Negroponte, în al cărui conac de la Oituz fusese instalat, pe timp de război, comandamentul Diviziei 15 Infanterie. Între cei doi, s-a înfiripat o puternică legătură afectivă, concretizată prin apariția unui fiu, Dan Ulise, la sfârșitul anului 1917. Fidel onoarei militare și din dorința de a-și legaliza noua

relație, Eremia Grigorescu a divorțat, nu fără remușcări, de soția sa, Elena Arapu, și s-a căsătorit cu Elena Negroponte, recunoscându-și oficial și fiul.

În ciuda victoriilor din 1917, anul 1918 a debutat sub semnul tragediei, încheindu-se însă apoteotic, în ciuda tuturor previziunilor. Prin retragerea Rusiei din război, în urma revoluției bolșevice, România a rămas descoperită pe frontul est-european și a fost silită, împotriva voinței ei, să încheie un armistițiu, apoi o pace separată cu Puterile Centrale, neratificată însă de Regele Ferdinand. Silită de tratatul de pace să depună armele, armata română a reintrat în luptă în toamna lui 1918, odată cu ofensiva forțelor Antantei în Balcani, a înfrângerilor succesive și a retragerii Puterilor Centrale din estul Europei, astfel că, la încheierea mării conflagrații, România s-a numărat cu îndreptățire printre puterile învingătoare.

În ziua de 1 decembrie 1918, generalul de armată Eremia Grigorescu i-a întâmpinat, în calitate de ministru de război, pe suveranii României, Regele Ferdinand I și pe Regina Maria, la revenirea lor triumfală în Bucureștiul eliberat, chiar în clipele în care, la Alba Iulia, se vota Unirea Transilvaniei cu țara.

Cu această ocazie, noul ministru de război i-a înmănat Regelui Ferdinand bastonul și brevetul de mareșal, grad onorific care nu exista încă în armata română. Primind însemnele, Regele Ferdinand a menționat că onoarea de mareșal nu i se cuvine lui, ci generalului Grigorescu și celorlalți generali care se distinseseră în timpul Marelui Război.

Eremia Grigorescu nu a apucat însă să se bucure prea mult de laurii victoriei, de posibila sa avansare și de proaspăta sa căsătorie. A murit neașteptat, la 19 iulie 1919, la doar 56 de ani, răpus de gripa spaniolă, epidemie care a făcut mii de victime la sfârșitul Primului Război Mondial.

Ca o ironie a sorții, cu puțin timp înaintea morții sale a fost naș de cununie, alături de soția sa, al căpitanului de artilerie Ion Tâmpeanu și al Elenei Magda Lupescu, cea care avea să devină metresa, eminența cenușie și, în cele din urmă, soția viitorului Rege Carol al II-lea, același care, în anul 1930, a legiferat instituirea gradului de mareșal în armata română. Primii beneficiari ai rangului de mareșal al României aveau să devină însuși Regele Carol al II-lea, alături de generalii Alexandru Averescu și Constantin Prezan, eroi ai Marelui Război și tovarăși de arme ai generalului Eremia Grigorescu.

I-au urmat, în această onoare, Regele Alexandru al Iugoslaviei, în 1934, Regele Mihai I și generalul Ion Antonescu, în 1941. Așteptând acordarea pe deplin meritată a rangului post-mortem de mareșal al României, generalul Eremia Teofil Grigorescu își doarme somnul de veci în Mausoleul Eroilor de la Mărășești, în sarcofagul din sala centrală, pe a cărui lespede sunt săpate cuvintele: *Străjerii de la Poarta Moldovei, care au pus stavilă poporului vrășmaș, făcând stâncă împrejurul meu, au scris cu sânge pe crestele de la Slănic, Oituz, Cașin și Mărășești: „Pe aici nu se trece!”*.

GENERAL EREMIA GRIGORESCU THE HERO OF GLORIOUS MOMENTS AND ONE MOTTO: "THEY SHALL NOT PASS THROUGH HERE!"

Valentin TĂNASE*

The article briefly presents moments in the life and military career of exceptional General Eremia Grigorescu. It was during World War I on the eastern front in Oituz and Marasesti, where he won victories that would definitively consecrate him as one of the great army leaders in the military history of the Romanian people: "They shall not pass through here!"

Keywords: Mihai Viteazul order; strategic genius; Marshal rank.

There are hard-decision moments in the life of every nation. Often, in these difficult periods, personalities that are almost providential rise of the crowds, able to and even successful in captivating the energies of an entire people to overcome crisis moments. In our troubled history there have always been such personalities: Stephen the Great, Mihai Viteazul, Alexandru Ioan Cuza, Carol I and, closer to us in time, king Ferdinand I and Queen Mary. Such a remarkable personality was also General Eremia Grigorescu, a hero of the War of Unification, whose remarks: "They shall not pass through here!" became the symbol of Romanian resistance to the attackers.

Born on November 28, 1863 in Târgu Bujor, in Galați County, in a family of teachers, the future general Eremia Grigorescu attended the school and high-school courses in Galați and Iași before joining the Faculty of Medicine of the University of Iași. Understanding that not medicine but the military career was his call, he gave up the studies of the University of Iasi and was admitted to the Infantry and Cavalry Military School in Bucharest.

After graduating from the military school, he married his sweetheart, Elena Arapu, graduate of the Faculty of Mathematics of the University of Iasi, whom he had met during his medical studies. They had a happy marriage together, completed by the birth of five children: Traian, Lucretia, Aurelian, Romulus and Margareta. He followed new artillery, engineering and higher mathematics courses in France, at Fontainebleau and Paris, which allowed him to advance rapidly and fully-deservedly in the military career. In 1916, upon Romanian entering the First World War on the side of the Entente Powers (France, Great Britain, Russia), Eremia Grigorescu had the rank of Brigadier General and was commanded by the 15th Infantry Division.

After the first successes that proved to be ephemeral, the Romanian army suffered successive defeats in the front of the enemy forces (German, Austro-Hungarian, Bulgarian and Turkish), which were clearly superior and attacked on two fronts, thus the Romanian army was forced to withdraw gradually in Moldova, leaving the entire southern part of the country, including the capital Bucharest, under occupation. General Eremia Grigorescu accompanied the royal family, the government, the state authorities and the army in the painful withdrawal from Moldova, the only region left unoccupied in the autumn and winter of 1916. The winter and spring of 1917 meant for the Romanian army an extensive

**Romanian Artist's Plastic Union*
e-mail: tanasevalentin062@yahoo.com

period of restoration with the support of The French Allied Military Mission led by General Henri Mathias Berthelot, so he was ready to face the summer offensive of the Austro-Hungarian and German forces.

As a commander of the 15th Infantry Division, General Eremia Grigorescu successfully countered the enemy attacks, winning two successive and memorable victories at Oituz. The heroism of his troops made the general state the famous motto: "They shall not pass through here!" For his contribution to the victory he was decorated with Mihai Viteazul Order, third grade and was promoted to the rank of division general. However, there was no time to relish success. In July 1917, he was urgently sent to the Marasesti front to halt the German offensive triggered by Marshal August von Mackensen, nicknamed the *frontier breaker*.

Being in command of the 1st Romanian Army and the 4th Russian Army, General Eremia Grigorescu managed to annihilate the German advance towards the heart of Moldova, thanks to his strategic genius and his ability to inspire courage and heroism to troops, winning one of the most important victories on the front East of the Great War, in the dramatic 1917.

The motto that accompanied him at Marasesti was: They shall not pass through here, either! There were heroic moments of great sacrifice and even martyrdom in those August weeks. Then, among others, Captain Grigore Ignat and his machine guns company, Lieutenant Ecaterina Teodoroiu, Corporal Constantine Mușat and daughter Măriuca Zaharia fell on duty. Another heroic moment was the confrontation from Razoare forest when the Romanian soldiers faced the German army only in their shirts. For his glorious deed, Eremia Grigorescu was decorated with the medal Order of Mihai Viteazul, 2nd order, the French order of the *Legion of Honor*, the British order *Companion of the Bath*, the Russian orders of *St. Stanislas 1st class*, *Saint George's Cross*, *Holy Ana's Cross*. The Emperor of Japan sent him a sword of honor. At the beginning of 1918 he was promoted to the rank of army corps general. In the tense moments of those difficult days, General Grigorescu met the young and wealthy lady Elena Negroponte, whose mansion from Oituz had hosted the command of the 15th Infantry Division, during wartime. A strong emotional connection was established between the two of them resulting in the birth of a son, Dan Ulise, at the end of 1917.

Loyal to military honor and from the desire to legalize his new relationship, Eremia Grigorescu divorced his wife, Elena Arapu, not without remorse, and he married Elena Negroponte, officially accepting her son as his own.

In spite of the 1917 victories, 1918 began under the sign of tragedy and ended badly, despite all the predictions. As Russia withdrew from the war, following the Bolshevik revolution, Romania remained unprotected on the Eastern European front and was forced, against its will, to conclude an armistice, then a separate peace with the Central Powers, but not ratified by King Ferdinand. Forced by the peace treaty to give up fighting, the Romanian army returned to battle in the fall of 1918, at the same time with the offensive of the Entente forces in the Balkans, with the successive defeats and the withdrawal of Central Powers from Eastern Europe, so that at the end of the great conflagration, Romania was counted fairly among the winning powers.

On December 1st, 1918, Army General Eremia Grigorescu, as the Minister of War, welcomed the sovereigns of Romania, King Ferdinand I and Queen Mary, to their triumphal return to the liberated Bucharest, even at the very moment when the Union of Transylvania with the country was voted in Alba Iulia.

On this occasion, the new Minister of War offered King Ferdinand the marshal baton and patent, an honorary rank that no longer exists in the Romanian army. Receiving the insignia, King Ferdinand mentioned that the marshal's honor was not due to him, but to General Grigorescu and the other generals who had fought so bravely during the Great War. Eremia Grigorescu did not, however, enjoy the laurels of victory, his possible promotion or his marriage. He died unexpectedly on July 19th, 1919, being just 56 years old, because of the Spanish flu, an epidemic that made thousands of victims at the end of the First World War. As an irony of fate, shortly before his death, together with his wife, he served as wedding godfather and godmother, to artillery captain Ion TâmpEANU and Elena Magda Lupescu, who would become the mistress, the gray eminence and eventually the wife of the future King Carol II, the same who in 1930 legislated the establishment of the degree of marshal in the Romanian army.

The first beneficiaries of Romania's marshal rank would become King Carol II himself, along with generals Alexander Averescu and Constantin Prezan, heroes of the Great War and arms comrades of General Eremia Grigorescu. The King Alexander of Yugoslavia in 1934, King Michael I and General Ion Antonescu in 1941, followed in this honor. Waiting for the full merit of the post-mortem rank of marshal of Romania, General Eremia Teofil Grigorescu rests in Mausoleum of Heroes from Marasesti, in the stone sarcophagus in the central hall, on whose gravestone the following words are engraved: *The guards from the Gate of Moldavia, who built a wall against enemies, surrounding me as a fortress, wrote with their blood on the fields from Slănic, Oituz, Cașin and Marasesti: "They shall not pass through here!"*

În urmă cu 100 de ani* 100 years in the past

OFIȚERI ABSOLVENȚI AI ȘCOLII SUPERIOARE DE RĂZBOI
(GRADUATED OFFICERS OF THE SUPERIOR WAR SCHOOL)

* Imaginile au fost puse la dispoziție de către colonel drd. Cosmin Teiușanu și provin din Fondurile Muzeului Național Militar „Regele Ferdinand I” și ale Arhivelor Naționale Militare Române.
(The pictures were offered by Colonel Cosmin Teiușanu, PhD student, and come from the funds of the Military National Museum “King Ferdinand I” and of the Romanian Military National Archives.)

SOLDAȚI ROMÂNI ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL
(ROMANIAN SOLDIERS IN THE WORLD WAR I)

REGELE FERDINAND I ȘI REGINA MARIA PE FRONT
(KING FERDINAND I AND QUEEN MARY ON THE FRONT)

GENERALUL HENRI MATHIAS BERTHELOT, ȘEFUL MISIUNII MILITARE FRANCEZE ÎN ROMÂNIA, ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL (GENERAL HENRI MATHIAS BERTHELOT, HEAD OF FRENCH MILITARY MISSION IN ROMANIA, IN WORLD WAR I)

GENERALUL HENRI MATHIAS BERTHELOT
PRIMEȘTE ONORUL MILITARILOR ROMÂNI
(GENERAL HENRI MATHIAS BERTHELOT RECEIVES ROMANIAN MILITARY HONOR)

CUMPLITA IARNĂ A ANULUI 1917
(TERRIBLE WINTER OF YEAR 1917)

SOLDAȚI ROMÂNI ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL
(ROMANIAN SOLDIERS IN THE WORLD WAR I)

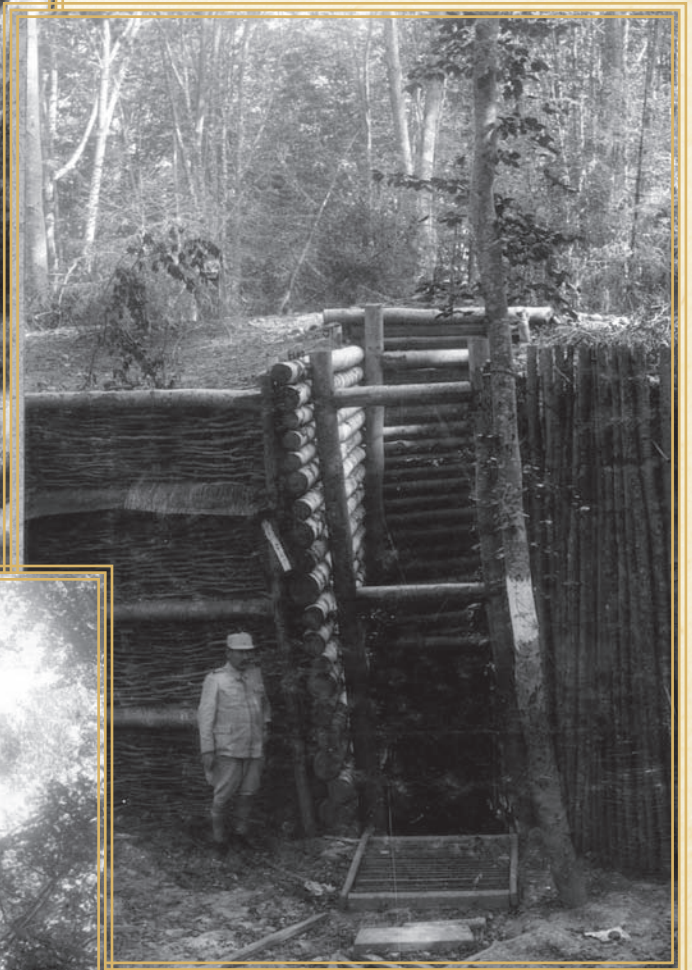

TRANȘEE DIN PĂMÂNT ȘI CU NUIELE
(TRENCHES DONE FROM MUD AND TWIGS)

FORTIFICAȚII
(FORTIFICATIONS)

POST DE OBSERVARE
(OBSERVATION POINT)

MILITARI ROMÂNI PE FRONT
(ROMANIAN SOLDIERS ON THE FRONT)

CAPTURĂ ȘI PRIZONIERI DE RĂZBOI
(CATCH AND PRISONERS OF WAR)

SFÂRȘITUL RĂZBOIULUI ȘI REALIZAREA MARII UNIRI
(THE END OF THE WAR AND THE ACHIEVEMENT OF THE GREAT UNION)

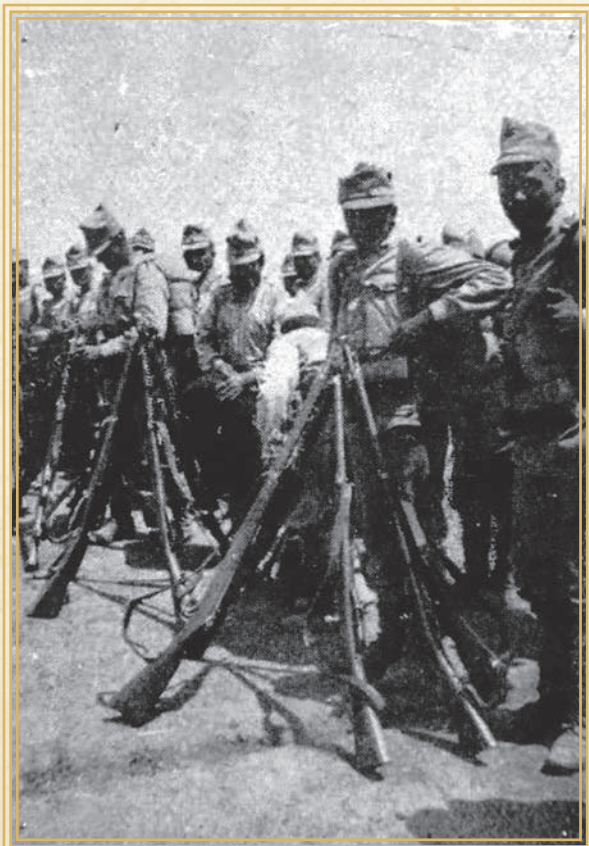

1 DECEMBRIE 1918, REÎNTOARCEREA ARMATEI ROMÂNIEI ÎN BUCUREȘTI, ÎN FRUNTE CU REGELE FERDINAND I, REGINA MARIA, PRINȚUL NICOLAE ȘI GENERALUL BERTHELOT
(DECEMBER 1, 1918, THE RETURN OF THE ROMANIAN ARMY TO BUCHAREST, HEADED BY KING FERDINAND I, QUEEN MARY, PRINCE NICHOLAS AND GENERAL BERTHELOT)

REGELE FERDINAND I, REGINA MARIA ȘI ION I. C. BRĂȚIANU
(KING FERDINAND I, QUEEN MARY AND ION I. C. BRĂȚIANU)

**GLORIE ETERNĂ
OSTAȘULUI ROMÂN!**

**ETERNAL GLORY
TO THE ROMANIAN
SOLDIER!**

Redactor-șef: Laura MÎNDRICAN
Redactor: Irina TUDORACHE
Corectori: Mariana ROȘCA
Carmen-Luminița IACOBESCU
Tehnoredactor: Gabriela CHIRCORIAN
Coperta: Andreea GÎRTONEA

ISSN (on line) 2065 - 8281

Lucrarea conține 268 de pagini.

COPYRIGHT: Sunt autorizate orice reproduceri fără perceperea taxelor aferente cu condiția precizării sursei.

Any replies without the associated fees are authorized provided the source is acknowledged.

**Publicație științifică indexată în bazele de date internaționale EBSCO și CEEOL.
Scientific publication indexed in international databases EBSCO & CEEOL.**

EDITURA UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE „CAROL I”
(Editură cu prestigiu recunoscut de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor,
Diplomelor și Certificatelor Universitare)

ISSN 1584 - 1928

